

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

HE S I O D I A S C R Æ I

Q U Æ E X S T A N T
E X R E C E N S I O N E

JOANNIS GEORGII GRÆVII

Cum ejusdem Animadversionibus & Notis auctioribus.

Accedit Commentarius nunc primum editus

JOANNIS CLERICI,

Et Notæ variorum, scilicet

JOSEPHI SCALIGERI, DANIELIS HEINSII,
FRANCISCI GUIETI, & STEPHANI CLERICI,

A C

DANIELIS HEINSII

Introductio in Doctrinam

OPERUM ET DIERUM,

Nec non Index

GEORGII PASORIS.

AMSTELODAMI,

Apud G. GALLET, Præfectum Typographiæ
HUGUETANORUM.

M. DCCI.

1701892
1710111

THEATRE DE LA
MONTAGNE

THEATRE DE LA
MONTAGNE
THEATRE DE LA
MONTAGNE
THEATRE DE LA
MONTAGNE
THEATRE DE LA
MONTAGNE
THEATRE DE LA
MONTAGNE

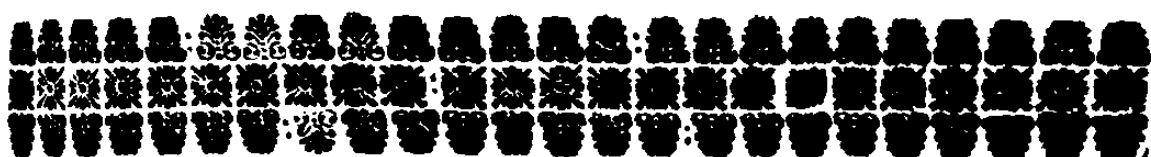
THEATRE DE LA MONTAGNE

THEATRE DE LA MONTAGNE

THEATRE DE LA MONTAGNE

THEATRE DE LA MONTAGNE

NOBILI ATQUE ILLUSTR

V I R O

CHRISTOPHORO

CODRINGTONO

I N S U L I S,

QUE LEWARDICÆ DICUNTUR,

in Americano Oceano,

P R Æ F E C T O.

S. P. D.

JOANNES CLERICUS.

CUM munificentia Tuâ, VIR ILLU-
STRIS, nuper aucta esset exigua mea su-
pellex libraria; cœpi dispicere ac reputare
mecum, quam tandem ratione, gratum erga Te
animum testatum facere possem. Haud ita mul-
tò post Hesiodum, curis meis nonnihil illustra-
tum, typis describendum dedi; nec putavi me
commodiorem occasionem nancisci posse, quâ Tibi
* 2 *gratias*

DEDICATIO.

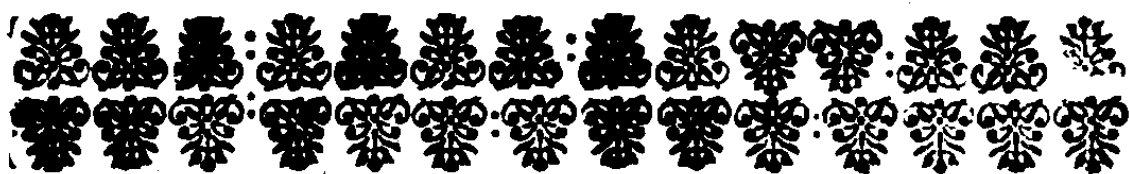
gratias agerem. Eum ergo nunc editum ad Te mitto, in Lewardicis insulis agentem; ut id tempus, quo ab gravissimis administrationis Tuæ curis conquiescis, si Tibi videatur, aliqua ex parte jucundius Tibi faciat; dum Te hujus sæculi oblitum ad antiquissimas Græciæ origines transfert, & lenissimæ poëseos suavitate demulcet. Nisi scirem Te multò facilius laude digna facere, quàm laudes licet meritas audire; extollerem hîc cùm ceteras eximias animi Tui dotes, tum etiam amorem, quo & Libros & Librorum amantes prosequeris, & quem pulcherrimè, at contra plerumque morem, cum rei militaris peritia conjunxisti. Paucissimi sanè eorum, qui militarem gloriam sequuntur, ullo in loco aut Litteras aut Litteratos habent, quasi barbariem vitæ eorum instituti comitem esse oporteret. Quibus si objiciamus laudatissimos illos duces Græcos & Romanos, qui non minùs exculti Litteris, quàm bellicarum rerum periti fuerunt, exempla, quasi vetustate temporis morumque mutatione evanida & obsoleta, repudiant. At quid dicent, cùm Te, Tuique similes, qui sæculum nostrum exornatis, opponemus eorum stolidæ ignorantiae, quâ propemodum gloriantur? Nimirum, necesse erit homines tacere: quemadmodum & me nunc oportet silentio quæ dicenda haberem premere, ne modestiæ Tuæ gravis sim. Itaque desinam voto, quo Te, VIR NOBILIS, Insulas Anglicanas, quibus præes, saluum atque incolumem feliciter tueri; dein, exacto administrationis tempore, integrâ valetudine

DEDICATIO.

*ne in Europam ac patriam redire optabo; Deum-
que, quæ pretiosissima mortalibus largitur, eam in
Te copiosissimè omnia effundat orabo. Vale.*

Dabam Amstelodami, Calendis Januariis, quibus
decimum octavum à Christo Nato Sæculum
inchoatur.

LECTORI

S. P. D.

JOANNES CLERICUS.

PAUCIS dicam , LECTOR , quid in hac *Hesiodi* editione præstare conatus sim , ne te gravioribus fortè occupatum negotiis diutiùs æquo distineam , néve ipse tempus in aliis collocandum frustra teram. Cùm ante aliquot annos *Hesiodi Theogoniam* , in gratiam studiosorum adolescentium , interpretatus essem , ut Græcæ Mythologiæ mysteria iis panderem , & notulas in chartam meas conjecissem ; fuerunt qui eas edi potius oportere , quàm manu descriptas volitare existimarent. Quibus non gravatim adsenſi , cùm præsertim haberem prælectiones Patris mei *Stephani Clerici* , in *Operum & Dierum* aliquam partem ; quibus additis , fermè totus Poëta Aſcræus illustrari poterat. Itaque excerpti , ex paternis schedis , quæ excerptenda visa sunt ; alia enim multa habebat in usum tironum , quæ necesse non erat in publicam lucem protrahi , cùm præsertim alii pleraque jam præcepissent. Cùm verò integrum Poëma Pater meus non illustrasset , reliqua addidi , ut & pauca quædam in *Clypeum Hercu-*

A D L E C T O R E M.

Herculis, aut ex meis scriniis petita, aut quæ à viris doctis observata memineram. Fragmenta etiam Latinè verti & tumultuariis notulis illustravi auctiora, in hac editione, curâ doctissimi viri *Joan. Georgii Grævii*. *Hesiodum* ipsum ex ejus editione delumsi, emendatâque multis in locis versione Latinâ, notas *Jos. Scaligeri*, *Dan. Heinsii* & *Francisci Guïeti*, unâ cum nostris, in ima pagina subjeci.

Alterum volumen totum alienum est, quippe quod constat *Lectiõibus Hesiodicis* vtri eruditissimi, auctioribus & emendatioribus; *Dan. Heinsii* *Introduciõne in doctrinam Operum & Dierum*; & *Indice Georgii Paforis* huic editioni aptato, & obiter multis in locis emendato. Is Index erit Eruditis non inutilis, ad quærenda *Hesiodi* loca; Indoctis verò utilissimus ad intelligenda Poëtæ verba, quamvis varia à doctioribus in eo meritò carpi possint. Hæc omnia si jungantur, non erit cur aliæ editiones *Hesiodi*, ab iis qui cupient Poëtam intelligere, requirantur. *Heinsii* quidem labores magni non facio, quem passim aberrasse puto, & inanes argutias captasse; sed propter viri famam, non fuerunt omittendi, & sunt in iis nonnulla quæ legisse non poenitebit.

Erunt fortè qui cupiant me rationem reddere instituti mei, in explicanda Mythologia ex Lingua Phœnicia, antiquissimisque Græciæ historiis; omissis omnibus allegoriis, nisi si quæ fortè manifestissimæ sunt. Verùm singulari opusculo res indigeret, si foret copiosius exponenda, quod om-

AD LECTOREM.

nino fieri deberet, si omnis dubitatio animis esset evellenda; at hoc nunc quidem aggredi non vacat. Serias occupationes & graviora studia ejusmodi amœnitatibus interdum, si Deus vitam & valetudinem concesserit, interpungemus; eò libentius quòd, ut insignis Criticus egregiè dixit, *regnent alibi familiæ & vocabula factionum, opinionones pro sacramento sunt, & fateri posse in melius profici nefas habetur*; hîc verò sibi indulgere, dissentire ab aliis & errare etiam semper licuit, nisi fallor, posthac etiam licebit. Vale.

*Dabam Amstelodami, ineunte Sæculo à Christo
Nato decimo octavo.*

VIRO

V I R O C L A R I S S I M O
BONAVENTURÆ VULCANIO,
Græcarum Litterarum Professori & Interpreti

S. D.

D A N I E L H E I N S I U S.

Non ignoras, *Vir Clarissime*, *Hesiodum* majori olim formâ editum à nobis fuisse: in qua veteres Poëtæ illius Interpretes conjunxeramus. Qua in re præclaram à te nobis operam navatam memini. *Joannis enim Tzetza*, Grammatici non planè contemnendi, glossas aliquanto auctiores, singulari quadam humanitate nobis suppeditaveras. Dederamus autem operam tum temporis, ut suavissimos & auro contrâ non caros, Operum & Dierum libellos illustraremus: quod in iis vestigia veteris illius sanctissimæ Philosophiæ primi observasse nobis videremur, quam *Pythagoras* & *Plato* postea excoluerunt. Quæ res ita grata, ut pote in adolescente, viris maximis tum fuit, ut quam ex scribendi genere extemporaneo, neque elaborato, ne speraveramus quidem, eam nobis ita cumulâtè laudem tribuerent, ut admittere eam vel putiditas vel mera esset inverecundia: quòd putarent nova esse omnia, sed quæ antiquissimo scriptori lucis haud parum adferrent. Cùm autem iterum minore hac facie, sine veterum interpretatione, *Hesiodum* sub prælum revocarent operæ, feci quod petebant. Versionem aliorum correxi: quædam etiam in meis emendavi. In quibus non sine admiratione quædam repperi,
quæ

D E D I C A T I O.

quæ per festinationem operarum tum commissa, necessario erant emendanda: cum nec Græca essent, nec Latina. Ut anachronismum omittam, qui in Prolegomenis quæ hîc non comparent, mutatione numerorum, quod non rarò accidit typographis, in ætate Tzetza, erat commissus. Ceterùm in reliquis, quæ tum rudi, ut est vetus verbum, Minervâ conceperam, nihil admodum mutandum putavi: ne eam, quæ præcipuè tum placuit, simplicitatem incrustarem. Libuit autem hic te affari, cui & tum partem aliquam illius operis inscripsi, & nunc quantum debeam, non pudet profiteri. Quis autem excellentem tuam hujus linguae peritiam ignorat, nisi qui est prorsus $\pi\beta\epsilon\lambda\acute{\iota}\omega\nu$? Agathiam & Callimachum qui legunt, Romanum in altero historicum, in altero habent Poëtam: ita tamen ut in neutro desiderent Interpretem. Ne de aliis hic dicam. Mihi autem maxima voluptas fuit, cum purissimum scriptorem, & qui optima virtutis continet præcepta, de novo essem editurus, statim in ipso limine pietatem erga præceptorem profiteri. Ut & hoc quoque inter reliqua Hesiodi præcepta discat juventus. Vale, Vir Clarissime, & me ama.

HESIO-

H E S I O D I V I T A .

*Ex Lili Gyraldi, de Poëtarum
Historia, Dialogo II.*

DE Homero jam satis. A quo non longè abfuit senex, rusticanâ agrestique facie. Jamdudum, inquit Piso, Hesiodum nobis affers. Ipsum, inquam, profectò Hesiodum, quem & aliquo tempore cum Homero floruisse accurati quidam prodidere scriptores, alicubi licèt Cicero noster Homerum longe faciat antiquiorum. Vetus certe disceptatio inter Grammaticos, Gellio & Seneca & Pausania testibus, uter ætate præcesserit: qua de re & dialogos duos Ponticus Heraclides scripsit, & Cyrillus libro primo contra Julianum Cæsarem, centesimo, inquit, l. x. & quinto anno post captam Trojam, Homerum & Hesiodum fuisse dicunt, & reliqua. Tum paullò post subdit idem Cyrillus: Tradunt autem quidam, quòd Homerus non fuit coætaneus Hesiodi, sed in illis fuerit temporibus, regnantibus apud Hebræos Azaria & Ozia, apud Medos Arbace, apud Latinos autem Proca Sylvio, ante scilicet constitutionem Olympiadum. Quæ cum dixissem, nos, inquit Piso, summo pere avemus de te audire, quæ tu assiduâ lectione super hac re annotaveris. Quibus ego, libenter sic agam, inquam, rémq; ideò altius aliquantò repetam. Porphyrius enim & plerique alii, Hesiodum Homero juniorem annis centum faciunt, atque ante primam Olympiadem. Quam opinionem sequi videtur Solinus, qui ita scribit: Inter Homerum & Hesiodum Poëtam, qui in auspiciis Olympiadis primæ obiit, centum xxx. anni interfuerunt.

Alii

H E S I O D I

Alii eadem Homeri ætate floruisse scriptum reliquere. quam opinionem & Philostratus habuisse videtur. Et Vellejus non damnandus historicus, (tametsi quidam infulsè nullum fuisse Vellejum suspicantur) & M. Varro in primo de imaginibus, ut est apud Gellium, Non est, inquit, dubium, quin aliquo tempore eodem vixerint Homerus & Hesiodus: idque ex epigrammate comprobatur, quod in tripode inscriptum fuerat, qui in Helicone Musis positus erat. Epigramma quod apud Dionem legi, & inter Græca epigrammata, tale est:

*Hesiodus posuit Musis Heliconibus istum,
Cum cantu vicit divinum in Chalcide Homerum.*

Græcum verò si mavultis, hoc est:

Ἡσίودος Μουσικὴν Ἑλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκε.

Ἵμνῳ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὀμηρον.

Verum ubi in hunc sermonem incidimus, hanc vobis, utcumque meis verbis potero, historiam ex Plutarcho recitabo, qui eam tum in quinto Symposiacōn attigit, tum in eo, quod Septem Sapientum convivium inscribitur, copiosè explicavit. Homerus, inquit, & Hesiodus in Oelyci Thessali exsequiis & Amphidamantis Chalcidenfis, carminibus certarunt, qua in re dubia atque anceps judicium fuit sententia. Conversi, inquit, sunt ad hujusmodi interrogationes, & proposuerunt inanes, ut aiunt, quasdam nugas. (si modò rectè interpretamur, ὡς φασὶ λέγας, non ὡς φησὶ Λέγης, ut passim legitur: non tamen decerno, conscius & Lesches nomen esse proprium Poëtæ Lesbii) Homerus quidem sic:

*Musa mihi referas, quæ non umquam ante fuere,
Neve futura retro.*

Tum verò ex tempore respondit Hesiodus:

*Verum cornipedes quando Jovis ante sepulcrum
Festinantes propter palmam plaustra terebant!*

Ob hoc ferunt Hesiodum maximæ omnibus fuisse admirationi, atque tripodis præmium adsecutum. Sed Græca, inquit Piso, ipsa carmina audire cupio: durè enim admodum

V I T A.

dum & inconditè ea vertisse videris. Audite ergo ea Græcè, inquam, non enim eo inficias quod ais. Homerus quidem ita :

Μῆσά μοι ἔννεπ' ὅκείνα τὰ μήτ' ἐγώντο πάροιθεν,
Μήτ' ἔσαι μετόπισθεν.

Sic verò Hesiodus :

Ἀλλ' ὅταν ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ Καναχίποδες ἵπποι
Ἄρματα συντρίψωσιν ἐπειγόμενοι περὶ νίκης.

Porrò ne & hoc vos lateat, judicem inter Homerum & Hesiodum Panidem Chalcidis regem fuisse, res usque in proverbium deducta ostendit, Πανίδας ψῆφος, Panidæ suffragium: quod in eos ferri solet, qui ineruditè minúsque sapienter judicant. Pulcrè, inquit Piso, & sanè simul monstrasti, eadem Homerum & Hesiodum ætate fuisse: sed nihil vetat quominus eadem diligentia reliquam ejus Poëtæ vitam, ab Atticis usque litteris (quod aiunt) nobis repetas. Faciam id libenter, inquam, quando parum hoc à nostris hætenus hominibus est, quod sciam, factum. Hesiodi igitur nomen, ut ab hoc incipiam, à castè & pudicè loquendo deductum videtur, παρὰ τὸ ἥσιν ἄδω. Patria vero illi Cuma: quæ urbs inter Æolicas numeratur, ante Lesbum sita. Num tu, inquit Piso, Hesiodum Ascræum fuisse negas? eo enim nomine à Græcis & Latinis vocatur. Rectè tu quidem, inquam; sed si me vos audire volueritis, quæ id ratione factum intelligetis. Hesiodi quidem patri Cuma fuit Æolica, ut ab Herodoto, Strabone & Srephano traditum est. Valerius quoque Probus, non alium, quàm Hesiodum, intelligere Virgilium autumat, illo carmine :

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas.

Quòd, scilicet Hesiodus, Cumæus primus ætates ex metallis commentus est; ut liquidò videtur in eo, quod Εῖργα inscribitur, poëmate. Natus ergo Hesiodus Cumæ, patre Dio Ampelidis filio, qui ex Menalopo Ithagæno Critonis filio natus erat, matre verò Pycimede: qui utique parentes ære alieno oppressi, cùm unde dissolverent nomina non haberent, in Ascræam Bœotiæ vicum demigrarunt, ubi est
puer

H E S I O D I

puer Hesiodus educatus, atque inde Ascræus cognominatus. Plutarchus ex Ephori Cumæi sententia refert, Attellen, Mæona, & Dion, Cumæos, fratres fuisse, quorum Dius, quem nauticam exercuisse comperi, ob eam quam attulimus causam, in Ascræam migravit; ubi (ait) Pycimeden uxorem duxit, ex qua natum ferunt Hesiodum: qui dum paterna armenta puer custodiret, à Musis amatus fuisse perhibetur: quæ illi gustandam laurum dedere: eam enim lauri naturam esse scribit ipsius Poëtæ Interpres Proclus, & Isaacius Tzetzes, ut qui eam mandunt, vates fiant: unde & Lycophron Poëta eâ causâ δαφνηφάγον vatem nominat. Idem & in Cassandra Sophocles. Et noster Tibullus agens de Sibylla:

Vera cano, sic usque sacras innoxia laurus

Vescar, & æternum sit mihi virginitas,

Aphthonius quoque rhetor, laurum vaticinii symbolum esse prodidit: quare & laurum ipsam veteres μαντικήν φυτὸν appellavere, hoc est, vaticinam plantam. Et Claudianus ait:

—— *Venturi præscia laurus.*

Eadem ratione Apollini sacra dicitur, qui vaticinii Deus à gentibus est creditus. Quin & hujus arboris foliorum crepitu, dum cremantur, antiqui futura (utinam non & hoc nostro tempore!) prædicebant: quod & Philosophus Porphyrius credidit. Si enim magno strepitu in igne crepuissent, felicitatem significabant: si siluissent, unde & tacita laurus est dicta, infelicitatem. Et perinde de illa idem Tibullus:

Laurus ubi bona signa dedit, gaudete coloni.

Et Propertius:

Et tacet extincto laurus adusta foco.

Lauri insuper folia, si noctu pulvino subjecta fuerint, somniorum veritatem conciliare produntur. Dictam autem Daphnen, prodit Eustathius, à δα particula intensiva, & φωνέω verbo: quod *voco* & *cano* significat, quòd laurus in igne posita crepet & sonet: unde fortasse & ipsi nos Latini laurum deduximus, à λα, ut δα, particula intensiva, & vro, ut si non voce, at significatu conveniat. Si plura verò de

V I T A.

de lauro discere cupitis, præter ea quæ à nostris traduntur, legite Parthenii librum Εἰρωνικῶν, & Constantini librum xi. de re rustica, quo loco plura leguntur parum Latinis notâ. Sed jam a lauro ad Hesiodum revertar, qui lauro gustatâ, haustâque Hippocrenes undâ, repente Poëta prodiit. Id cum alii, tum ipse de se in Theogonia cecinit. Quam rem ita Maximus Tyrius interpretatur, ut Hesiodum putet voluisse, quæ sui ingenii & artis esset foetura, in Deas referre, ut se Musis gratum testaretur: ut si quis ærariam calleat, Vulcano tamen sua assignet opera. Sed hac de re plura apud ipsum Maximum legitis. Delectatum quidem peregrinationibus Hesiodum legimus, sicuti & Homerum: quam rem tamen in somnium quidam retulere. Alii, quod qui peregre proficiscuntur, facilius prudentiam ceterâsque virtutes comparare existimantur, quod mores scilicet hominum multorum videant. Uxorem quoque duxisse proditum est Ctemenen Physigei filiam, & ex ea Stefichorum Poëtam natum. Alii non uxorem fuisse, & ob hanc ipsum Hesiodum occisum. Nam cum de se scitatum oraculum Delphos ivisset, eique responsum foret, ut Nemeæ Jovis templum vitaret, quod ibi esset vitæ finem habiturus, cumque eâ causâ Nemeam Peloponnesi fugeret, forte in Oeneonem Locridis pervenit, ubi Nemeæ Jovis templum fuerat, ut scribit Thucydides; quo in loco incautus ab Amphiphane, & Gantore Physigei liberis interemptus est, quod ab eo vitiatam sororem Ctemenen crederent. Cadaver ab iis in pelagum projectum est: id quod cum occultè fecissent, ab Hesiodi cane facinus est proditum, ut scribit Plutarchus. Alicubi tamen non Physigei filii, sed Ganyctoris Naucleii dicti sunt, ut in illo est, cui titulus, Quænam animalia prudentiora, terrestriane, an aquatilia. Pausanias quoque, in Bœoticis, Hesiodi interitum ita recitat: Filii, inquit, Ganyctoris, Ctimenus & Antiphus, in Molycrian ex Naupactō fugerunt ob Hesiodi necem, ubi in Neptunum impii existimati sunt, de illisque est facta quæstio.

H E S I O D I

& cetera quæ ille prosequitur. Mortis Hesiodi causam Plutarchus sic in Dioclis convivio explicat. Cum Milesio, inquit, comite & Troïlo puero Hesiodus apud quemdam hospitatus est, noctu Milesius hospitis filiam vitavit: rei conscium Hesiodum rati puellæ fratres, illum inter pascua cum puero occiderunt, & cadaver in mare projecerunt: pueri vero corpus in littore reliquerunt, à quo & loco nomen inditum. Ferunt, inquit, Deorum voluntate à delphinis cadaver ad littus delatum, ubi tum fortè Neptunalia celebrabantur. Id scelus ubi incolæ intellexerunt, interfectorum domos diruerunt; vivos ipsos, qui facinus admiserant, aquis suffocarunt. Alii post diem tertium à delphine in littus cadaver devectum tradunt. Re cognitâ, occisores navigatione sibi consulere volentes, vi coortæ tempestatis ad unum omnes deprehensi, naufragio periisse dicuntur. Post hæc Hesiodi corpus in Nemea Locridis sepultum perhibetur, qua de re extat Alcæi Poëtæ carmen. Dein vero oraculo monente, ejus ossa exportata ab Orchomeniis, & in medio foro, hoc addito elogio, tumulata:

Ἀσκη μὲν πατρὸς πολυλήϊον, αἰκὰ δὲ θανόνϊον

Ὅστ' αὖ πλεῖζ' ἰππῶν γῆ Μινυῶν κατέχῃ

Ἡσιόδῳ, ὃ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέϊον ἔστιν

Ἀνδρῶν κρονομήων ἐν βασιάνῳ σοφίης.

Tum Picus puer: Cur non & hos Latinè, ut alios versus, nobis exprimis? Ut, inquam, noster Piso hos ipse convertat, & ego interea ad memoriam cetera revocem. Et Piso: Faciam equidem, inquit, utcumque potero: & non diu cunctatus, sic cœpit:

Fertilis Ascra quidem patria est: verum morientis

Pugnaces Minyæ condita membra tenent

Hesiodi, cujus supra omnes plurima laus est,

Spektatósque viros judicio sophiæ.

Quos cum Piso recitasset, mirum est quanto sit rubore suffusus. quod animadvertens ego, causamque intelligens, statim subdidi. Legimus & Græcum alterum Pindari, quod ita noster Cælius Latinè vertit:

Salve

V I T A.

*Salve cui pubes, umulísque bis obtigit unus;
Tu sapiis Hesíode, quantum homini sapere est.*

Sed & Aldus ita prius:

*Hesíode ante alios sophiâ præstantior omnes,
Salve, bis quondam qui puer atque senex.*

Græcum Pindari, si vultis, sic habet:

*Χαῖρε δὲς ἡβήσας, καὶ δὲς τέφρᾳ ἀντιβολήσας
Ἡσίود', ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σφίης.*

Verùm jam tempus est, inquam, ut quæ ab Hesíodo scripta sint, commemoremus, si tamen prius illud unum, quod in Græcis commentariis reperi, attulero super ea in Ἑρῳῖς verba, μήτ' ἐμὸς υἱός. Filius, aiunt, Hesíodi Mnaseas est. Philochorus verò Stefichorum dixit ex Climene: ego tamen legendum puto, Ctemene, ut jam ostendi. Alii tamen ex Archiepe: quo fit ut eos mirer, qui scribunt, Hesíodum præter Stefichorum & filiam habuisse Mnaseam nomine, quam Archiepen vocant alii. Porro sexdecim Hesíodi legitima feruntur volumina: in primisque Theogonia, à Philosopho Zenone inter alios interpretata. Deinde Ἔργα καὶ ἡμέραι, id est, Opera & Dies. In quo opere de re rustica præcepta tradit ad Persen fratrem, quem & ipsum Poëtam aliqui scribunt. Sunt & qui putent, Ἡοίᾱς μεγάλας, sic vocata carmina, Hesíodi esse, ut Eunapius Græcus historicus, & in Bœoticis Pausanias. quo loco & alia Hesíodi opera commemorat, de quibus jam antè planè meminimus. Posthæc Astronomica scripsit, tum Hypothecas, quas tamen Fabius Quintilianus, ex Aristophanis Grammatici sententia, Hesíodi esse negavit. At verò Aristoteles & Grammatici nonnulli, ut Hesíodi legitimum opus, in medium afferunt. Scripsit item Heroüm & Heroïdum Genealogias: ad hæc & de mulieribus: quo in opere Heroïdas multas induxit virorum fortium nuptias. ut ait Servius, optasse. Dion vero Chrysostomus ex Alexandri Macedonis sententia, Hesíodum ea causa de mulieribus scripsisse dixit, quod Homero concederet, qui de heroïbus antè scripsisset. Et quidem Lucianus ait, Hesíodum mulie-

H E S I O D I

rum virtutes concinuisse. Tradit Pausanias, Hesiodum vaticinandi artem ab Acarnanibus edoctum, de ea carmina scripsisse. Scribit Nicocles, quod & in Pindarum Grammatici notant, Hesiodum primum ῥάψωδῆσαι, hoc est, per rhapsodias carmina cecinisse. At verò Hesiodus ipse, se cum Homero in Delo in Apollinem hujusmodi versus primum concinuisse prodidit; dum sic cecinit, ut pridie diximus:

*In Delo tum primum ego Mæonidæque Poëtæ
Lusimus, inque novis carmen cantavimus hymnis,
Auricomum Phæbum, quem Latona edidit alma.*

Sed videte, rogo, quam ille dulcius suaviusque suâ linguâ:

Εὐ Δήλῳ τότε πρῶτον, ἐγὼ ἢ Ὀμηρῶ, αἰοῖδοι
Μέλπομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοῖδῶν,
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορον, ὃν πέχε Λητώ.

Scripsit item Hesiodus Pelei & Thetidis Epithalamium, sicuti priore sermone retulimus. Scripsit & de Dactylis Idæis. Item Epicedium in Batrachum amicum, & quod adhuc legitur poemata inscriptum Herculis Scutum: quod tamen Aristophanes Grammaticus non Hesiodi esse suspicatus est, sed cujuspiam alterius, qui Homericum sit imitatus. Megacles autem Atheniensis, & Apollonius Rhodius, Stesichorusque, ipsius Hesiodi legitimum carmen esse censuere. Scripsit idem de Medicina. qua de re Plutarchus in Symposio Dioclis. Hesiodus, inquit, in Medicina plurimum valuit. quod manifestè apparet, cum de victus ratione, de vini temperamento, de aquarum vi, de balneis, de sceminis, de temporum connexionem, deque infantium statu differit. Et hæc quidem Cleodemus medicus apud Plutarchum. Sunt & qui Hesiodum de herbis scripsisse tradant. quod ex Plinio colligitur. Nec desunt qui Hesiodum scribant auctorem eorum apologorum, qui Æsopi dicuntur. Quæ ego cum dixissem, Vide, inquit Piso, quam paucis carminibus M. Manilius in secundo Astronomicôn ista fere omnia Hesiodi opera complectatur. Nam cum Homerum laudasset, mox ita de Hesiodo subjunxit:

Sed

V I T A.

— Sed proximus illi

*Hesiodus memorat divos, divumque parentes,
Et chaos enixum terras, orbemque sub illo
Infantem, & primum titubantia sidera corpus,
Titanas jurisse senis cunabula magni,
Et sub fratre viri nomen, sine fratre parentis,
Atque iterum patris nascentem corpore Bacchum,
Omniaque immenso volitantia corpora mundo.
Quin etiam ruris leges cultusque rogavit,
Militiamque soli, quod colles Bacchus amaret,
Quod fecunda Ceres campos, quod Pallas utrumque,
Atque arbuta vagis essent quod adultera pomis,
Sylvarumque Deos sacrataque numina nymphas,
Pacis opus, magnos naturæ condit in usus.*

Cum recitasset hos versus Piso. Si velim, inquam ego, quæcumque omnia de Hesiodo legi, vobis in præsentia recensere, in longum nimis nolter sermo procederet: quædam tamen haud indigna relatu nequaquam præteribo: Scribit inprimis Dialogum Lucianus, qui Hesiodus inscribitur, in quo Hesiodum ipsum de se multa narrantem inducit, eumque ipse, ut solet, irridet. Sunt & inter Græca epigrammata in Hesiodum multa. Exstat & apud Græcos proverbium, de iis qui supersenescunt, Hesiodia senectus: de quo & Pindari distichon legitur, quod ante ab Aldo & Cælio nostro interpretatum attulimus. Pythagoram scribit Philosophus Hieronymus, cum ad inferos descendisset, Hesiodi animam vidisse ad columnam æream suspensam adstrictamque adeo, ut stridere videretur, & cum ea Homeri quoque animam serpentibus undique incinctam; eâ videlicet solummodo causâ, quod de Diis falsa suis carminibus confinxissent. Quare factum puto, ut Ponticus Heraclides contra Homeri calumniatores librum illum ediderit, qui est inscriptus, Allegoriæ in iis quæ de Diis ab Homero dicuntur, & responsiones in ejus calumniatores. Videri enim, inquit, posset Homerus, Salmoneus, vel Tantalus, immodera-

HESIODI VITA:

tam atque intemperatam linguam habens, si quæ de Diis cecinit, sub alia significatione, non intelligerentur. Et quidem de Homero Heraclides, quod & de aliis Poëtis bonis, ut hesternâ die diximus, intelligi potest. Sed tametsi excellentis ac prope divini ingenii fuerit Hesiodus, non tamen ideò obrectatoribus illum caruisse accepimus, siquidem iniquas adversum eum controversias exercuisse Cercopem legimus, in tantum excellentissimus quisque aliquo detractore est vexatus. Homerus quidem, ut Zoilum mittam, à Siagro Poëta laceffit, Pindarus ab Amphimane Coo, Simonides à Timocreonte. Nec Virgilio Horatioque nostris, defuere Parones, Mævii, Bavii atque Suffeni, aliique, de quibus in nostris his sermonibus sparsim, ut feret locus, plura dicemus. Sed & hoc Homeromastigon genus nostro hoc tempore non minùs, quàm pridem, viget. Plures quidem nunc Critici & Zoili, quam versificatores & Poëtæ. At de Hesiodo jam satis.

H E S I O D I V I T A

E Fluvii Ursinii Elogiis descripta.

Hesiodum Dio patre , & Pycimede matre natum Olympiade prima , lxx. ante Romam conditam annis floruisse , ex scriptoribus cum Græcis , tum Latinis , colligimus. Patria illi Cuma , Æolicarum urbium una , ut Herodotus & Strabo annotarunt. Inde autem ære alieno oppressum patrem Diem migrasse ferunt , Ascræque Bœotiæ vicum petisse ; à quo Ascræum deinde Hesiodum dictum. Ejus mortem , cum senex admodum esset , recitat Plutarchus in Diodis convivio. Proverbium inde factum , Hesio dea senectus. Hesiodo statuam in publico Constantinopolino gymnasio , quod Zeuxippi dicebatur , ex ære positam fuisse , intelligimus ex his Christodori versibus in lib. 5. Epigrammatum Græcorum ,

Ἡσίودος δὲ Ἀσκραῖ ὀρεινάσιν εἶδετο μέσαις
Φθιγόμενῳ , χαλκὸν δὲ ἐβιάζετο θυάδι λύσῃ
Ἐνθεὸν ἱμείρων ἀνάγειν μέλῳ.

Quos Laurentius Gambara Brixianus ita in Latinum transtulit :

*Hesiodusque choros Ascræus stabat agrestes
Inter , Hamadryadum media sublimis in aula:
Ærea & effigies fundebat ad æthera carmen.*

Pausanias quoque in Bœoticis Hesiodo statuam æream à Thespiensibus in urbis foro positam fuisse scribit. qui & aliam Hesiodo statuam in templo Jovis Olympici collocatam narrat in rerum Eliacarum libro 1. De Hesiodo Velleius lib. 1. Hujus temporis æqualis Hesiodus fuit circa centum viginti annos distinctus

HESODI VITA.

ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mol-
lissimâ dulcedine carminum memorabilis: otii quie-
tisque cupidissimus, ut tempore tanto viro, ita ope-
ris auctoritate proximus, qui vitavit ne in id, quod
Homerus, incideret; patriamque & parentes testa-
tus est; sed patriam, quia multatus ab ea erat, con-
tumeliosissimè.

D E

HESIODI ÆTATE.

*Ex Johannis Gerhardi Vossii libro de
Poëtis Græcis cap. II.*

Sic statuimus nihil nunc antiquius habere Græcos
Poëmatis Homeri & Hesiodi, sed quando hi vixerint,
Veteres ipsi certant incerti. Hesiodum multo juniorem
Homero (*quem vixisse Olympiadum initio, vel paullò post,
Romuli nempe temporibus, paucis ante ostenderit*) Cicero
putavit. Uti & Porphyrius ac Solinus, quorum ille an-
nis c, hic cxxx post Homerum vixisse existimat. Alii
eo quod simplicior sit antiquiorem fuisse coniectant.
Plurium verò opinio est fuisse æqualem. Ut Varro in
primo de Imaginibus, teste Agellio, Plutarchus V. Sym-
posiacon & VII. Sapientum convivio, item Philostratus.
In eo dissensu ob plurium consensum, & quæ de
certamine Homeri ac Hesiodi prodita sunt, maluimus
nos aggregare iis, qui aliquo tempore simul vixisse exis-
timant. Non multum abit quod apud Cyrillum legas flo-
ruisse Hesiodum paullò ante primam Olympiadem, re-
gnante in Latio Proca Sylvio, vel quod alii floruisse di-
cunt Olymp. IV, ut est apud Eusebium in Chronicis.
Apud quem etiam legas ad præcedentem Olympiadem
floruisse tum Eumelum Poëtam, qui Bugoniam & Euro-
pam scripsit. Fuerint igitur & Hesiodus & Eumelus
æquales. Nec multum abit Tterzes, qui Hesiodum re-
fert ad Olymp. XI. Operæ verò est attendere ad id,
quod

DE HESIODI ÆTATE.

quod Hesiodus ipse scribat , suâ ætate Arcturum ἀρκτο-
νυχον in Bœotia exortum fuisse VIII. die Martii. unde
Poëtæ hujus ætas in tantum saltem possit colligi , ut
error si quis sit saltem intra 70. annos sit constitutus,
sicuti observat Jos. Scaliger in Eusebianis animadversio-
nibus, num. MCCLV.

Ἐκ τῶν Σειῖδα.

Ex Suida.

Ηΐσιος Κυμαῖος, νέος
ἢ κρημιθεὶς ὑπὸ τοῦ πα-
τρὸς Δίος, καὶ μητρὸς Πυ-
κιμήδης, ἐν Ἀσκρῇ τῆς
Βοιωτίας. Γενεαλογεῖται ἢ εἶ-
ναι τοῦ Δίος τοῦ Ἀμπελίδου τοῦ
Μελανώπου. ὃν Φασὶ πινεὶ τοῦ
Ὀμήρου προπάτορος εἶναι πάπ-
πον, ὡς ἀνεψιάδην εἶναι
Ἡσίοδος τὸ Ὀμηρον. ἐκάπερον
ἢ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντοῦ κατὰ-
μετρον. ποιήματα ἢ αὐτῷ ταῦ-
τα, Θεογονία, Ἔργα καὶ
Ἡμέραι, Ἀσπίς, Γυναι-
κῶν κατάλογος ἐν βιβλίοις
ἑ. Ἐπικήδει εἰς Βάτρα-
χόν τινα ἐρώμενον αὐτοῦ. Πε-
ρὶ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων. καὶ
ἄλλα ποικίλα. Ἐτελεύτησε ἢ
ἐπιξενωθείς παρ' Ἀντίφω καὶ
Κριμύω· οἱ νύκτωρ δόξαντες
ἀναιρεῖν Φθορέα ἀδελφῆς ἐ-
αυτῶν, ἀνείλον τὸν Ἡσίοδον
ἄκοντες. ὡς ἢ καὶ Ὀμήρου
κατὰ τινας πρεσβύτερος. καὶ
Homero, ut quibusdam videtur, antiquior.

Hesiodus Cumæus. Ce-
terum à patre Dio &
Pycimede ejus matre , in
Ascra, translatus eò, vixit.
Genus ac familiam illius ab
Ampelide Dio , Melanopi
filio deducunt. Quem non-
nulli Homeri abavum fuisse
volunt. Ut Hesiodi conso-
brini filius fuerit Homerus.
Utrumque autem ab Atlan-
te volunt oriundum esse.
Ejus autem hæc sunt poë-
mata: Opera & Dies, Scu-
tum, Mulierum Catalogus,
libris quinque. Epicedium
Batrachi , quem in deliciis
habuit. De Dactylis Idæis.
Alia item multa. Obiit au-
tem, cum ad Antiphum &
Ctimenum hospes divertif-
set. Qui cum noctu sororis
suz stupratorem tollere se
existimarent , Hesiodum
ignari sustulere. Fuit autem
tempe-

DE HESIODI ÆTATE.

tempestate vixisse autumant. Porphyrius, & alii, centum omnino post annis floruisse tradunt.

ἢ ἄλλως, σύγχρονον. Πορφυρίου, καὶ ἄλλοι παλαιοὶ νεώτερον ἑκατὸν ἐνιαυτῶν ὀρίζονται.

*Ex Halicarnassensi
Dionysio.*

Ἐκ τῶν Διονυσίου
Ἀλικαρνασέως.

Hesiodo autem magna voluptatis fuit cura, tum æquabilem dictionem accuratamque amat compositionem.

Ἡ Σίοδος μὲν γὰρ ἐφρόντισεν ἡδονῆς, καὶ ὄντομάτων λειότητος, καὶ συνέσεως ἐμμελῆς.

Velleius Paterculus Hist. lib. i.

Hujus temporis æqualis Hesiodus fuit, circa cxx. annos distinctus ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mollissimâ dulcedine carminum memorabilis, otii quietisque cupidissimus. ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus. qui vitavit, ne in id, quod Homerus, incideret: patriamque & parentes testatus est. Sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissimè.

Fabius lib. x.

Rarò assurgit Hesiodus, magnaue pars ejus in nominibus est occupata. tamen utiles circa præcepta sententiæ, lenitasque verborum & expositionis probabilis: daturque ei palma in illo mediocri genere dicendi.

DE HESIODI ETATE

Ἀλκαίῃ εἰς τὸ αὐτόν.

ΛΟκρίδ' ἐν νέμεϊ σκιερῷ νέκυσσ' Ἡσιόδοιο
 Νύμφαι κρηνιάδων λῶσαν δ' ἀπὸ σφετέρων,
 καὶ τάφον ὑψώσαντο. γάλακτι δ' ποιμένες αἰγῶν
 ἔρραναν, ξανθῷ μὲν ἄμφοι μέλιτι.
 τοίῳ δ' ἢ γῆραι ἀπέπνεεν, ἐνέα Μυσῶν
 οἱ πρέσβυς παρθαρῶν γαστέρι λισσάδων.

Η ΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ

HESIODI

A S C R Æ I

THEOGONIA.

N O T Æ

I N

THEOGONIAM

H E S I O D I.

Θεογονία] Sic inscribitur descriptio generationis Deorum; nimirum, γέννητῶν, nam erant alii ἀγγήνητοι, ut docet *Hesiodus*, ab initio Poëmatis. Dicitur *Abaris* Hyperboreus vates, scripsisse Θεογονίαν καταλογάδῳ, pro sâ oratione *Generationem Deorum*; quod fortè additur, discriminis causâ, ne Hesiodea intelligeretur. Vide *Suidam*, in *Abaris*. Si *Herodoto* credimus, *Homerus* & *Hesiodus* inventores fuere *Theogoniæ*, antea Græcis ignotæ. Sic enim loquitur Lib. II. c. 53. Οὔθεν δὲ ἐγγύετο ἑκάστῳ τῶν θεῶν, εἴτε αἰεὶ ἦσαν πάντες, ὁμοῖοί τε πνὲς τὰ εἶδεα, ὥστε ἠπιστάτο μέχρ' ἢ πρῶτον τε καὶ χθὲς, ὡς εἰπὴν λόγῳ. Ἡσίοδον γὰρ καὶ Ὀμήρον ἡλικίῳ πατρὸς καὶ πατρὸς ἐπέσι δοκέω μεῦ πρεσβυτέρους γινώσκειν, καὶ ἔπειτα. Οὗτοι δὲ εἰσι οἱ ποιήσαντες ΘΕΟΓΟΝΙΗΝ ἔφησι, καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες, καὶ πρῶτος τε καὶ τεχνὰς διελόντες, καὶ εἶδεα αὐτῶν σημνάναντες : Unde autem singuli Deorum exstiterint, autve cuncti semper fuissent, aut quâ specie, hætenus ignoratum fuerat, nisi nuper atque heri, ut sic dicam. Nam *Hesiodus* atque *Homerus* (quos quadringentis non amplius annis ante me opinor fuisse) finxerunt Græcis *Theogoniam*, Diis cognominibus datis, divisisque honoribus & artibus inter illos, & descriptis illorum formis. At ubique *Homerus* & *Hesiodus* quasi jam nota illa describunt, nec videntur ornasse, nisi circumstantiis nonnullis. Sanè numquam homines aliter de Diis sentientes eos tulissent talia de iis blaterantes, qualia habent. Vide ad ψ. 211. Interim liquet ex hisce verbis *Theogoniam* verè esse *Hesiodi*, quamvis nonnulli dubitarint, ut docet *Pausanias* in *Bœoticis*, sive Lib. IX. p. 581. Clericus.

A 2

ΗΣΙΟΔ

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

Μουσάων Ἑλικωνιάδων ἀρχώμεθ' αἰεῖδεν,
 Αἰθ' Ἑλικῶν ἔχουσιν ὄρ' μέγα τε ζαθέοντε,
 Καί τε πρὸ κρήνῃ ἰοειδέα πᾶς ἀπαλοῖσιν
 ὄρχονται, ἣ βωμόν ἐραθενέ' Κρονίων,
 Καί τε λοεσάμεναι τέρενα χροά Περμησσοῖο,
 Ἡ' ἱπποκρῆώς, ἥ Ὀλμειῶ ζαθέοιο,
 Ἀκροτάτῳ Ἑλικῶνι χορὰς ἐνεποιήσαντο,
 Καλὰς, ἱμερόεντας· ἐπερρώσαντο ᾗ ποσίν·
 Ἐνθεν ἀπορρύνεσθαι, κεκαλυμμέναι ἤερα ποταῖα,

NOTE IN HESIODUM.

Vers. 1. Μουσάων Ἑλικωνιάδων ἀρχώμεθ' αἰεῖδεν] Priores centum quindecim versus sunt suppositi. Theogonia incipit versu 116. Ἡ' τοι μὲν πρώτῃς χά' ἔχουσ' &c. *Gruetius.*

1. Ἑλικωνιάδων] Rectè vetus Scholiastes patrias Musas à Bocoto vate invocari observat. *Helicon* mons fuit Bocotiz, ita dictus à Phoenicio *hhalik* ῥιλή aut ῥιλή *hhalikon*, quæ vox montem altum sonat. Vide *Sam. Bochartum* Lib. 1. Chanaanis, Cap. xvi. ubi ostendit plenam fuisse Bocotiam & colonis & nominibus Phoeniciis. *Clericus.*

2. Ζαθέον τε] Divinissimum montem vocat, propter numerum Deorum, qui in eo versabantur; quales Musæ, Oreads, Dryades, Naiades &c. Infra γ. 129. vocat

ἕρτα μακρὰ διὼν χαρίεντας ἐναΐδας
 Νυμφῶν.

Longos montes Deorum grata habitacula Nympharum. *Clericus.*

3. Ἰοειδέα] Malim μελαίνουσαν interpretari, ἀπὸ τῆς ferrugine, quia eo epitheto significatur copia aquæ; quæ non est ἰοειδής, nisi sit profunda, ac proinde copiosa, & perennis, quæ laus est fontis. Idèd *Homerus*, & post eum *Hesiodus* vocant ἰοειδέα πᾶν, id est, profundum. Idèd Poëtæ Latini *caruleos* fontes vocant, ut *carula Liriope* dicitur *Ovidio* *Metam.* III. Confirmatur hæc interpretatio, ipsâ significatione propriâ vocis, quæ significat quod habet εἶδος, seu speciem

HESIODI ASCRÆI DEORUM GENERATIO.

A Musis Heliconiadicis incipiamus canere,
Quæ Heliconis habitant montem, magnūque divinūque:
Et circa fontem cæruleum pedibus tene-
is
Saltant, aramque præpotentis Saturnii,
Atque abluta tenero corpore aquâ Permessi,
Aut Hippocrenes, aut Olmii sacri,
Summo in Helicone choreas ducere solent,
Pulchras, amabiles, vehementerque tripudiare pedibus:
Inde concitata, velata aëre multo,

4. Non potest autem dici fons speciem habere floris, licet sit floribus cinctus; sed rectè dicitur habere speciem ferruginosam, ad colorem quod attinet. Clericus.

4. Καὶ βαμὸν ἱερῶν Κρηίων.] Non modò in altaribus sacra faciebant, in honorem Deorum, sed & circa illa choreas agitant. Vide not. ad Exod. C. XXXII, 6. Clericus.

5. Λοτὰ ἀλφειῶν πρὶν ἂν ῥέῃ Περμηστοῖο] Εἰ μὴ τὸ ἐξ ἡ δ᾽ αἰ. Guistius.

5. Περμηστοῖο] Intellige ὕδην, aquâ, quod in versione exprimendum fuit. Permessus est Phœniciè פֶּרְמֶסֶס pbeer-metso, hoc est, pntus aut fons purus, nam Radix פֶּרְס hanc significationem obtinet, apud Arabas. Commodior hæc visa derivatio, quàm Bocharti פֶּרְמֶסֶס beer-metso, fons processus, nempe, aquarum. Fons est, aut fluvio-lus ex Helicone profluens, & qui cum Olmio confluit in Copaidem lacum. Vide Strabonem Lib. IX. Clericus.

6. Ἰπποκρήνης] Phœniciè dixeris, ut rectè Bochartus, eodem loco, הַפְּרִיזִי haphhigran, quod fontem erumpentem sonat, & corruptum in Hippocrenen, ortum fecit fabulæ, quasi esset κελύμ ἵππου fons equi, seu ab equo excitatus. Clericus.

Οἱ λυμῆ] Phœniciâ voce, הַחֹל-מַיִם hhol-majo, dulcis aquis, eodem conjectore. Divinus dicitur, propter memoratam rationem, cum de Helicone sermo esset, ad γ. 2. Clericus.

8. Ἐπὶ ῥέουσιν ἢ πρὸς] hoc est, ἀρχόμενα. inceserunt, processerunt & similiter. Guistius.

Ἐννύχῃ τεῖχον, περικαλλέα ὅσαν ἰῆσαι, 10
 Ὑμνοῦσι Δία τ' αἰγίοχον, ἢ πότνιαν Ἥρην
 Ἀργεῖν, χρυσεόισι πεδίλοις ἐμβεβαῖαν,
 Κέρην τ' Αἰγίοχοιο Διὸς γλαυκῶπιν Ἀθήνην,
 Φοῖβόν τ' Ἀπόλλωνα, ἢ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν,
 Ἦ δὲ Ποσειδάωνα γαιήοχον, ἑνοσίχαιον, 15
 Καὶ Θέμιν αἰδοίην, ἐλκροβλέφαρόν τ' Ἀφροδίτην,
 Ἥβην πε χρυσοσέφανον, καλλὴν πε Διώνην,
 Ἡὼ τ', Ἡελίον τε μέγαν, λαμπρὴν πε Σελήνην,
 Λήτω τ', Γαίη τ' Ἰάπείην τε, ἰδὲ Κρόνον αἰκυλομήτην,
 Γαῖάν τ', Ὠκεανόν τε μέγαν, ἢ Νύκτα μέλαιναν 20
 Ἄλλων τ' Ἑθναίων ἱερὸν γῆϋ αἰὲν ἑόντων.
 Αἶνύ ποθ' Ἡσίοδον καλλιῶν ἐδίδαξαν αἰοιδῶν,
 Ἄρνας πιμαίνονθ' Ἑλικῶνϋ ὑπὸ ζαθέοιο.
 Τόνδε δέ με πρῶπται θεαὶ πρὸς μῦθον εἶπαν
 Μῆσαι Ὀλυμπιάδες, κῆρυι Διὸς Αἰγίοχοιο. 25
 Ποιμένες ἀγραυλοὶ, καὶ ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον,
 Ἰδμεν ψάδ' ἀεὶ πολλὰ λέγειν ἐτόμοισιν ὁμοῖαν
 Ἰδμεν δὲ ὅτ' ἐθέλωμεν ἀληθέα μυθήσασθαι.
 Ὡς ἔφασκ' κῆρυι μέγ' αὖ Διὸς ἀρτίεπειαν.
 Καὶ μοι σκηπτοῖον ἔδον, δάφνης ἐρμηλέϋ ὄζον, 30

10. Ἐννύχῃ] Ne videantur à mortalibus, vel potius ne patefceret mendacium Poëtæ, cui objici poterat numquam conspectas. Eadem de causa, collocat eas in summo Helicone, ubi nemo pernoctabat. *Clericus.*

11. Δία τ' Αἰγίοχον] Suo loco dicemus quare ita vocetur Jupiter, ut & quæ de Musis, aliisque Numinibus dicenda videbuntur, ubi loquetur Poëta de eorum natalibus. *Clericus.*

16. Ἑλκροβλέφαρον τ' Ἀφροδίτην] *Arcuatis superciliis.* *Guietus.*

16. Ἑλκροβλέφαρον] *Volubilibus palpebris*, id est, *patam*, ut Venerem vocabant Latini. Lascivix est indicium niſtare frequenter, & signum amantium. *Clericus.*

23. Καλλιῶν ἐδίδαξαν αἰοιδῶν] Vide versum 660. ἔργων. *Guietus.*

26. Καὶ ἐλέγχεα] Gratulatur sibi Poëta, quòd, cùm Musæ ipsum primùm alloquerentur, convicijs usæ sint, quod est primævæ simplicitatis. *Clericus.*

27. Ἰδμεν ψάδ' ἀεὶ πολλὰ λέγειν ἐτόμοισιν ὁμοῖαν] Deabus mendacia tribuere est etiam antiquissimi ævi, quo Deos vix meliores hominibus fingebant; quia omnes Dii, qui maximè colebantur, fuerant homines, ut postea videbimus. *Clericus.*

Noctu incedunt, perpulchram vocem emittentes,
Celebrantes Iovémque egida tenentem, & venerandam Iunonem
Argivam, aureis calceamentis incedentem:

Filiámque Ægiocchi Iovis, cæruleos oculos habentem Minervam:

Phœbiumque Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,

Atque Neptunum terram continentem, terra motorem,

Et Themis venerandam, & blandis oculis Venerem,

Hebénque aureâ coronâ decoram, formosámque Dionem,

Aurorámque, Solémque magnam, splendidámque Lunam,

Latonámque, Iapetumque, ac Saturnum versipellem,

Terrámque, Oceanumque vastum, & Noctem atram:

Aliorúmque immortalium sacrum genus semper existentium.

Quæ olim Hesiódum pulchrum docuerunt carmen,

Agnos pascentem Helicone sub divino.

Hoc autem me primùm Deæ sermone compellarunt,

Musæ Olympiades, filia Iovis Ægiocchi:

Pastores sub dio manentes, mala probra, ventres solùm,

Scimus mendacia multa dicere veris similia:

Scimus etiam, quando voluerimus, vera loqui.

Sic dixerunt filia Iovis magni veridicæ,

Et mihi sceptrum dederunt, lauri perviridis ramum,

29. Ἀγρίππαι] Diserta. Guietus.

30. Καί μοι κῆπ' ἔδην δάφνης ἱερῆς ἔσται] Ἐδ' pro ἔδην.
Rhapsodi ramum lauri tenebant recitantes. Vide Lucianum in Dia-
logo cum Hesiodo p. 659. Guietus.

30. Καί μοι κῆπ' ἔδην δάφνης ἱερῆς ἔσται] Scholiastes post-
quam dixit *Heliconem* πολύδαφνον esse, & laurum æquè potuisse esse
donum Apollinis, ac Musarum, quæ ad rem non multum faciunt,
veram ejus rationem reddit hisce verbis: πῶς οὐκ ἔστιν ἡ δάφνη
τῆς ἐοικυίας. Σοφοκλῆς ἐν Κασσάνδρᾳ· δάφνη φάρ' ἔδην πρὶν πῶ-
μα. καὶ Λυκόφρων· δάφνη φάρ' φαίσκειν ἐκλαμψῶν ὄπτα. καὶ τὰ ποιήματα
δὲ μὲν θεῶν ἐμπρόσθεν εἴρηται: quia laurus efficax est ad afflatus crean-
dos. Sophocles in *Cassandra*: Cum comedisset laurum, dentes instar
serræ in ore concutiebat. Et *Lycophron*: cum laurum comedisset, va-
ticipinabatur emittens vocem è gutture. Certè Poëmata Dei afflatu sunt
effusa. Sequentia verba rem dubiam esse non patiuntur. Cum ergo
Laurum sibi traditam dicit *Hesiodus* à Musis seque ab iis afflatum, perin-
de est ac si facultatem poëticam sibi ab illis concessam diceret. Quam
in rem, pauca ex *Claud. Salmasio* hic apponemus. Sic ille in *Solini*

Δρέψαδ' ἤγητόν. ἐνέπνευσαν δέ μοι αὐδῶν
Θείων, ὥστε κλύοιμι τὰ τ' ἐσόμενα, πρὸ τ' ἐόντων.
Καί με κέλονται ὑμνεῖν μακάρων γένος αἰὲν ἰόντων,
Σφᾶς δὲ αὐταῖς πρῶτόν πε καὶ ἕτερον αἰὲν αἰεῖδεν.
Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα πρὸ δρυὸς ἢ πρὸ πέτρῳ;

Polyhistora p. 609. ubi postquam multis ostendit ῥαψῳδῆς dictos fuisse
ἄντ' ἑ ῥάπτεσθαι πρὸς ὁδοῖς, quod veluti consueverant varias partes Poëtarum,
quas canebant, non ἀπὸ τ' ῥάπδος, addit: „Antequàm mos ille ἑ ῥα-
„ψῳδῆν aliena carmina natus ac notus esset, auctores ipsi ac Poëtæ
„hymnos & alia carmina in honorem Deorum à se composita sic pro-
„nunciare consueverant, cum virga è lauru in manibus. Diceban-
„tur ἐπὶ ῥάπδῳ ἄδεν. Pausanias pag. 586. Lib. IX. seu Boeoticis de He-
„siodo, qui cum cithara pictus erat: ἔδναι τοι Ἡσίοδῳ οἰκῆσθαι φέρμενος.
„ἦλκε γὰρ δὴ καὶ ἐξ αὐτῶν τ' ἰπῶν ὅπ' ἐπὶ ῥάπδῳ δάφνης ἦδ' ἔστι: nequaquam
fuit proprium Hesiodo gestamen; manifestum enim est, etiam ex ipsis ejus
versibus, eum ad lauri rami cecinisse. „Intelligit hos versus ex
„Theogonia, Καὶ μοι σκῆπτρον &c. Traditum sibi à Musis ex lauri
„ramo baculum dicit. Tamquam vati futurorum præscio, non tam-
„quam Poëtæ, datum possumus interpretari, propter illa, ὥστε κλύοι-
„μι τὰ τ' ἐσόμενα πρὸ τ' ἰόντων. Sed Poëtica erat conjuncta cum affla-
tu, non minùs ac vaticinandi facultas; imò non erat sine vaticina-
tione, cum non possent scire Poëtæ gesta apud Deos, aut clam apud
homines, aut ante omnem hominum memoriam; vel potius fingere
se ea scire, nisi simul afflatum simularent. Pergit Salmasius: „Lau-
„rum gestabant & admordebant, qui vaticinandi scientiâ callere vo-
„lebant, unde δαφνηφόροι vates. Asclepiades, in statuum Homeri:

„Καὶ σὺ καλλιπτήλον ἱρὸς ἀνδρῶν πρὸ πάντων

„Ὀρίζαν δάφνης ἱερὸν ἀκρίμνην.

Pallitur, ut sæpe Critici, qui non significant unde depromserint quæ
dicunt. Epigramma est in statuum Hesiodi, quod legitur Lib. IV. An-
thologizæ p. 368. Ed. H. Stephani. Integrum ita habet:

Ἀτταὶ ποιμαίνοντι μοσημαθρὸν καὶ μὴλώ σε Μῆσαι

Ἐδραγον εὖ κατὰ τοῖς ἔρσι, Ἡσίοδῳ.

Καὶ σὺ καλλιπτήλον ἱρὸς ἀνδρῶν πρὸ πάντων

Ὀρίζαν δάφνης ἱερὸν ἀκρίμνην.

Δῶκεν δὲ κρήνης Ἐλικωνίδῳ ἔνδοσι ὕδωρ,

Τὸ πρῶτον πάλιν πρὸς δένδρ' ἔκψεν ὄνυχ.

Ὅθ' οὖν κατὰ τοῖς ἀνδρῶν μακάρων γένος, ἔρχει π' ἀνδρῶν,

Καὶ γένος ὀρχαίων ἔγχευες ἡνίκαν.

Ipsa pascentem meridie oves Musa videntur te in asperis montibus, He-
siodè; & tibi pulchra folia habentem decerpentes omnes porrexerunt lauri
sacrum ramum. Dederunt verò fontis Heliconis divinam aquam, quam
volucris equi prius erupit ungula. Quà tu satiatu beatorum genus, &
res gestas canibus, & genus priscorum descripsisti juvenum. Sed audia-
mus

*Decerpere mirandum. inspirarunt autem mihi vocem
Divinam, ita ut scirem tam futura quam præterita.
Et me jubebant celebrare beatorum genus sempiternorum,
Se verò primò & postremò semper decantare.
Sed quò mihi hæc circa quercum, aut circa petram?*

mus *Salmasium*: „Pausanias de virga laurea accepit, cum qua Ve-
„teres Poëtæ carmina sua recitabant. Quem morem etiam postea
„ῥαψῳδοὶ imitati sunt, qui aliena pronunciarunt. Nam & hi virgam è
„lauro tenebant, cum carmina recitarent ex aliquo Poëta. Cetera apud
ipsum legentur. *Clericus*.

32. Θείῳ, ὡς τι κλύομαι τί τ' ἰστέλλομαι, ὡς τ' ἰόντι] *Nothum.*
Grietus.

32. Τὰ τ' ἰστέλλομαι ὡς τ' ἰόντι] Poëtice, nempe, est *μαρτυρία*
genus, unde Poëtæ Latinis *Vates*. Utinam exstaret integer Liber VII.
Strabonis! Aliquid hac de re haberemus, in descriptione Pieriæ, cum
legamus in excerptis, quo loco de hac regione egerat, ὅτι τὸ παλαιόν,
οἱ μῦθους καὶ μουσικῶν εἰργάζοντο: olim vates exercuisse & *musicam*. *Cle-*
ricus.

34. Σφᾶς δ' αὖτις πρῶτον δὲ καὶ ὑστερὶν αὖτις αἰνέειν] *Imitatus Horatius*
Lib. I. Ep. I.

*Primâ dicte mihi, summâ dicende Camænâ,
Macenas &c. Clericus.*

35. Ἀλλὰ τί μοι πῦμα φεῖ δρυὶ ἢ φεῖ πίττειν] Hoc est, φεῖ πὶ δρυὶ
πυρρῷ, subintellige λέγειται. *Grietus*.

35. Ἀλλὰ τί μοι πῦμα φεῖ δρυὶ ἢ φεῖ πίττειν;] Hoc est, quid hæc
ad rem, quam aggressus sum? ut rectè Scholiastes. *Homerus* paullò
aliter hanc *Parœmiam* profert *Iliad. X. v. 126.* ubi *Hector* de inani-
bus sermonibus, quos *Achillem* laturum non fuisse, si ad eum adif-
set, suspicatur:

Οὐ μὲρ πως νῦν ἔπ' ἄνδρ' ὄντος, εἰδ' ἄνδρ' ἔπ' ἔτι,
Τῷ ὀφειζέμεναι, ἅπ' παρθένῳ ἡϊθιός τι,
Παρθένῳ ἡϊθιός τι ὀφείζοντι ἀνέμοισιν.

Non quidem ullo modo nunc licet, à quercu, neque à petrâ cum hoc confa-
bulari, ut virgo & adolescens, virgo, inquam, & adolescens, confabu-
lantur. Volunt Scholiastæ ortam loquutionem ex veteri fabula, quâ
homines ex lapidibus aut quercubus nati ferebantur, & quæ pueris
sermones præbebat, adeoque inanes sermones signari. At non video
quâ loci *Hesiodi* hinc possit explicari, cujus sententia est is quem dixi-
mus. Crediderim potiùs petitum adagionem ex iis, qui aggressi mon-
tem, aut sylvam describere, ad alia divagarentur, quæ à scopo aber-
rarent. Est tamen alius locus *Homeri*, ex quo sententiæ suæ confir-
mationem petere posse primo intuitu videntur. *Odyssæ Y. v. 163*
cum rogasset *Penelope* *Ulysses*, quem non agnoscebat, unde esset,
addit:

Τῷῃ, Μυσάων δρχώμεθα, ταὶ Διὶ πάρι
 Ὑμνοῦσαι τέρπυσσι μέγαν τόον ἐνὸς Ο'λύμπῃ,
 Εἰρῶσαι, τὰ τ' εἰόντα, τὰ τ' ἐσόμενα, πρὸτ' εἰόντα,
 Φωνῇ ὁμηροῦσαι· τῷ δ' ἀκαμάϊσθ' ῥέει κῦδ' ἠ
 Ἐκ σμαράτων ἠδεῖα. γελᾷ δέ τε δώματα πάρος
 Ζηνὸς ἐργασπιο, θεῶν ὅπ' ἀειροέσση
 Σκιδναμύη. ἠχέει ἣ κάρη νιφόεντι Ο'λύμπῃ,
 Δώματα ἀθανάτων. αἱ δ' ἄμβροτον ὄσαν ἰοῖσαι,
 Θεῶν γὰρ αἰδοῖον πρῶτον κλείεσθαι αἰοιδῇ
 Ἐξ δρχῆς, ἔς Γαῖαν ἢ Οὐρανὸς δόρυς ἐπικτον,
 Οἷτ' ἐκ τ' ἐγλῶντο θεοὶ, δωτῆρες εἰσών.

40

45

Οὐ γὰρ ἀπὸ θνός ἐσσι παλαιφάτης, ἐδ' ἀπὸ πίττης.

Non es enim à vetere quercu, aut à petra. Quibus in verbis, Homerus alludit ad memoriam fabulam; sed is sensus neque alteri loco Homeri, neque versui Hesiodi aptari potest. Clericus.

36. Τῷῃ Μυσάων δρχώμεθα] Τὸ τῷῃ hīc age, agedum significare videtur. Sed hīc omnino scribendum videtur, τῷῃ Μυσάων δρχώμεθα. hoc est, ἀπὸ τῷῃ Μυσάων δρχώμεθα. Hesych. τῷῃ ἀπὸ τῷῃ. Hunc locum respexisse videtur. Guicetus.

39. Ὀμηροῦσαι] Συμφωνῶσαι. ex ὁμῶς & ἄρῳ ὁμῶς compositum videtur. Unde ὁμηρεῖν, hoc est, concordo, συμφωνῶ. Hesych. ὁμηρεῖν ὁμῶς, συμφωνῶν. Sed τὸ ὁμηρεῖν simplex videtur. Ab ὁμῶς, ὁμῶς, ὁμηρεῖν. quare & τὸ ὁμηρεῖν unde ὁμηρεῖν συμφωνῶ simplex fuerit fortè. Hesych. ὁμηρεῖν, ὁμφωνῶσαι, ὁμῶς λέγουσαι. &c. Guicetus.

39. Ὀμηροῦσαι] Hesychius: ὁμηρεῖν, συμφωνῶν. Ὀμηροῦσαι, τὸ συμβολῆσαι ὁμφωνῶσαι, ὁμῶς λέγουσαι. Ὀμηρεῖν, ὁμῶς εἰρηάζειν (l. εἰρηάζειν) συμφωνῶν, hoc est, concinere, ex ὁμῶς finit & εἰρῶ, dico. Hīc credibile est nomen factum Ὀμηρεῖν, qui postquam carminibus suis innotuisset, non amplius Melesigenes, sed concentos, quasi Musarum, dictus est. Nomen ei inditum fuerat Melesigeni, à fluvio Melete, qui non procul à Cumis Æolicis fluit, & ad quem cum mater Critheis pepererat, ut docet Herodotus, in ejus vita, Cap. III. Idem oculorum usum amisisse eum narrat, Cap. VII. & propterea Linguā Cumicā Cap. XIII. Ὀμηρεῖν dictum, id est, cecum. At vehementer suspicor opinionem de cæcitate Homeri fictam à Cumæis, quod nomen ejus perperam ex Lingua sua interpretarentur; solent enim Græci, ex nominibus perperam intellectis, historiolas fingere, ut vel ex nomine Hippocrenes, de quo diximus, colligere est. Profectò multò verisimilius est, tantum Poëtam cognomen ex arte adeptum esse, quàm ex infortunio. Clericus.

40. Γελᾷ δέ τε δώματα πάρος] Hoc est, summā voluptate afficitur cœli regia. Poëtæ passim & dolorem, & gaudium tribuunt rebus

bus

O tu, à Miasis ordiamur, quæ Iovi patri
 Canendo oblectant magnum animum in Olympo,
 Memorantes, & præsentia, & futura, & præterita,
 Voce concinentes. illarum verò indefessa fuit vox
 Ab ore suavis. ridet autem domus patris
 Iovis valde tonantis, Dearum voce suavi
 Dispersâ. resonat verò vertex nivosi Olympi,
 Domus immortalium. hæc verò immortalem vocem emittentes,
 Deorum genus venerandum in primis celebrant cantilenâ
 Ab exordio, quos Tellus & Cælum latum genuerunt,
 Quique ex his prognati sunt Dii, datores bonorum.

bus inanimis, ut significant maximam esse rationem dolendi, aut
 lætandi, & quæ vel ipsa inanima, ut solet dici, movere possit.
 Theognis initio, cum alia de Apollinis natalibus dixisset, hæc habet:

ἱγλαρεὶ δὲ γαῖα πλάγῃ,

Γήνηται δὲ βαθὺς πάντος αἰλὸς πλάγῃ.

Risit magna terra. *Lucretius* ad Venerem Lib. I. v. 8.

— tibi suaves dadala tellus

Submittit flores, tibi RIDENT aquora ponti.

Ad quem versum, vide quæ collegit *Dion. Lambinus*. Clericus.

44. Θεῶν γένος, καὶ πᾶσι ἐξῆς] Probè animadvertendum hîc signari
 tria genera rerum, I. Terram & Coelum, quæ ante omnes Deos,
 qui Hesiôdi ævo maximi habebantur, fuerant: II. Deos ex hisce ge-
 nitos, οἳ τ' ἐκ τῶν ἐξῆς Θεῶν δατῆται γένον, qui Dii ex hisce geniti sunt
 datores bonorum, quos enumerat à v. 116. ad 155. Hi dicuntur ab
 Hesiôdo Dii, quòd nomen denegatur Cœlo & Terræ. sùntque veluti
 prior Deorum ætas: III. Altera est filiorum Saturni, quos signifi-
 cat hoc versu Hesiôdus: Διὸς παῖδες αὐτὶ Ζῆνα, Θεῶν παῖδες ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν,
 hoc est, secundo loco Jovem, qui est Rex Deorum, qui nunc potissi-
 mùm coluntur, & hominum. Qui vivebant Hesiôdi ævo, & superio-
 ribus aliquot ætatibus, duplicem hunc duntaxat ordinem Deorum
 norant, hoc est, hominum in Deorum numerum post mortem re-
 latorum; si altiùs originem eorum repeterent, nihil antiquius repe-
 riebant, quàm Cœlum & Terram, hisque vetustius Chaos, nec ul-
 trà progrediebantur. Notio Dei horum conditoris usque aded obscu-
 rata erat, ut de eo prorsus tacerent; aut etiam, si quæ ejus evanida
 vestigia in eorum animis hæserant, ea miscebantur, cum iis quæ vul-
 gò de Jove & æqualibus illi Deis ferebantur. Quæ omnia, in sequen-
 tibus, explicatione ipsâ involucrorum Poëticorum, evolventur & ob
 oculos ponentur. Clericus.

46. Οἳ ἐκ τῶν ἐξῆς] Hoc est, ἐκ τῶν Θεῶν. hoc est, οἳ τ' ὕψι καὶ ἔξ ὕ-
 ψους ἐκ γένου ἀνδρῶν. *Guistui*.

47. Διὸς

Δούπερον αὖτε Ζῆνα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
 Ἀρχόμεναι δ' ὕμνοισι θεαί, λήγουσά τ' αἰοίδης,
 ὅσων φέρτατος ἐστὶ θεῶν, κρείττεί τε μέγιστος.
 Αὐθις δ' ἀνθρώπων τε γῆρος, κρείττων τε γυνάντων,
 ὕμνοισι, περπασσι Διὸς νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
 Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, κῆρυγι Διὸς αἰγιόχοιο,
 ταῖς ἐν Πιερίῃ Κρονίδῃ τέκε πατρὶ μιγείσας
 Μνημοσύνη. γυνοῖσιν ἔλδ' ἤρησθ' μεδέεσσαι,

50

47. Δούπερον αὖτε Ζῆνα] Subintellige κλείεσαι. *Gnietus.*

48. Ἀρχόμεναι δ' ὕμνοισι θεαί, λήγουσά τ' αἰοίδης] Νόον. scribend: λήγουσά τ' αἰοίδης. dicentes, subintellige quàm sit præstantissimus &c. *Gnietus.*

52. Μῦσαι] Primùm videndum quæ sint *Muse*, dein à quibus progenitz. Ex descriptionibus cùm omnium reliquorum Poëtarum, tum etiam *Hesiodi*, colligere est Musas invenisse Eloquentiam ac Muficam, artésque quæ elegantiores habentur. Ut solius *Hesiodi* testimoniis utamur, eæ argumentum non verum modò, sed etiam fictum omnium orationum, comminisci poterant. Sic enim eum alloquuntur γ. 27. hujus Poëmatis.

Ἰδὼν ψεύδαι πολλὰ λέγουσι ἐτόρμῃσι ὄμματα,

Ἰδὼν δ' αὖτ' ἰδέσθωρ ἀληθεία μυθήσονται,

Scimus multa falsa veris similia, scimus & quando volumus vera dicere. Ait γ. 60. fuisse novem puellas:

ἧσι αἰοιδῆ

Μέμμεται, ἐν σήβοσι καὶ ἀκαθία θυμὸν ἔχουσιν,

quibus cantio cordi est & quæ habent animum sine curis. γ. 65.

ἰσχυτὴν δὲ λῆξ' ὅμως ἔασαν ἰόντων

Μέμνοντα πάντων τε νόμους καὶ ἥθεα καὶ δαίμων

Ἀθηνάων κλείεσιν,

amabilem vocem ore emittentes canunt, omniùmque leges, & mores venerandos Immortalium celebrant. Plura non exscribam, nam ex hisce satis liquet quod volo; nec mirum erit si dicam nunc, ab antiquissimis Græciæ colonis phœnicicissantibus, dictis esse *Musas* ab inventionem; nam, Phœniciâ Linguâ, *ἄρτι μοῖσα* est inventrix. Credibile autem est, antiquissimis temporibus, per Bœotiam, Thessaliâque ac vicinas Græciæ oras, celebrem factum fuisse cantilenis, seu propter inventionem, seu propter elegantiam styli, pro ætatis captu, seu propter cantum, seu propter omnia illa simul, *chorum novem puellarum*, quem instituit Jupiter, ut postea videbimus, Thessaliæ rex. Deinde posteritas, quæ omnia adauxit, & præsertim Poëtæ finxerunt eas inventrices Poëticiæ Deas esse; quo honore etiam mactati sunt inventores aliarum artium. *Pater Musarum* dicitur Jupiter, quod primus puellarum concentum instituerit; quæ loquutio etiam Phœnicia est, nam

*Secundò rursùm Jovem, Deorum patrem atque hominum,
Incipientesque canunt Dea, & finientes carmen,
Quàm sit præstantissimùs Deorum, & imperio maximus.
Porrò & hominum genus, fortiumque gigantum
Celebrantes oblectant Jovis mentem in Olympo,
Musæ Olympiades, filie Jovis agida habentis:
Quas in Pieria Saturnio peperit patri mista
Mnemosyne, collibus Eleutheris imperans,*

nam Gen. IV. 20. 21. Jabal dicitur pater Scenitarum & Nomadum. Jubal verò cytharâ & organo canentium; hoc est, eorum vivendi generum, earumque artium institutores. Μνημοσύνη verò seu Memoria, κατὰ ἑρμηνεύσαν, dicitur earum mater, quòd memoria suppeditet materiam poëmatum & orationum. Hoc satis ostendit Jovem non habitum esse patrem propriè dictum Musarum, cùm Memoria sit dumtaxat persona poëtica, quæ numquam in rerum natura fuisse credita est. Non exigua pars artificii hujus Theogoniæ, ut postea videbimus, sita est in Prosopopœis. Clericus.

Ibidem. Οὐλυμπιάδης.] Ita dictæ Musæ, quòd circa montem Olympum diu versatæ essent. in Jovis regia, ut ipse Poëta testatur qui aliquoties hoc repetit, ut γ. 68.

Αἱ τὲ ἴσταν ὡς Οὐλύμπου, ἀγαλλόμεναι ὀπὶ καλῇ.

Quæ iuverunt tunc ad Olympum superbientes voce pulchrâ, Clericus.

53. Τὰς ἐν Μυρίῃ] Hæc est patria puellarum, quas Poëtæ immortalitati consecravere. Pieria nomen est montis & regionis ei subiectæ, atque ad Thermaïcum usque sinum porrectæ; quâ Thessalia ad septentriones clauditur, Macedonia ad austrum. In ea etiam Pimplæus mons Musis sacer. Hinc dictæ Musæ Pierides, potiori jure quàm Heliconiades, Olympiades &c. unde enim potius cognomen duxissent, quàm à patria, ex qua profectæ, cantibus, finitimarum orarum incolas in admirationem sui rapuerunt? Illinc eas ad se evocat Hesiodus, initio Operum & Dierum:

Μῦσαι Πιερίῳσι αἰοδῶσι κλείουσαι,

Διῶνι, καὶ τῇ ἑξῆς.

Pomponius Mela Lib. III. c. 3. in descriptione Macedoniæ: *hic Musarum PARENS DOMUSQUE Pieria.* Si Phœniciis litteris hanc vocem scribamus, פִּירְיָה, invenietur in ea significatio puteorum (nam פ & י miscentur passim apud Orientales) vel fertilitatis; quam non respuit regionis situs, aliquot fluviis rigatæ. Vide Tabulas Ptolemæi, & Livium Lib. XLIV. c. 6, 7, 8. Clericus.

54. Γενεῖν Ἐλλάδι καὶ μινύσαι] Γενεῖν interpretatur Scholiastes γονιμότητος τόπος fertilissima loca. Malim βυγῆς interpretari, seu colles, pro quibus Æoles dixerunt γενεῆς, ut urbs Argos illis erat δῖος. Ita vocem interpretatus est Laur. Valla, apud Herodotum Lib. IV. Cap.

Αἰσμοσύνην τε κακῶν, αἴμπαυμά τε μερμηράων.
 Ἐννέα γάρ οἱ νύκτας ἐμίσγετο μητιέτα Ζῶς,
 Νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχῳ εἰσναβαίνων.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐνιαυτὸς ἔλει, πῶς δ' ἔτρεπον ὄρεσι,
 Μηνῶν φθινόντων, πῶς δ' ἤματ' ἀπὸν ἐπελέοθι,
 Ἥ δ' ἔτεκ' ἐννέα κῆρυες ὁμόφρονας, ἥσιν αἰοιδῆ
 Μέμβλεται, ἐν σήθεσσιν αἰκηδέα θυμὸν ἐχέουσαις,
 Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κερυφῆς νιφόεντι Ὀλύμπῳ,
 Εὐθαΐσφιν λιπαροὶ τε χοροὶ καὶ δώματα καλά.
 Παρ δ' αὐτῆς Χάριτες, καὶ Ἰμερὸς οἰκί' ἐχουσιν,
 Ἐν θαλίῃς ἐρετλὴν δ' Ἀφρὸς σῶμα ὄσσαν ἰεῖσαι,

55

60

65

XCIX. ubi τ' γένον τ' Συνακόν, vertit *jugum Suniacum*, ex re ipsa, nam fuit illic collis, cui erat impositum templum Minervæ. Pausanias in Atticis, initio: Ναὸς Ἀθηνᾶς Συναδῶ ἐπὶ κερυφῇ τ' ἀκρῆς: Templum Minervæ Suniadis est in vertice promuntorii. Nam Eleutheron mons est, ita vocatus, ut aiunt, ab Eleuthere Apollinis filio; unde & dictæ Eleuthera, urbs ad eum montem sita. Phœniciis litteris scribas ἡλεθῖρ *halethir*, quæ vox altam speculam sonat, à ἡλῦ ἡλαῖ ἀνέβη & ἡλῦ θοῦρ *speculatus est*; quod optimè in montem quadrat, in quo speculatores solebant collocari, qui de adventu hostium monerent.

Scholiastes hic habet: ὁ δὲ Ἐλευθέρης ὄνομα πόλεως ἐστὶ τῆς Βοιωτίας, ἀπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῆς τῆς πόλεως ἔπαις ὀνομασμένης, ἢ ἂν Ἀπόλλωνος καὶ Αἰθυσῆς τῆς Ποσειδῶνος: Eleuther est nomen urbis Boeotiae, à quodam Rege ejus urbis sic dicto, filio Apollinis & Aethusa filia Neptuni. Ἐλευθέρης, alii vocant urbem, quæ fuit ambigui juris, inter Atticos & Boeotios. Vide Stephanum Byzantium, in hac voce, & quæ ad eum Luc. Holstenius & Abr. Berkelius. Pergit Scholiastes: ἐστὶ δὲ καὶ ὄρεος, ὡς φασιν, ἐκ ὀνόματος τῆς Ἡρώς: est etiam mons, ut dicunt, cognominis Heroi. Fortè ita dicta, ob causam allatam, pars aliqua Cithæronis montis, ad cujus radices sitæ erant Eleutheræ. Pausanias in Atticis p. 72. Ἐλευθερῶν δὲ ἡμῶν μὲν ἐπὶ τῇ τεύχεσσι, ἡμῶν δὲ καὶ οἰκίῳν ἱερίσσι: δὴ καὶ δὲ τέστις ἐστὶ πόλις ἐλίου ἐπὶ τῇ πεδίῳ ὡς τῇ Κιθαρώνι οἰκισθείσα: Eleutherarum cum muri, cum adium erant vestigia, (cum loca visibam) qua manifestò ostendunt urbem conditam fuisse paullo supra planitiem ad Citharonem. Vide not. ad γ. 329.

Quod ab Heroë nomen ejus deducit Scholiastes, post alios, id non majoris esse ponderis debet, quàm quod addit: ὅτε δὲ λήγεται ὅτι αὐτῷ ὁ Διόνυσος τῇ μανίᾳ ἐπαύσατο καὶ ἐλευθερώθη: sic etiam dicitur, quod illic Bacchus desistit furere & morbo liberatus est. Fingebant Græci Heroas & fabulas, ut ex sua Lingua originem nominum deducerent.

Multò verisimiliora sunt, quæ sequuntur de ratione, ob quam Hesiodus

Oblivionemque malorum, & solatium curarum.

Novem enim ei noctes mistus est prudens Iupiter,

Seorsim ab immortalibus, sacrum lectum conscendens.

Sed cum jam annus exactus, circumvolutæ verò essent tempestates,

Mensibus exactis, dièsque multi transacti essent,

Ipsa peperit novem filias concordēs, quibus carmen

Cura est, in pectoribus securum animum habentibus,

Paululum à summo vertice nivosi Olympi,

Ubi ipsis splendidique chori, & aedes pulchra.

Iuxta vero eius Gratia & Cupido domos habitant,

In conviviiis: amabilem autem per os vocem emittentes,

siodus matrem Musarum Eleutherarum reginam fuisse dixit. Καὶ τὸν δὲ δῖον ἀγορεύων τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι, λέγει ἐν ἱστορίῳ μὲν ἐν τῇ Πιερίᾳ, ἢ δὲ μήτηρ αὐτῶν ἐν Βοιωτίᾳ ἔσθαι: Idque gloriam addens patriæ suæ, dicit genitas quidem esse Musas in Pieria, matrem verò illarum à Boeotia fuisse. Clericus.

55. Ἀμπαυμὰ πὶ μισμνησίων] Μισμνησίων, μισμνησίων. *Quietus.*

58. Πιεὶ δ' ἱεροῖν ἔργῳ] Hoc est, ἱεροῖν ἱερῶν, hoc est, ἱεροῖν. *Quietus.*

59. Ἀλλ' ἐν δὲ ῥ' ὀκτωῖς ἔλῳ] Hoc est, ferme annus, decimo mense Lunari exacto. *Clericus.*

Ibidem. Πιεὶ δ' ἱεροῖν ἔργῳ] Hoc est, circumacta sunt tempestates, nam hoc proprie significat ἔργον, nec nisi serò duodecimam partem diei significavit. Vide Jos. Scaligerum de Emend. Temp. Lib. I. non procul ab initio, & Ger. Joan. Vossium in Leynol. ad vocem Hora. Adde & hoc exemplum ex Horatii Lib. I. Od. 12. ubi sic describitur Iupiter:

qui res hominum ac Deorum,

Qui mare & terras, variisque mundum Temperat HORIS;

Hoc est, ut habet Vetus Scholiastes: anni partibus, vere, æstate, autumno, hyeme. Crediderim ἔργον primùm dictum de diurno tempore, quod unà cum nocturno est temporis spatium, de quo primùm cogitarunt homines, indeque translatum ad quodvis tempus; omnino enim ἔργον videtur ἀπὸ τῆς οὐρ, lucere, dictum. Clericus.

59. Πιεὶ δ' ἱεροῖν ἔργῳ] Phœnices etiam dies vocabant annum. Vide quæ notavimus ad Gen. IV. 3. ubi multi Intt. dies multos annum esse putant, & ad Gen. XL. 4. *Clericus.*

60. Κάρεν ὁμέροισι] Τὸ α hic secundum Doricam dialectum corripitur, ut supra μὲν ἀγορεύων Ἑλλάδα. *Quietus.*

61. Τερψῶν] Huc refer σὶ ἢ δ' ἱερὸν ἐνία ἔσθαι. *Quietus.*

64. Πιεὶ δ' ἀπὸ τῆς οὐρ καὶ ἱεροῖν] Τὸ π hic decit. *Quietus.*

69. Ἀμπαυμὰ

Μέλπονται πάντων τε νόμους, καὶ ἦθεα κεδναὶ
 Ἀθανάτων κλείουσιν, ἐπήρατον δασαν ἰεῖσσι.
 Αἱ τότ' ἴσαν πρὸς Ὀλύμπῳ ἀγαλλόμεναι ὀπιὲ καλῇ,
 Ἀμβροσίῃ μολπῇ. πρὸ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα
 Ὑμνέσσαις· ἱερὰτος ἢ ποδῶν ὑπὸ δ' ἔπ' ὄρωρ',
 Νιοσομύων πατέρ' εἰς ὄν, ὃ δ' ἔρανα ἔμβασιλεύει,
 Αὐτὸς ἔχων βροντῇ ἢ δ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κάρτει νικήσας πατέρω Κρόνον. ὃ δ' ἔκαστα
 Ἀθανάτοισι διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε πρῶτος.
 Ταῦτ' ἄρα Μῦσαι αἰδοῖν, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι,
 Ἐννέα θυγατέρες μεγάλας Διὸς ἐκχευαῖαι,
 Κλειώτ', Εὐτέρπη τε, Θάλεια τε, Μελπομένη τε,
 Τερψιχόρη τ', Ἐρατώ τε, Πολύμνια τ', Οὐρανίη τε,
 Καλλιόπη θ'· ἡ δ' ὅθ' ἔφερεσάτη ἐς ἰν ἀπασέων.
 Ἡ μὲν γὰρ βασιλεύουσιν ἅμ' αἰδομένοισιν ὀπηδεῖ.
 Ὅντινα πρῆσσαι Διὸς κῆρυι μεγάλοιο,
 Γενόμενον τ' ἐσίδωσι διοτρεφέων βασιλήων,
 Τῷ μὲν δ' ἔπι γλώσῃ γλυκερῇ χεῖρσιν ἑέρσῃ,
 Τῷ δ' ἔπε' ἐκ στόματ' ῥεῖ μέλιχα· οἱ δέ νυ λαοὶ
 Πᾶντες ἐς αὐτὸν ὄρωσι, Διὸς κένοντα θεμιστας

70

75

80

85

69. Ἀμβροσίῃ μολπῇ· πρὸ δ' ἴαχε] Scribendum videtur: πρὸ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα ὑμνέσσαις. *Grietus.*

71. Ὁ δ' ἔρανα ἔμβασιλεύει.] Hic est absurda mixtura, ut diximus, veteris doctrinae de Deo; Deum enim in coelo singulari ratione habitare credebant prisca mortales, nec sine causa. Itaque cum Graeci Jovem Deorum summum esse crederent, eum collocabant subinde in coelo. Quia verò Jupiter habitabat in Olympo Thessaliae monte, veluti prioris opinionis obliti non minus frequenter domum Jovis in Olympo nivoso ponunt, ut ex 62. versu, & multis aliis liquet. Ut Jovis hominis notionem miscent, cum notione veri Dei: ita Olympum cum coelo confundunt; unde fit ut de Jove nunc quasi de homine, nunc quasi de Deo loquantur; deque ejus sede nunc quasi de monte Thessaliae, nunc quasi de coelo. Nisi haec teneamus, necesse est ignoremus rationem innumerarum loquutionum, quae in Poëtis occurrunt. *Clericus.*

74. Ἀθανάτοισι διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε πρῶτος.] Scrib. Ἀθανάτοις διέταξε νόμους, καὶ ἐπέφραδε πρῶτος. ἐπέφραδε, hoc est, ἐπιόησε, commentus est, invenit. Hesy. h. ἐπιφραδίσκος, ὑπονοήσας ἢ ἐπινοήσας. *Grietus.*

82. Γενόμενον τ' ἐσίδωσι] Quia quae nobis cordi sunt ea saepe respicimus, ideo adspicere aliquem perinde est ac illi favere. Sic loqueban-

τα

Canunt omniumque leges, & mores venerandos
 Immortalium celebrant, amabilem autem per os vocem emittentes.
 Illæ tum ibant ad Olympum exultantes voce pulchrâ,
 Immortali cantilenâ: undique verò resonabat terra atra
 Canentibus hymnos: jucundus verò à pedibus strepitus excitabatur,
 Euntium ad patrem suum. ille autem in cælo regnat,
 Ipse habens tonitru, atque ardens fulmen,
 Vi superato patre Saturno. bene autem singula
 Immortalibus disposuit simul, & ordinavit honores.
 Hac sanè Musæ canebant, cælestes domo. incolentes:
 Novem filia magnò è Jove prognata:
 Clíoque, Euterpeque, Thaliaque, Melpomenéque,
 Terpsichoréque, Eratóque, Polymniáque, Uraniáque,
 Calliopéque: hæc autem præstantissima est omnium.
 Hæc enim & reges venerandos comitatur.
 Quemcumque honoratura sunt Jovis filia magni,
 In lucem editumque adspexerint à Jove nutritorum regum,
 Huic quidem super linguam dulcem fundunt rorem,
 Hujus verò verba ex ore fluent suavia: ceterum populi
 Omnes ipsum respiciunt, reddentem jus

tur etiam Phœnices, sic & Latini. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 4. & quæ Scholiastes hic habet. Clericus.

84. Γλυκερὴν χέουσιν ἑσπέρην] Hoc est, mel, ut rectè eruditi interpretantur. Symbolum est mellitæ eloquentiæ, unde fictum, ut opinor, à Græcis Platonis infantis, & dormientis in Hymetto, apes os implevisse melle. Vide Olympiodorum, initio ejus vitæ. Clericus.

85. Διακρίνεται δίκαιος] Disceptatorem litium, ea enim de causa primum Reges electi, ut judices controversiarum essent. Deinde ex judicibus facti sunt Domini. Sic Deiores Medorum regnum invasit, ut narrat Herodotus Lib. I. Vide vss. 88, & 89. Dionysius Halicarn. Ant. Rom. Lib. V. p. 335. καὶ ὄρχας ἄπεισε πόλις ἑκάς ἑκαταλύντο, πάλιν ἔχ' ἄπειρε τὰ βαρβάρων ἰθὺν διαποικίλῃς αἰῶνα κατὰ νόμους τι καὶ ἰδιωμαὶς πατέρων· καὶ κρείττε' ἢ βασιλεὺς ὁ ἀκαίματος τι καὶ τοιμαζόμενος, καὶ μηδὲν ἐνδιακρίνεται τῷ πατρίῳ. δηλοῖ δὲ καὶ ὅτι καὶ διακρίσεις τι καλῶν τῶν βασιλεῶν, καὶ δίκαιον πόλιν διέκρινον ἐπὶ ῥητοῖς ποῖν αἱ βασιλεῖς διοικέμεναι κατὰ τι καὶ ἀκαίματος. ὄρχας δὲ πῶν ἐσὶ τῶν ἐξουσίαν πολλομελῶν, καὶ νόμους μὲν ὀλίγα χρωμένων. ταῖς δ' αὐτῶν γνώμας τὸ πολλὰ διοικέμεναι. ἀκαίματος οἱ τὸ πρῶτον αἱ πόλεις κατὰ τι καὶ ἀκαίματος.

Ἰθείησι δίκησιν· ὁ δ' ἀσφαλὲς ἀγορεύων,
 αἰψά τε καὶ μέγα νείκε' ὀπίσσω κατέπανσε.
 Τάνεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες, ἔνεκα λαοῖς
 βλαπτομένοις ἀγορήφι μετὰ τσοπα ἔργα τελοῦσι
 Ῥηϊδίως, μαλακοῖσι παρρηφάμμοι ἐπέεσσιν. 90
 Ἐρχόμενον δ' αἰνὰ ἄστυ, θεὸν ὥς, ἱλασκόμενη
 Αἰδοῖ μελιχίην· μὴ δ' ἐπέτι ἀγρυμνοῖται.
 Οἷα τοι Μυσίων ἱερὴ δόσος ἀνθρώποισιν.
 Ἐκ γὰρ Μυσίων καὶ ἐκὼν Ἀπόλλωνος
 Ἄνδρες αἰοῖδοι ἔασιν ὅππῃ χθόνα καὶ κισσαί. 95
 Ἐκ δ' Διὸς βασιλῆες. ὁ δ' ὄλβιος ὄνυμα Μῦσαι
 Φιλοῦνται γλυκερή οἱ δ' αὖτ' ἐσόμεναι· ῥέει αὐδή.
 Εἰ γάρ, τις καὶ πένθος ἔχων νεοκηδέϊ θυμῷ
 Ἀζηται κραδίῳ ἀκαχήμενος, αὐτὰρ αἰοῖδός.
 Μυσίων θεράπων κλέια σφροτέρων ἀνθρώπων 100
 Τμύνησιν, μάκαρές τε θεοὶ· ὧν ἄλυσαν ἔρχοντο
 Αἰψ' ὅγε δυσφρονέων ὀπλήθευται, εἰδὲ τι κατὰ
 Μέμνηται· παχέως δ' ἐπὶ πύργῳ δαΐσει θέσσαν.
 Χαίρετε πάντα Διὸς, δόσος δ' ἱμεράεσσιν αἰοῖδ' ἔλ.
 Κλείετε δ' αἰθανάτων ἱερὰν φρενὶ· αἰὲν ἐόντων. 105

βασιλείας καὶ τὸ πολιτεύμασι: Initio urbes omnes Græcæ Regibus parebant,
 nisi quod illi non barbaricâ licentiâ dominabantur, sed secundum leges &
 mores patrios, regnum exercebant; optimusque Rex habebatur, qui es-
 set iustissimus & legum servantissimus, nusquam discedens ab institutis pa-
 tris; id quod ex Homero etiam liquet, dum Reges vocat juris tractato-
 res. Diu regnatum est, certis conditionibus, sicut apud Lacedæmoniorum,
 sed postquam aliquot eorum abuterentur potestate & in rebus admi-
 nistrandis variis leges, quàm suam libidinem sequi, plerique Græci rei
 tedio affecti regiam Reip. formam abolerunt. Ciceronius.

88. Ἐχέφρονες] Subintellige εἰσὶ. Guicetus.

89. Μαλακοῖσι παρρηφάμμοι ἐπέεσσιν] Nempe, eos qui alienum inva-
 serant, quos auctoritate suâ & persuasione, potius quàm poenis, ad
 id restituendum adducebant. Populi consentientis erat poenas infli-
 gere, non Regum. Ciceronius.

93. Οἷα τοι Μυσίων] Scribe, Τοῖα Μυσίων. vel τοῖα Μυσίων. Etiam
 μυσίων legendum videtur. Sic ratio versus postulat. inf. συμφάναι
 πάντων. Guicetus.

95. Ἐπὶ χθονὶ καὶ κισσαί] Makim, χθονί. Guicetus.

97. Γλυκε-

*Rectis judiciis. hic autem securè in concione verba faciens,
Statim etiam magnam contentionem scitè dirimere solet.*

*Propterea enim reges prudentes sunt, ut populis
Damno affectis in foro res iterum integras restituant
Facilè, mollibus alloquentes verbis.*

*Incedentem verò per urbem, tamquam Deum, venerantur.
Reverentiâ blandâ: eminet verò inter ipsos congregatos.*

Tale Musarum ingens munus hominibus.

A Musis etenim, & eminus feriente Apolline,

Viri cantores super terram & citharædi:

*Ex Jove verò reges. Ille verò beatus, quemcùmque Musæ
Amant: suavis ei ab ore fluit vox.*

*Quòd si enim quis luctum habens recenti dolore saucio animo
Tristetur, animo dolens, Poëta verò*

Musarum famulus res claras priscorum hominum

Laudibus celebraverit, beatosque Deos qui Olympum incolunt;

Statim hic sollicitudinum obliviscitur, nec quicquam dolorum

Meminit: citò enim deduxerunt eum aliò dona Dearum.

Salvete natæ Jovis, date verò amabilem cantilenam. (tium,

Celebrate quoque immortalium divinum genus, semper existen-

97. Γλυκὴρ ὁ δὲ δὴ σῶματ' ῥήϊ αὐδῇ] Hæc imitatio est Homeri, qui de Nestore, Pyliorum Rege, ita prior loquutus est, Iliad. A. γ. 249.

Τῇ κ' δὲ γλῶσσης μέλιτ' ὡς γλυκίων ῥήϊ αὐδῇ.

E cujus lingua melle dulcior fluebat sermo. Clericus.

99. Ἀΐζηται καθόλου ἀπαρχίδω] Hoc est, ἐπεχόνται. Guilielmus.

99. αὐτῶς αἰδοῦς,

Μυσίων θεράπων κλεῖα παρτέρων ἀνδράπων

Ἰμνήσῃ, κ' τοι ἐξῆς.] Hæc quoque imitatus ex Homero Hesiodus.

Ille ait legatos ab Agamemnone ad Achillem missos oppressisse cum cytharâ canentem, Il. I. v. 180.

Τῇ ὅ γε θυμὸν ἔπεπν, αἰδοῖ δ' ἄρα κλεῖα ἀνδρῶν.

quâ animum delectabat, canebat autem gloriam virorum. Talia multa sunt, quæ ostendunt Hesiodum recentiore Homero fuisse, ut plerorumque fert sententia. Multis hac de re egit Claud. Salmasius, in Exercitationibus Plinianis p. 607. & seqq. Ed. Ultrajectinæ. Clericus.

103. Παρίτρεπτε δῶρα θεῶν] Sub. αὐτῶν. Guilielmus.

105. Κλεῖτε ἀνθρώπων] Hoc est, per me. δ' ἐμῶ. Poëtæ omnes invocant Musas, orântque ut canant quod ipsi postea dicunt, quòd

Οἱ τῆς ἐξερχόμενῃ καὶ Οὐρανῷ ἀστερόεντι,
 Νυκτὸς καὶ ὀνοφερῆς, ὅς θ' ἀλμυρὸς ἔτεφε Πόντῳ.
 Εἶπατε δ' ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γένοντο,
 Καὶ ποταμοὶ, καὶ Πόντος ἀπείρεται οἶδμα πύων,
 Ἄστρα τε λαμπετόωντα, καὶ ἔρηνος δῖρος ὑπερθεῖν,
 Οὐτ' ἐκ τ' ἐρχόμενοι θεοὶ, δωτῆρες εἰάων.

110

Ὡς τ' ἄφενθ' δάσσαντο, καὶ ὡς πρῶτος διέλοντο,
 Ἡ δὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολύπυχον ἔχον Ὀλύμπῳ.
 Ταῦτά μοι ἔσπετε Μῆσαι, ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
 Ἐξ ἀρχῆς, καὶ εἶπαθ' ὅ, τι πρῶτον γένετ' αὐτῶν.

115

Ἦτοι μὲν πρῶτα Χάθ' γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα
 Γαῖ' ἐρύσεινθ', πάντων ἐδ' ἀσφαλὲς αἰεὶ
 Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντ' Ὀλύμπῳ,
 Τάρταρόν τ' ἠερόεντα μυχῶ χθονὸς ἐρυοδείης.

se habeant quasi ὑποθήκαι Musarum, hoc est, vates qui canant dictata à Musis, non à se inventa. Theocritus vocat Poetas Μουσικάς ἱέρους ὑποθήκας. Musarum sacros vates. Idyll. XVI, 28. Clericus.

Ib. αἰὲν ἰόντων] Hoc est, semper futurorum, non æternorum, sive initio & sine carentium, nam postea liquebit Diis Græcorum omnibus initium fuisse. Vel sequentes duo versiculi hoc ostendunt. Clericus.

106. Οἱ γῆς ἐξερχόμενοι καὶ τῆς ἐξῆς] Hic tres ordines Deorum memorantur: 1. Qui ex cælo & terra nati, hoc est, cælestes & terrestres Dii: 2. Qui fuere proles Noctis, hoc est, inferni Dii, seu Erebi, Pluto, Proserpina, Styx, Furix, &c. 3. Quos aluit Pontus, seu mare, hoc est, marini Dii. Sic eadem Numina ad varias classes referuntur, prout variè spectantur. Clericus.

115. Ἐξ ἀρχῆς.] Hoc est, ab initio mundi. Vide not. ad Genes. I, 1. Clericus.

116. Ἦτοι μὲν πρῶτα] Hic incipere videtur Hesiodus. Superiora supposita & addititia videntur. Sic Ἔργα incipiunt à v. 10. ὅτε ἄρα μὲν ἰὼν ἰεῖδων γένετ'. Gaietius.

116. Χάθ' γένετ'] Hoc est, cælum, aër, aëris vastitas, immensitas quaquaversum, spatium universum. Gaietius.

116. Πρῶτα Χάθ' γένετ'] Phœniciâ, seu Hebraicâ Linguâ dixeris: בראשית יהי תהו ובהו breschith jehi thohou vabohou, nam Χάθ' est thohou vabohou, hoc est, immensum inane; ἀπὸ τ' χαίνεν, hiare: quia vasa vacua hiare dicuntur. Perinde ergo est, ac si Hesiodus diceret fuisse tempus quo nihil erat eorum quæ videntur, quod cum Moslica

Qui Tellure prognati sunt, & Cælo stellato,
 Noctæque caliginosa, quosque salsus nutrit Pontus.
 Dicite insuper, ut primum Dii & terra fuerint,
 Et flumina, & Pontus immensus, astu furens,
 Astraque fulgentia & cælum latum supernè:
 Et qui ex his nati sunt Dii, datores bonorum.
 Uique opes diuiserint, & quomodo honores distinxerint,
 Atque quomodo primum multa juga habentem tenuerint Olympum,
 Hac mihi dicite Musæ, cælestes domos inhabitantes,
 Ab initio: & dicite quodnam primum fuerit illorum.
 Primò omnium quidem Chaos fuit, ac deinde
 Tellus lata, omnium sedes tuta semper
 Immortalium, qui tenent juga nivosi Olympi,
 Tartaræque tenebricosa in recessu terræ spaciosa;

Mosaïca rerum genesi consentit. Clementinarum Homiliarum Scrip-
 tor interpretatur quidem ἐχέστο, quasi dixisset Hesiodus ἐχέστη, ge-
 nitum est Chaos, sed est inanis argutia. Allato hoc Hesiodi loco, ita
 loquitur Homil. VI. §. 3. τὸ δὲ ἐχέστο δῆλον ἐπὶ μεγάλῳ αἰς ἡμετέρας
 μαίρει, ὃ τὸ αἰεὶ εἶναι αἰς ἀλλοτρίῃς: factum fuit clarum est significare ele-
 menta, ut genita, ortum habuisse, non semper fuisse ut ingenita. Sed si
 hoc cogitasset Poëta, causam aliquam commentus esset, à qua geni-
 tum Chaos dixisset. Dicenti enim factum est, illico objicitur, à quo?
 Nihil enim fit, sine factore. Clericus.

117. Γαῖ' ὀρύσσει] Γαῖα. Guetus.

117. Γαῖ' εὐρύσσει] Terra etiam prima fuit, secundum Mosem. Clericus.

118. Πάντων ἰδὲς ἀεφάλης αἰεὶ Ἀθανάτων, καὶ πᾶσι ἐξῆς] Nempe, Dii,
 quos memorat primum fuere in terra, deinde benevolentiam ac famam
 hominum in cælum sublatis. Clericus.

118. Ἀθανάτων, ὃ ἔχουσι κάρη] Hic versus est supposititiuus. Guie-
 tus.

118. Οἱ ἔχουσι κάρη υφείντες Ὀλύμπῳ] Ita dictus is mons, ut Phœ-
 niciè loquar, כי יולמים בו quia in illo sunt aeterni, olamim-bo, unde
 factum Ὀλύμπῳ olympo, sive Ὀλυμπῶ. Passim in eo describit Hesio-
 dus αἰὲν ἰόντας, sive αἰώνιος θεός. Clericus.

119. Τάρταρόν τ' ἡρώεσσι] Τὸ ὑπὸ πλεῖστον μέγεθος. Guetus.

119. Τάρταρόν τ' ἡρώεσσι] Unà cum Terra fuit Tartarus, quia fin-
 gitur esse

— μυχῷ χθονὸς εὐρυδείης,

Ἡδ' Ἐρ^ο, ὃς καὶ καλῖς^ο ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι.

120

Λυσιμελής, πάντων τε θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων

Δάμναται ἐν στήθεσι νόον καὶ ἄφρονά βυλῶ.

Ἐκ Χάε^ο δ' Ἐρεβός τε, μέλαινα τε Νύξ ἐγχρόντο.

Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεχρόντο.

Οὓς τέκε κυσαμένη, Ἐρεβὶ Φιλότῃ μιγῆσα.

125

Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἴσον ἑαυτῇ

Οὐρανὸν ἀστερόενδ', ἵνα μιν ὦλ' πάντα καλύπῃσι,

Ὅφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἑδ^ο ἀσφαλὲς αἰεὶ.

in intimo recessu lata terra. Vide & infra γ. 717. & seqq. Si Phœniciis litteris scribas תַּרַבְחַתַּרַבְח tarabhtarabh, derivabitur ea vox à radice Hebraïca & Arabica תַּרַבְח tarabh, quæ significat molestiam creavit, & longè amovit; ac repetitio quidem radicalium, in Hebraïca Lingua, est superlativi locò; quæ optimè conveniunt Tartaro, qui simul molestissimus locus & à cœlo remotissimus fingitur; in quem propterea Jupiter Titanas conjecit. Ideò ipse Hesiodus γ. 841. τέταρτος γαίης habet ad significandum remotissimum terra locum, ad quem Iónitus tonitruum pervenit. Clericus,

120. Ἡδ' Ἐρ^ο] Hoc est, rerum concordia, ἡ ἔκστασις ἀρμονία, generationis causâ. τὸ πῦρ interpretantur. Gnietus.

120. Ἡδ' Ἐρ^ο] Hac voce Amor signatur, qualem in animalibus, procreationis causâ, cernere est. Is Amor ἀφωσποποιηθεὶς describit vim omnium genitricem, cui Hesiodus tribuit ortum omnium rerum. Qua in re, tenue est & pænè evanidum vestigium natura melioris, hoc est, Dei, qui omnia creavit. Hanc eandem nomine Veneris describit Lucretius Lib. I.

*Quæ mare navigerum, quæ terras frugiferentes
Concelebrat, per quam quoniam genus omne animalium
Concipitur, visitque exortum lumina solis.*

Hunc Hesiodi locum imitatus est Aristophanes, in Avibus, p. 573. ed. Genev. in fol. ubi licet absurdè aves loquentes inducat, attamen antiquissimæ famæ, de creatione mundi, reliquias ita colligit:

Χά^ο καὶ Νύξ, Ἐρεβός τε μέλαινα πρῶτον, καὶ Τάρταρος εὐρύς.

Γῆ δ' ἔδ' αἶθήρ, ἔδ' ἕρως καὶ Νύξ. Ἐρεβός δ' ἐν ἀπείροσι κέλεσι

Τίχτην πρῶτον ἐπὶ λυγρὸν Νύξ ἢ μελανόπλοον ὦν,

Ἐξ ἧς ἀπὸ πλοκάμῃσι ἄρσιν ἔβλαστο Ἐρως ὁ ποσειδῶν, καὶ τὰ ἑξῆς.

Chaos erat & Nox. Erebusque niger primum & Tartarus latus. Terra verò neque aër, neque cœlum erat. Erebi verò in infinito sensu parit primum Nox, nigris alis prædita, ventosum ovum; ex quo, circumactis tempestatibus, pullulavit Amor desiderabilis &c. Sed quemadmodum absurdè Hesiodus δημιουργικῶς διώκων posteriorem Chao facit: non meliùs Aristophanes fingit eam ex ovo natam; quia Amor volucris dicebatur.

Æternam

*Atque Amor, qui pulcherrimus inter immortales Deos,
Solvens curas, & omnium Deorum, omniumque hominum
Domat in pectoribus animum, & prudens consilium.
Ex Chao verò Erebusque, nigraque Nox editi sunt.
Ex nocte porrò Ætherque & Dies pregnati sunt:
Quos peperit ubi concepisset, Erebo concubitu mista.
Tellus verò primum quidem genuit equalem sibi
Cælum stellis ornatum, ut ipsam totam obtegerat,
Utque esset beatis Diis sedes tuta semper.*

Æternam esse oportuit eam vim, aut numquam neque ipsa, neque quidquam aliud fuisset, nam è nihilo nihil. Clericus.

121. Λυσίμαχος] Hoc est, τὴ μελέμωται λύων, τὴς φρακτίδος. ἀ μὲν λω, μελὴ cura, ut ἀ βέλω βελή, βόλω βολή, γάλω γολή δεσ. ἀ μελὴ λυσίμαχος. *Guietus.*

123. Ἐκ χάος δ' Ἐρεβός τε μέλαινα τε Νὺξ ἐγένοντο] Ἐρεβός tenebræ. Nox præcessit diem. *Guietus.*

123. Ἐκ χάος δ' Ἐρεβός τε μέλαινα τε Νὺξ ἐγένοντο] Antequàm quidquam esset, erat ἡρεβ, aut ἡρεβο, hoc est, tenebræ, sive nox, quod docet etiam Moses. Ac sanè nox est tantùm absentia lucis, lucèque nondum conditâ, tenebras esse oportuit. Hæ personæ masculini & foeminini sexûs finguntur, pro genere vocum Græcarum, quibus vocabantur; pluresque sunt aut pauciores, pro earum vocum numero & copia. Non repetemus quæ antea diximus de conubiis, & consanguinitate Personarum harumce poetice, sed hîc est in memoriam revocandum. *Clericus.*

124. Νυκτὶς δ' αὐτ' Αἴθρη] Lux & dies successerunt Nocti. ἐν τῇ νυκτὶ ὁρᾶμεν τὴν αἴθρα. *Guietus.*

124. Νυκτὶς δ' αὐτ' Αἴθρη τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο.] Voce Αἴθρη crediderim hîc non summam partem aëris, sed αἰθρίαν intelligi, hoc est, serenitatem; quæ unâ cum Die ex tenebris nata dicitur, quòd fueriat post tenebras. Aptius jungitur serenitas cum Die, quàm ather, qui nocte obscuratur; estque æquè cum ea conjunctus, ac cum die. *Clericus.*

126. Γαῖα δ' οἱ πρῶτον μὲν ἐγένετο ἴσον ἑαυτῇ Οὐρανὸν ἀστερόεντα ἴα μιν ὡδὲ πάντα καλύπτει] Sic & Moses post Terram Cælum formatum docet. *Clericus.*

127. Ἰᾶ μιν ὡδὲ πάντα καλύπτει] Hoc est, circa omnia, circa omnes partes suas. *Guietus.*

128. Ὅφρ' εἴη μεταίρεσι θεοῖς ἔδος] Subintellige ἡ ἕρως. *Guietus.*

128. Ὅφρ' εἴη μεταίρεσι θεοῖς ἔδος ἀσφαλὲς αἶσι] Postquàm, nimirum, terram per vitam inhabitassent, in æthereas sedes, post mortem demum, transferendi erant. *Clericus.*

Γένετο δ' ἔρεα μακρὰ, θεῶν χαρίεντας ἐναύλας
 Νυμφέων, αἱ ναίεσιν αὖ ἔρεα βηοσήμεναι.

130

Ἡ δ' ἐκ' αἰτρώγετον Πέλαγος τέκεν οἶδμα πρῶτον,
 Πόντον, ἅπερ Φιλότιτος ἐφίμερ'· αὐτὰρ ἔπειτα
 Οὐρανῷ δυνηθεῖσα, τέκ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην,
 Κοῖόν τε, Κρεῖον δ', Ἵπείριονά τ', Ἰαπετόν τε,
 Θείαν τε, Ρείαν τε, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε,
 Φοῖβῳ τε χρυσοσέφανον. Τηθύ τ' ἐρατεινὴν.
 Τῆς δ' μετ' ὀπλότατος γένετο Κρόν' αἰκυλομήτης,

135

129. Θεῶν χαρίεντας ἐναύλας] Hoc est, ἐσθλατήματα. Hesych. ἀγ-
 τερδῆς. οἰκητήρια, ἐσθλατήρια, ἐναυλιστήρια. Guicetus.

130. Νυμφέων] Τῶν Οἰνάδων λεγομένων. Guicetus.

131. Αἰτρώγετον πέλαγος] Hoc est, πρὸ θάλασσαν. mare notum sci-
 licet, hoc est, mare mediterraneum, parvum &c. maria præter Ocea-
 num. Guicetus.

129. Γένετο δ' ἔρεα μακρὰ

131. Ἡ δ' ἐκ' αἰτρώγετον πέλαγος.] Terra primum erat aqua-
 bili superficiē, & aquā, quæ levior est, undique testā; ut ergo ter-
 ra existeret nonnullis in locis, hic à Deo excavata valles, illic sub-
 vecti montes, & circumpositum solum firmatum. Docet hoc Mo-
 ses, nec contradicit Hesiodus; nam tum demum fuit mare à terra
 discretum, cū loca profundiora fuerunt, in quæ aqua deflueret,
 cūque alia eminere cœperunt. Nec aliter intelligere possumus
 qui

— * ipse tunc mundi concreverit orbis,

Tum durare solum & discindere Nerea ponto

Cœperit, & verum paulatim sumere formas.

Græci & rem & nomina ὄρεων καὶ πλάγους, à Phœnicibus acceperant;
 quibus ὄρη bar, aut hor, est mons, ὄρεος phebos verò alveus in quem
 aqua derivatur. Αἰτρώγετον, quod additur, malim interpretari ex si-
 gnificatione radicis τρώγω, quæ apud Hesychium occurrit, & signifi-
 care dicitur ξηραίνω exsicco, quàm sterilem. Aptius certè epitheton
 est maris. Τρώγω autem videtur esse propriè ξηραίνω πρὸς τὴν πύον
 siccare ad faciem usque, unde postea quidvis exhaustire significavit. Ea-
 dem de causa, crediderim Homerum vocasse αἰθέρ' αἰτρώγετον Iliad. O.
 425. quia numquam pluvias demittere prorsus desinit. Attamen
 † Eustathius ignem etiam αἰτρώγετον dictum contendit, quod vix pu-
 to, exemplum enim nullum affert. Igitur rectè dicetur mare αἰτρώ-
 γετον, hoc est, cujus πύον seu infimam aquam nemo vidit, nemo
 videbit, sive inexhaustum. Clericus.

132. Πά-

* Virgil. Eclog. VI. 34. † Il. O. p. 1003. Ed. Rom.

Genuit præterea montes altos, Dearum grata domicilia
 Nympharum, quæ habitant per montes saltuosos.
 Atque etiam infrugiferum pelagus peperit æstu furens,
 Pontum, absque amore suavi. ceterum deinde
 Cælo concumbens, peperit Oceanum profundos vortices habentem,
 Cœumque, Creumque, Hyperionemque, Japetumque,
 Theamque, Rheamque, Themimque, Mnemosynenque,
 Phæbénque aurea corona insignem, Tethymque amabilem.
 Hos verò post natu minimus natus est Saturnus vaser,

132. Πόντος] Hoc est. βασιλὴ ὄντα, βασίς ἔχοντα, τὸ βασίς, appo-
 sitivè. *Guietus.*

132. Πόντος ἀπὸ φιλονητος] Intelligit mare internum, cujus no-
 men Phœnicio more scribere possis פֹּה־נִי־בַּ פֹּה־נִי־בַּ pho-nitba, quod solen-
 ni mutatione ב in נ, est in eo terminatus, nempe, amplissimus
 Afzæ tractus, præsertim minoris, quæ ad occasum Hellesponto, ad
 septem triones Ponto Euxino finitur. *Clericus.*

133. Ὁκεανὸν βαθυδίνην] Oceanum, h. e. mare ignotum. *Gui-
 etus.*

133. Οὐρανὸν ὠκεανὸν τὴν Ὁκεανὸν βαθυδίνην] Non repetemus Ter-
 ram & Cœlum quasi personas à Poëta induci, figurâ consuetâ omni-
 bus Linguis; at notandum Terram propiorem Cœlo factam peperis-
 se Oceanum, quando ex terris sublati defluxere aquæ in profundis-
 simas valles quas nunc tegunt. De Oceano multis egit *Sam. Bochartus*
 in suo Chanaane Lib. I. c. 36. ostenditque olim vulgò notum Oceano
 terras ambi, & conjicit dictum fuisse à Phœnicibus חֶבְלֹג *hbog*, hoc
 est, *circulum*, quia instar circuli terram cingit. Malim dictum
 אֶגְגָּנוֹ *ogano*, quod & *circulum* sonat apud Chaldaeos, ut liquet ex
 Paraphrasi Chaldaica Cant. VII, 2. & præterea *craterem*, & *lacum*,
 quæ omnia optimè conveniunt Oceano. Antiquissimis Græcis dice-
 batur etiam Ὠκεανός, quod similis Hebraïca אֶגְגָּן *aggan*, aut Chaldaïco
 אֶגְגָּן *ogen*, quæ *craterem* & *lacum* sonant. Vide laudatum *Bochar-*
tum. *Clericus.*

134. Κοῖον τι καὶ τὴν ἑξῆς] Hæc partim sunt nomina virorum & mu-
 lierum, partim personarum poëticarum, quales sunt Θέμις & Μνή-
 μουσις, *Justitia*, & *Memoria*. Homines vocant Poëtæ cœli & terra
liberos, quos antiquissimos omnium esse putabant; ob tenuem memo-
 riam antiquissimæ Traditionis, ex qua acceperant Cœleste Numen
 ex terra primos homines formasse. *Clericus.*

137. Κρόνος ἀγκυλομήτης] Magnificum nomen. קְרִנָּה Phœnicibus
 dicitur *radius*, quæ appellatio digna fuit filio Cœli; nec malè *radius*,
 ex Phœniciz Linguz Analogia, dixeris *filium cœli*. *Clericus.*

Δεινότατ' αὖ παίδων· θαλερόν δ' ἤχθηρε τυκῆαι.
 Γείνατο δ' αὖ Κύκλωπας ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντες,
 Βρόντιω τε, Σπερόπιω τε, ἢ Ἀργίω ὀβριμόθυμον. 140
 Οἱ Ζῶνι βροντίῳ τ' ἔδοσαν, τόξ' αὖ τε κεραυνόν.
 Οἱ δὲ τοι τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν,
 Μῆν' δ' ὀφθαλμοῖς μέσσω ἐπέκετο μετώπῳ.
 Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν ἐπώνυμον, ἄνεκ' ἄρα σφείων
 Κυκλοτερῆς ὀφθαλμοῖς ἔτις ἐνέκειτο μετώπῳ. 145
 Ἰχθὺς τ' ἠδὲ βίη καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἐπ' ἔργοις.
 Ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε καὶ Οὐρανόθεν ἐξεγρόντο,
 Τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὀβριμοί, σὺν ὀνομαστοί,
 Κοττίος τε, Βελάρεώς τε, Γύγης δ', ὑπερύφανα τέκνα.
 Τῶν ἐκαστὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἴσσοντο. 150
 Ἀπλάστοι κεφαλὰν δ' ἐκάστω πεντήκοντα

139. Γείνατο] H γῆ scilicet ἐξ ἑραοῦ. *Gnietus.*

139. Κύκλωπας] Hoc est, ut egregiè *Sam. Bochartus* in *Chan. Lib. I. c. 30.* ציל-רן וציל-רן viros *Chek-loub*, viros finis *Lilybætan*, qui fuere antiquissimi *Siciliæ* coloni, de quibus multis vir summus, quem adito. *Clericus.*

141. Οἱ Ζῶνι βροντίῳ τ' ἔδοσαν.] De hac re postea. *Clericus.*

144. Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν ἐπώνυμοι] Hoc est, κατὰ τὸ ὄνομα ἐπώνυμοι, hoc est, è re datum. an ἐπώνυμοι? id est, è re nomen habentes. *Gnietus.*

144. Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν] Ineptè ex Græca Linguâ nomen illâ vetustius deduxerunt Poëtæ, ut solent; atque ex nomine ab illa Lingua deducto fabulas finxerunt, de viris qui *oculum unum rotundum* in media fronte gerebant. Ceterum hi dicuntur θεοῖς ἐναλίγκιοι, *Diis* similes, hoc est, σεβασμίαις ἀνδράσι οἱ πρῶτοι τῶν Ἑλλάδα ἐκτίσσαντο, venerandis viris, qui primi *Graciam* colonis instruxerunt; Θεός enim, apud antiquissimos Græcos, significabat propriè non naturam æternam, sed eximiam ac venerandam, ut *Ὀψήτης elohim*, apud *Hebræos*; & hominibus supra vulgus evectis tribuebatur. Multis hoc ostendimus in *Arte Critica* P. 2. Sect. I. C. 3. Ejus significationis primigeniæ vestigia remansere semper in Lingua Græca, ut demonstravimus. Sed tamen frequentius postea significavit naturas humanâ præstantiores, adeoque immortales. Ex hoc usu vocis θεός, *Hesiodum* perperam interpretatus, *Crates* emendari volebat Poëtam, & versui

Οἱ δὲ τοι τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν

hunc

Sacriſſimus inter liberos: floridam autem edio proſequebatur paren-
 Porrò genuit & Cyclopes ſuperbam cor habentes, (tem.
 Bronténque, Steropénque, & Argen ſotti animo præditum:
 Qui Jovi & tonitru dederunt, & fabricarunt fulmen.
 Qui ſanè per alia Diis ſimiles erant,
 Unus verò oculus media poſitus erat fronte:
 Cyclopes verò illis nomen è re erat, ed quòd ipſorum
 Rotundus oculus unicuſ inerat fronti:
 Robúrque & vires, & doli erant in operibus.
 Alii ruruſ è Tellure & Cælo prognati ſunt,
 Tres filii magni, & prævalidi, non nominandi,
 Cottuſque, Briareuſque, Gygeſque, ſuperba proles.
 Quorum centum quidem manus ab humeris prorumpébant
 Indomita: capita verò unicuique quinquaginta

hunc ſubſtituebat:

Οἱ δὲ ἐξ ἀθανάτων θεοὶ τοῖς ῥαῖσιν αὐδῶντες.

Qui ex immortalibus vixerunt homines celebres; quod ab Apolline in-
 teremti dicerentur. At Θεός, antiquiſſimis temporibus, immorta-
 lem naturam non ſignificabat, ſed eximiam in ſuo genere, quo fa-
 ctum ut omnia eximia dicerentur divina. Fortè θεός propriè *admirabilem*
 ſignificavit, unde ἠέομαι *admiror*, ἡνέος *admirabilis*. Apud
 Chaldaeos, תההב thehab ſonat *admirari*. Clericus

146. Ἰχός τ' ἠδὲ βίη] Hinc deſumptum eſt τὸ κεῖνος καὶ βία Aſchy-
 li, ſeu potius ex interioribus; καὶ κεῖνος ἠδὲ βίη. Ibid. ἐκ ἱερῶν ſub-
 intellige αὐτῶν. *Quietus*.

146. Μηχαναί] Hoc eſt, machinationes, quales multæ in fabro-
 rum officinis. Significat *Hesiodus* Cyclopaſ non modò viribus, ſed &
 arte pollentes fuiſſe. Clericus.

149. Κότιος καὶ τὸ ἐξῆς] Videntur fuiſſe tres latrones antiquiſſi-
 mi, & valido corpore terribiles, & numero prædonum quibus im-
 perabant. Unde factum ut quinquagena capita, & centena brachia
 ſingulis tributa ſint. Terribilia ſunt horum nomina, ſi Phœniciis
 litteris ſcribantur. כוס Kos, & additâ terminatione Græcâ Κότιος,
faſtidioſum & *rixatorum* ſonat. בריה-יירי bria-h-jiri eſt *creatura time-*
to. גוג gog denique ſignificat *ducem improborum*, ſi interpretemur ex
 Arabica radice אגאג agag. Idè ab *Hesiodo* dicuntur οὐκ ὀνομαστοί, hoc
 eſt, *δυσώνυμοι*, *malè ominati nominis*. Clericus.

151. Ἀπλάστῃ] Malim interpretari ad quos impunè accedere non
 liceret, quàm *magnos*; ita ut vox deducatur ex ἀ privativo & πλά-
 ζειν *adpropinquare*. Clericus.

Ἐξ ὧμων ἐπέφυκον ὅττι σβαροῖσι μέλεσσιν.
 Γαῖης δ' ἀπλάθ', κρατερή, μεγάλῳ ὅττι εἶδ'·
 Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξεγμόντο,
 Δεινότατοι παίδων· σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῇ·
 Ἐξ ἀρχῆς· καὶ τ' μὴ ὅπως τις πρῶτα γήοισι,
 Πάντας ἀποκρύπιασκε, καὶ ἐς Φάθ' οὐκ ἀνίεσκε,
 Γαίης ἐν κἀθμῶνι κακῷ δ' ἐπετέρπετο ἔργῳ
 Οὐρανός, ἡ δ' ἐντὸς συναχίζετο Γαῖα πελώρη,
 Στενομμένη· δολίλῃ ἢ κακίῳ ἐπεφράσατο τέχνῃ.
 Αἶα γ' ποιήσασα γῆ' πολλὰ ἀδάμανθ',
 Τότ' ἔξε μετὰ δρέπανον, καὶ ἐπέφραδε παυσὶ φίλοισιν.
 Εἶπε γ' θαρσύνεσσα, Φίλον τεπεμένη ἦτορ·

155

160

152. Ἐξ ὧμων] Hic versus supposititius videtur. *Guietus.*

155. Σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῇ] δ' delendum. *Guietus.*

155. Σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῇ.] Cum pater horum dicatur Coelum, quod propter vetustatem ignoraretur; loco Cœli, substituendus alius quipiam oriturum mortalium, qui primi ex Asia in Græciam colonias euxere. Nec unum patrem tot liberorum fuisse crediderim, sed plures, qui latent sub uno vocabulo Cœli. Hi homines cum fertilissimas Græciæ oras occupassent, liberos suos, statim ac sibi prospicere poterant, remotiores tractus cultum ire jubebant, ipsi in pinguioribus sedem figebant. Interea imperium sibi patrium in liberos vindicabant, nec eo clementer admodum utebantur. Idcirco *Hesiodus* patre inimico usus esse dicit. *Clericus.*

156. Τῶν μὲν ὅπως τις πρῶτα γήοισι, Πάντας ἀποκρύπιασκε.] Hoc est, à se amandabat procul à suis sedibus, statim ac primam juventutem attigerat. Quod nec ab uno, nec semel factum crediderim, sed fortè per aliquot ætates, quæ omnia in unam personam Cœli à Poëtis coniecta sunt; quia circumstantias harum historiarum nemo scriptis mandaverat, deleveratque, magna ex parte, ex hominum memoria, vetustas. *Clericus.*

158. Γαίης ἐν κἀθμῶνι] Procul, in locis abditioribus, confidere jubebant juvenes. Sic infra *Hesiodus* collocat Hesperidum Nympharum hortos, in extrema Africa sitos, αἰ ἀριμνῆς καύσιας γαίης, in obscura latibulis terra, v. 334. Posset tamen & de antro intelligi, qui loco carceris fuisset, ut infra v. 483. At quando hæc facta, & ubi? Ut à posteriori incipiam, ex sequentibus apparet primos Græciæ incolæ in Macedonia & Thessalia sedes fixisse, quandoquidem illic erat Saturnus, cum à Jove victus est, & Jupiter in Thessalia regnavit, ut postea videbimus. Certè ex Asia venientes; sive trajecerint Bosphorum,

Ex humeris prognata erant super robustos artus.
 Robur autem immensum, validum, ingenti in statura.
 Quotquot enim Tellure & Cælo procreati sunt,
 Potentissimi (sunt) filiorum, à suo verò infestabantur parente
 Ab initio. & horum quidem ut quisque primum nascebatur,
 Omnes occultabat, & in lucem non mittebat,
 Terræ in latebris: malo autem oblectabatur opere
 Cælus. ipsa verò intus ingemiscebat Terra vasta,
 Contristata: dolosam verò malâmque excogitavit artem.
 Statim verò cùm procreasset genus canis ferri,
 Fabricavit magnam falcem, edixit verò caris liberis.
 Dixit autem animum addens, suo mærens corde:

sporum, sive pedestri itinere, circa Pontum Euxinum, & Mæotidem
 paludem progressi sint, deinde ad meridiem iter flexerint; post Thra-
 ciam, quæ asperior est; exceperunt fertilissimi Macedoniæ & Thes-
 saliz tractus. Ad tempus verò quod attinet, hæc aliquot ætatibus,
 post generis humani divisionem, fortè paullò ante Abrahami tempo-
 ra, contigisse videntur. Cùm viveret Moses, dudum cultos fuisse
 hos Græciæ tractus liquet ex Gen. X. 4. ad quem locum vide à nobis
 notata. Indidem colligere licet primos omnium colonis fuisse instru-
 ctos, quia eorum solorum Græciæ tractuum meminit Moses. *Cle-
 ricus.*

159. Σπινάχιζον γαῖα πλάρη] Hoc est, procul acti juvenes, qui
 hîc dicuntur *terra*, more Phœnicio, ex quo *terra* pro terræ incolis
 frequentissimè in sacris Hebræorum libris occurrit. Vide Gen. XI. 1.9.
Clericus.

161. Πῶς πολὺ ἀδάμαιοι] Hoc est, ἔλα, χεῖμος. ἀδάμαιοι
 ferri. *Guietus.*

161. Πωίσκοι γὰρ πολὺ ἀδάμαιοι] Hoc est, hi homines ar-
 ma sibi fabricarunt, fortè in Thracia, aut in Epiro, in quibus magna
 olim fuerunt metalla. Αἰδάρας enim est *ferrum*. Sic in scuto Hercu-
 lis γ. 136. — ἀνέλω ἰνυκτον ἴθνην

Δαυδαλίω ἀδάμαιοι.

galenam bene fabrefactam & elegantem ex ferro posuit. Ubi vide Scho-
 liaften. Sic & Horatius Lib. I. Od. VI.

Quis Martem tunicâ tectum adamantinâ

Dignè scripserit?

Hoc est, ferreâ. Sic & intelligendi *adamantini clavi* Lib. III. Od.
 XXIV. Delirant, qui lapillum pretiosum hîc somniant. *Clericus.*

Παῖδες ἐμοὶ καὶ πατὴρ ἀποδάλα, αἴ κ' ἐθέλητε
Πείθεσθ', πατέρῳ γε κακὴν παύμεθα λώβην
Τμετέρῃ. πρὸς τῷ ἀνέκτα μῆσαιτο ἔργα.

165

Ὡς φάτο· τὰς δ' ἄρα πάντας ἔλεν δέῃ, ἔδ' ἐπὶ αὐτῶν
Φθίγγατο. θυγαῖρας ἣ μέγας Κρόνῳ ἀγκυλομήτης
Ἀψ' αὐτῆς μύθρισι προσκύδα μητέρῃ κεδνίῳ.

Μῆτερ, ἐγὼ κεν τὸτό γ' ὑποχρόμῃῃ τελέσοιμι
Ἔργον. ἐπεὶ πατέρῳ γε δυσωνύμῃ σὺν αἰεγίζω
Ἡμετέρῃ. πρὸς τῷ ἀνέκτα μῆσαιτο ἔργα.

170

Ὡς φάτο· γήθησεν ἣ μέγα φρεσὶ Γαῖα πελώρη.
Ἔισε δ' ἐμν κρύψασα λόχῳ· ἐνέθηκε ἣ χεῖρ
Ἀρπύην καρχαρόδοντα· φίλον δ' ὑπεθήκατο πάντα.

175

Ἦλθε ἣ Νύκτ' ἐπάγων μέγας Οὐρανός· ἀμφὶ ἣ Γαίῃ
Τμείρων φιλότῃῃ ἐπέχετο, καὶ ῥ' ἐτανύσθη
Πάντῃ· ὃ δ' ἐν λοχεοῖο παῖς ὠρέξατο χεῖρ

Σκαίῃ, δεξιτερῇ ἣ πελώριον ἔπλασεν ἄρπην,
Μακρὴν, καρχαρόδοντα, φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα πατρός
Ἐσσυμένως ἤμυσε, πάλιν δ' ἐρρίψε φέρεσθ'

180

Ἐξοπίσω. τὰ μὲν ἔτι ἐτώσια ἐκφυγε χεῖρός·
Ὅσας γὰρ ῥαθάμιγες ἀπέσσυθεν αἱματόεσσαι,
Πάσας δέξατο Γαῖα. πελοπομένων δ' ἐνιαυτῶν,
Γεῖνατ' Ἐρίννυς τε κρατερὴς, μεγάλας τε Γίγαντας,

185

177. Ἐπέχετο] Applicuit se Terræ uxori. *Guietus.*

178. ὠρέξατο χεῖρ] Subintellige, apprehendit manu sinistrâ genitalia patris. Sic habitum merentis expressit, qui sinistra manu spicas & dextra falcem tenet, Catullus. *Guietus.*

179. Δεξιτερῇ δ' πελώριον] Ἀν π? *Guietus.*

180. Φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα] Forſan pro δ' scribendum τ'. *Guietus.*

181. Φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα πατρός Ἐσσυμένως ἤμυσε.] Hic & passim alibi φίλον dici non *amicum*, sed *suum* simpliciter, rectè observavit Dan. Heinsius Cap. V. Lect. in *Theocritum*. Sed quænam sunt hæc μῆδεα, quæ abscidit Saturnus? Omnino existimo *Hesiodum*, & qui eum, hac in re, antecesserant, aut sequuti sunt, luisse in ambiguo. Vox μῆδεα duo significabat, *puerum* & *consilium*, cùmque audissent dici Saturnum patri ἀποπνεῖν μῆδεα, datâ operâ ita rem acceperunt, quasi narraretur ei *puerum* rescuisse, ut *πρατολογίας*, quas hac de re habent, locus daretur; quamvis probè scirent *consilium*, seu *consiliarios* intelligi, quorum suâ Theſſaliâ excedere coactus fuerat Saturnus.

Filii mei & patris nefarii, si volueritis
Parere, patris malam ulciscemur contumeliam
Vestri. prior enim indigna machinatus est opera.

Sic dixit: illos vero omnes inuasit metus, neque quisquam illorum
Locutus est. confirmato animo tandem magnus Saturnus versutus
Rursus verbis compellavit matrem venerandam:

Mater, ego certè hoc in me recipiens peragam
Facinus. patrem enim detestabilem nihil curo
Nostrum. prior enim fœda machinatus est opera.

Sic dixit: gavisæ est autem valdè animo Tellus ingens.
Collocavit autem ipsam celans in insidiis: indidit verò manus
Falcem asperis dentibus: dolo autem instruxit omni.
Venit autem Noctem inducens magnus Cœlus: undique verò Telluxi
Flagrans desiderio concubitus incumberebat, & sanè extensus est
Passim. ex insidiis autem filius petiit manu

Sinistrâ, dextrâ verò immanem cepit falcem,
Longam, asperos dentes habentem, sui que genitalia patris
Festinanter demessuit, rursûmque abiecit ut ferrentur
Ponè: illa quidem non incassum elapsa sunt manu:

Quotquot enim guttæ proruperunt cruenta,
Omnes suscepit Terra. vertentibus autem annis,
Produxit Erinnyasque validas, magnosque Gigantes

nus. Hosce consiliarios fugavit, & navibus in Asiam redire coëgit;
ex quibus rebus, nata videntur quæ habentur à v. 181. ad 200. Mi-
dis autem significare consilia ostendit ipse Hesiodus, infra v. 559. Si-
mulem verò ludum in ambiguo vocem μῦθος suppeditasse postea præ-
babimus. Clericus.

181. Πάλιν δ' ἵππη φέρων Εἰζορίαν] Ut in Asiam redirent, unde
venerant. Πάλιν manifestò ostendit agi de hominibus, qui æmissi
sunt eò, unde profecti erant, non de genitalibus. Clericus.

183. Ὅσας γὰρ παθόμενους, οὐκ ἐν ἵππῃ] Hoc est, quicumque aufe-
gerunt Saturnum & socios, irati, & suorum corde cruentati per ni-
eimas oras sparsi sunt, aut in Asiam fugerunt; unde postea Jovi con-
tra Saturnum, auxilium tulerunt. Clericus.

184. Πάντες δὲ καὶ γαῖαν] Hoc est, omnes, qui fugerunt, in re-
gione quâpiam amice excepti sunt. Clericus.

185. Τῆς δ' Εἰνυς τὴν κατὰ γαῖαν] Furia seu Erinyes significant passim
actionem divinam, quæ magnorum scelerum nos persequi putaba-
tur.

Τόχρσι λαμπυρῆες, δόλιχ' ἔχρα χερσὶν ἔχοντες,
 Νύμφας θ' αἷς Μελίας καλέεσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Μῆδεά θ', ὡς τὸ πρῶτον ὑπομήξας ἀδάμαντι,
 Κάββαλ' ἐπ' Ἡπείροιο πολυκλύτῳ ἐνὶ Πόντῳ,
 ὧς φέρετ' ἀμπέλαι γ' πάλιν χρόνον ἀμφὶ ᾧ λυκὸς 190
 Ἀφρὸς ἀπ' ἀθανάτων χροὸς ὄρνυτο· τῷ δ' ἐνὶ κρη
 Εὐφρέθῃ πρῶτον ᾧ Κυθήροισι ζαθέοισιν

tur. Credebantur enim Erinnyes excitare bella, ut passim docent Poëtae. Hic autem magnum scelus Saturni, patrem folio dejicientis, describitur: & bella postea à filio ei illata narrabuntur, quibus poenas dedit violati parentis. Igitur terra dicitur genuisse Erinnyas, quod postea vicinæ gentes, aut qui paruerant Saturno Jovem adjuverint. *Clericus.*

Ibidem. Μεγάλης τε Γίγαντες, πύχρσι λαμπυρῆες.] Hoc est, post hoc Saturni scelus, aliæque similia ejusdem ætatis, fuerunt frequentia bella, quibus exercitati homines sunt, quo factum ut plures essent militares viri, quàm antea. Γίγας hominem fortem sonat, aut militæ aduetum. Radix Arabica *ngag*, ut antea diximus, significat *ducem improbitatis esse*, & *impetum facere*, qui significatus optimè huic negotio convenit. Hinc, ut puto, LXX. Intt. solent vocem *gibbor*, quæ fortem propriè sonat, γίγαντι vertere. Vide Genes. IV. 6. X, 8, 9. &c. Descriptio ipsa Hesiodi τῶν μεγάλων ostendit milites tantum fuisse, cum eos Poëta armis splendentes, & longas hastas manibus tenentes describat. Posteriores Poëtae illis postea magnitudinem corporis portentosam tribuerunt, quâ factum ut videretur esse merum poëticum figmentum quidquid de Gigantibus dicebatur, cum tamen originem traheret ex vero, ut ex Hesiodo intelligere licuit. *Clericus.*

187. Νύμφαι θ' αἷς Μελίας καλέεσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.] Placuit mihi persuasum est vocem *νύμφαι*, quâ significatur natura quædam intelligens, per terram inconspicua hominibus errabunda, aliud nihil esse, præter Hebraicum *נַפְשׁ נֶפֶשׁ* nêphesch, anima. Sic Porphyrius credidit *antrum Nympharum* dici sacrum animabus. In Quæst. Homericis p. LXIII. Ed. H. Stephani præfixæ Poëtis Græcorum Heroicis: *Νύμφαι δ'·* inquit, *ἢ νάματα οἰκῆα ταῖς ὑδράδι νύμφαι, ἢ ἐπὶ τοῖς ὕδασι νύμφαι ταῖς ψυχαῖς, αἷς ἰσῆς πολλὰς αἰ παλαιὰ ἐκάλεον· fontes, & fluctuantia propria sunt Nympharum aquaticarum, vel φρέων Animarum quæ proprie veteres Melissas vocabant.* Multò verius Melias dixisset, ut ex hoc Hesiodi loco liquet, quamvis non ignorem quæ de Melissis Nymphis soleant dici. Sed quænam sunt Meliæ? Hebraicè, seu Phœnicè dicam, *נַפְשׁ מְלִיחַה* nêphesch mellejeh, vel Syriacâ inflexione, *נַפְשׁ מְלִיחַה* nêphesch mellejeh, hoc est, anima plena, seu quibus expletum

Armis nitentes, longas hastas manibus tenentes:

Nymphasque, quas Melias vocant super immensam terram.

Testiculosque, postquam ut prius (sc. dictum) refecit ferro
Projecit è continenti undis agitatum in pontum.

Sic ferebantur per pelagus longo tempore: circumcirca verò alba

Spuma ab immortalī corpore oriebatur: in ea puella

Innutrita est: primum verò ad Cythera divina

pletum vitæ tempus, quales vocat Apostolus ad Hebræos Cap. XII. 23. *πνύματα δικαίων πεπληρωμένων*. Ait ergo Poëta, postquam bella ab ætate Saturni cœperunt, *animos occisorum* hominum proborum per totam terram plurimos errasse. Ceteræ Nymphæ non dicuntur *Melias*, quia credebantur esse tantum *Νηφασθοι* nephaschoth, *animi immortales*, qui numquam humano corpore induti fuerant, quales ab Hebræis & Christianis *Angeli* vocantur. *Clericus*.

188. *Ἀπὸ τῆς ἡπείρου ἀδύναστον*] *Ἀπὸ τῆς ἡπείρου*. *Guietus*.

189. *Κάββαλ' ἐπ' ἡπείρου πολυκλῆυσιν εἰς πόντον*] Versus iste interpolatus est propter *ἐφθάρμεν*, ut alibi suprâ. Scribe: *Κάββαλ' ἐπ' ἡπείρου πολυκλῆυσιν εἰς πόντον*. *Guietus*.

189. *Κάββαλ' ἐπ' ἡπείρου πολυκλῆυσιν ἐν πόντῳ*] Rectè conjecit F. *Guietus*, morosus ceteroqui Criticus, legendum *ἐπ' ἡπείρου*, hoc est, *è continenti conjecit in pontum*; neque enim hæc in Epiro gesta sunt, sed in Thessalia. At non est mutandum *πολυκλῆυσιν ἐν πόντῳ*, ut ille volebat, nam non opus est, cum passim *εἰς* significans motum ad locum, ut loquuntur Grammatici, conjugatur cum Dativo; præterquam quod ultima vocis *πολυκλῆυσιν* sit brevis, quam longam esse necesse est. Obiter observandum *ἡπείρου* dici *continentem* ab Hebræica voce, quæ *pulverem* sonat, *רפף haphar*, aut Syriacâ inflexione *רפפ haphro*, unde addito *Σ*, more Græco, *ἡπειρῶς*. *Clericus*.

190. *Ὡς φέρετ' ἀμπέλους πάλιν χερίων*] Nonnulli ex consiliariis patris Saturni diu navibus huc illuc acti sunt, donec iverint in Cyprum, atque è Cypro in Cythera venerint, ut docent sequentia. *Clericus*.

Ibid. *Ἀμφὶ δὲ λαοὺς &c.*] Hæc sunt *περοπλοχίαι* poëticæ, ex ambiguitate vocis *μῦθος* natæ. *Clericus*.

191. *Τῷ δ' ἐν κέρῳ ἐφάρθη*] Consilarii patris Saturni in Cyprum cum pervenissent, illic didicerunt cultum *Ἀφροδίτης*, quem postea, victo Saturno, in Græciam retulerunt. *Clericus*.

192. *Ἐφάρθη*] *Ἐπήχθη* concrevit. Sic & v. 198. *ἤρθη*, concrevit, concepta est. *κυθήρας* ad τὸ κύμα allusum, sicut & in *κύματι*. *Guietus*.

192. *Πρώτον δὲ Κυθήρας ζαθέει*] Homo Græcus popularibus suis hic gratificatur, cum ex intula Cytheris, in Laconico sinu, vult Veneris

Ἐπλετο ἔνθεν ἔπειτα παύρρυνεν ἵκετο Κύπρον.

Ἐκ δ' ἔβη αἰδοίη καλὴ θεός. ἀμφὶ δ' ᾗ πῶν

Ποσσὶν ὑπὸ ῥαδινοῖσιν αἰέξετο· τλήν δ' Ἀφροδίτῃν, 195

Ἀφρογῦειάν τε θεάν, καὶ εὐσεφάνον Κυθήρειαν

Κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἄνδρες, ὅνec' ἐν αἰφρώ

Θρέφθη· ἀπ' αὐτῆς Κυθήρειαν, ὅπ' πρυσέκυρσε Κυθήροισιν·

Κυπρογῦειαν δ' ὅπ' γῆστο πολυκλῦσιν ἐν Κύπρῳ,

Ἡ δὲ Φιλομμηδέα, ὅπ' μμηδέων ἐξεφαάνθη. 200

Τῇ δ' ἔρ' ὠμάρτησε, καὶ Ἰμερ' ἔσπετο καλός,

Γεινομένη τὰ πρῶτα, θεῶν τ' ἐς Φῦλον ἰύση.

Ταύτῃ δ' ἐξ ὄρχης πμῶν ἔχθ, ἥ δὲ λέλοσχε.

neris cultum translatum in Cyprum; cū in Cypro antiquissimus sit ejus cultus. Alii tamen Græci Poëtæ, qui non profitetur se verum dicere, aut candidiores, aut accuratiores Cypriam Venerem Cytherensi antiquiorem fuisse fatentur. *Herodotus* Lib. I. c. 105. loquutus de templo Veneris Uraniæ (Syris dicebatur *𐤇𐤊𐤁* vel *𐤇𐤊𐤁𐤏𐤊* *Dominia* vel *regina cæli*, ut ostendit *Joan. Seldenus* de Diis Syris Synt. II. Cap. 2.) quod erat Ascalone in Palæstina, quodque ait fuisse πάντων ὄρχαιων ἱερὸν ἔστι πάντης τ' Θεῶν, antiquissimum templorum omnium quacunque sunt hujus Deæ, pergit h'is verbis: Καὶ ὅτι ἐν Κύπρῳ ἱερὸν εἰδῶν ἐβόητο, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Κύπριοι καὶ τὸ ἐν Κυθήροις Φοινικῆς εἶσιν οἱ ἱδρυσάμενοι, ἐν πάντης τ' Συρίῃ ὄντες: Siquidem templum, quod est in Cypro, hinc ortum duxit, ut ipsi dicunt Cyprii. Templum verò, quod est in Cytheris, condiderunt Phœnices, ex hac eadem Syria. Similia habet *Pausanias*, non uno loco; cujus verba non addam, quia allata sunt ab *Sam. Boscharto*, in *Chanaane* Lib. I. c. 22. ubi rectè ostendit insulam Cythera dictam ita fuisse à Phœnicia voce *𐤊𐤏𐤕𐤏𐤍* *Ketharim*, petræ, quia illa insula scopulis cincta est. *Clericus*.

193. Ἐπλετο ἔνθεν ἔπειτα] Scribo ἱπλ' accessit, appulit, τὸ ἱπλ' mendosum. *Gruetius*.

195. Τλήν δ' Ἀφροδίτῃν —————

Κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἄνδρες, ὅνec' ἐν αἰφρώ Θρέφθη.] Græculi omnia ex Lingua & Gente sua deducunt. Dicta verò est Phœniciè *𐤏𐤕𐤏𐤍* *aphradatha*, hoc est, separata à viro, libidinis causâ. Hoc sensu radix Hebræica *𐤕𐤏𐤕* *pharad* occurrit *Hos.* IV. 14. Non opus est ut offendamus quàm aptè hoc nomen Veneri conveniat; sed diligenter observandum hic ab *Hesiodo* Venerem statui Jove majorem natu, aut certè ex alio natam circa eadem tempora, cū alii Poëtæ eam faciant subinde Jovis filiam. *Clericus*.

196. Ἀφρογῦειάν τε θεάν] Scribo: Ἀφρογῦν τε θεάν. *Gruetius*.

197. Κί-

*Vehebatur, inde tum circumfluvam pervenit ad Cyprum.
Prodiit verò veneranda formosa Dea: circum verò herba
Pedibus sub mollibus crescebat: Aphroditen autem ipsam,
Spuma progeneratam Deam, & decoram pulcris fertis Cytheream;
Nominant tam Dii quàm homines: eo quòd in spuma
Nutrita fuit: Cytheream autem quod appulit Cythera:
Cyprigenam verò, quòd nata sit undosa in Cypro:
Atque amantem genitalia, quia ex genitalibus emerfit.
Hanc verò Amor comitatus est, & Cupido sequebatur pulcher,
Natam primùm, & Deorum ad cætum euntem.
Hunc verò ab initio honorem habet, atque sortita est*

197. Καλήκευσι θεοὶ καὶ ἄνθρωποι] Ita loquitur Hesiodus, quia Homerus varia nomina profert, quæ similia apud Homines & Deos fuisse negat. Sic Iliad. A. 7. 403.

Ὅν Βερίαν καλέουσι θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ πᾶσι
Αἰθαῖονα.

Quem Dii vocant Briareum, homines verò omnes Ægeonem. Z. 7. 291.

Καλέουσι καλήκευσι θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ κύριον.

Quæ avis est montana, nigra, magnitudine accipitris, & carnivora. Y. 7. 74. de Phrygiæ fluvio:

Ὅν Ἑάνθον καλέουσι θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ Σκίμαστρον.

Ad quem locum ita habet Scholiastes: Τῶν δυνάμεων τὸ μὲν ἀσχηλόν ἐστιν ὄνομα εἰς τὴν θεὸν ἀναφέρει ὁ Ποιητής· τὸ δὲ μεταχρησάμενος εἰς ἀνθρώπους: eorum, quibus duo nomina indita sunt, nomen antiquius ad Deos refert Poëta, recentius verò ad homines. De Venere melius dixisset Hesiodus:

Ἀστέρτιον καλέουσι θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ Ἀφροδίτην.

Nam Astarte nomen est Phœnicum, Aphrodite verò Græcorum. Clericus.

200. Φιλομνηστὴς] Τὸ φιλομνηστὴς placet magis, ob sequentia, ὅτι μνηστὴν ἐξοφάνθη. Guistius.

203. Ἡ δὲ λέλοσχε] Scribo ἡδὲ. Guistius.

203. Ταύτῳ δὲ ἐξ ὁρχῆς πρὶν ἔχει καὶ πρὶν ἐξῆς] Hoc est, antequàm Jupiter regnaret, hoc illi honoris concessum erat, ut rebus venereis præfesset; seu, jam Dea habebatur in Asia, & quidem amorum,

————— * priusquàm
Sumeret agrestem, posito diademate, falcem
Saturnus fugiens, tunc cùm virguncula Juno;
Et privatus adhuc Ideis Jupiter amris.

C 2

Non

* Juvenalis Sat. XIII, 38.

Μοῖρα ἐν ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Παρθενίης τ' ὁάρας, μειδήματα τ' ἐξαπάτας τε,
 Τέρψιν τε γλυκερίῳ, Φιλότιτά τε, μελιχίῳ τε.

205

Τὸς δ' πατὴρ Τιτῶας ἐπὶ κλησὶν καλέεσκεν,
 Παῖδας νεκείων μέγας Οὐρανός, ὅς τέκεν αὐτός
 Φάσκε δ', πλάινόντας ἀποδαλίῃ μέγα ῥέξαι
 Ἔργον, τοῖο δ' ἔπειτα πῖσιν μετόπισθεν ἔσεσθαι.

210

Νῦξ δ' ἔπεκε συμερόν τε Μόρον, καὶ Κῆρα μέλαιναν,

Non semel ex ὄρχῃs sumitur eo sensu, in hoc Poëmate. Postea verò Jupiter Diis novos honores tribuit, aut veteres confirmavit, ut non semel docet Hesiodus. Clericus.

207. Τὸς δ' πατὴρ Τιτῶας ἐπὶ κλησὶν καλέεσκεν — Φάσκε δ' πλάινόντας ἀποδαλίῃ μέγα ῥέξαι Ἔργον] Poëta voluit à Coelo Tinas dictos esse ἀπὸ τῆς πλάειν, plectere. At vocati sunt à voce Phœnicia πύτις, id est, lutum, unde passim dicuntur γηλοῦς, terrâ geniti, & πηλόγενες, à luto nati; quæ vox contumeliosus est, quia hominem ad originem suam è vili luto amandat. Vide Callimachum Hym. in Jovem ψ. 3. ejusque Interpretes. Hinc Coelus dicitur ab Hesiodo eâ voce usus παῖδας νεκείων, objurgans filios Clericus.

209. Τιτῶντας] Porrigentes, hoc est, πᾶν χεῖρ' ὀρίζοντες. suprὰ ὀρίζετο χεῖρ' αἰαῖ. Guistius.

210. Τῖσιν μετόπισθεν ἔσεσθαι] Ὑπὸ τῷ Διὶ, scilicet. Guistius.

211. Νῦξ δ' ἔπεκε συμερόν τε Μόρον καὶ Κῆρα μέλαιναν καὶ τὴν ἔξῃ.] Hæc & quæ sequuntur, de malis sub Saturni regno ortis, non sunt auræ sæculi descriptio, sed infelicissimæ ætatis. Attamen idem Hesiodus, in alio opere, beatissimos homines, sub Saturno finxit. In Operibus & Diebus, à τ. 90. ad 125. multis ætatem auream describit, eodem temporis tractu, quo tot mala exorta hîc dicit. Inter alia, habet de regno Saturni, τ. 111.

Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν ὅτ' ἄρα τῷ ἑμβασίλῳ,

ὧς τι θεοὶ ζώσαν, ἀκλῆτα θυμὸν ἔχοντες,

Νόστον, ἀπὸ τῆς πίνων, καὶ οἰζύν.

Hi quidem sub Saturno erant, cùm in cœlo regnaret, & ut Dii vivebant, fœtiscunt animum habentes, seorsim, absque doloribus & ærumma. Similia alii, post Hesiodum, Poëtæ cecinerunt, quorum testimonia congerere nihil attrinet. Utrum autem credemus ex antiquiore fama ad Hesiodum propagatum esse? An quod habet in Operibus præferemus narrationi, quam hîc in Theogonia legimus; an verò ficta habebimus priora, ut posteriora ex antiquiore historia manasse credamus? Ad me quidem quod attinet, non dubitarim præferre quod canit Hesiodus, in Theogonia, iis quæ alibi dixit. Cujus sententiæ hæc habeo rationes.

Primum,

*Sortem inter homines & immortales Deos,
Virgineas confabulationes, & risus, & deceptiones,
Oblectationemque suavem, & amorem, blanditiâsque.*

*Illos verò pater Titanas cognomento vocabat,
Filios objurgans magnus Cælus, quos genuit ipse.
Dicitabat porro, pœnas sumentes ex protervia magnum patrasse
Facinus, cujus deinceps ultio in posterum futura sit.
Nox præterea peperit odiosum Fatum, & Parcâ atram,*

Primum, verisimilius id haberi debet quod sibi per omnia constat, quàm quod secum pugnat. Quod autem narratur de Saturni facinore erga patrem, cujus loco regnavit, id nequaquam consentit cum innocentia aureæ ætatis. Itaque aut negandum à Saturno factum esse quod omnes Poëtæ ei tribuunt, aut abroganda fides iis, quæ de ætate aurea dicuntur, quod multò malim.

Secundò, quod de ætate aurea narratur id nullo veræ Historiæ fundamento nititur; cum constet ex Hebræorum monumentis à Diluvio usque, imò verò ab omnium parente Adamo, scē era, in humani generis historia, utramque paginam fecisse. Si præsertim meminerimus hæc, quæ hic narrantur, non multò ante Abrahami tempora contigisse, ut diximus ad v. 158. faciliè intelligemus, illo ævo, tantam non fuisse Græciæ colonorum innocentiam.

Tertiò, ignorantia illorum sæculorum, quibus artes, & longus vitæ usus nondum homines expoliverant, non patitur nos magnam virtutem in iis querere. Falluntur enim omnino quicumque rudem barbariem putant esse virtutis matrem; contrà verò ab elegantioribus artibus nata esse vitia. Fateor equidem, doctioribus sæculis, callidiùs peccatum esse, & peccari, quàm rudiori ætate; verum eo ævo ferociùs & apertiùs peccabant, cum discrimen virtutis & vitii pænè ignorarent, nec scelera, quæ rara non erant, aut usque adeò invidiosa, tegere dignarentur. Si postea callida nequitia, larvâ virtutis tecta, hominibus imposuit; tunc cruda ferocitas, æqui, bonique ignaris, virtutum omnium loco fuit. Neque ex conjectura antiquissimos Græciæ incolæ barbariæ ac ferocitatis insimulamus, hos illorum fuisse mores nos docet ipse *Hesiodus*, in hac regnorum Saturni & Jovis historia. Nec cum mentitum hinc manifestò liquet, quòd illarum ætatum homines Dii haberentur, licèt sceleribus inquinati; consecrati, nimirum, ab hominibus virtutis ignaris; quem honorem numquam consequuti essent, si in aliquot sæcula dilata fuisset eorum ἀνθρώπων. Fortè ficta dixerit quispiam à Poëtis, quæ de vitiis & sceleribus Deorum canunt; at hoc planè falsum esse intelligemus, si reputemus quæ sit Religionis indoles. Non patitur illa faciliè res antea inaudita, easque turpes de Numine fingi & vulgò narrari,

Καὶ Θάνατον τέκε δὲ γ' πνον ἐπικλεῖ δὲ Φῦλον Ο'νείρων
 Οὐ πνι κρημνηῖσα θεὰ τέκε Νύξ ἐρεβεννή.
 Δάπερον αὖ Μῶμον, καὶ Ο'ίζυν ἀλγινόεσσαν

cum antea alia omnia homines de eo sentiunt; nedum ut summo applausu talia, cum primum finguntur, excipiat, & turpissimorum mendaciorum inventores maxima cum admiratione audiat. Quod certè factum esset, si *Hesiodus* & *Homerus* primi finxissent que de Diis narrant. Sed carminibus illi descripserunt à Majoribus acceptas; quamquam nolo negare ab iis fortè adaucta novis figmentis fuisse, at consentaneis cum antiquissima fama. Alioqui numquam tanto favore fuissent excepti, si de Diis sanior vulgò obtinuisset sententia, aut melior illorum fama ad posteros pervenisset. Sed cum homines nequam, propter potentiam, quam vivi obtinuerant, ab æqualibus, virtutis omnis ignaris, in Deorum numerum mortui relati fuissent; eam sequenti ætati Religionem, unà cum historia turpissimorum facinorum, quæ admirabantur, transdiderant; unde, veluti per manus, ad *Homerum* & *Hesiodum* tandem pervenit. *Aristoteles* Lib. de Poëtica Cap. XXV. ubi quærit qui excusari possit quod minùs rectè à Poëtis dictum videtur: *δὲ δὲ πάντῃ λυγρόν· εἰδὲ μνηστέρως ὅτι ἔτι φα- σὶν, εἶναι τὴν αἰὲν Θεῶν*: hac autem ratione solvendum est, sin autem neutro modo, quòd sic aiunt ut quæ de Deis dicuntur.

Verùm, ut ad auream ætatem redeam, non dissimulabo viros doctissimos existimare sub ejus descriptione latere antiquius quiddam & remotius; conditionem, nimirum, humani generis, qualis fuit ante primum lapsum, cum totum in duobus capitibus contineretur; & qualis fuisset multò diuturnior, nisi peccassent. At mihi vix simile vero videtur brevis illius felicitatis primorum parentum; ullam superfuisset, apud Græcos, memoriam. Multò credibilius mihi fit ab *Hesiodo* fictum esse quicquid de hisce ætatibus habet in *Operibus*, eo quòd homines, qui præsentia dumtaxat mala sentiunt, præteritæque oblivioni mandant, & præsertim senes, exacta tempora laudare soleant. Si legamus omnium propemodum sæculorum Scriptores, qui ætatem suam cum præteritis conferunt, comperiemus eos semper superiores ætates, & præsertim antiquiores suæ præferre. Quod si verum esset, primum falsæ essent historiæ, quæ maxima scelera antiquissimorum temporum narrant, non minùs quàm recentiorum; deinde quò tandem nos devenissemus, si mala semper essent aucta, bona verò imminuta? Si quis ab *Hesiodo* quærivisset qualis esset ætas, quâ vivebat, respondisset quæ habet in *Operibus* à v. 172. ad 199. ubi gravissimè queritur de moribus ætatis ferreæ. At si à *Juvenale*, qui minimùm mille annis posterior *Hesiodo* fuit, similia sciscitatus esses, beatam fuisse ejus Poëtæ ætatem judicasset, suæ collatam. Sic quod

*Et Mortem: peperit etiam Somnum. peperit verò agmen Somniorum,
Qua nulli mista Dea peperit Nox obscura.
Rursum postea Momum, & Ærumnam dolore plenam,*

quod in nostra ætate desideramus, in superioribus quærere solemus, quæ nobis minùs noxæ sunt; atque hinc nata est illa fictio quatuor, aut plurium ætatum humani generis in pejora paulatim ruentia; hinc voces illæ suam ætatem non ferentium Poëtarum *:

*Nunc ætas agitur, pejoræque sæcula ferri
Temporibus, quorum sceleri non invenit ipsa
Nomen, & à nullo posuit natura metallo;*

itémque vetera laudantium †:

Improbitas illi fuit admirabilis ævo.

Hæc paullò pluribus, quæ antiquissimæ historiz illustrandæ non inutilia videbantur. *Clericus.*

212. Τῆς δὲ ὕπνου, ἵπκτι δὲ φῶλον ἐνέειπεν.] Hinc manifestum quod antea diximus de consanguinitate Deorum Poëticorum; quia enim nocte dormimus & somniamus, idèd Nox dicitur peperisse Somnum & Somnia, & quidem sine opera ullius Dei; quia sola Nox facit ut dormimus, & somniemus. *Clericus.*

214. Μῶμος] Hoc est. ψόγος. *Guilielmus.*

214. Δότινος αὖ Μῶμος] Notum est Momum dici Numen, quod vitia quæ insunt operibus Deorum & hominum callidissimè animadvertit. Quare autem noctis filius fertur? Quia, nimirum, clam faciliùs aliena mordere, quàm palam. Quare Momus vocatur? A Phœnicia voce Μῶμος, aut mom, quæ vitium sonat; quod ita consentit cum iis, quæ dicuntur αὖ τῆς δὲ μωμοποιίας, ut Etymologia hæc nostra vix in dubium possit revocari. Ita se ipse describit Momus, apud Lucianum, in Deorum Conventu T. 2. p. 709. Ed. Amstelod. Πάντες μοῖ ἴσμεν ὡς ἐλευθέρως εἶμι πρὸς γλώττιον, καὶ εἴδιν αὖ κατιστορησέμεν ἢ ἢ καλῶς γενομένην. διελίσσω γὰρ ἅπαντας καὶ λέγω πρὸς δακτύλῳ μοι ἐς τὸ φανερόν, οὐπὶ διδούς πᾶσι, οὐπὶ ὑπὸ αἰδοῦς ἐκκαλύπτειν τὰ γυναικεία. ἄσπερ καὶ ἐπαχθὲς δακνὴ τοῖς παιδοῖς, καὶ συκοφαντικὸς πρὸς φύσιν, δημόσιος τις κατήγερος ὑπὸ αὐτῶν ἐπιννομεζόμενος: Omnes me noverunt liberum esse linguâ, & nihil reticere eorum, quæ benè non fiunt. Arguo enim omnia, & dico quæ mihi videntur apertè, neque quamquam veritus, neque, præ verecundiâ, meam celans sententiam. Itaque molestus videor plerisque. & naturâ ad calumniandum propensus; publicusque accusator ab iis appello. Lucianus quidem, qui Momum in concilio Deorum de se loquentem induxit, eum palam carpentem quæ sibi displicerent describere debuit; sed naturam maledicentiz ex vero pinxit Hesiodus, cum

C 4

è nocte

* Juvenalis Sat. XIII, 28. † Ibid. x. 53.

è nocte natam cecinit. Vide hac de re elegantissimum libellum *Luciani*, αἷς δ' μὴ ῥαδίως πινύειν διαβολῇ, in Tom. II.

Ex hac eadem significatione vocis *μῶμος*, natum est adjectivum *ἄμωμος* quod infra habemus γ. 259. ubi forma sine vitio ita dicitur. *Clericus*.

Ibidem. Καὶ Ὅϊζυν' ἀλγύνουσιν.] Quia nocte anxietates augentur ; unde *Ovidio* dicitur *cynarum maxima nutrix*. *Clericus*.

215. Ἑσπερίδας] Τὰς πρὸς Ἥφαιστον, scilicet. *Gnietus*.

215. Ἑσπερίδας π] *Hesperides* Nymphæ dicuntur quæ ad Occasum habitabant ; Occasus autem , ex sententia Veterum , qui rationes motûs Solis , aut potius Terræ , ignorabant , magnam cum Nocte affinitatem habebat. Locus in quo *Hesperides* esse credebantur non unus fuit , attamen in Africa constabat earum sedes fuisse. *Plinius* Lib. V. Hist. Nat. c. 5. de *Berenice* Cyrenæicæ urbe : *Berenice in Syria extimo cornu est , quondam vocata Hesperidum supradictarum , vagantibus Græcia fabulis*. Idem de *Lixu* urbe Mauritanæ Tingitanæ , ultra quam ad Occasum nihil esse credebatur , Lib. ejusdem Cap. I. *Ibi regia Antai , certamenque cum Hercule & Hesperidum horti*. Idem habet Lib. XIX. c. 4. Aliam affert *Hesperidum* Genealogiam *Diodorus Siculus* Biblioth. Lib. IV. Sed nec eum , nec recentiore quemquam alium moramur , præ *Hesiodo* , Græculi enim certatim addidere veteribus fabulis , quæ proinde in antiquissimis quibusque minùs corruptæ inanibus additamentis inveniuntur. *Clericus*.

Ibidem. Αἷς μῆλα — χρύστα καὶ μέλυσσι.] Duplici ratione hæc μῆλα à Veteribus explicantur. Alii existimant fuisse mala , vel poma quæ *citrea* vocamus , & ob colorem *aurea* dicta sunt ; vel etiam *aurantia* , quæ amara sunt aut dulcia , cùm *citrea* sint acida. Certè *citrea* & *aurantia* & *ἑσπερίδες* & *ἑσπεριχὰ μῆλα* dicta sunt , & primùm ex regionibus Atlantæ monti subjectis in Europam allata sunt. *Athenæus* Lib. III. p. 82. Ἑσπερίδων δὲ μῆλων ὅπως καλεῖσθαι πρὸς φησι *Τιμαχίδας* , ἐν τῷ περὶ τῶν εἰπὼν καὶ ἐν Λακεδαιμονίᾳ περιηγητικῇ τοῦ Θεοῦ φησι *Πάμφιλος* ταῦτα . ὕσσωμι τὴν εἶναι καὶ ἄβρωτον , καλεῖσθαι δὲ Ἑσπερίδων μῆλα . Ἀριστοτέλης γὰρ ἐν περὶ τῶν Λακεδαιμονίων , ἔπ' δὲ καὶ μῆλα καὶ τὰς λεγόμενας Ἑσπερίδας : quedam mala dici *Hesperidum* , ait *Timachidas* in quarto , testatus etiam *Lacedæmone* apponi Diis . Hac habet & *Pamphilus* , ac præterea grati esse odoris , sed non comedi , vocarique *Hesperidum* mala . *Aristocrates* Libro quarto *Laconicorum* : insuper mala & quas *Hesperidas* vocant . Idem *Athenæus* , paginâ sequente : Αἰμιλιανὸς δὲ ἱλίου Ἰόδω τὴν Μαυρεσιονίαν βασιλείαν , ἀνδρὰ πολυμαθέστατον , ἐν τοῖς αἷς Λιβύης συσχεσθῆναι μνημονεύοντι δ' κίτρυ , καλεῖσθαι φάσκει αὐτὸ πρὸς τοῖς Αἰγυπτίοις μῆλον Ἑσπεριχόν , ἀφ' ἧς καὶ Ἡρακλῆς κρηίστην εἰς τὴν Ἑλλάδα , τὰ χρύστα δὲ τὴν ἰδίαν λεγόμενα μῆλα : *Æmilianus* verò dixit *subam* *Mauritania*

ritania Regem, virum doctissimum in commentariis de Libya meminisse citri, & dicere vocari à Libybus malum Hespericum: à quibus etiam Hercule tulisse in Graciam mala, quæ ob colorem dicuntur aurea. In hæc verba amplissimam enarrationem habet Claud. Salmasius in Solinum p. 670. & seqq. Ed. Ultraject. Addimus nos, si Juba Libycum ipsum nomen protulit, cum dixit *ἡσπερίων* vocari malum hoc, apud Libyas, videri dictum *אשפירי* *aschphiri*, aut *espiri*, à pulcritudine, nam Hebræis *פולש* pulcher fuit. Fortè &, ut hoc obiter dicam, *ἡσπερος*, seu *vesperugo* indidem nomen traxit,

* *Ἐσπερος δὲ καλεῖται τὸ ἄστρον ἵσταται ἀπὸ τοῦ*

Vesperugo, quæ pulcherrima est in cælo stella. Galli vocant vulgò la belle étoile. Deinde quia illa stella ad occasum, pauldò postquam sol occidit, apparet, occidentales oræ dictæ sunt à Græcis hesperia, ut Italia, Hispania, & occidui Africæ tractus. Macrobius Saturn. Lib. I. c. 3. Græci ἡσπερίων à stella hespero dicunt, unde & Hesperia Italia, quod occasui subiecta sit, nominatur.

Verum, ut redeamus ad mala Hesperidum, alii crediderunt fuisse oves. Diodorus Siculus Lib. IV. p. 233. Κατὰ τὴν ἡσπερίην ὀνομαζομένην χώραν φασὶν ἀδελφὺς δύο θύιας διξὴ διανομασμένους, Ἐσπερον καὶ Ἀτλαντα, τούτους δὲ κακῶς ἀνέβαιναι τὸ μὲν καὶ κατὰ πικρὸν, τῇ δὲ χερσὶ ξανθῇ, καὶ χρυσεῖδ'· ἀφ' ἧς αἰτίας τὺς ποιητὰς τοὺς ἀνέβαιναι μῦθα καλεῖσθαι ὀνομασθῆναι χρυσῶν μῦθων: in regione, quæ vocatur Hesperitis, aiunt fratres duos fuisse, inclyti gloriâ nominis, Hesperum & Atlantem; hos verò habuisse oves incredibilis pulcritudinis, colore rutilo & ad auream accedente; quæ de causâ, Poetas, cum oves μῦθων vocarent, appellasse eas χρυσῶν μῦθων. Nimirum, Græci, ut & Latini, aurea vocant quæcumque pulcritudine in suo genere excellunt.

Sed multò verisimilior est prior sententia quæ aurea mala, citrea, vel aurantia interpretatur, præsertim cum omnes memorent hortos Hesperidum, nemo pascua; in quibus versantur oves, non in hortis. Samuel quidem Bochartus in Chanaanis Lib. I. c. 24. vult aurea mala quæ draco observabat, fuisse opes, vel ab eodem, vel ab alio congestas. Tum subjicit: *huc facit quod מלון malon, vel mēlon, Arabicè opes sonat, ut Græcè μῦθων vel μῦθων malum.* Sed quod ostendimus de origine citreorum vel aurantiorum malorum, ex Hesperide terra, conjecturam illam evertunt.

Eodem pertinet quod de Hippomene narrant Poëtæ. Salmasius vetus hoc Epigramma, eam in rem, profert:

*Septa micant spinis felicitis munera mali,
Quæ tulit ut Circi aureus ora tumor.*

Hippo-

* *Iliad. X. 318.*

Hesperomenes vicit tali certamina malo.

Talia poma nemus protulit Hesperidum.

Aut in hisce nihil video,

*Aut * hec Massyli poma draconis erant.*

De dracone custode a bi agemus. *Clericus.*

Ibidem. Πίργον κλυτὸν Ὠκεανοῖο] No im vertere *trans Oceanum*, nam *trans Oceanum* nihil norant antiquiores Græci, sed *ad Oceanum*. Ac sare vidimus non *trans Oceanum*, sed *ad Oceanum* collocari Hesperidum hortos. De hac significatione voluit πίργον, vide Intt. ad Mart. IV, 15. Si tamen hæc scripta fuissent postquam Pœni Atlantici Oceani meridianos tractus navigare ceperunt, possent intelligi intulge in illo Oceano, quæ dicerentur πίργον Ὠκεανοῦ, quoddam sint *trans freum Oceani*. Pomponius Mela Lib. III. C. 10. cum descripsisset *ἰσθμὸς κίερος*, quod *viride promontorium*, nunc vocamus: *indo*, inquit, *incipit frons illa, quæ in occidentem vergens mari Atlantico alluitur. Prima ejus Æthiopes tenent, media nulli. Nam aut exusta sunt, aut arenis obducta, aut infesta serpentibus. Exustis insula apposita sunt, quas Hesperidas tenuisse memoratur.* Fortè hoc fictum ex hoc Hesiodi loco, perperam intellecto; ceteri enim Scriptores hortos Hesperidum in continente Atrica, esse dixerunt.

Cum antea statuerimus Nymphas esse *animas*, *Νηφασχόθ*, quæsi verit fortè quippiam qua de causa dixerint Poëtæ, & vulgò crediderint Ethnici eas versari in nemoribus & viretis? Nimirum, antiquissimis temporibus videntur Græci credidisse animos fato functorum libenter versatos esse circa loca, quæ vivi coluerant. Itaque vetustissimorum Hesperiorum animi credebantur, corpore soluti, errare in Mauritanie viretis, malis citreis & aurantiis consitis; amoenis profectò sedibus, pro eorum captu qui supra hæc terrena non sapiebant. Illo ævo.

———— + *nondum aliquis fortitus triste profundi
Imperium, aut Sicula torrens cum conjuge Pluton.
Nec rota, nec furia, nec saxum, aut vultus atris
Æœna, sed infernis hilares sine regibus umbra.*

Seu, ut clariùs loquar, nondum Poëtæ finxerant quæ de Inferis postea dicta sunt. Clarum ejus opinionis vestigium habemus in *Operibus* §. 122. ubi de prima, seu antiquissima hominum (qui in Græcia, nimirum, vixerant) ætate, ita loquitur Hesiodus:

Τοὶ μὲν Δαίμονες εἰσι, Διὸς μαχαίῃ διὰ βυλαῖς,
Ἐὶ δ' αἰ, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.
Οἳ γὰρ φυλάσσειν τι δίκας καὶ χάτλια ἔχουσιν,
Ἡεὶ κατὰ μῆκος, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.

Hi

* *Martial. Lib. XIII. Ep. 37. ubi Massyli habet, pro Massalyli, quod nomen populi Mauris vicini.*

† *Juvenalis Sat. XIII, 49.*

Hi quidem Demones facti sunt, magni Jovis consilio, boni, versantes in terra, custodes mortalium hominum, caliginoso aëre induti possim errantes per terram. Eodem pertinet quod postea dicit de Heroibus Thebanorum & Troïcorum temporum 7. 167.

Τοῖς δὲ δὴ ἀνθρώποις, βίωτον καὶ ἡδὴ ἐπαύρα
Ζεὺς Κρονίδης κατέταξε πατρὸς εἰς πέρας γαίης,
Τηλεῖ ἀπ' ἀθανάτων τοῖσι Κρονίῳ ἰμειναιλδα.
Καὶ τοὶ μὲν γαῖαν ἀκήδεια θυμὸν ἔχοντες
Εἰ μακάρεσσιν ἴσσοισι, παρ' Ὀλύμπου βαθυθύμῳ,
Ὅλβιοι ἤρωες τοῖσιν μελιδία καρποὶ
Τρεῖς ἴπῳ γαίμαρτα φέροι ζείδωρ ἄρουρα.

His autem scorsim ab hominibus vitâ & sede tribatâ, Jupiter pater, Saturni filius, habitare eos jussit ad fines terra, procul ab immortalibus; eorum autem Saturnus Rex est; & illi quidem habitant, securum animum habentes, in beatorum insulis, intra Oceanum profundum, felices Heroes. Iis dulcem fructum ter quotannis florentem fert fecunda tellus. Sed & aliis in locis eos qui ad Trojam perierunt collocarunt alii Poëtæ, & quidem supra terram. Dionysius in Periegesi 7. 541.

Εἴ τι δὲ τις καὶ σκαῖον ὑπὲρ πέρας Εὐξείνεια,
Ἀντα Βορυσθίνῳ, πολυώνυμῳ εἰν αἰὲν ἦτο
Ἡρώων· Λοκλὺ μιν ἱπποτυμῶν καλέουσιν.
Οὐκ αἶψα οἱ τὴν πέρας κινώπειτα λῶκα τίποκται.
Κήθι δ' Ἀχιλλῆος τι καὶ Ἡρώων Φάπης ἄλδων
Ψυχὰς εἰλίσσινδαι, ἱερμαίας ἀνὰ βήσας,
Τέτο δ' ἀετρήσι Διὸς πέρας δῶρον ὀπηδεῖ
Ἀντ' ἀρετῆς.

Est verò quadam, sinistrum super mentum Euxini, ex adverso Borysthenis celebri in mari insula Heroum. Albam eam cognomine vocant, quia qua ei insunt animalia alba sunt. Illic item Achillis & aliorum fama est Heroum animas errare desertas per valles. Quod aliorum multorum testimoniis illustrari posset, si de Achillea Insula ageremus. Verum hoc unum ex superioribus verbis Hesiodi & Dionysii, quibus multi alii concinunt Poëtæ, colligimus, antiquissimis temporibus Græcos credidisse vitâ functorum animos non infra terram detrusos, sed hîc illic in locis amœnis volitasse; unde nata est opinio de Nymphis, per totam terram vagantibus; cujus originem Poëtæ aliud agentes obscure nobis indicarunt. Possemus Philosophos paria sentientes illis succenturiare, sed quia hi conjecturis potius suis, quàm olim receptis opinionibus gaudent, ab eo labore superfedebimus. Neque enim hîc quærimus quid, ex Philosophorum sententia, verum fuerit; sed quid antiquissimi Græciæ incolæ crediderint, qualecumque esset. Criticos hîc agimus, non Philosophos. Cloricus.

Χρύσα καλὰ μέλυσσι, Φέροντά τε δένδρεα καρπὸν
 Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας ἐγείνατο νηλεοπίνυς,
 Κλωθὰ τε, Λάχεσιν τε, καὶ Ἀτροπὸν, αἵ τε βροπτοῖσι
 Γεινομύμοισι διδῶσιν ἔχειν ἀγαθὸν τε, κακὸν τε,
 Αἴτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραβασίας ἐφέπασαι,
 Ουδέποτε λήγεις θεὰ δεινοῖο χόλοιο,
 Πρὶν γ' ὅππῃ τῷ δώωσι κακίῳ ὅπιν ὅστις αἰμάρτης.
 Τίκτε γ' καὶ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροπτοῖσι,

216. Φέροντά τε δένδρεα καρπὸν] Arborea fructiferæ. καρπὸς καὶ ἐξο-
 χλὸς ὁ σῖτος. *de'ych. Guierus.*

217. Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας] Hoc est, Parcas, quæ duplici illo no-
 mine vocantur. Sed *Hesiodus*, Poeticâ licentiâ ludens, totidem
 facit Deos, aut Semideos, varus rebus præfectos, quod sunt illarum
 nomina, licet idem prorsus significantia. Quod manifestò ostendunt
 sequentia, & præsertim quidem verius 228.

Υσμίνης τε Φόνος τε, Μάχης τ' Ἀνδροβασίας τε.

Nam *Pugna*, *Cades*, *Pralia* & *Strages virorum* sunt unius ejusdém-
 que rei quatuor nomina. Ex hac autem licentia personarum fingen-
 darum, & quidem divinarum, videtur orta consuetudo Ethnicorum,
 de qua multis diximus in *Critica* P. 2. C. VIII. Ut ad Numina, de
 quibus hîc *Hesiodus*, redeam, fatales Deæ dictæ sunt *μοῖραι fata*, *for-*
tes, *παρὰ τὸ μοιραῖός ἐστιν*, quia unicuique divisa sunt. Sed vox
 Κῆρ omnino facta est à Phœnicia voce *ἡρ Kor*, *frigus*; nec frequen-
 tiùs additur ullum epitheton *morti*, quàm *frigida*, eo quòd mortuo-
 rum illico frigescant membra. Quia & *Horatius* Sat. Lib. II. Sat. I.
 v. 62. *frigus* ponit pro morte:

——— ὦ puer, ut sis

Vitalis metuo, & majorum ne quis amicus
Frigore te feriat.

Vetus Scholiastes: *Morte te afficiat, qua frigida est, ut Virgilius: fri-*
gida mors. Vide, si tanti est, alios Interpretes. Eadem operâ, di-
 cam unde mihi videantur *Parca* dictæ Latinis; nimirum, à voce ejus-
 dem Lingux *רפא rufit*, *frogit*, unde dicta *רפא parka* Dea quæ ab-
 rumpit filum; quod *Atropos* potissimum facere dicitur, sed non dis-
 sentientibus sororibus. Omnes aliæ Etymologiæ ineptæ sunt, quas
 licet quæris apud G. *Joan. Vossium* in Etymologico. *Clericus.*

220. Αἴτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραβασίας ἐφέπασαι] Hoc est, quæ &
 hujus ætatis homines morte plectunt, & olim de antiquissimis Græ-
 ciæ

*Aurea pulchra cura sunt, frugiferaeque arbores,
Et fatales Deas. & Parcas genuit immites,
Clothoque, Lachesisque, & Atropo: quæ mortalibus
Nascentibus dant habendum bonumque malumque,
Quaque hominumque Deorumque delicta persequentes,
Numquam deponunt Dea vehementem iram,
Priusquam ab illo sumserint gravem poenam, quisquis peccarit.
Peperit præterea & Nemefin, cladem mortalibus hominibus,*

ciz incolis in Deorum numerum relatis, quosque adeo nunc Deos dicimus, easdem poenas sumserunt. Res aliter intelligi nequit, atque hinc liquet, *Hesiodi* ætate, ignotum non fuisse Deos, qui colebantur, fuisse meros homines. Alioqui Numina, quæ præesse credebantur Morti, & fato hominum, Diis ipsis superiora numquam habita fuissent. *Clericus.*

223. Τίτι δὲ καὶ Νέμεσιν.] Hæc vox idem significat ac *Μαίεσσι*, est enim à *μηρός*, quod idem ac *νήμα*, id est, *divido*. Numen est, quod superbis distribuere credebatur poenas, & persequi reos, qui sibi meritum supplicium effugisse videbantur. Vide quæ de ea collegit *Rob. Constantinus* in Lexico, nemo enim plura & aptiora hanc in rem protulit Veterum testimonia. Sed non est miscendum, quod ille observare omisit, hoc Numen cum alio ejusdem nominis, quod præest pudori, quo delicta vetantur. Est, nimirum, ejus munus in eo situm ut excitetur in hominum animis timor *δικαίας νόμους* *justa venerationis*, ut loquitur *Eusebius*. Hæc Nemesis antevertit peccata; illa commissa plectit. Nemesis benignioris meminit ipse *Hesiodus*, in Operibus, v. 200. ubi descripto sæculo ferreo, ita loquitur:

Καὶ τότε δὲ πρὸς ὄλυμπον δὲ χροὸς ὑμνοδίκης,
Λόγγισι φάριεσσι καλυψαμένη χάρα καλὸν,
Ἀθανάτων μὲν Φῶλ' ἔπλεον, αἰολοκόντ' αἰθεράπυς,
Αἰδώς καὶ ΝΕΜΕΣΙΣ.

Tum demum ad cælum à terra spatiosa candidis vestibus recta corpus pulcrum, ad Deos ibant, relictis hominibus, Pudor & NEMESIS. Interpretatur *Proclus* *δικαίας νόμους*, *justitia Angelum*; sed tantum abest, ut is ad Deos sæculo ferreo ivisse dici possit, ut contra numquam magis versatus fuerit inter homines, quàm ea ætate, quâ maxima scelera admissa censentur. Verùm de hac dicemus & ad Opera *Hesiodi*. *Clericus.*

Ibid. Πᾶσι δὲ θεοῖσι βροτοῖσι.] Contrà altera Nemesis juvat, ut dicebamus. *Clericus.*

Νύξ ὅλοη· μὴ γὰρ Ἀπίττω τέκε καὶ Φιλόττω,
 Γῆρας τ' ἐλόμβρον, καὶ Ἔριν τέκε καρτερόθυμον.
 225
 Αὐτὰρ Ἔρις συμερὴ τέκε μὲν Πόνον αἰλινόεντα,
 Λήθην πε, Λιμόν πε, καὶ Ἀλγέα δακρυόεντα,
 Τόσμινας πε, Φόνους πε, Μάχας τ', Ἀνδροκτασίας πε,
 Νηκιά πε, Ψυδάδας πε Λόγους, Ἀμφιλογίας πε,
 Δυσνομίην, Ἄτλιν πε, σιωήθεας αἰδηήλοισιν.
 230
 Ὄρκον δ', ὅς δὴ πλεῖστον Ἰππυχθονίης ἀνθρώπου
 Πημαίνει, ὅτε κέν τις ἐκὼν Ἰππύορκον ὁμόοσῃ·
 Νηρέα τ' αἰψυδάδα καὶ ἀληθέα γείναί το Πόνιόν,
 Πρεσβύτατον παίδων· αὐτὰρ καλέεσσι γέροντα,
 235
 Οὔνεκα νημερτὴς τε καὶ ἤπιος· ἔδ' ἔθιμι σέων
 Λήθεται, αἰδὰ δίκαια καὶ ἤπια δήνεα οἶδεν.

224. Ἀπίττω τέκε καὶ φιλόττω] *Δολότητι* scribendum videtur. pro *Δολότητι*. τὸ φιλόττω hic locum non habet. *Guietus*.

224. Καὶ Φιλόττω] Non est vertendum *Amicitiam*, ut vulgò solent, sed *Concubitum*; intelligendúsque meretricius, qui meritò inter maxima mala recensetur, & Noctis est infauſta soboles: Non raro φιλότης, apud *Hesiodum*, & *Homertum*, eo sensu occurrit, ut *Lexica* docebunt. Vide γ. 177. Nec potuit soror ei convenientior dari quàm Ἀπίτη, hoc est, *fraus*, *simulatio*, *captio*, *fallax suadela*, quibus meretrices alliciunt adolescentes. Res est nimis nota, & plenæ sunt exemplis *Comœdiæ*. Igitur necessaria non est violenta emendatio *Fr. Guieti*, qui volebat legi *δολότητι* pro *δολότητι*. *Clericus*.

229. Ἀμφιλογίας πε] Ἀν ἀμφιλογίας πε. *Guietus*.

230. Δυσνομίην] Ἡ δασυνομία τῇ εὐνομίᾳ opposita. *Guietus*.

231. Ὄρκον] Hanc *περὶ οὐρανίου* imitantur *Platonici*, ut liquet ex *Comment. Hieroclis* ad 2. vers. *Pythagora*. *Clericus*.

233. Νηρέα τ' αἰψυδάδα] *Nereum* vocari filium maris nemo mirabitur, qui sciet *Phœniciâ* Linguâ, נָהַר נָהָר *naharo* esse fluvium. Fluvii meritò dicuntur filii maris, cum ex eo oriantur, quod non fuit ignotum *Hesiodo*, ut apparet ex γ. 336. & seqq. Crediderim *Phœnices* dixisse mare esse *patrem fluviorum* נָהַר נָהָר *ab nahare*, quod *pater Nerej* malè versum est. Eodem errore, judicarunt *Nerea* esse numen maris, cum fluviorum potius *Deus* haberi deberet. Unde verò factum sit ut ei laudes tribuerentur, quas in eum congerit *Hesiodus*, quærunt *Interpretes*. Ridiculus hic est *Joannes Diaconus*, ut solet, qui hanc ejus rei rationem reddit: *πυρόσσην εἰώθεισαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ εὖ θαλάσῃ δαίμονες καὶ ναυπηγόμενοι ἄνθρωποι ἀληθεῖς τι εἰς αἰψυδάδης εἶνα· καὶ ἄλλ' ἅπαντα καὶ ἱππῆας καὶ μετ' ἑαυτοῖς. ὁ γὰρ καὶ θεοὶ αὐτοῖς ἐπιζέουσιν* *ἱππῆας*.

DEORUM GENERATIO.

Nox perniciosa: post hanc Fraudem enixa est, & Amicitiam,
Seniumque noxium, & Contentionem peperit pertinacem.
Ceterum Consensio odiosa peperit quidem Laborem molestum,
Oblivionemque, Famemque, & Dolores lacrymabiles,
Pugnâsque, Cadêsque, Praliâque, Stragêsque virorum,
Furgiâque, mendacêsque Sermones, Disceptationêsque,
Legum contemptum, Noxâmque, familiares inter sese:
Jusjurandum quod plurimum terrestres homines
Lædit, quando quispiam volens pejeraverit:
Nereûmque alienum à mendacio, & veracem genuit Pontus,
Maximum natu filiorum: sed vocant senem,
Eo quòd verus atque placidus: nec juris & equi
Obliviscitur, sed justa & moderata judicia novit.

τὸ ἀναπιδὸν μακροῦς πὶ καὶ παλαιοῦ στρατ. καὶ μὴ δευτέρου ἐπὶ πάλαι ἡμεῖς μὴδὲ
διανοούμενος, μὴδὲ ἰσχυρὸς : quia solent, ut plurimum, homines, qui in
mari vitam agunt & navigant veraces esse & mendacii immunes, pro-
ptereaque honore & veneratione digni. Mors enim, quam quotidie ex-
spectant, persuadet ut sint veraces & mures; nec licet illis obliuisci aut
justitiam, aut aequitatem. Certè hac ratione in officio contineri de-
berent nautæ, sed quis nescit contraria omnia esse vera? Hic noster
Joannes vixerat fortè in oppido mediterraneo, in quo de nautis phi-
losophabatur, ut nos de incolis Planetarum, quos ne in somnis qui-
dem vidimus. Confugiendum hinc nobis iterum ad Linguam ejus
Gentis, quæ frequentibus navigationibus ceteris maria aperuit. Eâ
autem Linguâ radices נָבַר *nabar*, נָוַר *nour*, & נָוַר *nour* sonant *splen-*
dere, lucere; quod à luce corporea translaturum ad animum significat
scire, intelligere, sapere. Itaque laudes, quibus hinc Nerea ornat
Poëta, videntur natæ ex altera significatione ejus nominis. Fortè
propterea & Nerea & Protea fatidicos Deos esse crediderunt Veteres.
Clericus.

235. ————— in Division

Δήλεται εἰ καὶ ἄλλοι καὶ ἕτερα δυνάμει οἶδιν.]

Quæritur quid propriè significet vox *Νῆα*, quæ & apud *Homerum* aliquoties occurrit. *Iliad.* Δ, 361. *Agamemnon* de *Ulyssæ*: ἤπειτα δὲ *Νῆα* αἶψι. Interpretantur vulgò βουλευματα *consilia*, dictaque ea vult *Eustathius*, ad locum allatum *Homeri*. παρὰ τὸ δῆλ', ὃ σημαίνει τὸ ἐπὶ πάλυ. αἶψ' ἔκ τῃ *Νῆα* αἶψις ὁ πολυχρόνιος. χρόνιος ἢ χρόνιος τοῖς ὅδε βουλευμασίς: ἃ δῆλ', id est, *diu*, unde & *Νῆα* αἶψις *longævus*. Tempore enim opus est iis, qui recta consulunt. Similia *Erymologici Magni* auctor, & alia non meliora habet. Quoniam verò hic mentio sit *justitiæ*,
omnino

Αὔτης δ' αὖ Θαύμαντα μέγαν, καὶ ἀγλῶρος Φέρκω;

Γαίῃ μισγόμενον, καὶ Κητῶ καλλιπάρηον,

Εὐρυβίλῳ τ' αἰδάμαντ' ἐνὶ Φρεσὶ θυμὸν ἔχουσιν.

Νηρῆ' δ' ἐγλύοντο μεγέρεσσ' τέκνα θεάων

240

Πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ, ἢ Δωρίδ' ἠὲ ἠϊόμοιο,

Κέρης Ωκεανοῖο τελέεντ' ὡς παμοῖο,

Πρωτῶ τ', Εὐκράτῃ τε, Σαώ τ', Ἀμφιτείτῃ τε,

Εὐδώρῃ τε, Θέπῃ τε, Γαλιῶνῃ τε, Γλαύκῃ τε,

Κυμοδόῃ, Σπειῶ τε, Θοῇ, Θαλίῃ τ' ἐρόεσσα,

245

Καὶ Μελίτῃ χαράεσσα, ἢ Εὐλιμήνῃ, ἢ Ἀγαυῇ,

Πασιθέῃ τ', Ἐρετώ τε, ἢ Εὐνείκῃ ῥοδόπηχος,

Δωτώ τε, Πρωτῶ τε, Φέρκῳ τε, Διωμαρῇ τε,

Νησιῇ τε, ἢ Ἀκταίῃ, ἢ Πρωτομέδεια,

Δωρίς, ἢ Πανόπῃ, ἢ Δειδῆς Γαλατῆα,

250

Ἰπποδόῃ τ' ἐρόεσσα, ἢ Ἰππονόῃ ῥοδόπηχος,

Κυμοδόκῃ θ', ἢ κύματ' ἐν ἡεροιδεῖ πόντῳ,

Πνοιάς τε ζαθέων ἀνέμων, σὺν Κυματολήγῃ,

Ρῆα πρηύνῃ, ἢ εὐσφύρῃ Ἀμφιτείτῃ

Κυμῶ τ', Ἡϊόνῃ τε, εὐσέφανός θ' Ἀλιμήδῃ,

255

omnino crediderim δῆ' esse propriè *judicium*, à radice Phœnicia ἦν *doun*, judicare, unde ἦν *din*, aut ἦν *dino*, *judicium*, quod à voce δῆ', si pronunties H ut I, solâ terminatione in Σ differt. Clericus.

237. Θαύμαντα] Iridis patrem. *Quietus*.

237. Θαύμαντα μέγαν] Cùm Thaumás quidem dicatur filius Nerei & pater Iridis, oportet eâ voce intelligi quidpiam, cujus natura sit affinis mari & Iridi. Cùm verò sit ille filius Terræ, necesse est etiam esse quod vocatur Thaumás posse dici è terrâ oriri. Vix ergo aliud esse potest, quàm nescio quod Numen, quod sit vaporum & nubium præses; nam hæc nascuntur ex mari & terrâ, & pariunt Iridem. Ita dictum fuerit, quod meteora hominibus sint *admirationi*, aut à verbo Græco θαυμάζω, aut à Phœnicia voce ἡν *thamab*, quæ idem sonat, & à qua Græcum verbum deductum est. Homines, ut verbis *Lucretii* utar, è Lib. VI.

mirantur quâ ratione

Quæque geri possint, præsertim rebus in illis,

Quæ supra caput ætheris cernuntur in oris. Clericus.

Ἀγλῶρος Φέρκω] Hic videtur homo fuisse, qui navigationis peritus fuerit, & remotissimas oras navibus adierit. Nam cùm res ipsa hoc

Deinde rursum *Thaumanthem* magnam & fortem *Phorcyn*,
Terra commistus, & *Ceto* formosam,
Eurybiámque, ferreum in pectore animum habentem.
 Ex *Nereo* porro prognata sunt perquam amabiles filia *Dearum*
Ponto in inexhausto, & ex *Doride* pulcra,
Filia Oceani ultimi fluvii,
Protóque, *Eucratéque*, *Saòque*, *Amphitritéque*,
Eudoráque, *Thetisíque*, *Galenéque*, *Glaucéque*,
Cymothoë, *Spíoque*, *Thoë*, *Thaliáque* jucunda,
 Et *Melita* gratiosa, & *Eulimene* & *Agave*,
Pasitheáque, *Eratóque*, & *Eunice* roseis lacertis pradita,
Dotóque, *Protóque*, *Pherusáque*, *Dynamenéque*,
Nesáque, & *Actæa*, & *Protomedia*,
Doris, & *Panope*, & speciosa *Galatea*,
Hippothoëque lepida, & *Hipponoë* roseis lacertis pradita,
Cymodocéque, quæ fluctus in obscuro ponto,
 Et flatus vehementium ventorum, unà cum *Cymatolege*,
 Facile mitigat, & cum pulcros talos habente *Amphitrite*:
Cymóque, *Eionéque*, pulchréque coronata *Halimede*,

hoc ostendat, ut postea videbimus, Radix פורא phorak apud Syros est discessit, amovit se &c. Clericus.

238. Κατὰ χαλκιπύργον] An κατὰ à κατ? placet. Guetus.

238. Κατὰ χαλκιπύργον] Nescio quare *Hesiodus* Cetonem pulcram vocet. Si enim pulcra fuit, habuit dissimillimas sibi filias, ut postea videbimus. Ex filiabus si conjiciamus de matris nomine, judicabimus dictam à radice φηρ Kous, fastidire, litigare. Soror ejus nomen Græcum habet, sed mali etiam ominis, nec melior fuit filiabus sororis, cum dicatur

Εὐρυβίη ἀδάμνασθ' ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσα.

Eurybie ferreum animum in pectore habens. Clericus.

240. Νηῖ' ὁ' ἐλόντο] Subintell. ἐκ. μεγάλῃ, hoc est, μεγάλως ἐπύοντο. Etym. Guetus.

240. Μεγέρετι τίνα θιάει, πάντα ἐν ἀτρύγῃ] Hæ sunt nymphae marinæ, hoc est, animi eorum qui in mari olim perierant, aut etiam eorum qui insulas Maris Interni primi coluerant. Nomina illis Græca, pro arbitrio, imposuerunt Poëtæ. Clericus.

241. Τελίητ' ὁ' ποταμοῖς] Hoc est, μεγάλῃ. Guetus.

242. Τελίητ' ὁ' ποταμοῖς] Hoc est, extremi, à τέλ' ὁ', finis. Clericus.

Γλαυκονόμη τε Φιλομμειδής, ἢ Ποντοπάραια,
 Λαιαγόρη τε, ἢ Εὐαγόρη, ἢ Λαομέδεια·
 Πηλυονόμη τε, ἢ Αὐτιονή, ἢ Λυσιάνασσα,
 Εὐάρενη τε Φυλὼ τ' ἑρατή, ἢ αἶδ' αἰμυμῶ·
 Καὶ Ψαμάθη χαρίεσσα δέμας, δῖη τε Μενίππη·
 Νησώ τ', Εὐπύρπη τε, Θεμισώ τε, Προνάη τε·
 Νημερτής θ', ἢ πατρὸς ἔχδ νόον ἀθανάτοιο.
 Αὗται μὲν Νηρηῶν αἰμύμονα ἐξερχόμενοι
 Κῆραι πεντήκοντα, αἰμύμονα ἔργ' αἰδῆαι.
 Θαύμας δ' Ὀκεανοῖο βαθυρρέϊταιο θύγατρα
 Ἠθάγεται Ἠλέκτεριν. ἢ δ' ὠκεῖαν τέκεν Ἴριν,
 Ἡΰκόμης θ' Ἀρπύρας, Ἀελλώ τ', Ὀκυπέτιν τε,
 Αἱ ῥ' ἀνέμων πνοιῆσι καὶ οἰωνοῖς αἶμι' ἔπονται,
 Ὀκείης περύχουσι μετὰ χρόνια γ' ἰαλόν.
 Φόρκυι δ' αὖ Κητῶ Γραίας τέκε καλλιπάρησιν,
 Ἐκ γῆρας πολιᾶς, τὰς δὲ Γραίας καλέουσιν
 Ἀθάναται τε θεοί, χαμαὶ ἐρχόμενοί τ' ἀνθρώποι.
 Πεφρηδῶ τ' εὐπεπλον, Ἐνυώ τε κροκόπεπλον,

262. Αὗται μὲν Νηρηῶν αἰμύμονα ἐξερχόμενοι

Κῆραι πεντήκοντα, αἰμύμονα ἔργ' αἰδῆαι]

Hos duos versus attuli, propter vocem αἰμύμων. Proprie quidem significat quod reprehendi nequit, quod nullum sit in eo vitium. Venit enim ex eadem Radice ac Μῶμος, de quo antea ad v. 214. Auctor Etymologici: παρὰ τὸ μῶμος, γίνεται ἄμωμος, αἰμύμων, ἢ τῆσθ' ὅς ἐστιν ὡς in Ὑ αἰμύμωναι. ὡς χιλιῶν καὶ χιλιῶν. ὁ αἰμύμωνος καὶ ἀψογός. Attamen hoc in loco & multis aliis malim, neglectā Etymologiam, vertere egregius, eximius: nimirum, in suo genere. Passim apud Homerum, Achilles dicitur αἰμύμων, in quo certe plurima fuere, quæ merito poterant reprehendi, *superbia*, *ferocitas*, *crudelitas* &c. Sed ita vocatur, quia erat egregius miles. *Clericus*.

266. Ὀκεῖαν τέκετ' Ἴριν.] Cum Vetores animadverterent arcum coelestem cerni cum plueret, facile intellexerunt ortum eum ex pluvia; quo factum, ut à mari oriri dicant Poëtae, Sed propter elegantiam colorum, crediderunt, aut se credere finxerunt scalam esse è cælo demissam, per quam nuntii à Diis ad homines descenderent, Illi autem spiritus, quos nos Græcâ voce appellamus *Angelos*, hoc est, nuntios, ab Hebræis vocantur quandoque *חַיִּים* *hirim*, vel *irim*, hoc est, aut *vigiles*, aut *monitores*. Hinc ergo factum nomen *Iridis*, nuntia Deorum, quæ propterea dicitur *celer*, quod Deorum nuntii celerrimi esse existimarentur. *Clericus*.

267. Ἀε-

Glauconoméque hilaris, & Pontoporia,
 Liagoréque, & Euagore, & Laomedia:
 Polynoméque, & Autonoe, & Lysianassa,
 Euarnéque tam indolis grata, quàm inculpata formæ.
 Et Psamathe decora corpore, divinâque Menippe:
 Nesôque, Eupompéque, Themistôque, Pronoëque,
 Nemertésque, quæ patris habet animum immortalis.
 Hæ quidem ex Nereo inculpato procreata sunt
 Filiaë quinquaginta, inculpata opera callentes.
 Thaumás verò Oceani profundiflui filiam
 Duxit Electram. hæc autem celerem peperit Irim,
 Pulchricomâsque Harpyias, Aëllôque, Ocypeténque,
 Quæ ventorum flamina, & aves adsequuntur
 Pernicibus alis. sublimes enim volitant.
 Phorco post hæc Ceto Græas peperit formosa,
 A partu canas, quas ob id Græas vocant
 Immortalésque Dii, humique incedentes homines.
 Pephredôque pulchro peplo, Enyôque croceo peplo,

267. Αἰγίαις] Ultima correpta. Dorismus. ut suprâ αἰγίαι, ἡγεῖται.
 Guietus.

267. Ἡ ὑπόμνησις δ' Αἰγίαις καὶ πρὸς ἑξῆς] Ostendimus multis, in Dis-
 sert. de Statua Salina, Harpyias esse locustas, quas hic facit Hesiodus
 Thaumantis Meteororum Præsidis filias, quia ex nubibus sæpe ferri
 videntur; πανταχόθεν δ' ἰσχυροί, sublimes enim volant. Vide quæ illic
 diximus. Clericus.

270. Γραῖαι τῆς ἀναιδείας] Vox γραῖαι idem sonat Græcè, ac
 Γραῖαι anus. Inde finxerunt Poëtæ Græas fuisse canas, cùm nasceren-
 tur. At si scribamus גראב graab, vel גריאב griab, vox deduci po-
 terit à Radice, quæ apud Arabes & Chaldæos significat, audax, ani-
 mosus fuit, irritavit; quæ significatio non malè quadrat in Phorcynis
 filias. Quod addit Hesiodus à Diis æquè ac ab hominibus vocatas γραῖαι,
 perinde est ac si diceret antiquissimum hoc earum esse nomen. Vide
 not. ad γ. 195. Clericus.

272. Καὶ ἑχέμφοι ἀνθρώποι] Haud paullò elegantius legas ἑχέ-
 μοι repentes, cùm ἑχέμφοι rariùs significet incedere. Clericus.

273. Πιφρηδὼ π' Εὐνὴ π'] Nomina hæc Græca sunt convenientia
 cum nomine Phœnicio; nam Πιφρηδὼ vel, ut scribunt alii, Πιφε-
 δὼ, est à πιφραίνω inhorruisse, fremuisse. Εὐνὴ verò nomen est Bel-
 lonæ, παρὰ τὸ εὖν, εὖν. ἢ ἡ φονία, occido, ut conjicit Eustathius.
 Clericus.

Γοργῶς θ' αἰ ναίῃσι πέρι κλυτὰ Ὠκεανοῖο,
 Ἐχάλῃ περὶ νυκτός· ἢ Ἐσπερίδες λιγύφανοι· 275
 Σθαινὴ πε, Εὐρύαλη πε, Μέδυσά πε λυγρὰ παθῶσα.
 Ἡ μὲν ἔλινθ' ὀνητὴ, αἱ δὲ αἰθάναντο καὶ ἄγρηστοι
 Αἱ δύο· τῇ δ' μιῇ παρελέξατο Κυανοχαίτης,
 Ἐν μαλακῷ λειμῶνι, καὶ ἄνθεσιν εἰαυνοῖσι.
 Τῆς δ' ὅτε δὴ Περσεὺς κεφαλῇ ἀπιδειροτόμησεν, 280
 Ἐξέθρε Χρυσάωρ πε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.
 Τῷ μὲν ἐπώνυμον ἴδ', ὅτ' ἄρ' Ὠκεανὸς περὶ πηγὰς
 Γαίνεθ', ὃδ' ἄορ χρύσειον ἔχεν μὲν χερσὶ Φίλῃσι.

274. Γοργῶς θ' αἰ ναίῃσι πέρι κλυτὰ Ὠκεανοῖο

Ἐχάλῃ περὶ νυκτός· ἢ Ἐσπερίδες λιγύφανοι.]

Phœnices, qui ab antiquissimis temporibus extremam Africam ad occasum aliquatenus circumierant, cùm narrarent quæ in illis locis vidissent, à Græcis Interpretibus non satis intellecti, auctores fuerunt hujus fabulæ. Hoc intelligere licet ex *Hannone Periplo*, in quo similia narrantur iis quæ antiquiores *Hannone* Pœni, aut Phœnices, dixerant. Qua de re vide quæ diximus in *Dissert. de Statua Salina*, ne ea hic repetere cogamur. Πέρι κλυτὰ Ὠκεανοῖο, est hic aut ad Oceanum, aut in insula Oceani, ut jam diximus ad §. 215. Contra eosdem (*Catoblepas*) sunt insula *Gorgades*, domus, ut aiunt, aliquando *Gorgonum*. Verba sunt *Pomp. Mela* Lib. III. c. 11. qui subjicit: ipsa terra promuntorio, cui ἰσπάρη κίερος nomen est, finiuntur, unde colligere licet intelligi insulas, quæ dicuntur *Promuntorii Viridis*. Attamen quæ retulit *Hanno* de insula in qua mulieres inveniebantur, ex quibus nata *Gorgonum* fabula, melius quadrant in insulam Gambiam, inter duo ostia *Nigri* fluvii, è regione *Gorgadum*, sitam. Idem *Mela*, memoratis *Africæ* incolis ignis usus ignaris: Super eos, inquit, grandis lit-toris flexus grandem insulam includit; in qua tantum *FOEMINAS* esse narrant, toto corpore hirsutas, & sine coitu marium suâ sponte fecundas; adeò asperis efferisque moribus, ut quadam contineri, ne relutentur, vix vinculis possint; Hoc *Hanno* retulit, & quia detracta occisis coria pertulerat, fides habita est. Hæc autem loca dicuntur esse ad extremam noctem, quòd Veteres crederent in ultimo occasu æternam esse noctem, quasi illic *Sol* exstingueretur. *Clericus*.

276. Σθαινὴ π &c.] *Gorgones* hæ sunt, quæ *Hesperides* etiam generis nomine vocabantur; *Hesperides* enim erant omnes illæ occidentales *Nymphæ*. *Clericus*.

280. Τῆς δ' ὅτε δὴ Περσεὺς κεφαλῇ ἀπιδειροτόμησεν,

Ἐξέθρε Χρυσάωρ πε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.]

Unde singulæ circumstantiæ hujus fabulæ natæ sint nemo dixerit. Sed summa-

*Gorgonésque, quæ habitant trans celebrem Oceanum,
In extrema parte ad noctem: ubi Hesperides arguta,
Sthenòque, Euryaléque, Medusáque, gravia perpeffa.
Ipsa erat mortalis, ast aliæ immortales, & senio non obnoxia
Dua: cum una concubuit cærulea cæsarie Neptunus
In molli prato & floribus vernis.
Ejus autem Persens caput cum amputasset,
Exfiliit Chrysaor magnus, & Pegasus equus.
Huic quidem cognomen erat, quod Oceani apud fontes
Natus esset; ille verò ensẽm aureum tenebat manibus suis:*

summam conjicere est latere hic aliquid veri, de equis ex ultima Africa in Asiam auctis. Ejus rei hæc clara sunt vestigia. Primò *Perseus* commodè deducitur à voce Phœnicia *פֶּרְשֵׁי* *pharscho*, hoc est, eques; quæ derivatio optimè in eum quadrat, cum *Pegaso* veheretur, equo alato. Secundò, si scribas vocem *Πήσαρος* Phœniciè, hoc modo, * *פֶּרְשֵׁי פָגוֹס* *pagous*, vocem habebis compositam ex *פָּג* *pag*, hoc est, lupatum, & *פָּגוֹס* *sous*, hoc est, equus. Tertiò, notissimum est *Mauros* & *Numidas* extremæ Africæ incolas semper equis abundasse; atque ex iis pugnasse. Nihil frequentius in Romana Historia occurrat. Quin & videtur pars aliqua illarum Gentium *Persarum* vocabulo dicta, eadem de causa, non quod ex Perside venissent. *Sallustius* in *Bello Jugurthino*, ejus rei meminit, quasi ex *Punicis* libris, qui *Hiempsalis* regis dicebantur; sed eos ex reliquiis exercitûs *Herculis* fuisse vult. Postquam in *Hispania* *Hercules*, sicut *Afri* putant, interiit; exercitus ejus compositus ex gentibus variis, amisso duce, ac passim multis sibi cuique imperium patentibus, brevi dilabitur. Ex eo numero *Mædi*, *PERSÆ*, & *Armenii*, navibus in *Africam* transvecti, proximos nostro mari locos occupavere. Sed *PERSÆ* intra oceanum magis, hique alveos navium in verso pro tuguriis habuere. Græci postea *Argivo* suo *Perseo* tribuerunt, quæ de gente cognomine à Phœnicibus audiverant, omniâque mendaciis novis incrustarunt. Credibile est, occisis custodibus, abductos fuisse equorum greges ex Africa in Asiam.

Clericus. 281. *Εἰς ἡμᾶς ἔρχονται*] Scribe: *ἐκ θάλασσης ἔρχονται*. *Guizotus.*

282. *Ὁ ὕδατος ὡς ἐκ πηγῆς*] Absurda derivatio, cum fluviorum propriè fontes dicantur non maris. Sed *Hesiodus* non semel vocat Oceanum *πῶς μὲν*, fluvium. *Clericus.*

283. *Γένεσις, ὅτι αἶας*] Scribe: *ἡ δὲ ὅτι αἶας*. *Guizotus.*

283. *Ὁ δὲ αἶας ἔρχεται ἐκ τῆς θαλάσσης*] Hinc dictus, si Græcis credimus, *Chrysaor*, quem vellem ab *Hesiodo* descriptum. Certè munus quod

Χ' ὦ μὴ δ' ἀποπλάμῃ, περιπλὼν χθόνα μητέρα μῆλων,
 Ἴκετ' ἐς ἀθανάτους Ζηνὸς δὲ ἐν δώμασι ναΐδ, 285
 Βροντῶν τε στροπῶν τε φέρον Διὶ μολόεντι.
 Χρυσάωρ δ' ἔπεκτε τελευάριον Γηρυονῆα,
 Μιχθεὶς Καλλιρόῃ κέρη κλυτὰν Ὠκεανοῖο.
 Τὸν μὴ ἄρ' ἐξενάειξε βίη Ἡρακλεΐη,
 Βασὶ παρ' εἰλιπόδεσσιν, φερόντων εἰν Ἐρυθείῃ. 290

illi tribuit ferendi fulminis & fulguris, vel eorum custodis, colligere est ex ejus nomine Phœniciis litteris scripto, nam *חַר-סַרְיָה* *bharis-or*, vel *chrisaor*, significat *custodem ignis*; cum *סַרְיָה* *custodem*, apud Arabas, &, apud Hebræos, aliósque Orientales populos, *חַר* *or* non modò *lucem*, sed & *ignem* sonet. Hæc ostendunt Phœniciam esse fabulam, etiamsi omnibus ejus ambagibus expedire nos non posse videmur, sine filo quæpiam Ariadnes. *Clericus.*

284. Χ' ὦ μὴ δ' ἀποπλάμῃ] Erat igitur alatus, non secùs ac Pegasus. *Alæ* autem celeritatem significant. *Clericus.*

Ibidem. Χθόνα μητέρα μῆλων] Hoc est, *terram matrem malorum citreorum*, non *ovium*; ut intelligere licet ex iis, quæ diximus de Hesperidum hortis. *Clericus.*

287. Τελευάριον Γηρυονῆα] Quare ex Chrysaore natus dicatur Geryon, vel Geryoneus, ignoremus necesse est, quia de Chrysaore nimis pauca habet *Hesiodus*; nam recentiores nihil moror, novis mendaciis veteres historias nimium corrumpentes. Hoc unum dici potest, patriam Chrysaoris fuisse continentem Africam, sedes verò Geryonis insulam ab ea non remotam, sed propiorem Hispaniæ, de qua insula postea dicemus. Quæfiverunt dudum Grammatici, quorum conjecturas collegit *N. Loydus* in *Lexico Historico-Poëtico*, quare Geryoni tributa sint tria capita. Nos ex Lingua Phœnicia rem deducendam putamus, cum Tyrii insulam illam habuerint, ab Hercule Tyrio occupatam. Cum ergo Hercules, hoc est, mercator Tyrius, in eam insulam exscensionem fecisset, occurrerunt illi tres globi ejus incolarum; quos ille, cum Phœnicibus suis, vicit. Res autem ita Phœniciâ Linguâ exprimat: *חַר-סַרְיָה* *icchah schelofsch rasche gerehem*, aut more Syriaco *גְּרֵהוֹן* *grehoun*, hoc est ad verbum, *percussit tria capita grehoun*, quæ ultima vox si pro nomine proprio viri sumatur, statuetur fuisse vir quidam triceps nomine *Geryon*. Sed est appellativa, significatque *illorum incolarum*; & sensus loquutionis Phœniciæ hic est: *tria agmina incolarum cecidit*. Nam Phœniciè *רֹשְׁכִים* *roschim* dicuntur etiam *agmina*. Hinc nata videtur fabula tricipitis Geryonis. *Clericus.*

289. Βίη Ἡρακλεΐη] Hoc est, Hercules, de quo dicemus ad *Scutum*. *Clericus.*

*Et ille quidem cum avolasset, relictâ terrâ matre pecorum,
 Pervenit ad immortales: Jovis verò in domo habitat,
 Tonitruque & fulgur ferens Jovi prudenti.
 Chrysaor porro genuit tricipitem Geryonem,
 Mistus Calliroæ filie nobilis Oceani.
 Illum quidem armis exiit Hercules,
 Boves apud flexipedes, circumflua in Erythia:*

290. Βούττι πρὸς εἰλημένην ἀφ' ἑρπύτου εἰς Ἐρυθίαν.] Quæ de hac insula collegit Sam. Bochartus Chan. Lib. I. c. 34. non repetam. Ille eam à Tyriis conditam, Veterum consensu, ostendit. Sed ex *Hecataeo* negat Herculem Argivum umquam in hæc loca navigasse, nititurque probare in Erythia non fuisse boves, quòd gramen esset illuc siccus quàm ut bobus saginandis par esset; quam in rem profert verba *Strabonis*, in quibus oves, non boves, saginatae dicuntur in Erythia. At verum quidem est Argivum Herculem non omnia fecisse quæ ei tribuuntur, ut ostendemus in *Scutum*. Sed verba *Strabonis* nequaquam ostendunt saginari non potuisse boves in Erythia insula, cum idem gramen; quo usque adeò distendebantur oves, ut nisi trigesimo die mitteretur iis sanguis, suffocarentur; idem, inquam, gramen posset boves saginare. Sic ille loquitur Lib. III. p. 117. Ed. Genevensis Casaubonianæ: Ἐρυθίαν τὴν Γάδιον τοῖς λέγουσι τὸ Φερικόδης, ἐν ᾗ τὸ πρὸς τὴν Γερύονα μνημονεύει. Ἄλλοι δὲ τὸν περὶ τὸν Ἰσθμὸν τῆς πόλεως ἵκον, περὶ τὴν σταδίαν διερχομένον τὸν ὄψον ὁρῶντες, ὅτι τὸ περὶ τὴν ἀπὸ τῆς πόλεως τὸ γὰρ, ὅσον ἔστι περὶ τὴν σταδίαν δὲ πολλὰ ὕδατα μέγιστος ἀπὸ τῶν πόντων· ἐν τῇ ἀπὸ τῆς πόλεως πύργου τὸ ζῶον, εἰ μὴ πρὸς ἀποχάσει πρὸς αἵματι. Ἐπεὶ δὲ ἐστὶν ἐν τῇ πόλει βοτάνη, καὶ πλείονες σφόδρα περὶ τὴν πόλιν αἱ πτωχεύουσι τὸ μῆλον τὸ πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς πόλεως τὴν Γερύονα. Erytheam Gadira videtur vocare *Pherocydes*, in qua quæ de Geryone dici solent fabulantur contigisse. Alii eo nomine vocant insulam obiectam huic urbi, & freto unius stadii distantem; videntes bonitatem pascuorum, cum ovium illic pascentium lac serum non faciat. Caseum verò faciunt admistâ multâ aquâ, propter pinguedinem; & triginta diebus suffocatur pecus, nisi quis ei aliquantum sanguinis mittat. Herba quâ pascuntur sicca est, sed valdè saginat. Hinc colligunt fictam esse fabulam de armentis Geryonis. Integra verba adscripsimus, ut appareat nullius ponderis esse rationem viri summi; herba enim, quæ usque adeò saginabat oves, non semper sicca erat, & poterat etiam sicca saginare boves, cum non minùs pascantur scæno, quàm viridi gramine. Idem durâ Etymologîâ vult dictam insulam *Erithyam*, à voce Phœnicia עֲרִיָּתָא *hastharoth*, hoc est, greges ovium, quam verteriat Græci εἰς Ἐρυθίαν, urbs Erythæ. Nos multò commodiùs derivamus à voce עֲרִיָּתָא *haroth*, quæ gramina, aut herbas virides sonat, Esai. XIX, 7.

Ἡμας τῷ, ὅτε περ βῆς ἤλασιν ἄρυμετώπης
 Τίρωθ' εἰς ἱερὴν, Διὸς αἶς πέρον Ὠκεανοῖο,
 Ὄρθον πεκτείνας, καὶ βυχόλον Εὐρυτίωνα,
 Σταθμῷ ἐν ἡερόεντι, πέριλ κλυτὰ Ὠκεανοῖο.
 Ἡ δ' ἔτεκ' αἴλο πέλωρον, ἀμήχανον, ἐδὲν ἐαικὸς
 Θνητοῖς ἀνθρώποις, ἐδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Σπῆϊ ἐνὶ γλαφυρῷ, θεῖλιν κροτερόφρον' Ἐχιδναν.
 Ἡμῖσι μὲν νύμφῳ ἐλικώπιδα, καλλιπάρηον,
 Ἡμῖσι δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν, δεινὸν τε μέγαν τε,
 Ποικίλον, ὠμησιλῷ, ζαθέης ὑπὸ κδίθεσι γαίης.

295

300

Postea dicta est *Aphrodisias*, & *insula Junonis*, à templis *Dæ Tyriorum Astartes*, quam Græci & *Venerem* & *Junonem* interpretabantur. *Adi Bochartum* loco laudato, & *Claud. Salmasium* in *Solinum*, p. 201. Ed. *Ultrajecti. Clericus.*

293. Ὄρθον πεκτείνας] Ὄρθρον. *Orthrum. Guetus.*

293. Ὄρθον πεκτείνας καὶ βυχόλον Εὐρυτίωνα.] *Orthrum* canem fuisse *Geryonis* docet *Hesiodus* τ. 309. eumque *Echidnæ* & *Typhonis* foetum facit; sine dubio quia fingebatur *δίκεφαλός*, ut docet *Apollodorus* Bibl. Lib. II. C. IV. §. 10. à quo etiam vocatur Ὄρθρος. Dicebatur à Phœnicibus *𐤕𐤓𐤕𐤓𐤕* *othrerosch*, hoc est, *biceps*, à *𐤕𐤓* *thre*, duo, & *𐤕𐤓𐤕* *rosch*, caput, & præfixo *𐤕*, quod in nominibus frequens est. Ex *Othreros* factum *Orthros* & *Orthos*, corruptione facili. Malim tamen apud *Hesiodum* scribi Ὄρθρος, quia minùs abit ab origine Phœnicia. Cani autem *bicipiti* nomen inditum fortè est à Phœnicibus, ob frequentem latratum, cui caput unum sufficere vix videbatur. *Εὐρυτίων* est *𐤕𐤓𐤕𐤓𐤕𐤓𐤕* *harobe-tson*, pastor ovium, qui simul bubulcus esse potuit. Nomen Phœnicium in Græcum non infrequens, cùm similis soni esset, mutatum est. *Clericus.*

294. Σταθμῷ ἐν ἡερόεντι] Caliginosum stabulum dicitur, quia erat in spelunca, quemadmodum *Polyphemi* apud *Homerum*, & *Caci* apud *Virgilium*. *Clericus.*

297. Κροτερόφρον' Ἐχιδναν.] *Hesiodus*, nullâ habitâ ratione temporum & locorum, *Medusæ*, quia monstrum erat, progeniem fuisse narrat monstra omnia, quæ priscis fabulis erant inclyta; pro more, quem non semel observavimus, & quo naturâ affinia matrimoniis & consanguinitatibus conjungit. *Medusa*, ut vidimus, erat *Nympha Hesperis*, hoc est, extremæ *Africæ*, ad occasum. Hic verò filiam ejus *Echidnam* collocat ἐν Ἀείμῳ, hoc est, in una ex regionibus, quæ à Syris dicebatur *𐤀𐤓𐤕* *aram*; quæ oræ omnes erant ad orientem *Maris Interni*, circa *Euphratem*, ut ostendit multis *Joan. Seldenus* in *Proleg. Operis de Diis Syris*, & *Sam. Bochartus*, in *Phalego*, & quis non? Res enim est lippis & tonsoribus nota.

At

*Die illo cùm boves egit latas frontes habentes
Tirynthum in sacram, emensus iter Oceani,
Orthoque interfecto, & bubulco Eurytione,
Stabulo in obscuro, trans inclytum Oceanum.
Ipsa insuper peperit aliud monstrum, ingens, nihil simile
Mortalibus hominibus, neque immortalibus Diis,
Specu in concavo, divinam animo infractò Echidnam:
Dimidiam nympham, nigris oculis, pulcram,
Dimidiam item ingentem serpentem, horrendumque & magnum,
Varium, crudivorum, divina sub cavernis terra.*

At non ita vulgò notum, quare *Εχίδνα* in Syria esse dicatur, & cum Typhone connubio juncta, & sub terra, in profundissimis cavernis. Latet hinc verissima historia, quam narrarant Græcis Phœnices, quippe quæ contigerat in regione ipsis finitima; sed quam Græci Interpretes non adsequuti sunt, propter ambiguitatem vocum. *Α'εμμοι* dicitur tractus Palæstinæ, in quo erant *Sodoma*, *Gomorra*, *Adma*, & *Tsebohimi*, quarum incolæ voce *טיפא* *tipho* signabantur, quia submersi erant in lacu Asphaltite, nam ea vox *submersum* sonat. Rem pluribus persequuti sumus, in Dissert. de *Sodoma subversione*, §. VII. Vox verò *Εχίδνα* est interpretatio vocis *צבוע* *tseboah*, unde factum nomen urbis *Tsebohim*; nam *צבוע* serpentis genus est, ut ostendit Sam. Bochartus in Hierozoico Part. 2. Lib. III. c. 7. Narraverant ergo Phœnices, *כִּי צְבוּעִי עַם טִיפָא יָרַד בַּמַּעְרוֹת אֶרֶץ בְּאָרַם* *chi tsebohi him tipho jarad bimharoth erets baaram*, hoc est, *Tseboitam cum submerso descendisse in terra cavernas, in Aramea*. Verterunt Græci; *vipera cum Typhone descendit* &c. *Εχίδνα* *εὐὸς Τυφῶνι κατέβη* *eis ἀσφαλτῖνα γῆς, ἐν Α'εμμοῖς*. Nomen incolarum urbis *Tsebohim* crediderunt esse nomen serpentis *צבוע*, & nomen appellativum *טיפא*, quo signabantur omnes submersi lacu Asphaltite, existimarunt esse nomen proprium nescio cujus monstri; qua de re iterum aliquid dicemus. *Clericus.*

298. *Ἡμῖσι μὲν Νύμφῳ*] Hoc dicebatur quia de *Tsebohitis*, quasi de hominibus, loquebantur Phœnices. *Clericus.*

299. *Ἡμῖσι δ' αὖτε Πύλωρον ὄφιν*] Propter alteram significationem vocis *צבוע*. *Clericus.*

300. *Ποικίλον*] Hoc ad amussim quadrat in serpentem, qui *צבוע* dicitur; quæ vox propriè *tinctum*, vel *pictum* sonat; quia Serpens ille mirâ varietate colorum insignis est, ut multis ostendit Bochartus. *Clericus.*

Ibidem. *Ζαβὴν καὶ κούβητι γαίης, καὶ τὰ ἱερῆς.*] Hæc æquè conveniunt Serpenti, & *Tsebohitis*, quos terra deglutiit. *Clericus.*

Ἔνθα δὲ οἱ ἀπὲς ἐστὶ καὶ τῶ, καὶ ἰλὴ ὑπὸ πέτρῃ,
 Τηλεῖ ἀπ' ἀθανάτων περθεῖν θνητῶν τ' ἀνθρώπων·
 Ἐνθ' ἄρα οἱ δάσασσιν θεοὶ πλοῦτ' ἀέματ' αἰεσσιν.
 Ἡ δ' ἔρυτ' εἰν Ἀρίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρὴν Ἑχιδνα,
 Ἀθάνατ' ὀνύμφη καὶ ἀγέρετ', ἥματα πάντα. 305
 Τῇ δ' Τυφάονά φασι μιγήμεναι ἐν Φιλότῃη,
 Δεινὸν δ' ὕβρισι τ' ἀνέμον, ἐλικώπιδι κέρει.
 Ἡ δ' ὑποκυσαμένη, τέκετο προπερόφρονά τέκνα.
 Ὀρθον μὲν πεῶτον κυῖα γένετο Γηρυονῆι.
 Δώπερον αὖτις ἐπικτεν ἀμήχανον, ὕπ φαιειὸν, 310
 Κέρβερον ὠμησίῳ, Ἀΐδεω κυῖα χαλκεόφρονον,
 Πεντηκοντακάρηνον, ἀναιδέα τε κρεττόν τε.
 Τὸ τρίτον, Ὑδρῶν αὖτις ἐχέιναιτο λυγρὰ εἰδῆαν
 Λερναίῳ, ὃν θρέψε θεὰ Λοκώλεν' Ἥρη.
 Ἀπλητον κατέσσα βίην Ἡρακλεΐῃ. 315
 Καὶ τῷ μὲν Διὸς υἱὸς ἐνέρετο νηλεὲς χαλκῷ
 Ἀμφιτρωνιάδης, σὺν ἀρηϊφίλῳ Γολαίῳ,
 Ἡρακλῆϊ, βαλῆσιν Ἀθηναίῃς Ἀγελείῃς.
 Ἡ δ' Ἰχίμαϊραν ἐπικτε, πνέουσαν ἀμαιμάκετον πῦρ,

301. Ἔνθα δὲ οἱ ἀπὲς] Scrib: ἔνθα δὲ οἱ ἀπὲς. *Guicetus.*

303. Ἐνθ' ἄρα οἱ δάσασσιν] Ἀ δαίω, δαῖσσι, αἰσσι, ut à δαίμων αἰ-
 μων. *Guicetus.*

307. Δεινὸν δ' ὕβρισι] Qui legerit Genes. C. XIX. non dubitabit
 quin Tsebohitæ δυνοὶ & ὕβρισαι essent. Sed hic subicitur vox ἀνέμοι
 ventus, quā homines in ventum mutantur; eo quod esset Τυφονικὸς
 ἀνιμῶ, dictus fortè à Phœnicibus תופח תורפון, à radice תפח תורפח,
 inundare, submergere, quod submergat naves. Sic ob nomen simi-
 le, res diversissimæ mixtæ sunt. *Clericus.*

309. Ὀρθον] Vide ad v. 293. *Clericus.*

310. Κέρβερον] Crediderim canem aptum fugandis lupis, & inva-
 dendis aliis feris, dictum fuisse קרב רב Kerbrofch, quæ vox com-
 posita est ex קרב Krab, prælium, & ראש rofch, caput, vel dux;
 quod dux prælii haberetur ejusmodi canis. Verum Interpretes Græci
 intellexerunt dictum קרב רב chrobrosch, hoc est, quasi multorum
 capitum; quo factum ut nonnulli tricipitem fecerint. Hesiodus verò
 πεντηκοντακάρηνον, quinquaginta capitum facit, quo Pindarus minimè
 contentus ἑκατοντακέφαλον centum capitum dixit. *Clericus.*

313. Ὑδρῶν] Incolæ paludis Lernææ significantur, aut serpentes
 quibus

Illic verò ei specus est in imo, cava sub petra,
 Procul ab immortalibusque Diis mortalibusque hominibus:
 Ibi sanè ei destinarunt Dii inclitas domos incolere.
 Atque coërcebatur apud Syros sub terra tetra Echidna,
 Immortalis nympha & senii expers, diebus omnibus.
 Huic Typhaonem aiunt mistum esse concubitu,
 Vehementem & violentum ventum, nigris oculis decora puella.
 Illa verò gravida facta peperit fortes filios.
 Orthum quidem primò canem peperit Geryoni.
 Iterum secundò edidit partu immensum, dirum,
 Cerberum crudivorum, Plutonis canem magnâ voce,
 Quinquaginta capitum, impudentemque fortemque.
 Tertiò, Hydram rursus genuit perniciosam
 Lernaam, quàm enutrivit Dea albis ulnis Juno,
 Implacabiliter irascens Herculi.
 Ac illam quidem Jovis filius occidit sævo ferro
 Amphitryoniades, cum bellicoso Iolao,
 Hercules, ex consiliis Minervæ Ageleæ.
 Tum ipsa Chimæram peperit, spirantem terribilem ignem,

quibus scatebat. Dicemus in Dissert. de Hercule, hac de re, aliisque ad Herculem spectantibus. Clericus.

319. Η δὲ Χίμαιρα ἵππῃ] Chimærae etiam meminit Homerus Iliados Z. eamque hisce verbis describit, v. 180.

ἴδ' αἶψ' Ἴλῳ δειὸν ῥόθ' ἴδ' αἰθεράων,
 Πρὸς δὲ λέων, ὅππῃ δὲ δράκων, μέγιστ' αὖ χίμαιρα
 Δειδὼν ἀπὸ πείους πρὸς ῥόθ' αἰθουράων.

Hac certè erat divinum genus, non hominum; antè leo, post draco, media capra, terribilemque exhalans vim ignis ardentis. Hesiodus posteriores etiam duos versus aut ab Homero mutuos sumsit, aut fortè, cum vulgò ore hominum ferrentur, Poëmati suo inseruit. Sed præterea addit tria capita ei fuisse totidem animalium. Homerus docet id monstrum fuisse in Lycia, ubi à Bellerophonte interfectum narrat, quemadmodum Hesiodus. Ex hac descriptione colligere licet, quid nomine Chimærae intellexerint. Si Phœniciis litteris scribamus כמירא *chamirah*, comperiemus eâ voce *adustam* significari, quod nomen optimè convenit ei quàm fingunt ignem spirasse. At quî potuit fingi animal, quod ignem spiraret? Reverâ non fuit animal, sed mons *Chimara*, qui eo nomine propterea appellabatur, quòd flammæ eructaret.

Δεινὴν πε, μεγάλην πε, ποδάκνέα τε, κρατερὴν τε. 320
 Τῆς δ' ἑὸν τρεῖς κεφαλαί. μία μὲν, χαροποῖο λέοντος,
 Ἡ δ' ἑὸν χιμαίρης· ἡ δ' ὄφιν κρατεροῖο δράκοντος.
 Πρόθε λέων, ὅππῃ δ' δράκων, μέσση δ' χιμαίρη,
 Δεινὸν δ' οὐ πνεῖσαι πυρὸς μὲν αἰθομένοιο.
 Τὴν μὲν Πήλαος εἶλε, ἡ ἐοδλὸς Βελλεροφόντης. 325
 Ἡ δ' ἄρα Φῶν ὀλοὴν τέκε, Καδμείαισιν ὀλεθροῦ,

staret. Memoriz prodiderat * Ctesias Cnidius, ὅτι πῦρ ἐστὶν ἐξ ἑσπέρου Φα-
 σελίδος ἐν Λυκίᾳ ἀδύνατον, καὶ ὅτι αἰεὶ καίεται ἐπὶ πίστεως, καὶ νύκτα καὶ ἡμέ-
 ραν. Quæ verba vertit Plinius Hist. Nat. Lib. II. c. 106. *Flagrat in
 Phaselide mons Chimara, & quidem immortalis diebus ac noctibus flam-
 ma.* Phaselis autem fuit pars Lyciæ. De hisce montibus ita Strabo.
 Lib. XIV. p. 458. Περὶ τούτων μυθολογία τὰ ὄρη τὰ πρὸς τὴν Χιμαίρην: His
 montibus fabula Chimara affingitur. Ceterum ab Hesiodo Chimæra fin-
 gitur habuisse tria capita, leonis, capra & serpentis, fortè propter tria
 juga, quæ judicabantur aliquatenus referre figuram capitum illorum
 animalium. Anterior jugum simile censebatur capiti leonis, post-
 erius serpentis, medium capræ; unde nota est altera fabulæ circum-
 stantia.

Hæc sunt, nisi fallor, multò similia vero, quàm quæ conjecit
 Bochartus, Chanaan. Lib. I. c. 6. signari tribus Chimæra capitibus tres
 duces Solymorum Pisidiæ populorum, quorum nomina significasse
 tria illa animalia putat. Nam ut ne repetam quæ jam dicta sunt, ut
 nomina illa significant id quod vult, sunt mutanda; quod si licet,
 in omnibus nominibus omnia inveniemus. Miror viro acutissimo ni-
 hil suboluisse de nomine Chimæra; ex quo ænigmati hujusce my-
 thici solutio pendet. Clericus.

321. Τῆς δ' ἑὸν τρεῖς κεφαλαί] Pro ἵστα, ut suprâ ἵστα pro ἵσταλον.
 Guetius.

325. Τὴν μὲν Πήλαος εἶλε καὶ ἐοδλὸς Βελλεροφόντης] Intelligendi sunt
 incolæ trium memoratorum jugorum, quos Bellerophon non solus,
 sed cum exercitu illinc dejecerit. Pegasus illi equum dat Poëta,
 quia propter altitudinem illorum jugorum, pænè opus erat alis, ut
 ita loquar, ut invitis incolis eò adscenderet. Hinc † Arimazes, qui,
 Alexandro Asiam subigente, Petram Sogdianam occuparat, petenti-
 bus Macedonibus ut eam dederet, quærebat an Alexander volare pos-
 set? Cujus Petræ cacumine ab aliquot Alexandri militibus occupato,
 qui missus erat ad Arimazen, ut eum ad deditionem compelleret, ju-
 venes in cacumine ostendit, ejusque superbiam haud immeritò illudens
 petras ait milites habere Alexandri. Simile quid de Bellerophonte di-
 ctum, quo factum est ut Poëtæ Pegasus ei tribuerint. Clericus.

326. Ἡ δ'

* Apud Photium Cod. LXXII. † Curtii Lib. VII. c. 11.

Trucémque, magnámque, pernicémque, validámque.
Illius erant tria capita: unum quidem terribilis leonis,
Alterum capella, tertium verò serpentis robusti draconis.
Antè leo, ponè verò draco, in medio autem capra,
Horrendè efflans ignis vim ardentis.
Hanc quidem Pegasus cepit, & strenuus Bellerophontes,
Illa sanè Sphingem exitialem peperit, Cadmeis perniciem,

326. *H' d' ἀγρὸς Σφίγγ' ὀλοὴ τέκε*] Sic describitur Sphinx ab Apollodoro Biblioth. Lib. III. c. v. §. 8. *ἔχε ὡς ἄνθρωπος μὲν γυναικὸς, ἥθη δὲ καὶ βίασι καὶ ἔργῳ λέοντος, καὶ πτέρυγας ὄρνιθος*: Habebat faciem quidem mulieris, pectus verò, pedes & caudam leonis, ac pennas avis. Subjicit: *μεθυσθεὶς δὲ ἀνίγμματα παρέχθαι Μυσοῖν, ἐπὶ τῷ Φεικειῷ ὄρεϊ ἐκαθίστατο, καὶ τότε πρῶτον ἐπαύρισε* *Θηβαίοις*: cum accepisset anigmata à Musis, montem Phiceum infedit, atque hoc proponebat Thebanis. Tum addit occisos eos qui non poterant id solvere; & ita omnes, qui hanc fabulam narrant. Viderunt jam dudum Veteres, sub hac fabula, Historici quidpiam latere. Scholiastes: *ἡ δὲ Σφίγξ πραγματικῶς μὲν γυνὴ ἢ ἀνὴρ, καὶ εἶχε πολλὰς σὺν αὐτῇ τὸς συναρπάζοντας*: Sphinx reverà fuit mulier latrocinii dedita, & habuit multos secum, qui unà rapiabant. Pausanias in Bœoticis p. 580. describens agrum Thebanum, mentione injectâ Templi Herculis Hippodoti: *Προελθόντων δὲ τῷ ὄρει ἔστιν ὄρεον τὸ Σφίγγα λέγουσι ὀρεμνῶδες, ἐπὶ ὁλοῦ τοῦ ἀρπαζομένου ἀνίγματος ἔδωκεν. Οἱ δὲ ληστὴς σὺν δυνάμει ταυπηῇ πλανομένη φασὶν αὐτῇ, ἐς τὴν ὥρην Ἀνθηδόνι χεῖν δόλως αὐτὴν κατελαβῆναι δὲ τὸ ὄρεον τότε ἀρπαγαῖς χεῖν, πρὶν ἐξέλαιν αὐδῆσαι αὐτῇ, ὑπερβαλόμενον πλῆθος στρατῶν, ὃν ἀφίκετο ἔχον ἐν Κασσίδι*: Progredientibus occurrit mons, unde aiunt erupisse Sphingem; in perniciem eorum qui rapiabantur, anigma cantantem. Alii verò latrocinii deditam & cum copiis navalibus errantem, aiunt eam tenuisse mare, usque ad Anthedonem; deinde hunc monte occupato, latrocinia exercuisse, antequàm Oedipus eam interfecisset, superatam multitudine copiarum, quibus instructus Corintho venerat. Sed paulò distinctiùs circumstantiæ tabulæ sunt explicandæ. I. Dicebatur Sphinx, à voce Phœnicia *שפן*, quæ si confundatur cum *כפן*, prout solent *ש* & *כ* misceri in Linguis Orientalibus, duo significabit, 1. *perplexus, implexus fuit*, quales sunt spinæ inter se implicatæ; 2. *effudit sanguinem, homicidium commisit*. Itaque *שפיכה* sphicha erit *perplexa*, & *homicida*; quorum priori convenit cum eo quod dicitur de ænigmatibus perplexis Sphingis; posteriori cum cædibus, quibus Thebanum agrum cruentavit. II. Muliebri erat vultu, quòd inter latrones qui montem illum infederant, mulieres essent; leonis membra nonnulla habere dicta est, ob crudelitatem & latrocinia; alas verò ob celeritatem, quâ per rupes ferebatur, & quærentes fugiebat. III. *Ænigmata proferre dicebatur*

Ὀρθῶ ὑποδμηθεῖσιν. Νεμειᾶϊόν τε λέοντα,
 Τὸν ῥ' Ἡρῆ θρέψασιν, Διὸς κνυρὴ παρέχουσις,
 Γενοῖσιν κατένασσε Νεμείης, πῆμ' ἀνθρώποις.
 Ἐνθ' ἄρ' ὄγ' οἰκείων, ἐλεφαίρετο Φῦλ' ἀνθρώπων,
 Κοιρανέων τρητοῖο Νεμείης, ἥδ' ἀπέσαντο.
 Ἀλλὰ ἐῖς ἐδάμασσε βίης Ἡρακλεείης.
 Κητῶ δ' ὀπλότατον, Φόρκυι Φιλότῃ μιγεῖσιν,
 Γείνατο, δεινὸν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κδίθεσι γαίης

ob malè intellectum nomen $\pi\omega\pi\delta$ quod αἰνιγματώδης versum est, cum debuisset verti βατιάδης, quod nomen fuit globi latronum latentium post dumos, aut iater spinas. IV. Occidere dicta est eos, qui ænigma solvere non poterant, quia errantes in dumis Phiceii montis, & eos quærentes, subito erumpentes ex dumis invadebant. Perplexitas autem dumorum eò facilius cum perplexitate ænigmatum mista est; quòd apud Phœnices, quos Bœotiam condidisse nemo nescit, mos esset antiquissimus ænigmatibus veluti ludere, propositâ multâ in eos qui ea solvere non possent, & lucro promisso soluturis. Nota est Historia Samsonis, quæ exstat Jud. XIV. *Δίω*, ut docet *Josephus* contra Apionem Lib. I. p. 1042. in Phœnicia historia simile quid de Salomone & Hiromo Tyrionum Rege scripserat: Τὸν τυραννέντα Ἱερουσόλυμον Σαλομῶνα πῆμ' αὖ φασὶ πρὸς τὸν Εἰρώμον αἰνίγματα, καὶ παρ' αὐτῷ λαβεῖν ἀξίῳ. τὸ δὲ μὴ διωκέντα διακρίνει τῶν λύσαντι χρήματα ληστῶν. ὁμοιοῦσιν δὲ τὸν Εἰρώμον καὶ μὴ διωκέντα λύσαι τοὺς αἰνίγματα πολλὰ τὸν χρηματῶν οἷς τὸ ἐπιζήμιον ἀναλῶσαι. οἷται δὲ Ἀβδμόναι πῶς Τύριον ἄνδρα πρὸς τὸν λύσαι καὶ αὐτὸν ἄλλα προβαλὼν, ὃ μὴ λύσαντι τὸν Σαλομῶνα πολλὰ τῶν Εἰρώμον σσεκαπατίσαι χρήματα: *Regem Hierosolymorum Salomonem, misisse aiunt ad Hieromum quadam ænigmata, & proposuisse ab eo; adjecto ut qui non posset solvere pecuniam solvensi penderet. Hieromum verò conditione acceptâ, cum non potuisset solvere ænigmata, multis pecuniis multatum. Deinde Abdemonem quemdam, Tyrium hominem, proposita solvisse, & ipsum alia proposuisse; quæ cum non solvisset Salomo, multas eum pecunias Hiromo rependisse.* V. Ab Œdipo dicitur solutum ænigma, quòd invento in sylvis latibulo latronum, illinc dejectos occiderit.

Objici fortè queat conjecturæ de nomine *Sphingis* dictam eam à Bœotiis Φίγῃ non Σφίγῃ & Φίγιον ὄρεα non Σφίγιον. Prius habet Scholiastes, posterius *Pausanias*. Verùm ea potuit esse corruptio in recentiore sermone Bœotio, quâ perperam detrahebatur Σ ante Φ; quod verisimilius eò videtur, quòd *Sphingem* dicant omnes alii Græci. Nolim ex posteriorum Bœotorum consuetudine, *Hesiodum* emendare. *Clericus*.

319. Γενοῖσι κατένασσε Νεμείης] Ostendimus γὰρ idem esse ac βε-
 νῆς,

*Ab Orith subacta: Nemeaūque leonem,
Quem Juno cum enutrivisset, Jovis veneranda uxor,
In collibus collocavit Nemea, cladem hominibus.
Ibi sanè hic commorans, damno afficiebat homines,
Dominans cavernosæ Nemea, atque Apesanti.
Sed ipsum robustus domuit Hercules.
Ceto verò minimum natu, cum Phorcyme concubitu mista,
Peperit sævum serpentem, qui obscuræ in latibus terræ*

us, cujus rei novum hîc habemus argumentum. Sic enim hic tra-
ctus describitur à Pausania, in Corinthiacis, p. 111. cujus locum in-
tegrum afferam quia eo illustratur etiam γ. 331. Εξ Κλεωνος δι ειν
εις Αργου οδου δυο η μηδ ανδρουν αζωνεις, και ειν επιτομο. η δι ε
κλεωνος Τρετις επι μηδ η αυτη περαχονται οραν, οχηματα δι ειν εμας επι-
ποδιοτιες. Ει τετοις τοις ΟΡΕΣΙ τι ανηλαιοι επι δίκονται ε λιοιτο,
η η Νεμια το χειρον απεχει σταδιου πιντι πε η διος: A Cleonis Argos
sunt dua via; altera quidem est uiris expeditis & brevis: altera verò
dicti Treti, angusta & ipsa, cum undique montibus concludatur, sed
aptior vehiculis. In hisce MONTIBUS, spelunca etiamnum ostenditur
leonis; à quo Nemea vicus circiter quindecim stadiis abest. Sanè obser-
vant Grammatici, β Atticè verti in γ, ut βλήχον, γλήχον, pulgium;
βλίφαρυ, γλίφαρυ, palpebra; & Boeoticè γυναικας dictas esse βασικας.
Clericus.

Ibidem. Ηδ' Απίσαντο] Pausanias paullò pòst: Καί τούτη η ερη-
Απίσαντος ειν υπερ τω Νεμιαν: in hac etiam tractu est mons Apesas, su-
pra Nemeam. Clericus.

330. Ελεφάντη] Ελάφια. Guetius.

333. Οπλότατον] Hoplotatum. κύριον. interpretes, minimum na-
tu. φέρεται σινιζοις. Guetius.

334. Γένετο δινόν ὄφιν η τὴ ἐξῆς] Non semel, in fabulari historia,
serpentes custodes constituuntur rerum diligentissimè servandarum.
Sic Delphis τὸ μαντεῖον ἐφύρει Πύθων ὄφις, oraculum servabat Python
serpens. Apollodorus Lib. I. Cap. IV. §. 1. Martium fontem Thetis vi-
cinum servabat serpens. Idem Lib. III. C. IV. §. 1. Custodiebat etiam
draco vellus aureum. Idem Lib. I. C. IX. §. 23. Unde verò hoc fa-
ctum? Nimirum, vigilem oportet esse & oculatum quicunque cu-
stodit rem pretiosiore. Hoc autem significatur vocibus ὄφις & δρά-
κων, nam Radices, ex quibus hæ voces deductæ sunt, ὀφραμα & δέ-
κωμα significant videre. Similiter Phœnicia vox πη nahhasch, quæ
serpentem sonat, est à radice, quæ speculati significat. Igitur credi-
bile est, in prisca Phœnicum Lingua, eam vocem custodem & ser-
pentem significasse, ex qua ambiguitate natæ sunt fabulæ. Clericus.

Πείρασιν ἐν μεγάλοις πασχέσσεα μῆλα Φυλάσσῃ.

335

Τῷτο μὲν ἐκ Κητῆς καὶ Φόρκυνθ' ἡλύθη ἐσί.

Τηθὺς δὲ Ὠκεανῷ ποταμὸς τέκε διττήν τε,

Νῆλον τ', Ἀλφειὸν τε, καὶ Ἡελδανὸν βαθυδίνην,

Στυμόνα, Μαίανδρόν τε, καὶ Ἰῆρον καλλιρέεθρον,

Φᾶσιν τε, Ρῆσον τ', Ἀχελῷον δρυροδίνην,

340

Νέασον τε, Ρόδιόν θ', Ἀλιάκμονά θ', Ἐπιάπορόν τε,

Γρήνικόν τε, καὶ Αἴσηπον, Θείον τε Σιμῶντα,

Πλωϊόν τε, καὶ Ἑρμον, εὐρρείτῃ τε Καίῃσιν,

Σαλγάρειόν τε μέγαν, Λάδωναί τε, Παρθένιον τε,

Εὐλώον τε, καὶ Ἀρδησκον, Θείον τε Σκάμανδρον.

345

Τίκτε δὲ θυγατέρων ἱερὸν ἡλύθη, αἱ δὲ γαῖαν

337. Ποταμὸς τέκε διττήν τε] Facile est intellectu quare fluvii dicantur nasci ex mari, cum non sit tantum affinitas naturæ; sed etiam ex vaporibus marium nascentur pluviae, unde fluvii. Idem dixeris de fontibus & stagnis, de quibus postea. *Clericus.*

338. Νῆλον] Scholiastes ad hunc locum habet: Ἐκ τούτου φαίνεται Ἡσίοδον Ὀμήρου νώπιον, καὶ ὅτι Ὀμηρὸς Αἴγυπτον καλεῖ τὸν Νῆλον: Hinc apparet Hesiodum Homero recentiore esse, nam Homerus Nilum Ægyptum vocat. Existimabat, scilicet, fluvii quo Ægyptus irrigatur nomen tempore Homeri nondum Græcis innotuisse; quo factum ut ei regionis nomen imponeret; sed postea cum innotuisset, ab Hesiodo prolatum esse. Ego verò vix crediderim Ægyptum notiorē fuisse Hesiodo Bceotio, qui fortasse numquam peregrinatus fuerat, quàm Homero, qui permultas oras lustraverat, nec Geographiæ imperitus erat, ut passim ostendit Strabo. Certè Νῆλος non est nomen proprium amnis, vox enim illa fluvium significat, & ita in Ægypto vocabatur unicus ille fluvius, quo fecundatur, κατ' ἐξοχῶν. Vide quæ notavimus ad Num. XXXIV, 5. Similitudo nominis & fortè eadem ratio effecit ut fluvius Hesperiorum Æthiopum idem ac Nilus esse crederetur. Pomponius Mela Lib. III. C. 9. In horum finibus fons est, quem Nili esse aliquà credibile est. Nichil ab incolis dicitur, & videri potest non alio nomine appellari, sed à barbaro ore corruptus. נַחַל nakhul & נִחַל nikhil, unde Νῆλος, sunt nomina appellativa quæ fluvium quemlibet significant, ut Hebraicè נַחַל nakhul. Accolæ solent vicinum amnem, simpliciter fluvium vocare, & sic fiebat in Ægypto, fortè & in Æthiopia. Sed Græci, qui eorum populorum Linguas ignorabant, nomina propria esse putant, quæ erant appellativa. *Clericus.*

340. Ἀχελῷον δρυροδίνην] Scribendum videtur ἀχελῷον τ' δρυροδίνην. *Gruetius.*

345. Ἀχελῷον

Finibus in amplis, aurea mala custodit.

Hac quidem Cetus & Phorcymis soboles est.

Tethys autem Oceano flumina peperit vorticosa, (bentem,
Niliūque, Alpheiūque, & Eridanum profundos vortices ha-
Strymonem, Maandriūque, & Istrum pulcrissimum,
Phasiūque, Rhesiūque, Acheloum limpidum,
Nessiūque, Rhodiūque, Haliacmonēque, Heptaporūque,
Graniciūque, & Aesapum, diviniūque Simoēnta,
Peneiūque, & Hermum, amœnēque fluentem Caicum,
Sangariūque magnū, Ladonēque, Partheniūque,
Eueniūque, & Ardescum, diviniūque Scamandrum.
Peperit quoque filias sacras, quæ per terram

345. Αἰθήνη] Ab αἴθρῳ, ἀρδῆν, ἀρδῆν, ἀρδῆν, Αἰθήνη.
Guietus.

346. Αἰ κατὰ γαῖαν, Ἀνδρᾶς κτερίζουσιν Ἀπόλλωνι ξυὼ δῶκεν, καὶ ποταμοῖς] Scholiastes duplicem interpretationem horum verborum affert. Nam prius κτερίζουσιν interpretatur τέτρεται, quia Sol & aqua dulcis efficiunt ut ex terra emittantur fructus, quibus alimur. Deinde ad sequentis verba addit: Καὶ ὅς Ἀπόλλωνι καὶ Ποταμοῖς οἱ ῥῖοι ἀντί- πρηνι τὰς κόμης, διὰ τὴν αὐξήσεως καὶ ἀνατροφῆς αἰτίας εἶναι: Etenim Apol- lini & fluvii juvenes tondabant comas, quod sint augmenti & nutritio- nis causa. Nimirum, comas primum detonsas Apollini aut Fluvii appendebant. Confirmat hoc loco Homeri ex Iliad. 9, v. 144. & seq. Sed affert tantum versum unum, cum tres essent proferendi, aut po- tius sex, quos subjiciemus. Describit Homerus funus Patrocli, in cu- jus cadaver Myrmidones detonsos crines jaciebant, & de ipso Achil- le, Myrmidonum duce, ita loquitur, v. 141.

Σπῆς ἀπὸνδρε πρὸς ξυῶνι ἀπικείρεται γαῖαν,
Τὴν ῥα Σπέρχειο ποταμῷ τέτρεται τηλόθεν.
Ὁ χθόνιος δ' ἄρ' εἶπεν ἰδὼν ἐπὶ αἵοντι πάντες,
Σπέρχει, ἄλλως σοὶ γε πατρὶς ἡέσκατο Πηλεΐδης,
Κεῖσσι μοι νοστήσαντι φίλῳ ἐς πατρίδα γαῖαν
Σοὶ τε κόμην κείρεω, ῥέξεν δ' ἐγὼ ἐκ τήνδε κόμην.

Stans seorsim à rogo flavam totondit casariem, quam Sperchio fluvio ale- bat florentem. Indignabundus autem dixit, inspicieus nigrum Pentum: Sperchi, frustra tibi pater vovit Peleus, illuc me reversum cagam in patriam terram, tibi casariem tonsurum, maciaturūque sacram heca- tomben. Si posteriorem hanc interpretationem sequamur, tum verò vertendum erit κτερίζουσιν, non alunt, sed tondent; ac sanè hoc inter- dum significat, servatâ significatione radicis κείρω, tondeo. Itaque Apollo, fluviorūque & fontium Numina tondere dicentur viros, quod

Ἄνδρες κείζουσιν, Ἀπόλλωνι ξυὼ ἄνακτι,
 Καὶ ποταμοῖς ταύτῃν ἧ Διὸς πάρος μοῖραν ἔχουσι.
 Πειθῶ τ', Ἀδμήτη τε, Γάνη τ', Ἡλέκτρη τε,
 Δωρίς τε, Πρυμνώ τε, καὶ Οὐρανίη Θεοιδῆς, 350
 Ἰππώ τε, Κλυμένη τε, Ροδία τε, Καλλιρόη τε.
 Ζεύξω τε, Κλυτή τε, Ἰδῆά τε, Πασίδη τε,
 Πληξαύρη τε, Γαλαξαύρη τε, ἱερὰ τὴν Διώνη,
 Μηλόβοσις τε, Θόη τε, καὶ Διιδῆς Πολυδώρη,
 Κερκίς τε Φυλὴ ἱερὰ τὴν, Πλατώ τε Βοῶπις, 355
 Περσηίς τ', Γάνηρά τε, Ἀκάστη τε, Ξάνη τε,
 Πετσαίη τ' ἐρόεσσα, Μενεστώ τ', Εὐρώπη τε,
 Μῆψ τ', Εὐρυνόμη τε, Τελεστώ τε Κροκόπεπλος.
 Κελσίη τ', Ἀσίη τε, καὶ ἱμερόεσσα Καλυψώ.
 Εὐδώρη τε, Τύχη τε καὶ Ἀμφιρῶ, Ὀκυρόη τε. 360
 Καὶ Στύξ, ἣ δὴ σφέων περὶ φερεσάτη ἐσιν ἀπασέων.
 Αὐτὰρ δ' Ὀκεανὸς καὶ Τηθύς ἐξερχόμενοι
 Πρεσβύταται κῆρα. πολλά γέ μιν εἰσι καὶ ἄλλαι.
 Τεῖς γὰρ χίλιαί εἰσι τανύσφυροι Ὀκεανίαι,
 Αἵ ῥα πολυαπτερές γαῖαν καὶ βένθεα λίμνης 365
 Πάντη ἑμῶς ἐφέπουσιν, θεάων ἀγλαὰ τέκνα.
 Τόσσοι δ' αὖθ' ἔπεροι ποταμοὶ καναχιδὰ ῥέοντες,
 Τίεες Ὀκεανῶ, τῆς γένετο πότνια Τηθύς.
 Τῶν ὄνομα δ' ὄρκαλέον πάντων βροτὸν ἄνδρες ἐνίστην.
 Οἱ δ' ἕκαστοι ἴσασιν οἳ αὖν περὶ ναιετάωσι. 370

quod viri in eorum honorem tonderent caesariem. Nonnulla habet hanc in rem *Casambonus* ad Cap. XXI. Charact. *Theophrasti*. αὖτε μιν κροφίλοισιν. *Clericus*.

347. Ἄνδρες κείζουσιν] Hoc est, κείζουσιν. Hesych. κείζω, ἀπικνεον. ἱφθοὶ capillum tondentes Apollini & fluviiis dedicare solebant. Vide Martialis epigramma de Encolpi capillo. *Guicetus*.

353. Γαλαξαύρη τε] Ἀν μαλαξαύρη? placet. *Guicetus*.

359. Κελσίη] Fortè à κελς, κελτός, κελτός, κελτός, κελτός, ut ασίη. *Guicetus*.

360. Ἀμφιρῶ, Ὀκυρόη τε] Ἀν Ἀμφιρῶ Ὀκυρόη τε? Ἀμφιρῶ pro Ἀμφιρῶ. Sic ἱφθις. Ἀσπρη, χθῆμε κελῶ θῆρε δόρκαλ' ἀδύπτ' ἐδύλη. Ἀν ab Ἀμφιρῶς Ἀμφιρῶ; Hesych. Ἀμφιρῶ, ἀμφιρῶ. ἀν ἀμφιρῶ τῶ

Viros à teneris educant, una cum Apolline rege,
 Et fluminibus: hanc verò à Jove sortem habent,
 Pithòque, Admetèque, Ianthèque, Electrèque,
 Dorisèque, Prymnòque, & Urania forma Deam referans,
 Hippòque, Chymenèque, Rhodiàque, Calliroèque,
 Zeuxòque, Clythièque, Idyiàque, Pasithoèque,
 Plexaurèque, & Galaxaure, amabilisque Diane,
 Melobosisèque, Thoòque, & venusta Polydora.
 Cerceisèque indole amabilis, Plutoque magnis oculis,
 Perseisèque, Ianirèque, Acastèque, Xanthèque,
 Petraèque lepida, Menesthòque, Europèque,
 Metisèque, Eurygnomèque, Telesthòque croceo peplo:
 Crisièque, Asiaque & amabilis Calypso:
 Eudorèque, Tychèque, & Amphiro, Ocyròque:
 Et Styx, quæ ipsarum excellentissima est omnium.
 Atque hæc Oceano & Tethye prognata sunt,
 Grandiores natu filia. multæ quidem sunt & aliæ.
 Ter mille enim sunt caleres filia Oceani,
 Quæ sanè dispersa terram, & profunditates lacuum
 Passim pariter incolunt, Dearum splendida proles.
 Tot rursus alii fluvii cum strepitu fluentes,
 Filii Oceani, quos peperit veneranda Tethys:
 Quorum nomina difficile omnium mortalem virum proloqui.
 Sed singulatim noverunt, quicumque circum habitant.

τῶ ἀμφιρῶντι cognatum? Hesych. Ἀμφιρῶντι, ἀμφιρῶντι, κεφαλῶν ἔχον
 ἱερωτέρων. Guicetus.

361. Καὶ Ζηῆ] De hac postea dicemus ad γ. 775. & seqq. Clericus.

364. Τὴν γὰρ χίλιας ἑσσι] De Nymphis vide dicta ad γ. 187.
 Clericus.

365. Βίβλια λίμνης] Hoc est, θαλάσσης, ὠκεανοῦ. Homer. Ἡ' ἑλίου
 δ' ἀνέρουσι λιπαὶ ἀμφιρῶντι λίμνη. Guicetus.

365. ——— γαῖαν καὶ βίβλια λίμνης

Πάντη ἱμῶς ἰφίπυτοι] Videtur βίβλια λίμνης dici τὸ ὑπὸ πολλοῦ
 γλῶ, pro λίμνης βυβλίας stagna profunda, vel lacus profundos; nam hæc
 Oceani filia non mare, sed lacus incolabant. De marinis egit Hesiodus
 γ. 240. & seqq. Certum est alioqui λίμνην ab Homero dici mare,
 ad quem vide Eustathium p. 919. Ed. Romæ. Clericus.

Θεία δ' Ἡ'ελιόν τε μέγαν, λαμρύν τε Σελήνῳ,
 Ἡ' αὖθ', ἥ πάνταςιν Ὀπιχθονίοισι Φαείνῃ,
 Ἀθανάτοισ τε θεοῖς τοῖ ἔρμινόν δ' ἔρω ἔχουσι,
 Γείναθ', ὑπὸ νηθεῖσ' Ὑπερίονθ' ἐν Φιλότῃπ.
 Κρίω δ' Εὐρυβίῃ τίκτεν, Φιλότῃπ μιγῆσαι,
 Ἀστραῖόν τε μέγαν, Πάλλαντά τε, δῖα θεάων,
 Πέρσιω θ', ὃς καὶ πᾶσι μετέπρεπεν ἰδμοσύνησιν.
 Ἀστραίω δ' Ἡ'ὼς αἰνέμευς τέκε καρτεροθύμης,
 Ἀργείω Ζέφυρον, Βορέαν τ' αἰψήροκέλευθον,
 Καὶ Νότον, ἐν Φιλότῃπ θεῶ θεὰ δῖνῃθεῖσα.
 Τὴς ᾗ μετ' ἀστέρεα τίκτεν Ἐωσφόρον ἡεληθύμια,
 Ἀστρα τε λαμπυρόντα τὰ τ' ἔρμινός ἐσεφάνωται.
 Στύξ ᾗ τέκ' Ὠκεανὸς θυγάτηρ, Πάλλαντι μιγῆσαι,
 Ζῆλον ἢ Νίκην καλλιόφυρον ἐν μεγάροισι,

375

380

371. Θεία δ' Ἡ'ελίον τε μέγαν, λαμρύν τε Σελήνῳ, ἢ τὰ ἔξῃς] In voce Θεία videtur latere Phœnicium *ἡλθθohou*, quod *inanitatem* significat & nomen est *Ἡ' Χάος*. Cum ignorarent antiquissimi Græci creationem Solis ab æterno Numine, scirentque eum produsse *ἡλθθ mitthohou*, & *thohou*; mutatâ hac voce in *ἡλθθ theia*, è Chao Deam fecerunt. In qua mutatione, nihil esse alienum à Linguarum Orientalium ingenio ii norunt, qui eas vel à limine salutarunt. Nihil verat nos hîc paucis indicare originem nominum Græcorum Solis & Lunæ. Videtur ergo Sol ἥλω dictus à Phœnicio *ἡλγ helojo*, id est *altus*; quod quamvis omnibus astris conveniat, non mirum Astrorum notissimo, & maximo, ad nos quod attinet, tribui. Propterea dicitur *Hyperione* patre natus. Nimirum, *ὃς ὑπερέτα μέρη Ἡ' χάος ἡλθθθῃ ὡ ἥλω*. Luna verò dicitur *σελήνη*, vel Doricè *σελάνα* à Phœnicio *שלנא schelannah*, hoc est, *qua pernoctat*, ex *ש* *sche* quæ & *לנא lanah* pernoctavit.

Observandum autem hîc est distinguere Solem & Lunam, ab *Apolline* & *Diana* liberis Jovis, qui postea cum iis misti sunt, quod mortuorum animi ad illa astra, ut iis insiderent, migrasse existimarentur, qua de re postea ad *ψ. 918.* agemus. *Clericus.*

375. Κρίω δ' Εὐρυβίῃ καὶ τὰ ἔξῃς] Crius & Eurybie, eorumque filii Astræus, Pallas & Perseus, neque ex rerum natura, neque ex prisca Historia malè intellecta nati videntur, sed ex cerebro Poëtarum, datâ operâ mentientium; ex quo nata & pleraque nomina Nympharum, quæ ab *Hesiodo* recensita sunt. Matrimoniorum causâ, videntur partim hæc ficta, ne Deabus notissimis deessent mariti; nam tres Deas tribus Crii filiis postea collocat noster Poëta. *Clericus.*

376. Κρίω δ' Εὐρυβίῃ πάντων] Scribo *κρίω*. suprà *κρίω* π. *κρίω* π. &c. à *κρίω*

*Tibia praterea Solémque magnum, lucentémque Lunam,
Aurorámque, quæ omnibus terrestribus lumen prabet,
Immortalibúisque Diis qui cælum latum tenent,
Peperit, congressa cum Hyperione in concubitu.
Crio autem Eurybia peperit, concubitu mista,
Astráumque magnum, Pallantémque, præstantissima Dearum,
Persénque, qui etiam omnes præcellebat peritiâ.
Astræo verò Aurora ventos peperit violentos,
Argesten Zephyrum, Boreámque rapidum,
Et Notum, in concubitu cum Deo Dea congressa.
Post hos verò Aurora stellam peperit Luciferum mane genita,
Astráque fulgentia quibus cælum cinctum est.
Styx verò peperit Oceani filia, Pallanti mista,
Zelum & Nicen formosam, in ædibus,*

à xεῖν regno xεῖν, xεῖν. *Guietus.*

377. Ος κὶ πῦρ παρὰ τὸν οὐρανόν. *Guietus.*

378. Ἀπ' αἰθέρος δ' Ἡὸς ἀνέμους τίνα] Quia venti ex alto flant, & quia astra alta sunt, videntur *Astræi* filii fingi; Auroræ verò, quæ ex terra oritur, quia terram verrunt & perfiant. *Clericus.*

379. Ζήφυρος, Βορέας π κὶ Νότος] Mirum est cur *Hesiodus* Orientalem ventum omiserit, cum nihilo sit inferior reliquis ventis, & aprius dici possit Aurorâ natus, quàm ceteri. Certum est enim in amplissimis maribus, surgente Aurorâ, vehementiorem subsolanum sentiri. Sed *Physicus* non erat *Hesiodus*, neque in suis figmentis accuratus, certarumve legum observans. Vide ad γ. 870. *Clericus.*

381. Τὰς δὲ μετ' ἀστέρας τίνατιν Ἐωφώγεον] Mirum est Auroram matrem dici *Luciferi* & stellarum, cum, Aurorâ apparente, obscurentur, & paullò post oculos fugiant. Si accuratus esset *Hesiodus*, suspicaretur Ἡὸ dici non matutinum sed vespertinum crepusculum, quod & *Luciferum* & cetera astra cœlo inducere videtur. *Clericus.*

383. Σπὺξ] Α εὐζω, ευζία, ευζις, εὐξ. Odium. *Guietus.*

383. Σπὺξ] Intelligendi sunt accolæ hujus fontis, qui fuit in *Arcadia*. Hi auxilium *Jovi* tulerunt, & contra patrem bellaturo ex *Arcadia* primi adfuerunt. De fonte ipso agemus ad γ. 775. ubi pluribus describitur. *Clericus.*

384. Ζῆλον κὶ Νίκην κὶ πὲρ ἱξῆς] Sunt quidem nomina à Poëta pro arbitrio *Stygis* liberis imposita; sed ex quibus colligere liceat fortissimos viros ex *Arcadia* ad *Jovem* venisse, qui non parvum momentum attulerint ad victoriam, & qui deinde satellites *Jovis* fuerint. *Clericus.*

Καὶ Κρότῳ, ἡδὲ Βίλῳ, αἰεδαίνετ' ἄναιτο τέκνα, 385
 Τῶν δ' ἔσ' ἀπένδρε Διὸς δόμῳ, ἔδ' ἐπ' ἔδρη,
 Οὐδ' ὁδὸς, ὅσπῃ μὴ κείνοις θεὸς ἡγεμονίῃ
 Ἀλλ' αἰεὶ παρ' Ἰνὶ βαρυκτύπῳ ἐδρεύονται
 ὧς γὰρ ἐβλάσε Στυγὲς ἄφθιτῳ, Ὀκεανίῃ,
 ἥματι τῷ, ὅτε πάντας Ὀλύμπῳ ἀσερπητῆς 390
 Ἀθανάτης ἐμάλεσε θεὸς ἐς μακρὸν Ὀλυμπόν.
 Εἶπε δ', ὃς ἂν μὲ εἰς θεῶν Τιτῆσι μάχοιτο,
 Μὴ πν' ἀπὸρραΐσειν γερῶν, πρὶν ἢ ἕκαστον
 Ἐξέρχῃ λυγρὰ παρ' ἐμὲ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
 Τὸν δ' ἐφάθ' ὅστις ἄπμ' ὑπὸ Κρόνῳ ἡδ' ἀγέροισι, 395
 Τιμῆς ἢ γερῶν ὀφεισέμεν ἢ θέμις ἐστὶ.
 Ἦλθε δ' ἄρ' ἐπ' αὖτις Στυγὲς ἄφθιτῳ Οὐλύμπῳ δὲ
 Σὺν σφοῖσι παίδεσσι, φίλῃ δ' ἄρ' μῆδεα πατρός.
 Τὼ γ' ἑὸς τίμησε, πείλοσά γ' ὄσρα ἔδωκεν.
 Αὐτὼ μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἐμμεναι ὄρκον, 400
 Παῖδας δ' ἥματι πάντας ἐς μετ' ἀναιέτας εἶναι.
 Ὅς δ' αὖτως πάντες Ἀφροδίτῃ, ὡς περ ὑπέρῃ,
 Ἐξετέλεσσ'· αὐτὸς γ' ἐμὲ κρατῇ, ἡδὲ ἀνάσσει.
 Φοίβῃ δ' αὖ Κοῖα πολυήρατον ἦλθεν ἐς δῖνλόν.
 Κλυσαμένη δ' ἤπειτ' ἐπὶ θεῶν ἐν φιλότῃ, 405

387. Ἡγεμονίῃ] An ἡγεμονίδει? hoc est, via quā non illi Jovem sequantur. comitentur. *Guietus.*

391. Ἀθανάτης ἐμάλεσε θεὸς] Deos hic à Titanibus distinguit *Hesiodus*, quamvis Dii à Titanibus nati sint; quòd Jupiter victor pluri factus sit, unā cum suis, quā Saturnus & qui ei favebant; qua de causa nomen *Deorum* retulerunt, veluti κατ' ἐξοχλήν. De eorum pugna postea dicemus. *Clericus.*

393. Μὴ πν' ἀπὸρραΐσειν] Scribo ἀπὸρρήσειν, pro ἀπὸρρήσειν, metri causa. *Guietus.*

393. Μὴ πν' ἀπὸρραΐσειν γερῶν] His qui honores obtinuerant, apud Coelum aut Saturnum, si miles promisit Jupiter, si in partes suas transirent, & novis praemiis se affecturum eos: quos nullo loco habuerat Saturnus; quibus pollicitationibus, multos in partes suas pertraxit. Haec omnia clarè ostendunt homines fuisse, qui hominibus bellum inferrent, & sollicitarent adversariorum auxilia ad defectionem, spe praemiorum. *Clericus.*

398. Σὺν σφοῖσι παίδεσσι] Σφραῖσι. πατρός] Ὀκεανῷ scilicet. *Guietus.*

401. Με-

Et Robur, atque Vim, præclaros peperit filios,
 Quibus non est seorsim à Jove domus, nec ulla sedes,
 Neque via, quâ non illis Deus præit:
 Sed semper apud Jovem graviter tonantem sedem habent.
 Sic enim consuluit Styx incorruptibilis, Oceani filia,
 Die illo, quando omnes Olympii fulgurator
 Immortales vocavit Deos ad latum Olympum. (pugnet,
 Dixit autem, quòd quisquis unâ secum Deorum contra Titanes
 Nulli se adempturum præmia, sed honorem quemque
 Habiturum, quem antea inter immortales Deos. (munis,
 Illum etiam dixit, qui honoris expers fuerit sub Saturno & im-
 Ad honores ac præmia provecturum, ut æquum est.
 Venit autem prima Styx incorruptibilis in Olympum
 Cùm suis filiis, sui per consilia patris.
 Illam verò Jupiter honoravit, eximia quoque dona dedit.
 Eam enim constituit Deorum magnum ut sit jusjurandum,
 Filii autem diebus omnibus sui inquilini ut sint.
 Similiter etiam omnibus prorsus, sicuti pollicitus erat,
 Perfecit: ipse autem præpotens est, atque regem agit.
 Phœbe porro Cœi perjurandum venit ad torum.
 Gravida verò facta deinde Dea Dei in concubitu,

401. Μετακρίνας ἦεν] Δωδεκάμοις, ὑπεραπὸς, κέρως. μετακρίνας,
 ut μέτρεται. Griesius.

404. Φοῖβη δ' αὖ καὶ πολυήροτον ἔλθιν ἐς Διὸς] Cùm inter poste-
 ros hujus Phœbes tuerint Numina fatidica, & quæ vaticiniis præesse
 credebantur; existimarim, Phœniciis litteris, scribi posse nomen ejus
 hoc modo פִּה-בַּה phe-bah, os in illa, nimirum, os fatidicum; nam
 Phœniciâ Linguâ os Dei est oraculum, & consulere os Dei, est consu-
 lere oraculum. Æschylus in Eumenidibus, postquàm dixit primùm
 Terram, deinde Themis Oraculo Delphico præfuisse, sic pergit:

οὐδὲ γὰρ τῆς γῆς
 Αἰχὴ δ' ἐλάνης, ἡδὲ πρὸς βίαν πρὸς,
 Τίμωρ δ' αἰχῆς, πρὸς χροῖος, καὶ δέξο
 Φοῖβη δίδωσιν δ' ἡ γῆς δίδωσιν
 Φοῖβη, τὸ Φοῖβης δ' ὄνομα ἔχει παρ' ἡμῶν:

Tertiâ verò sortitione. volente eâ, nec vi ullius allatâ, Titanis alia, filia
 Telluris, consedit Phœbe; donavit verò hac natali munere Phœbum, qui
 nomen habet ad Phœbes nomen accedens. Clericus.

Λητὴ κυανόπτερον ἐγείνατο μείλιχον αἰεὶ,
 ἥ πον ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Μείλιχον ἐξ ὄρχης, αἰθανώτατον ἐντὸς Ὀλύμπῳ.
 Γείνατο δ' Ἀστειλὼ δῖον υἱον, ὃν ποτε Πέρσης
 ἤγάγετ' ἐς μέγα δῶμα, φίλῳ κεκληῖσθ' ἄκσιπν.
 ἥ δ' ἔπειτα πνευσσάμενη Ἐκάτῳ τέκε, τὴν περὶ πάντων

410

406. Λητὴ κυανόπτερον] Nomen fortè habuit à *λητ*, hoc est, magicis carminibus uti, καὶ *λητ*, vel *λετο*. Apollo certè & Diana hujus liberi magicarum artium periti fuisse dicuntur, easque docuisse alios. Circe, filia Solis, seu Apollinis, nobilissima etiam fuit venefica. Clericus.

408. Μείλιχον ἐξ ὄρχης αἰθανώτατον ἐντὸς Ὀλύμπῳ] Hic versus spurius est, & delendus. Guicetus.

408. Μείλιχον ἐξ ὄρχης] Jam ante Jovem. Clericus.

409. Γείνατο Ἀστειλὼ] Phoeniciè *ἡσσεθιρα* *hassethirah* latentem significat, quod nomen non malè conveniat filiae veneficae; quae mulieres omnia clam faciunt. Hoc ipsum nomen fuit Insulae Deli, dum latuit, unde colligere licet veram esse allatam Etymologiam. Callimachus, in Hymno eis Ἀῖλαν, ita insulam compellat, v. 37.

ἔνομα δ' ὡς οὐ
 Ἀστειλὴν τοπικαίαν, ἐπὶ βαθὺν ἦλας πέφροσεν
 Οὐρανὸν Φεύγουσα Διὸς γάμον, ἀτίετα ἴση.

Nomen autem erat tibi Aferie olim, quoniam profundam insilueras fossam, caelitus fugiens Jovis concubitum astro similis. Videtur voluisse Callimachus Deam Aferiam in insulam fuisse mutatam, primum quidem sub aqua latentem, deinde Ἀῖλαν conspicuam factam. Clericus.

Ibidem. ἥ ποτε Πέρσης ἤγάγετ' ἐς μέγα δῶμα.] | Suspicor Persam vocari virum hujusce veneficae, quod inaudivisset jam Hesiodus Persas esse veneficiis ac magicis artibus summopere deditos, qua de re vide Lib. II. Th. Stanleji *Philosophia Orientalis*. Clericus.

411. Ἐκάτῳ τέκε] Dicta est à Phoenicibus hæc Dea *ἡκαθα* aut *ἡκαθα* *echatha*, hoc est, unica, qua de causa ab Hesiodo v. 426. dicitur *μυνοχθὺς unigenita*. Hæc Dea, ut notissimum est, credebatur esse Numen, quod insideret Lunæ, miscebaturque cum Diana, & præesse magicis artibus putabatur. Videntur Phoenices ita eam vocasse, quia Luna sola existimabatur esse in coelo sui generis; cum maximus, post Solem, Planetarum esse censeretur, quod maxima appareat. Tum crediderunt eam magicis sacris præesse, quia noctu fiunt, inspectante veluti Lunâ. Solebant Græci, unoquoque mense, cum Luna esset nova, in compitis, cœnam apponere, quæ vocabatur *cœna Hecate*, & à pauperibus auferebatur. Aristophanes in *Pluto*, p. 63. Ed. Majoris Genevensis, de Hecate:

φῆσι

Ζῶς Κρονίδης τίμησθ'. πᾶσαν δὲ οἱ ἀγλαὰ δῶρε,
 Νιοῖραν ἔχειν γαίης τε καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
 Ἡ' ἣ καὶ ἀσπερόεντ' ὤπ' Οὐρανῷ ἐμμορε πμῆς,
 Ἀθανάτοισι τε Θεοῖσι πεπμῆν ἔσσι μαλιστα. 415
 Καὶ γὰρ νῦν ὅτε περ πῆς ὀπιχθονίων ἀνθρώπων.
 Ἔρδων ἱερὰ καλὰ καὶ νόμον ἱλάσκηται,
 Κεκλήσκει Εὐκάττω· πολλὰ γὰρ οἱ ἔσπετο πμῆ
 Ρ' εἶα μάλ', ὧ πρὸ φρων γε θεὰ ὑποδέχεται δόχας.
 Καὶ οἱ ὄλβον ὀπάζοι· ἐπεὶ δωῶμιν γε πάρεσιν. 420
 Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξεγλῶντο,
 Καὶ πμῆν ἔλαχον, τέτων ὅχ' αἶσαν ἀπάντων.
 Οὐδέ περ μιν Κρονίδης ἐβίησαπο, ἔδ' ἔτ' ἀπνύρε
 Ὅσ' ἔλαχεν Τιτῆσι καὶ προτέροισι Θεοῖσιν.
 Ἀλλ' ἔχ' ὡς τὸ πρῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἔσπετο δασμός. 425
 Οὐδ' ὅτι μνησθῆναι, ἥσπον θεὰ ἐμμορε πμῆς,
 Καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε καὶ ἔρανῳ, ἥδ' ἔθ' θαλάσῃ.
 Ἀλλ' ἐπὶ καὶ πολὺ μάλλον, ἐπεὶ Ζῶς τίεται αὐτῷ.
 Ὡς δ' ἐθέλει μεγάλως παρσγίνεται, ἥδ' ὀνίνησιν,
 Ἐν τ' ὠγρη λαοῖσι μεταπρέπῃ, ὅν κ' ἐθέλησιν. 430
 Ἡ' δ' ὁπότες ἐς πόλεμον φθισιῶσθε θωρήσονται
 Ἀνέρες, ἐνθα θεὰ παρσγίνεται οἷς κ' ἐθέλησι,
 Νίκῃω προφρονέως ὀπάσῃ, καὶ κῦδ' ὀρέξαι.
 Ἐν τε δίκῃ βασιλεύσει παρ' αἰδοίοισι καθίζει.

naliūm. Lib. I. c. 23. *Affyrū Deo, quem summum, maximūque ve-*
nerantur, ADAD nomen dederunt. Ejus nominis interpretatio signifi-
cat UNUS. Nihil esse corruptum puto, in loco *Macrobi*, neque
 audivisse eum *Adad* pro *Aebad*; nihil enim vetat, quin *Dialecto* qua-
 riam *Orientis* γῆν dixerint, quod *Chalæxi* solent γῆ *bhad*. Sed ad *He-*
bodum redeundum est. *Clericus*.

413. Μοῖραν ἔχειν γαίης τε] Hoc est, sortem. Maris & terre po-
 tentem Lunam esse innuit. *Guicinus*.

417. Κατὰ νόμον ἱλάσκηται]. Placat. subintellige divos. *Guic-*
inus.

417. Ἔρδων ἱερὰ καλὰ] Hoc est *καλῶν*, sive *litans*, seu victimas
 mactans fausta portendentes, & rectâ dispositione viscera Deam
 placatam ostendentes. Res est notissima. Itaque malè vertunt *sacra*
honesta. *Clericus*.

*Jupiter Saturnius honoravit: dedit verò ei splendida dona,
Potestatem ut habeat terraque & inexhausti maris,
Imò etiam stelligero à Cælo sortita est honorem,
Immortalibusque Diis honorata est maxime.
Etenim nunc quando alicubi aliquis terrestrium hominum
Faciens sacra fausta secundum patrios mores expiat,
Invocat Hecaten: ingens verò eum sequitur honor
Facillimè, cujus benevola Dea suscipit preces:
Et illi divitias largitur; nam facultas ei adest.
Quotquot enim Terra Cæloque pregnati sunt,
Et honorem sorte acceperunt, illorum habet sortem omnium.
Neque quidquam ei Saturnius per vim ademit, neque abstulit
Eorum, quæcumque sortita est Titanas inter priores Deos.
Sed habet sicut prius ab initio facta est distributio.
Nec quia unigenita, minorem Dea sortita est honorem,
Et potestatem tam in terra ac cælo, quàm in mari:
Sed insuper multò magis, quoniam Jupiter honorat illam.
Cui verò vult, magnificè præsto est, atque juvat.
Inque concione inter homines eminet, quem voluerit.
Atque quando ad bellum perdens viros armatos
Viri, tum Dea adest quibus voluerit,
Victoriam promtè ut prabeat, & laudem porrigat.
Inque judicio reges apud venerandes sedet.*

422. Αἴσω ἀπείρων] Hoc est, sortem, potestatem, μοῖρα. ut sup. *Gruetus.*

422. Καὶ πάλιν ἱλαχον] Honor hic est præmium à Jove, post victoriam, iis qui eum adjuverant datum; aut honor qui antea ab iis obtinebatur, & à Jove confirmatus est. Cum ergo hoc Numen ante Jovem coleretur, fingaturque ab Hesiodo fuisse Jovi contra Saturnum; honor, quem antea obtinebat apud homines, illi relictus est. Sequentibus hoc apertè docet *Hesiodus*. *Clericus.*

Ibidem. Τέτιν δ' ἄλλοι αἴσω ἀπείρων.] Aliorum Deorum alii cælestes, alii terrestres, alii marini erant; aut parti dumtaxat cæli, terræ, aut maris præerant. Sed Hecate omnibus illis universi partibus æquè præfecta erat. Vide v. 413. & 427. *Clericus.*

426. Ἡ ἄρα θεὰ ἑρμῶσι πρῶτη] Minus honoris sortita est. & vers. sequ. καὶ γὰρ subintellige ἴστω. *Gruetus.*

426. Μυροβλήτης] Vide dicta ad v. 411. *Clericus.*

Ἐὐθλὴ δ' αὖθ' ὁπότε ἄνδρες αἰγῶνι ἀεθλεύουσιν.
 Ἐνθα θεὰ καὶ τοῖς παραγίνεται, ἥδ' ὀνίνησι.
 Νικήσας γ' βίη καὶ κάρτει, καλὸν ἀεθλον
 Ῥεῖα φέρει, χαίρων τε ποσσὶν κυδῶν ὀπίρῃ.
 Ἐὐθλὴ δ' ἐκπῆεσι παρησάμεν αἷς κ' ἐθέλησι,
 Καὶ ποῖς οἱ γλαυκῶν δυσσέμφελον ἐργάζονται,
 Εὐχονται δ' ἑκάτῃ, καὶ ἐρικτύπῳ ἔνδοσιγαίῳ.
 Ῥηϊδίως δ' ἄρχει κυδρὴ θεὸς ὅπασε πώλῳ,
 Ῥεῖα δ' ἀφείλετο φαινομένη, ἐθέλκοι με θυμῷ.
 Ἐὐθλὴ δ' ἐν σαθμοῖσι σὺν Ἑρμῇ ληϊδ' αἵξην,
 Βυκολίας τ', ἀγέλης τε, καὶ αἰπόλια πλάτῃ αἰγῶν,
 Ποίμνας τ' εἰροπόκων γ' ὅτων, θυμῷ με θέλκοι,
 Ἐξ ὀλίγων βελιάδ', καὶ πώλῳ μείονα θῆκεν.
 Οὕτω τοι καὶ μενοχθῆς ἐκ μητρὸς ἐῷσα,
 Πᾶσι μετ' ἀθανάτοισι τετίμηται μερίεσσιν.
 Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κροτοτρόφον, οἱ μετ' ἐκείνῳ
 Ὀφθαλμοῖσιν ἰδόντο φάσθ' πολυδερκέσθ' Ἡῷς.
 Οὕτως ἐξ ἀρχῆς κροτοτρόφῳ αἰδ' ἐπεπμαί.
 Ῥεῖη δ' αὖ δμηθεῖσα Κρόνῳ τέκε Φαίδιμα τέκνα,
 Ἐσίῳ, Δήμητρα, καὶ Ἡῇ χροσσιπέδιλον,

440

445

450

440. Δυσσέμφελον] Id est, δυσαῖ, δύσπασον] *Guierus.*

Ibid. Ἐργάζονται] *Proprie colunt.* Intellige piscatores, qui ex maris proventu vivunt, ut agricolæ ex agrorum cultu, unde deducta est metaphora. *Clericus.*

441. Ἐθέλκοι με θυμῷ] Ἀθέλκοι scribo. ἀθέλω, ἀθελίω, ut ἀπείρω. ἀθμείω, & similia. Nota vocem Græciz redditam. *Guierus.*

447. Βελιάδ'] Ὀφθαλμὸς augeat. *Guierus.*

450. Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κροτοτρόφον] Alios etiam Deos κροτοτρόφους constituerat Jupiter, ut liquet ex γ. 346. Præesse autem nutritioni puerorum Lunam non mirum videbitur, si in animum revocemus intra novem aut decem lunas, seu menses, formari & in lucem edi pueros. Hoc unum accepit à Joye, cetera omnia obtinebat ῥῶστος τῶν Διοῖσι, cum prioribus Diis, hoc est, sub Cœlo & Saturno. Atque hoc est ultimum Numen prioris ætatis Deorum. *Clericus.*

454. Ἐσίῳ] *Vesta* dicitur à Latinis, præfixo Digammate Æolico V vel F. Viri docti rectè hoc nomen deducunt ἀπὸ Ἑσῶν *esch* ignis, aut, Syriacâ inflectione, Ἑσῶν *eschba*. Notissimum est hanc Deam creditam præesse igni, & foco. Eruditum de ea Syntagma scripsit *Juss. Lipsius*, qui adiri poterit. *Clericus.*

Δίμνη

*Bona insuper quando viri in certamine colluctantur;
 Ibi Dea & illis præsto est, atque iuvat.
 Qui verò vicerit virtute & robore, pulcrum præmium
 Facile fert, latiusque parentibus gloriam dat.
 Bona item equitibus adesse, quibus voluerit:
 Et his qui caruleum (mare) trajetū difficile exercent,
 Votaque faciunt Hecata, & valdè sonanti Neptuno.
 Facile etiam prædam inclita Dea dedit copiosam,
 Facile verò abstulit apparentem, volens saltem animo.
 Bona præterea in stabulis cum Mercurio pecus augere,
 Armentaque bouum, gregesque, & greges magnos caprarum,
 Gregesque lanigerarum ovium, animo certè volens,
 Ex paucis copiosa, & ex multis pauciora reddit.
 Adeò sanè etiam unigenita ex matre cum sit,
 Omnibus inter Deos honorata est muneribus.
 Fecit autem jam Saturnius alumnam juvenum, qui post jam
 Oculis adspexerunt lumen multa contuentis Auroræ.
 Sic ab initio nutriens filios: atque hi sunt honores.
 Rhea autem compressa à Saturno, peperit illustres liberos,
 Vestam, Cererem, & Junonem aurea calceamenta habentem,*

Δαίτηρες] Δαίτηριε dicitur per contractionem, plenius verò Δαί-
 τήρις. Si scribamus Phœniciè דַּיִת, derivanda vox erit à radice דַּי dai,
 quæ significat *sufficientiam, copiam*; nomen convenientissimum huic
 Deæ, quæ inventrix erat & præses frugum, imò verò omnium fru-
 ctuum; quorum proventum augere, aut minuire credebatur, prout
 propitia erat, aut irata. *Callimachus* his versibus claudit hymnum,
 in honorem hujus Deæ:

Φέρει δ' ἀγέδῃ νόσσην πάντα,
 Φέρει βόας, Φέρει μῆλα, Φέρει σῆχυν, οἷον θύρα μόν.
 Φέρει καὶ εἰρήνην, ὣς δὲ ἄρσεν, καὶ ἀμείστη.
 Ἰλαδί μοι τεύχῃσι, μέγα κρείσσει Θείων.

*Refer ex agris matura omnia, pasce boves, pasce oves, fer spicam, fer
 messem. Fove pacem, ut qui aravit ille & metat. Propitia mihi sis,
 fer optata, magna regina Deorum. Historiam hujus Deæ multis pro-
 sequuti sumus Gallico sermone, Biblioth. Universalis T. VI. Clericus.*

Ἡρώ] Phœniciè הִרָה hira, aut הִרָה harah, inter alia significa-
 ta, *emulam*, seu *zelotypam* sonat; quâ nominis significatione, nulla
 aptius quadrare potest in Junonem, quæ perpetuâ zelotypiâ erga vi-
 rum laborans describitur. Jupiter eam disertè vocat *Ζηλῦμον*, *zelo-*
typam,

Γφθιμόν τ' Αΐδην, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει,
 Νηλεὺς ἦτορ ἔχων· καὶ τελέκτυπον Ἐννοσίγαιον,
 Ζεῦ πάτερ μνησέμεναι, θεῶν πατέρ' ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν,

tyram, apud *Callimachum*, Hymno in Dianam v. 30. Vide & Dial. Mercurii & Neptuni apud *Lucianum* T. I. ubi de natalibus Bacchi. *Clericus*.

455. Γφθιμόν τ' Αΐδην, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει] In explicatione historica Fabulae Cereris, multis egimus de Plutone, ex qua pauca huc transferemus. I. Nomen ejus Αΐδης, aut ᾠδης deducendum ex voce Phoenicia 𐤀𐤓𐤁𐤀, aut *ajid*, quā significatur *mors*, aut *exitium*; nec opus est monere quā aptè hoc conveniat Numini, quod mortuis imperare credebatur. Ea de causa, *Hesiodus* id ita describit, Νηλεὺς ἦτορ ἔχων, *sen immisericors habens*, quia mors nemini parcat. Voce autem illā signari non locum, ut existimant Grammatici, qui ex *privativo* & *εἶδω* *video* deducunt, sed virum; liquet ex hac loquutione εἰς Αΐδην, in qua subintelligitur *εἶσος*, in *Aidis domum*, aut simile quidpiam.

II. Epiri Regem fuisse statuimus, cujus rei prisca in Historia, non obscura vestigia supersunt. Docet nos *Plutarchus*, in vita Thefei, descensum hujus Herois in inferos, aliud nihil creditum fuisse, præter iter in Epirum, ad *Aidoneum* eorum tractuum Regem. Non potest quidem idem censerī ac Pluto, de quo nunc sermo est, cum Pluto aliquot sæculis ante Theseum vixerit. Verum hinc liquet, ex antiqua fama, vulgò persuasum fuisse Aïdem in Epiro regnasse; quam vanam non fuisse sequentia etiam ostendent.

III. Cum Epirum dicimus, non intelligimus dumtaxat regnum illud exiguum, cujus fines postea non latè patuerunt; sed & finitimos aliquot tractus, cum regnorum fines, pro variis temporibus, diversissimi fuerint. Plutonem statuimus, in iis oris, metalla exercuisse, unde maximas sibi divitias conflaverit. Hinc nata universa ejus fabula, quod particulatim ostendemus. 1. Fuisse in Epiro & Macedonia fodinas auri, argenti, ferri & æris in earum regionum descriptione docuit *Strabo*. 2. Hinc factum ut Aïdes putaretur non mortuorum modò Rex, sed & Deus divitiarum, unde Πλούτων dictus est. 3. Qui tot fodinas haberet in dititione sua, cum non mirum est divitiis præesse creditum. 4. Mortuorum verò Deus habitus est, quia mortuorum sedes censebatur esse sub terra, sub quam aguntur fodinae; unde fit ut non rarò in Veterum scriptis inter se hæc conferantur, & quasi vicina habeantur. Apud *Plautum*, in *Captivis* Act. V. S. 4. sic loquitur adolescens è lapidinis rediens:

Vidi ego multa sæpè picta quæ Acherunti fierent,
 Cruciamenta, verum enim verò nulla adæquè est Acheruns,

Atque

*Fortémque Plutonem, qui sub terra domos incolit,
Immite cor habens, & valvè sonantem Neptunum,
Jovémque sapientem, Deorum patrem atque hominum,*

Atque ubi ego fui, in lapicidinis.

Posidonius apud Strabonem Lib. III. p. 101. de Turditaniz fodinis: πρε' ἐκείνοις οἷς ἀληθεύς ἔ' ὑποχθόνιοι τόποι. οὗτοι δ' Ἄδης, αἰνὰ δ' Πλὺτων ἀπ' αὐτοῦ: ceterè, apud eos, subterranea loca, non Hades, sed Pluton habitas. Similiter quando cogitabant Poëtæ de regno mortuorum, vocabant Jovis & Neptuni fratrem Aidem, aut Hadem; quando de divitiis, Plutonem. Plinius Lib. XXXIII. c. 1. Imus in viscera terra, & in sede Manium opes quarimus. Paulò pòst de metallis: illa nos premunt, illa nos ad inferos agunt. 5. Potuit etiam Aides rex mortuorum haberi, quòd permulti eorum, quos in fodinas demittebat, illic interirent; potuit credi pœnas de miseris mortalibus exigere, quales describuntur in inferis, propter miserrimam hominum ad metalla damnatorum vitam. Digna sunt lectu quæ habet Diadormus Siculus, de fodinis Ægyptiorum Lib. III. p. 159. & Lib. V. p. 313. Posteriora tantùm, brevitatis causâ, proferam: οἱ κρητὶς γὰρ, inquit, οὗ τοῖς ὀνύγμασι, καὶ κατ' ἡμέραν καὶ νύκτε κρηταχθονίῳ τοῖς σπύλαις, πολλοὶ μὲν ἀποθνήσκουσι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τ' κρηταχθονίας (αἰετοὶς γὰρ πᾶσι λατ' ἔργον οὐκ ἔστι αὐτοῖς, ἀλλὰ πᾶσι τ' ἐπισυντῶν πληγαῖς, ἀνασφραζόμενοι ὑποδύνειν τὴν δεινότητα τ' κρητῶν, ἀτυχῶς θεωρούνται τὸ ζῆν.) πᾶσι δὲ τοῖς δυνάμεισι τ' συμφορῶν καὶ πᾶσι τ' ψυχῶν κρηταχθονίας ὑποδύνουσι, πολλὸν χρόνον ἔχουσι τὴν πελαγίαν. αἰετῶν πρὸς γὰρ αὐτοῖς ὁ θάνατος ἐστὶ τὸ ζῆν, ἀλλὰ τὸ μέγιστον τ' πελαγίαν: dum sub terra, in fodinis, horum corpora atteruntur, multis intereunt, propter nimiam vexationem. Neque enim remissio, aut quies operum illis est, sed prefectorum verberibus gravitatem malorum ferre coguntur, quo fit ut infelicem vitam amittant. Nonnulli qui robore corporum, animarumque patientiâ, laborem sustinere possunt, longum in tempus arumnas illas habent. Optabilior enim illis mors est, quàm vivere, propter miseriarum magnitudinem. Qui imperant ejusmodi hominibus usque ad eòd miseris, & solis lucem nunquam videntibus, illi meritò dici queant, non vivis, sed

*νεκρόσι κρηταχθονίοισιν ἀνάσσειν,
regnare in mortuos, qui sunt sub terra. Clericus.*

456. Καὶ ἐλάττωποι Ἐννοσιγαῖον] Hoc est, Ποσειδῶνα, qui mari præesse creditus est, quòd classibus vivus id obtinuerit, atque insulas occupavit. Dictus est πῶς-ῶς *posedon*, ejus ætatis linguâ, hoc est, *fractor navium*. Ἐννοσιγαῖον est epitheton quo designatur Neptunus, seu maris Deus, quia mare procellâ concussum videtur etiam ipsam terram concutere. Clericus.

457. Ζεὺς π] Hoc est antiquissimum nomen Jovis, non Ζεὺς, eique apprimè convenit, cùm Phœniciâ Linguâ ʾʾl anni significet

scorta-

Τῇ κ' ὑπὸ βροντῆς πελεμίζεται δῖρα χθών.
 Καὶ τὰς μὲν κατέπνευε Κρόνῳ μέγας, ὅς τις ἕκαστον
 Νηδύῳ ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γένεσθ' ἵκητο
 Τὰ Φρονέων, ἵνα μὴ τις ἀγαυῶν ἑραιῶν
 Ἄλλῳ ἐν ἀθανάτοισιν ἔχη βασιληίδα πμῶ.
 Πάθεται γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἀσπερόεντος,
 Οὐνεκά οἱ πέπρωτο ἔφ' ὑπὸ παιδὶ δαμνῶναι,

scortatorem; quam appellationem jure merito Jupiter est adeptus, innumeris amoribus & stupris. *Clericus.*

Id. Θιῶν πατὴρ ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν] Hic πατὴρ nomen est dignitatis, non naturæ, significatque Regem Deorum & Hominum. Sic apud *Homerum* passim vocatur, & promiscuè usurpantur Ζεὺς πατὴρ & Ζεὺς βασιλεὺς, ut & apud reliquos omnes Poëtas. Videtur, antiquissimis temporibus, vox πατὴρ regem significasse, quod patres essent veluti reges familiæ suæ; cùm homines nondum in societates majores coïvisserent. Hæc ratio est cur Jupiter simpliciter quandoque Pater vocetur, apud Græcos & Latinos Poëtas, ut apud *Homerum*, Iliad. II. v. 250. ubi postquàm Achilles duo à Jove petiisset, quorum alterum dumtaxat impetravit, ita loquitur Poëta:

Τῷ δ' ἔπειτα μὲν ἶδωκε πατὴρ, ἔπειτα δ' ἀνίδουσι.

Ei alterum dedit pater, alterum verò abnuit. Similiter *Virgilius* Georg. Lib. I. v. 121.

————— Pater ipse colendi
 Haud facilem esse viam voluit.

Ad locum *Homeri* ita *Eustathius*: Ἀπολύτως πατὴρ ἐν τούτοις λέγεται ὡς ἀρχέγονον. τὰς γὰρ ἐν ἀνθρώποις πατέρας ἀφιδρόματα ἔτι τούτοις πατὴρ Διὸς φασιν οἱ πολλοί: absolute Patrem ut archetypum in hisce dicit. Veteres enim dicunt patres inter homines esse exempla hujusmodi patris Jovis. Veteres illi, quicumque sint, fallebantur; nam erant patres ante Jovem, Cœlus, Saturnus, & alii Dii, quos memoravit *Hesiodus*. Ab hominibus translata ea vox est ad Deos illos, quia homines prius fuerunt, quàm ejusmodi Dii. Plura exempla, ex quibus constat pater esse dignitatis vocabulum, vide apud *Adr. Turnebum*, in *Adversariis* Lib. XIII. c. 8. Si prima origo vocis quærat, derivandam crediderim à prisca radice 𐤀𐤓𐤔 patar, quæ apud Arabas, & Æthiopas, significat condidit, creavit, unde 𐤀𐤓𐤔 patir est creator. *Clericus.*

458. Τῷ καὶ ὑπὸ βροντῆς καὶ πᾶσι ἐξῆς] Postquàm Jovem miscuerant cum summo Numine, ei fulmina tribuerunt; quæ cùm & è nubibus mittantur, & à causa ignota oriantur, Numinis manu mitti credebantur. Antiquiori ævo, non dubitabant

Cujus & à tronitru concutitur lata terra.

Atque illos quidem deglutiebat Saturnus magnus, quicumque
Ex utero sacro matris ad gēna venerat:

- Hæc agitans, ne ullus clarorum filiorum Cæli
Alius inter Immortales haberet regium decus.
Audierat enim ex Terra, & Cælo stellis micante,
Quòd sibi fatale esset suo à filio domari,

* *Juppiter, an venti discussâ nube tonarent,*
sed horrendum illum fragorem Deo ipsi acceptum ferebant. *Clericus.*

459. Καὶ τὸς μὲν κτείνουσιν Κρόνον μίαν] Scimus quibus allegoriis Græculi hoc Saturni factum interpretari & ad commodum sensum redigere conati sint; sed omnia sunt somnia, antiquitatis, rationisque suffragiis destituta. Si rem ipsam expendamus, veteremque Saturni ætatis Linguam consulamus, facillè intelligemus Saturnum, ne à liberis suis folio dejiceretur, ex quo ipse patrem deturbaverat, eos in carcerem conjecisse; unde postea egressi quod timuerat perfecērunt, ut in sequentibus docet *Hesiodus*. Ex ventre nihil egreditur præter excrementa; à morte nihil prorsus redit. Itaque quoniam *deglutiti* illi liberi Saturni redierunt, eos neque verè *deglutitos*, neque occisos oportet fuisse. Error Poëtarum natus est ex voce ambigua, quæ & *deglutire* & *abscondere* significat. Ea est radix בלבל *balab*, quæ utrumque significatum obtinet; & quam cum hic κτείνουσιν vertere debuissent Græci, transtulerunt κτείνουσιν. Quod autem dicimus *Saturnum* abdidisse liberos in carcerem, id iis mirum non erit, qui legerint simile quid à Cælo factum esse; qua de re, vide dicta ad γβ. 156 & 158. *Clericus.*

464. Οὐρανὸς οἱ πατὴρ] Veteres Poëtæ Τύχην ignorabant, novērunt πατὴρ, seu παῖς, hoc est, fatum; sed nec immutabile putabant, nec Deos, quasi immutabile credidissent, se se gerentes inducebant, ut liquet ex hoc *Hesiodi* loco. Vide & *Aul. Gellium* Noct. Att. Lib. XIII. c. 1. Interea hinc colligere licet ab antiquissimis temporibus notum fuisse, esse nescio quam Naturam superiorem ipsis Diis, qui colebantur, ex cujus immutabili voluntate pendebant; quia, nimirum, Diī illi mortales fuerant, divinæ Providentiæ subiecti, quemadmodum ceteri homines. Postea hæc Stoici mirum in modum in crustarunt, disputationibus suis de Fato. Grammatici interpretantur πατὴρ, quasi πατὴρ, hoc est, *præfinitam*, nam πατὴρ est finis, ἀπὸ τῆς πατὴρ finis. Subintelligitur βελ, quemadmodum post *fatum* subintelligendum *consilium*. *Clericus.*

F

465. Διὸς

* Quærentem hoc inducit Pythagoram *Ovidius* Metam. XV.

Καὶ καρπερῶ περ ἰόντι, Διὸς μεγάλας διὰ βυλαίς.
 Τῷ ὅγε σὺν ἀλαοσκοπιῇ ἔχεν, ἀλλὰ δοκῶν
 Παῖδας ἐς κατέπινε· ῥέλιω δ' ἔχε πένθος ἄλαστον.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ Δί' ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
 Τεξεῖσθαι, τότε ἔπειτα φίλος λιτάνευε τοκῆας
 Τὰς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα,
 Μῆπν συμφραδέσασθαι ἕπως λελάθοιτο τεκῆσσι
 Παῖδα φίλον, πῶσαιτο δ' ἐρηνῦς πατρὸς ἐοῖο
 Παίδων, ὅς κατέπινε μέγας Κρόνον αἰκυλομήτης.
 Οἱ δ' ἔθυσαντε φίλῃ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ὀπίθοντο,
 Καὶ οἱ πεφραδέτιν ὅσα περ πέπρωτο γυνεὶσθαι
 Ἀμφὶ Κρόνον βασιλῆϊ καὶ ἡεὶ καρπεροθύμῳ.
 Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πόνον δῆμον,
 Ὅππότε ἄρ' ὀπλότατον παίδων ἤμελλε τεκέειν,
 ἔλυσαν μέγαν· ἃ μὲν οἱ ἐδέξαντο Γαῖα πελώρη
 Κρήτη [ἐν] Διρείῃ τεραφένῃ ἀπὸ ἀπὸ μὲν αἰ π.
 Ἐνθα μὲν ἔκτο φέρουσα θολὴ διὰ νύκτι μέλαιναν,
 Πρώτῃ ἐς Λύκτον, κρύψεν δὲ ἐν χερσὶ λαβῶσαι
 Ἄντρω ἐν ἡλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κούρεσι γαίης,

465

470

475

480

465. Διὸς μεγάλας διὰ βυλαίς] Additio inutilis, nam hoc ipsum dictum est superiori versu. Verum antiquissimi Poetae non numerant voces. Vide versum sequentem, quem confer cum 459. Clericus.

466. Καὶ καρπερῶ περ ἰόντι, Διὸς μεγάλας διὰ βυλαίς.] Hic versus notus videtur. Guilielmus.

471. Μῆπν συμφραδέσασθαι] Consilium ut conferrent. Guilielmus.

472. Πατρὸς ἐοῖο] An ἀνδρὸς ἐοῖο? hoc est, viri sui, Saturni furentis. placet. versu sequ. παίδων subintellige ἑνὸς. Guilielmus.

475. Καὶ οἱ πεφραδέτιν] Et ei declararunt. Guilielmus.

477. Λύκτον] Homerus Λύττον vocavit, ut docet Strabo Lib. X. quamvis Codices nostri habeant Λύκτον, non aliter ac apud Hesiodum. Vide Is. Casaubonum ad Strabonem, qui tamen Casaubonus perperam abijt à Strabone. Λύττον vera est lectio, ut ex hac historia colligere licet. Rhea enim latibulum quærebat, hoc est Phoeniciè ἡλὶ λυττον, aut ἡλὶ λουττον, à radice ληλ quæ significat occultavit, ut & ὑπὸ λ, apud Hebræos. Huc accedunt nummi antiqui Lyttorum, in quibus hoc oppidum dicitur ΛΥΤΤΙΟΝ. Vide illustrem ac eruditum virum.

Quamvis robusto, Jovis magni per consilia.
 Ideoque hic non vanam speculationem habuit, sed infanticis struens
 Filios suos devorabat: Rheam autem tenebat luctus gravis,
 Sed quando jam Jovem erat Deorum patrem atque virorum
 Paritura, jam tum caris supplicabat parentibus
 Suis, Terraque, & Cœlo stellato,
 Consilium ut conferrent, quo pacto occultaret pariens
 Filium carum, possétque ulcisci furios patris sui
 Contra filios, quos devorabat ingens Saturnus versutus.
 Illi verò filia dilecta auscultarunt & morem gesserunt,
 Et ei commemorarunt, quacumque fatis constitutum esset fieri
 Circa Saturnum regem, & filium magnanimum.
 Miserunt autem in Lyctum, Creta in pinguem tractum,
 Cum minimum natus filiorum esset paritura,
 Jovem magnum. hunc quidem ipsi suscepit Terra vasta
 In Creta lata educandum & enutriendum ab infantia.
 Tum quidem paruenit ferens celerem per noctem nigram,
 Primum ad ipsam Lyctum: abscondit autem ipsum manibus pre-
 Antro in excelsso, divina sub latebris terræ, (hensum

rum Ezech. Spanhemium in Hymnum Callimachi in Apollinem §. 33.
 Strabo docet Gortynam centum Stadiis à Lytto abesse, Lyttum verò
 à mari Libyco octoginta, pag. 328. Ed Genev. Is. Casauboni. Cle-
 ricus.

Ibidem: Ἀπὸ τοῦ] Tractum vertimus non populum, propter adjun-
 ctum Epithetum; quod tractui melius convenit, quàm populo. Ἀπ-
 ο τοῦ tractus dictus est ab Ἀδάμ adamo, terra; deinde tractus incolæ
 eâ voce significati. Clericus.

477. Πρώτῳ δὲ ἐς Λύκτον] Scilicet αὐτῷ. Guetus.

481. Εἴθε μὲν ἴατο] Hic cum duobus sequentibus sunt nothi. Guie-
 tus.

482. Πρώτῳ δὲ Λύκτον] Cum Rheia Lyttum, mediterraneam urbem,
 itura, appulisset in Cretam; peperit antequàm eò perveniret; atque
 ex eo loco delatus primùm infans est Lyttum à Cretensibus: (nam
 terra sunt incolæ terra) deinde translatus in montem Ægæum, pro-
 cul situm à Lytto. Hoc indicat vox πρώτῳ, quæ ridiculè abunda-
 ret nisi δεύτερον, secundum, aliò translatus fuisset Jupiter. Hoc ob-
 servamus, quia non est à viro doctissimo animadversum. Cle-
 ricus.

Αἰγαίῳ ἐν ὄρει πεπυκασμῶν ὕλην πε.

Τῷ δὲ σαργανίσσῃ μέγαν λίθον ἐγνάλιξεν

485

Οὐρανίδη μέγ' ἄνακτι, θεῶν πρεσβυτέρῳ βασιλῆϊ.

Τὸν πόθ' ἐλὼν χεῖρας ἐλὼ ἐγκάτθετο νηδυῖ,

Σχέτλιθ' ἔδ' ἐνέσχε μὲν φρεσὶν ὥς οἱ ὀπίσσω

Ἀντὶ λίθου ἐὸς ὑὸς ἀνίκητος καὶ ἀίκηδης

Δείπεθ', ὃ μιν τάχ' ἐμελλε βίη κῆ χειρὶ δαμάσας

490

Τιμῆς ἐξελάαν, ὃ δὲ ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξεν.

Καρπαλίμως δὲ ἄρ' ἐπειτὰ μὲν καὶ Φαίδιμα γῆν

100

Ἡΐξετο ποῖο ἄνακτος ὀπιπλομήης δὲ ἐνιαιυτῆ,

III

Γαίης ἐννεσίησι πολυφρεσδέεσι θαλαβείς,

Ὅν γόνον ἀψ' ἀνέηκε μέγας Κρόν' ἀγκυλομήτης

495

Νικηθεὶς τέχνησι βίηφί τε παιδὸς ἐοῖο.

Πρῶτον δὲ ἐξήμησε λίθον, πύματον κατὰ πίνων.

484. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Rectè idem vir eruditissimus ita legendam esse animadvertit, ex Scholiaste, & collem Idæi montis intelligendum. Jupiter aut ab hoc monte, aut à clypeo capræ pelle tecto, dictus est αἰγίηχ', hoc est, aut habitans Ægæum montem, aut habens Ægidem, seu clypeum quem dixi. Non possum tamen non obiter Lectorem monere de ambiguitate vocis Phœnicicæ ʔܝܢܒܝܬ ʔܝܠܗ ʔܝܠܗ, quæ & exercitus, & capreas significat, & conjungi solet ab Hebræis cum nomine Dei, qui dicitur ʔܝܢܒܝܬ ʔܝܠܗ ʔܝܠܗ jahvoh ʔsebaoth; quæ possunt verti jahvoh caprearum, aut jahvoh exercituum. An perperam verterunt Græci loquutionem Phœniciam, ut de summo suo numine dicerent quod à Phœnicibus de Deo vero dici audiverant? Clericus.

484. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Αἰγαίῳ ἐν ὄρει. Ægeo in monte. Gnuetus.

485. Τῷ δὲ σαργανίσσῃ μέγαν λίθον ἐγνάλιξεν Οὐρανίδη] Natum hoc commentum ex ambiguitate vocis ʔܝܢܐ eben quæ in Lingua Phœnicia, quemadmodum in Arabica, lapidem, æquè ac filium significabat; aut si magis ʔܝܢܐ habben sustulerunt pro ʔܝܢܐ, eben, filium pro lapide. Cum Saturnus liberos suos in carcerem conjiceret, dedit ei Rhea filium, non suum, sed alienum pro suo. Colligere hoc est ex alia hujus fabulæ circumstantia. Lapis ille vocabatur Abaddir, quod videtur esse idem ac ʔܝܢܐ ʔܝܠܗ eben dir, quorum prius filium, posterius alienum significat, solemnī mutatione ʔ & ܕ, nam ʔܝ zar alienum sonat. Priscianus Lib. V. fol. 21. averso, ed. Ascensianæ: Abaddir Deus est. Dicitur & hoc nomine lapis ille, quem Saturnus dicitur devorasse, pro Jove; quem Græci βαυτίλον vocant. De Batulis vide Sam. Bachartum Chan. Lib. II. c. 2. quamquam ab illo dissentimus de origine vocis Abadir, quam putat significare lapidem rotundum.

Ægao in monte denso sylvoſo.

*Huic autem fasciis involutum magnum lapidem in manus dedit
Cæli filio, præpotenti Deorum priori regi.*

Quem tum arreptum manibus, suam condidit in alvum

Miser; nec cogitavit animo quod sibi in posterum

Pro lapide suus filius invictus & securus

Superesset, qui ipsum mox esset vi & manibus domitum

Ex honore expulsurus, ipsæque immortalibus esset imperaturus.

Celeriter autem deinde robur & fortia membra

Crescebant illius regis: revoluta dein anno,

Terræ consilio astuto circumventus,

Suam sobolem iterum emisit magnus Saturnus versutus,

Victus artibus ac vi filii sui.

Primum verò evomuit lapidem, ultimò devoratum.

dam; quasi verò Saturnus lapidem aut deglutierit, ut dicunt Poëtæ, aut, ut nos, in carcerem conjecerit! Clericus.

486. *Εἰς ἐγκύτθου τοῦ*] Cum vetustissimi Græci verbum, quod *deglutire* & *occultare* sonat, priori sensu cepissent; consequens erat, ut dicerent *Abaddirom* in ventrem Saturni descendisse. *Clericus.*

486. *Μέγ' ἀνάκτ']* Hoc est, *μεγάλῃ ἀνάκτ'.* *Gruetius.*

487. *Εἰς ἐγκύτθου τοῦ*] Scribendum videtur *ἐισκύτθου*, an divi-
sim scribendum? *εἰς ἐγκύτθου.* *Gruetius.*

490. *Ὁ μὲν τὰς ἑμῆς]* Hoc est, *ὁ μὲν.* *Gruetius.*

491. *Ὁ δὲ ἐν ἀθανάτοις ἀνάξεν.*] Nota phrasin. scribi poterat,
ὃ ἐν αἰθ. ἀνάξ. an scribendum? *ἢ ἀθανάτοις ἀνάξεν.* placet. *Gruetius.*

492. *Καρπαλίμως δ' αἶψ' ἔτετα*] Hic cum sequentibus novem ver-
sibus sunt subditicii. *Gruetius.*

493. *Ἐπιπλοῦν δ' ἐνιαυτῷ]* Nisi sit hic immanis *περτολογία*
Poëtica, legendum *ἐπιπλοῦν ἐνιαυτῶν*, revolutis annis, nam Jupi-
ter non est tantus factus, verrente anno, ut Patri insidiari posset. *Clericus.*

493. *Ἐπιπλοῦν δ' ἐνιαυτῷ]* Alii *ἐπιπλοῦν ἐνιαυτῶν.* *Gruetius.*

494. *Γαίης ἐνείσσει]* *ἰώ, ἰήμι, σπώημι, σπώσις, ἐίω, ἱήσις, ἐνεί-
σις,* & geminato *ἐνείσις.* Sic ab *ἰώ, ἰός, ἰότης, ἰότης* idem. *Gruetius.*

495. *Ὁ γόνις αἶψ' ἀείκει]* Postea est *ἐξήμνησι, evomuit.* Hoc est,
carcere emilit. Quemadmodum verbum quod significat *deglutire*, &
quod antea diximus perperam intellectum, sonat etiam *abdere*: ita
verbum *ἐκκα*, quod est *vomere*, tralatitio significatu est *ejicere*,
emittere. Sic terra Chanaanæ dicitur *evomuisse*, hoc est, *ejecisse in-*
colas suos, Levitic. XVIII, 28. Similiter Saturnus fertur *evomuisse*
filios, quos *deglutierat*; hoc est, *emisisse carcere*, in quem eos
abdiderat. *Clericus.*

Τὸν μὲν Ζεὺς σῆλξε καὶ χθονὸς Διρυοδαίης
 Πυθῆϊ ἐν ἡγαθέῃ, γαίλοισι ἐπὶ Παιονηοῖο,
 Σῆμ' ἐμὲν ἐξοπίσω, θαῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι.
 Λῦσε δ' παττοκασιγνήτες ὀλοῶν ἀπὸ δεσμῶν
 Οὐρανίδας, ἃς δῆσε πατὴρ ᾠσιφροσύνησιν.
 Οἳ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν Διερυσσάων,
 Δῶκαν δ' βροντῇ, ἥδ' αἰθλασέν τε κεραυνὸν,
 Καὶ προπύω· τὸ πρὶν δ' πελώρη Γαῖα κεκλύθη.
 Τοῖς πίσω, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν αἰεάσθαι.

500

505

Κέλεω δ' Ἰάπετος καλίσφουρον ὠκεανίνην
 Ἡγάγετο Κλυμύην, καὶ ὁμὸν λέχῃ εἰσπνέβαινε.
 Ἡ δέ οἱ Ἀτλαντὶ κεκτερόφρονι γένετο παῖδα.

498. Τὸν μὲν Ζεὺς σῆλξε, καὶ πρὶν ἐξῆς] *Malè intellecto historiz initio, cetera Poëtæ ei errori consentanea finxerunt. Clericus.*

501. Παττοκασιγνήτες] *Hoc est, Titanas, à quibus etiam sibi metuebatur Saturnus. Clericus.*

Δῶκαν δ' βροντῇ καὶ πρὶν ἐξῆς] *Non propriè hoc intelligendum, nam Cyclopes soli crediti sunt fabricare fulmen; sed dicantur Titanes fulmine Jovem donasse, quòd ei regnum detulerint; quod cum postea cum divinitate confusum sit, Deus autem crederetur fulmen mittere, idèd qui Jovem Regem fecerunt, ei fulmen tradidisse hìc dicuntur. Clericus.*

502. Οὐρανίδας] *Τῆς κίχωνος, ut suprà. Guicetus.*

Ibid. ᾠσιφροσύνησιν] *Ab ᾠ, ᾠσμαι, ᾠτη, ᾠν, ᾠσαι. Hesych. ᾠσαι, πόντος, βλάστη. idem ᾠσιφροσύνησιν, ἀνείλαι, αἰσιφρον, hoc est, φρενοβλαστῆς, ᾠναι. Guicetus.*

505. Τὸ πρὶν δ' πελώρη] *An scribendum? πρὶν πρὶν γε πελώρη. Guicetus.*

506. Τοῖς πίσω θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν αἰεάσθαι] *Cum Deus post fata factus crederetur, eadem operà fulmen tractare existimatus est. Clericus.*

507. Κέλεω δ' Ἰάπετος] *Eruditi vulgò volunt hunc fuisse Japhethum Noachi filium, cujus posterì Europam incoluerunt. Quod dubium non esset, si omnes populi Europæi à Japeto originem duxisse dicerentur. Attamen quia vetustissimæ historiz postea interpolatz sunt innumeris mendaciis, mirum non est, si farrago vero & falso mista secum non satis consentiat. Sed & veri fortè vestigium in eo est quòd ab aliis Promethens, Japeti filius, humani generis conditor fuisse dicitur; quia omnes, aut propemodum omnes Europæi ex Japhetho ejus patre oriundi sunt. Vide Apollodorum Biblioth. Lib. 1. c. VIII. §. 1. & Hygini Fab. CXLII. Clericus.*

509. Ἡ δέ

*Ilum quidem Jupiter firmiter defixit in terram spatiosam
 Pytho in divina, in amfractu Parnassi, (nibus.
 Monumentum ut sit in posterum, miraculum mortalibus homi-
 Solvit verò patruos noxiis à vinculis
 Cœligenas, quos vinxerat pater ex amentia.
 Qui ipsi retulerunt gratiam beneficiorum,
 Dederuntque tonitru, atque candens fulmen,
 Et fulgur; quæ antea immanis terra occultaverat:
 Quibus confusus, mortalibus atque immortalibus imperat.
 Puellam porro Japetum pulcram Oceanidem
 Duxit Clymenen, & eundem lectum conscendit.
 Ipsa verò ei Atlantem magnanimum peperit filium:*

509. Η δὲ οἱ Ἀτλαντὶ κορυφῇ φέρουσα γένετο παῖδα] Hic postea dicitur cœlum sustinere, in terræ finibus, è regione Hesperidum. Credibile est hunc conditorem fuisse Atlantiorum populorum, qui ultimam Africam incolebant, circa montem Atlantem. Is mons, propter summam altitudinem, videbatur sustinere cœlum, & quia ad ultimum occasum situs credebatur, quæ in parte existimabant cœlum terris incumbere. Dictus autem est Ἀτλαντὶς *hathla*, aut simili nomine, à radice ἰθλῆ *thalah*; hoc est, *pendere*, quia altissimæ rupes pendere videntur, aut quia *suspensum* sustineretur censebatur cœlum. Nomen montis inditum videtur primo eorum duci, qui ejus juga, aut valles cultum iverunt. Certè Herodotus scripsit vicinos populos *Atlantas* dictos Lib. IV. c. 184. Ταῖσι, inquit, ἄρμα ἐστὶν Ἀτλαντῆς, ὁ ἀνάνυμοί εἰσι μῦθοι ἀνθρώπων τῷ ἡρώϊς ἰδίῳ: hisce nomen est *Atlantibus*, qui sine nomine (nempe, proprio singulorum, ut postea docet) sunt soli hominum quos norimus. Idè fortè Atlas in montem mutatus fingitur. Eum ita describit Pomponius Mela Lib. III. c. 10. postquam dixit media Africæ, ad occidentem, exusta esse: *Exusta*, inquit, *insula* opposita sunt, quas Hesperidas tenuisse memoratur. In arenis mons est Atlas densè consurgens, verum incisus undique rupibus præceps, invius, & quo magis surgit exilior; qui quod altius quàm conspici potest, usque in nubila erigitur, cœlum & sidera non tangere modò vertice, sed sustinere quoque dictus est. Herodotus hæc de eo monte antea scripserat Lib. IV. c. 184. ἐπὶ σινὸν κὲ κοκλωτῆρις πάντα. ὑψηλὸν δὲ ἔτι δὴ πλέγεται ὡς πῆξ κρηναῖς αὐτῷ ἔχουσα πᾶσι εἶναι ἰδίῳ. εἰδὼς δὲ αὐτῆς ἀπολείπει τίθεται ὑπὲρ τοῦ, ὑπὲρ χειμῶν. τὸ KIONA δὲ ἔργον λέγεται οἱ ἐπιχώριοι εἶναι: est argutus & undique rotundus, & ut fertur adèd excelsus, ut ejus summa juga nequeant cerni; nunquam e im iis uesunt nubes, neque astate, neque hyeme. Hunc COLUMNAM cœli esse dicunt incolæ. Clericus.

Τίκτε δ' ὑπερκύδαντα Μενόιπον, ἡδὲ Προμηθεά
 Ποικίλον, αἰολόμητιν· αἵμαρτίνοόν τ' Ἐπιμηθεά,
 Ὅς κακὸν ἐξ ἀρχῆς ἦνέτ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσι·
 Πρῶτον γάρ ῥα Διὸς πλάσσω ὑπέδεκτο γυναιῖκα
 Παρθένον. ὕβρισι δ' ἢ Μενόιπον ὀρύοπα Ζεὺς
 Εἰς ἔρεβον κατέπεμψε, βαλὼν φολόεντι κεραυνῷ,
 Εἵνεκ' αἰταοθαλῆς τε καὶ ἡγορέης ὑπερόπλη.
 Ἀτλας δ' ἔρανον ὄρω ἔχει κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης,
 Πείρασιν ἐν γαίης, πρὸ παρ' Ἐσπερίδων λιγυφώνων
 Ἐσθλῶς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτοισι χέρεσσι.

510

515

510. Τίκτε δ' ὑπερκύδαντα Μενόιπον] Hic Menœtius postea dicitur ὕβρισις, flagitiosus, contumeliosus, quod non abit à significatione radicis מנא menath, quæ, apud Chaldaeos, significat terruit. Clericus.

Ἡ δὲ Προμηθεά] Προμηθεὺς & Ἐπιμηθεὺς nomina Græca sunt, non quæ antiquissimâ Linguâ primorum Græciæ colonorum imposita hisce Titanibus fuerant. Vel, si mavis, cognomina sunt, quæ loco nominum postea fuerunt, cum longa ætas ea oblivione sepeliisset. Προμηθεὺς dictus est διὰ τὸ προμνησθάνειν, prædiscere, quod prudentis est; Ἐπιμηθεὺς verò διὰ τὸ ἐπιμνησθάνειν in ipsa re discere, quod est improvidi. Si audimus Sam. Bochartum, * nomen verum Promethei fuit Magog, quia 1. ut Japhethi filius Magog: ita Japeti Prometheus: 2. Caucaſo Prometheus affixus fuisse fingitur, quia vel ipse, vel gens Scytharum ab ipso oriunda in Caucaſo fixerat sedes: 3. dicitur ignem è cœlo in terram detulisse, quia metallis, circa Caucaſum montem effossis, artem metalla igne excoquendi illic aut invenit, aut restituit. Liquet hoc ex Prometheo victo Æschyli, ubi sic loquens inducitur:

Καλὸν, σίδηρον, ἄργυρον, χρυσόν τε
 Φήσεναι αὖ πύργῳ ἐξούρῃν ἐμῷ;

Æs, ferrum, argentum, aurumque quis dixerit se ante me invenisse?
 4. Fabula de Promethei hepate, vel corde, quod à vulturibus erolum contabescit, videtur niti nomine Magog; est enim ab Hebræo מגוג magog, vel מגאג magag, quod est liqueſcere, contabescere. Hæc Bochartus, quæ si vera sunt, fortasse verum nomen Epimethei fuit Gog; filius enim alius Japhethi sic vocabatur, qui Magogi vicinus erat, hoc est, non procul à Caucaſo habitabat; qua de re, vide eundem virum doctissimum, in Phalegi Lib. III. c. 13. Dictus autem fuerit Epimetheus Gog, à radice גג quæ apud Arabas significat arſit, flagra-

vit,

* In Phalegi Lib. 1, c. 2.

*Peperit præterea gloriâ præsignem Menœtium, atque Prometheus
Varium, versipellem: stultumque Epimetheum,
Qui noxa statim ab initio fuit hominibus inventoribus rerum.
Primus enim Jovis sceleratam suscepit mulierem
Virginem. flagitiosum verò Menœtium latè videns Jupiter
In Erebum detruxit, feriens ardenti fulmine,
Propter improbitatem & fortitudinem insolentem.
Atlas verò coelum latum sustinet, dura ex necessitate,
Finibus in terræ, è regione Hesperidum argutarum
Stans, capiteque & indefessis manibus.*

vit, eò quòd exarserit amore mulierum; quòd significatur Pandoræ fabulâ, ut mox videbimus. At si Prometheus & Epimetheus iidem ac Gog & Magog statuuntur esse & Japhethi filii, quæret quispiam, quâ Jovi coevi fuerint quem existimamus non ita multò ante tempora Abrahami Patriarchæ vixisse? Sed longævitas vitæ humanæ, eâ ætate, rem extra dubitationis aleam ponit, & ex Chronologia Mosâica liquet Noachum multis annis, post natum Abrahamum mortuum fuisse. Clericus.

510. Παιῖλον, αἰολόγητον] Hæc & quæ postea dicuntur de prudentia & calliditate Promethei, confirmantur iis quæ de illò habet Æschylus, qui in *Promethæo vinculo*, omnium fermè artium inventorem facit. Plurimis enumeratis, ita eum loquentem inducit:

Βραχὺ δὲ μέγας, πάντα συνάβδω καὶ:

Πᾶσι πύχνα βροτῶν ἐν Περμαθίῳ.

Brevi oratione, omnia simul accipe: omnes artes mortalibus à Promethæo profecta sunt. Clericus.

511. Ἀμαρτυρόν τ' Ἐπιμαθία] Imprudentia Epimethei in eo videtur sita fuisse, quòd Pandoræ à Diis missam uxorem duxerit, ut sequente versu docet Hesiodus, & pluribus in sequentibus à v. 570. & in Operibus & Diebus, v. 60. & seqq. Videntur autem Pandorâ significari formosæ mulieres, quibus fortè nimium dediti populi, qui erant inter mare Caspium & Pontum Euxinum. Certè etiamnum hodie pulcris mulieribus abundat ea ora, nec aliis fermè Gynæcea Regum Persarum, Turcarum & Indorum sunt referta. Quod oriri videtur ex cœlo, quod idem temporibus Jovis fuit, ac nunc est. Clericus.

518. Πάρεστι ἐὸ γαίης καὶ πρὸ ἑξέης] Vide not. ad v. 215. Clericus.

518. Πρὸ παρ' ἰαντρίδων] Ex αὐτῷ & ὠδῷ compositum, cui πρὸ παρ' ἑ, & πᾶσι καὶ. σὺν ἑ. Guilelmus.

519. Ἐστὶν κεφαλῇ πρὸ καὶ ἀκαμάτωι χεῖρσιν] Hic versus addititius videtur. Guilelmus.

Ταύτης γάρ οἱ μοῖραν ἐδάσσατο μητιέσθαι Ζεύς.
 Δῆσι δ' ἄλυστοπέδῃσι Προμηθεὺς ποικιλόφρων,
 Δεσμῶϊς ἀργαλέοισι μέσον Διὶ κίον' ἐλάσας.
 Καὶ οἱ ἐπ' αἰνὸν ὄρεσι τανύπτερον. αὐτὰρ ὃ γ' ἦ παρ
 Ἡΐδιον αἰθ' ἀνάστην· τὸ δ' αἰέξετο ἴσον αἰπὴντι
 Νυκτὸς, ὅσον πρὸς πᾶν ἡμᾶρ ἔδοι τανυσίπτερος ὄρνις.
 Τὸν μὲν ἄρ' Ἀλκμήνης καλλισφύρεα ἄλκιμον υἱὸς
 Ἡρακλῆος ἔκτεινε, κακὴν δ' ἀπὸ νῆσσαν ἀλαλκεν
 Γαλαπτονίδῃ, καὶ ἐλύσατο δυσφροσυνάων·
 Οὐκ αἶκῃ τι Ζηνὸς ὀλυμπία νύψι μέδοντος,
 Ὄφρ' Ἡρακλῆος Θηβαγῆος κλέος εἴη
 Πλεῖον ἔτ' ἢ τοπάροιθ' ἐπὶ χθόνα πικρυβότατον.
 Τσῦτ' ἄρα ἀζόμενος τίμα ἀεὶ δαίκετον υἱόν·
 Καὶ περ χωόμενος, παύσῃ χόλη, ὃν πρὶν ἔχεσκεν
 Οὐνεχ' ἐρίζετο βυλὰς ὑπερμυθεῖ Κρονίωνι.

520

525

530

520. Δῆσι δ' ἄλυστοπέδῃσι Προμηθεὺς ποικιλόφρων.] Omnes Poëtae in monte Caucaſo factum testantur. Itaque ex quatuor fratribus unus in extremam Africam navibus aufugit ex Imperio Jovis, hoc est, ex Græcia, & præsertim Thessalia; alius verò per Bosporum Thracium & Poptum Euxinum in Colchidem ivit. Credibile est nonnullos, tyrannidem Jovis fugientes, in extremum orbem se se contulisse. Dicitur autem vinxisse Prometheus in Caucaſo, eò quod illuc compulsus, non passus fuerit in Græciam redire, non aliter ac si catenis vinctum illic tenuisset. *Clericus.*

522. Δεσμῶϊς ἀργαλέοισι Διὶ κίον' ἐλάσας.] Hæc pertinent ad descriptionem vinculorum, qua in re ingenio suo Poëta, prout voluerunt, indulserunt. *Clericus.*

521. Διὰ κίον' ἐλάσας.] Τμῶσις, διέλασας. *Gruetius.*

523. Καὶ οἱ ἐπ' αἰνὸν ὄρεσι τανύπτερον.] Alii vultures dicunt, quia Poëta, in circumstantiis describendis, omnia sibi licere putant. *Clericus.*

Ibidem. ——— αὐτὰρ ὃ γ' ἦ παρ Ἡΐδιον αἰθ' ἀνάστην.] Hæc ipsa res est, quæ consideranda est, omiſſis omnibus περιρρηγῖς. Si autem Phoeniciâ Linguâ *Jecur* dicere velimus, utemur voce *ܚܒܕ chabed*, quæ efferri, iisdem servatis consonantibus, potest *chabod*; quæ vox non r. rō divitiis significat. Itaque similitudine vocum decepti, pro divitiis Promethei, dixerunt ejus *Jecur*. Nimirum, cū Prometheus metalla exerceret circa Caucaſum, neque fodinas unquam exhaustire posse videretur; vulgò ferebant quod interdū ē fodinis hauriebatur, id

noctū

*Hanc enim ipsi sortem destinavit prudens Jupiter.
 Ligavit verò firmissimis compedibus Promethea versutum,
 Vinculis duris mediam in columnam affigens.
 Et ei aquilam immisit expansis alis: ceterum hac hepar
 Comedebat aeternum: quin ipsum crescebat tantum ubique
 Noctu, quantum toto die edisset extentus alus habens avis.
 Hunc quidem Alcmena formosa fortis filius
 Hercules occidit, malam verò pestem profligavit
 Ab Japetionida, & liberavit ab aegritudine:
 Non invito Jove Olympio in alto imperante,
 Quò Herculis Thebis geniti gloria esset
 Major etiam quàm antea, super terram multos pascentem.
 Ob id itaque veneratus honorabat præclarum filium.
 Et, licet succensens, remisit iram, quam prius habuerat,
 Eò quòd contendisset consilio cum præpotenti Jove.*

noctu iterum crescere, ut significarent exhaustiri non magis posse fodinas, quàm si tantumdem metallorum enatum fuisset singulis noctibus, quantum quotidie effodiebatur. Hinc nata fabula, quæ ornamentis poetiis adaucta paullatim nimium quantum ab origine recessit. *Clericus.*

523. Εἴπ' αἰετὸν ἄρετ'] ἰππίας. *Guietus.*

524. Τὸ δ' αἰετὸν ἴσθι ἀπὸ τῆς] Ἀν' ἴσθον ἀπὸ τῆς, undique. *Guietus.*

527. Ἡγεμὼν ἱερῆς] Non Thebaeus, sed alius multò antiquior, Tyrius 𐤇𐤓𐤏𐤋 *harachel*, hoc est, mercator, qui navibus Colchidem petiit & incolas fortè nonnullos illinc in Græciam transtulit. Plures fuisse Hercules ostendemus, in Diss. de Hercule. Sed Boeotus vates populari suo tribuit, quæ antiquioris erant. *Clericus.*

532. Ταῦτ' ἄρετ' αἰετὸν ἴσθι ἀπὸ τῆς] Est versus suppositivus. *Guietus.*

534. Εἰς τὸν βυλῆς] Subintellige κατὰ, certavit, nimirum, artibus cum Jove; quem etiam fefellit in convivio, ut in sequentibus docet *Hesiodus*. Itaque βυλῆς sunt hic τέχναι, artes, quâ voce non semel in sequentibus utitur Poeta. *Clericus.*

534. Οὐκ εἰς τὸν βυλῆς ὑπερβῆσι Κρόνον] Hic quoque est suppositivus. *Guietus.*

Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ θνητοὶ τ' ἄνθρωποι
 Μηκῶν, τότε ἔπειτα μέγαν βῆν πρὸ φρονι θυμῷ
 Δαυδάμην πεῖθ' ἔθηκε, Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων.
 Τῷ μὲν γὰρ σάρκας τε καὶ ἑκάστα πίονι θυμῷ
 Ἐν ῥήτῳ κατέθηκε, καλύψας γαστρὶ βοείῃ·
 Τῷ δ' αὖτ' ὅσ' εἰα λυκαῖ βοὸς δολίῃ ὅπῃ τέχνη
 Εὐθετίσας κατέθηκε, καλύψας χρογέπῃ θυμῷ.
 Δὴ τότε μιν προσέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Γασπερονίδη, πάντων ἀρλδείκετ' ἀνάκτων,
 ἔπειτα, ὥς ἐπερὶ ζήλῳ διεδάσασα μοίρα.

Ὡς φάτο κερτομέων Ζεὺς ἄφθιτ' ἀμήδεα εἰδώς·
 Πῶς δ' αὖτε προσέειπε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης,
 Πῶς ὅττι μενέειπας· (δολίης δ' ἔλ' ἤθετο τέχνης)
 Ζεὺς, κύνεισε, μέγιστε θεῶν αἰεττομεταίων,
 Πῶν δ' ἔλ' ὅπ' ἀποτρίβω σε ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνώγ'.

Φῆ ῥα δολοφρονέων. Ζεὺς δ' ἄφθιτ' ἀμήδεα εἰδώς
 Πῶς ῥ' ἔδ' ἠγνοίησε δόλον. κακὰ δ' ἔσσετο θυμῷ
 Φαειτῆς ἀνθρώποισι, τὰ ἣ πελέεσθ' ἔμελλεν.
 Σαρπὶ δ' ὅγ' ἀμφοτέρησιν ἀνείλετο λυκαὶν ὄλεϊ φαρ.

535. Ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ, θνητοὶ τ' ἄνθρωποι.] Diī dicuntur hic Saturni liberi, alique eorum socii; homines verò incolæ, ut videtur, Peloponnesi, quos fortè sibi subicere volebat Jupiter. Hujus conventionis nulla, quod equidem sciam, alibi occurrit mentio. Interea hinc quoque apparet Deos & homines ejusdem fuisse generis; hoc est, mortales, sed nobilitate & opibus antecelluisse Deos. Clericus.

535. Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ.] An de sacrificiis fuit illa disceptatio. Vide Scholiast. Guetus.

536. Μηκῶν.] Hoc est, Sicyone, vetustissima urbe Peloponnesi; ejus Reges antiquissimi Græciæ habebantur. Certè Eusebius Ægiæ regem, primum Sicyonis Regem, æqualem facit Nino & Abrahamæ. Vide initium ejus *Chronicorum Canonum*. Strabo autem docet Sicyonem prius Meconen dictam. Τὴν Σικωῖνα πρότερον Μηκῶνιν ἐκάλεον. Sicyonem prius vocabant Meconen. Lib. VIII. p. 265. Ed. Genevensis. Hinc emendandus Scholiastes, ejus verba sunt hic corruptissima. Urbs est Achiviæ propriè dictæ, non Argolidis, ut ille perperam habet. Clericus.

537. Δαυδάμην πεῖθ' ἔθηκε.) Ut eligeret Jupiter quem vellet, ita ut

Etenim quando disceptabant inter se Dii mortalesque homines
 Meconæ, ibi tum magnum bovem volente animo
 Divisum proposuit, Jovis mentem fallens.
 Nam hac quidem parte carnesque & intestina cum pingui adipe
 In pelle deposuit, tegens ventre bubulo:
 In altera rursus ossa alba bovis, dolosa arte,
 Ritè disponens recondidit tegens candida arvinâ.
 Jamque tum ipsum allocutus est pater hominumque Deorumque:
 Japetionida omnium illustrissime regum,
 O amice, quàm iniquè partitus es portiones!

Sic dixit latenter eum carpens Jupiter perpetua consilia sciens.
 Hunc vicissim alloquutus est Prometheus vaser,
 Tacitè arridens: (dolosa autem non immemor erat artis)
 Jupiter gloriosissime, maxime Deorum sempiternorum,
 Harum elige utram tibi in pectoribus animus suadet.

Dixit sanè dolosa cogitans. Jupiter autem æterna consilia sciens
 Cognovit certè, nec ignoravit dolum: mala autem conspiebat animo
 Adversus homines mortales, quæ & perficienda erant.
 Manibus verò hic utrisque sustulit album adipem.

ut altera pars Diis cederet, altera hominibus. Quod factum videtur
 diremto certamine, cum victor esset Jupiter. Clericus.

537. Διὸς λόγῳ ἱκανοποίησαν] Scribendum videtur ἱκανοποίησαν. Guetius.

538. Τὰ μὲν γὰρ σάπρον] Scribendum videtur τῇ μὲν γὰρ σάπρον, ut
 & versu 540. pro τὰ δ' αὖτ' ἁγία, τῇ δ' αὖτ' ἁγία. in quo & pro τὰ
 νέχρη, αὐτὸν νέχρη. ut & v. 555. Guetius.

543. Πάντων θεοδέκων ἀνάντων] Reges hic sunt Dii, ut alibi sæpè.
 Prometheus hic dicitur inter omnes Deos conspicuus, nimirum, æ-
 tium variarum peritiâ. Clericus.

551. Γνωὶ δ' ἀνέγνωσεν] Scivit, neque ignoravit. Hoc est, planè
 sciebat. Sic frequenter loquuntur Hebræi & omnis generis Scripto-
 res. Vide quæ notavimus ad Gen. XI, 30. Ceterum Hesiodus au-
 lus non est dicere Jovem deceptum fuisse, ne Deo illudere videretur;
 attamen sequentia deceptum ostendunt. Nam nisi deceptus fuisset,
 nulla ratio erat, cur usque adeò indignaretur Prometheus, & quidem
 tum demum cum ossa vidit esse sub adipe. Vide Lucianum in Pro-
 metheo, sive Caucaſo. Clericus.

Ibidem. Κατὰ δ' ἑστέον ἡμῶν ὅμοις ἀνθρώπων.] Quia, nimirum,
 hominibus apponebatur altera pars bovis. Clericus.

Χάσσει τ' φρένας ἀμφὶ χόλῳ· δέ μιν ἵκτω θυμὸν,
ὣς ἴδεν ὅσα λυκά βοὸς, δολίῃ ἔπ' ἔχρη.

555

Ἐκ δ' αἰθανάποισιν ἔπ' ἔχρη Φῦλ' ἀνθρώπων
Καίεσ' ὅσα λυκά θυγόντων ἔπ' βαμῶν.

Τὸν δ' μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
Γαπεπονίδη, πάντων πρὶ μῆδεα οἰδώς,

560

ὣς πέπον, σὺκ ἄρα πῶ δολίης ἔπιλῆθες τέχνης·

ὣς φάτο χαομήνῳ Ζεὺς ἄφθιτ' ἄ μῆδεα οἰδώς·

Ἐκ τῆς δ' ἤπειτα, δόλῳ μεμνημένῳ αἰεὶ,

οὐκ ἐδίδ' ἐμελέοισι πυρὸς μὲν ἄκαμάτῳ

Θηητῆς ἀνθρώποις, οἳ δ' ἐπ' ἔχρη ναιετάουσιν.

Ἀλλὰ μιν ἐξαπάτησεν εὖς παῖς Ἰαπετιῶ,

565

κλέψας ἀκαμάτῳ πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν

Ἐν κοίλῳ κέρθηκε· δάκεν δ' ἄρα νοόθι θυμὸν

Ζεῷ ὑψιβρεμέτιν, ἐχόλασε δέ μιν φίλον ἦτορ,

ὣς ἴδεν ἀνθρώποισι πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν.

Αὐτίκα δ' αὖτ' ἐπ' πυρὸς τῷ ξεν κακὸν ἀνθρώποισι.

570

556. Ἐκ δ' αἰθανάποισιν ἐπὶ χροῖ, καὶ πρὶ ἐξῆς] Videtur hoc velle Hesiodus, originem adolendorum ossium inde ortam; quod tamen absurdum est, cum debuerint homines peccati potius abolere memoriam, & cavere ne Diis contumeliosum Promethei factum in animum revocarent. Si dixisset hinc natam consuetudinem offerendorum holocaustorum, quorum omnia comburebantur, nulla esset difficultas, in hac ejus αἰτιολογία. Clericus.

563. Οὐκ ἐδίδ' ἐμελέοισι πυρὸς μὲν ἄκαμάτῳ] Hoc est, ut videtur, Peloponnesiis, aut aliis populis interdixit usu ignis, in officinis in quibus metalla conflabantur; ne fortè in ferrariis officinis tela fierent, aliáque arma, quibus adversus Jovem ipsum uterentur. Nam omni usu ignis neque carere possunt homines, neque arceri. Simile interdictum memorato legere est 1. Sam. Cap. XIII, 19. Clericus.

566. Κλέψας ἀκαμάτῳ πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν] Hoc est, invito Jove, iterum instituit ejusmodi officinas; cujus rei vestigium cernere licuit, ab antiquissimis temporibus, apud Chalybes; quos primos calluisse artem tractandi ferri testantur Veteres, quo factum ut ab Aeschilo dicantur σιδηροτέκτονες, in Promethæo victo, v. 688. ubi memoratis Scythiis, ita loquitur Prometheus:

Λαῖας δὲ χειρὸς οἱ σιδηροτέκτονες

Οἰκῶσι Χάλυβες.

Ad sinistram autem manum fabri ferrarii sunt Chalybes; nimirum, ad Pontum

*Irascebatur autem mente: ira verò ejus occupabat animum,
Ut vidit ossa alba bovis, dolosâ arte.*

*Ex illo tempore Diis super terram genus hominum
Adolent ossa alba odoratis in aris.*

*Hunc autem valdè indignatus allocutus est nubicogus Jupiter:
Japetionida, super omnes sapiens,
O amice, nondum sanè dolosâ oblitus es artis.*

Sic dixit irâ percitus Jupiter aeterna confilia sciens.

*Ex illo tempore deinceps, doli memor semper,
Non dabat miseris ignem insatiabilem
Mortalibus hominibus, qui super terram habitant.*

*Sed ipsum decepit egregius filius Japeti,
Furatus indomiti ignis eminùs apparentem splendorem
In concava ferula. momordit verò in animo*

*Jovem in alto tonantem, & ad iram ejus animus commotus est,
Ut vidit inter homines ignis procul apparentem splendorem.
Protinùs autem pro igne struxit malum hominibus.*

Ponti Euxini orientalia littora, quæ à sedibus Promethei non fuerunt remota. Tzetzes Chiliad. X. 338.

Χάλυβες ἴθι' ἔχιστα πλὴν τ' Τραπεζούντ'.

Οὗτοι λίγνται σίδερον ἰφάρεσιναι πρῶτοι.

Καὶ τ' χαλκὸν δὲ χαλκὸν, χαλκὸν τι λίγναι μοι.

Οἷα καὶ τῷτ' εὐρεῖται πλὴν τ' χαλκόν.

Chalybes, gens est proxima Trapezunti; hi dicuntur ferrum invenisse primi. Æt etiam vocant & Chalybum & as, quasi hoc quoque sit inventum Chalybum. Virgilius Georg. I. v. 58.

India mittit ebur, molles sua thura Sabai,

At Chalybes nudi ferrum. Clericus.

570. Τῷτ' καὶ ἀνδράποισι] Hoc est, formosis meretricibus immissis, populos ceteroqui fortes emollivit, quâ arte ferocem Lydorum indolem domuisse proditur Cyrus, consilio Crœsi. Cùm enim victi sæpiùs rebellassent, Crœsus sententiam rogatus de ratione quâ Lydi in officio in posterum contineri possent, inter alia hæc respondit: πορεύει αὐτοῖσι καθαρίζει τι καὶ ψάλλει, καὶ κομπαιύει παιδιύει τὰς παιδάς, καὶ ταχέως σφίαις. ὁ βασιλεὺς, γυναῖκας ἀντ' ἀνδρῶν ὅψαι ζεζυγίας: * edicto illis ut liberos cytharam pulsare, psallere, & canponari doceant; & brevi eos, ὁ Rex, videbis mulieres pro viris factos. Hæartes olim ferè perinde habebantur, quasi lenocinium exercere, ideò- que

* Herodotus Lib I. c. 155.

Γαίης γ' οὐ σύμπλασσε Φεικλυτὸς Ἀμφιγυήης
 Παρθένω αἰδοίῃ ἵκελον, Κρονίδεω δ' αὖ βυλάς.
 Ζῶσε δ' ἡ καὶ νόσμησι θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 Ἀργυφείῃ ἐοδῆπ'· ἥ κ' κρήθεν δ' καλύπτειν
 Δαιδαλέῳ χεῖρεσσι κατέχευε, θαῦμα ἰδέσθ'.
 Ἀμφὶ δέ οἱ σεφάνης νεοθηλέ' ἄνδρες ποίης
 Ἰμερτὸς παρέθηκε· κ' ἤρ' αὖ Παιδάς Ἀθηνῆ.
 Ἀμφὶ δέ οἱ σεφάνῳ χρυσέῳ κεφαλῇφιν ἔθηκε,
 Τῷ αὐτὸς ποίησε Φεικλυτὸς Ἀμφιγυήης,
 Ἀσκήσας παλάμῃσι, χαλεζόμην'· Διὶ πατρί.
 Τῇ δ' ἐν δαίδαλα πολλὰ τέλειχατο, θαῦμα ἰδέσθ',
 Κνώδαλ' ὅσ' ἤπειρε· πολλὰ τέφρ' ἠδὲ θύλασσα.
 Τῶν ὅγε πόλ' ἐνέθηκε· χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλή,
 Θαυμασίη, ζωοῖσιν ἰοικέτα φωνήεσσιν.
 αὐτὰρ ἐπειδὴ τότ' ἔξε καλὸν κακὸν, ἀντ' ἀγαθοῖο,
 Ἐξάγαγ' ἐνθα περ ἄλλοι ἔσαν θεοὶ ἢ δ' ἄνθρωποι,
 Κόσμῳ ἀγαθομύῳ γλαυκῶπιδ' ὀβριμοπάτρης.
 Θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεὸς θνητὸς τ' ἀνθρώπους,
 ὧς εἶδον δόλον αἰπιῷ, ἀμήχανον ἀνθρώποισιν.
 Ἐκ τ' οὐ γ' ἦν ἐπὶ γυναικῶν θηλυτεράων.
 Τῆς γ' ὁλώϊόν ἐστι γ' ἦν, ἢ Φύλα γυναικῶν
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάουσιν,
 Οὐλομύνης πενίης ἢ σύμφορος, ἀλλὰ νόροιο.
 ὧς δ' ὁπότε ἐν σμήνεασι κατηρεφέεσσι μέλισσαι
 Κηφῆνας βόσκουσιν, κακῶν ξυνήσας ἔργων,
 Αἰ μὲν τε πρὸ παν ἡμᾶρ ἐς ἥλιον κατὰ δυνάτα
 Ἡμάπασι πρὸ δ' ὄντας, πρὸ εἰσὶ τε κηρία λείκα,
 Οἱ δ' ἐντοφτε μύροντες ἐπιρεφέας ἢ σίμβλους,

que Justinus Lib. I. c. 7. ita rem expressit: Interjecto deinde tempore, Lydi rebellavere, occupato in aliis bellis Cyro; quibus iterum victis, arma & equi adempti, jussitque cauponias, & ludicras artes, & lenocinia exercere. Et sic gens industriā quondam potens & manu strenua, effeminata molliatā, luxuriāque virtutem pristinam perdidit. Ac sanē, ut sibi docet Herodotus, * Ἐ. Λυδῶν δῆμος αἱ θυγατέρες ἐπορεύοντο πῦσαι, σὺν ἡλικίᾳ σφίσι φερταῖς, Lydorum populi filiae omnes prostabant, sibi dotem colligentes. Conjicimus Epimetheo & popularibus similia contigisse,

* Lib. I. c. 93.

E terra enim conformavit perquam celebris Vulcanus
 Virginis pudicæ simulacrum, Saturnii consilio.
 Cinxit verò & adornavit Dea cæcis oculis Minerva
 Candidâ veste: capiti verò calyptram
 Ingeniosè factam manibus imposuit, mirum visu:
 Circùm verò eiserta recens florentis è floribus herbæ
 Amoena imposuit capiti Pallas Minerva:
 Circūmque ei coronam auream caput posuit,
 Quam ipse fecerat inclytus Vulcanus,
 Elaborans manibus, gratificans Jovi patri.
 In hac artificiosa multa celata erant, mira visu,
 Belluæ quas Continens plurimas alit, atque Mare,
 Ex illis multas in ea posuit. gratia verò resplendebat magnâ,
 Mirabilis, animantibus enim similes erant vivis.
 Ceterum postquàm effecit pulcrum malum, pro bono
 Eduxit ubi alii erant Dii atque homines,
 Ornatu gestientem cæciæ Palladis forti patre prognata.
 Admiratio autem cepit immortalesque Deos mortalesque homines,
 Ubi viderunt dolum exitiosum, inexplicabilem hominibus.
 Ex illa enim genus est mulierum tenerarum.
 Illius enim perniciosum est genus & sexus mulierum,
 Nocumentum ingens mortales inter homines habitant,
 Perniciosa paupertatis non comites, sed luxûs.
 Ac veluti cùm in alveariis tectis apes
 Fucos pascunt, malorum participes operum,
 Illæ quidem per totum diem ad solem occidentem
 Diurnæ laborant, & faciunt favos albos,
 At illi intus permanentes coopertis in alveariis,

ex v. 590. & sequentibus, ex quibus non difficile est intellectu nomine Pandoræ meretrices describi. Ceteræ circumstantiæ sunt ornamenta Poëtica veteris historię. Clericus.

571. Γαίης ὅδ' σύνπλοκος] h. e. οὐ γαίης. Sic in ἱερῶς. Guetus.

595. Ευήνοτος ἱερῶν] Hoc est, κακῶν ἱερῶν κρινάτης, κακὰ ἱερὰ κρινάτης. Guetus.

596. Αἱ μὲν π] Scribendum videtur αἱ μὲν γ. Guetus.

597. Κηβία λούρα] Hoc est, λαμπρὰ τὰ γλῶσσι. Hesych. Guetus.

Ἀλλότριον κάματον σφετέρῃω ἐς γαστέρ' αἰμῶνται.

Ὡς δ' αὖτως ἀνδρεῶσι κακὸν θνητοῖσι γυναικάς

600

Ζῶς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ξυνήοντας ἔργων

Ἀρκαλέων. ἔπερον ᾧ πόρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο

Ὅς κε γάμον φεύγων καὶ μέρμερα ἔρξα γυναικῶν,

Μὴ γῆμα ἐθέλη, ὅλοον δ' ἔπι γῆρας ἵκηται,

605

Χήτῃ γρηγορόμοιο, ὅδ' ἔβιότῃ ἐπιδόλης

Ζῶς, ἀποφθιμῶς ᾧ καὶ κτῆσιν δατέονται

Χηρωσαί. ᾧ δ' αὖτε γάμος μὴ μοῖρα γήνηται,

Κεδνίῳ δ' ἔχεν ἀγοίῃ, δραχῆαν προπίδεσσι,

Τῷ ᾧ ἀπ' αἰῶν' αὖ κακὸν ἐοδλῷ ἀντιφείζῃ

610

Ἐμμελαι. ὅς δέ κε τέτμη ἀπαρτηροῖο γνέβλης,

Ζῶς ἐνὶ στήθεσιν ἔχων ἀλίσσων ἀνίλω

Θυμῷ καὶ καρδίῃ, καὶ ἀνήκεσσαν κακὸν ἐστίν.

Ὡς οὖν ἐστὶ Διὸς κλέψαι νόον ἔδ' ἐπαρελθεῖν.

Οὐδ' ἔγωγε Ἰάπεπονίδης αἰκάκητ' Προμηθεύς

Τοῖο γ' ὑπεξήλυξε βαρυνὼ χόλον, αἶψ' ὑπὸ ἀνάγκης

615

καὶ πολυῖδραν ἐόντ' ἀμέγας καὶ δεσμὸς ἐρύκει.

Βελαίρεω δ' ὡς πρῶτα πατὴρ ἀδύσαστο θυμῷ,

Κότῃ τ' ἠδὲ Γύγῃ, δῆσε καρτερῷ ἐνὶ δεσμῷ,

Ἠνορέλῳ ὑπεροπλον ἀγῶμην ἠδὲ καὶ εἶδ',

620

καὶ μέγεθ'. κατένασσε δ' ὑπὸ χθονὸς Ὀρυοδείης,

Ἐνθ' οἷγ' ἄλγε' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες,

Εἶατ' ἐπ' ἐχατῇ, μεγάλης ἐν πείρασσι Γαίης.

Δητὰ μάλ' ἀχνύμῃοι, καρδίῃ μέγα πένθ' ἔχοντες.

Ἀλλὰ σφέας Κρονίδης τε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,

625

οὓς τέκεν ἠΰνομ' Ῥεῖη Κρόνῃ ἐν Φιλότῃ,

Γαίης φραδομοσιώῃσιν ἀνήγαγον ἐς Φάτ' αὖψ.

602. Ἐπρην δὲ πόρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο] Hoc est, pro bono quod ex mulierum carentia sortitus est. subintellige τὴν ὅσον γάμον &c. εἰ qui πυρτιάς &c. ordo: ἔπρην δὲ κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο ἔπειν τὴν ὅσον γάμον εἰς γῆρας ἔλθῃ χήτῃ γρηγορόμοιο. Guicetus.

605. Ὅν βιότῃ ἐπιδόλης] Penuria, per penuriam. Guicetus.

607. Μετὰ μοῖρα γήνηται | Τμῆσις μετὰ γήνηται, h. e. μετῇ. Guicetus.

609. Κακὸν ἐοδλῷ ἀντιφείζῃ] Hoc est, malum pro bono obstat. Guicetus.

610. Ἀπαρ-

*Alienum laborem suum in ventrem metunt:
 Similiter viris rem malam mortalibus mulieres
 Jupiter altitonans dedit, participes operum
 Molestorum. aliud verò præbuit malum pro bono
 Qui nuptias refugiens, & laboriosa opera mulierum,
 Non uxorem ducere velit, gravem verò attigerit senectam,
 Caret qua senectutem foveat: si non sine opibus
 Vivat, mortui possessionem inter se dividunt
 Remoti cognati: cui verò nuptiarum conditio contigerit,
 Pudicam verò habuit conjugem, sapientem,
 Huic perpetuò malum cum bono certat.
 Qui verò adeptus fuerit nocentis generis fœminam,
 Vivit in pectore gestans perpetuum mœrorem
 Animo & corde, & immedicabile malum est.
 Adeò non licet Jovis fallere consilium, neque effugere.
 Neque enim Japetionides nulli injurius Prometheus
 Illius evitavit gravem iram, sed necessario,
 Quamvis multifidus sit, magnum vinculum coërcet.
 Briareo verò ubi primum pater tratus est animo,
 Cottòque atque Gygæ, ligavit forti vinculo,
 Fortitudinem immanem admiratus, atque etiam formam,
 Et magnitudinem: collocavit autem sub terram latam,
 Ubi illi dolores habentes sub terra agentes,
 Sedent in extrema plaga, magnæ in finibus Terræ,
 Usque valdè mœrentes, corde magnum luctum habentes.
 Sed ipsos Saturnius atque immortales Dii alii
 Quos peperit pulcricoma Rhea Saturni in amore,
 Terræ consiliis reduxerunt in lucem iterum.*

610. Α'περμεγίστο ῥοιδλῆς] Subintellige γαστήρ. γ. seq. αἰάστῃ, hoc est, ἀφύκτον, ἀχώρητον. Guictus.

617. Πατὴρ ἀδύοσσοι θυμῷ] Οὐρανός. Guictus

617. Πατὴρ ἀδύοσσοι θυμῷ] Hoc est, Saturnus, ut sequentia ostendunt. Clericus.

620. Τὸν χθονὸς σιγνοδείης] In carcere, nimirum, subterraneo, aut quem subterraneum fingit Poëta. Hinc Hesiodus incipit narrare bellam, quod patri intulit Jupiter. Clericus.

Ἀὐτὴ γάρ σφιν ἅπαντα διλυκέως κατέλεξε,
 Σὺν κείνοις νίκην τε καὶ ἀγλαὸν δῖχον δρέοντα.
 Διτῆνες γὰρ μάρναντο, πόνον θυμαλγὴν ἔχοντες,
 Τιτῆνες τε θεοί, καὶ ὅσοι Κρόνον ἐξερχόμενοι, 630
 Ἀντίον ἀλλήλοισι διὰ κρατερῆς ὑσμίνας.
 Οἱ μὲν αἶψ' ὑψηλῆς Ὀθρυῖος Τιτῶνες ἀγαυοί,
 Οἱ δ' ἄρ' αἶψ' Οὐλύμποιο θεοὶ δωτῆρες ἑάων,
 Οὓς τέκεν ἠΰνομος Ρείη Κρόνον ἀνθηεῖσα.
 Οἱ ῥα πῶτ' ἀλλήλοισι μάχην θυμαλγὴν ἔχοντες, 635
 Συναχέως ἐμάχοντο δέκα παλῆες ἐνιαυτῶς.
 Οὐδέ τις ἴω ἔειδεν χαλεπῆς λύσης, ἐδὲ πλεῖστον
 Οὐδέτερος, ἴσον δ' ἐπέτατο πολέμοιο.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέχεθεν ἄρμυρα πάντα,
 Νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τότε θεοὶ αὐτοὶ ἔδυσαν, 640

630. Τιτῆνες τε θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνον ἐξερχόμενοι] Dii quidem prioris ætatis, Titans dicti, quasi *luto geniti*, ut antea diximus; Dii verò posterioris à Saturno orti, simpliciter Dii. Clericus.

632. Οἱ μὲν αἶψ' ὑψηλῆς Ὀθρυῖος Τιτῶνες ἀγαυοί] Saturnus cum suis videtur Othryn montem quasi arcem occupasse, & obsessus fuisse in eo loco; qui fortè duxit hinc nomen, nam *ἔωχῃ βασίλει* est *cinxis*. Mons est qui Phthiotidem à meridie claudit. Clericus.

633. Οἱ δ' ἄρ' αἶψ' Οὐλύμποιο θεοὶ] Olympus est ad septem triones ejusdem Thessaliæ tractûs, in quo Jupiter sedes fixit. Antiquus auctor * *Euhemerus*, ut verbis utar *Lactantii* è Lib. I. c. 11. *Inst. Divinæ*, qui fuit ex civitate Messana, res gestas Jovis & ceterorum, qui Dii putabantur, collegerat; historiâque contexuerat ex titulis & inscriptionibus sacris, quæ in antiquissimis Templis habebantur, maximèquæ in fano Jovis Triphylîi, ubi auream columnam positam esse ab ipso Jove titulus indicabat. In qua columna, gesta sua perscripserat, ut monumentum esset posteris rerum suarum. Hanc historiam interpretatus erat *Ennius*, & sequutus; cujus hæc sunt verba, prout ea recitat *Lactantius*, loco memorato: *Et tempestate, Jupiter in monte Olympo maximam partem vitæ colebat; & eò ad eum in jus veniebant si qua res in controversia erant. Item, si quis quid novi invenerat, quod ad vitam humanam utile esset, eò veniebat, atque Jovi ostendebat.* Ex eo igitur monte Jupiter, cum suis, egressus, bellum intulit

* Vivebat tempore Cassandri, Antipatri F. Regis Macedonia, ante Chr. Nat. cccx.

*Ipsa enim eis cuncta prolixè recensuit,
Cum i. lis victoriàmque & splendidam gloriam accepturos.
Diu enim pugnarunt, laborem animum cruciantem habentes.
Titanèsque Dii, & quotquot è Saturno nati sunt,
Contra sese mutuò per validas pugnas:
Hi quidem ab alta Othry, Titanes gloriosi,
Illi verò ab Olympo, Dii datores bonorum,
Quos peperit pulchricoma Rhea Saturno concumbens.
Illi sanè tum inter se pugnam animum excruciantem habentes,
Continenter pugnant, decem totos annos.
Neque ullus erat contentionis gravis exitus, neque finis
Alterutris: aequaliter autem finis extendebatur belli.
Sed quando jam illis præbuit congruentia omnia,
Nectárque ambrosiàmque, quibus Dii ipsi vescuntur,*

tulit Saturno; neque enim putandum eos, ex montibus aliquot millibus passuum remotis, missilia in se invicem coniecisse. *Clericus.*

635. Οἱ γὰρ πρὸ ἀπείροισι μάχην θυμολαγὴ ἔχοντες.] Hinc manifestò liquet, ut ex innumeris aliis, Deos fuisse antiquissimos incolae Græciz. Sacra Historia ita habebat, ut docet *Lactantius* Lib. I. c. 14. *Jovem adultum, cum audivisset patrem atque matrem (à Titanibus) custodiis circum septos atque in vincula coniectos, venisse cum magna Cretensum multitudinem, Titanumque ac filios ejus pugnando vicisse; parentes vincula exemisse, patri regnum reddidisse, atque in Cretam remeasse. Post hac deinde Saturno datam sortem, ut caveret ne eum filius è regno expelleret; illum elevanda sortis, atque effugiendi periculi gratiâ, insidiatum Jovi, ut eum necaret. Jovem cognitis insidiis, regnum sibi denuò vindicasse, ac fugasse Saturnum, ex Thessalia, nimirum. Scio Eubæmerum, quasi hominem vanum traduci, sed non est hic locus ejus defendendi. Interea omnia suadent Thessaliam fuisse sedem belli inter Deos, & præmium victoris.* *Clericus.*

640. Πάσι γάρ.] Subintellige Κερύδης è superioribus. *Guierius.*

640. Νέκταρ τ' αὖ ποσειδών, τίναρ δὲ τοῖς αὐτοῖς ἔδουσιν.] Si hic urgere-
mus verbum ἔδουσιν, sequeretur utrumque esse cibum, neutrum potum;
attamen plerique ambrosiam cibum fuisse contendunt, nectâr po-
tum. At est locus *Homeri* planè huic contrarius, ex quo colligere
eadem ratione possis utrumque fuisse potum. Exstat *Odyss. I. v. 359.*
ubi *Polyphemus* de vino, quod ei bibendum dederat *Ulysses*:

Ἀλλὰ τίδ' ἀμβροσίης κ' ἱκταρός ἐστὶν ἀπὸρρώξ.

Verùm hoc ambrosia & nectâris est rivus. Ad quem locum *Eustathius*:

Πάντων ἐν σήθεσιν αἰέξετο θυμὸς ἀγνύχῃ.

Ὡς νέκταρ δ' ἐπείσαντο καὶ ἀμβροσίῳ ἔρατεινόν,

Δὴ τότε τοῖς μετέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·

Κέκλυτέ μοι, Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἀγλαὰ τέκνα,

Ὅφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.

645

Ἢδη γὰρ μάλα δηρὸν ἐναντίοι αἰκλήλοισι,

Νίκης καὶ Κραίας· αἶμαρ μάρναμεθ' ἡμεῖς πάντες,

Τιτῶές τε θῆοι, καὶ ὅσοι Κρόνῳ ἐκγνόμεοι.

Τῆς δ' ἐμὴς μεγάλλῳ τε βίῃ καὶ χεῖρας αἰάπης

Φαίνετε Τιτῶεσσι ἐναντίοι ἐν δαΐλυγῃ,

650

Μνησάμενοι Φιλότιτον ἐνέει, ὅσῃ παθόντες

Ἐς Φάειν αἶψ' αἰφίκεοι δυνειγέειν ἀπὸ δεσμῶ,

Ἡμετέρῃς Δαΐβυλῃς, ἀπὸ ζόφου ἠερόεντος.

Ὡς Φάειν τ' ἐξ αὐτῆς ἀμείβετο Κότιον ἀμύμων·

Δαιμόνι, σὺν ἀδείῃσι πιφάσκεαι· αἰεὶ καὶ αὐτοὶ

655

Γόμφῳ ὅπ' αἶψ' ἔμην πρᾶπίδες, αἶψ' δ' ἔστι νόημα,

Ἀλκτὴρ δ' ἀθανάτοισιν ὄφης γλῶσσο κρυεροῖο.

*thius: σημειῶσαι, inquit, ὅτι ἐν τῷ ἀπὸρῶντι ἐμφαίνει ὁ ποιητὴς ὡς ὅτι ἀπὸ
δου ἐστὶ νοῆσαι καὶ τὴν ἀμβροσίαν ὑγρὴν καὶ ὡσπερ καὶ τὸ νέκταρ. τὸ γὰρ ἀπὸρῶν
τοῖς ὑγροῖς ἀποσπέρμεζεν, δηλοῖ γὰρ ἀπὸρῶν. ἔγωγε γὰρ καὶ ἐπείνοισι πρὸς τὴν
νωτῆριν, τὴν ἀμβροσίαν λαβόντες εἰς ὑγρὴν θέσαν τρεφόμεν. ἴσως δὲ καὶ συντε-
δοκῶντες πρὸς μόνον τὸ νέκταρ καὶ τὴν ἀπὸρῶν, ὡς χεῖρ καὶ αἶμαρ πρὸς τὴν
τῆς ἀμβροσίας νοῆσιν: observa voce ἀπὸρῶν ostendere Poëtam non absolum
esse intelligere ambrosiam quodque esse liquidam quid, quemadmodum ne-
ctar; nam ἀπὸρῶν liquidis convenit, significat enim effusum. Sic et
fecerunt quidam recentiorum, qui accipiunt ambrosiam quasi quidam ali-
mentum Deorum. Fortè etiam synecdochicè ad solum nectar referendum
ἀπὸρῶν, ita ut alterum nomen subintelligendum sit, quod ad ambrosiam refe-
ratur. Verum multò simplicius dixerimus & Homerum & Hesiodum
minùs accuratè loquutos, neque ex ἀκρολογίᾳ ullum confectarium
esse deducendum. Verum tamen est nonnullis Veteribus Nectar
fuisse solidum cibum, ambrosiam verò potum, quod ostendit Eusta-
thius, in sequentibus verbis, ex Anaxandride, Alcmane & Saphone.
Sic parum sibi constant Poëtae, in meris figmentis.*

*Si originem vocis νέκταρ à Græcis petamus, respondent * ita dici
τὸ θεῶν πόμα, οἷον τὸ συνέχον τὰς πίνοντας αὐτὸ ἐν νοῆτι, παρὰ τὸ νέον καὶ
τὸ ἔχει, νεόνεκταρ, καὶ κατὰ συνηγορίαν νέκταρ: διὸ καὶ Ἡσίοδος αὐτὸ κρινεῖ, Ἰλιάδ.*

Δ.

* In Etymol. Magno.

*Omnium in pectoribus accendebatur animus generosus.
Ubi verò nect̃ar comederunt & ambrosiam amabilem,
Jam tum ipsos sic affatus est pater hominũque Deorũque:*

*Audite me, Terraque & Cœli inclyti liberi,
Ut dicam quæ me animus in pectore jubet,
Jam enim admodum diu adversi nobis mutuò,
Pro victoria & imperio pugnavimus dies omnes,
Titanēsque Dii, & quotquot è Saturno sati sumus.
Vos verò magnamque vim & manus invictas
Ostendite Titanibus contrarii in pugna gravi,
Memores amicitiae placida, & quæ perpeffi
Ad lucem redieritis molesto à vinculo,
Nostra per consilia, à caligne obscura.*

*Sic dixit. illum verò rursum excepit Cottus egregius:
Venerande, non ignota loqueris: sed & nos
Scimus, quod excellas prudentiã & intellectu,
Depulsor immortalibus damni fuisti horrendi.*

Δ. Alii verò deducunt πνεῦμα τὸ ἐν στήθεσιν καὶ πῦρ τὸ φερόμενον. Dicere debuissent πνεῦμα, unde πνεύμα. *justa facio & πνεῦμα mortui.* Quam Etymologiam, si Græca vox sit, veram esse suadet vox ἀμβροσία, quæ ejusdem est significationis; de qua & hoc observandum, non esse nomen substantivum, sed adjectivum, cum quo subintelligenda vox τροφή, *cibus.* Ἀμβροσία passim, apud Poetas, *divinum* significat, non secus ac νηπιέμενον. Quod si verum sit, videbitur Hesiodus hoc velle Jovem immortalitate donasse socios suos, præbitis nectare & ambrosiã, quibus soli Dii uti credebantur; quo munere accepto, fortius in Titanas pugnarunt. Sed mihi verisimilius videtur πνεῦμα nikt̃ar aut nekt̃ar vocem esse Phœniciam, quæ *suffitum* sonat; qui veluti potus Deorum habebatur, ut caro victimarum cibus. Adi Luciani librum de Sacrificiis. Clericus.

644. Ὡς ἰνέμεται δὲ ἐπὶ πόντῳ καὶ ἀμβροσίῳ ἰσχυμένῳ] Hic versus est infinitivus. Guicetus.

652. Δυσχερὲς δὲ δὴν δισμῷ] A vinculis molestæ quietis, vel à quiete molesta vinculorum. Guicetus.

656. Περὶ μὲν προπιδίς] Scribendum videtur: περὶ τοῦ προπιδίς, περὶ δὲ τοῦ ἰσχυμένου. Guicetus.

657. Ἀπὸς ἧτος προπιδίος] Nota προπιδίος pro προπιδίς positum. Guicetus.

Σῆς δ' ὑποφραδμοσύνησιν ὅτ' ὅφρα ἡερόεντ'
 Ἀψορρόν δ' ἐξαῦτις ἀμειλίχτων ὅτ' ὅδεσμάων
 Ἡλύθαμην, Κρόνῃς ἢ ἄναξ, ἀνάελπια πεθόντες.
 Τῷ καὶ νυῖ ἀπενεῖ τε νόῳ καὶ ὀπίφρονι βυλῇ
 Ῥυσόμεθα κρεῖτ' ὑμὸν ἐν αἰνῇ δηιοτῇ π,
 Μαρνάμενοι Τιτῇσιν ἀνὰ κρητερὰς ὑσμίνας.

660

Ὡς φάτ'. ἐπήνησιν ᾧ θεοὶ δωτῆρες ἐάων,
 Μῦθον ἀκέσσαντες. πόλεμ' δ' ἐλιλαίετο θυμὸς
 Μᾶλλον ἔτ' ἢ παρόισθε μάχην δ' ἀμέγαρτον ἔγειραν
 Πάντες, θήλειά τε καὶ ἄρσενες, ἡματι κεινῷ,
 Τιτλῶές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνῃς ἐξεγνώοντο,
 Οὓς τε Ζεὺς ἐρέβασφιν ὑπὸ χθονὸς ἦκε Φόως δέ,
 Δεινοὶ τε κρατεροὶ τε, βίην ὑπέροπλον ἔχοντες.

665

670

Τῶν ἐκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἵσσοντο
 Πᾶσιν ὁμῶς. κεφαλὰὶ δ' ἐκάστω πεντήκοντα
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὅτ' ἐν σιβαροῖσι μέλεσσιν.
 Οἱ τότε Τιτλῶεσσι καπέσθην ἐν δαί λυγρῇ,
 Πέτραις ἡλιβάτῃς σιβαρῆς ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 Τιτλῶες δ' ἐτέρωθεν ἐκαρτυῶντο φαλαγγας
 Προφρονέως, χειρῶν τε βίης δ' ἅμα ἔργον ἔφαινον
 Ἀμφοτέροι. δεινὸν δ' ὥρειαχε πόντ' ἀπείρων.
 Γῇ δ' ἐμὲν ἐσμαρσάμην ἐπέσνε δ' ἔβανος ἄρ' οὐς
 Σειόμεν', πεδόθεν δ' ἐπινάσσετο μακρὸς Ὀλυμπ'
 Ῥίπῃ ὑπ' ἀθανάτων. ἐνοστὶς δ' ἵκανε βαρεῖα
 Τάρταρον ἡερόεντα, ποδῶν αἰπεῖά τ' ἰωή
 Ἀπ' ἐταῖς ἰωχομοῖο, βολάων τε κρητερῶν.
 Ὡς ἄρ' ἐπ' ἀπλήλοισ ἴεσαν βέλεα σονόεντα,
 Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' ἔβανόν αἰερόεντα
 Κεκλομένων. οἱ δ' ἐξύισαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ.
 Οὐδ' ἄρ' ἐπὶ Ζεὺς ἴχεν ἐὼν μὲν, ἀλλὰ νῦν τῷ γε
 Εἴθαρ μὲν μὲν ἐπὶ πάλῳ το Φρένες, ἐκ δέ τε πᾶσαι

675

680

685

658. Σῆς δ' ὑποφραδμοσύνησιν] Scribo ὑποφραδμοσύνησιν. Hesych.
 ὑποφραδμοσύνησιν, ἢ ὑποφραδμοσύνησιν, ὑποφραδμοσύνησιν, σκεψάμεθα. Guicetus.

659. Ἀψορρόν δ' ἐξαῦτις] τὸ δ' delendum videtur. Guicetus.

666. Ἀμέγαρτον ἔγειραν] Hoc est, μεγάλῳ. Guicetus.

669. Ζεὺς ἐρέβασφιν] Τὸ ἐξ subintelligitur. Guicetus.

678. Δεινοὶ δ' ὥρειαχε] Scribendum videtur ὑπερέμχῃ, supra mo-
 dum

Tuâ verò prudentiâ ab caligine opaca
 Retrò iterum acerbis à vinculis
 Venimus, Saturni fili rex, qua nollemus passi.
 Ideoque nunc intento animo, & prudenti consilio,
 Vindicabimus vestrum imperium in gravi conflictu,
 Pugnantes cum Titanibus per acria praelia.

Sic dixit. collaudarunt verò Dii datores bonorum,
 Sermone audito. bellum verò cupiebat animus
 Magis etiam quàm antea: pugnam verò arduam ciebant
 Omnes, fœminæque & mares, die illo,
 Titanesque Dii, & quotquot Saturno prognati sunt,
 Quosque Jupiter ex Erebo sub terra misit ad lucem,
 Acres robustique, vires immensas habentes.
 Horum centum quidem manus ab humeris erumpebant
 Omnibus simul. capita verò unicuique quinquaginta
 Ex humeris enatæ erant in robustis artubus.
 Qui tum Titanibus oppositi sunt in pugna luctuosa,
 Rupes magnas validis in manibus gestantes.
 Titanes verò ab altera parte confirmabant phalanges
 Alacriter, manuumque viriumque simul opus ostentabant
 Utrique. horrendè verò insonuit pontus immensus.
 Terra autem valdè stridebat: ingemiscebat verò latum cælum
 Quassatum, & penitus concutiebatur amplus Olympus
 Impetu à Deorum. concussio verò venit gravis
 Ad Tartarum tenebricosum, & pedum acris fragor
 Immodici tumultus, ictuumque fortium.
 Ita sanè in sese mutuò jaciebant tela gemebunda.
 Vox autem utrarumque pervenit ad cælum stellatum
 Adhortantium. at illi congregiebantur magno cum clamore.
 Neque sanè ampliùs Jupiter cohibebat suum robur, sed ipse
 Statim robore implebatur animus, & omnem

dum insonabat. *Guietus.*

680. Πεδόν] E fundo, hoc est, penitus. *Guietus.*

683. Α'αίτη ιαχμῆς] Hoc est, θόρυβος. *Guietus.*

688. Εἴητε μὲν μὲν] Εἴητε, εἴητε, εἴητε, εἴητε & εἴητε cognata
 quibus adde τὸ εἴητε. Ib. ἐκ δὲ τῶν πᾶσι φωνῶν β(ω) Εἴητε. *Guietus.*

689. Α'αίτη.

Φαῖνε βίβω. ἄμυδις δ' αἶρ' ἀπ' ἔρηνυ ἡδ' ἀπ' Οὐλύμπω

Λ' ἐρράπλων ἔσειχε σινωχαδόν· οἱ ᾗ κεραυνοὶ

690

Ἰκτάρ' ἅμα βροντῇ τε καὶ ἀστεροπῇ ποτέοντο

Χειρὸς ἀπὸ στιβαρῆς, ἱερὴν φλόγα θ' εἰλυφόωντες

Ταρφέες. ἀμφὶ δ' γαῖα φερέσβιτο ἰσμερσίζεν

Καιομένη· λάκε δ' ἀμφὶ πυρὶ μεγάλ' ἄσπετο ὕλη.

Ἔζεε δ' ἡ χθὴν πᾶσα, καὶ Ὠκεανοῖο ῥέεθρα,

695

Πόντο τ' ἀτρεύετο, τῆς δ' ἀμφεπε θερμὸς αὐτμῇ

Τιτῆνας χθονίης· φλόξ δ' ἠέρεθ' ὅταν ἦσαν

Ἄσπετο. ὅσπερ δ' ἄμερδε καὶ ἰφθίμων περ ἰόντων

Λύγῃ μαρμαίρεσσαν κεραυνῷ τε στροπῇ τε.

Καῦμα δ' ἡ θεωπέσιον κάπτεχεν χάτο· εἶσατο δ' ἅντα

700

Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἡδ' ἔασιν ὅσταν ἀκῦσαι,

Αὐτως ὡς ὅτε γαῖα καὶ ἔρηνος δῖρος ὑπερθεν

Πίλνατο· ποῖτο γάρ κε μέγιστο δῦπτο ὀρώρε,

Τῆς μὲν ἐρειπομένης, ἧ δ' ὑψόθεν ἐξελαπόντο.

Τόσσ' δῦπτο ἔχρητο θεῶν ἐρεῖα ξυνιόντων.

705

Συνὸ δ' ἄνεμοι ἑνοσίη τε κόνιν θ' ἅμα ἰσφαρσίζον,

Βροντῶν τε, Σπρωπῶν τε, καὶ αἰθαλάεσσι κεραυνόν,

Κῆλα Διὸς μεγάλοιο. Φέρον δ' ἰαχίω τ' ἐνοπλίω τε

689. Ἀμυδις δ' αἶρ' ἀπ' ἔρηνυ, ἡδ' ἀπ' Οὐλύμπω. Λ' ἐρράπλων ἔσειχε. *Hic verè Hesiodus, quod aiunt, cœlum terræ miscet; primum enim cùm accepisset ab antiquissima fama Jovem ex Olympo pugnasse, quemadmodum Saturnum ex Othry, cœlum credidit perinde esse ac Olympum, quem Poëtarum errorem antea jam notavimus. Deinde cùm Jovem hominem Cretensem miscuisset cùm summo Numine, cujus telum fulmen esse creditur; hic nobis Jovem suum fulmina, pro telis, mittentem, atque e cœlo pugnantem inducit. Cetera descriptio pugnae tota ornamentis Poëticis constat. Clericus.*

690. Ἔσειχε σινωχαδόν. *Continuatè. à σινέχω, σινώχω, σινωχάω, σινωχαδόν, & σινωχαδόν. Guilielmus.*

691. Ἰκτάρ. *ἰσχυρὸς, de prés. Guilielmus.*

694. Μεγάλ' ἄσπετο. *Μεγάλας. Guilielmus.*

696. Θερμὸς αὐτμῇ. *Sic supra ὄρεος κρυεργῶ. Guilielmus.*

697. Τιτῆνας χθονίης. *Id est, terræ filios. Guilielmus.*

700. Χάτο. *Hoc est, cœlum. vide Scal. in Varr. Ib. οἷον δ' ἔστι. Subintellige πᾶς. Guilielmus.*

700. Θεωπέσιον κάπτεχεν Χάτο. *Χάτο. hic signat sine dubio ingentem aëris*

Exseruit vim. simul etiam à cœlo atque ab Olympo
 Fulgurans incedebat assidue: fulmina autem
 Celerrimè unà cum tonitru & fulgure volabant
 Manu à robusta, sacram flammam circumvolventia
 Crebra. circum verò terra alma reboabat
 Ardens: crepitabat autem undique igne valdè magna sytva.
 Fervebátque terra tota, & Oceani fluentia,
 Pontúsque immensus. circumdedit autem calidus vapor
 Titanes terrestres: flamma verò ad aërem divinum pervenit
 Magna. oculos verò visu privabat quantumvis fortium
 Splendor radians fulminisque fulgurisque. (tur ac si quis coram
 Incendium autem magnum corripuit Erebum: similèque videba-
 Oculis adspiceret, ac auribus vocem audiret,
 Eodem modo cum olim & terra & cœlum latum supernè
 Appropinquabat. talis enim maximus strepitus excitabatur,
 Hac quidem diruta, illo autem ex alto diruente.
 Tantus fragor erat Diis pugna confligentibus. (hæc.
 Simul quoque venti motumque pulveremque cum strepitu excita-
 Tonitruque, fulgurque, & ardens fulmen,
 Tela Jovis magni. ferebant autem fremitum clamoremque

aëris extensionem, quæ vacua capitibus nostris imminet; nam Hesiodus describit prælium, quod supra terram, non infra, commissum est. Nec obstat quod antea dixit, flammam ad aërem pervenisse, cum quia sunt hîc frequentes repetitiones, tum quia hæc aliquatenus differunt; nam καὶ ὁ μέγας θάλασσαν ingens ardor, aut incendium est effectus flammæ. Sic καὶ ὁ usurpavit Aristophanes in Nubibus, p. 151. Ed. Genevensis majoris, ubi ita loquentem Socratem inducit, inanem aërem ostendentem:

Ἀλλο τί δὴτ' ἐν γαίῃς εἶναι θεὸν εἰδέναι, πλὴν ὑπὲρ ἡμεῖς,

Τὸ καὶ τὴν καὶ τὰς νεφέλας καὶ τὴν γλῶτταν, τείναι παντί.

Aliud quidquam non existimabis Deum esse, præter ea quæ nos existimamus; hoc Chaos & Nubes & Linguam, tria hæc. Ubi Scholiastes: καὶ λέγει τὸ αἶθερ, παρὰ τὸ κεχύσθαι, imò verò παρὰ τὸ χαίνειν, hiare. Vide dicta ad s. 116. Vide etiam Aristophanem p. 164. & alibi.

703. Πάναθ] Ἐπιλάζω. Guicetus.

706. Κόιν ἰσφαράζον] Hesych. ἰσφαράζον ἰδύναι μὲν ψόφου, ἐκίοναι. vulgò ἤχει τὸ ἐκίοναι. Ib. κόνιν] Κοίλω. Guicetus.

Ἔς μέσση ἀμφοτέρων· ὅπερ δὲ ἀπλητὸ ὄρεσσι
 Σμερδαλέης ἐρεδὸν· κάρτε δὲ ἀνεφαίνετο ἔργων. 710
 Ἐκλίνθη δὲ μάχη. πρὶν δὲ ἀλλήλοισι ἐπέχοντες,
 Ἐμμύεως ἐμάχοντο διὰ πρῶτα ὕσμιναι.
 Οἳ δὲ αἶρ' ἐνὶ πρῶτοισι μάχῃ δαμνέαν ἐγχεραν,
 Κότῃ τε, Βελάρεός τε, Γύγης τ' αἶατ' ἀπὸ πλέμοιο.
 Οἳ ῥα τεληεσίας πέτρας σιβαρῶν δ' ἀπὸ χειρῶν 715
 Πέμψαν ἐπ' αὐτοῖσιν. καὶ δὲ ἐσπίασαν βελέεσσιν
 Τίτῳα καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθονὸς ἑρυσσείης
 Πέμψαν, καὶ δεσμοῖσιν ἐν δρυαλίοισιν ἔδησαν,
 Νικήσαντες χερσὶν, ὑπερβόμας περ ἰόντας,
 Τόσσον ἐνερθεῖ ὑπὸ γῆς, ὅσον ἔρπονός ἐστι δ' ἀπὸ γαίης. 720
 Ἴσον γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς Τάρταρον ἠερόεντα.
 Ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἡμέρας χάλκεον αἶκμων
 Οὐρανὸθεν καλῶν, δεκάτῃ ἐς γαίαν ἵκηται.
 Ἐννέα δὲ αὖ νύκτας τε καὶ ἡμέρας χάλκεον αἶκμων
 Ἐκ γαίης καλῶν, δεκάτῃ ἐς Τάρταρον ἵκηται. 725
 Τὸν περὶ χάλκεον ἔρχεται ἐλήλαται ἀμφὶ δὲ μιν νύξ
 Τελειχὴν κέχυται περὶ δαίμων. αὐτὰρ ὑπερθεῖ
 Γῆς ῥίζαι πεφύκασι καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
 Ἐνθα θεοὶ Τίτῳες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι
 Κεκρύφαται, βελῆσι Διὸς νεφεληγερέτα, 730
 Χώρῳ ἐν ἑρώεντι, πελώρης ἑκατα γαίης.
 Τοῖς οὐκ ἐξίπτον ἐστὶ πύλας δὲ ἐπέθηκε Ποσειδῶν
 Χαλκείας· τεῖχε δὲ φαίνεται δὲ ἀμφοτέρωθεν.
 Ἐνθα Γύγης, Κότῃ τε, καὶ ὁ Βελάρεος μεγάρυμτος
 Ναίεσιν, Φύλακες πρὸς Διὸς αἰγιόχοιο. 735
 Ἐνθα δὲ γῆς δνοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἠερόεντος,
 Πόντε τ' ἀτρυγέτοιο, καὶ ἑρπονὸς αἰερόεντος,

717. Καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθονὸς ἑρυσσείης Πέμψαν] Hoc est, in carcerem caliginosum, ut sequentia docent, quanteis ὑπερβολὴ nimia veritatem corrumpat Poëta. Clericus.

727 Τελειχὴν κέχυται περὶ δαίμων] An τὸ πᾶν intelligit gulam. ἢ δαίμονα διορθοῦν. Guilielmus.

728. Αὐτὰρ ὑπερθεῖ Γῆς ῥίζαι πεφύκασι] Tartara, nimirum, non intra terram esse putabant, sed inferiora, in tenebrosos spatios, quæ
terra

*In medium utrorumque: strepitus autem ingens excitabatur
 Stupendæ pugnae: robur autem exserebatur operum.
 Inclinata verò est pugna. prius autem sibi mutuò imminentes,
 Fortiter pugnabant in forti prælio,
 Illi verò inter primos pugnam acrem ciebant,
 Cottusque, Briareusque, Gygesque insatiabilis belli.
 Hi sanè trecentas petras robustis è manibus
 Mittebant frequentes: obumbrarunt autem jaculis
 Titanas: atque hos quidem sub terram longè patentem
 Miserunt, & vinculis molestis alligarunt,
 Vincentes manibus, superbi licèt essent,
 Tantùm infrà sub terram, quantùm cælum distat à terra.
 Pax enim spatium à terra in Tartarum caliginosum.
 Novem enim noctes ac dies ferrea incus,
 Coelitus delapsa, decimq die ad terram perveniret:
 Novem rursus noctes & dies ferrea incus,
 Ex terra descendens, decimo die ad Tartarum perveniret.
 Quem circa ferreum septum ductum est. circum verò ipsam vox
 Triplici ordine fusa est circa collum. sed supernè
 Terræ radices sunt & inexhausti maris.
 Illic Dii Titanes sub caligine obscura
 Absconditi sunt, consiliis Jovis nubicogi,
 Loco in squalido, (ubi) vastæ ultima terra.
 His non exitus patet: portas verò imposuit Neptunus
 Ferreas: murus etiam circumdatus utrimque.
 Illic Gyges, Cottusque, & Briareus magnanimus
 Habitant, custodes fidi Jovis Ægiochi.
 Ibidem terræ tenebricosæ, & Tartari caliginosi,
 Pontique inexhausti, & cæli stelligeri,*

terræ subjecta esse existimabant; cùm nescirent terram esse rotundam. & vicibus soli sua hemisphæria ostendere. Clericus.

731. Χάριν ἐν ὑβρώϊκῃ, πλάγῃ ἰχθαλὺ γαίης] Hic versus addititius videtur. Guetius.

733. Τῆχ' αἰχμητῶν δ' ἀμφοτέρωθεν] Malim τῆχ' αἰχμητῶν αἰμφοτέρωθεν. Guetius.

Ἐξοῖς πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
 Ἀργαλέ' ὀρέοντα, ταῖ τε συγέσσι θεοὶ περ·
 Χάσμα μέγ'. ἔδ' ἐκ πάντα τελευφόρον εἰς ἐναιυτὸν
 Οὐδας ἴκσιτ', εἰ πρῶτα πυλίων ἐνποδὲ γῆοισι.
 Ἀλλὰ κεν ἔνθα καὶ ἔνθα φέροι παρ' ἑνέλλα θυνέλλα
 Ἀργαλέη· δαινόν τε καὶ αἰθανάτοισι θεοῖσι
 Τῷτο πέρας· καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ
 Ἔσκηκεν, νεφέλης κεκαλυμμένηα κυανέησι.
 Τῶν παρ' αὖτ' Ἰαπετιῷ παῖς ἔχετ' ἔρσανδον ὄρω
 Ἔσῃως, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτῃσι χέρεσσιν
 Ἀσμφέως, ὅθι Νύξ τε καὶ Ἡμέρα ἀμφὸς ἴδουσι
 Ἀλλήλας περισείπον, ἀμειβόμεναι μέγαν ἔδον
 Χόλκεον. ἢ μὲν ἔσσι καταβήσεται, ἢ δὲ θύραζεν
 Ἔρχεται, ἔδ' ἐπὶ ἀμφοτέρω δόμῳ ὄντως ἔεργ'·
 Ἀλλ' αἰεὶ ἐτέρη γὰρ δόμων ἐκποδεν ἴδουσι,
 Γαῖαν δ' ἡπιδρέφεται· ἢ δὲ αὖ δόμῳ ὄντως ἴδουσι,
 Μίμνῃ δ' αὐτῆς ὥρην ὁδῷ; ἔς' αὖ ἵκηται.
 Ἡ' μὲν δ' ἡπιδρύνουσι φάσιν πολυδερκέες ἔχουσι·
 Ἡ' δὲ γ' ἵπνον μὲν χερσὶ, κασίγνητον Θανάτοιο,
 Νύξ ὅλοή, νεφέλη κεκαλυμμένη ἡεροειδέϊ.
 Ἐνθα δὲ Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,

740

745

750

755

738. Πάντων πηγαὶ] Hoc est, ὄρηαι. *Gnietus.*

738. Πηγαὶ καὶ πείρασι] Videtur addidisse πείρασι, *fines*, ad explicandam vocem πηγαί, *fontes*, quā initium terræ, maris & cœli significat. Illinc, nimirum, omnia hæc incipere existimabant, qui terram planam & unā hac parte à Sole illustratam censebant. Hinc v. 746. Atlantem, qui in ultimo occidente sedes habebat, ante domum noctis fuisse ait. At in sequentibus, sibi contradicit, ut solet fieri ab iis, qui de re obscura plura dicere volunt, quàm sciunt. *Clericus.*

741. Οὐδας ἴκσιτ', εἰ πρῶτα πυλίων ἐνποδὲ γῆοισι] An scribendum? οὐδας ἴκσι εἰ πρῶτα πυλίων ἐνποδὲ γῆοισι. Sic in ἑρῃαις, ἐπὶ δὲ εἰς ἀκρῇ ἵκηται scribendum, pro quo vulgò scriptum ἵκηται. *Gnietus.*

742. Παρ' ἑνέλλα θυνέλλα] Scribo φέροι παρ' ἑνέλλα θυνέλλα Ἀργαλέη. φέροι παρ' pro παρ' φέροι, una voce. *Homer. Od. γ. ἵκεται μὲν ἀναρπάζουσι θυνέλλα οἰκίῳ παρ' φέρουσι. Gnietus.*

743. Δαινόν τε καὶ αἰθανάτοισι] Scribo δαινόν δὲ καὶ αἰθ. *Gnietus.*

744. Τῷτο πέρας] Τὸ χάσμα τῷτο. sequentia:

75

Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam ipsi Di:
 Hiatus ingens. nec verò (quisquam) toto integro anno
 Solum attingeret, ubi primum portas intra venisset,
 Sed sanè huc & illuc ferret impetuosà procella
 Molesta: horrendumque etiam immortalibus Diis
 Hoc monstrum: & noctis obscurà domus horrenda.
 Stans, nubibus obteclæ nigris.
 Has ante Japeti filius sustinebat cælum latum,
 Stans, capiteque & indefessis manibus
 Firmiter, ubi Noxque & Dies prope euntes
 Sese mutuo compellabant, alternis subeuntes magnum limen
 Ferreum. hæc quidem intrat, illa verò foràs
 Egreditur, neque umquam utrasque domus intus cohibet:
 Sed semper altera saltem extra domum dum est,
 Terram super movetur: altera rursus in domo cùm sit,
 Exspectat sui tempus itineris, donec veniat.
 Hæc quidem terrestribus multa caruens lumen habens,
 Illa verò Somnum in manibus, fratrem Mortis,
 Nox noxia, nube teclæ atrâ.
 Ibi autem Noctis obscuræ filii domus habent,

καὶ νυκτὶς ἐρεμνῆς αἰκίᾳ δεσνὴ
 Ἔστηκεν, νεφέλῃς καταλυμμένα κυανέῃσι.
 Τῶν αὖθις Ἰαπίτῳ πάϊς ἔχετ' ἕρπον' εὐρεῖν
 Ἐστῆς, κεφαλῇ τι καὶ ἀκαμάτῃσι χέρεσσιν
 Ἀστρυφίᾳ.

Hæc supposititia sunt. *Guietus.*

750. Ἡ μὲρ ἴσῳ καὶ ἀβήσεται] Scribendum videtur ἡμετέρας.
Guietus.

753. Γαῖαν ἐπιτίφεται] Si intellexisset *Hesiodus* quod hic habet,
 scivisset terram non minùs in opposito hemisphærio à sole illustrari,
 quàm in hoc nostro, adeoque futilia esse quæ dixit de situ Tartari.
 Sed videtur inscius veritatem effudisse, nec satis scivisse quid sibi
 vellet. Huc facit dictum *Socratis* de Poëtis, quod protulimus *Artis*
Critica P. 2. S. 1. c. 15. §. 21. *Clericus.*

754. Μῦθον τὴν αὐτῆς] Scribo: πῆς. Ibid. ἴς' αἰ ἵκηται] Subin-
 tellige ἢ ὡς. ὡς. seq. Ἡ μὲρ ἐπιχθονίῳ] Subintellige ἡμῶν. *Guietus.*

Υπνῶν καὶ Θάνατῶν, δεινὸν θεοί· ἔδ' ἐπὶ αὐτῶν

Ἡέλιῶν φαέθων ὑπιδέρεται ἀκτίνεσσιν,

760

Οὐρανὸν εἰσπνιὼν, ἔδ' ἔρξανόθεν καταβαίνων.

Τῶν ἑπερῶν μὴ γλυῦν τε καὶ ὀρέα νῶτα θαλάσσης

Ἡσυχῶν ἀντρέφεται καὶ μέλιχ' ἀνθρώποισι.

Τῷ δὲ σιδηρῇ μὴ χρυσῇ, χάλκεον δὲ οἱ ἦτορ

765

Νηλεὺς ἐν σήθεσσιν· ἔχ' δ' ὃν πρῶτα λάβησιν

Ἀνθρώπων· ἐχθρὸς δὲ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.

Ἐνθα θεῶν χθονὶς πρῶθεν δόμοι ἠχήμεναι

Ἰφθίμῳ τ' Αἴδεω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης

Ἑστίσιν. δεινὸς δὲ κύνων προπάροιθε φυλάσσει,

770

Νηλεΐης· τέχνῳ δὲ κακῷ ἔχ'· ἐς μὴ ἰόντας

Σαινὴ ὁμῶς ἔρῃ τε καὶ ἔασιν ἀμφοτέροισιν·

Ἐξελθεῖν δ' οὐκ αὖτις ἔα πάλιν, ἀλλὰ δοκῶν

Ἐοιδί' ὃν κε λάβησι πυλέων ἐκπρῶθεν ἰόντας

Ἰφθίμῳ τ' Αἴδεω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης.

Ἐνθα δὲ ναιετάει συγερὴ θεὸς ἀθανάτοισι,

775

Δεινὴ Σπύξ, θυγάτηρ ἀψορρύου Ὠκεανοῖο

759. ————— ἔδ' ἐπὶ αὐτῶν

Ἡέλιῶν φαέθων ὑπιδέρεται ἀκτίνεσσιν

Οὐρανὸν εἰσπνιὼν, ἔδ' ἔρξανόθεν καταβαίνων.]

Videtur esse imitatio Homeri, qui ita de Cimmeriis Odyssei A

————— ἔδ' ἐπὶ αὐτῶν

Ἡέλιῶν φαέθων ὑπιδέρεται ἀκτίνεσσιν

Οἷδ' ὅπ' ἐψ' εἰσέλθοι παρὰ ἔρξαν' ἀστρόχνηται

Οὐδ' ὅπ' ἐψ' ἐπὶ γαίαν ἀπ' ἔρξαν' ἀστρόχνηται.

Neque unquam eos Sol lucidus adspicit radiis, neque cum it ad caelum stellatum, neque cum iterum ad terram à caelo convertitur. Cle- ricus.

764. Χάλκεον δὲ οἱ ἦτορ.] Tò εἰ hic non placet. quare scribendum videtur χάλκειον δὲ π' ἦτορ. Guilielmus.

766. Ἐνθα θεῶν χθονὶς πρῶθεν δόμοι.] Scribendum videtur θεῶν χθονίαν. Guilielmus.

770. Τέχνῳ δὲ κακῷ ἔχ'.] Hoc est, morem. Dein ἐς μὴ ἰόντας. τμήσας, ἰσιόντας, εἰσιόντας. Guilielmus.

774. Ἰφθίμῳ τ' Αἴδεω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης.] Ἰφθίμῳ, ubi de Deo sermo est, verti debet ἰχυρῶν potens, non fortis, praetertim cum loquatur Poëta de Plutone. Persephone filia Cereris dicitur alio nomine Pherephattha, quod si scribamus Phoenicio caractere ⲡⲏⲣⲉⲫⲏⲧⲏⲧⲏ pher- phethe.

Somnus & Mors, graves Dii: neque unquam eos
 Sol lucidus intuetur radius,
 Cælum scandens, nec cœlitus descendens.
 Horum alter quidem terramque & lata dorsa maris
 Quietus percurrit & placidus hominibus.
 Alterius verò ferreum quidem cor, æreum verò ei pectus
 Crudelè in praeordiis: tenet autem quem primum arripuerit
 Hominum: hostis verò etiam immortalibus Diis.
 Illic Dei inferi in anteriore parte ades resonantes,
 Fortisque Plutonis & terribilis Proserpina,
 Stant. Horrendus autem canis pro foribus custodit,
 Sævus. artem autem malam habet. introeuntibus quidem
 Adulatur pariter caudaque & auribus ambabus:
 Exire verò non iterum permittit denuò, sed observans
 Devorat, quemcumque prenderit extra portas euntem
 Fortisque Plutonis & terribilis Proserpina.
 Ibidem habitat abominanda Dea immortalibus,
 Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani,

phœbe, significat fructum copiosum; noménque hoc terribile habebatur, quia sacrum. Plato in Cratylo, p. 265. eo prolato subjicit: πολλοὶ καὶ τὸ τοῦ Φεβύου τὸ ὄνομα, πολλοὶ reverentur hoc nomen. Περσφόνει viri docti interpretantur, ex eadem Lingua, פרי פרוך *peri-saphoun* fructum occultum, quod signat sementem terræ commissam. Malim intelligere *reconditum* in horreis. Utrumque nomen aptissimum est filiae Διὸς, hoc est, *Dea copia*. Ceres Regina fuit Siciliae, cujus filiam rapuit Pluto, aut raptam uxorem duxit; quod in Enarratione * Gallica Mysteriorum Cereris multis ostendimus. *Clericus*.

776. Διὸς Στύξ θυγάτηρ αἰψόφρων Ὀκεανίδεω] Non difficile est intellectu cur Stygem vocet *Hesiodus* filiam Oceani, cum sit tanta rerum affinitas; ne dicam ex vaporibus Oceani, qui in pluvias densantur, oriri fontes. Sed tria sunt hic, non ubique obvia, animadvertenda. Primum est descriptio Stygis, quam prorsus fictam esse nos credere vetat quod habet *Pausanias* in Arcadicis, seu Lib. VIII. p. 483. ubi postquam meminit rudera Oppidi Arcadici, cui Nonacri nomen erat: Τῶν δὲ ἱερῶν, inquit, ἡ πρῶτη κρημνὸς ἐστὶν ὑψηλὸς καὶ ἔστιν ἐς τοῦτον αἰκιστὸν ὕψος αἶψα. καὶ ὕδαρ κατὰ τὴν κρημνὴν τρέχει καλῶς δὲ Ἐλάνης αὐτὴ ὕδαρ Στύγος. Εἰς αὐτὴν δὲ τρεῖς Στύγας Ἡσίοδος μὲν οὐ Θιόγ-
 H
 νίη

* Biblioth. Univers. Tom. VI.

Πρεσβυτάτη, νόσφιν ἧ θεῶν κλυτὰ δώματα ναίει
 Μακρῆσι πέτρῃσι κατηρεφέ'. ἀμφὶ δὲ πάντα
 Κίονιν ἀργυρέοισι περὶ ἕρπον' ἐστέλειται.
 Παῦρος δὲ θαύμαντο θυγάτηρ πόδας ὠκεία Ἴρις
 Ἀγγελίης παλῆται ἐπ' ὀρέα νῶτα θαλάσσης,
 Ὅππότε ἴρις καὶ νεῖκε' ἐν ἀθανάτοισιν ὄρηται.
 Καί ῥ' ὅστις ψεύδεται Ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων,
 Ζῶς δέ τε Ἴριν ἐπεμψε θεῶν μέγαν ὄρουσι ἐρεΐκει
 Τηλόθεν ἐν χρυσῇ περὶ χέῳ παλύννυμον ὕδωρ
 Ψυχρὸν, ὃ, τ' ἐκ πέτρης καταλείβεται ἡλιβάτιο
 Τ' ψηλῆς· πολλὸν δὲ ὑπὸ χθονὸς ἀρυοδείης
 Ἐξ ἱερῆ ποταμοῖο ῥέει διὰ νύκτα μέλαιναν

780

785

ναίει ἐπὶ ὄρεσιν· (Ἡσίοδου ᾧ δὲ ἐπὶ τῇ Θεογονίᾳ εἰσὶν οἱ νομίζοντες) πεποιημένη
 εἶναι ἐπὶ ἐνταῦθα Ὀλύμπου θυγατρίδι τῇ Στύγῃ, γυναῖκα δὲ αὐτῇ εἶναι Πάλλαν-
 τος· non procul à rudibus, est alta montis crepidis, non aliam videt,
 qua in tantam altitudinem attollatur; aqua verò secundum præceptum
 rurem stillat. Vocant Græci hanc aquam Stygis. Esse autem Stygem
 Hesiodus in Theogonia cecinit; (neque enim desunt qui Theogoniam opus
 Hesiodi esse credant) cecinit autem Stygem fuisse Oceanī filiam, & uxo-
 rem Pallantis. Hoc fictum quidem est, ut pleraque alia, sed ex ver-
 bis Pausaniæ intelligere licet, quare dicat Hesiodus:

κλυτὰ δώματα ναίει

Μακρῆσι Πέτρῃσι κατηρεφέ', ἀμφὶ δὲ πάντα

Κίονιν ἀργυρέοισι περὶ ἕρπον' ἐστέλειται.

Inclytas ades incolit ingentibus saxis supernè tectas, circumquaque vo-
 rē columnis argenteis ad cælum firmata sunt.

Alterum, quod hic animadvertendum est, ad id pertinet quod Poë-
 tæ aiunt aquam esse inferorum; quod inde ortum, quod aqua illa
 letalis esset, quemadmodum paullo post docet Pausanias: Θάνατος
 δὲ τὸ ὕδωρ φέρεται τῷ καὶ ἀνθρώπου καὶ ἄλλου ζώου παντός· letalis est hac aqua
 & hominibus, & omnibus aliis animalibus. Alios etiam habet miros
 effectus aquæ illius omnia perrumpentis, præter ungulam equinam;
 sed qui fortè minùs veri sunt. Verùm hinc liquet, cur in inferis
 collocetur, nec dubito quin ea aqua ab antiquissimis Græcæ colonis
 dicta sit ριγῶν ἢ με σθουκ, hoc est, aqua silentii, quod ad regna
 silentium eos demitteret. Eodem respicere videtur Hesiodus, in se-
 quentibus; ubi dicit eum qui per Stygem pejeravit κείδεται ἀναυδὸν,
 jacere sine voce.

Tertiò observandum aquam hujus fontis fuisse iurijurando conse-
 cratam; quod qui potuerit fieri, si lethifera erat, non immeritò quæ-
 rant

Maxima natu. seorsum verò à Diis inclytas ades incolis
 Ingentibus saxis supernè testas: circum autem quaque
 Columnis argenteis ad cælum firmata sunt.
 Rarò verò Thaumantis fida pedibus velox Iris.
 Nuncii causâ versatur super lata dorsa maris,
 Quando lis & contentio inter Deos exorta fuerit.
 Et sanè quisquis mentiatuæ coelestes domos tenentium, (pat
 Jupiter Irim mittere solet Deorum magnum jusjurandum ut fe-
 E longinquo in aureo vase aquario celeberrimam aquam
 Frigidam, quæ è petra destillat alta
 Excelsa. multùm verò subius terram spatiosam
 E sacro flumine fluit per noctem nigram,

rant Lectores. Videtur enim qui jurabat bibisse eam χερσὶν ἀνέχοντα
 latam aquam ab Iride. Alioqui necesse non erat eam afferri. Cre-
 diderim hanc fuisse opinionem eorum temporum, eum qui accusa-
 batur cujuspiam sceleris, cujus reus non erat, potuisse sine noxa eam
 aquam bibere; addito jurejurando, quo innocentiam suam testatam
 faceret; sin minùs, aquam noxiam suam naturam obtinuisse, & ho-
 mini mortem, aut gravem morbum creasse. Non unus hic fons ha-
 bitus aptus explorandæ veritati jurisjurandi. Vide quæ habet Macro-
 bius de fonte Palicorum Saturnal. Lib. V. c. 19. Clericus.

780. Παῦρος δὲ ψεύδαται] Hoc est, παυροῦς, ἐλαφύς. à παυ-
 ρός, παυρὸς, ut à σφοδρὸς, σφοδρὸς. σφῆδρος, &c. Gaietius.

781. Ἀσφαλὶς πλεῖται] Scribe ἀσφαλὶς, subintellige τὸ σῆν, hoc
 est, σὺν ἀσφαλὶ πλεῖται. Gaietius.

783. Καὶ ῥ' ὅστις ψεύδαται ἐλόμην δάμαρ' ἐχέτω] Hic versus spu-
 rius videtur. Gaietius.

784. Ζεὺς δὲ π' ἔγω' ἱπυψέ] Scribo: Ζεὺς δὲ π' ἔγω' ἱπυψέ. ordo: ἱπυ-
 ψέ κοῖκας παλαιότεροι ἔδωκε μέγαν ἔργον. ἔπειτα vide Pausaniam in Ar-
 cadicis. Gaietius.

784. Μέγαν ἄργον] Hoc est, per quem magnum jusjurandum con-
 cipitur. Sic Homerus vocat ἔργον πρὸς ἄγους qui adhibebantur ad so-
 lenniùs jurandum. Iliad. Γ' v. 245. Clericus.

786. Πρῶτον, ὁ, τ' οὐ πῆρθε] Hic versus & sex sequentes sunt
 nothi. Gaietius.

786. Ὅ, τ' οὐ πῆρθε ὑπελάδοιεν ἡλεούσιο] Respicit ad id quod
 ex Pausania proutimus, quæ de causa etiam Homerus * vocat ὑπε-
 ἐλάδοιεν Στυγὸς ὕδωρ, stillantem aquam Stygis. Ταῦτα μὲν δὲ ἱπυψέ,
 inquit Pausanias, ὅς ἐστι ἱδὼν ἐν τῷ ὕδατι τὸ Στυγὸς πῆρθε: hac cecinit,
 quod videris aquam Stygis stillantem. Clericus.

H 2

793. O 3

* Iliad. O. v. 37. ubi Juno jurat per Stygem.

Ὠκεανοῖο κέρας. δεκάτη δ' ἔπ' ἑμοῖσθε δέδασαι.

Ἐννέα μὲν φεῖ γλυῦ τε καὶ ὀρέα νῶτα θαλάσσης
Δίνης δρυρῆς εἰλιγμύθ' εἰς ἄλλα πίπῃ.

790

Ἡ δ' ἢ μὴ ἐκ πέτρης περρέει, μέγα πῆμα θεοῖσιν.

Ὅσκειν τὴν ἑπύορνον ἀπολείψας ἐπομόσῃ

Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόμενθ' Ὀλύμπῃ,

Κεῖται νηῦτμ' τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν.

795

Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρ' ἐρχεται ἄσπον

Βρώσιθ', ἀλλὰ τε κοῖται ἀναπνέουθ' καὶ ἀναυδοῦ

Στρωτοῖς ἐν λεχέεσσι, κακὸν δ' ἔπ' ἑκὼμα καλύπτει.

Αὐτὰρ ἐπὶ νῆσον πέλεσθ' ἔμελλαν εἰς ἐνιαυτὸν,

Ἀλλ' ἔπ' ἐξ ἄλλ' ἀδέχεται χαλεπώτατ' ἄθλ'.

800

Ἐννέετες δ' ἑωὶ ἀπομείρεται αἰὲν ἐόντων,

Οὐδέ ποτ' ἐς βαλὼν ἑπιμίσχεται, ἔδ' ἔπ' ἑταῖρας,

Ἐννέα πάντ' ἔπα' δεκάτῳ δ' ἑπιμίσχεται αὖτις

Εἰρέας ἀθανάτων, οἳ Ὀλύμπῃ δώματ' ἔχουσι.

Τοῖον ἄρ' ὄρεον ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ἀφθιτον ὕδωρ,

805

Ὠγύγον, τὸ δ' ἴησι κατασυφέλει ἀφ' ὧν χῶρον.

Ἐνθα δ' ἦν οὐνοφερῆς, καὶ Ταρταρὸν ἠερόεντ'.

Πόντ' ἔπ' ἀτρυγέτοιο καὶ οὐρεὶν ἀσερόεντ'.

Ἐξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,

Ἀργαλέ', ὀρώοντα, τὰ τε συγέουσι θεοὶ περ.

810

Ἐνθα δ' ἐμαρμαίρεαί τε πύλαι, καὶ χάλκε' ἔδους

793. Ὅς κε τὴν ἑπύορνον ἀπολείψας] Scribo ἐπύορμ' . τὴν, hoc est, νηῦτμ' καὶ σῶμα. ἀπολείψας libans ab ἀπολείδω. *Guilielmus*.

795. Κεῖται νηῦτμ' καὶ τὴν ἐξῆς] Hæc poeticè ficta & adaucta, sed ex vero nata; nimirum, ex noxia Stygiæ aquæ natura. *Clericus*.

796. Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης] Hic & sequens 797. est spurius. *Guilielmus*.

798. Ἐπὶ κῶμα καλύπτει] Τμήσις, ἐπικαλύπτει, subintellige αὐτὸν. *Guilielmus*.

804. Εἰρέας ἀθανάτων] Scribendum videtur εἰρέας. sed hic versus videtur delendus & spurius esse. *Guilielmus*.

806. Τὸ δ' ἴησι κατασυφέλει ἀφ' ὧν χῶρον] Scribe, τὸ δῖον, hoc est, ὁ δῖος ἀφ' ὧν χῶρον. *Thucyd.* καὶ ἀφ' ὧν χῶρον αὐτῶν δῖον lib. 3. κατασυφέλει, hoc est, asperum, durum. *Guilielmus*.

808. Ὠγύγον] *Giganti antiquam* interpretantur, quasi ab *Ogyge*, auti-

Oceani cornu. decima verò pars attributa est.
 Novem quidem circa terramque & lata dorsa maris
 Vorticibus argenteis intortum in mare cadit,
 Una verò ex petra profluit, magnum damnum Diis.
 Quisquis perjurium libans pejeraverit
 Immortalium, qui tenent verticem nivosi Olympi,
 Facet spiritus expers integrum per annum:
 Neque ambrosiae & nectaris fruitur
 Gibo, sed jacet non respirans, & mutus,
 Stratis in lectis, malus autem veteranus obtegit.
 Sed postquam morbo defunctus est magnum per annum,
 Alia ex alia excipit molestissima aerumna.
 Novennio autem à Diis separatur aeternis, (adepulas,
 Neque umquam ad consilium ineundum cum iis versatur, neque
 Novem totis annis: decimo tandem versatur iterum
 In coetibus immortalium, qui caelestes domos incolunt. (aquam,
 Tale itaque iusjurandum constituerunt Dii Stygis perennem
 Antiquam illam, quae tranat valde asperum locum.
 Ibi cutem terrae caliginosae, & Tartari obscuri,
 Portique inexhausti, & caeli stellati,
 Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam Dii ipsi.
 Illic splendidaque porta, & aereum limen

antiquissimo Rege nescio quo. Intelligimus *amaram*, quod apprimè quadrat in exitialem effectum hujus aquae potæ; ex Phoenicia Lingua, in qua *אֵי אַגַּג* significavit, ut apud Arabas, *amaram reddidit aquam*. Hinc quoque dicta *amara*, aqua illa iurisjurandi & zelotypiae, quam, apud Hebraeos, bibere jubebatur mulier adulterii suspecta. Vide Num. V. Clericus.

807. Εἴθε δὲ γῆς διόφρης] Hic & tres sequentes versus è superioribus repetiti sunt, post versum enim 736. collocantur. Sed hinc fortasse tollendi. Guetus.

807. Εἴθε δὲ γῆς διόφρης καὶ τοῦ ἔξω] Hæ sunt ποταλόζου poeticæ, quæ nihil ex vero ducunt. Clericus.

809. Πάντων πηγαὶ καὶ πείρετ' ἱάσι] Πηγαὶ hic videtur initium significare, nam solius πείρετ' posset dici *fontes*, non terræ, tartari, aut cœli. Clericus.

Ἀσμφής, ῥίζῃσι διμυκέεσσιν ἀνθρώγας,
 Ἀντοφυής. πρὸθεν ᾗ, θεῶν ὑποδεν ἀπάντων,
 Τίτλιωες ναίεσι, πέρην χάεθ' ἑοφεροῖο.
 Αὐτὰρ ἐρμαρθεῖο Διὸς κλειπὶ δ' ἴκνυροι
 Δώματα ναιεταῖσιν ἐπ' Ὀκεανοῖο θημέθλοισι,
 Κότλ' τ' ἠδὲ Γύρας. Βελάρων γε μὴν οὖν ἐόντ',
 Γαμβρόν ἐόν πῖησε βαρύκνυπ' ἔννοσίγαι'.
 Δῶκε ᾗ Κυμοπόλειαν ὀπῆσιν. θυγατέρ' αὖ.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ Τίτλιωας ἀπ' ἔργων ἐξέλασε Ζεὺς,
 Οὐλότατον τέκε παῖδα Τυφώα Γαῖα πλώρη,
 Ταρτάρ' ἐν φιλόπῃ, ἀπ' χρυσκῷ Ἀφροδίτῃ.
 Οὐ χεῖρες μὴν ἔασιν ἐπ' ἰχθυῖ ἔργων ἔχουσι,
 Καὶ πόδες ἀκάματοι κροτέρ' ἔσθ'. οὐ δέ οἱ ἄρ' αὖ
 ἦν ἱκασὲν κεφαλῇ ὄφει', δανοῖο δ' ἔρποντο,
 Γλώσσησι δνοφερῇσι λελαυχμότες. ἐκ δέ οἱ ὄσων
 Θεασιῆς κεφαλῇσιν ὑπ' ὀφρύσι πῦρ ἀμάρνασε.
 Πασίαν δ' ἐκ κεφαλῆων πῦρ καίετο δερκομήλοιο,
 Φωνᾷ δ' ἐν πάσησιν ἔσαν δηνῆς κεφαλῇσι,
 Παντοίῃσι δ' ἐῖσεν ἀθέσφατον. ἄλλοτε μὴν γὰρ
 Φθέρωνδ', ὥς τε θεοῖσι στωιέρων. ἄλλοτε δ' αὖτε
 Ταύρ' ἐρβύχων μὴν αἰχέτι ὄσων ἀγκυρῇ.

815

820

825

830

821. Τυφώα] De hoc egimus ad r. 307. Describuntur scelerati homines Jordanis accolæ, quorum historiam & excidium Græcis olim narraverant Phœnices; hoc est, mendaces mendacibus augenda atque exornanda tradiderant. Clericus.

823. Ἐργων ἔχουσι] Scribo θυμῷ αἰῶσι, mirabile auditu. placet. Guicetus.

823. ὃ χεῖρες μὴν ἔασιν ἐπ' ἰχθυῖ ἔργων ἔχουσι] Vertunt: *cujus manus quidem sunt ob robur occupata*, aut *operibus apta*, quasi ἔργων idem sit hic ac ἔργον. Sed quodnam opus memoratur Typhonis, aut Typhoei, seu antequàm à Jove vinceretur, seu postquàm in Tartaro detrusus est? Deinde quid frigidius hac descriptione virium, *cujus manus propter robur habent opera*? Non potuit hoc ferre Fr. Guicetus, qui suspicatur legendum θυμῷ αἰῶσι, *mirabile auditu*. Verùm tanta mutatione opus non est, cùm præsertim non minùs frigidum sit, & minùs Græcum: *cujus manus sunt in robore*. Cùm olim sine notis accentuum & spirituum scriberent Græci ΟΥ, æquè facile potuit efferri *non* ac *u*, *cujus*, quod si feceris sententia egregia erit: *Nec manus, propter vires, habent quidquam quo impediri queant, & pedes for-*

Immotum, radicibus longis compactum,
 Sud sponte natum. ante illud verò extra omnes Deos
 Titanes habitant, ultra Chaos caligine obductum.
 Ceterum valdè tonantis Jovis inclyti auxiliarii
 Domus incolunt in Oceani fundamentis
 Cottus atque Gyges. Briareum quippe, fortis cum esset,
 Generum suum fecit graviter fremens Neptunus.
 Dedit autem Cymopoliæ, ut duceret uxorem, filiam suam.
 Ast ubi Titanes è Cælo expulit Jupiter,
 Minimum natu peperit filium Typhoeum Terra magna,
 Tartari in concubitu, per auream Venerem.
 Cujus manus quidam sunt ob robur occupatæ,
 Et pedes indefessi robusti Dei: ex humeris verò ei
 Erant centum capita serpentis, horrendi draconis,
 Linguis nigris lambentia: præterea ex oculis ei
 Admirandis in capitibus sub superciliis ignis micabat:
 Omnibus autem ex capitibus ignis flagrabat cernentis.
 Voces quoque in omnibus erant horrendis capitibus,
 Omnigenum sonitum emittentes ineffabilem. interdum enim
 Sonabant, ut Diis intelligere liceret: interdum rursus
 Tauri valdè mugientis robore indomiti vocem ferocis:

tis illius Dei sunt indefessi. Ἐργματα hinc deducimus ab ἄργῳ, coërceo, prohibeo. Hoc unum in hac nostra interpretatione paullo durius videri queat, quòd particula negativa sit paullo remotior à verbo. Sed nec desunt ejus rei exempla, & eam omnino postulare videtur sensus. Clericus.

825. Ἡ ἰσχυρὴ κεφαλὴ] Hoc est, ἰσχυρά. Dein delenda interpunctio ὅρι· δακτύλῳ δακτύλῳ. ὅρι· δακτύλῳ, appositio. γ. sequ. ἀλειχμῶν· scribendum pro ἀλειχμῶν. Guetus.

827. Θιαπεισίης κεφαλῆς] Hoc est, θιαμυσία. Guetus.

827. Πῦρ αἰγίφους] Ignis hic vocatur oculorum splendor, ut & in sequente versu, nequis putet Poëtam ignem propriè dictum in oculis hujus monstri collocasse. Superant hæc omnem περιλογίαν. Clericus.

830. Ἀδίσφατον] Mirabilem. Guetus.

831. Φθίσζονθ', ὡς π' ἀποῖσι συνάμειπ] Hic versus est subditivus & delendus. Guetus.

832. Ὅσας αἰγίφους] Scribe ὅσας ἰσχυρὰ vocem emittebant. Guetus.

Ἀλλοτε δὲ αὖτε λέοντες ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντες
 Ἀλλοτε δὲ αὖ σκυλάκεσσιν εἰκέντα, θαύματ' ἀκῦσαι
 Ἀλλοτε δὲ αὖ ροίζαχ', ὑπὸ δὲ ἦχεεν ἔρεα μακρὰ. 835
 Καὶ νῦ κεν ἔπλετο ἔργον ἀμύχανον ἡμῶν κείνῳ,
 Καὶ κεν ὅγε θνητοῖσι καὶ αἰθανάτοισιν ἀναξεν,
 Εἰ μὴ ἄρ' ὅξυ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Σκληρὸν δὲ ἐβρόντησε καὶ ὄβριμον. ἀμφὶ δὲ γαῖα
 Σμερδαλέον κηνάβησε, καὶ Οὐρανὸς αἶρ' ὑπερθεύ, 840
 Πόντος τ' ὠκεανὸς τε ῥοαὶ καὶ τάρταρος γαίης.
 Πρὸς δὲ ὑπ' αἰθανάτοισι μέγας πελεμίζετ' Ὀλυμπος
 Ὀρνυμύοιο ἀνακτος ἐπεσενάχιζε δὲ γαῖα.
 Καῦμα δὲ ὑπ' ἀμφοτέρων κάτεχεν ἰοειδέα πόντον,
 Βροντῆς τε, σεροπῆς τε, πυρὸς δ' ἀπὸ τοῦτο παλάμῃ. 845
 Πρησῆρων ἀνέμων τε, κεραυνῷ τε φλεγέοντες.
 Ἔζεε δὲ χθονὶ πᾶσι, καὶ ὕρανος, ἠδὲ θάλασσα
 Θυε δὲ ἄρ' ἀμφ' αἰκταῖς, πᾶσι τ' ἀμφὶ τε κύματ' μακρὰ
 Ῥίπῃ ὑπ' αἰθανάτων ἑνοσίε δὲ ἄσβεστον ὄρωρε.
 Τρέας Ἀΐδης δὲ ἐνέροισι κατὰ φθιμύοισιν ἀνάσων, 850
 Τιτῶνες δ' ἐποτρυνέμενοι, Κρόνον ἀμφὶς ἑόντες,
 Ἀσβέστ' κελεύδοιο καὶ αἰνῆς δηϊότητι.
 Ζῶς δὲ ἐπεὶ οὐκ ἤρθηνεν ἐὼν μύθος, εἶλετο δὲ ὅπλα,
 Βροντῶν τε, σεροπῶν τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνὸν,
 Πλήξεν ἀπ' Οὐλύμπιο ἐπάλμῳ, ἀμφὶ δὲ πάσις 855

833. Ἀναιδῆς,] Hoc est, *derisus*. *Gruetius*.

837. Θνητοῖσι καὶ αἰθανάτοισιν ἀναξεν] Fortè nata est hæc circumstantia ex narratione Phœnicum, qui dicēbant inferioris Jordanis accolæ bellum Deo et hominibus indicisse, aut utrorumque hostes ac spretores fuisse. Quæ loquutiones perperam intellectæ monstra hæc pepererunt, quasi fuisset terræ filius Draco, qui bellum Jovi intulisset. Certè *Lucretius* describens *Epicuri* dogmata de Numine, quod verbo posuit, re sustulit, ita de *Epicuro* loquitur quasi ei bellum intulisset. Lib. I. initio:

*Quare Religio pedibus subiecta vicissim
Obteritur, nos exæquat victoria cælo.* Clericus.

839. Σκληρὸν ἐβρόντησε] Non malè hisce verbis describitur subversio Sodomæ, Gomorræ vicinarumque urbium, de qua vide *Diff. nostram*

Interdum rursus leonis saevum animum habentis :
Interdum rursus catulis similia, mira auditu :
Interdum verò stridebat, resonabantque montes alti.
Et sanè evenisset res inevitabilis die illo,
Atque ipse mortalibus & immortalibus imperasset,
Nisi statim intellexisset pater hominumque & Deorum.
Graviter autem intonuit atque fortiter. circum verò terra
Horrendè edidit fragorem, & cælum latum supernè,
Pontusque & Oceani fluctus, & remota loca terræ.
Pedibus verò sub immortalibus magnus contremuit Olympus,
Insurgente rege: ingemiscebat autem tellus.
Ardor verò ab utrisque occupabat cæruleum pontum
Tonitruque, & fulguris igne ab illo immani,
Igneorumque turbinum, & fulminis ardentis.
Fervebat autem terra omnis, & cælum, atque mare.
Furebant & circum littora undique fluctus magni,
Impetu à Deorum: concussioque sedatu difficilis oriebatur.
Expavit autem Pluto inferis mortuis imperans,
Titanesque sub tartarum detrusi, circa Saturnum
Ob inexstinguibilem fremitum, & gravem conflictum.
Jupiter verò postquam incitavit suum robur, sumsisque arma,
Tonitruque fulgurque, & coruscans fulmen,
Percussit ab Olympo insiliens. circum verò omnia

nostram. *Clericus.*

841. Τάρταρον γαίης] Hoc est, remotissimæ partes terræ, quæ est significatio vocis *tartara*. Vide not ad. γ. 119. *Clericus.*

844. Ἰοειδία πόντον] Hic, intelligendum *mare mortuum*, seu lacus Asphaltites. *Clericus.*

845. Πυρός ὑπὸ τοῦ πλάγος] Scribo & distinguo πυρός τ' ὑπὸ τ. π. *Gnietus.*

847. Ἐξ ἧς δὲ χθὼν πῖτον] Vicina, nempe, infimis partibus Jordanis; qua de re vide memoratam Dissertationem. *Clericus.*

852. Ἀσπίς καλὰ δόιο] Subintellige ὑπὸ. *Gnietus.*

853. Κέρδονος ἰόντος] Hoc est, ἰσχυρὸν auxit. *Gnietus.*

855. Πλῆξιν αὖτ' Οὐλύμπιον] An? βῆσεν. ἐπὶ ὕψος. subintellige τ' *Τυφάτα*. *Gnietus.*

856. Ἐπὶ τῇ

Ἐπεσι θεωρεσίας κεφαλὰς δεινοῖο πελώρου.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ μιν δάμασε πληγῇσιν ἰμαίσας,
 Ἦλπε γυνεὺς, σενάχιζε ᾗ γαῖα πελώρη.
 Φλόξ ᾗ κεραυνωθέντ' ἀπὸ στυποῖο ἀνακτ'·
 Οὔρεσ' ἐν βήσῃσιν αἰδνῆς παιπαλοέσσης
 Πληγῇτ'· πολλὴ δ' πελώρη καίετο γαῖα
 Ἀτμῇ θεωρεσίῃ, καὶ ἐτήκετο καοσίπερ' ὤς,
 Τέχνη ὑπ' αἰζηῶν ὑπὸ σ' ὠτρήτε χροάνοιο
 Θαλφθεῖς, ἢ ἐσίδητ', ὅπερ κρατερώτατός ἐστι,
 Οὔρεσ' ἐν βήσῃσι θαυμαζόμεν' περὶ κηλέω,
 Τήκεται ἐν χθονὶ δῖῃ, ὑπ' Ἠφαίστου παλάμῃσιν.
 Ὡς ἄρα τήκετο γαῖα, σέλα περὶ αἰθρομένοιο.
 Ρίψε δέ μιν θυμῷ ἀκάχων ἐς Τάρταρον ἄρου.
 Ἐκ δ' Τυφώεσ' ἔς' ἀνέμων μῦθ' ὕγρον αἰέντων,
 Νόσφι Νότῃ, Βορέω τε, καὶ Ἀργέεω Ζεφύροιο.
 Οἳ γε μὴν ἐν θεόφιν ἤνευ, θνητοῖς μέγ' ὄνειαρ.
 Αἱ δ' αἶψα μαψαῦραι ἔπι πνέουσι θαλάσσαν,

860

865

870

856. Ἐπεσι θεωρεσίας] Ασπράω, πριπράω, πύμπριπαι, αρίω, πρήτω
 &c. φάω, βρίζω, βρίζω, βρίζω, βρίζω, βρίζω. *Guietus.*

859. Τοῖο ἀνακτ'·] Ἀναξ, nimirum, ut jam diximus, vox est
 honorifica quæ Regem quidem sonat ut plurimum; sed eximium etiam
 quidpiam significat, quale erat in suo genere hoc monstrum. *Claricus.*

860. Παιπαλοέσσης] Hoc est, τετραχίτης. alias παιπαλοέσσης pro αἰ-
 παλοέσσης. Hom. ἔτη δὲ αἰπὰ πάλαι οἷς παιπαλοέσσαν ἀνελθόν, hoc est, αἰ-
 πῶν, ὑψηλῶν. *Guietus.*

860. Οὔρεσ' ἐν βήσῃσιν] Inter montes Moabitidis & Chanaanæ
 situs est lacus Asphaltites, in profunda valle. *Claricus.*

863. ὠτρήτε χροάνοιο] Interpres videtur legisse ὠτρήτε, quod ma-
 gis placet. & sequ. ὅπερ, hoc est, ὅσπερ. *Guietus.*

865. Οὔρεσ' ἐν βήσῃσιν] In fabricis ferrariis, quæ in vallibus syl-
 vesis ædificari solent propter lignorum copiam. *Guietus.*

868. Ρίψε] Subintell. Ζεύς. tum pro ἀκάχων an ἀκαχών scriben-
 dum? *Guietus.*

870. Νόσφι Νότῃ, Βορέω τε καὶ Ἀργεῖω Ζεφύροιο] Hic mirum est
 fieri dumtaxat mentionem trium ventorum, omisso Euro, qui ta-
 men μαψαῦρος non potest vocari. Quod cum non concoquerent nonnul-
 li, legerunt καὶ Ἀργεῖω, Ζεφύρω τε, quemadmodum habet in Allegoriis
 Ἰωάννης Διάκονος, quod etiam respicit alter Scholiastes, qui memora-
 tis quatuor ventis cardinalibus, ut vocantur, subjicit: Ἀργεῖος δ' Ἀπο-
 λιώτης,

Combussit ingentia capita sævi portenti.
 Ceterum ubi illud vicit ictibus percutiens,
 Cecidit mutilatum, ingemiscebat autem terra vasta.
 Flamma verò fulmine icto profliebat à roge,
 Montis in saltibus opacis asperis
 Percusso. multaque ac vasta ardebat terra
 Vapore ingenti, & liquecebat stanni instar,
 Quod arte juvenum & in magnum foramen habente catino
 Calefactum, vel ut ferrum, quod solidissimum est,
 Montis in cavitatibus victum igne urente,
 Liquecit in terra divina, sub Vulcani manibus.
 Sic sanè liquecebat terra fulgore ignis ardentis.
 Abjecit autem illum animo mæstus in Tartarum vastum.
 Ex Typhoëo autem est ventorum vis humidè flantium,
 Excepto Noto, Boreaque, & Argeste Zephyro.
 Qui sanè ex Diis sunt nati, hominibus magna utilitas.
 Ast alii sine usu venti inspirant mare,

Διότης, ὃν λέγει ὁ Ὅμηρος Εὐρόν: Subsolanus quem vocat Homerus Eurum.
 Recta sine dubio esset lectio, si constaret Ζεφύρου uspiam dici Eurum,
 cum contrà constet esse occidentalem ventum, qui & Corus vocatur.
 Plinius Lib. II. H. N. c. 47. Sunt bini, in quatuor cæli partibus; ab
 oriente æquinoctiali Subsolanus, ab oriente brumali Vulturinus; illum Apo-
 liaten hunc Eurum Graci appellant. A meridie Ausfer, & ab occasu
 brumali Africus; Noton & Lyba nominant. Ab occasu æquinoctiali Fa-
 vonius, ab occasu solstitiali Corus; Zephyrum & ARGESTEN vo-
 cant. Præterea eisdem ventos tres commemorat γ. 379. ubi ἀργ-
 ῆς est etiam epitheton Zephyri, quemadmodum hîc ex vulgata lectio-
 ne. Crediderim hanc omissionem esse negligentiae tribuendam; nam
 non ignorabat Hesiodus esse Orientalem ventum.

Idem Plinius paullo antea: Veteres quatuor omnino servare, per
 totidem mundi partes (idè nec Homerus plures nominat) bebeti ut mox
 judicatum est ratione. Vide Homerum Odyss. E. γ. 295. Hesiodus au-
 tem Homero in ejuscemodi rebus nequaquam inferior erat, ut satis
 liquet ex Operibus & Diebus. Obiter notandum Hesiodi ævo vocem
 Ζεφύρου nondum fuisse nomen venti, qui à Zephyro distingueretur;
 cum conjungatur ea vox cum Zephyro, quasi epitheton, quo signifi-
 cetur ejus celeritas, aut simile quidpiam. Clericus.

872. Ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς] Μαψαῦρος scribo. Hesych. μαψαῦρος,
 καί ταις αὐτοῖς, ἡχῶσαι πρὸς. vulgò scriptum αἶμα pro αὐτοῖς. ex αὐ-
 τῷ fit καὶ retro, in cassum. Sic ex αἶμα, μαῖμα, καὶ mox, αἶμα Guetus.

875. Ἀλ-

Αἰ δὴ τοι πίπτεσθαι ἐς ἡγεροειδέα πόντον,
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι, κακῇ θύκῃσιν αἰέλλῃ.
 Ἄλλοτε δ' ἄλλαι αἴεσι, Διὸς κιδναῖσιν τε νῆας,
 875 Ναύτας τε φθείρουσι. κακῶ δ' ἔ γίνεται αἰκλή,
 Ἄνδράσιν οἱ κείνοισι σιωπῶσιν καὶ πόντον.
 Αἰ δ' αὖ καὶ καὶ γαῖαν ἀπείριτον ἀνθεμόεσσαν
 Ἔργ' ἐρετὰ φθείρουσι χαμαιγυῖων ἀνθρώπων,
 880 Περὶ πλοῦσιν κένιος τε καὶ ἀργαλέα κολοσυρτῶ.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα πόνον μάκαρες θεοὶ ἐξετέλεσαν,
 Τετλίωεσι δὲ πρῶτων κρίναντο βίῃφι,
 Δὴ ῥα τότε ὥτρενον βασιλῶν ἡδὲ ἀνάσσειν,
 Γαίης φρεσμοσιμήσιν, ὀλύμπιον Εὐρύοπα Ζεῦ,
 885 Ἀθανάτῃ. ὃ δὲ τοῖσιν εὖ διεδάσασθαι πρῶτος.
 Ζεὺς δὲ θεῶν βασιλῶς πρῶτῳ ἄλοχον θέτο Μῆνιν,
 Πλεῖστα θεῶν εἰδῶν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἤμελλε θεῶν γλαυκῶπιν Ἀθήνην
 Τέξεσθαι, τότε ἐπειτὰ δόλῳ φρένας ἐξαπατήσας
 890 Αἰγυλίοισι λόγοισιν ἐλὼ ἐγκατέθετο νηδυν
 Γαίης φρεσμοσιμήσιν, καὶ Οὐρανῶ ἀπερόεντ'.
 Τὼς γάρ οἱ ἐφρασάτην, ἵνα μὴ βασιληίδα πρὶν
 Ἀλλ' ἔχῃ, Διὸς ἀντί, θεῶν αἰεττομεταίων.
 Ἐκ γὰρ τ' εἴμαρτο πρὸ φρονα τέκνα γυνέσθαι.
 895 Πρῶτῳ γὰρ κέρει γλαυκῶπιδά Τειτογένηαν,

875. Ἄλλοτε δ' ἄλλαι αἴεσι] Ἀλλὰ scribendum. *Gruetius.*

880. Κολοσυρτῶ] Α πόλῳ verio, πόλις ἢ πόλις, pulvis, πόλ', κολ', unde κολοσυρτῶς. *Gruetius.*

881. Τιμῶν] Subintell. ἔτιχα. *Gruetius.*

884. Εὐρύοπα Ζεὺς] Ab εὐρύοπῃ, seu εὐρύοπῃ, εὐρύοψ. *Gruetius.*

885. Εὖ διεδάσασθαι] Scribo εὖ. *Gruetius.*

885. Διεδάσασθαι πρῶτος] Hoc est, munera illis divisit, sed posteritas eos honores intellexit de iis, quibus singula Numina praesse postea credita sunt. *Clericus.*

886. Ἀλοχον θέτο Μῆνιν] Clarum est hic allegoricum esse matrimonium, quod Regi conjunctius nihil esse debeat quam prudentia. *Clericus.*

888. Ἀθήνη] Deam disciplinarum & fortitudinis merito Prudentiae filiam facit Poëta; cum absque hac nulla sit vera fortitudo, nec erudi-

Qui utique incidentes in obscurum pontum,
Clades magna hominibus gravi saeviunt turbine,
Alibi autem alii flant, dissipantque naves,
Nautasque perdant. mali autem non est remedium
Viris qui illis occurrerint in ponto.

Iidem rursus per terram immensam floribus ornatam
Opera jucunda corrumpunt humo prognatorum hominum,
Replentes pulveréque & molesto palearum strepitu.

Sed postquam sanè laborem Dii beati perfecerant.
Cum Titanibus autem pro honore pugnarunt vi,
Jam tum jubebant regnare atque imperare,
Ex Terræ consilio, Olympium latè cernentem Jovem
Immortalibus. Hic verò inter illos benè distribuit munia.
Jupiter autem Deorum Rex primam uxorem duxit Metim,
Plurimum ex Diis edoctam, & mortalibus hominibus.

Sed cum jam esset Deam cæsis oculis Minervam
Paritura, tum demum dolis animo decepto
Blandis sermonibus in suam condidit alvum,
Telluris consiliis, & Cæli stellati.

Sic enim consuluerunt, ne regium honorem
Alius haberet Jovis loco Deorum sempiternorum.
Ex hac enim in fatis erat prudentes liberos nasci.

Primam quidem virginem cæsis oculis apud Tritonem genitam;

eruditio. Ceterum Α'θήνη est, Phœniciâ linguâ, אֶתְנָה *ethana*, hoc est, fortis, ut ab aliis jam animadversum. *Clericus*.

890. Δόλω φρένας ἔξαπατήσας] Subintellige τὸ μῦθον. *Guierus*.

891. Εἰς ἰσχυρὸν καὶ ἰσχυρὸν] An εἰς καὶ ἰσχυρὸν divisim scribendum? Sic
†. 899. pro ἰσχυρὸν καὶ ἰσχυρὸν scribendum ut hic εἰς καὶ ἰσχυρὸν, aut εἰς ἰσχυρὸν. *Guierus*.

895. Τετραγίνηος] Sic dicitur Minerva quasi genita à capite Jovis, nam si scribamus Phœniciis litteris אֶתְנָה *ethana*, intelligemus deducendam vocem à רֵיִת *reth*, quod, pro mutatione solenni ת & ש, idem esse potuit ac שֵׁרֶשׁ *resch*, Chaldaicè & Syriacè *caput*. Ejus antiquæ vocis significatio remanserat etiamnum apud Athamanas. *Hesychius*: Τετραγίνηος ἢ Κεφαλήος φησὶ τὸ κεφαλὴν καλεῖν Α'θήνας. Apud Creteneses, idem hac voce significatum esse auctor est *Eustathius* in *Iliad*, Δ. Ed. Rom p. 504. Hanc quidem circumstan-
tiam

Ἴσον ἔχουσιν πατρὶ μῆϑ' καὶ Ὀπίφρονα βουλῶν.
 Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα παῖδα θεῶν βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν
 Ἡμέλλεν τέξεσθαι, ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντα.
 Ἀλλ' ἄρα μιν Ζεὺς προΐεν ἐλὼν ἐγκότθετο νηδύν,
 ὧς δὴ οἱ φράσσαιο θεὰ ἀγαθὸν τε κακὸν τε.
 Δόπτερον ἠγάγετο λιπαρὴν Θέμιν, ἣ τέκεν Ὀρεγς,
 Εὐνομίην τε, Δίκην τε, καὶ Εἰρήνην τεθάλῃαν.
 Αἴτ' ἔργ' αἰεδαίσι κατ' Ὀνητοῖσι βροτοῖσι.
 Μοίρεσσ' δ', ἥς πλείηεν πρὶν πῶρε μητίσται Ζεὺς,
 Κλωθὴν τε, Λάχεσιν τε, καὶ Ἀτρεοπὸν αἴ τε διδοῖσι
 Ὀνητοῖς ἀνδράποισιν ἔχειν ἀγαθὸν τε κακὸν τε.
 Τρεῖς δέ οἱ Εὐρυνόμῃ Χάριτας τέκε καλλιπαρήγας,
 Ωκεανὸς κόρη, πολυέροισιν εἰδὼ ἔχουσα,
 Ἀγλαΐην καὶ Εὐφροσύνην, Θαλίην τ' ἑσπερινήν.
 Τῶν καὶ Σοτὸ βλεφάρων ἔρϑ' εἶδετο δαρκομήναιον
 Λυσιμελὲς καλὸν ᾧ ὑπ' ὀφρύσι δερκιδόοντα.
 Αὐτὰρ ὁ Δήμητρ' ὀπλοφόρου ἐς λείχ' ἤλαθεν,
 Ἡ τέκε Πελοπόνειον Λαοκώλην, ὡς Αἰδωνόου

900

905

910

tiam Palladis natalium hic non tradit Hesiodus, sed summo consensu reliqui omnes Mythologi & Poëtae habent. Facile est intellectu cur sapientissima Dea & Artium Praefecta è cerebro, vel capite Jovis nata putetur, cum caput existimetur esse sedes animi. Aliæ vocis Etymologiae non sunt hocci faciendæ, si cum hac conferantur. Τετο-
 γήσαντες verterant Romani veteres Capitam. Ovidius sub finem Lib. III. Pastorum:

Parva licet videas Capita delubra Minerva,

Qua Dea natali coepit habere suo.

Nominis in dubio causa est, capitale vocamus

Ingenium follers; ingeniosa Dea est.

An quia de capitis fertur, sine matre, paterni

Vertice, cum clypeo profuuisse suo? Clericus.

896. Τελειόφρον] Audacem, terribilem. Guisacius.

899. Ἐν ἐγκότθετο νηδύν] Hoc est, prudentiam perpetuò sibi adesse consuetudinem voluit, nec unquam eam dimisit. Clericus.

900. ὧς δὴ οἱ φράσσαιο θεὰ ἀγαθὸν τε κακὸν τε] Bonum & malum omnia significant, apud Homeros. Et in Hebraico etiam sermone. Vide not. ad Genes. III. 5. Clericus.

901. Θέμιν] Dea hæc est Præces Justitiæ, quæ non minùs ac Prudentiæ

Par habentem patri robur, & prudens consilium:
 Ceterum deinde sanè filium Deorum regem & virorum
 Erat paritura, magnum animum habentem:
 Sed illam sanè Jupiter antè in suum condidit ventrem;
 Ut, nempe, ei indicaret Dea bonumque malumque.
 Postea duxit splendidam Themis, quæ peperit Horas,
 Eunomiámque, Dicénque, & Irenen florentem:
 Quæ opera matura faciunt mortalibus hominibus:
 Parcasque, quibus maximum honorem dedit prudens Jupiter,
 Clothóque, Lachesínque, & Atropon: quæ dant
 Mortalibus hominibus habere bonumque malumque.
 Tres verò ei Eurynome Gratiæ peperit puellas genas habentes,
 Oceani filia, peroptabilem formam habens,
 Aglaiam & Euphrosynen, Thaliámque amabilem:
 Quarum è palpebris amor destillat contuentium
 Solvens membra: jucundum verò sub superciliis adspiciunt.
 Porrò hic Cereris multa nutrientis ad lectum venit,
 Quæ peperit Proserpinam formosam, quam Pluto

déntia Regibus necessaria est. Si scripseris Phœniciis litteris $\Theta\eta$, illico liquebit esse vocem Phœniciam, à $\Theta\eta$ integer, probus, ita ut nomen Themidis integritatem sonet. Clericus.

Ibid. $\text{H}^{\alpha} \pi\acute{\alpha}\nu \Omega\gamma\alpha\varsigma$] Hora est ab Hebræica voce חור , or, quæ lucem sonat propriè, & tralatitio significatu cognitionem, quæ in Rege unà cum integritate conjuncta esse debet. Posset huc fortè trahi conjunctio Urim & Thummim, in Pont. Maximo Hebræorum. Affinitas Horarum harumce cum Dea Justitiæ significatur earum nominibus Εὐνομία , Δίκη & Εἰρήνη , quæ sunt Justitiæ consecraria, & veræ eruditionis comites. Clericus.

903. $\text{Αἶψ' ἰσὺ' ἀρεταῖσι}$] Fortè ἀρεταῖσι ab ἀρετήν . *Quietus.*

904. $\text{Μοῖρ᾽ ὅτ' ἦν πλείων πολὺν παρὰ ἰουάνην Ζεὺς.}$] Quamvis affinitas sit inter Justitiam & munus harum Dearum; non est credibile hos versus esse Hesiodi, cum alios parentes Parcis tribuerit antea v. 215. Homo ineptus, qui supplere conatus est quod non deerat Hesiodo, sed deesse putabat, hos de Parcis versus adfuit, & fortasse plures. Clericus.

909. $\text{Ἀγλαίῃ κ' Εὐφροσύνῃ}$] Scrib. $\text{Ἀγλαίῃ κ' Εὐφροσύνῃ}$. *Quietus.*

912. Διμῶρες] De Cerere & Proserpina, egimus antea ad versus 450. & 774. Clericus.

914. Ἰλῆος

Ἡρπασεν ἥς παρὰ μητρὸς, ἔδωκε δὲ μητίετα Ζεὺς.

Μνημοσύνης δὲ ἐξαυτίς ἐργάσατο καλλιόμοιο,

915

Ἐξ ἥς αἱ Μῆσαι χρυσάμπυκες ἐξεγρόντο

Ἐννέα, τῆσιν ἄδον θαλία, καὶ τέρψις αἰοιδῆς.

Λητώ δὲ Ἀπόλλωνα, καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιρον,

Ἰμερέεντ' αἶνον ὦν πάντων ἐργονίωνων,

Γείνατ' ἄρ', αἰγιόχοιο Διὸς φιλότῃ μιγείσα.

920

Λοιοδοτάτῃ δὲ Ἴφρην θαλέρῃ ποιήσατ' ἀγκιλῆν.

Ἡ δ' Ἡέκην, καὶ Ἀρηά, καὶ Εἰλείθυαν ἑκπῆ,

914. Ἐδωκε δὲ μητίετα Ζεὺς] Concessit ut caperet. *Gaietius.*

915. Μνημοσύνης] Vide not. ad. γ. 52. *Clericus.*

918. Λητώ δὲ Ἀπόλλωνα] De nomine Latonæ, egimus ad γ. 406. Nunc dicendum quare ejus filius vocaretur Φοῖβος Ἀπόλλων, nam passim ita appellatur ab Homero, quāsi Apollo sit cognomen. Si autem scribas Hebraicè: מלך בן-הפז *pha-bn harpollon*, Linguae Hebraicæ peritus statim interpretabitur *os in eo mirum*, quod apprimè convenit Deo fatidico. Vide dicta de Phœbæ, ad γ. 404.

Ibidem. Καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιρον] Phœnicio caractere ἰοχέαιρον *harthem*, significat, *mons admiratio mea*, ab ἡ har, *mons* & ἰοχέαιρον *thamah*, *admiratus est*. Diana, nimirum, venatrix montibus maximè delectabatur. Antiquissimus hymnus in Dianam, qui Homero tribuitur, sic eam describit:

Ἡ κατ' ὄρη αἰόοντα, καὶ ἀκρεῖαι ἡμερόσας

Ἀγρὴν τερπομένη παγχρύσεια τίξαι πτείνη.

Qua per montes umbrosos & promuntetia ventosa, venatione oblectata arcum aut. ut arcum tendit. Sic ipsa, apud Callimachum in Hymno, qui ipsi inscriptus est, loquitur, γ. 19.

——— ἀπαρὶν δ' ὅτ' Ἀρτεμὶς ἀπὸ κατείδιν,

Οὐρεσιν οἰκήσω.

Katà Diana in urbem ibit, in montibus habitabo. Vide ejusdem Hymni vs. 3 & 18. Apud Lucianum, in Dialogis Deorum, p. 212. T. I. dicitur ὄρη, *montana*; & p. 217. T. I. Amor negat se posse vulnerare Dianam φεύγουσαν αἰεὶ διὰ τ' ὄρων, *fugientem semper per montes.* Talia innumera possent proferri.

Observandum hîc & alibi clarè distingui Apollinem & Dianam à Sole & Luna, qui γ. 371. dicuntur Hyperione & Thia nati. Attamen constat postea Apollinem quidem & Solem unum Numen creditum fuisse, Lunam verò ac Dianam alterum; quod idè factum puto, quia Apollinis quidem animum, post mortem, in Solem ivisse, ut æternæ illi flammæ præesset, dicebant antiquissimi Poætæ; Dianæ verò mentem Lunam insedisse. Genus hoc fuit adulationis, quo vetustissimi

*Rapuit sua à matre, dedit autem sapiens Jupiter.
Mnemosynen verò deinceps amavit pulchricomam,
Ex qua Musæ aureis reticulis revinctæ natæ sunt
Novem, quibus placent convivæ, & oblectatio cantûs.
Latona autem Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
Suavissimos liberos præ omnibus cœlicolis,
Peperit sanè, Ægiocho Jovi concubitu mista.
Postremam verò Junonem floridam duxit uxorem.
Hæc autem Heben, Martem, & Lucinam peperit,*

tutissimi Græci prosequuti sunt liberos Jovis. Sic & Ægyptii Isidi adulati erant, cùm columnæ, sepulcro Isidis impositæ, cùm alia, tum etiam hæc inscripssent: * Εἰμὶ ἐγὼ ἡ ἐν τῷ ἀστροὶ τοῦ Κυρίου ἐπιτίμουσα: *Ego sum, qua in Canis sidere exorior.* Indidem factum ut stellis omnibus imposuerint nomina illustrium virorum & foeminarum; qua de re agit Hyginus, in Lib. II. Poëtici Astronomici, de signorum cœlestium Historiis. Clericus.

919. Γέννητ' ἄρ' αἰγιόχοιο] Scrib. γέννητ' ἐν αἰγιόχοιο. placet. Guierus.

921. Λοιδόπαιτῳ δ' Ἡρῆν θαλαρπῶ πεινήσας ἀγκιστῶ] Attamen hæc sola legitima uxor habita, ceteræ omnes pellices. Dicitur, apud Lucianum, Jovis ἡ νόμιμη γαμήτις legitima conjux, in Dialogis Deorum p. 192. Tom. I. & Jovὶ συμβασιλεύειν, p. 213. Clericus.

922. Ἡρῆν] Hæc Dea fuit juventutis præses, quam nomen traxisse liquet ex Hebræica voce צֶהַב eb, viror, qui juventutis est Symbolum; quòd plantæ tum vigeant maximè, cùm maximè virent. Hinc apud Poëtas, passim viridis juvenus dicitur, imò & senectus cùm contingit eam juventuti esse similem. Virgilius Æneid. V, 295.

Euryalus formâ insignis VIRIDIQUE juvenis.

Idem Lib. VI, 304. de Charonte:

Jam senior, sed cruda Deo VIRIDISQUE senectus.

Ibidem. Ἀρεῖα.] Notissimum est Martis sedes haberi montes Thraciæ, quos aut filius Jovis, Thessaliæ Regis, aut ex ejus posteris quispiam insedit, unde dictus est Ἥρην hari, hoc est, *homo montanus*, nam, ut diximus, Ἥρην est mons, ἡ ἄρεα. Cùm autem ex bello & latrociniiis viveret, creditus est post mortem præesse bello, cui tam sæpè vivus interfuerat. Elegans est descriptio palatii Martis, apud Statium Lib. VII. Thebaïdos, ubi de Mercurio ad illum misso, ejus descriptionis hoc est initium:

Hic steriles delubra notat Mavortia sylvas,

Horresciturque tuens, ubi mille furoribus illi

Cingitur adverso domus immarsueta sub Æmo

I

qui,

* Diodor. Siculus Biblioth. Lib. I. p. 24.

Μιχθεῖσ' ἐν Φιλότητι θεῶν βασιλῆϊ καὶ ἀνδράων.
 Αὐτὸς δ' ἐν κεφαλῇ γλαυκῶπιδα Τρωχέριαν,
 Δεινὴν, ἐχέκλυδοιμον, ἀγέεργον, ἀκρυτάτην,
 Πότνιαν ἣν κέλαδοί τε ἄδον, πόλεμοί τε, μάχη τε.

qui, ut notum, mons est Thraciæ. Hinc à Thracibus Mars impen-
 sè cultus. Herodotus Lib. V. c. 7. Θεὸς δὲ εἰς οὐρανὸν μόνος τῶνδε, Ἀρεῖα,
 καὶ Διόνυσον, καὶ Ἀρτέμιον: Deos hos Solus colunt, Martem, Liberum, Dia-
 nam. Ac sanè mores eorum cùm ejusmodi Religione consensiebant.
 Idem Scriptor paulò ante de moribus Thracum: ἄριστον οἰῶν καὶ μέγιστον,
 γῆς δὲ ἄριστον ἀπαιεῖται: τὸ γὰρ ἀπὸ πολέμου καὶ λιπέου καὶ μέγιστον: otio-
 sum esse honestissimum, agricolam verò consensissimum. E bello atque
 rapto vivere pulcerrimum. Clericus.

Ibidem. Εἰλειθυῖαν] Vox καὶ τὴν *heilidia* aliunde non potest deduci
 quàm ab τὴν *helid*, hoc est, *fecit parere*: sic enim formari potest
Hiphil in verbo τὴν *jalad* peperit, æquè ac in aliis verbis ejusdem for-
 mæ. Quàm hoc autem nomen benè conveniat Deæ partui præfidi
 nemo non videt. Observatu dignum est distingui hoc Numen à Dia-
 na, cùm ab Hesiodo, tum à Scriptore antiquissimo Hymni in Apollin-
 nem, qui Homero tribui solet, narrat enim primum *Eileithyiam* nesci-
 visse Latonam parturire, deinde ait advocatam è cælo fuisse, &
 partum Latonæ venientem accelerasse. Sic habet γ. 97.

Μὲν δ' οὐκ ἐπὶ πύρρῳ μόρσῳ Εἰλειθυῖα

Sola nescierat partus laborem levans Eileithyia.

Postea γ. 15.

Εὖτ' ἐπὶ Δέλῳ ἴδωνι μόρσῳ Εἰλειθυῖα

Τῷ τότε δὲ τόκος ἔειλε, ἀμύθητον δὲ πῶσιδάη.

Ubi in Delo incessit partus dolores levans Eileithyia, tunc illam partus ce-
 pit, & parata erat parere. Qui ergo factum ut Diana cum hoc Nu-
 mine misceretur & partibus etiam præficere ur? Qui potuit credi τῷ
 πῶσιδάη μόρσῳ περιθῆναι, ut utar verbis Junonis apud * *Lucianum*?
 Nimirum, credebant Lunæ Numen præesse partui, quod præsit
 mensibus, intra quorum certum numerum foetus in lucem eduntur,
 cùmque eo Numine miscbant Dianam, quæ, eo pacto, quamquam
 virgo, obstetricis munere fungi statuebatur. Aliam rationem com-
 miniscitur Callimachus, Hymno in Dianam γ. 20. & seqq. ubi sic
 Dea loquitur:

Πόλιν δ' ἐπὶ τῷ Δέλῳ ἀνδράων

Μῆνοι ἔτ' ὀξείαισι τῷ ἀδινῶν γυναικας

Τετράσθαι καλῶσι θένθον ἥσ' οὐκ ἔστιν

Mista concubitu Deorum regi & hominum.

*Ipse verò ex capite, caesus oculis præditam Tritogeniam,
Acrem, tumultum excitantem, ducem exercitus, indomitam,
Venerandam: cui clamoresque placuerunt, bellæque, pugnaeque.*

Γενεῶν δὲ παρῶν ἐπεκλήρωται ἀέχων
Ὅτ' ἔμ' ἐκ τῆς κεφαλῆς, ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν φέρονται
Μήτηρ.

*Urbibus verò admiscetur hominum, tantum cum acutis patiendi doloribus mulieres oppressa vocavit me opitulatricem; quibus pro Parca, ut primum nata sum, sortem assignarunt opem ferendi; quoniam & cum me pareret, & cum me ferret non doluit mater. Sed commentum hoc est Callimachi, qui credidit indignum Dea esse dolere, instar mulierum; non sententia antiquissimorum Græcorum, qui Diis incommoda, imò & vitia humanæ naturæ tribuere solent. Philosophi postea, cum non possent hæc concoquere, ad allegorias conversi sunt; & Poëtis recentioribus corrumpendæ veteris Historiæ, dum *θεογενεῖς* volunt loqui, occasionem præbuerunt. At qui me audiet is antiquissimam Græciæ famam esse credet, quæ humana Diis tribuuntur, quod ejusmodi rerum fingendarum nulla ratio fuerit, si aliter sensissent Græci. Imò verò periculosissimum fuisset *θεογενεῖ* de Deo sentientibus talia obtrudere. Contrà verò & Philosophi & recentiores Poëtæ graves rationes habuerunt, cur humana incommoda & vitia Diis detraherent; nec sine Religionis specie, ad probationemque audientium turpes de Diis historias mutare aggrediebantur, quod non semel facit in hisce Hymnis Callimachus, & præsertim quidem Hymno in Jovem. Sed ne conjecturis agere videamur, en locum ex Hymno Homericò in Apollinem, in quo contraria affirmantur 1. 91.*

Ἀπὸ δ' ἐνὶ κοίτῃ τ' ἐκ τῆς ἱμερῆς ἀέλαστος,
Ὡδίνεσι πίπτερ'.

Latona novam diebus & novam noctibus incredibilibus doloribus torquebatur. Dabimus etiam auctorem gravissimæ sententiæ de Luna partum præside. Is est Cicero de Nat. Deorum Lib. II. c. 207. Dianam, inquit, & Lunam eandem esse putant; cum — Luna, à lucendo nominata sit, eadem est enim Lucina. Itaque ut apud Græcos Dianam eamque Luciferam: sic apud nostros, Junonem Lucinam in partiendo invocant. — Adhibetur autem ad partus, quod ii maturescunt, aut septem novumque, aut plerumque novam Luna cursibus; quia mensa spatia conficiunt, menses nominantur. Clericus.

914. Ἀὐτὸς δ' ὁ καὶ κεφαλῆς] Hoc est, solus. Adoptavit fortè sibi filiam, quam ipse educare atque erudire voluit. Clericus.

926. Κέλαροι καὶ αἶμα] Bellici clamores. Guizot.

Ἦρῃ δὲ Ἥφαιστον κλυτὸν ἐν Φιλότῃ μιγῆσαι
Γείνατο, (καὶ ζαμῆησε, καὶ ἤρουν ὧ παρακρίτη)
Ἐκ πάντων τέχνῃσι κεκασμῆμον ἐργαζιώνων.

Ἐκ δὲ Ἀμφιτρίτης καὶ ἐρικτύπῃ Ἐννοσιγαίῃς
Τρίτων εὐρυβίης γένετο μέγας· ὅς τε θαλάσσης
Πυθμῆν ἔχων, πατρὶ μῆτερ Φίλῃ καὶ πατρὶ ἄνακτι
Ναΐφ χρυσέα δῶ, δεινὸς θεός. αὐτὰρ Ἀρῇ
Ῥινοπόρῳ Κυθήρεια φόβον καὶ Δαίμον ἐπικτεν
Δεινὸς, οἳ τ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέουσι Φάλαγγας

Ἐν πολέμῳ κρυόνει σὺν Ἀρῇ πτολιπόρθῳ,
Ἀρμονίῳ θ', ἔνθ' Ἰκάδμῳ ὑπέρθυμῳ θέρ' ἀκροῖν.
Ζηνὶ δὲ αἶψ' Ἀτλαντὶς Μαίῃ τέκε κύδιμον Ἑρμῖον,
Κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχῳ εἰσκαυῶσαι.

927. *Ἐν φιλότῃ μιγῆσαι*] Legendum ē *φιλότῃ μιγῆσαι*, nam quem-
admodum Jupiter solus genuisse dicitur Minervam: sic & Juno ζα-
μῆησε καὶ ἤρουν ὧ παρακρίτη, int. ndit vires, & contendit cum suo mari-
to, genuitque iona & peperit Vulcanum. Sic quoque legit Scholia-
stes, qui habet: *ἦτο Ἥφαιστον ἐν μόνῃ Ἦρῃ εἰσαύγῃ*, hic (Hesio-
dus) ex sola Junone Vulcanum inducit; ὁ δὲ Ὀμηροῦ ἐκ Διὸς καὶ Ἦρῃς,
Homerus verò ex Jove & Junone. Ex Hesiodi sententia, adoptavit Ju-
no celeberrimum fabrum, qui vocabatur Ἥφαιστος, Phoeniciis litte-
ris *ἠφῃσθ* *epheschio*, hoc est, qui coquit in igne, nimirum, me-
talla; nam *ἠφῃ* est coct, & *ἠφῃσθ* ignis, unde Græcè *ἱστία*, focus.
Sic legit hunc locum Hesiodi Lib. Gyraldus, ostenditque olim ita le-
ctum. Clericus.

928. *Καὶ ζαμῆησε*] Α *ζαμῆησε*; ζαμῆω, ἐρχίζομαι. Guie-
tus.

931. *Τρίτων εὐρυβίης γένετο μέγας*] Nomen *τρίτων* deduxerim à
τρί *vetet*, timor, aut à *τρί* *retat*, Chaldaïcè *tremuit* & Arabicè,
tumultum excitavit, *clamorem edidit*. Nomen non malè convenit
Deo cui tribuitur

Buccina, qua, medio concepit ut aëra ponto,

Littora voce replet sub utroque jacentia Phæbo.

Quæ verba sunt Ovidii, Metam. I. Clericus.

934. *φόβον καὶ Δαίμον ἐπικτεν*] Hæ sunt manifestè poëticiæ personæ,
quibus nihil subest historicum. Sed comites belli sunt Terror & Me-
tus, sive inferantur aliis, sive illis agitemur. Clericus.

937. *Ἀρμονίῳ θ' ἔνθ' Ἰκάδμῳ ὑπέρθυμῳ θέρ' ἀκροῖν*] Ingeniosè Sam.
Bochartus Chanaanis Lib. I. c. 19. nomen *Cadmi* conjicit significare
ejus

*Juno autem Vulcanum inclytum, concubitu non mista,
Peperit, (ac vires intendit, & contendit cum suo marito)
Præ omnibus artibus ornatum cœlicolis.*

*Ex Amphitrite autem & valdè resonante Neptuno
Triton latè potens natus est magnus: qui maris
Fundum tenens apud matrem caram & patrem regem
Incolit aureas ades, magnus Deus. sed Marti
Clypeos dissecanti Venus Terrorem & Metum peperit
Graves, quique virorum densas turbant phalanges
In bello horrido, unà cum Marte urbes devastante,
Et Harmoniam, quam Cadmus magnanimus duxit uxorem.
Jovi verò Atlantis filia Maia peperit gloriosum Mercurium,
Præconem Deorum, sacrum lectum conscendens.*

ejus patriam; erat, nimirum, קדמוני Kadmoni, ex iis Cadmonæis de quibus Moses Gen. XV, 19. *Harmoniam* verò dictam ex monte *Hermone*, quæ pars fuit Antilibani, ad ortum fontium Jordanis. Clericus.

938. Ἀτλαντὶς Μαίᾱ τῆς πλείστης Ἑρμῆς] Primùm, hîc animadvertendum *Maiam*, quæ fuit una *Pleiadum*, dici filiam *Atlantis* altissimi montis, qui cœlum ipsum ferre dicebatur; ob nexum, scilicet, & viciniam. Deinde *Pleias* hæc dicitur *Maia*, hoc est, αἰψή sive *aquosa*, nam αἰψή majim aquæ dicuntur, à veteri singulari αἰψή mai aqua. *Aquosa* autem nomen optimè convenit nobilissimæ *Pleiadum*, quandoquidem *Pleiades* passim imbrifera, madida & *aquosa* dicuntur à Poëtis; quòd iis, initio veris, orientibus, pluvium solet esse cœlum. Vide collectam hanc in rem à Nicol. Loydio in Lex. Historico. Filius hujus *Pleiadis* dictus est Ἑρμῆς, hoc est, αἰψή herma, quod à Radice Ἑρμῆς. haram, caliditate usus fuit. Quo nomine egregiè describitur indoles Dei furum, & fraudium. Quam in rem legendus Hymnus in *Mercurium*, ex quo pauculos dumtaxat versus, quibus describitur ejus ingenium, proferemus; ubi ita de *Maia*, τ. 13. & seqq.

Καὶ τὸτ' ἐγένετο παῖδας πολύτροπον, ἀστυλομήτιον,
Ληϊστῆρ', ἐλατῆρος βοῶν. ἡγήτης' οὐρίων,
Νυκτὸς ὀπρωπητῆρα, καὶ τὸ ἐξῆς.

*Tunc peperit filium vafrum & blandiloquum, prædonem, abactorem
bovm, ducem somniorum, noctis spectatorem &c.* Hæc epitheta *Mercurij*, historiâ ejus fraudium, quam multis prosequitur, in sequentibus confirmat Poëta. Clericus.

940. Καδμείη δ' ἄρα οἱ Σεμέλη τέκε Φαίδιμον υἱόν] Quoniam hic est primus, qui ab Heliodo ex Deo & mortali muliere genitus dicitur, inquirendum est hoc in loco in rationes, ob quas ab antiquissimis Græcis nonnulli filii Deorum crediti & dicti sint, quos non diffitebantur ex mulieribus natos; quales fuere Bacchus & Hercules Thebani, aliique innumeri. Sed antea animadvertendum est horum generationem narrari, post Deorum omnium natales ex Deabus; unde intelligere est mulierum hosce liberos esse natos iis temporibus, quibus jam primi Græcis coloni Dii habebantur, & colebantur, neq. tamen planè memoria obsoleverat, quâ & ipsos homines fuisse constabat. Memorantur enim hi novi Dii, ex aliis cœlo jam receptis, nati; quorum tamen parentes numquam cum mortalibus concubuisse dicti essent, nisi crediti fuissent & ipsi mortales fuisse.

Quod cum ita sit, triplici de causa homines potuere Deorum filii dici & credi. Primæ est petita ex antiquissimorum Græcorum dialecto, in qua à Diis nati atque educati dicebantur quicumque aliqua in re Diis similes esse judicabantur. Reges, qui imperare videbantur hominibus, ut Iupiter Diis & Regibus, propterea vulgò dici solebant Διόθυοι & Διοτρεφεῖς, à Jove geniti & educati, ut ex innumeris Homeri locis liquet. Sic loquitur Poëta Iliad. B. γ. 196.

Θυμὸς δὲ μέγας ἐστὶ Διοτρεφεῖς βασιλῆος.

Τίμῃ δ' ἐν Διὶ ἐστὶ Φιλεῖ δὲ ἰμνηστέῃ Ζεὺς.

Ita est magna à Jove nutriti Regis. Honor autem à Jove est, & illum (Regem) amat consiliarius Jupiter. Ad quem locum, sic habet Eustathius: Εὐφραννοῦν δὲ π. διοθυεῖν, διοτρεφεῖς τῶν βασιλέων λέγει. ἔχ' ὅτι ἐν Διὶ τὸ ἄλκιμον, ἀλλ' ὅτι ἐκ αὐτοῦ αὐτοῖς ἡ τιμή: ostendit cur Reges dicat à Jove natos & educatos, non quia ex Jove genus ducunt, sed quia ex illo est eis honor. Callimachus Hymno in Jovem γ. 76. & seqq.

Αὐτίκα χαλκῆας μὲν ὑδάμεν Ἡφαίστιο.

Τέλχιστας δ' Ἀρεῖ, ἱπποκῆρας τε Χερσίονες

Ἀργεῖοι, Φαῖβον δὲ Δάφνην ἐν εἰδότης οἶμυρ.

Ἐν δὲ Διὶ βασιλῆας ἐπεὶ Διὶς ὑδὲν ἀνάκτωρ

Θιόπερον.

Primò quidem fabros canimus esse Vulcani, Milites deinde Martis, Venatores verò Chitones Dianæ, & Phœbi qui lyra probè sciunt modos. At ex Jove sunt Reges, quandoquidem Regibus nihil divinius est quàm Jupiter.

Quæ verba nos admonent secundæ rationis, ob quam mortales immortalium filii dici potuerunt. Nimirum, in Lingua Phœnicia, pater artificum dicitur is qui eorum artificium primus invenit, & magister discipulorum. Vide Genes IV, 21. ubi pater artificum dicitur

Cadmi filia verò ei Semele peperit clarum filium,

tur qui primus eos artem docuit. Sic & Propheta dicitur *pater* discipulorum suorum, 1. Sam. X, 12. & discipuli *ejus filii*, 2. Reg. II, 3. IV, 38. Sic Æsculapius & Orpheus dicti sunt Apollinis filii, quòd ab eo Medicinam didicerint. Hinc etiam *Dei filii* dicti, qui Dei virtutes imitabantur, ut liquet ex Gen. VI, 2.

Tertiò filios Deorum dixerunt eos qui ex Sacerdotibus, vel aliis fraudulentis hominibus, nati erant; ut honori puellarum, quæ ab iis ludificatæ fuerant, consulcretur. Cum, nempe, in lucis Diis illis sacris gravidæ factæ essent, aut compressæ à Sacerdotibus indutis eo ornatu, quo statuae Deorum indui solebant; non sine quadam specie veri, apud rudes populos, poterant dicere se ex Diis gravidas esse; rumoreque ejusmodi occultè adjuvantibus Sacerdotibus, res tandem credulis pro comperta habebatur, præsertim si nati ex furtivo concubitu postea rebus gestis aut inventis famam sibi parerent. Apud Ovidium Metam. III. Juno sub persona Beroës nutricis Semeles, ita hanc alloquens inducitur ————— *Optem*

Jupiter ut sit, ait: metuo tamen omnia, multi

NOMINE Divorum thalamos iniere pudicos.

Hinc videmus, ex fabula Penthei, non faciliè creditum Bacchum illum Thebanum esse filium Jovis. Sed est insignis hanc in rem Historia, apud Dionysium Halicarnasæum, summi judicii historicum, Lib. I. Ant. Rom. p. 62. quam integram proferemus. Cum ergo narrasset artibus Amulii *Iliam*, vel *Rheam*, Numitoris filiam, factam esse Sacerdotem Vestæ: *πῦρται*, inquit, *ὑπὸρρῖ ἐπὶ τῷ ἱλίῳ ἐλθόντες εἰς ἱερόν αὐτῆς Ἀρῆς*. *ὑδατῶν ἀγνὴ καμίδης ἐνεκα*. *ὡς πρὸς τὰς θυσίας ἱμελλεζήσας*. *βιάζονται πρὸς τὴν πρῶτην*. *τῆτον δὲ πρὸς μὲν ἀποφαίνουσι τὴν μνηστῆραν ἵνα γενέσθαι τὴν κόρης*. *ἐκόντα τὴν παιδοποιῶν*. *οἱ δὲ, αὐτὴν τὴν Ἀμυλίων, ὡς ἐπιθυμίας καὶ μόνον, ὃ ἐπιτοχῆς ἐνεκα, φρεζαίνοντι πρὸς τοῖς οἷς ἐκπληκτικώταται ὀρθήσας ἱμελλαν*. *καὶ τὴν ὄψιν γνώμενοι εἰς ἀσπίδας αἷς μέλιστα ἡδύναντο καθεστάντες*. *οἱ δὲ πλεῖστοι μυθολογῶσι τὴν δαίμονα εἶδελον οὐ τὸ χωρεῖν ἢ, πολλὰ καὶ ἄλλα τῷ πατρὶ δαιμόνια ἔργα, ἢ λυγρὰ πρὸς ἀφανισμόν, καὶ ζῶφον ἐκ ἐργῶν κρατίζοντα*. *ὄψιν δὲ τῶν καὶ τὸ εἶδελον εἶχε, θάυμασιώτατον καὶ κρατὶ ἢ κρατὶ μεγάλῳ καὶ καλῷ ἀνθρώπων*. *φασὶ πρὸς εἶπεν τῇ κόρῃ πεποιημένην τῷ λυγρῷ τῷ βιασμένῳ ἐξ ὧν ἡμεῖς δηλοῦν ὅτι θεοὶ ἢ μηδὲν ἀχθῆσαι τῷ πατρὶ, πρὸς τὴν κρίνωμεν τὴν γαμῶν αὐτῇ γενεῖναι πρὸς τὴν ἐκπληκτικῶν τῶν χωρὶς δαίμονα*. *τέξασθαι δὲ αὐτῷ ἐκ βιασμῶν δύο παῖδας, ἀνθρώπων μακρῶν κρατῶν ἀρετῶν κρατὶ πρὸς πόλεμια*. *ταῦτα δὲ εἰπόντα νεφὴ περιελαυφθῆναι καὶ ἀπὸ γῆς ἀρθεῖναι φέρειν δὲ αἶρος αἶμα*. Quarto post anno *Iliam*, qua fuerat in lucum *Maris*, ut offerret aquam puram, qua in sacris usura erat, aliquis in lucro vi comprimit. Hunc nonnulli dicunt fuisse unum è procis ejus, amore puella captum; alii verò ipsum *Amulium*, non libidinis magis quàm insidiarum causâ, cinctum armis quibus maximum fuit ter-

rorem incussurus erat, & faciem notam, quantum poterat, in ignotam
 mutantem. Plerique verò fabulantur speciem ipsius numinis, cuius is
 locus erat, & qua cum multa alia divina opera, tum Solis eclipsin, &
 tenebras in coelo præbuisset. Species verò, qua fuit illi spectro, angustior
 rem multò magnitudine & pulcritudine, quàm homines fuisse. Quin
 & eum qui Iliam vi compresserat, aiunt eam esse solacium (unde lique-
 bat Deum esse) & vetuisse ne doleret propter id quod passa erat; commu-
 nionem enim nuptiarum illi intercessisse cum Genio eum locum insidente,
 Parituram autem ex violento concubitu duos pueros, hominum longè præ-
 stantissimos virtute bellicâ. Qua cum dixisset, nube circumsectum fuis-
 se, & à terra sublatum, superiora versùs auctum fuisse. Satis liquet
 hæc μυθολογία ficta esse à puella, ejusque consanguineis & amicis,
 ut honori vitiatæ Vestalis consulerent, & poenas, quas commerita
 erat, vitaret. Vide sequentia, apud Dionysium. Prædictionem ve-
 rò geminorum filiorum, qui nascituri erant ex illo concubitu, fictam
 esse à posteris, rem, ut sit, exornantibus in honorem Romuli non
 difficile est intellectu. Quin & potuerunt credulæ mulieres re verâ
 falli, ut liquet ex Historia Paulinæ, quæ exstat apud Josephum Ant.
 Jud. Lib. XVIII. c. 4. Cum Decius Mundus Paulinam Saturni-
 uxorem nec precibus nec pretio corrumpere potuisset, Ide quædam
 hominis liberta, aggressa est eam superstitione fallere. Cumque Paulina
 Isidis cultui summoperè esset dedita, pecuniâ Deæ Sacerdotes corru-
 pit; quorum natu maximus Paulinam adiit, impetratòque sine arbi-
 tris colloquio, venire se dixit ab Anubide, capto mulieris formâ, &
 jubente ut ad se veniat. Τῇ δὲ, subdit Historicus, ἡκτότος ὁ λόγος ἦν,
 καὶ παῖς τι φίλαις συνέλαβεν ἰστοῦ τῇ ἐπὶ ταῖς αἰσώσιν τῆς Ἀνέιδος, καὶ φε-
 ρεῖ πρὸς τὸν ἄνδρα δειπνῶν τι αὐτῇ. καὶ ἰὼν τῆς Ἀνέιδος εἰσηγγέλθαι σιγη-
 ρεῖ δι' αὐτὴν τὴν σωφροσύνην τῇ γυναικὶ ἐξοπισκῶν. ἡμεῖς ἔν τις τὴν
 ἡμέραν, καὶ δειπνήσας, ὡς ἰππὶς κραιπνὴν ἦν, κλεισθῆσθαι τὴν θυρῶν ὑπὸ τῆς ἱε-
 ρείας, ἰνδοὶ ἐν τῇ νύκτι, καὶ τὴν λυχνίαν ἐκποδῶν ἦν καὶ ὁ Μῦθος. ἀποκρύπτει-
 το γὰρ τῇδε. ἢ καὶ ἡμάρτανεν ὁμιλίῳν τὴν πρὸς αὐτὴν πανούχιον πρὸς αὐτὴν δι-
 κροῦντο ὑπερβόλαι Θεοὶ εἶναι. καὶ ἀπαλθόντ' ὡς πρὸς ἡ κήνην ἀρξάμεν τὴν
 ἱερῶν, οἱ τὴν ἐπιβουλὴν ἤδεισαν. Παρλῖνα περὶ ὡς τὸν ἄνδρα εἰλῶσαι, τὴν
 ἐπιφάνειαν ἐκδηγῶν τῆς Ἀνέιδος, καὶ πρὸς τὰς φίλας συνέλαβεν ἰστοῦ λόγους
 τοῖς ἐπ' αὐτῇ. οἱ δὲ τὴν μὴ ἡπίεσθαι εἰς τὴν φύσιν τῆς πράξεως ὁρῶντες, τὸ
 εὖ λαμβάνει καὶ τὴν, ὅτι ἔχοντες ὡς γὰρ ἄπιστοι αὐτὴν κείνην, ὅπου τὴν σω-
 φροσύνην καὶ τὸ ἀξίωμα ἀπιδίδουν αὐτῇ. Oratio verò mulieri placuit, jacta-
 batque se apud amicas, ob honorem, quo eam dignabatur Anubis. Ma-
 rito quoque indicat condicta sibi cenam, & cubile Anubidis. Concessit
 verò ille, qui probè norat pudicitiam uxoris. Itaque it mulier in tem-
 plum, & cum cœnavisset, quo tempore somni hora erat, clausis januis
 à Sacerdote; intus in Sacrario ablata jam erant lucerna, nec Mundus,
 nam illic antea abditus fuerat, ab ejus consortio aberravit. Totam er-
 go noctem illi inserviit, Deum esse rata. At illo digresso, priusquam mo-
 verentur Sacerdotes, qui insidias nesciebant (in Græcis addenda nega-
 tio

tio ante *ἡδίων*) Paulina mane cum venisset ad virum, apparitionem Anubidis ei narrat, & propterea etiam apud amicas gloriatur. Illi vero partim fidem negabant, rei naturam respicientes; partim mirabantur, cum non possent fide indigna judicare, quando ejus pudicitiam & nobilitatem reputabant. Si rei conscii in perpetuum tacuissent, arcantique secum sepeliri voluissent; Paulina numquam mutasset sententiam, & spectatae ceteroqui pudicitiae mulier multis fidem fecisset, de concubitu suo cum Anubide. Quod si ex eo gravida facta fuisset, nec ipsa, nec alii quibus persuasisset, dubitassent quin filius, aut filia esset Anubidis proles. Sed Mundus ipse rem aperuit Paulinae, ut docet Historicus, eaque consequuta sunt, quae fraudem non patiebantur in dubium revocari. Si Tiberio rerum potente, cum Roma plena esset viris eruditis & callidis; si in urbe in qua, ut ille ait, pueri *nasum rhinocerotie habebant*, ejusmodi dolus ad finem usque perductus est; quid non potuit fieri antiquioribus & simplicioribus saeculis, atque in locis in quibus fraus accuratissime detecta est? Certè non uno in loco insana illa opinio invaluit Numina capi amore mulierum, & cum iis congregi; qua de causa in eorum Templis jubebantur mulieres cubare, quasi divinum amasium expectaturae; hoc est, Sacerdotum libidinem expleturæ. *Herodotus Lib. I. c. 181. de summo tabulato Templi Jovis Beli, quod erat Babylo-*
ne: Ἀγαλμα δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῷ ἐνδορυσφόρον, εἰδὲ νύκτι εὐδίας καταλίσσεται ἀνθρώπων, ὅτι μὴ γυνὴ μόνη τῷ ἐπιχωρίῳ, τὴν αὖ θεὸς ἐλάττει ὡς πατέρα, ὡς λέγουσι οἱ Χαλδαῖοι, ἔόντες ἱερεῖς τότε τῷ θεῷ. Φασὶ δὲ οἱ αὐτοὶ ἄνθρωποι (ἔμοι μὲν ἢ πιστὰ λέγουσι) τῷ θεῷ αὐτὸν φοιτᾶν πρὸς τὴν νύκτα, καὶ ἀμπαύνοσθαι ἐπὶ τῇ κλίνῃ, κατὰ πρὸς τὴν Θέβην τῇσι Αἰγυπτίῃσι, κατὰ τὴν αὐτὴν πρόπον. ὡς λέγουσι οἱ Αἰγύπτιοι. καὶ ὅτι δὴ ἐκείθι κοιμῶνται ἐν τῷ τῷ Διὸς τῷ Θεβαΐως γυνὴ ἀμφοτέρω δὲ αὐτῶν λέγουσιν ἀνδρῶν εὐδαμῶν ἐς ὁμιλίῳ φοιτᾶν, καὶ κατὰ πρὸς ἐν τοῖς Πατέρωσι τῷ Λυκίῃ, ἢ ὡς ὁμαῶν τῷ Θεῷ ἐπὶ τὴν ἁγίαν ἄστρον: Statua in hoc sacello nulla est, neque hic noctu cubat hominum quisquam, prater mulierem unam ex indigenis, quam ex omnibus Deus delegerit, uti narrant Chaldaei hujus Dei Sacerdotes. Narrant enim illi (tametsi parum credibilia mihi dicere videntur) Deum ipsum ingredi templum & in hoc cubili conquiescere; perinde atque Thebis Ægyptiacis, ut ferunt Ægyptii. Ibi enim in Thebani Jovis fano mulier quoque cubat. Quarum mulierum utraque cum viris non putatur habere consuetudinem; sicuti etiam nec Dea anastita Pataris Lyciae urbe, quando mulier eo munere ornatur. Si hæc sæpius, & alibi facta sunt, ut credibile est, præsertim rudiori ævo; non est cur miremur tot Deorum filios in antiquissima Græciæ Historia occurrere. Clericus.

Ibidem. Σμώλα] Phœnicium nomen forè fuit *סמלה* *smelah*, quod virginem viro maturam apud Thalmudicos sonat. Solent Phœnices ortum cujuscumque ab alio hisce verbis exprimere: *מי ימיני* *mi jansa* mijerecho, egressus est ex ejus femore, ut liquet ex Genes. XLVI,

Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ Διόνυσον πολυζητῖα,
 Ἀΐωνατον θνητῶν· νῦν δ' αἰμώτεροι θεοὶ εἰσι.
 Ἀλκμήνῃ δ' ἄρ' ἐπικτε βίβω Ἡρακλειῖν,
 Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ Διὸς νεφεληγερέταο.
 Ἀγλαΐῃ δ' Ἡφαιστῷ ἀγακλυτὸς ἀμφιγυῖης,
 945 Ὀπλοτάτῃ Χαρίτων. θαλερὴν ποιήσας αἰθρῇν.
 Χρυστόμῃς δ' Διόνυσῷ ξανθὴν Ἀριάδην.
 Κίρκῃ Μίνω, θαλερὴν ποιήσας αἰθρῇν.
 Τὴν δέ οἱ αἰθάνωνται καὶ ἄγρω θῆκε Κρονίων.
 Ἡβῇ δ' Ἀλκμήνης καλίσφύρε ἀλκιμῷ υἱὸς,
 950 Ἴς Ἡρακλῆ, πέλεσσι σπύοντες ἀέθλας.
 Παιδά Διὸς μεγάλοιο καὶ Ἡρῆς χρυσαπείδης.
 Αἰδοίῃν γέτ' αἰθρῇν ἐν Οὐλύμπῳ νιφόεντι.
 Ὀλβιῷ, ὃς μέγα ἔργον ἐν αἰθανάποισιν ἀνύσας,
 Ναΐδ' ἀπτήμαντ' καὶ ἀγέρε' ἡμάτων πάντας.
 955 Ἡελίῳ δ' ἀκάμαντι πέπε κλυτὴν ὤκεαν ἰνῇ
 Περσέϊ Κίρκῃ πε, καὶ Αἰήτῃ βασιλῆα.
 Αἰήτης δ' υἱὸς Φαεσιμβρότερ Ἡελίοιο,
 Κίρκῃ Ὀκεανοῖο πλήεντ' ὅττα μοῖο
 ἔγχε θεῶν βελήσιν Ἰδύαν καλλιπάρηαν.
 960

26. Hinc nata fabula de Baccho Thebano è femore Jovis nato. Ceteræ circumstantiæ confictæ sunt à Græculis, ut rationem redderent loquutionis quam non intelligebant. *Clericus.*

941. Διόνυσον πολυζητῖα] Bacchum multò antiquiorem fuisse Cadmo, nec alia de causa Thebanum creditum, quàm quia conditores Thebarum ejus cultum ex Oriente attulerant multis ostendit *Sam. Bachan.* Chanaan. Lib. I. c. 18. Existimat ille Nimrodum fuisse qui Chaldaicè dicebatur ܡܪܕܝܢ *mar-chorish*, hoc est, *filius Chusi*, filii Chanaanis, qui nepos fuit Noachi ex Chamo. Quæ felix est conjectura; at coacta est, nec ullo modo toleranda ea, quâ vult Διόνυσον dictum, ex inscriptione altaris à Mose, quod dictum fuit ܡܕܝܢܐ ܕܝܢܝܢ *medina d'nyan*. Quasi Tyrii, Ægyptii aut alii populi, ex ejusmodi re nomen fecerint antiquiori multò Mose Numini! Debit vir summus scribere Chaldaicis litteris hoc nomen ܡܪܝܢ ܝܪ, dein quærere quid *Dianis*, Lingua Chaldaicâ, significare queat; & invenisset hanc vocem significare eum qui vi imperat, nam ܝܪ est qui & ܡܪܝܢ ones, vi imperans, ab Radice ܡܪܢ *anas*, coëgit. Quod egregiè convenit Nimrodo, qui primus Tyrannus fuisse censetur. Postea Græci perperam crediderint

*Rem cum eo habens, Bacchum hilarem,
 Immortalem mortalis: nunc verò ambo Dii sunt.
 Alcmenæ verò peperit fortem Herculem,
 Mistæ in concubitu Jovi nubes cogenti.
 Aglæiam verò Vulcanus percelebris utroque pedè claudicans
 Minimam natu è Gratiis floridam duxit uxorem.
 Sed aureo crine conspicuus Bæchus flavam Ariadnæ,
 Filiam Minois, floridam fecit conjugem.
 Hanc verò ei immortalæ expertemque senii fecit Saturnius.
 Habent autem Alcmenæ pulcros talos habentes fortis filius
 Hercules, peractis luctuosis certaminibus,
 Filiam Jovis magni & Junonis aureis calceamentis utentis,
 Pudicam duxit uxorem iux Olympo nivoso:
 Felix, qui magno facinore, inter Deos, confecto
 Habitat illæsus & expers senii omnibus diebus.
 Soli autem indefesso peperit inclita Oceanis
 Perseis Circenque, & Ætææ regem.
 Ætæes autem filius lucem hominibus dantis Solis
 Filiam Oceani ultimi fluvii
 Duxit, Deorum ex consiliis, Idyiam pulcris genis præditam.*

crediderunt Διώνυσον dictum ex Genitivo Διὸς Jovis, & Νύκας urbe Arabiæ, in qua fuerit educatus. Clericus.

943. Ἀλκμήνῃ δ' ἂρ' ἵππερ βίβω Ἡρακλεῖδω | Hoc est, Herculem, de quo in singulari Diss. in qua ostendemus Herculem Thebanum, nec unum, nec antiquissimum fuisse eorum qui Hercules dicti sunt. Clericus.

945. Ἀγλαίῃ δ' Ἡφαιστῷ &c.] Dignum est notatu Vulcano dari uxorem primogenitam Gratiarum non Venerem; nam ceteri omnes Poëtæ Vulcani Venerem uxorem tribuunt. Clericus.

947. Διώνυσῷ ἑστῇ δ' Ἀριάδνῃ | Fortè uxor fuit Bacchi, eo modo quo Paulina Mundi; hoc est, Sacerdotis cujuspiam Bacchi. Clericus.

950. Ἡῒ δ' &c.] Fortè fingunt Deam juventutis collocatam Herculi, quòd, cùm unum hominem fuisse crederent, nec intelligerent quæ vita unius hominis sufficere posset, ad eas res gerendas, quas gessit, æternam juventutem ei datam à Diis putarent. Cujus rei vestigium cernere est in γ. 955. quamvis dicatur de Hercule in Deorum numerum jam relato. Nam erant & alii Dii semper juvenes, ut Apollo, Bacchus, Mercurius &c. Clericus.

Ἡ δὲ οἱ Μήδεαι εὖσφυρον ἐν Φιλότῃ
 Γείναθ' ὑποδμηθεῖσαι Διὰ χρυσὴν Ἀφροδίτῃ.
 Ὑμεῖς μὲν νῦν χαίρετ', Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
 Νῆσσί τ', ἡπειροί τε, καὶ αἰλμυρὸς ἐνδοθι πόντος.
 Νῦν δὲ θεάων φῦλον αἰείσατε ἡδυέπειαι
 Μῆσσι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς Αἰγιόχοιο,
 Ὅσας δὴ θνητοῖσι περ' ἀνδράσιν ἐνηθεῖσαι
 Ἀθάναται, γίναντο θεοῖς ὀπείκελα τέκνα.
 Δημήτηρ μὲν Πλῆτον ἐγείνατο, δῖα θεάων,
 Γασίῳ ἥρωι μιχθεῖσ' ἐρετῇ Φιλότῃ
 Νειῶ ἐνὶ τριπόλῳ, Κρήτης ἐν πίονι δήμῳ,
 Ἐρμῖον ὃς εἶσ' ὀπί γῆν τε καὶ ἄερα νῶτα θαλάσσης,
 Πᾶσιν τῷ δὲ τυχόντι, καὶ ἔκ' ἐς χεῖρας ἵκηται,
 Τὸν δὲ ἀφνειὸν ἔθηκε, πολὺν τέ οἱ ὥπασεν ὄλβον.
 Κάδμω δὲ Ἀρμονίῃ, θυγάτηρ χρυσοῦς Ἀφροδίτης,
 Ἰνώ καὶ Σεμέλῃ, καὶ Ἀγαυῇ καλλιπαρήγον,
 Αὐτονόῳ δ', ἣν γῆμιν Ἀρεαίῃ βαθυχαίτης,
 Γείνατο καὶ Πολύδωρον εὖσεφάνω ἐνὶ Θήβῃ.
 Κέρη δὲ Ὠκεανῶ Χρυσάορι καρτεροθύμῳ
 Μιχθεῖσ' ἐν Φιλότῃ πολυχρῦσα Ἀφροδίτης,
 Καλλιρόῃ τέκε παῖδα βροτῶν κάρηισον ἀπάντων,
 Γηρυονέα, τὸν κτείνε βίῃ Ἡρακλεΐῃ,
 Βοῶν ἕνεκ' εἰλιπόδων ἀμφιρρύτῳ εἰν Ἐρυθείῃ.

965

970

975

980

961. Ἡ δὲ οἱ Μήδεαι] Ἡ δὲ scribe. *Guietus*.

962. Διὰ χρυσὴν Ἀφροδίτῃ] Hoc est, κατὰ per. *Guietus*.

967. Ὅσας δὴ θνητοῖσι περ' ἀνδράσιν ἐνηθεῖσαι Ἀθάναται γίναντο θεοῖς ὀπείκελα τέκνα] Vidimus quare nonnulli dicunt sint Deorum filii, sed omnes rationes, quas attulimus, huc pertinere non possunt; attamen Deorum filii potuere dici, qui similes videbantur Deabus. Sic formosi vocati fortè sunt filii Veneris, ut Æneas, alique quorum mater ignorabatur, & forma eximia erat. Sed & fortè Deorum Antistitæ, alique quæ clanculum pariebant, liberos suos tribuebant Deabus, quæ præsidebant lucis, in quibus infantes expositi inveniebantur; nec amasii, ut consulerent earum honori, contradicebant; præter quàm quod honorificum videbatur concubuisse cum Dea; qua de causa infantes tollebant, quos se ex Deabus suscepisse jactabant. *Cle-
ticus*.

969. Δημήτηρ μὲν Πλῆτον ἐγείνατο.] Partus hic est metaphoricus, quo

*Hæc autem ei Medeam pulcros talos habentem in concubitu
Peperit subacta per auream Venerem.*

*Vos quidem nunc valete cœlestes domos tenentes,
Insulaeque, & continentes terræ, & salsus intus Pontus.
Nunc autem Dearum genus cantate blandiloquæ
Musæ Olympiades, filia Jovis Ægiochi,
Quæcumque mortales apud viros cubantes
Immortales pepererunt Diis similem prolem.
Ceres quidem Plutum peperit, præstantissima Dearum,
Jasfo heroi mista jucundo amore
Novali in ter proscisso, Cretæ in pingui tractu,
Bonum: qui vadit super terram, & lata dorsa maris,
Omnem: cui verò obviam fuerit, & cujus ad manus venerit,
Illum locupletem fecit, multamque ei præbuit felicitatem.
Cadmo præterea Harmonia, filia aureæ Veneris,
Ino & Semelen, & Agaven pulcras genas habentem,
Autonoënque, quam duxit Aristæus densa casarie præditæ,
Peperit & Polydorum in mœnia pulcra habentibus Thebis.
Filia verò Oceani Chrysaori magnanimo
Mista in concubitu aureæ Veneris
Calliroë peperit filium mortalium robustissimum omnium
Geryonem, quem interfecit Hercules,
Boves propter flexipedes circumflua in Erythea.*

quo significatur ex copiosis segetibus nasci divitias. *Plutus* persona est Poëtica, de qua vide *Lucianum* in *Timone*. *Clericus*.

975. Αἰμωνία.] De hac diximus, ad γ. 935. Cùm esset formosa & strenua, & ignorarentur ejus parentes, Marti & Veneri tributa est. *Clericus*.

976. Σωιάλω] Vide notata ad versum 941. *Clericus*.

979. Ὁ κισσὸς Χρυσοῖος] Scribe Ὁ κισσός. *Guistus*.

979. Κῆρ δ' Ὁ κισσός, & πρὸς ἑξῆς] Hæc omnino addita videntur ab imperita manu, quia res jam dicta est suprâ γf. 287. & seqq. hoc verò in loco est planè aliena. Nam hic sermo est de iis quos viri mortales susceperunt ex Deabus, oporteretque Chrysoïrem virum mortalem haberi, quod contrarium est iis quæ antea, loco memorato, dixit *Hesiodus*. *Clericus*.

982. Γερωνία ἢ κισσός] Γερωνία. *Guistus*.

983. Βῶν ἰπὲρ ὀλιπόδων] Βῶν. *Guistus*.

Τιβωνῶ· δὲ· Ἡὼς τέκε Μέμνονα χαλκοκρυσεύῃ,
 Διδυόπων βασιλῆα, καὶ Ἡμαθίωνα ἀνακτα.
 Αὐτὰρ τοὶ Κεφάλῳ Φυτῆσσι Φαίδιμον υἱόν,
 Ἰφθιμον Φαέθοντα, θεοῖς Ὀππείκελον ἀνδρα.
 Τόν ῥα νέον, τέρεν ἀνθ' ὅ· ἔχοντ' ἐρικυδέα ἥβης,
 Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα φιλομμείδης Ἀφροδίτῃ
 ὤρτ' ἀνερεψαμένη, καὶ μιν ζαθέοις ὀνὶ νηοῖς
 Νηοπόλον νύχιον πηήσασα, δαίμονα δῖον.
 Κέρει δὲ Λιήταο· Δοτρεφέα βασιλῆα
 Δισυνίδης, βελῆσι θεῶν αἰετῶν ἡγεμῶν,
 ἥ γε παρ' Αἰήτι, πλέσας πονδέντας κέεθλος,
 Τὴς πολλὰς ἐπέτελλε μέγας βασιλῆς ὑπερήνορ,
 Τέλειος Πελίης, καὶ ἀτάσθαλ' ὄβριμος ἄρμος.
 Τὴς τελέας ἐς Ἰωλκὸν ἀφίκετο, πολλὰ μαθήσας,
 Ὀκείης δ' ἡνὶ νηὶ ἄγαν· ἐλκώπιδα κέρει,
 Δισυνίδης, καὶ μιν θαλερῶ πηήσας ἄνοιον.
 Καί ῥ' ἦγε δμηθεῖς ὑπὸ Ἰήσσι πειμνύλαων,
 Μήδειον τέκε παῖδα, ἣ ἔρεσι· ἔτρεφε Χάριον
 Φιδυρείδης· μεγάλη δ' Διὸς νόα· ἐξεπτεῖτο.
 Αὐτὰρ Νηηῶ κῆραι ὀλίγοιο γέροντος,
 ἥ τοι μὲν Φῶκον Ψαμάθῃ τέκε δὲ θεαῖαν,
 Αἰακῆ ἐν φιλότῃ Διὶ χερσαῖ· Ἀφροδίτῃ.
 Πηλεῖ δ' ὀμηθεῖσα θεὰ Θέτις δρυμόπεζα
 Γείνατ' Ἀχιλλῆα ῥηξιδώορα, θυμολέοντα.
 Αἰνείαν δ' ἄρ' ἐκτεν εὐσέφαν' Κυθήρῃ,

985

990

995

1000

1005

984. Τιβωνῶ δὲ· Ἡὼς τέκε Μέμνονα &c.] Crediderim Memnonem &c
 Hemathionem ab antiquissimis Græcis dictos fuisse, Phœnicismo noto,
 Aurora filios, quod essent Orientalium regionum incolæ collati
 cum Græcis. Certè superior Ægyptus, aut Æthiopia, cujus Rex
 fuisse dicitur Memnon, collata Græciæ ad orientem solem spectat.
 Hemathionis nomen alludit ad appellationem Syriacam ܡܡܢܗܝܡ,
 quomodo vocabatur Syriæ urbs, ad quam pertingebant Septentriona-
 les fines Terræ Promissæ. Clavius.

987. Ἰφθιμον Φαέθοντα] Alius fuit Solis & Clymenes filius, cu-
 jus fatum descripsit Ovidius Metamorph. Lib. II. Clavius.

989. Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα] Puerum puertitia sapientem. Scri-
 bendum videtur ἀπαλὰ, ab ἀπαλός, ἀπαλόφρων. Clavius.

990. Αἰ-

*Tithono verò Aurora peperit Memnonem areâ galeâ instructum,
 Æthiopum regem, & Hemathionem regem.
 Verùm Cephalo peperit incyrtum filium,
 Fortem Phaëthontem, Diis similem virum,
 Quem sanè juvenem tenerum florem habentem gloriose pubertatis,
 Puerum juvenilia sapientem amans genitalia Venus
 Incitavit, abripiens & ipsum in templis
 Ædituum nocturnum fecit, demonem divinum.
 Filiam verò Ætæa à Jove nutriti regis
 Æsonides, voluntate Deorum aternorum,
 Abduxit ab Ætæa, peractis suspiriosis certaminibus,
 Quæ multa imperabat magnus rex superbus,
 Injurius Pelias, & impius fortium facinorum patrator,
 Quibus peractis, ad Jolcum rediit multa perpeffus,
 Veloci in nave vehens blandis oculis præditam puellam
 Æsonides, & ipsam floridam fecit uxorem.
 Et sanè hæc subacta ab Jasone pastore populorum
 Medeiū peperit filium, quem in montibus educabat Chiron
 Phillyrides: magni verò Jovis volumas perficiebatur.
 Ceterum Nerei filia marini senis,
 Phocum quidem Psamathe peperit, præstantissima Dearum,
 Æaci in amore, per auream Venerem.
 A Peleo autem subacta Dea Thetis argenteos pedes habens,
 Peperit Achillem prosternentem viros, leonis animo præditum.
 Æneam porrò peperit pulcrè coronata Cytherea*

990. Ἀντιφάρδον] Hesych. ἀντιφάρδο, ἀφάρδον. Idem ἀντιφάρδοι ἀφάρδοντες. *Gruetius.*

991. Νόχοι] Alias νόχοι. *Gruetius.*

992. Αἰσονίδης] Jason. Multa possent proferri, ex quibus colligere licet, Argonautas fuisse Mercatores Thessalos, qui in Colchidem navigarunt; sed cum Hesiodus eam historiam non narret, ab ea explicanda, hoc quidem in loco, supersedebimus. *Clericus.*

1004. Φῶγις Παριδίος τῆς δῖας θεῆς] Fortè hunc puerum ex se & ignota vulgò matre natum sustulit Æacus, aut è fano Neptuni vel Nereidum, aut ex ipso littore maris. Idem dixerim de Achille. *Clericus.*

Ἀΐχισι ἥρωϊ μιγεῖσ' ἐρατῇ Φιλότῃπ,
 Ἰδης ἐν κερυφῇσι πολυπλύχῃ ὕληέσσης.
 Κίρκη δὲ Ἡελίῃ θυγάτηρ Ἰπεριανίδαο
 Γείνατ' Ὀδυσσῇ τ' ἀταλασίφρονι ἐν Φιλότῃπ
 Ἄγγελον, ἡδὲ Λατῖνον ἀμύμονά τε, κρεττόν τε,
 Οἳ δὴ τοι μάλα τῆλε μυχῶν νησῶν ἱερέων,
 Παῶσιν Τυρσηνοῖσιν ἀζακλυτοῖσιν ἄνασσον.
 Ναυσίθοον δὲ Ὀδυσσῇ Καλυψώ δῖα θεάων
 Γείνατο, Ναυσινόον τε, μιγεῖσ' ἐρατῇ Φιλότῃπ.
 Αὐτὴ μὲν θνητοῖσι παρ' ἀνδράσι βίβηθῆσαι
 Ἀθάναται γείναντο θεοῖς Ὀπείκελα τέκνα.
 Νῦν ᾗ γυναικῶν Φῦλον αἰείατε, ἡδυέπαι
 Μῆσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς αἰγιόχοιο.

1010

1015

1020

Τέλει δ' Ἰσιόδω Θεογονίας.

1013. Ἀχίον ἡδὲ Λατῖνον] Latinum Hyginus Fab. cxvii. Circes & Telemachi filium prodidit. Dionysius verò Halicarnasseus, ex veteri Italicorum fama, narrat Lib. I. p. 34. Herculem suscepisse Λατῖνον ἐκ τοῦ ὑπερβορείου κῆρης, Latinum ex quadam septentrionali puella, eamque postea nuptum dedisse Fauno Aboriginum Regi, quo factum ut plerique Latinum hujus putarint filium, non Herculis. Hinc Virgilius Lib. VII. Æneid. v. 45.

Rex arva Latinus & urbes
 Jam senior longa placidas in pace regebat,
 Hunc Fauno & Nympha genitum Laurente Maricā
 Accipimus. Fauno Picus pater, isque parentem
 Te, Saturne, refert, tu sanguinis ultimus auctor.

Sed veluti sui oblitus Lib. XII. v. 164. Solem avum ejus vocat, quasi fuisset filius Circes solis filix; ad quem locum ita Servius: Latinus secundum Hesiodum in ἀσσιδοποιῆα (imò Θεογονία) Ulyssis & Circes filius fuit, quam multi Maricam dicunt; secundum quem, nunc dicit, Solis avi specimen, Nam Circe Solis est filia. Sanè sciendum Virgilium in varietate Historia sua dicta variare.

Pro Ἀχίον libenter legerim Ἀδρίον, propter Adriaticum pelagus. Mos enim est Veterum à priscis heroibus deducere nomina regionum, ut vel ex Latini nomine liquet, à quo voluit dictum Latium. Certè

*Anchisæ heroï mista jucundo concubitu ,
 Idæ in verticibus habentis multa juga , sylvoſæ.
 Circe verò, Solis filia, filii Hyperionis,
 Peperit Ulyſſis ærumnoſi in amore
 Agrium , atque Latinum inculpatumque, fortemque.
 Qui ſanè valde procul in reſſu inſularum ſacrarum
 Omnibus Tyrrhenis valde inclytis imperabant.
 Nauſithoum verò Ulyſſi Calypſo excellentiſſima Dearum
 Peperit, Nauſinoönque, miſta amabile concubitu.
 Hæ quidem, mortales apud viros cubantes
 Immortales pepererunt Diis pares filios.
 Nunc verò ſœminarum genus canite ſuaviloqua
 Muſæ Olympiades, filia Jovis Ægiœchi.*

Finis Theogoniæ Heſiodi.

Certè in MSS. Codd. exiguum eſt diſcrimen inter Γ & Δ, ſi baſis Γ Δ deleta ſit, aut fugiat oculos. Ceterùm dicit Heſiodus *Agrium & Latinum* procul à reſſibus ſacrarum Inſularum imperare Tyrrhenis, quia in continenti imperabant accolis utriuſque Maris, non in Inſula *Ææ*, quæ ſedes fuit matris Circes, eiſque ſacra. Clericus.

1014. Τῆς μυχῶν τοῦ ἱεροῦ] Μυχῶν ſcribendum. In Fragmentis. Γαλαξοφάρων εἰς αἶαν ἀπῆλθον οἰκί' ἐχέρτων] Quorum plauſtra vagæ ritè trahunt domos.

Λοτὴν μὲν χείλ', ἀνέψαλ δὲ ἀδίκων μυχαίοντα. An? ἀδίκων. Guiccius.

1016. *Nauſithou* & *Nauſinoön* vocat filios Ulyſſis ex Calypſone Nympha, quia Ulyſſes *animum* habebat in *navi celere*, cùm eſſet apud Calypſonem, hoc eſt, vehementer optabat habere navem quâ rediret. Vide Odyſſ. E. γ. 219. & ſeqq. Clericus.

F I N I S.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ
Τ Ο Τ Α Σ Κ Ρ Α Ι Ο Τ
Α Σ Π Ι Σ Η Ρ Α Κ Λ Ε Ο Υ Σ.

H E S I O D I
A S C R Æ I
S C U T U M H E R C U L I S.

N O T U L Æ

I N

SCUTUM HERCULIS.

CONSTAT quidem hoc Poëma esse ἀκέφαλον, quomodo-
 documque primam voculam legamus; sed quænam de-
 sint, & quàm multa minimè constat. Docet nos *Hesiodus*
 ipse, duobus ultimis *Theogoniæ* versibus, se scripsisse de alte-
 ro illo Heroum genere, qui à Diis ex mulieribus geniti cre-
 debantur, ejusque Operis non rarò meminerunt Veteres, ut
 vel ex fragmentis liquet. Horum autem Heroum cum longè
 præstantissimus esset Hercules, non absurdè fortè quis con-
 jecerit hoc Poëma, cujus maximâ parte describitur Clypeus
 Herculis, esse majoris illius ἀσπασμαῖον; quod tamen frag-
 mentum cum solum superfit, singulari inscriptione orna-
 tum, quasi opusculum distinctum ab eo quod dixi, ad nos
 pervenit. Certè tria potissima Poëmata *Hesiodi* solent me-
 morari, inter quæ Heroogonia recensetur, non Scutum.
Maximus Tyrinus Dissertatione XVI. Ὁ Ἡσίοδος χωρὶς μὲν
 τῆς Ἡρώων ἀπὸ γυναικῶν ἀρχόμενος, καταλέγων τὰ γένη, ὅστις ἐξ ἧς
 ἐφυῖ χεῖρς δὲ αὐτῷ πεπύλωται οἱ θεῖοι λόγοι, ἅμα τοῖς λόγοις θεο-
 γονίᾳ χωρὶς δὲ αὐτῷ ὠφελεῖ τὰ εἰς τὸ βίον, ἔργα τε αὖ δραστέον, καὶ ἡμέ-
 ραι ἐν αἷς δραστέον. *Hesiodus* seorsim quidem Heroum, à mulieri-
 bus initio factò, recensuit genera, & ex quanam quisque natus
 fuerit. Seorsim verò poëmate descripta ab illo est Theologia, una
 cum Theogonia. Seorsim denique vitam juvant opera quæ facien-
 da, & dies quibus facienda. Nos cum Theogoniam, & ob argu-
 menti præstantiam, & quòd Poëta ipse videatur initio Poë-
 matis indicare primum hoc fuisse suum Opus, omnibus præ-
 mittendam censuissimus; ei subjecimus fragmentum He-
 roogoniæ, propter ultimos Theogoniæ versus, quibus hoc
 Opus veluti pollicetur. Ultimum tandem locum Opera &
 Dies obtinebunt. *Clericus.*

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Αἰὼς Ἡρακλῆος.

ΗΏη ἀνελιγμένη δόμοις καὶ πατρὶδα γαῖαν
 ἤλυσεν εἰς Θήβας, μετ' ὀφείλον Ἀμφικτυῶνα
 Ἀλκμήην, θυγάτηρ Λαοδάος Ἡλεκτρύωνος.
 ἦ ῥα γυναικῶν φῦλον ἐκάλυπτο θηλυτέρων
 εἶδει τε μεγέθει τε. ὅσον γὰρ ῥῶς ἔειρε
 Τάων ὥς θνήσκαι θνήσκουσ' ἔλεγε δυνάσταις.
 Τῆς γὰρ ὀπί κρήθεν, βλεφάρων τ' ὀπί κυανέων
 τοῖον ὤφ', οἷον τε πλοχέουσ' Ἀφροδίτης.
 ἦ ἢ καὶ αἱ γυναικῶν ἐόντες ἀνδρίων,
 ὡς ἔπει τις ἔπει γυναικῶν θηλυτέρων,
 ἦ μὲν οἱ πατέρ' ἐφλόν ἀπέκλειαν, ἴφι δαμνάσας,
 καυάμηντο καὶ βυσί. λιπὼν δ' ὄγε πατρὶδα γαῖαν
 εἰς Θήβας ἰκτέουσι φερεσάκεια καδμοίης.
 ἔνθ' ὄγε δάματ' ἔναιε σὺν αἰδοίῃ πεδύκῃ,
 νόσφιν ἄτερ φιλότητος ἰφίμερος. ἢ γὰρ οἱ ἦεν
 Περὶ λεχίων ὀπιβύουσι εὐσφύρε Ἡλεκτρύωνης,

5

10

15

Verf. 1. ΗΏη] Scribendum omnino videtur ἡΐα. Matutina Alcmena. Guicetus.

1. ΗΏη] Hæc est, ut quidem videtur, ἀπὸ δόμοις comparisonis, eujus ἀπὸ δόμοις, cum initio Poëmatis, perit. Cum ergo antecessisset τις ῥῶς, quævis quidem &c. crediderim sequutum τοῦτον, talis &c. ut in hoc Hom-rico versu Iliad. Z. 146.

Οἷον γὰρ ῥῶς καὶ ἀνδρῶν.

Qualis foliorum soboles, talis & hominum. Vide & t. 9. Fortasse cum Dea quæpiam conferebatur Alcmena, ut apud Hom-icum Odyss. Z. 101. Nausicaæ, ubi comparatio incipit à vocibus, ὡς ῥῶς. Quam hisce expressit Virgilius, Æneid. I. 502. & seqq.

QUALIS in Eurota ripis, aut per juga Cynthi
 Exerces Diana choros &c.

TA-

HESIODI ASCRÆI SCUTUM HERCULIS

A Ut qualis, relictâ domo ac patriâ tellure,
 Venit Thebas, secuta martium Amphitryonem
 Alcmena, filia bellicosi Electryonis.
 Qua mulierum gentis superabat mollium
 Formâque & proceritate: prudentia atque nulla cum ea certabat
 Illarum, quas mortales mortalibus peperere concumbentes.
 Cujus & à vertice, & à palpebris nigricantibus
 Tale quiddam spirabat, quale & ab aurea Venere.
 Atque hac talis cum esset, sit animo suum colebat conjugem,
 Perinde ut nulla umquam coluit mulierum mollium,
 Quamquam ejus patrem præstantem occidisset, vi domitum,
 Irâ commotus propter boves. relictâ autem ille patriâ tellure,
 Thebas venit supplicans scutatis Cadmeis.
 Ubi idem habitabat cum veneranda conjugē,
 Seorsim absque concubitu desiderabili. Non enim licebat illi
 Antè lectum conscendere formosæ Electryonidis,

TALIS erat Dido, talem se lata ferebat
 Per medios &c. Clericus.

3. Ανοσόν] Τὰς λαὸς πύργων ἐς πόλιν. Guilelmus.

7. Βλεφαρον ἢ δὲ κοαντάν] Κραντάν ex Eustathio scribendum.
 An βλεφαρὶν à βλεφαρὶ ἢ τὸ βλεφαρῶν. Unde Latinum palpebra? βλε-
 φαρος, βλαπίς, παλπίς palpebra. Celer celeris celebris, funeris fu-
 nebris, &c. Guilelmus.

11. Ἡ' μὲν] Hoc est. αἷμα' εἶ, αἷμα' ὄμου. e. h. ἱπὶ δαμνός. Guilelmus.

12. Κατὰ μὲν δὲ βού] Ergo volens occidit, contra quam Scho-
 liaſta dicunt. Guilelmus.

14. Παρὰ γὰρ] Παρὰ γὰρ. Guilelmus.

15. Ὡς γὰρ εἰς τὸν] Per religionem, nempe, jurisjurandi, de qua
 vide Apollodorum. Clericus.

Πρὶν γὰρ Φόνον τίσειτο κασιγνήτων μεγάρων
 Ἦς ἀλόχε, μαλερῷ ᾗ κατὰφλέξαι πυρὶ κόμας
 Ἀνδρῶν ἡρώων Ταφίων ἰδὲ Τηλεβοάων.
 Ὡς γάρ οἱ δέκετο, θεοὶ δ' ἐπιμαίεσθαι ἦσαν.
 Τῶν οὖν ὅπριζετο μύων, ἐπείγετο δ' ὅττι τάχιστα
 Ἐκτελέσει μέγα ἔργον, ὃ οἱ δίοθεν θέμις ἔεν.
 Τῷ δ' ἄμα, ἱέμενοι πολέμοιό τε Φυλόπιδός τε,
 Βοιωτὶ πηλὴξίπποι, ὑπὲρ σκεῶν πνείοντες,
 Δοκροὶ τ' αἰχμέμαχοι, καὶ Φακῆες μεγάθυμοι,
 Ἔσσοντ'. ἦρχε ᾗ ποῖσιν εὖς παῖς Ἀλκαῖοιο,
 Κυδιόων λαοῖσι. πατήρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ἀλλῶ μῆτιν ὕφαινε μὲν Φρεσὶν, ὃφρα θεοῖσιν
 Ἀνδράσι τ' ἀλφειῇσιν δῶης ἀλκτῆρα φυτεύσῃ.
 Ὄρετο δ' ἀπ' Οὐλύμπιο δόλον φρεσὶ βυασοδομῶν,
 Ἰμείρων Φιλότιτος εὐζάνοιο γυναικὸς
 Ἐννύχιος· τάχα δ' ἴξε Τυφασόνιον, πόθεν αὖθις
 Φίκιον ἀκρότατον περσεβήσασθαι μητιέτα Ζεὺς.
 Ἐνθα καθεζόμενος, φρεσὶ μῆδετο θέσκελα ἔργα.
 Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ παντοφύρεκ Ἠλεκτρυάνης
 Εὐνῇ καὶ Φιλότῃ μίγῃ, πέλεσεν δ' αἶε ἐέλδωρ.
 Αὐτῇ δ' Ἀμφιτρεύων λαοασόος, ἀγλαὸς ἥρως,
 Ἐκτελέσας μέγα ἔργον, ἀφίκετο ὄνδε δόμονδε.
 Οὐδ' οὖν ὅττι δμῶας καὶ ποιμνίας ἀγροιώτας

20. Θεοὶ δ' ἐπιμαίεσθαι ἦσαν] Musæus, ἐπιμαίεσθαι λόχον ἐλάττειν.
 An scribendum: Θεοὶ δ' ἐπὶ μαίεσθαι ἦσαν. κατὰ τμήσιν, pro θεοὶ δ' ἐπι-
 στω μαίεσθαι. Sic Joannes Diaconus legit. placer postremum. Guierus.

22. Ὅ οἱ δίοθεν θέμις ἔεν] Subintellige ἐκτελέσει θέμις ἔεν faserat,
 hoc est, ἀναγκαῖον. Sic Horatio nefas est ἀδυνάτω, quicquid corri-
 gere est nefas. Guierus.

24. Ὑπὲρ σκεῶν πνείοντες] Hoc est, sub scutis caput non occul-
 tantes, intrepidi, audaces. Guierus.

26. Παῖς Ἀλκαῖοιο] Ἀμφιτρεύων, scilicet. Guierus.

29. Ἀῖε ἀλκτῆρα] Hoc est, βλάβος, mali, damni. Guierus.

32. Ἰξε] Scribe ἴξε. Guierus.

32. Τυφασόνιον] Cum Typhæonii montis in Boeotia nusquam alibi
 occurrat mentio, contra verò celebris fuerit Τυφασίων ὄρεος, mons
 Τυφασίω, sub quo erat fons Τυφασίω, fortasse pro Τυφασίω legen-
 dum

Quàm eadem ultus esset fratrum magnanimorum
 Suae conjugis, flagrantique combussisset igne vicos
 Virorum heroium Taphiorum atque Teleboarum.
 Ita enim constitutum ipsi erat, d. ique testes facti fuerant.
 Quorum ille verebatur iram, festinabatque celerrimè
 Exsequi magnum opus, quod sibi divinitus incumbibat.
 Hunc autem undè, cupidi bellique pralique,
 Bœotii equitando insignes, sub clypeis spirantes (sc. robur,) *(raret.)*
 Locrique cominūs pugnantes, & Phocenses magnanimi
 Sequebantur. ducebat autem eos egregius filius Alicai,
 Glorians populis. At pater hominūque Deorūque
 Aliud consilium texebat in animo, ut Diis pariter *(raret.)*
 Et hominibus rerum indagatoribus damnorum depulsores gene-
 Profectus autem ab Olympo est dolum aliā mente volvens,
 Desiderans concubitus elegantis mulieris
 Per noctem: celeritèrque venit in Typhaonium, unde rursum
 Ad Phicium summum accessit prudens Jupiter.
 Ubi residens mente versabat divina opera.
 Nam eadem quidem nocte cum pulcra Electryonide
 Lecto & concubitus mistus est, perfecitque desiderium:
 Eadem autem & Amphitryo bellicosus, illustris heros,
 Perfecto magno opere, rediit domum suam.
 Neque ille ad famulos & pastores agrestes

dum hic ΤΑΦΙΩΝ. Vide Strabonem Lib. IX, in descriptione Bœo-
 tiz. Phicium, in quo fuerat Phix ut loquebantur Bœotii, seu Sphinx,
 non rara mentio apud Poëtas & Mythographos. Clericus.

33. Φίλιον ἀνεγείρει] Ἀπὸ τῆς Φίξης, ἢ γὰρ ἐφίξης, Φίλιον seu Φί-
 λιον. Sic mons dictus. Guetus.

35. Ἀντὶ μὲν γὰρ νυκτὶ] Vide quæ scripsimus de hujusmodi frau-
 dibus, ad Theogoniæ versum 940. Clericus.

37. Ἀναγείρει] Ἀγίτωρ populi, hoc est, dux populi. Ἀναγείρει
 ut infra ἀναγείρει, ἀγίω, agito, quatio, concutio. Guetus.

39. Οὐδ' ὅτ' ἐπὶ δαίμονας] Hoc est, ne villam quidem ingressus est,
 antequàm ad urbem se conferret, quamquam fortè ad viam sita esset
 villa. Alioqui non divertisse ad villam remotiorem, antequàm ad
 uxorem iret, vehementioris amoris specimen haberi non posset.
 Clericus.

Ῥετ' ἵεναι, πρὶν γ' ὅς ἀλόχῃ ὀπιδήμῃσιν ὄνῃς.
 Τοῖσ' ᾧ κρεδίλω πόσ' αἶνυτο ποιμένα λαῶν.
 Ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ἀσπασὸν ὑπεκπεφύγη κακότητος
 Νέσσεσ' ὑπὸ δρυαλέης, ἥ καὶ κρεπερὸς ὑπὸ δισμῷ.
 Ὡς ῥα τότε Ἀμφιτρεύων χαλεπὸν πόνον ἐκτολυπύσας,
 Ἀσπασίως τε φίλως τε ἰὸν δόμον εἰσαφίκανε.
 Παννύχι' δ' ἄρ' ἔλεπτο σὺν αἰδοίῃ παρθενίῃ,
 Τερπόμεν' ὀφροῖσι πολυχρῆστες Ἀφροδίτης.
 Ἡ δ' ἤθε' ὀδμήθεισά, καὶ ἀνέρι πολλὸν αἰεῖσθαι,
 Θήβη ἐν ἐπὶ πύλῃ διδυμάσσει γένετο παῖδε,
 Οὐκ ἔθ' ὅμ' αὖ φρονέοντε, (κασσιγνήτω γε μὴ ἤστω.)
 Τὸν μὲν χειρότερον, τὸ δ' αὖ μέγ' ἀμείνονα φῶτα,
 Δαιμόν τε κρεπερόν τε, βίβω Η' ἑσθησίλω.
 Τὸν μὲν ὑποδμηθεῖσα κελαϊνεφείη Κρονίῳ,
 Αὐτὰρ Ἰφικλῆά γε δορυασσοῖα Ἀμφιτρεύωνι.
 Κεκεμμένω γυναικί. τὸ μὲν, βροτῶ ἀνδρὲς μιγεῖσθαι
 Τὸν δ' ἰδὲ Κρονίῳ, θεῶν σημαντορὶ πάντων.
 Ὅς καὶ Κύκνον ἐπεφνεν Ἀρηιᾶδην μεγάρθυμον.
 Εὖρε γὰρ ἐν τεμνύῃ ἐκατηβόλῃ Ἀπόλλωνος.
 Αὐτὸν, καὶ πατέρ' ὄν, Ἀρίων, αἶτον πολέμοιο,
 Τόλχεσι λαμπομήνεσ, σέλας ὡς πυρὸς αἰθρημόιο,
 Ἐσάοτ' ἐν δίφρῳ· χθόνα δ' ἐκτυπον αἰέεες ἵπποι,
 Νύσσοντες χηλῆσι· κύνες δέ σφ' ἀμφιδεδήφ,
 Κοπιόμεν' ὀλεκτοῖσιν ὑφ' ἄρμασι καὶ ποσὶν ἵππων.
 Ἄρματ' αὖ δ' ἀπὸ νῆας καὶ ἀντιγες ἀμφαερέβιζον,

41. Ἀσπασίως] Ἀσπασίως, libenter. Clericus.

42. Ἀσπασίως] Hæc vox est etiam, apud Homerum Odysf. E. 7. 398. quem locum imitatur hic Hesiodus. Clericus.

46. Παννύχι'] Est αὐτοῖς, nam aliquam noctis partem cum Alcmena contumelierat Jupiter. Clericus.

Ibidem. Πατρίδ' αἰεῖσθαι] Mycenæ, quarum Rex fuerat Electryon ejus pater. Vide Apollodorum Lib. II. Cap. 4. quamvis per omnia non consentiat cum Hesiodo. Neque enim in hisce notulis historiam fabularum narrare instituimus. Clericus.

50. Κασσιγνήτω γε μὴ ἤστω.] Hæc est versûs fulstura ruentis, nam superiora verba rem satis docent. Clericus.

55. Κεκεμμένω γυναικί] Hoc est, diversam generationem, appositione.

fit, anteq̃uam sua conjugis conscendisset lectum.

Tale siquidem corde desiderium ceperat pastorem populorum.

Sicut quando quispiam magna cum voluptate effugit malum
Morbo ex difficili, aut etiam validis ex vinculis:

Ita tunc Amphitryo difficili labore exantlato,

Magnòque desiderio, libentique animo, domum suam reversus est.

Totàque nocte concubuit cum veneranda uxore,

Oblectando se muneribus aurea Veneris.

Illa autem à Deo pariter compressa, & ab homine longè optimo,

Thebis septem portas habentibus geminos peperit pueros,

Haud quaquam similes, quamquam fratres essent. (virum,

Alterum siquidem deteriorem, alterum autem longè prastantiorem

Magnum ac validum, Herculem.

Hunc quidem compressa à pluvia auctore Jove,

Iphicleum autem hastarum à concussore Amphitryone,

Diversam sobolem: alterum quidem, cum viro mortali concumbens.

Alterum autem, cum Jove Saturni filio Deorum imperatore ont-

Qui & Cygnum occidit, Martis filium, magnanimum. (nium:

Invenit enim in luo longè jaculantis Apollinis

Ipsam, & patrem ejus, Martem, bello insatiabilem,

Armis fulgentes, seu fulgorem ignis ardentis,

Stantes in curru: terram autem pulsabant veloces equi,

Ferientes ungulis; pulvisque circa ipsos dividebatur,

Excitatus compactis sub curribus & pedibus equorum.

Curvus autem fabrefacti & rotarum ambitus circum resonabant,

tio. *Guietus.*

55. *Καταμύχλω γένει*] Hoc est, sobolem καταμύχλω distinctam, seu quæ facile secerni poterat. *Clericus.*

57. *Κόρυς*] Heroem ex muliere à Marte genitum, de qualibus Heroibus in hoc Poëmate egerat Hesiodus. *Clericus.*

58. *Ἐν πεδίῳ Ἀργεῶν*] Quod erat in Pagasæo agto, ad Septentrionem Pelasgici sinûs. Vide γ. 70. *Clericus.*

59. *Αὐτὸν δὲ πατήρ ἐν Ἀργεῶν*] An? Αὐτὸν δὲ πατήρ ἐν Ἀργεῶν. *Guie-*

62. *Κόρυς δὲ σφοδρὸς ἀντιπαρῆναι*] Hoc est, valdè excitatus erat. ardebat νόστος. *Guietus.*

63. *Πλακῆσαν ὑπὸ ἄγροισι*] An? πλακῆσαν. placet. *Guietus.*

Ἴππον ἱερῶν. κεχάρητο δὲ Κύκνῳ αἰμύμων,
 Ἐλπίμῳ Διὸς υἱόν, ἀρήιον, ἡνίοχόν τε,
 Χαλκῷ δηώσειν, καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δύσειν.
 Ἀλλὰ οἱ ὄχωλέων σὸκ ἔκλυε φοῖβῳ Ἀπόλλων.
 Αὐτὸς γάρ οἱ ἐπῶρσε βίῳ Ἡρακλεΐῳ.

Πᾶν δ' ἄλσῳ καὶ βωμὸς Ἀπόλλωνος Παγασαίᾳ
 Λάμπεν ὑπαὶ δαινοῖο θεῷ τεύχεων τε καὶ αὐτοῦ.
 Πῦρ δ' ὡς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπετο τίς κεν ἐκείνῳ
 Ἐτλη θνητὸς εἶν κατεναντίον ὀρμηθῆναι,
 Πλὴν Ἡρακλῆϊ καὶ κυδαλίμῳ Ἰόλαϊ;
 Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη καὶ χεῖρες ἀάπτοι
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὅππῃ σβαροῖσι μέλεσσιν.

Ὅς ῥα τόθ' ἡνίοχον προσέφη κρατερὸν Ἰόλαον
 Ἥρως, ὦ Ἰόλαε, βροτῶν πλὺ φίλτατε πάντων,
 Ἡ' π μετ' ἀθανάτους μάκαρσιν, τοὶ Ὀλύμπῳ ἔχουσιν,
 Ἡ' λίπιν Ἀμφιτεύων, ὅτ' εὐρέφανον ποτὶ Θέῳ
 Ἡ' λθε, λιπὼν Τίρυνθον εὐκτίμῳ πολίεθρον,
 Κτεῖνας Ἡλεκτεύωνα, βοῶν ἕνεκ' ὄρυμετώπων.
 Ἰκετο δ' εἰς Κρείοντα, καὶ Ἠνίοχῳ τανύπεπλον.
 Οἳ ῥά μιν ἠσπάζοντο, καὶ ἄρμυα πάντῃ παρείχον,
 Ἡ δίκη ἔσθ' ἱκέτησι, πόν δ' ἄρα κηρόδι μᾶλλον.
 Ζῶε δ' ἀγακτόμῳ σὺν εὐσφύρῳ Ἡλεκτρουάνῃ
 Ἡ δ' αἰλόχῳ τάχα δ' αἶμμες ὀππλομήων ἐνιαυτῶν
 Γενόμεθ', ἔπε φυλὴν ἐναλίγνιοι, ἔπε νόημα,
 Σὸς τε πατὴρ καὶ ἐγὼ. ἔ μιν φρένας ἐξέλετο Ζεὺς.

71. Δαινοῖο θεῷ τεύχεων] Ἀρείας. *Gruetius*.

76. Ἐπὶ σβαροῖσι μέλεσσιν] *supra robusta membra; pendentes, scilicet. Gruetius.*

79. Ἡ' π μετ' ἀθανάτους] *Certè apud immortales. Gruetius.*

80. Ἡ' λίπιν Ἀμφιτεύων] *Quasi, nempe, irati Dii ei objecerint focerum occidendum; quo facinore admissio, in exilium abire coactus est. Nam Deos putabant ad prava facinora interdum homines impellere, ut liquet vel ex v. 89. Quamobrem eos merito castigavit Plato Lib. II. de Republica. Clericus.*

85. Ἰκέτησι] *Vide Æschyli Supplices. Clericus.*

87. Ἀμμοῖς ὀππλομήων] *Advolutis annis. An' αἰῶνι ὀππλομήων placet. τὸ ὀππλομήων agnoscit Hesychius. ὀππλομήων, κυδαλίμων, παλαμήων, ἱππομήων. Gruetius.*

Equis festinantibus. gaudebat verò Cygnus egregius,
Sperans se Jovis filium, strenuum, aurigamque
Ferro interenturum esse, & inclytis armis exuturum.
Sed ejus vota non exaudivit Phœbus Apollo.
Ipse enim contra illum concitavit Herculem.
Totus verò lucus & ara Apollinis Pagasæ
Collucebat præ vehementis Dei armis, & ipso;
Et quasi quidem ignis ex oculis effulgebat. Quis autem illi
Sustinuisset mortalis obviam ire,
Præter Herculem & præclaram Iolaum?
Illorum enim & vis magna, & manus invictæ
Ex humeris natæ erant, unâ cum robustis membris.
Is igitur tunc aurigam allocutus est fortem Iolaum:
O heros Iolaë, mortaliū longè carissime omnium,
Utique in immortales beatos, qui Olympum tenent,
Deliquit Amphitryo, quoniam benè manitas ad Thebas
Abiit, relicta Tyrincho urbe benè condita, (frontes:
Postquam occiderat Electryonem, propter boves latas habentes
Venitque ad Creontem, & Heniochen longis ornatam vestibus.
Qui eum exceperunt, & necessaria omnia prabuerunt,
Ut æquum est supplicibus, cohererintque ex animo magis.
Urvebat autem exsultabundus cum formosa Electryonide
Conjuge sua: moxque nos revoluta anno
Nati sumus, neque staturâ similes corporis, neque ingenio,
Pater tuus & ego: cujus quidem mentem sustulit Jupiter.

89. Τὸ μὲν φέρειν ἐλάττω Ζεύς] Sic & Æschylus, cujus hæc verba
habet memoratus Plato.

Θεὸς μὲν αἰτῶν φέρει βροτῶν

Ὅταν κηκῶσιν δῶρα παρὰ τὴν θέλη.

Deus causam prabet mortalibus, cum prorsus perdere donum vult.

Incertus alius Tragedus. in Grotianis Excerptis p. 461.

Ὅταν δὲ Δαίμων αἰδέει πρόνι κηκῶν

Τὸν γὰρ ἔλαψεν πρῶτον ὃ βελανίστην.

Quoties alicui destinet clades Deus,

Vim ladit illam in mente, qua deliberat.

Alia multa similia impiè dicta occurrunt apud Poëtas, quorum Dū
gen multò meliores hominibus. Clericus.

Ὁς περιπλῶν σφέτερόν τι δόμεν, σφετέρως τι παρῆς,
ῥ' ἔχτο πμήσαν ἀλιτμήμων Εὐρυοφῆα,

Σχέταλι. ἡ πρ πολλὰ μετ' ἐπινυχιζέτ' ὀπίσσω,

Ἦν ἄτλω ἀχέων· ἡ δὲ ἔ' παλαιότερός ἐστι.

Αὐτὰρ ἐμοὶ δαίμων χαλεπὸς ἐπέπλεετ' αἴθελος.

ὦ φίλῳ, ἀλλὰ σὺ ἴσῳσθαι ἔχῳ ἡνίκα φοιτῳκῳνῳ

Ἰππων ὠκυπόδων· μέγα δ' ἔφρεσι θέρσεται ἄετον,

Ἰσὺς ἔχων θρόνον δέξιμα, καὶ ἀναπείδων οὐρανὸν ἵπταται,

Μηδὲν ὑποδείσας κλύπον Ἄρεθ' ἀνδροφόνου,

Ὁς νῦν κεκληγὸς πείμαίνεται ἰσθὲν ἄλγεα.

Φοίβω Ἀπόλων & ἐκτελέετο αὐτῷ.

Ἡ μὲν καὶ κερτεγὰς περὶ ἰὼν ὄνται πόλεμοιο.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀμύμητος Ἰόλαος·

Η'Θεῖ', ἡ μάλιστα δὴ π. πιστὴ ἀνδρῶν π. θεῶν π.

Τιμὰ σὺν κεφαλῇ, ἢ τῶρε Εὐνοσίχμη.

Ὁς Θύβης κρήθευεν ἔχθρ', ῥύεταί τε πάλῃ·

Οἷον δὲ καὶ τῶνδε βροτῶν κατὰ τὸν τι μέγας τε

Σαῖς ἐς χεῖρας αἰγῶσιν, ἵνα κλέῃ ἐσθλὸν ἄρημα.

Αὐτὸς γὰρ, δύνανται τὰ ἅπαντα, ὁ Θεὸς πάντων

Δίφρεξ ἐμπλαίσουτε, Ἀχαιοὶ δ' ἡμέτερόν γε.

Μαργαρίτης· ἵππὸς ὅτι ἀνέβηται Διὸς υἱόν·

Οὐδ' Ἰφιπλείδην δειδύξεται· ἀλλὰ μιν εἶπεν

Φά'ξετε δύο παῖδας ἀμέμωτοι Ἀ' ἀκρίδων.

Οἱ δὲ σφί γχεδὸν εἶσ, λιλασιόμηναι πλέμνισ

Quæ relictâ domoque suâ, & suis parentibus,
 Abiit veneraturus nocentem Eurystheum,
 Infelix. certè multùm ingemiscebat postea,
 Culpam suam lugens: sed illa irrevocabilis est.
 Mihi verò Deus difficiles imperavit labores.
 O amice, sed tu celeriter arripe habenas rutilantes
 Equorum alipedum: magnâque mente fiduciam concipiens,
 Reclâ dirige celerem currum, & alipedum robur equorum,
 Nihil veritus strepitum Martis hominum occisoris,
 Qui nunc cum clangore circumquaque furit per sacrum nemus
 Phœbi Apollinis longè jaculantis Regis.
 Eumverò, validus licet sit, tamen exsaturabitur bello.

Hunc contrâ allocutus est egregius Iolaüs:
 O venerande, quàm multùm verò pater hominum atque Deorum
 Honorat caput tuum, & taurinus Neptunus,
 Qui Thebarum mœnia tenet, & tuetur civitatem:
 Quamadmodum & hunc mortalem validùmque magnùmque
 Tuas in manus adducunt, ut gloriam magnam auferas.
 Sed age, induere arma Mavortia, ut quàm celerrimè
 Currus inter se committentes, Martis & nostrum,
 Decertemus. Quoniam neque intrepidum Jovis filium,
 Neque Iphichidem perterrebit: sed ipsum puto
 Mox fugiturum duos filios inculpati Alcida,
 Qui propè adsunt, cupientes bello

πασινοῖδῃ, σμῶνς, σέβας, σέβαςμι. Η΄δῆς, hoc est, σέβαςμι.
 Guietus.

104. Ταύρος Εὐροσίαιος] Vide Joannem Tzetzem ad hunc locum.
 Ex hoc Neptuni cognomine dicta Ταύρα, quæ, ut docet Hesychius,
 fuit δεσφὴ πρὸς ἀγροῖν Ποσειδῶν. Clericus.

105. Εὐταί τι πόλες] Α πόλις, genit. πόλις, πόλις, πόλες,
 ut βασιλῆς, βασιλῆα. Guietus.

112. Ἀλκίδης] Ἀμφιτρύων. Guietus.

112. Δύο παῖδες] Hic παῖς pro quolibet è posteris sumitur, nam
 Hercules quidem filius erat, Iolaus verò nepos Amphitruonis. Cle-
 ricus.

113. Ὅς δὲ εἶσι χεῖρ' εἷς] Τὸ εἶσι numeri singularis videtur, nisi
 fortè ad Martem & Cyncnum referendum. Guietus.

128. Ἀΐς

Φυλόπιδά σῆσιν· τὰ σφιν πολὺ Φίλπερα θύνης.

ὣς Φάτο· μείδῃσεν ἣ βίη Ἡρακλεΐη,

115

Θυμῷ γηθήσας· μάλα γάρ νύ οἱ ἄρμυρα εἶπεν.

Καί μιν ἀμειβόμεν· ἔπα πλερόεντα προσηύδα·

Ἡρως ὦ Γόλαε, διοτρεφές, σκέπῃ τηλῷ

Γόμινη τρηχῆα. σὺ δ' ὡς πάρος ἦσθα δαΐφρων,

120

ὦς καὶ νῦν μέγαν ἵππον Ἀρείονα κυανοχαίτιον

Παντὶ ἀνασρωφᾷν, ἢ δρηγέμεν ὥς κε δυνῆαι.

ὣς εἰπὼν, κνημῖδας ὀρειχάλκιοι φαεινῷ,

Ἡφαίστου κλυτὰ δῶρα, πρὶ κνήμησιν ἔθηκε.

Δάπερον αὖ θώρηκα πρὶ στήθεσιν ἔδωκε

125

Καλόν, χρύσειον, πολυδαίδαλον· ὃν ῥ' οἱ ἔδωκε

Παιδά· Ἀθηναίη κέρη Διός, ὅππότε ἔμελλε

Τὸ πρῶτον συνέντας ἐφορμήσειν αἰετλῆς.

Θήκατο δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἀρῆς ἀλκτῆρος σίδηρον

Δεινὸς ἀνὴρ· κοίλῃν ἣ πρὶ στήθεσσι φασγέτριον

130

Καθεβαλετ' ἐξόπιθ'· πολλοὶ δ' ἐνποθεν οἶστοι

Ριγῆλοι, θανάτιο λαδιφθόγιοι δοτῆρες.

Προσθεν μὲν θάνατόν τ' εἶχον, ἢ δάκρυσι μῦρον·

Μέσσοι ἣ ξεστοί, φειμήκεες· αὐτὰρ ὅππότεν

Μορφοῖο φλεγῶαο καλυπτόμενοι πτερύγεσσιν

135

ἦσαν. ὁ δ' ὄβριμον ἔλχ'· αἰκχμηδὸν εἶλετο χαλκῷ·

Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέῃ ἐτύκτεν ἔθηκε,

Δαιδαλέῃ, αἰδῶμαντ', ὅππῃ κροτάφοις ἀρετρῆαν,

128. Ἀρῆς ἀλκτῆρος σίδηρον] Hoc est, ens cum baltheo. *Gruetus.*

130. Καθεβαλετ' ἐξόπιθ'] Nota morem pharetram mittendi. lorum seu fasciam ex qua pendeat prius in collum induebatur, & inde pharetra à pectore ad quod posita erat in tergum rejiciebatur. *Gruetus.*

131. Θανάτιο λαδιφθόγιο] Hoc est, ἐπιλαθία πεινῶν & φθόγῳ. *Gruetus.*

132. Δάκρυσι μῦρον] Sanguineis guttis stillabant adhuc recenti à caede, hoc est, inunctæ erant letali pharmaco, madebant, stillabant. hoc est, occisorum parentes lacrymare faciebant. *Gruetus.*

133. Ξεστοί] Hoc est, αἰκμηδὸν θανατοφόρον. *Gruetus.*

134. Μορφοῖο] Μίλας. *Gruetus.*

137. Αἰδῶμαντ'] Hoc est, ferri durissimi. subintellige τὸ ἔξ ἀιδῶμαντ'.

Prælium conferere: quæ res ipsis multò gratior quàm epula.

Sic ait. arrisit autem fortis Hercules,

Animo oblectatus: admodum enim illi grata dixerat:

Atque eum, respondens, verbis volucris allocutus est:

*O heros Iolæ, Jovis alumne, non procul etiam hinc
Pugna aspera. Tu verò quemadmodum antea fuisti bellicosus,
Ita & nunc magnum equum Arionem nigricantibus setis obfitum
Quoquoversum converte, & auxiliare pro eo ac poteris.*

*Sic locutus, ocreas ex Orichalco splendido,
Vulcani inclita dona, tibiis induxit.*

Mox & thoracem pectori induit

Pulcrum, aureum, variegatum: quem ipsi dederat

Pallas Minerva filia Jovis, tunc cum erat

Primum luctuosa aggressurus certamina.

Posuit autem circa humeros malorum depulsores ferrum

Fortis vir: cavam autem circa pectora pharetram

Rejecit in tergum. in hac multe erant sagitte

Horrendæ, mortis vocem eripientis datrices. (crynitis mædebant:

Hæ ab anteriori quidem parte mortem habebant præfixam, & la-

Mediæ autem politæ erant, longæ: sed à tergo

Nigræ aquilæ contextæ alis

Erant. ille autem validam hastam præfixam are corripuit:

Capiti verò ingenti galeam fabrefactam imposuit,

Variegatam, ferream, temporibus adaptatam,

quibus. Guætus.

137. Αδύμαντος] Non dubito quidem quin lapillorum pretiosissimus αδύμαντος sit dictus, quasi αδύμαντος, ob duritiem. Nomen, inquit Plinius, Lib. XXXVII. c. 4. indomita vi Græcè interpretatione accepit. Sed & metallorum durissimum chalybs, hoc est, ferrum probè purgatum ac temperatum, eadem de causa αδύμαντος dictum est, quod agrè dometur. Ex hoc genere adamantis conflata erat galea Herculis, & reliqua omnia, quæ cum conflare possent ex metallo, adamantina dicuntur. Itaque delirat Diaconus, qui hîc lapillum intelligi somniat. Sed & illi falluntur, qui adamantinum dici putant dumtaxat durum; cum, ubi de lapillo sermo non est, conflata ex ferro, aut quæ certè eo possunt conflare sola dicantur adamantina. Glericus.

Ἦτ' ἄρ' αὖτε καὶ Ἡ' ῥα κλέει θεόισιν.

ΧΕΡΣΙ' γε μὴ σάκ' ἔλα παγαίολον· ἔδ' ἔπε αὐτὸ

οὐτ' ἔρρηξε βαλὼν, ἔτ' ἔθλασε, θαῦμα ἰδεῖσθαι.

140

Πᾶν μὴ γὰρ κύκλῳ πτάνῳ, λάρκῳ τ' ἐλέφαντι,

Ἡ' ἑκτέρῳ δ' ὑπολαμπέειν, χρυσῷ τε φαινήνῳ

λαμπρόμενον κυάνῳ ἢ ἀσφύλλῳ πύχας ἠλήλαντο.

Ἐν μέσῳ ἢ δ' ῥα κλέει ἔλα φέει, ἔπ' ἑταίρῳ,

Ἐμπαλιν ὁστροῖσιν περὶ λαμπρόμενοισι δεδορκώς.

145

Τὴ καὶ ὁδόντων μὴ πῶντο σῶμα λάσπ' ἑταίρων,

Δεινῶν, ἀπλήτων. ὅππ' ἢ βλασφροῖο μετώπῳ

Δεινὴ ἔρις πεπότητο κορυάσσει κλέον ἀνδρῶν,

Σχετλὴν, ἢ ῥα πόον τε καὶ ἐκ φρένας εἴλετο φωλῶν

οἱ πνες ἀνιβίλῳ πόλεμον Διὸς ἢ φέροιεν.

150

Τῶν καὶ ψυχὰ μὴ χθονὰ δώσω· αἰδ' ἔστω

αὐτῶν· ὅστω δέ σφι πῶν ῥινοῖο σαπείσης

Σειρὶς ἀζαλέοιο κελαίνῃ πύθεται αἶη.

Ἐν ἢ περὶ τῶν τε παλιν ἢ τε περὶ τοῦ.

Ἐν δ' ὁμαδὸς τε, φέει τ', ἀνδροκτασίῃ τ' ἰδεῖσθαι.

155

138. Εἴρου καίρη] Muniebat caput. *Guietus.*

141. Τιπέω] D'émail blanc. *Guietus.*

142. Ἐρρηξε] Perrupit, hoc est, perrumpere potuisset. *Guietus.*

147. Διὰ πύχας ἠλήλαντο] Cerulei ductus trajecit erant. Est ἑταίρῳ pro δῆλῳ λαίῳ. *Guietus.*

147. Λάσπ' ἑταίρων] An? ὁδόντων λαυγαλέων, ut supra βλαφάρον δὴ κορυάσει τ' ἐπὶ τῷ λαυγαλέων ineptum est & corruptum videtur. An? λαυγαλέων. α λαυγαλέος, λαυγαλέος, α λαύῳ, λῆῳ, λαυγαίῳ, λαυγαίῳ λαυγαλός, λαυγαλός, & λαυγαίῳ. *Guietus.*

147. Ἀπλήτων] Hoc est, ad quos sine periculo nemo manum admovisset. Quae est propria significatio vocis ἀπλήτων hoc est, qui tu τὸ τῶν περὶ. Vide 11. 230. & 268. *Cl. ricus.*

148. Κορυάσσει κλέον ἀνδρῶν] Extollens, augens, vel agitans, clemens. *Guietus.*

148. Δεινὴ ἔρις πεπότητο] Non modò intoleranda est licentia Poëtae, quòd multò plus poneret in clypeo, quàm poterant contineri; sed quòd eum impleteret αὐτομῶν, qualia multa postea occurrent. Scio nonnullos propterea abjudicasse hoc Poëma Hesiodo; sed iidem deleant etiam oportet quod habet Homerus de ancillis aureis Vulcani, suspectamque habeant descriptionem clypei Achillis, quae est Iliados

Σ.

Quæ muniebat caput Herculis divini.

(quam

AT manibus chryseum accepit valdè varium, quem neque quis-
Perrupisset jaciendo, neque comminisset, mirum visu.

Nam totus quidem circumquaque cypro, candidoque ebore,

Est electro lucidus erat, auroque fulgido.

Splendens: carulæ verò lamina erant ductæ.

In medio autem draconis erat terror, baudquaquam effabilis,

Retrò oculis igne lucentibus tuens.

Cujus & dentibus quidem repletum erat os candicantibus,

Sævis, inaccessis. supra terribilem autem frontem

Sæva contentia volitabat, accendens pugnas hominum,

Tetra, quæ & mentem eximebat & præcordia viris

Quicumque bellum adversus Jovis filium gererent.

Quorum & anima quidem sub terram eunt ad Orcum intro

Ipsum: ossa autem eorum, pelle circum putrefacta,

Sole à torrido, in nigra putrescunt terra.

In eo autem & propulsatio & vice versâ persecutio facta erant.

In eo tumultus, terror, & homicidium ardebant.

Σ. Atqui veteres illi Poëtæ nullam verisimilitudinis rationem habebant, ubi sermo erat de operibus Deorum. Quamobrem non semel Hesiodus monet hæc fuisse κλυτὰ ἔργα θεῶν & Ἡφαιστῶ, ut fictio-
num audaciam minuat. Clericus.

150. Διὸς ἡΐ] Ab ὕψι, ὕψι, ὕψι, ὕψι, & συναρτίῳ ἡΐ, ἡΐ, ἡΐ.
Gulietus.

151. Περὶ ῥυτῶν αὐτοῦ] Περὶ αὐτοῦ ῥυτῶν. ἢ ῥυτῶν, ἢ ῥυτῶν. Gulie-
tus.

152. Σειεῖ] Hoc est, ἡλίου. subintellige ὕψι. Sed scribendum vi-
detur Σειεῖς ὕψι ἡλίου κ. π. αἷν? placet. Suidas: Σειεῖ, σιεῖς, ὁ
ἡλίου; ὁ σιεῖς. Suprà σιεῖς ἡλίου, hoc est, ὁ ἡλίου. Gulietus.

153. Σειεῖς] Quamvis Ibycus, si Hesychio credimus, omnia astræ
σειεῖς vocaverit; ceteri tamen omnes Poëtæ aut Solem, aut Canicu-
læm eā nomine appellarunt. Quæ astræ cū omniū, inter erran-
tes, inerrantesque stellas, potissima haberentur, credibile est dictæ
σειεῖς, quasi principes, nam ὡς ἡ σὺν Πόντικῇ Linguā princeps dici-
tur. Sol certè dicebatur πρᾶσσι, vel dominari diei. Vide Gen. I, 16.
& quæ ad eum locum notavimus. Clericus.

154. Ἀνδραγαθῶν τ' ἰδὲ] Ardebat, fervebat. τ' seq. ἀνὸν κῆρ]
Gulietus.

Ἐν δ' ἔμε, ἐν ᾧ κυδοιμὸς ἰδυίον· ἐν δ' ὅλῃ κῆρ,
 Ἄλλον ζῶν ἔχουσιν νεύματα, ἄλλον ἄντων,
 Ἄλλον πεθνεῖντα, καὶ μόθον ἔλκε ποδοῖν.

Εἶμα δ' ἔχ' αἰμφ' ὅμοισι θαφοίνιον αἵματι Φαίλων,
 Δεινὸν δερκομήνη, καταχῆσιν πε βεβρωθῆα.

160

Ἐν δ' ὀφίων κεφαλαὶ δεινῶν ἔσσω ἔπ Φαίλων
 Δώδεκα· τὰ φοβέεσκον Ἰπὶ χθονὶ Φῦλ' ἀνθρώπων,
 Οἳ πνες ἀνὴδὶν πόλεμον Διὸς ἢ Φέροιον.

Τῶν καὶ ὀδόντων μὴ καταχῆσιν πέλει, ὅτε μάχοισιν
 Ἀμφιτετυωνιάδης· τὰ δ' αἰετὸς θωπὴν ἔργα.

165

Σπύγμα δ' ὡς ἐπέφαντο ἰδοῖν δεινοῖσι δροχίαισι
 Κυάνεα καὶ νῶτα, μελάνθησαι δ' ἡμίαινα.

Ἐν δ' συὼν ἀγέλαι χλύνων ἔσσω, ἡδὲ λεόντων
 Ἐς σφέας δερκομήνων, κοπόντων τ' ἱερμῶν τε,

Τῶν καὶ ὀμιληδὸν σίχες ἦσαν· εἰδὲ νῦ τῶγε
 Οὐδέτεροι τετέτλω· Φερίστον γε μὴ αὐχένεας ἄμφω,

170

Ἢδη γὰρ σφιν ἔκκετο μέγας λίς, ἀμφὶ δ' ἀπὸ τοῖ
 Δοιοί, ἀπὸ γέφυροι ψυχῆς, καὶ δὲ σφι κελευσὸν

Αἶμα' ἀπελῆβεν ἔσσω. οἱ δ' αὐχένεας ἐξελεπόντες,
 Κεῖατο πεθνεῖντα ὑπὸ βλοσυροῖσι λέεσι.

175

Τοὶ δ' ἐπὶ μάλλον ἐγειρέθην, κοπόντες μάχεσθαι,
 Ἀμφότεροι, χλύναι τε σύες, χαροποι τε λίοντες.

Ἐν δ' ὡς ὑσμίνῃ Λαπιθαίων αἰχμητῶν,
 Καίνεα τ' ἀμφὶ ἀνακτῶ, Δρύαντά τε, Περὶθρόν τε,

Ὀπλέα τ', Ἐξάδιόν τε, Φάληρόν τε, Πρόλοχόν τε,
 Μόψον τ' Ἀμπυκίδην, Τιφρῆσιον, ὅζον Ἀρηῶν,

180

160. Καταχῆσιν πε βεβρωθῆα] Scribo βεβρωθῆα, strepitu gravis, hoc est, graviter imminens, incumbens. Hesych. βέβρωχον, ἔχουσιν, ἀβέβρωχον, βέβρωχον, βέβρωχον, βέβρωχον, βέβρωχον. Guicciardini.

164. Τῶν καὶ ὀδόντων] Τοῦ ὅτι hic supplendum. A quibus sc. serpentibus. Guicciardini.

165. Αἰετὸς θωπὴν ἔργα] Hesych. αἰετὸς, καίεσθαι & αἰετῶν, καίεσθαι fulgebant, θωπὴν ἔργα legit Diaconus. θωπὴν, hoc est, θωπὴν, αἰετῶν, θωπὴν, θωπὴν, θωπὴν. θωπὴν Ionicè. θωπὴν, θωπὴν, θωπὴν ἑρῶν Ionicè. θωπὴν. Si & θωπὴν pro θωπὴν. τὸ θωπὴν à θωπὴν sit oportet, pro quo θωπὴν habet Hesych. θωπὴν, βέβρωχον, μελάνθησαι, καίεσθαι.

In eo contentio quoque, & turba furebant: in eo pernicioſa Parca,
Vivum alium tenens recens vulneratum, alium autem illaſum,
Alium mortuum, per pugnam trahebat pedibus. (nam

Veſtem autem habebat circum humeros cruentam ſanguine viro-
ſeum videns, clamoribusque vehementer ſtrepens. (effabilem,
In eo autem & ſerpentum capita ſævorum erant, haud quaquam
Duodecim; quæ per terrefaciebant ſuper terram homines,
Quicumque bellum contra Jovis filium moverent.

Quorum & dentium quidem crepitus edebatur, quoties pugnabat
Amphitryoniades. Hac autem diſtincta erant miranda opera.

Porro veluti puncta quadam apparebant ſævis draconibus,
Carulea per terga, denigrataque erant illis maxilla.

In eo autem & ſuum greges agreſtium erant, atque leonum
Mutuò ſeſe adſpicientium, traſcentiumque & ruentium,
Quorum etiam turmatim ordines incedebant; neque verò hi,
Neque illi alteros timebant; horrebant attamen colla utrorumque.

Juxta enim eos jacebat magnus leo, circum autem apri
Duo, ſpoliati vita, deorſumque illis niger

Cruor deſtillabat in terram. ipſi autem, cervicibus dejectis,
Facebant mortui ſub terribilibus leonibus.

At illi magis etiam excitabantur, incenſi ad pugnandum,
Utrique, agreſtesque ſues, trucesque leones.

In eo autem erat & pugna Lapitharum bellatorum,

Caneus Rex, Dryasque, Pirithoüsque,

Hopleüsque, Exadiüsque, Phalerüsque, Prolochüsque,

Mopſüsque Ampycides, Titareſius, filius Martis,

είοντες, &c. vel ſic γυνίοντες, γυνίοντες, ut πλάιοντες, πλάιοντες. γυνίοντες, γυνίοντες,
γυνίοντες pro γυνίοντες. Guictus.

166. ἄς, ἐπίφρων] Nota pleonaſmum ἐπίφρων ἰδίῳ. Guictus.

168. Χλῆντες] Ἀ χλῆντες, non ἀ χλῆντες Nominativo, τῶ χλῆντων ge-
nitivus pluralis. Guictus.

171. Ἀδρίας ἀμφω] Utrorumque. leonum, ſcilicet, & aprorum.
Guictus.

173. Κατὰ δὲ οὐρανὸν] Τὸ κατὰ hic pro κατὰ, vel κατὰ πλάτος. com-
poſitè. Guictus.

181. Οὗτος Ἀρης] Ramum Martis, non nebulam. Guictus.

Θητιάτ' Αἰγυῖδ' αὖ, Διὸς κελὸν ἀθανάτοισιν,
 Ἀργύρεοι, χρυσία περὶ χροὶ τέχε' ἔχοντες.
 Κένταυροι δ' ἐστέρωθεν ὀνάντιοι ἠγρέθοντο,
 Ἀμφὶ μέγαν Πετραῖον, ἰδ' Ἀσβολὸν οἰωνιστῶν, 185
 Ἀρσπὸν δ', Οὐρεὶον περ, μελαίχαιτ' αὖ περ Μίμανθ',
 Καὶ δύο Πάλλειδας, Περιμήδεά τε, Δρύαλόν τε,
 Ἀργύρεοι, χρυσίας ἐλάτας ὀν χερσὶν ἔχοντες.
 Καὶ περ σπυαίτην, ὥσπερ ζώει περ ἰόντες,
 ἔχοντο ἡδ' ἐλάτης αὐτοχέδον ὠρεγνῶντο. 190
 Ἐν δ' Ἀρεῶν βλασυροῖο παδάκτες ἔπαιον ἵπποι
 Χρυσέοι· ὃν δ' ἡ αὐτὸς ἐναρφόρε' ἔλι' Ἀρεῇ
 Λιχμῶν ὃν χεῖρτασιν ἔχον, πεφυλέεσσι καλῶσιν,
 Αἰμαὶν φοινικῆσι, ὥσπερ ζώει ἐναερίζον,
 Δίφρω ἐμβροδαῖς. περὶ δ' αἰμὸς τε φόβ' αὖ περ 195
 ἔπαιον, ἱμῆμοι πόλεμον κατ' ἐδύμεναι ἀνδρῶν.
 Ἐν δ' Διὸς θυγάτηρ Ἀγαμέμνη Τροισάδην,
 Τῇ ἱκέλῃ, ὥσπερ σε μάχῃ ἐθέλεισσι κερύσσον,
 ἔχ' αὖ ἔχοντο ἐν χερσὶ, χρυσίῳ τε τρυφῶσιν,
 Αἰγίδα τ' αἰμὸς ὅμοις· ὅππ' αὖ ὅχετο φύλοπιν αἰνῶν. 200
 Ἐν δ' ἡ αὖ ἀθανάτων ἱερὸς χορὸς ἐν δ' ἔργα μέγα
 Ἰμερόεν κηφίεσσι Διὸς καὶ Διὸς υἱὸς

184. Κένταυροι.] Narrant Poëtæ hos fuisse Ixionis filios, ex Nephele, hoc est ut putant, nube, quam pro Junone amplexus est, & compressit. Hæc verò nos de hac fabula, deque nomine Centaurorum conjiciebamus. Ixion, antiquissimus tractus Thessaliæ Regulus, videtur Jovis totius Thessaliæ & Græciæ Regis conviva fuisse, deinde in carcerem missus; qua de causa, dictus est eis, ἄδ' detrusus. Duxerat ille uxorem mulierem πηληϊάδα, hoc est, stirpe Nephilæorum, vel ἤ Nephilim; quo nomine Phœnices vocabant equites latrocinia exercentes, à verbo πηληϊάδα, irrui. Vide notata à nobis ad Gen. VI, 4. At Græci posteriores ex Lingua sua, quæ ab antiqua, lapsu temporis migrationibusque gentium, immensum quantum mutata erat, interpretati sunt πηληϊάδα nube. Ex hoc connubio nati dicuntur Centauri, seu κενταύροι, hoc est, quasi observantes, vel insidiantes; qui crediti sunt semihomines & semitqui, propter diuturnam equitationem, quâ circumcursabant vicina omnia, & subitis incursionibus infesta habebant. Clavius.

Theseúsque Ægides, similis immortalibus:
Argentei, aurea circum corpus arma habentes.
Centauro autem ex altera parte contra hos congregabantur,
Magnus Petraeus, atque Asbolus augur,
Arctúsque, Huriúsque, nigerque pilis Mimas,
Et duo Peucida, Perimedes, Dryakúsque,
Argentei, aureas abietes in manibus habentes.
Atque impetum pariter faciebant, perinde ac si vivi essent,
Lanceísque atque abietibus cominús certabant.
Inter hac autem Martis terribilis ahpedes stabant equi
Aurei, & ibidem ipse quoque spoliator perniciosus Mars,
Mucronem in manibus habens, milites exhortans,
Sanguine cruentus, veluti qui vivos spoliaret,
Curru insistens. juxta autem Pavórque Metúsque
Stabant, gestientes bellum subire virorum.
Ibidem autem & Jovis filia Agelea Tritogenia,
Ei similis, quasi qua pugnam vellet incendere,
Hastam habens in manibus, aureamque galeam, (cum.
Ægidémque circum humeros: gradiebatúr autem in prælíum sa-
At erat in eo clypeo & immortalium chorus, in cujus medio
Dulce quiddam personabat Latona & Jovis filius

185. Οὐραν π] Οὐραν scribendum videtur. ab ὕρας, ὕρας. γ. seq. πόνειδος à πόνει, πόνειος, πόνειδος. *Guietus.*

189. Συναίτιον] Legendum videtur συνήθη. hoc est, συναρμόνιος. *Guietus.*

191. Ἔσπερος] Ἰσπερος. *Guietus.*

192. Εὐερφός] Pro εὐερφός. *Guietus.*

195. Δειμός π Θέος π] Auriga Martis, ut docet Hesiodus, hujus Poëmatis τ. 463. *Clericus.*

197. Εἰ δὲ Διός] Sub. κόσμ. *Guietus.*

198. Μάχην ἰδίαν κρότον] Augere, accendere, ciere pugnam, κρότον est agitare, tollere. *Guietus.*

199. Χρυσὴν π χρυσαίην] Scribe χρυσίαν. γ. sequi ἐπὶ δὲ χρυσαίην] Εὐερφός. *Guietus.*

200. Αἰγίδα δὲ ἀμφ' ὤμων] Nondum pugnabat, ac proinde clypeum in tergum rejectum etiamnum habebat. *Clericus.*

Χρυσεῖη φόρμιγγι· θεῶν δ' ἰδοῖ αἶγυι· Ὀλυμπῳ.
 Ἐν δ' αἴγρῃ, πρὶ δ' ὄλβῳ ἀπείρεται ἐσφάοντα,
 Ἀθανάτων. Ἐν αἴγῳι θεαὶ δ' ἐξήρχον αἰοιδῆς

205

Μῶσιν Πιερίδες, λιγὺ μελοποιέμεναι οἰκῆται.
 Ἐν δ' λιμῶν ἄορμῳ ἀμαιμακίῳιο θαλάσσης
 Κυκλοπερῆς ἐπέτυκτο πανέφθον κασσιπέροιο,
 Κλυζομήνῳ ἱκελῳ· πολλοὶ γὰρ μὴ ἀμμίεν αὐτῷ
 Δελφῶνες τῇ γῇ τῇ ἐθιώενον ἰχθυόοντες,
 Νηχομήνοισι ἱκελοι. δοιοὶ δ' ἀναφυσιόοντες
 Ἀργύριοι δελφῶνες ἐθόινον ἱλοπας ἰχθῦς.

210

Τῶν ὑπὸ χάλκκοι τρέον ἰχθῦες· αὐτὰρ ἐπ' αἰπταῖς
 Ἦσαν ἀνῆρ ἀλιδὸς δεδοκημήνῳ· εἶχε δ' ἡ χερσὶν
 Ἰχθῦσιν ἀμφίβλητρον, λυτρίφοντι τοικῶς.

215

Ἐν δ' ἐν ἡνέμεν Δανάης τέκνῳ ἱππότῃ Περσέει,
 Οὐτ' αἶψ' ἐπιψαύον σέκεῳ πσιν, ἔθ' ἐκὰς αὐτῷ.
 Θαῦμα μέγα φρεσίσσασθ'· ἐπεὶ ἔδαμῃ ἐσῆλκετο.
 Τῶς γάρ μιν παλάμαις τῶξε κλυτὰς Ἀμφιγυῆας
 Χρῦστον· ἀμφὶ δ' πσιν ἔχε περόεντα πέδιλα.
 ὧμοισιν δέ μιν ἀμφὶ μελάνδετον ἄορ ἱκίετο

220

203. Αἶγυι· Ὀλυμπῳ.] Scribe αἶγυι· Ὀλυμπῳ. pandebatur Olym-
 pus. ab αἶγῳ, αἶγυον, αἶγυμα, αἶγυον. Homer. πῦσιν δ' αἶγυον πύλας.
 olim legebatur αἶγυος purus. Reposuit Heinſius αἶγυι, h. e. resona-
 bat, ἡχο ἀπείρεται. vide Heinſii notas. sed αἶγυον hic locum non habet.
 Guicetus.

203. Αἶγυι· Ὀλυμπῳ.] Hoc est fracto cytharæ sonitu resona-
 bat. Vide viri doctissimi Lectiones Hesiodicas. Clericus.

204. Ἐν δ' αἴγρῃ] Ἰδί ὁ καὶς. ἐσφάοντα] Circumposita erat.
 Guicetus.

204. Πρὶ δ' ὄλβῳ ἀπείρεται.] Si qui faverent Codices, multò
 mallet legere ὄλβῳ, hoc sensu: Erat in cœlo cœtus, ὅς circumqua-
 que stabat turba immensa Immortalium instar corone; audientium, nempe,
 certamen musicum Apollinis & Musarum. ὄλβῳ quid sit hoc in lo-
 co, & quid ad rem faciat, neminem puto intelligere; ego certè non
 intelligo. At in αἴγρῃ vel concione Deorum ὄλβῳ sit necesse est, pro-
 pter innumerabilem Deorum turbam. Clericus.

205. Ἐν αἴγῳι] In ludis. Guicetus.

207. Ἀμαιμακίῳιο θαλάσσης] Homer. ἰπὸν ἀμαιμακίον. ἀμαιμα-
 κίος, μακρός, vastus, ingens, immensus. Guicetus.

210. Ἐθ' ἐκὰς

Aurēā citbarā. Deorum autem sedes frangebatur Olympus. Ibi & cætus, circum autem opulentia infinita erat cinctus, Immortalium. In certamine Dea autem incipiebant cantum Musæ Pierides, suave quiddam canentibus similes. In eo autem & portus appulsu facilis immensi maris, Rotundus factus erat purissimo è stanno, Inundanti similis: multi verò per medium ipsius Delphines hac atque illac ferebantur piscibus inbiantes, Natantibus similes. Duo autem sursum efflantes, Argentei delphines, depascebant mutos pisces. Sub his ærei trepidabant pisces, sed in ripis Sedebat vir piscator observans; habebat autem manibus Piscium rete, projecturo similis.

In eo autem & pulchricomæ Danaës filius eques Perseus, Neque quidem contingens clypeum pedibus, neque longè separatus Miraculum magnum dictu! quoniam nusquam nitebatur. (ab illo: Ita enim illum manibus fecerat inclytus Vulcanus, Aureum, circum pedes autem habebat alata talaria. Ex humeris autem circa eum nigro capulo ensis pendebat

210. Εἰς τὸν] Hoc est, ἄρμεν. ἰχθυόοντις] Piscantes. Guietus.

211. Ἀναφυσίοντις] Hoc est, respirantes; qua de causa, Delphini ad summam aquam emergunt, caputque è mari proferunt. Plinius Lib. IX. c. 8. Cùm fame conciti fugientem in vada ima persequuti piscem diutius spiritum continuere, ut arcu emissi ad respirandum emicant; raptaque præda in aëre vescuntur. Quales duo describuntur hic ab Hesiodo. Clericus.

212. Εἰς τὸν ἰχθυόντις] Hoc est, ἰχθυόντις καὶ οἷον ἰχθυόντις. Guietus.

216. Εἰς τὸν ἰχθυόντις] Hoc est, ἰχθυόντις. Guietus.

218. Εἰς τὸν ἰχθυόντις] Τὸ σκῆπτρον scilicet. Guietus.

221. Μελαίνοντις] Capulo nigro. la garde noire, émaillée de noir. Hesych. μελαίνοντις, τὸ μέλανον ἔχει λαβὴν. idem: μελαίνοντις, μελαίνοντις ἔχει λαβάν. Guietus.

221. Ἀρ.] Aliàs dicitur ἄρπη ἀδαμαντίνη, chalybeus gladius. Quæ vox est à Phœnicia ἄρπη harbo, aut ἄρπη hharpho, quæ gladium sonat. Vide hanc fabulam, apud Apollodorum Lib. II. c. 4. Clericus.

Χάλκεον ἐκ τελαμών· ὃ δ' ὥς τε νόημ' ἐπὶ ταῖσι.
 Πᾶν δ' ἐμπαύρενον εἶχε κάρη δαινοῖο πλώρε
 Γοργῶν· ἀμφὶ δέ μιν κίβισις θέε, θαῦμα ἰδέσθαι,
 Ἀργυρέη· θύσανοι δ' πατηαρῶντο φασιν·
 Χρῦσειοι· δεινὴ δ' ἐπὶ κροτάφοισιν ἀνακτ'·
 Κῆτ' Αἰδ'· κυνέη, νυκτὸς ζόφον αἰνὸν ἔχουσα.
 Αὐτὸς δ' ἀσπίδοντι καὶ ἐρρίγοντι ἰοικώς
 Περσέως Δαναΐδης ἐπταίνετο. ταὶ δ' μετ' αὐτῇ
 Γοργόνες ἀπλητοί τε καὶ ἐφατὰ ἱρρώοντο,
 Γέμμαι μαπίειν. ὅππ' ἢ χλωρῶ ἀδάμαντ'·
 Βαινυσιῶν ἰάχεσκε σάκ'· μεγάλα ὀρυμαγδῶ
 Οὔρεα καὶ λιγέως· ὅππ' ἢ ζώνησι δροαίοντες
 Δοιοὶ ἀπὴν ὄντ', ὅππ' ἢ δεικνύοντες κάρηνα.
 Δίχμαζον δ' ἄρα τῶγε. μὲν δ' ἐχάεργασεν ὀδόντας,
 Ἄγρια δερκομήν· ὅππ' ἢ δαινοῖσι καρλίκοις

222. Ὡς τε νόημ' ἐπὶ ταῖσι] Deos cogitationis celeritatem motu æquare non raro dicunt Poætæ, quæ celeritate major nulla esse potest. Hymni in Apollinem γ. 186. ita describitur ejus Numinis ad cœlum iter:

Ἐΐθεν δὲ πρὸς Ὀλύμπου, δὲ πρὸς χθονὸς, ὥς τε νόημα,
 Εἶσι Διὸς πρὸς δῶμα.

Hinc ad Olympum. à terra, instar cogitationis, it ad Jovis domum. At de αὐτομάτῃ idem dici nequit, sine ipsa illa licentia, quæ statuas per se mobiles hic nobis peperit; hoc est, sine spe quam conceperat Poëta admirationi fore quidquid elegantibus versiculis exprimeretur, quæ sanè inanis non fuit. Clericus.

223. Εἶχε κάρη] Κάρεσ Apollodorus p. 73. εἶχε occupabat. Guicetus.

224. Κίβισις] Alii κίβισις, in qua Gorgonis caput. Τὸ μὲν referendum ad Perseum, non ad ἐμπαύρενον, nec ad κάρη δαινοῖο πλώρε. δὲ πρὸς κίβισις ἐμπαύρετον θύσανοι, la frange, la cresspe. Guicetus.

224. Κίβισις] Quidquid Græculi censeant de origine hujus vocis, derivandam omnino existimo à Radice Phœnicia γαρ Kabats, quæ colligere, & adstringere significat; quod sit ope sacci, aut manticæ, quippe quæ quidquid gestandum est colligit atque adstringit. Cetera Phœniciz fabulæ clara vestigia, quæ hic occurrunt, rem præpæmodum mihi persuadent. Clericus.

228. Εἰρήνη] Φοβερή. Guicetus.

*Æreus de loro: ipse autem velut cogitatio volabat.
Totum autem tergum ejus tenebat caput sævi monstri
Gorgonis. ipsum autem pera complectebatur, mirum visu,
Argentea, fimbriaeque dependebant lucida
Aurea. sæva autem circum tempora Regis
Posita erat Orbi galea, noctis caliginem gravem habens.
Ipse autem fugienti & formidanti similis
Perseus Danaides currebat. post ipsum verò
Gorgones inaccessæ & ineffabiles ruebant.
Cupientes eum apprehendere: in pallido autem chalybe
Euntium resonabat clypeus magno strepitu
Acutum & tinnulum quidpiam. In zonis autem dracones
Duo dependebant, incurvantes capita.
Lambebant autem illi, iræque acuebant dentes,
Crudele tuentes. supra sæva autem capita*

229. Εἰς αἰὲς] Il bandoit. *Guierus.*

230. Γόργων] Medusæ sorores. *Guierus.*

230. Γόργων ἀπλῶν] Hoc est, Stheno & Euryale, sororis mortem ulturæ si licuisset. Ceterum ἀπλῶν dicuntur, non quasi *magna*, aut *terribiles*, sed quia eas aggredi nemo sine ingenti periculo poterat. Itaque *inaccessas* reposuimus, quod nulla alia vox commodius Græcæ potestatem exprimere posse videretur. *Clericus.*

231. Ἰμάριον μαρτίον] Α μαρτίον, quod idem est τῷ ἄπῳ, unde ἄπῳ, ἀπῶμαι. alii pro μαρτίον ἀ μαρτίον. unde *μαρμαρτῶν* γ. 245. quod est ab ἄρῳ ἀρπάζω. Sic inferius γ. 252. *μαρμαρτίον* pro *μαρμαρτίον*. *Guierus.*

231. Εἰς τὸν κλυτὸν ἀδάμαντος βανυσίον] Εἰς τὸν κλυτὸν. τῷ κλυτῷ. In clypeo adamantino. ἀν κλυτῷ ἀδάμαντος ferro. ut supra: *Κλυτὸν δὲ ἐπὶ ἰφθίμῳ κωιδῶν ὑπὸνται ἔθηκε δαυδαλίῳ ἀδάμαντος*. *Guierus.*

231. Κλυτὸν ἀδάμαντος] In pallido chalybe clypei. Quævis materia dura non potest dici *pallida*. *Clericus.*

232. Οἷον καὶ λυγρὸν] An οἷον κλυτῶν? Ibid. ἐπὶ δὲ ζώνῃσι δρυάσιν. ἢ γυρῶν δρυάσιν intellige. *Guierus.*

235. Λίχμαζον δὲ ἄσπερ τῶν] Τῶν an eas? Gorgones scilicet: illas duas Medusæ sorores. τῶν γυρῶν Atticè, ut τῶν χερσῶν. τῶν ποταμῶν. *Guierus.*

235. Εἰς χερσῶν δόντας] Acuebant dentes. supra: *χερσῶν ἀσπερ τῶν ποταμῶν*. ἀ χερσῶν χερσῶν, unde & χερσῶν reduplicatione, asper, dentibus asperis, ut *χερσῶν*. *Guierus.*

237. Εἰς

Γοργαίοις ἰδοναῖτο μέγας φόβος· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτῶν
 ἄνδρες ἱμαρναόθην, πλημῆϊα τὰ χεῖ' ἔχοντες.
 Τοὶ μὲν δ' ὀπί σφετέρης πόλιος σφετέρων τε πικρῶν
 Δοιγὸν ἀμυώνοντες· τοὶ δ' ἐπεσθῆεν μεμαῶτες. 240
 Πολλοὶ μὲν κέατο, πλείονες δ' ἐπὶ δῆλον ἔχοντες,
 Μάρανδ'. αἱ δ' ἡγεῖσθαι εὐδμήτων ὅππ' ὑπὸ πύργων
 Χάλκεον ὅξυ βόων, καὶ δ' ἐδρύοντο παρειαί,
 Ζωῆσιν ἱελαί, ἔργα κλυτὰ Ἡφαίστιο.
 Ἄνδρες δ' οἱ πεσόντες ἴσαν, γῆρας τε μέμαρπον, 245
 Ἀφροδίτην ἐκποθεν πυλέων ἴσαν, αἱ δ' ἡγεῖσθαι
 Χείρας ἔχον μακάρεσσι, καὶ σφετέροισι τέκεσσι
 Δαιδίοπες· τοὶ δ' αὖτε μάχην ἔχον, αἱ δ' μετ' αὐτὰς
 Κῆρες κυάνεαι, λαοὺς ἀρεσβύσσει ὀδόντας,
 Δεινοὶ, βλοσυροὶ τε, δαφνοειδέες, ἀπλητοὶ τε 250
 Δῆλον ἔχον καὶ πιπτόντων. πᾶσαι δ' αἶψ' ἴεντο
 Αἷμα μέλαν πίνειν· ὃν δ' ἐπεσθῆεν μεμαῶτες
 Κεῖμενον ἢ πίπτοντα νεύοντες, ἀμφὶ μὲν αὐτῶν
 Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας. ψυχὴ δ' αἰδὸς δὲ καίειεν
 Τάρταρον εἰς κρυόενδ'. αἱ δ' ἡγεῖσθαι ὅτ' ἔδραντο 255
 Αἷμα δ' ἀνδρομέην, καὶ μὲν ῥίπτασκον ὀπίσσω,
 Ἀψ δ' ὄμαδον καὶ μάλλον ἐθύνον αὐτὰς ἴσαι.
 Κλωθὴ καὶ Λάχεσις σφιν ἐφέπασαν· ἡ μὲν ὑφάσταν,
 Ἄτροπος, ἐπὶ πέλεν μεγάλη θεὸς, ἄλλα καὶ ἔμπης
 Τῶν γε μὲν ἀπλάων περφερέας τ' ἰὼν πεσόνταί τε. 260
 Πᾶσαι δ' ἀμφ' ἐνὶ Φωτὶ μάχην δειμνίαν ἔθεντο.
 Δεινὰ δ' εἰς ἀπλήλας δρεῖκον ὄμμασι θεμήνασαι,
 Ἐν δ' ὄνυχας χεῖρας τε θρασείας ἰσώσαντο.

237. Ἰδοναῖτο μέγας φόβος] *Vagabatur magnus terror.* Guic-
 ius.

239. Ὑπὸ σφετέρης πόλιος] Τὸ ὑπὸ hic pro ὑπὲρ, pro. An legen-
 dum ὀπί? placet. v. sequ. παραδίον] Πάρη. Guicetus.

243. Κατὰ δ' ἐδρύοντο παρειαί] Καταδρύοντο. Guicetus.

245. Πεσόντες] Hoc est, πεσόντες. Guicetus.

246. Ἀν δ' ἡγεῖσθαι χεῖρας ἔχον] Ἀν, hoc est, αἰεῶν. Guic-
 etus.

254. Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας] Unaquaque scilicet. an βάλλε pro
 βάλλον?

Gorgonum agitabatur magnus terror, ac supra ipsas
Viri pugnabant, bellica arma habentes.

Hi quidem à sua civitate, suisque parentibus,
Pestem depellentes: illi autem depopulari studentes.

Ac multi quidem jacebant, plures autem etiam pugnamcientes
Dimicabant. mulieres autem in benè constructis turribus
Vehementer acutè clamabant, lacerabanturque genas,
Vivis similes, opera inclyti Vulcani.

Viri autem qui seniores erant, & ad senectutem pervenerant,
Conferti extra portas ibant, sursumque Diis
Manus tendebant beatas, pro suis liberis

Metuentes. illi verò contrà pugnam conferebant, post ipsos autem
Parca nigra candidis crepantes dentibus,

Torva terribilisque, cruentaque, & inaccessæ
Dimicabant de iis, qui cadebant. omnes enim cupiebant

Cruorem nigrum bibere. & quem primum fortè ceperant
Facientem vel cadentem recens saucium, ei quidem

Injiciebant ungues magnos. animaque ad Orcum descendebat,
Tartarum in frigidum. illa autem præcordia postquam exsatiassent

Sanguine hominis, illum quidem abjiciebant post tergum,
Retro autem in tumultum & stragem festinabant iterum ire.

Clotho & Lachesis iis adstabant, atque paulò minor
Atropos: neque enim erat magna Dea: sed tamen

Aliis quidem præstantiorque erat, & natu maxima.

Omnes autem circa unum virum pugnam acerbam committebant:
Servòque modo seipsas mutuò adspiciebant, oculis succensentes.

Inter se ungues manisque audaces conferebant.

Ἰθαλλῶν? singulare pro plurali. *Guietus.*

256. Αἰγυπῖοι ἀνδρῶν] Subintellige Αἰγ. *Guietus.*

257. Ἀψ δ' ὁμοῦ] Subintellige ἐκ τοῦ μὲρ πέντε] Ἀψρῶν
subintellige. ipsum hominem scilicet. *Guietus.*

258. Κλωθὴ καὶ Λαίρῃς σφιν ἰφίσταντο] Ταῖς κίρῃς, scilicet. hoc
est, aliis Parcis innumeris adstabant Clotho, Lachesis, & Atropos.
An αἱ αὗται illæ differunt à Parcis Clotho, Lachesi & Atropo? An hæ
principes, seu præfides illarum? *Guietus.*

Παῖρ δ' Ἀχλὺς εἰσήκη θησமுχερή τε καὶ αἰνή,
Χλωρὴ, αὐσαλέη, λιμὴ καὶ πεπληῖμα,

265

Γενοπαχής. μακροὶ δ' ὄνυχες χεῖρας ἐπέησαν.

Τῆς ἐκ μὲν ῥινῶν μύξαι ῥέον, ἐκ δ' ὤψεων

ῥίμ' ἀπελείβειτ' ἔραζε, ἢ δ' ἀπλητον σπασσῆα.

Εἰσήκη πολλὴ δ' ὄνυχες κατενέμεσθαι ἄμους.

Δάκρυσι μυδαλέη. πρὸ δ' ὀπυργῶ πόλιν ἀνδρῶν

270

Χρύσειαι δέ μιν εἶχον ὑπερθερίοις ἀσπιδίαι

Ἐπὶ αὖ πύλαι. τοὶ δ' ἄνδρες ἐν ἀγλαΐαις τε χοροῖς τε

Τέρψιν ἔχον. τοὶ μὲν γὰρ εὐδασώτεροι ἐπ' ἀπλώης

Ἦγοντ' ἀνδρὶ γυναῖκα. πολὺς δ' ὑμῖν αἰὲρ ὄρεσσι

Τῆλε δ' ἀπ' αἰθομένην δαΐδων σέλας εἰλύφαζε

275

Χερσὶν ἐνὶ θυμῶν. ταὶ δ' ἀγλαΐαι τε θαλάσσῃ

Πρόσθ' ἔκιον. τοῖσιν δ' χοροὶ πύζαντες ἔποντο.

Τοὶ μὲν ὑπὸ αἰθέρος λιγυρῶν σφαιρίων ἴσαν αἰδέω

Ἐξ ἀπαλῶν σμαρτῶν, φεῖ δέ σφισι ἄγνυτα ἤχου.

Αἱ δ' ὑπὸ φορμίσγων ἀναχον χορὸν ἱμερόεντα

280

Ἔνθεν δ' αὖθ' ἐτέρωθε νέαι κήμαζον ὑπ' αἰθέρος

Τοίγε μὲν αὖ πύζαντες ὑπ' ὀρεσθιμῶν καὶ αἰοιδῶν

Τοίγε μὲν αὖ γελῶντες. ὑπ' αὐλητῆς δ' ἔκαστος

264. Ἀχλὺς εἰσήκη] Ἡ ἐπὶ θυμῶν ἐκένωσι. Ἐπιδυμυχερή.] Ἐπιδυμυχερή, ἀνιστά, χαλεπή. Gualterus.

265. Κατενέμεσθαι] Concidentem. Hesych. κατακτείνω, καὶ ἀδύνηται καὶ φιλίαν κατακτείνω. πύζαντες, πύζαντες, πύζαντες. Vcl a πύζω, pro quo πύζω πύζω, πύζω, placet. Gualterus.

268. Ἀπλητον] Ἀπλώως, supra. Gualterus.

268. Ἀπλητον σπασσῆα] Hoc est, ita stringens dentes, ut nemo ad eam propius accedere sustineret. Unam eandemque vocem vertere non debuerunt recentiores Interpretes nunc magnam, nunc terribilem, nunc torvum; fictis significationibus, quas neque res, neque origo vocis postulabant; sed cum servare significatum, quod origini vocis consentaneum est, cum ubique rebus ipsis appropinquare conveniat. Clericus.

269. Πολλὴ δ' ὄνυχες κατενέμεσθαι ἄμους] Scribendum videtur ἐπὶ πύλαι, ἀμους, τὰ κατενέμεσθαι supposititium est propter ὀρεσθιμῶν. Homerus: ὑπὸ δ' ἐπὶ πύλαι λαχόν, ἐπὶ πύλαι, ἐπὶ πύλαι. Eustath. Thema est ἀμους ab ἀνίστημι. Gualterus.

273. Εὐδασώτεροι] Al. εὐδασώτεροι. Gualterus.

274. Γ-

Juxta autem & Tristitia stabat, misera, & gravis,
 Pallida, aridaque, fame exhausta,
 Crassis genibus: longique ungues à manibus prominebant.
 Hujus quidem ex navibus mucus manabat, ex genis autem
 Cruor destillabat in terram. hæc verò dentes stringens, ita ut accede-
 Stabat, multo pulvere adpersa erat circa humeros, (re non auderes,
 Lacrymis madens. juxta verò turrita urbs hominum.
 Aurea autem eam tenebant superluminaribus adaptata
 Septem portæ. hominesque in voluptatibus & choreis
 Oblectationem capiebant. Alii siquidem benè fabrefacto in curru
 Ducebant viro uxorem, multisque hyæneus excitabatur.
 Et procul ab ardentibus facibus fulgor resplendebat
 In manibus famulorum. Mulieres verò venustate florentes
 Praibant, quas chori saltantes sequebantur.
 Atque hi quidem canoris fistulis emittebant cantum
 Ex tenero ore, circumque eos frangebatur echo.
 Illæ verò ad citharam ducebant chorum amabilem.
 Inde rursus ex alia parte juvenes comessabantur ad tibiā:
 Alii quidem ludentes saltatione & cantu,
 Alii verò ridentes. sub tibicine autem singuli

274. Ὡς ἴδ' ὁρᾷ] An ὁρᾷ. Guicetus.

275. Βιλάφας] Volvebat, agitabat, versabat τὸ σῆμα ἐν χειρὶ
 δμῶν. Guicetus.

276. Χροὶν εἰς δμῶν] Scribo δμῶν à δμῶν. Ib. πηλαῖαν scilicet
 δμῶν. Guicetus.

279. Ἀγνοῦ ἀγῶ] Resonabat, ut supra ἄγνο' ὀλυμπ. Guicetus.

280. Ἀδ' ὑπὸ φορμίσαν] Scribendum videtur αἰ δ' ὑπὸ, subiun-
 tellige χειρὶ. Guicetus.

281. Κῶμαζον ὑπὸ πύλῃ] Hic κῶμαζον non significat convivium
 nocturnum celebrare, sed canere & saltare; nam hæ significaciones
 sunt vocis primitivæ κῶμ. ut docet Hesychius. Κῶμα, ἀστῆρ' ἀστρο-
 πει πορνικῆς, συμποσίαι, αἶδ' Κῶμ. εἰδ. ὀρχήσεως ποιμῆ. πῶ,
 ὡ μῶν (lege μιλῆ πῶς. Unde sic verbum ipsum interpretatur.
 Κῶμαζι. κῶμοι αἶδ'. Κῶμαδῶν, ὀρχήδῶν. Sic apud Pindarum Olymp.
 Od. XI, 16. συγκαμῶζον, significat unā saltare & canere. Cle-
 ricus.

Πρὸθ' ἔκινον· παῖσιν δ' πόλιν θαλίσαι πε χοροί τε
 Ἀγλαΐῃ τ' ἔχον. τοὶ δ' αὖ περπάρειθε πόλῃ·
 Νῶθ' ἵππων ὀπιβάαντες ἐδυώεον. οἱ δ' ἀροτῆρες
 ἤρεικον χθόνα δΐαν, ὀπισθλάδῳ δ' χιτῶνας
 Ἐπάλαι· αὐτὰρ ἔκιν βαθὺ λήϊον· οἷγε μὲν ἡμῶν
 Αἰχμησιόξείῃσι κερωνιόωντα πέτῃλα,
 Βελθόμῃνα σαχύων, ὥσπερ Δημήτερος ἀκτῖν.
 Οἱ δ' αἶε ἐν ἐπεδανοῖσι δέον. καὶ ἐπιπλον αἰαλίω·
 Οἱ δ' ἐτρεύγον οἶνας, δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες·
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρβον ὑπὸ τρυγητῆρων
 Λόκῃς καὶ μέλανας βότρυας, μεγάλων δ' ὀρχαν,
 Βελθόμῃναν φύλλοισι καὶ ἀργυρέῃς ἐλίκεσσιν.
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρβον. ὧρ' δ' ἐσφισιν ὄρχα
 Χρύσει' ἰώ, (κλυτὰ ἔργα Πείφρον' Ἡφαίστιο)
 Σειόμῃνα φύλλοισι καὶ ἀργυρέοισι κάμαξι,
 [Τῷ γε μὲν οὐκ παίζονται ὑπὸ αὐλητῆρα ἕκαστος]
 Βελθόμῃνα σφυλῆσι· μελάνθησάν γε μὲν αἶδε.
 Οἷγε μὲν ἐτρέφεον, τοὶ δ' ἤενον· οἱ δ' ἐμάχοντο
 Πύξ τε καὶ ἐλκηδόν· τοὶ δ' ὠκύποδας λαγός ἤενον
 Ἄνδρες θηρόταί, καὶ καρχαρόδοντε κωέ περ,
 Ἰέμενοι μαπέειν, οἱ δ' ἰέμενοι ὑπαλύξαι·
 Παῖρ δ' αὐτοῖς ἵππῃες ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ' αἰέθλοισι
 Δῆλιν ἔχον καὶ μόχθον, εὐπλεκέων δ' ὀπί διφραν

286. Ἐθύνον] Bacchantur. *Gnietus*.

287. ἤρεικον] Ἐρείκω. ὀπισθλάδην Ἐπάλαι] Ἀντιζωτῆροι ἵππων. *Gnietus*.

289. Κερωνιόωντα πέτῃλα] Scribo κερωνιόωντα πέτῃλα. ἀ κερωνιάω, κερυνῶ, quod idem est τῷ κερυνῶ, κερυνῶ, κερυνῶν, κερυνῶντα, hoc est, κεφαλῶν, ῥοπαλιῶν. In clavae modum capitata. κερυνῶν βλαστὶν cacuminum articulatione in germinatione arborum, ἀ clavae similitudine. Nicander: Δονίῳ βρωμήνῳσι ἀνελδῆσιν κερυνῶν. ubi τὸ υ productum vides ut in κερυνῶντα. τὸ κερυνῶντα πέτῃλα, περὶ φρεσὶς ἐστὶ σαχύων. πέτῃλα, hoc est, βλαστήματα, φύλλα, κλάμους. *Gnietus*.

290. Βελθόμῃνα σαχύων] Subintellige ὑπὸ. *Gnietus*.

Ibid. ὥσπερ Δημήτερος ἀκτῖν] Tamquam revera essent Cererismunera, metere videbantur. *Gnietus*.

291. Ἐπιπλον αἰαλίω] Ἐπὶ πῶλον malim, ἀ πῶπλον. unde πῶπλον. *Gnietus*.

293. Ἐφί-

Procedebant, totâmq; urbem lætitiæ, choreæque,
Voluptatêsq; tenebant. Alii autem rursus extra oppidum,
Tergis equorum conscensis currebant. aratores verò
Proscindebant terram bonam, ornatêque tunicas
Succinctas habebant: sed erat magnus ager segetibus confitus: ubi
Mucronibus acutis incurvos culmos, (alii quidem metebant
Gravidos spicis, tamquam Cereris donum.
Alii autem in manipulos ligabant & implebant aream:
Rursus alii vindemiabant vites, falces in manibus habentes.
Alii verò in calathis ferebant à vindemiatoribus acceptos
Albos & nigros racemos, magnis ex vitibus,
Gravidis foliis, & argenteis capreolis.
Alii rursus in calathis portabant, juxtaq; illos ordo vitium
Aureus erat (inclitum opus prudentis Vulcani)
Agitatus foliis, & argenteis perticis,
[Inde quidem igitur ludunt ad tibicinem unusquisque]
Oneratus uvis, quæ ipsæ nigrae erant. (micabant
Alii quidem calcabant in lacu, alii hauriebant, alii autem di-
Pugnis, & luctando: alii verò alipedes lepores venabantur
Viri venatores, & asperis dentibus canes duo ante illos,
Cupientes adsequi, illi verò cupientes effugere.
Juxta eos autem & equites habebant laborem, pròque præmiis
Certamen habebant & pugnam. benè contextis verò in curribus

293. Ε'φ' ἑδον ὑπὸ πρυγνίσεων] Α'πὸ pro ὑπὸ scribendum videtur. *Gruetius.*

296. Οἱ δ' αὖ τ' &c. & γ. 297. 298. 299. & γ. 300, spurii videntur. γ. 299. Τὰ γ' ἄρ'] Videntur legendum τοῖ γ' ἄρ'. & pro πνίξονται malim πνίξων. *Gruetius.*

302. Λαγῆς ἤδον] Nota Dorismum merum, λαγῆς pro λαγῆς. *Gruetius.*

302. Πνὶξ π' ἔ' ἰλκῆδον] Qui pugnis certabant non nitebantur adversarium ad se trahere, sed pugnis ita cædere, ut tandem ictibus victus abiret. Qui verò luctabantur conabantur adversarium in solum affligere ac sibi subjicere, ut confessionem victoriæ sic ab eo exprimerent. Vide *Lucianum*, in Dialogo de Gymnasiis. *Clericus.*

304. Γ' ἄρ' οἱ μὲν οἱ δ' ἰσχυροὶ ὑπαλύξαι] Mallet: Γ' ἄρ' οἱ μὲν πνίξων τὸς ἰσχυροὺς ὑπαλύξαι. *Gruetius.*

305. Ε'χον πῖνον] Ε'πῖνον, ἡγνίζον. *Gruetius.*

M

308. Ε'πῖναι

Ἡνίοχοι βεβαῖπτες ἐφίεσσαν αἰέας ἵππους,
 ῥ' οὐτὰ χαλαίναντες. τὰ δ' ἔπικρατέοντα πέποντα
 Ἄρματα κολήεντ', ὅππ' ὅ πλῆμναι μέγ' αὐτίκω.
 Οἱ μὲν ἄρ' αἰτίαν εἶχαν πόνον· ἐδὲ πᾶσι σφιν
 Νίκη ἐπιβύδα, αἶψ' ἄκραιον εἶχον ἀεθλον.
 Τοῖσι δ' καὶ προύκειτο μέγας τρίπ' ἐνὶ ἀγῶνι,
 Κρύσειον, κλυτὰ ἔργα Φειφρονος Ἡφαίστιο.
 Ἀμφὶ δ' ἵτω ρέεν Ωκεανὸς παλήθοντι ἰοικώς.
 Πᾶν δ' συνεῖχε σάκος πολυδαίδαλον· οἱ δ' κατ' αὐτὸν
 Κύκνοι αἰεσιπότες μεγάλ' ἤπυνον· οἳ ῥά γε πολλοὶ
 Νῆχον ἐπ' ἄκρον ὕδαρ. παρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο,
 Θαῦμα ἰδεῖν ἢ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ, ὃ δὲ βυλαῖς
 Ἡφαιστοῦ πῖνσε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,
 Ἀρσάμην παλάμῃσι, τὸ μὲν Διὸς ἄλκιμον υἱὸς
 Πάλλεν ἔπικρατέως· ὅππ' ἰπποῖσιν ἴσχε δόρυ,
 Εἵκελ' αἰετοπῇ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο,
 Κῆφα βιβάς· τῷ δ' Ἡνίοχον κρατερὸς Ἰόλαον
 Δίφρα ἐπεμβεβαὼς ἰθμύετο καμπύλῳ ἄρμα.
 Ἀγχιμόλον δ' ἐσφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Καὶ σφεας θαρσύνει· ἔπειτα πτερόεντα προσηύδα·
 Χαίρετε Λυγῆν γυνὴν τηλεκλειτοῖο.
 Νῦν δὲ Ζεὺς κρείττε' ὕμμι διδοῖ, μαλαίρεσθιν ἀνάσσειν,
 Κύκνον τ' ἐξεναρεῖν ἢ δαπὶ κλυτὰ τεύχεα δύσαι.
 Ἄλλο δέ σοι τί ἐπὶ ἐρέω, μέγα φέρτε λαῶν.
 Εὖτ' ἂν δὲ Κύκνον γλυκερῆς αἰὼν ἀμέρῃς,
 Τὸν μὲν ἔπειτ' αὐτὸς λιπέειν ἢ τεύχεα τοῖο·
 Αὐτὸς δ' βροτολοιγὸν Ἄρῳ δῆπνόντα δοκώσας,

308. ῥ' οὐτὰ χαλαίναντες] Hoc est, ῥ' οὐτὸς χαλαρόντες. Pro ἐπικρατέοντα
 & lege ἐπικρατέοντα, super solo plaudentia. *Guietus.*

311. Ἀκραιον εἶχον ἀεθλον] In sculptura clypei, scilicet, quæ semper in eodem statu manet. *Guietus.*

312. Ἐνὶ ἀγῶνι] Intra circum, campum. *Guietus.*

314. Ἀμφὶ δ' ἵτω ρέει Ωκεανῷ] Hoc est, & ἀπὸ τοῦ ἀεθλοῦ.
Guietus.

317. Παρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο] Adflicbant. *Guietus.*

327. Λυγῆν γυνή] Vide Tzetzem. *Guietus.*

327. Λυγῆν γυνή] Lyngæus pater fuit Abantis, Abas Acrifii,
 Acrifius

*Auriga stantes, immittebant veloces equos,
 Habenas laxantes. illi autem subsultantes volabant
 Currus compacti, rotarumque modiolì valdè resonabant. (is
 Illi quidem igitur perpetuum habebant laborem, neque enim dum
 Victoria expedita erat, sed anceps habebant certamen.
 Illis autem etiam propositus erat magnus tripus in stadio,
 Aureus, inclyta opera prudentis Vulcani.
 Circa extremam verò oram manabat Oceanus, inundanti similis.
 Totum autem ambiebat clypeum variegatum. per ipsum verò
 Cygni altivolantes magnum clangebant, qui illic multi
 Natabant in summa aqua; juxta autem pisces lascrivebant,
 Mirum visu, etiam Jovi gravitonanti, cujus consiliis
 Vulcanus fecit clypeum magnumque & validum,
 Aptans manibus, quem quidem Jovis fortis filius
 Faciebat facile: equestrem autem infiliit in currum,
 Similis fulguri patris Jovis, ægida tenentis,
 Leviter ingrediens: huic autem auriga fortis Iolaus,
 Bigis insistens regebat curvum currum.
 Propè autem illis advenit Dea cæcis oculis Minerva,
 Atque ipsos confirmans verbis volucris alloquebatur:
 Salvete Lyngei progenies longè inclyti,
 Nunc itaque Jupiter robur vobis dat, is, qui beatis imperat,
 Cygnumque interficere, & inclyta arma ejus despoliare.
 Sed tibi aliud verbum dicam, multò fortissime hominum,
 Postquàm jam Cygnum dulci vita spoliaveris,
 Illum quidem tum eodem loco relinque, & arma ejus:
 Ipse autem homines perimentem Martem accedentem observans,*

Acrisius Danaës, Danaë mater Persei, Perseus pater Alcæi, Alcæus
 Amphitryonis, Amphitryon verò Herculis & Iphicli, cujus filius
 Iolaüs. Clericus.

331. Γλυκὺς αἰὼς.] Solet alioquin αἰὼς esse masculini generis.
 Est, si Græcis credimus, derivandum ab αἰὼς semper, quia semper id
 esse dicitur quod est δι' αἰὼς, per totam vitam. Posset tamen deriva-
 ri nomen, aut certè adverbium à Phœnicia voce חַיִּים hajak, vita,
 nisi Phœnices etiam חַיִּים hajak dixerint. Clericus.

333. Ἐπιόντι δολέου.] Ἐπιδόλῳ. Gnetus.

Εὐθαΐ κε γυμνωθέντα σάκους ὑπὸ δαιδαλέοιο
 Ο'φθαλμοῖσιν ἴδης, ἐνθ' ἐπὶ μὲν ὀξείῃ χαλκῷ
 ἈΨ δὲ ἀναχάσασθαι, ἐπεὶ ἔνυ τοι αἰσιμόν ἐστιν
 Οὐδ' ἴππους ἐλέειν, ἔτε κλυτὰ τεύχεα πῖο.

335

Ὡς εἰπὼς ἐς δίφρον ἐβήσκητο δῖα θεάων,
 Νίκην αἰθανάτης χερσὶν καὶ κῦδ' ἔχουσα
 Ἐστυμλῶος· τότε δὴ ῥα διόγνητο Ἰόλαο
 Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν ἐκέκλετο. τοὶ δὲ ὑπ' ὁμοκλῆς
 Ρίμφ' ἔφερον θῆον ἄρμα, κενίοντες πεδίοιο.
 Ἐν γάρ σφιν μὲν ἦκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Αἰγίδ' ἀνασείσασα· πεισινάχζε δ' ἤ γαῖα.
 Τοὶ δὲ ἄμυδις προγύνοντ' ἱκετοὶ πυρὶ ἢ ἐρύνῃ,
 Κύκν' θ' ἵπποδαμ' ἢ Ἄρης ἀνδρείῃ αὐτῆς.
 Τῶν θ' ἵπποι μὲν ἔπειθ' ὑπεναυτοὶ ἀλλήλοισιν
 Ὀξεία χρέμιον, πρὶ δέ σφιν ἄγρυτο ἦχον.
 Τὸν πρότερον προσέειπε βίη Η' ἑσκλημένη·

340

345

Κύκνε πέποις, τί νυ νῶϊν ἐπὶ χετον ὠκείας ἵππους.
 Ἀνδράσιν, οἳ τε πόντα ἢ οἰζύν' ἴδμεν εἰ μὲν;
 Ἀλλὰ παρέξ ἔχε δίφρον εὐξοον, ἠδὲ κελάρθῃ
 Εἴκε παρέξ ἰέναι. Τρηχίνα δέ τοι παρελαύνω
 Ἐς Κήρυκα ἀνακτα· ὃ γὰρ θυώμεν τε ἢ αἰδοῖ

350

334. Γυμνωθέντες σάκους ὑπὸ δαιδαλέοιο] Scribendum videtur λῆ. hoc est, λανθρομωθέντες σάκους. Guictus.

335. Εὐθαΐ ἐπὶ μὲν] Ibi. Guictus.

337. Κλυτὰ τεύχεα πῖο] Cycni. Guictus.

340. Διόγνητο] Διογῆτος. Guictus.

341. Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν] Malim σμερδαλέον ἵπποισιν. π enim superfluum hic & ineptum. τριτήμιον. verli. sequ. Κοιόντες πεδίοιο] Subintellige λῆ. Guictus.

345. Τοὶ δὲ ἄμυδις προγύνοντ'] Hoc est, παρεγύνοντο processerunt. Homer. οἳ δὲ πύξα προγύνοντο. Guictus.

347. Τῶν δὲ ἵπποι μὲν ἔπειθ'] Delendum videtur τὸ θ. ῥ] Cycni, Martis, Herculis & Iolai. Guictus.

348. Ὀξεία χρέμιον] Scribendum videtur: ὀξεία τ' ἐχρέμισαν πρὶ π σφίδῃ ἄγρυτο ἦχον. placet. ἄγρυτο resonabat, ut supra. Guictus.

350. Ἐπὶ χετον ὠκείας ἵππους] Ἐπάγαν. dirigitis, adnectitis. Guictus.

353. Εἰ-

Ubi nudatum clypeo variegato

Oculis videris, ibi vulnera acuto ferro:

Retroque te recipe, quoniam tibi fas non est

Neque equos capere, neque inclita arma illius.

*Sic locuta, in currum adscendit præstantissima Dearum,
Victoriam immortalibus manibus & gloriam tenens
Celeriter. Tunc igitur generosus Iolaus*

Horrendum equos increpuit. illi autem à comminatione

Celeriter ferebant celerem currum, pulverem cientes per campum.

Nam iis animum addiderat Dea cæcis oculis Minerva,

Ægide concussa. ingemiscebat autem circumquaque tellus.

Illi autem pariter procedebant, similes igni, frue procella,

Cygnus equum domitor, & Mars insatiabilis belli.

Horum equi deinde obviam sibi mutuò facti

Acutum hinnivere, circumquaque eos resonabat echo.

Atque hunc prior alloquebatur Hercules:

Cygne ignave, cur nobis immittitis veloces equos,

Viris, qui laborem & ærumnam experti sumus?

In diversum age currum benè politum, atque è via

Cede prætergrediendo. Trachinem enim tendo

Ad Ceycem regem. nam ille potentiâ pariter & reverentiâ

353. Εἷς παρὶς ἱναι] Cede viâ, ut eas extrâ. *Quietus.*

353. Τραχίνα] Urbem Thessaliæ non procul à sinu Maliaco, sub Oeta monte. Itaque Hercules ex regionibus Pelio Thessaliæ monti subjectis ad Oetam iter habebat. *Clericus.*

354. Δυναμὶς τε καὶ αἰδῶι] In prioribus Editionibus sic conversa erant hæc verba: *potestate & majestate.* At *δυναμὶς* potius copias ac opes, virésque significat, quàm *potestatem*; quæ propriè est *ἐξουσία*, seu jus quidpiam faciendi. Deinde *αἰδῶς* est *reverentia* quâ nos quispian percellit, meritis suis ac virtute, aut quâ eum prosequimur; non *majestas*. Cur ergo à propria significatione vocum, quæ præsentī negotio quàm maximè convenit, abiremus non videbam. Sed & sic in singulis fermè paginis sæpiùs in hoc Poëmatio præsertim peccatum erat, quod passim emendavi; sed monendum ubique non duxi, ne ex hoc mustaceo gloriam quærere mihi viderer. Eadem operâ, minutiora multa in Latinitatem delicta sustuli, quatenus quidem licuit per versionem, in qua Græca totidem verbis Latinis verbi solent. *Clericus.*

Τρηχὺν ὅπως προέβηκε, σὺ δ' ὅμως οἶσθαι καὶ αὐτός. 355
 Τῷ γὰρ ὁπότε παῖδα Θεμισφρόνῳ κυανῶπιν.
 ὧς πέπον, καὶ μὴ γὰρ τοι Ἀρης θανάτοιο πλολεμήσιν.
 Ἦδη μὲν τοι ἔφημι καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι
 ἔρχεσθαι ἡμετέρῃ, ὅθ' ὑπὲρ Πύλου ἡμαθρόεντι 360
 Ἀντίῳ ἔση ἐμῷ, μάχης ἄμοτον μνηστῆρων.
 Τεῖς μὲν ἐμῷ ὑπὸ δρεὶ τυπεῖς ἡρείσαστο γαίῃ,
 Οὐταμὺν σάκεσσι τὸν ἦ τέτραπον, ἤλασα μηρόν,
 Παντὶ μὲν ἀνδρῶν, ἀλλὰ ἦ μέγα σάκεσσι ἄρσενος 365
 Πρηνὲς δ' ἐν κνήμῃσι χαμαὶ πέσεν ἔρχεσθαι ὄρμη.
 Ἐνθά κε δὴ λαβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,
 Χερσὶν ὅφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἔναρθε βροτῶντα.
 ὧς ἔφατ'· ἔδ' ἄρ' αὖ Κύνῃ ἑυμοελίης ἐμφοίνας
 Τῷ ὀπιπρόμοτον ἐχέμεν ἐρυσαύματος ἵππους.
 Δὴ τότε ἀπ' ὀπλεκέων δίφρων θόρον αἰψ' ὀπί γαίαν 370
 Παῖς τε Διὸς μεγάλης, καὶ Ἐνυαλίῳ ἀνακτιῷ.
 Ἡνίοχοι δ' ἐμπλήνῃ ἔλασσαν καλλιτέλχας ἵππους·
 Τῶν δ' ὑποστροφόμεναι κοινώχιζε ποσὶ δρεΐα χθών
 ὧς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρεσσι μεγάλοιο 375
 Πέτραι λωπιδραίσκωσιν, ἐπ' ἀλλήλοισι ἦ πέσωσι,
 Πολλὰ δ' ὄρνυς ὑψίκομοι, πολλὰ δέ τε πτόκαι,
 Αἰχειροὶ τε πανύρριζοι ῥήγνυνται ὑπ' αὐτῶν
 Ῥίμφα κυλινδομέων, εἰς πεδῖον δ' ἀφίκωνται.
 ὧς οἱ ἐπ' ἀλλήλοισι πέσον μέγα κεκλήγοντες.
 Πᾶσα δ' Μυρμιδόνων τε πόλις, κλειτή τ' Ἰαωλὸς, 380

356. Τῷ γὰρ ὁπότε παῖδα] Hoc est, *ipsis filiam*. honestum vocabulum. *Guietus*.

362. Ἠρείσαστο γαίῃ] Humi nixus est, humo affixus est. ἔδ' ἐρείσθη. *Homerus. Guietus*.

364. Παντὶ μὲν ἀνδρῶν, ἀλλὰ δὲ μέγα σάκεσσι ἄρσενος] Est versus suppositivus. *Guietus*.

367. Ἀπὸν ἔναρθε βροτῶντα] Cur igitur v. 336. negatur Herculi fas fuisse arma Martis auferre? Nimirum, fabulae non magis sibi sepe constant, quam somnia. Ὅπως, ut utar verbis *Platonis* ex Lib. II. de Republica, καὶ καὶ σέθεν καὶ μάλιστα μίμωσκα, ἄλλως τε καὶ ἰάν τις μὴ καλῶς ψεύδεται. Quod oportet ante omnia et maxime vituperare, cum aliis, tum si quis non recte mentiatur. Quo in loco, invenitur *Philosophus*

*Tuachinis imperium tenet. Tu verò satis hoc scis etiam ipse:
Ejus enim connubio habes filiam Themistonoën nigros oculos ha-
O ignave, non enim tibi neque Mars mortis exitium (bentem,
Prohibuerit, si nos inter nos congregiamur ad pugnandum.
Jam ipsum quidem aio antè quoque aliquoties periculum fecisse
Hastæ nostræ, quando pro Pylø arenosa
Adversus stetit mihi pugnam insatiabiliter optans.
Ter siquidem meâ hastâ percussus sustinuit se terrâ,
Vulnerato clypeo: quartò autem transadegi femur ejus,
Omnibus viribus incumbens, magnūque illius clypeum perforavi.
Pronus autem in pulveribus humi prostratus cecidit hastæ impetu.
Ubi etiam ignominiâ affectus inter immortales fuit,
Manibus sub nostris relictis spoliis cruentis.*

*Sic dixit: at Cygnus bellicosus haudquaquam volebat,
Huic obtemperans, retinere trahentes currum equos.
At tunc à benè compacto curru defilierunt celeriter in terram,
Et Jovis filius magni, & Enyalii regis.
Aurigæ autem propius egerunt pulchricosos equos.
Illis autem irruentibus sonitu pedum concitata est lata terra.
Ut autem ab alto vertice montis magni
Rupes defiliunt, aliæ super alias cadentes:
Multæque quercus alticoma, multæ item piceæ,
Populique radices altas habentes franguntur ab illis
Celeriter delabentibus, donec in campum perveniant:
Ita & illi in se mutuò ruebant, cum magno clangore.
Tota autem Myrmidonum civitas, celebrisque Iaolcus,*

Iosophus in Homerum & Hesiodum. Clericus.

369. Εἰς τοὶ ῥωμαῖς ἰππεῖς] Nominativus pluralis εἰς τοὶ ῥωμαῖς. à genit. sing. εἰς τοὶ ῥωμαῖος. ab εἰς τοὶ ῥωμαῖοι, εἰς τοὶ ῥωμαῖος, metaplasmo. unde εἰς τοὶ ῥωμαῖος in accusativo. Guietus.

372. Ηἱ ῥοῖοι δ' ἰαλῶν] Εἰς τοὶ ῥοῖοι. Guietus.

373. Τὸν δ' ἰπποδρόμον] Scribo divisa ἰπποδρόμον. Guietus.

380. Μυρμιδῶνα πάλαι] Phthia Achillis, Myrmidonum postea Trojam ducis, patria. Aliæ sunt vicinæ urbes. At absurdum est fingere voce duorum virorum tot tractus personuisse. Poetica hæc sunt περιρροῖαι, quæ non ferimus tantum, sed & miramur, elegantia & εὐφροσύνη verium veluti fascinati. Clericus.

Ἀρήν τ', ὃδ' Ἑλίκη, Ἀνθείά τε ποιήεσθαι,
 Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον. οἱ δ' αἰαλητῶ
 Θεασεσὶν ὄνυσαν. μέγα δ' ἔκτυπε μητίετα Ζεὺς,
 Καὶ δ' αἶψ' ἀπ' ἑρμνόθεν ψιάδας βάλεν αἱμαπίσας,
 Σῆμα πθεῖς πολέμοιο ἰὼ μεγαθηροσέϊ παιδί. 385
 Οἱ δ' ἐν βήσθης ὄρεσσι χαλεπὸς περιδέσθαι
 Κάπεσσι χαυλιόδων φρονέει θυμῷ μαχέσθαι
 Ἀνδράσι θηροτῆς, θήγδ' ἐπὶ λωκὸν ὀδόντα
 Δοχμῶν, ἀφρὸς δ' αἶψ' ἵμας μασιχόωντο
 Λείβεται, ὅσπερ δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντο ἑκτῶν, 390
 Ὅρθαι δ' ἐν λοφῇ φρίσσιν τείχας ἀμφὶ τε θειλί.
 Τῷ ἱκελὲς Διὸς υἱὸς ἀπ' ἱπποῖν θόρε δίφρου,
 Ἡμῶν δ' ἡ χλοερῶν κυανόπτερος ἡχέτα πέτιξ
 Ὄζω ἐφεζόμενος θέρει ἀνθρώποισιν αἰεῖειν
 Ἀρχεται, ὃν τε πόσις καὶ βρωσις θῆλυς ἔεργει, 395
 Καὶ τε πανημέριός τε καὶ ἡνῶν χεῖρ' αὐδῶν
 Ἰδὲ ἐν αἰνοτάτῳ, ὅπότε χροῶ Σείριον ἄστρον,
 Ἡμῶν δὴ κείχρῳσι πρὶ γλαῶχες τελέεσθαι,
 Τῆς τε θέρει σπείρουσιν, ὅτ' ὀμφακας αἰόλονται,
 Οἷα Διώνυσος δῶκε ἀνδράσι χάριμα καὶ ἄχθος 400
 Τῶν ὥρῳ μάρναντο, πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.
 Ὡς δ' ἡ λέοντες δύο ἀμφὶ κτῆμας ἐλάφοιο
 Ἀλλήλοισι κτερόντε, ὅππῃ σφέας ὀρμήσωσι,
 Δεινὴ δέ σφ' ἰαχὴ, ἄραβός θ' αἶμα γίνεται ὀδόντων.
 Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυπτοὶ γαμφώνυχες, αἰκνολοχεῖλαι, 405
 Πέτρῃ ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντε μαχέσθαι
 Ἀλγὸς ὀρεσινόμοις ἢ ἀγροτέρῃς ἐλάφοιο
 Πίοντες, ὡς τ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰζήϊον ἀνῆρ

382. Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον] Ordo: ὑπὸ φωνῇ ἀμφοτέρων. Gricetus.

384. Ψιάδας βάλεν αἱμαπίσας] Imitatur Homerum, sed pravè; nam *Homerus* Iliados II, 459. fingit à Jove tales guttas demissas in honorem Sarpedonis filii occisi à Patroclo; hinc verò *Hesiodus* easdem ab eodem Jove delapsas, non à Marte Cygni patre, prælagia facit vi-
storix Herculis. Clericus.

389. Μασιχόωντο] Α μασιζον, μασιχον. Hesych. ἱμασσην, μασι-
ζον.

Arnêque, & Helice, & Ansbea herbosa,
 Voce utriusque valdè resonabant. Illi autem cum clamore
 Mirando congressi sunt. valdè autem intonuit prudens Jupiter,
 Et à cœlo guttas dimisit sanguinolentas,
 Signum id ponens bello, suo multùm confidenti filio.
 Qualis autem in vallibus montis sævus aspectu
 Aper, dentes habens exsertos, fertur impetu ad pugnandum
 Cum viris venatoribus, acuitque candidum dentem
 Incurvatus, spuma autem circa os mandenti
 Destillat, oculique ei igni splendenti similes sunt,
 Erectis autem in dorso horret setis, circâque collum:
 Talis similis Jovis filius ab equestri defiliet curru.
 Quando autem viridi nigricans alis sonora cicada
 Ramo infidens, æstatem hominibus canere
 Incipit, cujus & potus & cibus herbas vegetans ros est,
 Atque per totum diem, & mane sub auroram fundit vocem
 Æstu in gravissimo, quando corpus Sirius exsiccat.
 Quando & milio ariste nascuntur,
 Quod æstate seminant, cum uvæ acerbæ colorem mutant,
 Qualia Bacchus dedit hominibus in letitiam & laborem;
 Eâ tempestate pugnabant, magnus autem tumultus excitabatur:
 Ut verò leones duo, pro occiso cervo
 Sibi mutuò irati, in se ipsos impetum faciunt,
 Sævusque inter ipsos rugitus, strepitusque exoritur dentium;
 Atque ut vultures incurvis unguibus, repandis rostris,
 Rupe in excelsa, magno clangore dimicant,
 Capræ montivagæ gratiâ, aut feræ cervæ
 Pinguis, quam interfecit jaculando juvenis vir,

296. *Guictus.*

395. Ωἷ π πῶσις] Τὸ ἄν pro ἄ. *Guictus.*

397. Ἰδὲ εἰς ἀνσπεῖται] Ἰδὲ, πλύς. Hesych. an idem cum ἰδὲ
 sudor? placet. *Guictus.*

400. Οἷα Διάνυσθαι] Pro οἷα neutrum pro foeminino. *Guictus.*

401. Τὴν ἄπλιν] Κατὰ τὴν ἄπλιν. *Guictus.*

407. Αἰγὼς ἐρεσπύμεν] Subintellige ἄνυσ, ἀπρῖ, ἀδῖ. *Guic-*
tus.

409. Αἰ-

Ἰὼ αἰπαὶ νύμφης, αὐτὸς δ' ἀπαλήσεται ἄλλη
 Χάρις αἰδέας ἰάν· οἱ δ' ὀτρυνέας ἐνόησαν, 410
 Ἐσσυμένους δ' οἱ ἀμφὶ μάχην δερμῶαν ἔθεντο·
 ὣς οἱ κεκληγόντες ἐπ' αἰθήλοισιν ὄρυσαν.
 Ἐνθ' ἦτοι Κύκνῳ μὲν ὑπερμῆϊ Διὸς υἱὸν
 Κταινέμεναι μεμαώς, σάκῃ ἔμβαλε χάλκεον ἔγχυ·
 Οὐδ' ἔρρηξεν χαλκόν· ἔρυπε δ' ὀϊστὸν θεοῖο. 415
 Ἀμφιτρυωνιάδης δ' βίη Ἡρακλεΐῃ
 Μεσσηγὺς κέρυθός τε κ' ἀσπίδ' ἔλχει μακρῷ
 Αὐχένα γυμνωθέντα θεῶς ὑπένερχε γυμνῶ
 Ἡλᾶσ' ὀππρεστίως· ἀπὸ δ' ἀμφω κίρσε πέποντε
 Ἀνδροφόνῳ μελίη· μέγα γὰρ ἄνθ' ἔμπεσε φωτός· 420
 Ἡραπε δ', ὡς ὅτε τις δρυὺς ἤραπεν, ἡ δ' τε πέτρῃ
 Ἡλίσσας, πληγῆσσι Διὸς ψολόεντι κεραυνῷ·
 ὣς ἔραπ'· ἀμφὶ δ' οἱ βεβέχε τείχεα πικίλα χαλκῷ.
 Τὸν μὲν ἔπειτ' εἶασε Διὸς ταλακάρδι' υἱὸς,
 Αὐτὸς δ' βροτολοιγὸν Ἄρην ὀπιόντα δοκῶσιν, 425
 Δεινὸν ὄρων ὁσοιοι λείων ὡς σώματι κύρους,
 Ὅς τε μάλ' ἐνδυκέως ῥινὸν κρατεροῖς ὀνύχεσσιν
 Σχίσσας ὅττι τάχιστα μελίφρονι θυμὸν ἀπνύρου·
 Ἐμμελῶς δ' ἄρα δ' γε κελαινὸν πίμπλαται ἦτορ.
 Γλαυκίῳ δ' ὁσοιοι δεινὸν, πλούρως τε κ' ἄμυνε 430
 Οὐρῇ μασιγῶν, πρὸς γλάφῃ· εἰδὲ τις αὐτὸν
 ἔτλη ἐς ἄντα ἰδὼν χερδὸν ἐλθεῖν, εἰδὲ μάχεσθαι.
 Τοῖ' ἄρ' Ἀμφιτρυωνιάδης ἀνὴρ ἦτορ αὐτῆς
 Ἀντί' ἔστη Ἄρη' ἐν φρεσὶ θάρσ' αἰέξαν
 Ἐσσυμένως· ὁ δ' οἱ χερδὸν ὑλυσθεν ἀχνύμενος κῆρ. 435
 Ἀμφότεροι δ' ἰάχοντες ἐπ' αἰθήλοισιν ὄρυσαν.
 ὣς δ' ὅτ' αἰπαὶ μεγάλα πέτρῃ περὶ ἠῶκος ὄρυσαν,

409. Ἀπαλήσεται] Aberrabit. Guictus.

411. Οἱ ἀμφὶ μάχην] Ordo ἀμφὶ οἱ, hoc est, ἐν αὐτῇ. Guictus.

416. Βίη Ἡρακλεΐῃ] Βίη Ἡρακλῆος legunt interpretes in nominativo, quibus assentior. Guictus.

426. Σώματι κύρους] Hoc est, ζώη. Guictus.

426. ὣς σώματι κύρους] Sōma pecudem, hic, & quidem vivam, præter

*Sagittâ è nervo emissâ: si ille autem aberravit alibi
 Loci ignarus. at illi celeriter animadverterunt,
 Acriterque pro ea pugnam acrem instituerunt:
 Sic & hi duo cum clamore contra se mutuò irruerunt,
 Ibi sanè Cygnus quidem potentis Jovis filium
 Occidere meditans, chypeo aream hastam adegit,
 Neque tamen perrupit æs: defendebant enim dona Dei.
 Contrâ autem Amphitryoniades Hercules
 Inter galeam & chypeum, hastâ longâ (in)
 Cervicem nudatum celeriter infra mentum
 Inmisit vehementer, ambòsque abscidit nervos in collo }
 Homicidâ lanceâ. magnum verò robur concidit viri.
 Cecidit autem veluti cum quercus aliqua, aut cum rupes
 Excelsa, iccta Jovis fumanti fulmine:
 Sic cecidit. circum ipsum autem resonabant arma variegata ære.
 Atque hunc quidem ibi relinquit Jovis ærumnosus filius.
 Ipse autem occisorem hominum Martem accedentem observans,
 Sævum videns oculis ut leo corpus forte nactus,
 Qui admodum accuratè pelle validis unguibus
 Dissectâ, quàm celerrimè dulcem animam abstulit:
 Avidè autem hujus nigrum expletur cor,
 Ac cæsis intuens oculis sævum, costâsque & humeros
 Cauda flagellans, pedibus fodit; neque quisquam ipsam
 Sustinet ex adverso adspiciens propè ire, neque pugnare.
 Talis igitur & Amphitryoniades insatiabilis bello
 Contra Martem stetit, in præcordiis audaciam augens
 Celeriter. Ille autem propè venit mæsto corde.
 Utrique autem cum clamore alterum invaserunt.
 Ut autem, quando à magno rupes cacumine præcipitans,*

præter morem, significat. Clericus.

431. Πόσσι γλάφει Scalpit terram unguis. Gaietus.

437. Περὶ δὲ ὁρῶσα] Ὁρῶσα legisse videtur Diaconus. Sic autem hi duo versus legendi videntur:

Ὡς δὲ ὅτ' ἀπὸ μεγάλης πίττης περὶ δὲ ὁρῶσα.

Μακρὸν ἐπιθράσκειον &c. πὶ δὲ insititium videtur. πὶ ὁρῶσα nullius pretii. Gaietus.

Μακρὰ δ' ἔπ' ἠπθρῶσκα κυλίνδεται, ἥ δέ τε ἤχη
 ἔρχεται. ἑμμεμαῖα, πάρος ᾗ οἱ ἀντεβόλησεν
 Ὑψηλός, τῷ δὲ συνενέικεται, ἔνθα μιν ἴαχ' 440
 Τόσσῃ δ' μὲν ἰαχῇ βελοσάρμα' ἔλι' Ἄρης
 Κεκληγὼς ἐπύρσεν· ὃ δ' ἑμμαπείως ὑπείδετο.
 Αὐτὰρ Ἀθλιναίη κέρη Διὸς αἰγίοχοιο
 Ἀντήν ἦλθεν Ἄρη', ἐρεμνὴν αἰγὶδ' ἔχουσα,
 Διναὶ δ' ὑπὶ δ' ἰδῶσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα· 445
 Ἄρες, ἔπ' ἴαχε μὲν κροταρὸν ἢ χεῖρας ἀάπτεις.
 Οὐ γάρ τοι θεμὶς ἐστὶν ἄπο κλυτὰ τεύχεα δῦσαι
 Ἡρακλῆα κτείναντα Διὸς θρασυκάρδιον υἱόν.
 Ἀλλ' ἄγε παῦε μάχης, μὴδ' ἀντί' ἴσας ἐμῖο.
 Ὡς ἴφατ'· ἀλλ' ἔπειθ' Ἄρειος μεγαλήτορα θυμόν. 450
 Ἀλλὰ μέγα ἰάχων φλογὶ εἴκελα τεύχεα πάλλων,
 Καρπαλίμως ἐπύρσσε βίη Ἡρακληεή,
 Κακτάμψαι μεμαώς· ἢ ῥ' ἐμβαλε χάλκεον ἔλχ'·
 Σπερχνόν, εἴ π' αἰδὸς κούτων περὶ τεθνεώτ', 455
 Ἐν σάκει μεγάλῳ. ἄπο δ' ὑλαυκῶπις Ἀθλίῃ
 ἔλχε' ὀρμὴν ἔτραπ', ὀρεξαμένη ἄπο δίφρου.
 Δεμνὺ δ' Ἄρην ἄχ' εἶλεν· ἐρυσάμεν δ' ἄορ ὄξυ,
 Ἔσσυτ' ἐφ' Ἡρακληῇ κροταρόφρονι. τ' δ' ἔπ' ἰόντα,
 Ἀμφιτρυωνιάδης δεινῆς ἀκρόρην αὐτῆς,
 Μηρόν γυμνωθέντα σάκος ὑπὸ δαιδαλέοιο, 460
 Οὐτως· ἔπ' ἠπκροτέως· ἄρα δ' ἢ μέγα σάκ' ἄραξε,

440. Τῷ δὲ συνενέικεται] ὧς πρὶ πάρος συνεκτρέχεται ἡ πύλη. *Guietus*.

442. ἑμμεμαῖα] Ἐσπασμένα. *Hesych.* an ἡ μάχη, μάχη, μα-
 πία μαπής, ἑμμεμαῖα, ἑμμεμαῖα, raptim, rapidè, cupidè. &c. *Gui-*
etus.

445. Ὑπὶ δ' ἰδῶσ'] Τὸ ὑπὶ δ' pro ὑπὸ δ' ab ὑποδέρχουσα usur-
 patum videtur. *Guietus*.

453. Κακτάμψαι] Κακτεκτάμψαι. *Guietus*.

455. Ἀπὸ δ' ὑλαυκῶπις Ἀθλίῃ ἔλχε' ὀρμὴν ἔτραπ'] Pro ἐπίταρπι.
 ἑρμῆος. *Guietus*.

Ibid. Ὀρεξαμένη ἄπο δίφρου] Manum porrigens à curru. *Gui-*
etus.

456. Ἐλχε' ὀρμὴν ἔτραπ'] Si Minerva à corpore Herculis telum
 à Deo missum potuit avertere, quidni etiam Mars telum hominis in
 se

*Et in longum delata saltu volvitur, fragorque
Venit subito ingens, collis autem illi obuius fit
Altus, ad quem cursu desertur, ubi illam retinet:
Tanto ille fremitu currum gravans perniciosus Mars
Vociferans irruit; ille autem promptè venientem excepit.
Porro Minerva filia Jovis agida tenentis
Obviam venit Marti, tenebrosam habens agidem,
Sava autem torvè intuens, verbis volucris allocuta est:*

*Mars, inhibe animos ingentes & manus invictas.
Neque enim tibi fas est inclytis armis spoliare
Herculem occisum, Jovis magnanimum filium.
Sed age, desiste à pugna, neque adversus steteris mihi.
Sic ait: sed non persuasit Martis magnanimi animo:
Sed magno fremitu flamma similia arma vibrans,
Celeriter invasit Herculem,
Occidere festinans: & conjecit aratam hastam
Magno impetu, ob suum filium irascens mortuum,
In clypeum magnum. At procul cassia Minerva
Hastæ impetum avertit, manu deflectens à curru.
Acris autem dolor Martem cepit: extractoque gladio acuto,
Irruit contra Herculem magnanimum. at illum accedentem
Amphitryoniades, sævi insatiabilis belli,
Femore nudatum clypeo sub variegato,
Vulneravit validè: magnūque trajecit clypeum,*

se ipsum declinare potuit? Sed & talia non semel finxit *Homerus*, quæ profectò Criticis veteribus videri debuerunt non tantum nequaquam vera, sed nequidem ἰσόμοιον ὁμοῖα, veris similia, ut loquitur noster *Hesiodus*. Clericus.

457. Εἴσιν' ἰφ' Ἡρακλῆϊ κεκροσμένοι] An ἰφ' Ἡρακλῆϊ κεκροσμένοι? Sic *Diaconus*. placet. *Guietus*.

460. Μηδὲν γυναιδέναι σάκκος ὑπὸ δαυδαλίσσῳ] Hic versus additus & delendus videtur. pro ὑπὸ leg. ἀπὸ. *Guietus*.

461. Οὐτως' ἐπικροτίας· ἀλλ' δὲ μέγα σάκκος ἀρᾶξεν,
Δύρακι γυνήσας, ἐπὶ δὲ χθονὶ κρόβαλα μίση]
Hæc: ἀλλ' δὲ μέγα σάκκος ἀρᾶξεν Δύρακι γυνήσας, inlittia videntur & delenda, scribendumque:

Οὐτως' ἐπικροτίας· ἐπὶ δὲ χθονὶ κρόβαλα μίση. *Guietus*.

Δέροισι νωμήσας, ὅππῃ δὲ χθονὶ καίββαλε μέσση.
 Τῷ δὲ φόβῳ καὶ Δαίμῳ εὐτροχὸν ἄρμα καὶ ἵππους
 ἤλασαν αἰψ' ἔλγυς, καὶ ἀπὸ χθονὸς ἄρυσσείης
 Ἔς δίφρον θῆκαν πλυδαίδαλλον αἰψα δὲ ἵππων
 Ἰππὺς μασιέτιω, ἵκοντο δὲ μακρὸν Ὀλύμπῳ.
 Τῖος δὲ Ἀλκμειώης καὶ κυδάλιμῳ Ἰόλαῳ,
 Κύκνον σκυλίσσαντες ἀπ' ὤμων τείχεα καλὰ
 Νόασοντ'· αἰψα δὲ ἵκοντο πόλιν Τρηχῖν' ἵκοντο
 Ἰπποῖς ὠκυπόδεσσιν. ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθλιώη
 Ἐξίκετ' Οὐλυμπόνδε μέγαν καὶ δαίμονα πατρός.
 Κύκνον δὲ αὖ Κηϋξ θάπην, καὶ λαὸς ἀπείρων,
 Οἳ ῥ' ἐγγύθ' ἑαυτὸν πόλιν κλειτὴ βασιλῆῳ,
 Ἀνθίω, Μυρμιδόνων τε πόλιν, κλειτῷ τ' Ἰαωλίδῳ,
 Ἀργείω τ' ἠδ' Ἐλίκῳ. πολλὸς δὲ ἠγείρετο λαὸς,
 Τιμῶντες Κηϋκα, φίλον μακάρεσσιν θεοῖσι.
 Τῷ δὲ τάφον καὶ σῆμ' αἰδὲς ποίησεν Ἀναυρῳ,
 Ὀμβρῷ χειμερῷ πλήθων. τῶς γάρ μιν Ἀπόλλων
 Ληϊοῖδης ἠνώξ, ὅπ' ῥα κλειτὰς ἐκατόμβας·
 Ὅσας ἄγοι Πυθοῖδε, βίη σύλασε δοκίμων.

465

470

473

480

Α' Σ Π Ι' Δ Ο Σ Τ Ε Λ Ο Σ.

463. Φόβῳ καὶ Δαίμῳ] Aurigæ Martis, ut vidimus ad γ. 195. Timor & pavor injecti hostibus eos fugant, faciuntque ut Mars, hoc est, victor eos persequatur. Iidem timentium sibi à victore accelerant fugam, iisque instar aurigarum sunt, ut hoc in loco. Hinc facile παραπομπῆς ratio intelligitur. *Clericus.*

466. Μακρὸν Ὀλύμπῳ] In magnum Olympum. *Gnietus.*

469. Πόλιν Τρηχῖν' ἵκοντο] Mirum est quod Hercules, occisore genero, ad socerum ausus sit ire, aut certe ivisse à Poëta fingatur. *Clericus.*

474. Α'.

*Hastâ perrumpens: in terram autem prostravit mediam.
At illi Pavor & Metus agilem currum & equos
Adegerunt celeriter propius, & à terra lata
In currum posuerunt variegatum: atque inde celeriter
Equos flagellis impulerunt, veneruntque in magnum Olympum.
Filius autem Alcmenæ & gloriosus Iolaus,
Cygno despoliato armis ab humeris pulcris detractis,
Revertebantur. moxque exinde ad urbem Trachiniam venerunt
Equis velocibus. At cæcis oculis Minerva
Pervenit in Olympum magnam, & domos patris.
Cygnum autem contra Ceyx sepelivit, & populus innumerabilis,
Qui prope urbem habitabat inclyti regis,
Anthen, Myrmidonumque urbem, celebrémque Iolcum,
Arnénque & Helicen. multus autem congregabatur populus,
Honorantes Ceycem, carum beatis Diis.
Sed illius sepulcrum & monumentum obscurum reddidit Anaurus,
Imbre hyemali exundans. ita enim eum Apollo
Latonæ filius jussit, propterea quòd (Cygnum) inclytas hecatombas
Quicumque ageret Delphos, eum vispoliabat insidiatus.*

SCUTI FINIS.

474. A^{rtis}] Quam A^{rtis} antea vocavit Poëta. Itaque malè nonnullæ editiones habent A^{rtis}. Clericus.

477. Τὸ δὲ τίφον] *Rúnyg. Gnietus.*

480. Βήν σύλμακα δεκαύων] *Excipiens. Gmietus.*

480. Οὐκ ὄψεαι καὶ τὴν ἑξῆς.] Ut initio multa defunt : ita nec finem
Poëmatis hinc fuisse crediderim. *Clericus.*

Η ΣΙΟΔΟΥ
ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
ΕΠΤΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

HESIODI
ASCRAEI
OPERA ET DIES.

N

NOTU:

NOTULÆ

IN

OPERA ET DIES.

Eργα & Ημέραι] Ad hoc Poëma ex Schedis Patris mei *Stephani Clerici*, qui publicè id olim interpretatus erat Genevæ, multas depromsi notulas, & sequentem ante omnia observationem. Opus hoc esse *ethicum* & *œconomicum* vidit *Joan. Tzetzes*, ejus hæc sunt verba, in præfatione: ἐγραψε δὲ τὸ παρὸν βιβλίον (ὁ Ἡσίοδος) πρὸς Περσὴν τὸ ἀδελφὸν, παραίνεσιν ἨΘΙΚΗΝ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΝ ἐπιέχον παντοίας: *Scripsit* (*Hesiodus*) *præsentem librum ad Persen fratrem, exhortationem moralem & œconomicam omnis generis continentem.* Vidit hoc etiam *Ful. Cas. Scaliger* Poët. Lib. I. c. 2. ubi recenset *Hesiodum* inter Poëtas, qui moralem Philosophiæ partem excoluerunt, eumque œconomicam potissimum tractasse ait. Non video ergo cur *Dan. Heinsius* rem, quasi omnibus ignoratam, tot verbis tradat, in *Introductione* ad hujus operis doctrinam. Ceterum jure ab *Heinsio* reprehensos non nego, qui putarunt hoc opus fuisse quidquid de *Re Rustica* scripserat *Hesiodus*. Clericus.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἔργα καὶ Ἡμέραι.

ΜΟῦσα Πιερίηθεν αἰοιδῇσι κλείεσσι.
 Δῶτε δὴ, ἐνέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνέουσιν.
 Οὐν τε Διὰ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε.
 Ρήτοί τ' ἄρρητοί τε Διὸς μεγάλοιο ἔκλῃ.
 Ρεῖα μὲν γὰρ βεράει, ρεῖα δὲ βεράοντα χαλέπῃ
 Ρεῖα δὲ αἰεζήλον μινύθῃ, καὶ ἀδελον ἀέξῃ.
 Ρεῖα δὲ τ' ἰδυῖν σκολιὸν, καὶ ἀγνώσκειν κάρφῃ
 Ζῶς ὑψιβρεμέτης, ὅς ἐπ' ἐρεβτα δώματα ναίει.
 Κλῦθι ἰδὼν αἴων τε· δίκη δὲ ἰδυε γέμισαι

1. Decem primos versus hujus operis non esse Hesiodi ait Pausanias, eosque deesse in vetustissimo libro plumbeis laminis scripto. *Jos. Scaliger.*

Ibid. Μῦσῃ] Vide *Heinsium* ad γ. 11. Quod quidem spectat Eratonis factum, ut in re joculari ac fervente contentione, potuit ille omittere exordium, quod ad rem nihil faciebat, & à contentione initium canendi desumere. Quæ pars etiam τὸ πρῶτον ἔργον optimè vocari potest, quoniam verè hinc præceptiones suas inchoat *Hesiodus*, post solemnem Jovis & Musarum invocationem. Sed, ut quod res est fatear, me maximè movet *Aristarchi*, *Pausania*, aliorumque auctoritas, facillèque adducor, ut credam hoc Proœmium esse alicujus rhapsodi, vetustissimi tamen; nam ex suo exordio & epilogos alienis poematibus adfuere solebant. Docet hoc *Pindarus* Nemeacorum Od. II. cujus hoc initium.

Οὔτιν' ὦφ' καὶ Οἰμολίδα
 ῥ' ἀπ' τῶν ἐπίων τὰ πολλὰ αἰοιδῇ ἀρχόντι
 Διὸς ἐκ πρυμνίου.

Unde sanè ὁ *Homericus*, sutilium carminum ut plurimum Poëta, aspicantur à Proœmio Jovis. Ubi vide Scholiastem. Ex schedis Patris. Clericus.

4. Ρήτοί τ' ἄρρητοί τε] Quamvis emolliatur repetitio, addito puncto

HESIODI ASCRÆI OPERA ET DIES.

Musa ex Pieria, carminibus gloriam conciliare solita,
Adeste quæso, dicite vestro patri hymnum.
Per quem mortales homines pariter obscurique sunt & clari.
Nobiles ignobilesque Jovis magni voluntate fiunt.
Facile enim extollit, facile etiam elatum deprimit:
Facile præclarum minuit, & obscurum auget:
Facileque corrigit pravum, & superbum attenuat
Jupiter altitonans, qui supremas ades incolit.
Audi intuens & auscultans, & justè rege judicia

Etò ad finem superioris versiculi; attamen non tollitur omnino iteratio. Nec fanè opus est, cum frequentes sint antiquissimis Poëtis, & præsertim in Hesiodo. Vide γ. 71. Clericus.

5. Πῶς ἔστι γὰρ βασιλεὺς] Sic in Odyss. γ. 44. Οἷόν τι καὶ αἰδέσθω.
F. Guietus.

Ibid. βασιλεὺς]. βασιλεὺς in hoc versu primùm transitivum, deinde absolutum est. Scaliger.

7. Κάεφ'] Arefacit. Guietus.

9. Κλῦθι ἰδὼν αἶψα πρὸς Διὶ καὶ Ἰδμεν δέ τ' ἰδμεν δέ τ'] Duos hosce versus quin ad Jovem referant uno ore Grammatici, dubium non est. Et maximus Poëta Odysseæ secundo Jovem cum Themidē eodem modo conjungit, tamquam ἰππευτῶν τε καὶ ἀνδρῶν.

Ζητὸς ἐλυμπία ἡδὲ Θέμεισσι,
ἢ τ' ἀνδρῶν ἀρχαῖς ἡμῶν κτλ., ἡδὲ καὶ ἄλλοις.

Ex quo loco Interpretes notarunt, effigiem illius Dex ante inchoationem judiciorum & dimissionem, in Ecclesias ferri solere: quo signo vel judicare incipiebant, vel desinebant. Sed jejunam hanc observationem & ambitiosam existimo. Vult enim simpliciter, ut ego quidem arbitror, Poëta, πρὸς Διὶ καὶ Ἰδμεν δέ τ' ἰδμεν δέ τ', unà cum Jove, ἰππευτῶν τε καὶ ἀνδρῶν ἀρχαῖς ἡμῶν κτλ., & omnem potestatem ἔλκεν καὶ καθίζει πρὸς ἀρχαῖς, penes illos esse. Ceterum Hesiodus πρὸς Διὶ καὶ Ἰδμεν δέ τ' ἰδμεν δέ τ', id est, πρὸς Διὶ καὶ Ἰδμεν δέ τ' ἰδμεν δέ τ'.

Τῷ γ. ἐγὼ δὲ κε Πέρση ἐπήτυμα μυθησαίμην.

10

Οὐκ ἄρα μῦθον ἔλω ἐείδων ῥήϑ', ἀλλ' ὅττι γαῖαν
Εἰσὶ δύνω· τὼ μὲν κεν ἐπαινέσεις νοήσας,

κατακρίναι, τὰ δικάσματα, τὰς δίκας, judicia inspectionemque eorum, hoc libro, non Jovi, sed ejus vicariis Dæmonibus tribuit, utpote ἐὼ τῇ ἀπειρίᾳ ἢ παροργισμῷ τοῦ Διὸς, ut alibi disputavimus. Quæ omnia cognoscere cum oportet, qui, cum fructu suo & aliorum, Hesiodi hoc Scriptum interpretabitur. Unde infra, postquam eos dixit, φυλάσσειν τὰς δίκας, concludit ἔχων αὐτὰς τῷτο γέρας βασιλείαν. Quam potestremam vocem non benè videntur percepisse Eusebius & alii. Porro, existimo ego, si hæc verba ita scribantur, ut ex tertio casu fiat quintus, posse hos versus commodè ad Persen referri, & ita interpungi:

Κλῦθι ἰδὼν αἶων τε, δίκη δ' ἰδυὶν δέμισται
Τῷ γ, ἐγὼ δὲ κε, Πέρση, ἐπήτυμα μυθησαίμην.

Est enim elegantissima quædam operis totius ἀσκήσις, quæ hic proponitur. Ita dicebatur antiquissimis usitatum εὐκαλείας ἢ σαφηνείας ἡμῶν quoddam, in procemiis. Cohæret id autem cum proximè præcedenti, ubi ad attentionem Perses invitatur. Illa autem verba, Κλῦθι ἰδὼν αἶων τε, nihil ampliùs designant, quàm quod infra:

Ὡς Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα τῷ ἐνικρίτῳ θυμῷ.

Sequentia, δίκη δ' ἰδυὶν δέμισται, cur ad Persen referri nequeant non video, cum totum hoc opus eò spectet, ut αἰεὶ τῷ δικῷ Persen moneat. Qui donis labefactando judices, iniquè cum fratre egerat, & ut Grammatici loquuntur, δίκας κατέχευε τῷ Ἡσίοδῳ. Huc spectant, cum alia multa, tum integer locus ille à versu illo, Μηδὲ σ' ἔλεε κακὸς ἄριστος, ad eum usque, cujus initium est, Πῶς δὲ γαίᾳ κε. Præterea, τὸ ἰδυόνον non denotat τῶν, aut potestatem in judicando; verum cum Poëta passim hoc opere τὰς ἀσκήσεις δίκας τῷ σαφηνεῖν opponat, mirum non est si ex Archaismo vetere παλαιότατος Grammaticus, qui hoc exordium præfixit, δίκη ἰδυόνον δέμισται dixerit, pro δικαίως, ὡς δικαίως: quamvis ἰδυόνον plerumque Poëtis sit non aliud quàm περὶ πένον. Dan. Heinsius.

10 Εἰ γὰρ δὲ κε Πέρση] Est hic occultior oppositio, inter id quod petit Hesiodus à Jove, & id quod se ipse pollicetur facturum; quasi diceret: Tu quidem jure dirige judicia; hoc est, fac ut judices juris rationem habeant in judicando: ego verò Persa vera dixero; id est, nam ad me quod attinet vera quidem Persæ dicere queam, sed non possum facere ut veritatem præferat mendacio, aut justitiam injustitiæ. Nam vox Græca ἐπήτυμα & Latina verus utrumque significant, ut notum est. Clericus.

11. Οὐκ ἄρα μῦθον] Sic incipit Hesiodi liber ἔργων ἢ ἡμερῶν. anteriora

Tu (quidem) : ego verò Persæ vera dicere queam.

*Non sanè unum est contentionum genus, sed in terra
Sunt duo: alteram quidem probaverit prudens,*

teriora addititia sunt teste Plutarcho. *Gnietus.*

11. Οὐκ ἄρα μῦθον ἔλω.] Secuti Plutarchum & Pausaniam seorsim hæc olim edidimus, magnòque charactere distinximus: quorum alter Sympos. VIII. Probl. 1. Eratonem cum Hesiodi Ἔργων principium caneret, ab hoc versu inchoasse dicit. Alter Boeotos procerum ad Musas omisisse, & principium operis τὸ ἐς τὰς ἑορδας statuisse. Hujus verba sunt: Βαιατῶν δὲ οἱ παῖδες τῇ ἑλικῶνι οἰκῶντι παρὰ λαμάρῳ δέξῃ λέγουσι, ὡς ἄλλοι Ἡσίοδῳ ποιῆσαι ἔδιν ἢ τὰ ἔργα, ἢ τὰ τῶν δὲ τὸ ἐς τὰς Μῦσας ἀφαιρῆσι παροίμιον, δόχην τῆς ποιήσεως εἶναι τὸ ἐς τὰς ἑορδας λέγουσι. Illius: διὸ πρῶτον μὲν ἐκείλῳσι ἄσαι τῇ ἑράτῳ παρὰ σὺν λέγουσι. ἄσαι δὲ τὰ πρῶτα τῇ Ἔργων, Οὐκ ἄρα μῦθον ἔλω ἑορδῶν γὰρ, ἐπὶ τῇ πρῶτῃ πρὸς πρῶτον ἀρροσάμενον. Nunc leviter distinximus. *Heinsius.*

12. Νοήσας.] *Moschorus* & *Tzetzes* hic subintelligendum volunt articulum πρὸς, ut series sit: ἐπαινέσειαν αὖ πρὸς νοήσας, *vir intelligens laudaverit*: Neque enim cuiusvis est, sicut rectè *Proclus*, discernere contentiones, ut intelligat quid commodi vel incommodi afferre possint. Igitur ὁ νοήσας hic est ὁ νειχῆς, *prudens*, quâ notione non rarò usurpatur verbum νοῖω. Quamobrem nullâ ratione ab *Heinsio* reprehendendi fuerunt Interpretes, cum præsertim totam suam observationem *H. Stephani* Thesaurο acceptam referre debeat, ubi & *Phocylidis* versus adducitur malè à *Stephano* intellectus. Sic habent ejus verba:

Οὐ χωρεῖ μεγαλύνω διδοχὴν αἰδιδασκῶ ἀκύνει,
Οὐ γάρ ἐδὴ νοῖουσ' οἱ μηδέποτε ἰδὲ λαὸν μαθόντες.

Indoctus non capit magnam doctrinam, neque enim intelligunt (nempe, eam doctrinam) qui nunquam bona didicerunt. Sic, in hoc loco *Hesiodi*, νοήσας est *prudens*, seu qui rei naturam intellexerit. *Hesychius* νοῖσι interpretatur σινοῖσι, & νόμῳ σύνισιν. *Ex Patrie Schedis.* *Clericus.*

12. Τὸν μὲν καὶ ἐπαινέσειαν νοήσας] Non perceperunt hoc, ut debant, Græci interpretes: multò minùs verò qui secuti hos sunt Latini. Οἱ νοῖντες sunt οἱ σοφοί, & Poëtis, νοήσας, ὁ σοφός. Sic *Phocylides* eadem elegantia: Οὐδὲν γὰρ νοῖουσ' οἱ μηδέποτε ἰδὲ λαὸν μαθόντες. Ubi ὁ νοῖουσιν, est ὁ σοφοί εἰσιν. Mens est. Duo sunt contentionum genera, quorum alterum laudavit sapiens. *Sapiens*, ὁ νοήσας. Unde νόμῳ Poëtis toties ἢ σοφία. Hinc illud, ὃ πρὸς φωνὴν ἐναλίμῳ ἔπιν νόμῳ. Fallitur ergo *Proclus*, qui πρὸς subintelligi notat. Nihil familiarius est Poëtis, quàm articulum negligere, in ejusmodi: quod cum imi-

Η' δ' Ὀππωμητή. Διὰ δ' ἀνδρῶν θυμὸν ἔχουσιν.
 Η' μὲν γὰρ πόλεμον τε κακὸν καὶ δῆλον ὀφέλλει,
 Σχετλίη· ἔπ' ἑ τῶν φιλεῖ βροτῶς, αἴμ' ὑπ' ἀνάγκης 15
 Ἀθανάτων βεβλήσιν ἔειν πμῶσι βαρεῖαν.
 Τῶν δ' ἐτέρων, περτέρων μὲν ἐγείνατο νύξ ἱρεβεννή,
 Θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγ', αἰθέρα ναίων,
 Γαίης ἐν ῥίζῃσι καὶ ἀνδράσι, πολλὸν ἀμείνω.
 Ἦτε καὶ ἀπαλαμνόν περ ὁμῶς ὅππ' ἐργὸν ἐχέειν, 20
 Εἰς ἔπερον γὰρ τίς τε ἰδὼν ἐργοιο χατίζων
 Πλῆστον, ὅς σφ' ἰδὲ μὲν δρόμῳ μῆλαι ἠδὲ φυλάειν,
 Οἶκόν τ' ὠθέει. Ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτων,
 Εἰς ἄφρονον σφ' ἰδὼν· αἰαθὴ δ' ἔειπ' ἠδὲ βροτοῖσι.
 Καὶ κερμαδὺς κερμαῖ κατέει, καὶ τέκτονι τέκτων, 25
 Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ αἰοιδὸς αἰοιδῷ.
 ὦ Πέρση, σὺ γὰρ ταῦτα τεῶν ἐνικαίτθεο θυμῷ.

tantur Latini, interdum obscuritatem parit. Ita Virgilius:

numere Deos impare gaudet.

Vult enim ὁ Διὸς quo designatur ille de quo agit: ὁ Ἀΐδης, nimirum. Ita hic νήπιος, est ὁ σφῶς, sicut in Theogonia νικήσις est, ὁ νικητής, dissimulatione eadem. Νικήσις δὲ βίη καὶ κέρτι καλὸν αἶθλον Ρ' εἰα φέρει. Nihil elegantius. *Heinsius.*

15. Αἴμ' ὑπ' ἀνάγκης] Nempe, furiis à Diis immixtis, aut furiatâ mente acti. Nihil frequentius, apud *Homerum* & *Hesiodum*, quàm homines à Diis in scelera impelli. Vide dicta ad Theog. γ. 27. & Scut. 80. *Clericus.*

16. Πετρίων μὲν ἐγείνατο νύξ ἱρεβεννή] Hoc est, statim post homines natos orta est. ἡ νύφρη παρὰ τὸ νύφρηϊν, διδάσκει. *Gruetius.*

18. Θῆκε δέ μιν Κρονίδης] Tres Græci interpretes ne ordinem quidem horum verborum perceperunt, qui illa Γαίης ἐν ῥίζῃσι ad Jovem referunt. Antiqui amicitiam ἐν τῇ ἔρει constituebant, quam αἰαθῶν *Hesiodus* dixit. Hæc contentio à veteribus Philosophis φιλία, appellata fuit: quarum alteram mundo καὶ τῷ παντὶ, alteram hominibus tribuebant. Altera est quam ἀρμονίαν ἢ παντὶς dicebant, quam *Hesiodus* ἐν γαίῃσι ῥίζῃσι constituit: altera quam Philosophus lib. Eth. VIII. magis necessariam esse ait, quàm est ἡ δικαιοσύνη, Rebus publicis. Notat enim ibi, quosdam existimasse τῇ ὁμοιότητι πλὴν φιλίαν constare, quosdam τῇ ἔρει. Locus elegantissimus est, & qui adscribi meretur, ubi de amicitia disputat. Διαμφορεῖται δὲ πρὸς αὐτῆς ὅσα εἰλόγα· οἱ μὲν γὰρ ὁμοιωτικὰ πρὸς αὐτὴν, καὶ τὴν ὁμοίαν φιλίαν· ὅθεν τ' ὁμοίον φασὶν εἶναι τ' ὁμοίον, καὶ καλοῖον ποτὶ καλοῖον, καὶ ὅσα ταῦτα. οἱ δ' ἐξ ἐναντίας, κερμα-
μῖτις

*Altera vituperanda; diversa autem sentientem animum habent.
Nam hæc bellum exitiosum, & discordiam concitat,
Noxia: nullus hanc amat mortalis, sed necessario
Immortalium consiliis litem colunt molestam.*

*Alteram verò priorem genuit nox obscura,
Posuit verò eam Saturnius sublimis, in æthere habitans,
Terræ in radicibus & inter homines, longè meliorem.*

Hæc quamvis inertem, tamen ad opus excitat.

*Alium enim quispiam intuens opere vacans
Divitem, & ipse festinat arare atque plantare,
Domumque rectè gubernare. æmulatur enim vicinum vicinus,
Ad divitias contendentem: bona ergo hæc contentio hominibus.
Et figulus figulo succenset, & fabro faber,
Et mendicis mendico invidet, & poëta poëta.*

O Persa, tu verò hæc tuo repone in animo:

μοῖς πάντες τὰς τιμὰς ἀλλήλοις φασὶν εἶναι καὶ τῷ αὐτῷ τῶν αἰώνων
ἐπιζητῆσαι καὶ φυσικώτερον. Εὐελπίδης μὲν φαίσκεν, Ἐρμὶ μὲν ὁμοῖον γαῖαν
ἐροῦντοίην, ἱερῶν δὲ σμικρὸν ἕρπονι πληροῦντο ὁμοῖον, πιστεῖν εἰς γαῖαν καὶ
Ἡράκλειον, τὸ αἰνέειν συμφέρον, καὶ ἐκ τῶν διαφορῶντων καλλίστην ἀρμο-
νίαν, καὶ πάντες κατ' ἱερὸν γίνονται. ἐξ ἐκείνης δὲ τῆς αἰτίας, ἄλλοι τι καὶ Ἐμπεδο-
κλῆς, τὸ γὰρ ὁμοῖον ὁμοῖον ἰφίσταται. Interpretibus autem qui verba illa,
Γαῖης ἐν ῥίζῃσι, ad Jovem referunt, non ad τὴν ἱερὴν, nescio quid
in mentem venerit. Sed de his ad ipsos *Heinsius.*

19. Γαῖης τ' ἐν ῥίζῃσι] Alii γαῖης ἐν ῥίζῃσι, quod placet. *Guiet-
us.*

Ibid. Καὶ ἀνδράσι πολλοὶ ἀμείνω] Sic Interpretes: & inter homines
longè meliorem alteram. *Scaliger.*

21. Χαρίζων] Cui abs re otium est. *Guietus.*

22. Ἀρμόμηναι ἢ δὲ φυτύνει] In Ἀρμόμηναι sunt duo μ, ut producat
99, nam aliter esset breve propter ο; sed si esset ω, non opus esset
duobus μ. *Scaliger.*

23. Οἷον τ' εὖ θείας] Τὸ ζῆλον hic subauditur post τὸ εὖ θείας, εἰς γὰρ
πλήσιον πᾶσι πίνης πρὸς ἰδὼν ζῆλον. ζῆλον δὲ &c. *Guietus.*

24. Εἰς ἄφρονον ἀπειθοῖα] Ὁ ἄφρονος est commune, sed τὸ ἀφρονος
est Atticismus. *Scaliger.*

25. Κοτῆρ] Hæc prava invidia est, non laudabilis æmulatio. Ita-
que ad priorem melius referretur. Sed ordo à Poëtis, ut à Geome-
tris, non est exigendus. *Clericus.*

27. Ὡς Πέρση, αὐτὸ δὲ] Veteres post vocativum ponebant αὐτὸ δὲ.
Scaliger.

Μηδέ σ' ἔρας κακὸς χαρὶς ἀπ' ἔργου θυμὸν ἐρύκει
 Νείκε' ὀπιπύοντ', ἀγορῆς ἐπακκὸν ἰόντα.
 Ὡρὴ γάρ τ' ὀλίγη πέλεται νεκέων τ' ἀγορέων πε,
 αἷ πνι μὴ βίῃ ἐνδον ἐπνεῖανός κατακείται
 Δ' ῥαῦτα, τ' γαῖα φέρει, Δημήτερι ἀκτῶ.
 Τῷ κεκορεσάμεν νείκει καὶ δῆλον ὀφέλλοις
 Κτήμασ' ἐπ' ἀποτρίοις. σοὶ δ' ὅκετι δώτερον ἔσαι
 Ὡδ' ἔρδειν· ἀλλ' αὖθι Διὸς ἀφελνώμεθα νεῖκα
 Ἰθείησι δίκαις, αὐτ' ἐν Διός εἰσιν ἄραισαι.
 Ἡδὴ μὲν γὰρ κλῆρον ἐδασάμεθ'. ἀλλὰ πε πολλὰ
 Ἀρπάζων ἐφόρεις, μέγα κυδαίνων βασιλῆας
 Δωροφάγας, οἱ τῶνδε δίκῃν ἐθέλῃσι δικάσαι.

30

35

29 Νείκε' ὀπιπύοντα] Interpretes non satis expresse-
 runt vim partici-
 pii ὀπιπύοντα, nam ὀπιπτεύειν νείκια non est simpliciter *lites spectare*,
 sed curiosè & anxie considerare; ut ii faciunt qui, rebus relictis, so-
 las lites attendunt. Sic Iliad. Δ. Τί πτώσεις, τί δ' ὀπιπτεύεις πολέ-
 ρισο γιφύρας; *Quid trepidas, quid anxie aciei intervalla circumspicis?*
 Rursus Iliad. Η. Λάβρη ὀπιπτεύσεις, *clam attentè considerans*. Ad
 quæ verba Eustathius docet ὀπιπτεύειν esse ἐπιπτεύειν καὶ ἐπιτηρεῖν,
 introspicere, & observare. Denique Odyss. Γ. ὀπιπτεύσεις γυναῖκας,
 interpretatur περιέρχως βλέπειν, curiosè intueri. Vult autem factum
 esse ab ὀπτω, ex quo ὀπτύω & per reduplicationem ὀπιπτεύω, unde
 παρθενόπιπης, curiosus virginum observator. Ex schedis paternis.
 Clericus.

30. Ὡρὴ γάρ τ' ὀλίγη] Quamvis, contra Græcorum Interpretum
 & plerarumque Editionum auctoritatem, nihil temerè mutaverim;
 tamen, si quid mutandum, lubens Aldinam editionem sequer, quæ
 ὥρην, cum spiritu aspero, habet; quam etiam Heinsius, in minoris for-
 mæ editione, unâ cum vulgata Latina versione, sequutus est. Sen-
 sus esset longè præstantior; nempe, ei cui victus in annum domi
 non fuerit repositus, breve tempus esse, quod litibus impendat.
 Sic loquitur Homerus, Odyss. Δ. Ὡρὴ μὲν πολλῶν μούθων, ὥρην δὲ καὶ
 ὕπνου, *tempus quidem est multorum sermonum, tempus verò & somni*.
 Odyss. Ε. Νῦν δ' ὥρην δόρπυιο, *nunc tempus est cœnae*. Ex Schedis paternis.
 Clericus.

22. Δημήτερι ἀκτῶ] Id est, ἀλφειῶν περὶ τὸ ἀγροῦς ἢ γυν ἀλφει-
 αῖος. Grammatici κρηπὶν seu δῶρον exponunt. Tzetzes ὁ ἀκτῆς ma-
 lè. *Guilielmus*.

34. Σοὶ δ' ὅκετι δώτερον ἔσαι Ὡδ' ἔρδειν] Non benè venuitatem
 hujus formulæ, quæ hic latet, assequuntur magistri. Tres enim
 Græci

*Neque malis gaudens contentio animum tuum ab opere abducatur,
Lites spectantem, concionum auditorem factum.*

*Cura enim parva esse debet litiūque & fori,
Cui non est victus domi in annum repositus,
Æstate collectus, quem terra fert, Cereris munus.*

*Quo satiatus lites ac rixam moveas
De facultatibus alienis. Tibi verò non amplius licebit
Sic facere: sed in posterum dirimamus controversiam
Rectis judiciis, quæ ex Jove sunt optima.*

*Olim quidem hereditatem divisimus: alia autem multa
Rapiebas, valdè demulcens reges
Donorum appetentes, qui hanc litem volunt judicasse,*

Græci interpretes, illud διύπερι per τὸ πάλιν, vel τὸ ἐν δαίτῃ ex-
ponunt, quasi hoc dicat Poëta, Primò hoc fecisti, non facies secun-
dò: semel fecisti, non facies iterum. Verùm aliud voluit. De quo
obiter. Antiqui cum strictè aliquem cogerent, unam conditionem
proponerent, cui astringebant eum: cùm minùs cogerent, sed plus
permitterent, secundam statuebant, usitata formula, τὸ διύπερι
ἔσται: id est, si primum non placet, licebit & secundum. Διύπερι
ἔσται, nihil aliud est quàm ἔξισιν, & potentiam denotat, seu licentiam
potius. Errarunt igitur, primò cum τὸ ἐστὶ per se, hic, ἀντὶ τῆς ἔξισιν
poni existimarunt: secundò τὸ διύπερι, pro πάλιν acceperunt. Mi-
ra venustate dictum est, οὐκ ἐκείνῳ διύπερι ἔσται ὡς δὲ ἔρδιν, pro, οὐκ ἔξισιν
τὸ διύπερι καὶ πάλιν ποιῆναι τὸ διύπερι. ordinem non denotat, sed li-
centiam. *Heinsius.*

35. ὡς δὲ ἔρδιν] Id est, βίς χρησικαῶς, parare divitias. Ibidem
αὐτῷ, id est, πάλιν, rursus. Refertur ad τὸ ἤδη μὲν γὰρ κληρὸν ἰδασ-
σάμεθα. *Guierus.*

37. Κληρὸν ἰδασσάμεθα] Patrimonium dividere, aliter heriscere:
vide Festum, & quæ ad illum notavi. *Scaliger.*

Ibid. Ἀλλὰ τὸ πάλιν] Lege: ἀλλὰ τὸ πάλιν. *Guierus.*

39. Δωροφάγους] Quòd, cùm, re familiari neglectâ, audiendis ac
dirimendis litibus operam darent, publicè exigent aliquod donum
mercedis loco, & privatim à litigantibus munera acciperent. Adi quæ
de Dejoce habet *Herodotus* Lib. I. Erant autem aliquando uno in
populo plures hujusmodi Reges, ut liquet ex *Homero* *Odyss.* ©. vff.
40, & 41. ubi plures Phæacum Reges memorantur. Erant, ni-
mirum, Judices, ac Senatores potius quàm Reges. Vide notata ad
Theogoniam t. 85. *Clericus.*

Νήπιος ἔδ' ἴσασιν ὅσῳ πλείον ἡμῖσιν πάντες,
Οὐδ' ὅσον ἐν μαλαίῃ περὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειρε.

40. Ὅσῳ πλείον ἡμῖσιν πάντες] *Plato Lib. V. de Republ. hoc præceptum ingerit avidioribus Magistratibus, ut eos coërceat. Sic & III. de Legibus, agens de Regibus Argivorum & Messeniorum, qui rapacitate se & universam Græciam in exitium præcipites dederant: Αἴρ' ὅτι ἀγνοήσαντες τὸ Ἡσίοδον ἐπρόβλεπε λέγοντα, ὡς τὸ ἡμῖσιν ἔπαντες πολλαίαις ἐπὶ πλείον; ὁπόσιν ἢ τὸ μὲν ὅλον λαμβάνειν ζῆμιῶδες, τὸ δὲ ἡμῖσιν μοίττειον, τότε τὸ μοίττειον ἔσμεν ἢ πλείον ἡγήσασθε, ἀμύνειν δὲ χεῖρον*: Numquid illud ideo accidit, quod ignorarent Hesiodum rectissime dicere, dimidium toto sapere præstare? Quandoquidem damnosum est rem totam accipere, dimidium tantum accipere moderatum est. Moderatum verò immodico & immoderato, tamquam potius peiori, antecellit. Ex Schedis paternis. Clericus.

Ibid. Ὅσῳ πλείον ἡμῖσιν πάντες] Hoc est, nesciunt satius esse iis exiguo lucro, & tenui victu esse contentos, adeoque leviora munera exigere à civibus; quàm, dum nimium lucrum concupiscunt, lautiusque æquo vivunt, bonis omnibus spoliare cives; primum quia pauca exigentes, & modestè viventes amorem civium sibi conciliant, cum odio sint ferus agentes; deinde quia ex non exhaustis civibus, nimiam & subitam rapacitate, lapsu temporis alia dona accipere possunt, quæ à penitus spoliatis non amplius dantur. Exemplum ejus rei nobis suppeditat Cicero Verrinâ III. c. 50. Ut si quis villicus, inquit, ex suo fundo, qui H. S. dena meritasset, excisis arboribus ac venditis, demtis regulis, instrumento, pacore abalienato, domino xx millia nummum pro x miserit — primò dominus, ignarus incommodi sui, gaudeat, villicoque delectetur, quòd tanto sibi plus mercedis ex fundoresecutum sit; deinde cum audierit eas res, quibus fundi fructus & cultura continetur, amotas & venditas, summo supplicio villicum afficiat, & secum male actum putet: item Populus Romanus, cum audit pluris decumas vendidisse C. Verrem, quàm innocentissimum hominem cui ille successit, C. Sacerdotem; putat se bonum in arationibus, fructibusque suis, habuisse custodem ac villicum; cum senserit istum omne instrumentum aratorum, omnia subsidia vectigalium vendidisse, omnem spem posteritatis avaritiâ suâ sustulisse, arationes & agros vectigales vastasse, atque exinanisse — intelligit secum actum esse pessimè, istum autem summo supplicio dignum esse existimabit. Nemo non videt hic locum esse Hesiodi præcepto dimidium plus toto. Clericus.

41. Οὐδ' ὅσον ἐν μαλαίῃ περὶ ἀσφοδέλῳ] *Duos prius ζῶντας constituit Homerus: τὴν θεάν, & τὴν πρηνέστεν. Cur ἀσφοδέλῳ λειμῶνας mortuis tribuat, multum olim disputarunt veteres, quamquam frustra. Nam quòd apud Eustathium legitur hoc fieri, διὰ τὸ αὐτῆς τῷ*

*Stulti: neque sciunt quantò plus dimidium fit toto,
Neque quàm magnum in malva & asphodelo bonum.*

ασφodelόν ὁ μισιόφανον, & asphodelon; dictam, quasi ασόδιλον, διὰ τὴν ἡμιμερίαν νεκρῶν ασφodelόν, quid est, nisi miserum Grammaticorum παραπαιόντων delirium? Rectè Ἀσφodelὸν λευκῶνα illis tribuit, quòd extra necessitatem vitæ hujus sint, nec cura rei familiaris illis impendeat, sed victu simplicissimo vivant: qualis ἡ μαλάχη ἢ ἀσφodelός est, quibus ante τὸ ἐπιθυμητικὸν homines vivebant, & sanctissimi quique Philosophorum postea, qui illam in vivendo ἐπίλειπον, quam poëtæ βίον ῥήισον vocant, sequebantur. Quòd Horatius his verbis respexit:

*Premant Calenâ falce quibus dedit
Fortuna messem: dives & aureis
Mercator exsiccet culullis
Vina Syrâ reparata merce
Dii carus ipsis: quippe ter & quater
Anno revisens aquor Atlanticum
Impune: me pascunt oliva;
Me cichorea, levésque malva:*

Hinc mortuis hominibus in tumulo malvam, asphodelumque ferebant, ne deesset illis cibus. Et hoc voluit sibi Porphyrius in quodam Epigrammate, ubi tumulum his verbis introducit: *Νῶτα μὲν μαλάχην καὶ ἀσφodelὸν πολέριζον, Κόλπον δὲ τὴν δῖνα ἔχω, id est: Foris quidem malvam asphodelumque habeo: Intus verò mortuum claudio.* Nam non integros versus citat Eustathius, neque ad verbum, quod indicat vox *δῖνα*, qua utimur, ut legum consulti, voce Titii. Hinc Homerus quoties campum eum describit, quem *Asphodelum* vocat, his plerumque verbis utitur: *Τῇ αὖτ' ῥήισι βιοτὴ πάλ' ἀνθρώποισι*, id est, *Ubi facillima vivendi ratio est hominibus.* Opponunt autem poëtæ τὸ ῥήισον ζῆν vitæ regum & injustorum principum plerumque, καὶ τῇ πολυτελείᾳ ἀδικῶν. Nam τὸ ῥήισον ζῶειν & διαίεειν, pro simplicissima voluptate ponunt, quæ ut longissimè ab ἐπιθυμητικῷ sæculo abest: ita maximè ad ἡμερονικόν, & priscam illam vitam accedit. Sic Theocritus de Cyclope suo: *Οὕτω γὰρ ῥαίιστε διαγ' ὁ Κύκλωψ ὁ παρ' ἡμῶν Ὠρεχαίῳ Πολύφαιμῳ.* Hesiodus negat injustos judices illos, quid sit τὸ ῥήισον ζῆν scire; & per consequens *μαλάχην* & *ἀσφodelόν* ignorare: ex quo tempore Dii vivendi genus, quod sub ἡμερονικῷ fuit, sub ἐπιθυμητικῷ abscondere cœperunt. Atque hæc causa est, cur Lucanus vitæ hanc simplicitatem, *Deorum munera* vocet, *nondum intellecta*: eodem planè modo cum Hesiodo nostro lib. v.

*o vita tuta facultas
Pauperis, angustique Lares, & munera nondum
Intellecta Deum! quibus hoc contingere templis*

Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
 Ρ' ἠϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἡμᾶν ἐργάσαιο,
 Ὡς τέ σέ κ' εἰς ἐν αὐτὸν ἔχεν, καὶ αἰετὸν ἰόντα.
 Αἴψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνὸς καταθεῖο,
 Ἐργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων παλαεργῶν.
 Αἰεὶ δ' ἑὸς ἐκρύψε χολασάμεν Φρεσὶν ἥσιν,

*Aut potuit muris, nullo trepidare tumultu
 Casarea pulsante manu? ———*

Nec aliter intelligendus ille Claudiani locus, qui vivendi facultatem vulgò esse negat. 1. in Ruffinum:

*Hac mihi paupertas augustior, hac mihi recta
 Culminibus majora tuis, tibi quarit inanes
 Luxuries nocitura cibos: mihi donat membras
 Terra dapes, rapiunt Tyrios tibi vellera succos,
 Et picturata satiantur murice vestes,
 Heic radiant flores, & prati vitæ voluptas
 Ingenio variata suo, fulgentibus illic
 Surgunt strata toris: heic mollis panditur herba,
 Sollicitum curis non abstruptura soporem.
 Turba salutantum latas tibi perstrepat ades:
 Heic avium cantus, labentis murmura rivuli.
 Vivitur exiguo melius: natura beatis
 Omnibus esse dedit, si quis cognoverit uti.
 Hac si nota forent, frueremur simplice cultu.
 Classica non fremerent, non stridula fraxinus iret;
 Non ventus quateret puppes ———*

Beatos vocat, quos Homerus μακάρες, & βεῖα ζῶντας. quorum ignorantiam esse ait vitam, sicut Hesiodus κερύφθαι τὸ βίον. Quales nec ii sunt qui ex judiciis vivunt, nec ii qui ex bello, sed nec ii qui ex navigatione, id est, Mercatura; quibus omnibus poetæ opponunt τὸ βεῖα ζῆν, & τὸ ὀσιεῖν, quod ex ἀσφοδέλῳ, & μαλάχῃ percipitur. Quæ vita maximè ad illam, quæ sub ἡγεμονικῇ fuit, accedit. Fuit enim hæc opinio eorum, πᾶν τὸ σύμφυτον ἀγαθόν, πᾶν δὲ τὸ ἐπικτήτων κακόν εἶναι. Heinsius.

41. Εἰ μαλάχῃ καὶ ἀσφοδέλῳ μὲν ὄνειαρ] Plutarchus in Convivio septem sapientum: ἀγαθὴ μὲν ἡ μαλάχῃ βρωθῆναι, γλυχὸς δὲ ὁ ἀσφάδεος: bona est ad edendum malva & dulcis anthericus; hoc est, scapus asphodeli. Frugalitatem hoc versu commendari idem Scriptor docet; nam postquam egit de Epimenidis, eo victu utentis, dicta, Hesiodique versum protulit, subjicit: οἷον γὰρ τὸ Ἡσίοδον ἐνοῶσαι π τριῶν, ὅτι ἐπαινῶν τὸν ὄντα φειδῶς αἰεὶ, καὶ ὡς περ λιτότατα τὸ ἔσθαι αἰς ἡδίστην παραχρᾶν ἡμῶν; Existimas verò tale quid Hesiodo in mentem venisse, ac

Occultarunt enim Dii victum hominibus.

Facile enim alioqui vel uno die tantum acquisivisses,

Ut in annum quoque satis haberes, etiam ociosus.

Statimque clavum quidem in fumo poneres,

Opera verò boum cessarent mulorumque laboriosorum.

Sed Jupiter abscondit iratus animo suo,

non potius eum, ut est assiduus parsimonia laudator; ad cibos vilissimos nos, quippe dulcissimi qui sint, voluisse adhortari? Tum verba allata subjicit. Ceterum quæ de Diis, facile viventibus, & defunctis, qui in Elysiis campis malva & asphodelo vesci finguntur, hoc loco, assert *Heinsius*, sunt ἀσφodelόωνται; præsertim cum numquam is cibus Deorum fuisse dicatur. Ex *Schedis paternis*. De Asphodelo egerat *Hesiodus* in alio Opere, in quo in Sylvis nasci dixerat, ut docet *Plinius* Lib. XXII. c. 22. ubi & *Alimon* malè cum eo confundi ostendit; qua de re vide & *Claud. Salmasium* Exercit. *Plinian.* Cap. XI. p. 122. Ed. *Ultrajectinæ*. *Clericus*.

41. Ἀσφodelῶν μίχα ὄνειαρ] Apparet ex hoc veteres ex Asphodelo comedisse. *Scaliger*.

42. Κράψαντες γὰρ ἔχουσιν οὖν βίον] Vitam. id est, vitæ modum. *Guietus*.

42. Οὖν] Tribuit hic *Hesiodus* omnibus Diis, quod sexto abhinc versu soli Jovi acceptum refert; quod non rarò unius factum, ad omnes ejusdem generis, vel ordinis referamus. Ex *paternis schedis*. *Clericus*.

43. Πηδάλιον γάρ κεν καὶ ἐπ' ἡμῶν ἐργάσαιο, ὣς τε καὶ εἰς ἐναιωνὸν ἔχουσιν] Venustissimo idiomate οἱ εἰς ἐναιωνὸν ἔχοντες dicuntur οἱ πλάστοι, quibus opponebantur οἱ εἰς ἡμέραν ἔχοντες. *Herodotus* Clione: Οὐ γάρ τι μίχα πλάστοι μῦθον ἔπ' ἡμέραν ἔχουσιν ὁλοκάτερος ἐστίν, εἰ μὴ ἡ τύχη ἐπίσσωται, πάντα καλὰ ἔχουσιν τελευτήσασθαι τὸ βίον. *Heinsius*.

45. Πηδάλιον] Gubernaculum, hoc est, non cures neque navigationem, neque agriculturam. *Scaliger*.

45. Ὑπὲρ κρημῶν] Ne corrumpatur, putrescat. πηδάλιον est gubernaculum. *Guietus*.

45. Πηδάλιον ὑπὲρ κρημῶν κρημνίσας] Hoc est, uno die piscatus tantam piscium copiam caperes, ut diu quiescere posses, atque interea clavum ad focum suspendere. Vide §. 629. De hisce in *Theogonia*, §. 440. *Clericus*.

47. Ἀλλὰ Ζεὺς ἐκρυψε] Subintellige βίον ἐ superioribus. *Guietus*.

47. Ἀλλὰ Ζεὺς ἐκρυψε] Ope *Pandoræ*, de qua in *Introductione* nostra. Quomodo à *Fortuna* coeperit κερύφθαι ὁ βίος, etiam *Philosophi* ostendunt: ut meritò *Antoninus*, Imperator & *Philosophus*, πῶς
τύχῃ

Ὅτ' ἴ' μιν ἐξαπάτησε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης.
 Τένεκε' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
 Κρύψε' ἧ πῦρ. τὸ μὲν αὖθις εὖς παῖς Ἰαπετιῷ;
 Ἐκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς πέρας μὴλοέν[α].
 Ἐν κοίλῳ νάρθηκι, λαθὼν Δία περπιέραυνόν.
 Τὸν ἧ χολωσάμεν[α] προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς.

50

Ἰαπεθιονίδη, πάντων πέρας μὴδεα εἰδώς,
 Χαίρεις πῦρ κλέψας, ἢ ἐμὰς Φρένας ἠπεροπλόσας;
 Σοί τ' αὐτῷ μέγα πῆμα ἢ ἀνδράσιν ἰασομήνοισι.
 Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακὸν, ᾧ κεν ἅπαντες
 Τέρπωνται καὶ θυμὸν, ἐὼν κακὸν ἀμφογαπῶντες.

55

Ὅς ἔφατ'. οἷα δ' ἐξέλασσε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Ἥφαιστον δ' ἐκέλευσε περικλυτὸν ὅτι τάχιστα
 Γαῖαν ὕδ' Φύρεν, ἐν δ' ἀνθρώπων θέρμεν αἰδλίῳ
 Καὶ θέν[α], αἰθανάταις ἧ θεῶς εἰς ὧπα εἴσκειν
 Παρθενικῆς καλὸν εἶδ[α] ἐπήρατον· αὐτὰρ Ἀθήνην,
 Ἔρρα διδάσκειν, πολυδαίδαλον ἰσὺν ὑφαίνειν.

60

τύχῳ in vita humana ἀτίμητον dixerit; rem impervestigabilem quæ
 veluti nubem quamdam & caliginem, reliquis rebus humanis indu-
 xit: ut impossibile sit hominem ad finem in re Oeconomica & reli-
 quis, ad quæ virtutis operâ pervenitur, pertingere inoffenso gradu:
 Τίς, dicunt Platonici, ὅτι ταχὺς καὶ ἀσφαλὴς ὁδοὺς, αἷμα δ' ἐστὶν βα-
 ῖων χαράδρα ἀφανὴς, ἢ χάραξ ἀδύλῳ, ἢ κρημνῷ, ἢ πέτρῃ; τίς δὲ ὅτι κυβερνήτης
 ἀγαθὸς καὶ εὐτυχ[α], αἷς ἀπείρο[α] διελθὼν αἶσα κλύδων[α] καὶ ζάλης, καὶ πνέ-
 ματαιν ἐμβολῆς, καὶ αἶρ[α] τοπαρυγμῶν; Itaque concludunt: virtutem
 quidem per se certam esse, sed in lubrica & incerta materie versari;
 causâ scelestæ illius veneficæ, quam cum ebria anu conferunt: est
 enim revera χεῖμα τυφλόν, καὶ ἀσάβηκτον, & χάλομμά π καὶ κρύψις τ' αἰ-
 πορίας, quæ totam vitam possidet, ac ne quidem nobis, qui mini-
 ma speramus, certi quid relinquit. In Academiis sæpè, more Gra-
 corum, πείραν καὶ πόνον sufficiunt; præclara contrâ ingenia, & quos
 nihil pejus habet, quàm quod quicquam Fortunæ debere coguntur;
 per omnem vitam τῇ βελτίῃ πύα προσφιλοῦν. *Heinsius.*

48. Εἰσαπάτησε Προμηθεὺς] Vide Theogoniam y. 521. & seqq. &
 quæ illic notata. *Clericus.*

49. Κήδεα λυγρὰ] Hoc est, φροντίδας curas. *Guizotus.*

56. Πῆμα ἀνδράσιν ἀλφειῆσιν] Multum sæpenumero errarunt viri
 magni, quod in Græcorum Poëtarum scriptis non distinguerent epi-
 thēta

Quia eum decepit Prometheus versutus.

Quocirca hominibus machinatus est tristia mala.

Abscondit verò ignem: quem rursus egregius Japeti filius

Surripuit ad hominum usum Jove à consulto

In carva ferula, fallens Jovem fulminibus gaudentem.

Hincque indignatus affatus est nubes cogens Jupiter:

Japetionide omnium maxime versute,

Gaudes ignem furatus, quòdque animum meum deceperis?

Tam tibi ipsi magnum erit malum, quàm posteris.

Ipsis namque pro igni dabo malum, quo omnes

Oblectent animum, suum malum amplectentes.

Sic ait: risitque pater hominùmque Deorùmque.

Vulcanum verò inclytum jussit quàm celerrimè

Terram aqua miscere, hominìsque indere vocem,

Et robur, immortalibus verò Deabus facie similem reddere

Virginis pulcræ formam peramabilem: at Minervam

Opera docere, ingeniosè telam texere:

theta quæ κατὰ περίεχον ponuntur, ab iis quæ δόντως, & ex sensu pendent. Nec propterea à summis hujus ævi viris Homerus reprehendi debuerat, quòd Achillem lachrymantem πόδας αἰκνὸν fecit. Est enim illud παλαίον, & quòd Achillem comiatur κατὰ περιεχόν, non ἐκ δόντος. Sic, ne longè exempla petamus, Poëta Iliad. III. Menelai manum παχίαν dixit ἐκ δόντος: in Odyssæa Penelopes κατὰ περίεχον, & ut antiqui loquebantur, κατὰ ἀκροβλεψίαν. Eodem modo noster in Clypeo ἄνδρας ἀλφειὺς, κατὰ περιεχόν. Ἀλλὰ μὴτιν ἔφασι μὲν φρεσὶν, ἔφευ θειῶν ἄνδρες τ' ἀφ' ἑῶν θρῶς ἀλατῆρα φωνύσῃ. Hoc loco ἐκ δόντος. Ita ut ex hac voce magna pars Mythologiæ hujus pendeat, quam nos libro singulari primi eruiamus. Dedit, inquit, Pandoram, maximum obstaculum iis hominibus, qui circa investigationem rerum necessariarum versantur. *Heinsius.*

59. Ἐκ δ' ἐγέλασε] Moschopolus interpretatur de effuso risu; nam irascitur quidem contemptus, sed ridet, si sciat se facile ultionem sumpturum. Τρετρεσ vult esse subridere. Sic sanè Virgilius Mezentium indignantem inducit Æneid. XI. Ad quem subridens, mistâ Mezentius irâ. Utroque modo verbum ἐγέλασεν interpretatur Eustathius apud Homerum, τὸ ἐξ ἐπιπολῆς γέλασεν, ἢ τὸ σποφανῶς γέλασεν. Ex schedis pater-ni. Clericus.

62. Καὶ θείῳ] Id est, ψυχῇ. Ibid. ἵσταν μὲν βαλκῶς. Givetus.

63. Παρθενῶς] Leg. Παρθενικῆς. Givetus.

Καὶ χάριν ὀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσίῳ Ἀφροδίτῃ,
Καὶ πόθον ὀρχαλέον, ἢ γυμνῶν μελεδῶνας.

65

Ἐν δὲ θέρμῃ κυνέον τε νόον ἢ ἑπικλοπὴν ἦδ' ἔ
Ἐρμείῳ ἦνωγε Διόκτορον Ἀργειφόντῃ.

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δὲ ἑπίζοντο Διὶ Κρονίωνι ἀνακτὶ.
Αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσει κλυτὰς Ἀμφιγυήεις

70

Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελον, Κρονίδεω Διὶ βηλαίῃ,
Ζῶσιν δὲ καὶ κόσμῳσι θεῶν γλαυκῶπις Ἀθήνῃ.

Ἀμφὶ δέ οἱ Χάριτες τε θεαὶ καὶ πάτρια Πειθῇ
Ὀρμης χρυσείας ἔθεσαν χρῆσ' ἀμφὶ δὲ πύργῳ

Ἦραι καλλίχομαι σέφον ἀνθεσιν εἰαενοῖσι.

75

Πάντα δὲ οἱ χρῶς κόσμον ἐφύεμοσε Παλλὰς Ἀθήνῃ,

Ἐν δὲ ἄρα οἱ σήθεας Διόκτορ' Ἀργειφόντης

Ψάδεά θ' αἰμυλίῃς τε λόγῃς καὶ ἑπικλοπὴν ἦδ' ἔ

Τόξῃ, Διὸς βελήσιν βαρυκτύπε. ἐν δὲ ἄρα φωνίῳ

Θῆκε θεῶν κήρυξ· ὀνόμηνε δὲ πῦρ γυναικῶν

80

Πανδώραν· ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες

Δῶρον ἐδώκεσαν, πῆμ' ἀνδράσιν αἰλφηςῆσιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπιὴν ἀμήχανον ἐξετέλεσεν,

Εἰς ἑπιμηθεῖα πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργειφόντῃ

Δῶρον ἄγοντα θεῶν ταχὺν ἄγγελον. Οὐδ' ἑπιμηθεῖς

85

Ἐφρασαθ' ὥς οἱ ἔειπε Προμηθεύς, μήποτε δῶρον

Δέξαοθ' παρ' Ζηνὸς Ὀλυμπίας, αἶψ' ὅσπερ πέμπειν

Ἐξοπίσω, μήτε τι κακὸν θνητοῖσι γήνηται.

Αὐτὰρ ὁ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε.

Πεῖν μὲν γὰρ ζώεσκον ἑπὶ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων

90

Νόσφιν ἄτερ κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῦ πόνου,

66. Γυμνῶν μελεδῶνας]. Παρὰ τὴν κερὴν καὶ γῆα. Ἀπὸ γυμνῶν? *Güetius*.

67. Κυνέον τε νόον] Hoc est, ἀναιδῆ. *Homer.* κυνὸς ὄμματος ἔχον, κυνώπης, &c. *Güetius*.

71. Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελον] Subintellige ποίημα. πλάσμα. ἱκέλιον πλάσμα, ἱκελάμα, ἱκελάον. *Idem*.

71. Κρονίδεω Διὶ βηλαίῃ] Cum prolatis Jovis mandatis, postea dixisset Deas πλάσσει Διὶ Κρονίωνι ἀνακτὶ, non opus erat hæc addere. Nec addita fuissent, uti nec innumera alia quæ passim obvia, nisi commodè

Et venustatem circumfundere capiti auream Venerem,
 Et desiderium vehemens, & ornando corpori deditas curas:
 Indere verò impudentem mentem, & fallaces mores
 Mercurium jussit nuncium Argicidam.
 Sic dixit. illi autem obtemperarunt Jovi Saturnio regi.
 Moxque ex terra finxit inclitus Vulcanus.
 Virgini verecundæ similem, Jovis consiliis.
 Cinxit verò & ornavit Dea casta Minerva.
 Circùm etiam Charitèsque Deæ, & veneranda Suada,
 Monilia aurea imposuerunt corpori. illam porrò
 Horæ pulchricomæ coronarunt floribus vernis.
 Omnem verò illius corpori ornatum adaptavit Pallas Minerva.
 At in pectore illi nuncius Argicida
 Mendacia blandosque sermones, & dolosos mores
 Condidit, Jovis consilio tonantis. sed nomen illi
 Imposuit Deorum præco. appellavit autem mulierem hancce
 Pandoram: quia omnes caelestium domorum incolæ
 Donum contulerunt, detrimentum hominibus industriis.
 At postquam dolum perniciosum & inevitabilem absolvit,
 Ad Epimethea misit pater inclitus Argicidam
 Munus ferentem Deorum celerem nuncium. Neque Epimetheus
 Cogitavit quod illi præcepisset Prometheus, ne quando munus
 Susciperet à Jovis Olympio, sed remitteret
 Retrò, necubi mali quidpiam mortalibus eveniret.
 Verùm ille recepto eo, cum jam malum haberet, sensit.
 Prius namque in terra vivebant homines
 Sine malis, & sine difficili labore,

commodè versùs mensuram implevissent. Attamen & tertia repeti-
 tio occurrit. v. 79 Confer & vs. 72 & 76. Clericus.

82. Δόλον αἰπὼν] Arduum, difficile. Guetus.

91. Νόσφιν ἄτης κακῶν] Hæc quidem falsa sunt, sed minimè ἱρό-
 μοισιν ὁμοῖα, quod tamen à Poëta observatum oportuisset. Nam ne
 dicam fingi non debuisse humanum genus antiquius mulieribus, quæ
 homines describi poterant malis carentes, iis temporibus, quibus
 Dii ipsi tot ærumnas perpeffi sunt? Notum est facinus Saturni erga
 Cælum, notum item bellum Jovis cum Saturno, de quibus in Theo-
 gonía. Clericus.

Νέσων τ' ὄρκαλέων, αἵτ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν.

Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ κατὰ γηράσκουσιν.

Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρας πίθη μέγα πῶμ' ἀφελῶσαι
Ἐσκέδασ'. ἀνδράποισι δ' ἐμήσαντο κήδεα λυγρὰ. 95

Μήτηρ δ' αὐτόθι Ἑλπίς ἐν ἀρρήκτοις δόμοισι
Ἐνδον ἔμιμνε πίθη ὑπὸ χεῖλεσιν, ἔδ' ἐθύραζε
Ἐξέπη. πρὸθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο,
[Αἰγιόχῃ βαλῆσι Διὸς νεφεληγερέταο.]

Ἀλλὰ ᾗ μυσία λυγρὰ κατ' ἀνδράπας ἀλάληται. 100

Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δ' ὁ θάλασσα.

Νῆσοι δ' ἀνδράποισιν ἐφ' ἡμέρη ἢ δ' ὅππῃ νυκτὶ

Ἀυτόματοι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι

Σιγῇ· ἐπεὶ φωνῇ ἐξήλετο μήκετα Ζεὺς.

94. Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρας πίθη μέγα πῶμ' ἀφελῶσαι
Ἐσκέδασ'. ἀνδράποισι δ' ἐμήσαντο κήδεα λυγρὰ] Id est, λύπη,
πάνη. Ὑπὸ πρὸς πρὸς. Ordo ἐμήσαντο κήδεα λυγρὰ, ἐσκέδασαι δ' ἀφελῶσαι
μέγα πῶμα πίθη. ἐσκέδασαι an excussit? subintellige operculum.
Gruetius.

94. Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρας] Falluntur, qui, ut hinc interpretationem
suam allegoricam confirment, τὸ γυνή, συλλαβικῶς accipere videntur,
& ad universum mulierum genus referunt: cū simpliciter ἀντρο-
μοειδῶς ponatur: nihil enim hic plus est, quàm Πανδῶρος in præceden-
tibus. Heinsius.

96. Ἐν ἀρρήκτοις δόμοις] Frustrā fuerunt viri docti, qui hujus lo-
quutionis rationem alibi quaesiverunt, quàm in Lingua Phœnicia.
Hoc voluit Hesiodus, in interiore parte pyxidis, quæ aperta quidem,
sed fracta non erat; ita ut, operculo iterum imposito, nihil ex ea
posset per rimam elabi, in interiore, inquam, parte pyxidis, reman-
sisse spem. Vocavit autem interiorem eam partem δόμος, ut Phœ-
nices vocabant בית beth, seu domum, interiora cujuscvis vasis, unde
מִבֵּית mibbeth significat intrinsecus. Antiquissimi Græci, & Bœoti
præsertim, multa habebant Phœniciis similia, ut passim ad Theogo-
niam ostendimus; quod dudum doctissimi viri animadverterunt. Cle-
ticus.

96. Ἐν ἀρρήκτοις δόμοις] Non potuit concoquere Seleucus anti-
quus magister, qui à Proclo citatur, πῶρον ab Hesiodo δόμον vocari: re-
scripsit igitur ἐν ἀρρήκτοις πῶροις. Sed loquendi rationem non intel-
lexit. Locum, in quo ante nuptiarum tempus puellæ solent περι-
νύσασθαι, δόμον & οἶκον Hesiodus vocavit, quod & infra ostendimus.
Homerus μυχὸν δόμου & μυχὸν θαλάμου posuit, pro δόμῳ & θαλάμῳ
idem

Morbisque molestis, qui hominibus senectam afferunt.

Statim enim in afflictione mortales consenescent.

Sed mulier manibus, vasis magnum operculum cum dimovisset,

Disperfit, hominibus autem immisit curas graves.

Sola verò illic spes in non fracta pyxide

Intus mansit, dolii sub labris, neque foràs

Evolarvit. prius enim injecit operculum dolii,

[Ægiocchi consilio Jovis nubes cogentis.]

Alia verò innumera mala inter homines errant.

Plena enim terra est malis, plenumque mare.

Morbi autem hominibus tam interdium, quàm noctu,

Ultrò oberrant, mala mortalibus ferentes

Tacitè: nam vocem exemit prudens Jupiter.

idem enim illis est *δῆμος* & *γάλαμα*: quia pars intima erat. Eustathius ad Odyss. Γ. Ὅπ' αἰθέσαντες εἰς τὸ Ἰλιάδι, ἔτι καὶ ἄλλ' ἐξοπέ-
ται εἰς μεγάροισι οἴκῳ, τὴν δὲ αὐτὴν καὶ τὴν αἰθλίαν ὥστε τὸν εἰδωπύτην γά-
λαμον, καὶ μυχὸν παρὰ δῆμον. Hesi. infra: Ἡ' π' δῆμον ἐνθάδ' ἐφίλη πα-
ρὰ μεγάροις ῥίμῳ. Οὐκ ἔστιν εἰδὼν πολυχρόσιον Ἀφροδίτης, de virgine.
Omnes autem virtutes & affectiones τὰς μεγάλαις καὶ παρὰ δῆμον Poëtæ
virgines faciunt. Atque hæc causa est cur Hesiodus, reliquis omni-
bus malis ἐν vase volantibus, solam Spem dicat tamquam καὶ παρὰ δῆμον,
ῥίμῳ εἰς δῆμον. Elegantissima loquendi ratio: quæ ab eo quod se-
quitur satis confirmatur, ἔδ' ὅρα καὶ Ἐξίπλη. Heinsius.

97. Πῖθ' ὑπὸ χεῖρσιν] Πῖθ' ὑπὸ χεῖρσιν, & ἔδ' ὅρα, idem est: nam
ὑπὸ χεῖρσιν minùs est quàm ἐπὶ χεῖρσιν, quod tamen τὸ πτωλερωμένον op-
ponitur, cum ad ipsum vas refertur. Et ἐπὶ χεῖρσιν mensura quadam
erat non plena: quò allusit Comicus Ἰππ. Ὅς ἐπὶ χεῖρσιν τὴν πύλιν ἡμῶν
ῥίμῳ, ὥστε ἐπὶ χεῖρσιν. Hesychius ἐπὶ χεῖρσιν, τὸ ἐλαπίς. Sicut autem illa
quæ εἰς γάλαμα sunt, longissimè à foribus absunt; sic καὶ ὑπὸ χεῖρσιν
ὄντα, longissimè à vasis orificio. Heinsius.

98. Ἐπὶ μὲν] Πααδῶν scilicet. Guicetus.

99. Αἰχόχ' βελῆσι] Hic versus Heinsio inducendus videtur. vide
ejus notas. Guicetus.

99. Αἰχόχ' βελῆσι] Mirum est quod hîc nobis accidit. Liberè κα-
τὰ τὸ Ἀείπειν verum hunc inducendum judicaveramus. Hanc sen-
tentiam nostram Plutarchi calculo confirmari deprehendimus; qui in
consolatione ad Apollonium, ubi totum hunc locum adducit, solum
hunc versum prætermittit, vel ut ἰσχυροῦται, vel ut ignotum omnino
tum temporis. Heinsius.

Οὕτως ἔπ' πρὶν ἐπὶ Διὸς νόον ἐξαλέαδ'.

105

Εἰ δ' ἐθέλεις, ἔπερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφάσω
Εὖ καὶ ὀππασαμένως· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βιάσαιο σῆσιν.

Ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι,
Χρῦστον μὲν πρῶτα γῆν' ἔμερόπων ἀνθρώπων
Ἀθάνατοι πίνησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.

110

Οἱ μὲν ὅππ'ι Κρόνον ἦσαν, ὅτ' ἐργαῖα ἐμβαπίζον·

Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζων, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,

Νόσφιν ἄτερ πόνων καὶ οἰζύων. ἔδ' ἐπὶ δειλὸν

Γῆρας ἐπὶ λῶ· αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι

Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἐκποθεν ἀπάντων,

115

Ἀφνειοὶ μύλοισι, φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι.

Θνησκὸν δ' ὥς ὕπνῳ δεδμημένοι· ἰδοὺ δὲ τὴν πάντας

Τοῖσιν ἔλω· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρον ἄρσεν

Αὐτομάτῃ πολλὸν τε καὶ ἄφθονον. οἱ δ' ἐθελήμοι

Ἡσυχοὶ ἔργα νέμοντο σὺν ἰδοῦσιν πολέεσσιν.

120

Αὐτὰρ ἐπεὶ κεν τῷτ' ἔγχετο γῆν' ἔχ' ἰατὰ κάλυψεν,

Τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι, Διὸς μεγάλα δῶκε βυλαῖς,

Ἐόλοι, ὀπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·

Οἳ ῥα φυλάσσεσιν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,

105. Διὸς νόον] Id est, βυλῶν. *Guietus*.

106. Ἐκκορυφάσω] Ἐπιλίπω. ἀν' οὐρανὸν ἔγω, λέγω; *Guietus*.

109. Χρῦστον μὲν] Vide quæ de hisce ætatibus diximus ad Theogoniz 7. 211. *Ieriscus*.

109. Μερόπων ἀνθρώπων] Mortalium hominum, non diversiloquentium. *Guietus*.

113. Νόσφιν ἄτερ τι πόνων καὶ οἰζύων] In quibusdam Siculi Diodori exemplaribus uno versu auctior hic locus legitur, hoc modo:

Νόσφιν ἄτερ τι πόνων, καὶ ἄτερ χαλεποῦ πόνου,

Νύσων τ' ὀργαλίων, καὶ ἀπήμονες. ἔδ' ἐπὶ μέλεισι

Γῆρας ἐπὶ λῶ

Suprà,

Περὶ μὲν τὸ ζώοντος ἐπὶ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων,

Νόσφιν, ἄτερ τι πόνων, καὶ ἄτερ χαλεποῦ πόνου,

Νύσων τ' ὀργαλίων. καὶ τ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκεν. *Heinsius*.

114. Αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι] Hoc est, semper integris membris, non senescentibus. ἢ πᾶσι γένεσι, ἢ δὲ χρεώμενοις. *Guietus*.

115. Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι] Græci sæpenumero totam vitam ἀθαρσίαν voce

Sic nequaquam licet Jovis decretum evitare.

Ceterum si voles, alium tibi sermonem paucis expediam

Bellè ac scienter: tu verò præcordiis infige tuis.

Ut simul nati sunt Dii, mortalesque homines,

Aureum primò genus variis linguis loquentium hominum

Dii fecerunt cælestium domorum incolæ.

Et ii quidem sub Saturno erant, cum in cælo regnaret:

Et ut Dii vivebant, securo animo præditi,

Planè absque laboribus & ærumna: neque molesta

Senecta aderat: semper verò pedibus ac manibus sibi similes

Suaviter vivebant in conviviiis extra mala omnia,

Abundantes pomis cari beatissimis Diis.

Moriebantur autem ceu somno obruti: bona verò omnia

Illis erant: fructum autem ferebat fertile aruum

Sponte suâ multumque & copiosum; ipsique pro lubitu

Quieti res suas curabant cum bonis multis,

Verum postquàm hoc genus terra abscondit,

Ii quidem demones facti sunt Jovis, magni consilio,

Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum:

Qui quidem observant & iusta & prava opera,

voce θαλάς designant, quod Latini Divinam epulas dicunt. Theocritus, Εἴθε σὺν ἀπλοῖσιν θαλάς ἀγὰ ὑγνὸν ἰδοῖσι. Quod cum exprimit Maro, epulis divinam accumbere, dicit, sicut Theocritus θαλάς ἀγὰν. Ταῖς epulis accumbere Divinam. Hæc causa est, non quam reddunt interpretes. Heinsius.

119. Η'συχαι ἔρτα νέμετο] Τὴν συνουσίαν τῶν αὐτομάτων κερπῶν. Ibid. σὺν ἰδοῖσι, hoc est, ἀγαθοῖς, κλήμοσι. Guilelmus.

122. Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι] Vide quæ scripsimus ad Theogoniam §. 215. Clericus.

122. Τοὶ μὲν δαίμονες] Apud Platonem, omnes hi versus aliter in Cratylo concipiuntur. hoc, nimirum, modo:

Αὐτοὶ ἐπὶ τῷ τῷ γένει κατὰ μοῖρ' ἐκάλυψεν,

Οἱ μὲν δαίμονες ἀγνοὶ ἐπιχθόνιοι καλέοντο).

Εὐδαίμονες αἰετίζοντες, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Aristides apud Photium, Platonem sequitur: qui consulendus. Heinsius.

124. Σχέτλια ἔρτα] Ἀδύνα. Guilelmus.

Ἡέρεο ἱσαάμφοι, πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἴαν,
Πλαττόμεναι. καὶ τὸτε γέρας βασιλῆιον ἔχον.

125

Δόπερον αὖτε γλυκὺ πλὺ χειρότερον μετόπισθεν
Ἀργύρεον ποίησαν ὀλύμπα δώματ' ἔχοντες,
Χρυσέφ' ἔτε φυλὴν ἐναλίγκιον, ἔτε νοῆμα.
Ἀλλ' ἱκανὸν μὲν παῖς ἔπεισ' ὥφρ' μητίεα καδνῇ

130

125. Ἡέρεο ἱσαάμφοι] Nescio quid impulerit veteres Grammaticos, cur hunc locum omnes ἀπὸ Ἡρώων adducerent, qui ab Hesiodo ἀπὸ Δαιμόνων usurpatur, & tantā quidem confidentiā, ut ex eo etymologiam ejus vocis deducant. Interpretes Homeri: Ἡρώας δὲ φασὶ κλαδίσκῃ, ἀπὸ τ' ὀρεῖται· ἢ ἀπὸ τ' αἰρώ, ὡς φησὶν Ἡσίοδος ἐν τοῖς Ἑρμῶς καὶ τοῖς Ἡμῶσι, Ἡέρεο ἱσαάμφοι, πάντῃ φοιτῶσι ἐπ' αἴαν. Eodem modo Etymologus. Et Estius, postquam probavit ἀπὸ τ' ὀρεῖται Herodas dici, addit &, ἀπὸ τ' Ἡέρεο. Quod probat parim ex Porphyrio, partim ex Hesiodo. Verba ejus sunt, Iliad. A. Οἱ δὲ ἀπὸ τ' αἰέρε. αἰε δηλῶται καὶ ἐν τοῖς τ' παρὰ Περφουρίαν ἐπιχρημασμένοι (erant autem epigrammata ea, quae ex Aristotelis Perio delumpserat ille) ἐν τ' κῆται τὸ, Σῶμα μὲν ἐν ποίῳ κῆται. πῶμα δὲ αἰε ὅδ' ἔχει (Fortasse Σῶμα μὲν ἐν ποίῳ κῆται τὸδ', πῶμα ἔχει αἰε.) φασὶ δὲ καὶ Ἡσίοδος, Ἡέρεο ἱσαάμφοι, πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἴαν. Necesse esset igitur eisdem esse Herodas & Δαίμονας, quod falsissimum est in Hesiodo. Qui κρηναῖος καὶ διωρεμῶας, ut notant veteres, omnium primus τ' λογιῶν τίσασκεν γλῶσση ἐξέθηκε, nisi grammaticos lapsos esse, quod non insolentes taciunt, hac quidem in re malimus: cū alter ex altero falsum adducere, quā Hesiodum consulere maluerit. Heinsius.

Ibid. — πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἴαν Πλαττόμεναι] Postquā Jupiter reliquique Dii defuerunt esse αἴαν δαῖτες, & πλαττόμεναι, vicem eorum subierunt οἱ Δαίμονες. Postquā Jupiter in terris τοῖς δίκαις ἐπισκῶν defuit, id munus ad ejus vicarios rediit τῶς Δαίμονας, qui res forenses inspicere cœperunt, quod βασιλῆιον ab Hesiodo dicitur. Commodè autem duo hæc munera adscribit τοῖς Δαίμονας. Quia circa duo hæc totius ferè operis subjectum vertitur. Ceterūm πλαττόμεναι dicuntur οἱ τ' γεωργίας ἐπισκῶν. Apparent in Hesiodo passim veteris simplicitatis vestigia, in verbis non minùs quā in rebus. Est enim propriè πλῆτος ἢ ἐπιχερσία, seminum in terra absconditorum felix ubertas. Hesychius: Πλῆτος, ἢ ἐν τ' ἀπὸ γένων ἐπιχερσία, καὶ ἢ πασπαρμία, sicut apud Latinos Ope. Ops enim Terra mater est. Inopes sunt οἱ ἀγασθοί, & οἱ ἀποργοί. Hinc πλαττόμεναι dicti sunt Dii, qui τῶν ἐπιχερσιῶν promoverent, & quocumque modo terræ præsenserent. In sacris non aliter accipiebatur. Sic ἐν τοῖς Λαμῖναις, ubi ὁ δαδύχος gestans facem clamabat ΚΑΛΕΙΤΕ ΘΕΟΝ: id qui audiebant,

*Ære induti, passim oberrantes per terram,
Opum datores. atque hanc regiam dignitatem consecuti sunt.*

*Secundum inde genus multò deterius postea
Argenteum fecerunt cœlestium domorum incolæ,
Aureo neque corporis habitu simile, neque ingenio.
Sed centum annis puer apud matrem sedulam*

bant, respondebant ΣΕΜΕΛΗΙ' ΙΑΚΧΕ ΠΛΟΥΤΟΔΟΤΑ. Πλῦτον enim id dicebant quod in cornu copiarum continebatur: & τὸ κρηρῶν, id est, canistrum in quo sacra hordea erant, εὐπλῆτον vocabant. Hesych. εὐπλῆτον κρηρῶν, εὐ ἔχον πλῆτον. Ipsa autem hordea, utpote terræ fructum ita dicebant, ἀγρὸς πῆς, inquit, ἐπ' αὐτῷ εἰλάς. πλῦτον γὰρ ἔλεγον τὸ ἐκ τῆς κρηρῆς καὶ τῆς πυρῶν ἀφαιρούμενον. Hesychius.

130. Α'λλ' ἐμὸν μὲν παῖς] Α'λλὰ eleganter hoc loco pro αἰὲς ὅμως ponitur. Inferior quidem hæc ætas, inquit, & deterior superiore erat, αἰὲς ὅμως οἱ παῖδες, id est, quamvis multa erant, quam in superiori deteriora, hoc bonum tamen erat, quod pueri aliquamdiu simpliciter & sine malo, & ut Philosophi verbo utar, qui in Rheorici de hac ætate ita loquitur, αἰῶνες educabantur, apud matres suas. Jam quomodo intelligendus sit hic locus dicendum, quia à Græcis interpretibus id prætermisum. Sicut puellæ ad nuptias usque, ita filii, ut ab improbitate abstinerent omni, εἰς τὴν γυναικωνίπδα cum matribus suis & sororibus ablegabantur. Quod id diutius fiebat, eò simpliciores magisque malorum ignari, & ævi corruptelarum expertes credebantur. Quamquam etiam interdum, qui provectiores ætate erant, quoties locus in cœnaculo deesset, pransum cœnatumque mittebantur. Sic in Gallo Luciani Eucrates filium suum εἰς γυναικωνίπδα ablegat. Πάρεθι, ἴφθι, καὶ σὺ, ὦ Μίκυλλε, καὶ συνοδίησθαι μετ' ἡμῶν, ὅν τῃ γυναικωνίπδῃ. ἢ ἦν γὰρ ἐγὼ καλεῖσθαι μὲν τὸ μνηστὴρ ἐπαθεῖναι, εἰς σὺ χεῖρον ἔχης. Quod igitur diutius ibi versabantur, eò simpliciores erant. Hesiodus, ut ævi illius ἀνέκτατον notet & ἀκακίαν, centum annos in Gynæceo eos egisse dicit. Εἰς οἶκον autem est εὖ τῆς θαλάμῃς. ita enim locum illum vocant Ποῆται, qui Homerum sequuntur. Unde Theocritus, virginem innuptam, παρθένον ἐν θαλάμῃς dicit, quam τῇ νόμφῃ opponit, ut ad illum notamus. Οἶκος dixit Ποῆτα, ut Vitruvius, cum de eodem, nimirum, de Gynæceo, loquitur, lib. vi. c. xx. In his locis intus constituantur cœci magni, in quibus matres familiarum cum lanificiis habent sessiones. Hic mos post Hesiodi tempora corruptus fuit, cum scelestissimi Eunuchi matronarum ocos invaserunt. Hoc est, de quo tertio de legibus conqueritur Plato: Παισίδην ὑπὸ γυναικῶν τι καὶ ἀνδρῶν παιδεύονται αὐτῶν τὰς ψαῖς. Hesiodus: περίφωλ παρὰ μητέρας dixit, ut Lucianus μὲν τὸ μνηστὴρ ἐπαθεῖναι. Hesychius.

Ἐτίφειτ' αἰτάλων μέγα νήπιον ὃ ἐνὶ οἴκῳ.
 Ἀλλ' ὅταν ἠβήσειε, καὶ ἠβης μέτρον ἴκηται,
 Πανείδιον ζώεσκον ὅππῃ χρόνον, ἀλγέ' ἔχοντες
 Ἀφροδίαις. Ὑβραν γὰρ αἰγάδαλον σὺκ' ἐδυῖανται
 Ἀπὸ ἡλίων ἀπέχριν, ἐδ' ἀθανάτους θεράπευσαν
 Ἡθέλον, ἐδ' ἔρδειν μακάρεσσιν ἱεροῖς ὅππῃ βωμοῖς,
 Ἡ θεμῖς ἀνθρώποισι κατ' ἡθεα. τὰς μὲν ἔπειτα
 Ζεὺς Κρονίδης ἐκρυψε, χολέμενον ὄνεκα πρῶτος
 Οὐκ ἐδίδαν μακάρεσσιν θεοῖς οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν.

135

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸτο γῆν καὶ γαῖα κάλυψε,
 Τοὶ μὲν ὅππῃ χρόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται
 Δάπτεροι, ἀλλ' ἐμπης πρῶτ' καὶ τοῖσιν ὅππῃ δεῖ.
 Ζεὺς ὃ πατὴρ τρίτον ἄλλο γῆν καὶ μερόπων ἀνθρώπων
 Χάλκειον ποίησ', σὺκ' ἀργυρῶν ἐδὲν ὁμοῖον,
 Ἐκ μελιᾶν, δεινόν τε καὶ ὀμβραμον· οἷσιν Ἀρη
 Ἐργ' ἐμελε σονόεντα καὶ ὕβρεις· ἐδὲ π σῖτον
 Ἡδῖον, ἀλλ' ἀδάμαντον ἔχον κρατερόφρονα θυμόν
 Ἀπλάστοι· μεγάλη ὃ βίη καὶ χεῖρες ἀαπτοί
 Ἐξ ὧμων ἐπέφυγον ὅππῃ σιβαροῖς μελέεσσιν,
 Τοῖς δ' ἰὼ χάλκεα μὲν τείχεα, χάλκεοι δὲ π οἴκη,
 Χαλκῶ δ' ἐργάζοντο. μέλας δ' σὺκ' ἔσκε σίδηρον.
 Καὶ τοὶ μὲν χεῖρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμνύτες

140

145

150

131. Αἰτάλων] Αὐτόμενον. Griesius.

136. Ἐργὸς ἐπὶ βωμοῖς] An scribendum ἱερ' οἷς ἐπὶ βωμοῖς, hoc est, ἱερῶν. Homerus tamen ἄλλο δ' ἄλλο ἱερὸν θῆεν, hoc est, fecit. sacrificavit. ἔρδειν facere. Virg. Cum faciam vitulā. Idem.

137. Κατ' ἡθεα] An? per colonias, oppidatim, pagatim, supple sacra facere. placet. non ex more, ut vulgò exponitur. Idem.

138. Κρονίδης ἐκρυψε] Subintellige τῇ γῇ. Infra: αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸτο γῆν καὶ γαῖα κάλυψε. Idem.

141. Τοὶ μὲν ὅππῃ χρόνιοι] Tzetzes legit ἐπὶ χρόνιοι. Idem.

145. Ἐκ μελιᾶν] Scribendum ἐκ π μελῖς διπλὸν π, pro ἱμελῖς π διπλὸν π. Hesych. ἐμμελῖς, ἀνέμελῖς, ἀπμελῖς, ἀρμελῖς. ἐμμελῖς διπλὸν π ἐκ π μελῖς, sonus quasi dissonus, absonus. Aliò spectant quæ cecinit Virgilius Æn. VIII.

Hæc nemora indigenæ Fauni Nymphæque tenebant,
 Gensque virum truncis & duro robore nata. Idem.

148. Αἰ-

*Nutriebatur crescens valdè rudis domi suæ,
Cum verò adolevisset, & ad pubertatem venisset,
Pauçillum vivebant ad tempus, dolores habentes
Ob stultitias. injuriam enim pravam non poterant
A se mutuò abstinere, neque Deos colere
Volebant, neque sacrificare beatorum sacris in aris,
Ut justum est hominibus ex more. Hos quidem deinde
Jupiter Saturnius abscondit iratus: quia honores
Non dabant beatis Diis, qui Olympum habitant.*

*At postquàm & hoc genus terra occultavit,
Hi quidem terrestres beati mortales vocantur
Secundi: sed tamen honor etiam hos sequitur. (num
Jupiter verò pater tertium aliud genus variè loquentium homi-
Æneum fecit, omnino argenteo dissimile,
E fraxinis, vehemens & robustum: quibus Martis
Opera cura erant luctuosa, ac injuriæ: neque ullum cibum
Edebant, sed ex adamante habebant durum animum,
Inaccessi: magna autem vis & manus invicta,
Ex humeris, nascebantur in validis membris.
His erant ænea arma, æneaque domus:
Ære verò operabantur: nigrum enim nondum erat ferrum.
Et hi quidem manibus suis interfecti,*

148. Αἰπλοῖ] Idem ac αἰπλοῖ, vel ἀπῶ, qui inimicâ manu non possunt tangi, vel quibus manus injici non potest, sine periculo. Aliquoties in Herculis Scuto idem observavimus. Clericus.

151. Μίλας δ' ἴσας εἰδήσθ'] Si constarent sibi figmenta Poëtica, hanc progeniem occidisse oporteret, ante tempora Promethei; qui ferri cudendi artem invenisse à Poëtis, magno consensu, dicitur. Verùm non tantopere exulta erat ars mentiendi, iis temporibus, ut mendacii partes consentire necesse esset. Clericus.

152. Καὶ τοὶ μὲν χεῖρας] Non intellexerunt Græci interpretes & eum iis Latini ἀγέλας quas Poëta ponit inter λίξας diversarum ætatum. Quas sine λίξῃ interiisse dicit, eas ait vel δαμῆναι, vel θανάτῳ ἀγέλασθαι. Quas autem significare vult λίξας constitui ex se, nec interiisse funditus; ait ὑπὸ γῆς καλύψασθαι: quod primæ & secundæ ætati contigit. Tertia ætas contrà, de quibus: Καὶ τοὶ μὲν χεῖρας ὑπὸ σφραγίδι δαμῆναι εἶπεν ἱεὺς ἐνείωνται δόμοι κρυπτοῦ Αἰδίου Νάυροιο. Tales ἀγέλας

Βῆσαν ἐς ἑρῶεντα δόμον κρυερῷ Αἰδαο,
 Νώνυμοι θάνατον ἧ καὶ ἐκπαύλας περ ἰόντας
 Εἴλε μέλας, λαμπρὸν δὲ ἔλιπον φάος ἡελίοιο.

155

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῷτο γῆϋ καὶ γαῖα κάλυψεν,
 Αὔθις ἔτ' ἄλλο πέταρτον ὅππῃ χθονὶ πελυβοτείρῃ
 Ζῶς Κρονίδης ποίησε δικαιοτέρον καὶ ἄρειον,
 Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γῆϋ, οἱ καλέονται

Ἡμίθεοι περτέρῃ γῆρῃ κατ' ἀπείρονα γαῖαν.

160

Καὶ τὸς μὲν πόλεμός τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ,
 Τὸς μὲν ἐφ' ἐπὶ ἀπύλῳ Θήβῃ, Καδμητὶδὲ γαίῃ,

Αἰσχυρὰί Homero familiares sunt. Sic Iliad. Γ. Ὀπύνερε πῖδὲ ἔργα
 μετ' ἀμφοτέρωσιν ἔθηκε τὸν δὲ ἀποφθίμενον δύνειν δόμον Αἰδῶ εἶπαι.
 Ubi manifesta fit Αἰσχυρὰ, non placet tamen frigida illa Grammati-
 corum, Eustath. τὸ δὲ ἀποφθίμενον δύνειν εἰς αἶδω, πρὸς διαστολὴν εἰρηται
 τὸ δὲ φθόρου μυσθολογίαν δύνειν εἰς αἶδω, ὅπου ὁ Περικλῆς, καὶ ὁ Θεσεύς,
 καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ ὁ Ἡρακλῆς. Sicut igitur ibi Homerus ἀποφθίμενον
 δύνειν εἰς αἶδω dixit, πρὸς Αἰσχυρὰ: ita Hesiodus homines ætatis ter-
 tiæ, βῆσαν εἰς αἶδω, sed δευκαδέντες ὑπὸ σφαιρῇ χειρὶ: secundò γυνύ-
 ρας. Observatio illa etiam magis necessaria est in Heroum ætate,
 quam duplicem facit: eorum qui Thebanum bellum gesserunt, &
 qui Trojanum. Priores interiisse dicit sine λῆξί, sicut tertiam: po-
 steriorēs partim interiisse, partim λῆξιν habuisse, idque cō μυσθολογίᾳ
 ἔπαις. Divisio quam malè perceperunt interpretes, ibi est:

Εὐθ' ἦτοι τὸς μὲν θανάτῳ τέλῳ ἀμφοτεράλυσεν,

Τοῖς δὲ διχ' ἀνθρώπων.

Illud enim τὸς μὲν & τὸς δὲ eos distinguit qui funditus interierunt,
 ab iis qui translati in beatorum insulam fuerunt. Qualis apud Home-
 rum Menelaus est, cui prædicit Proteus:

Σοὶ δὲ εἰ θεοφάθῳ ἐπὶ διοτρεφὶς, εἰ Μενέλαε,

Ἀρχὴ εἰς ἱπποδότῃ θασείῳ, καὶ πότμῳ ἐπιστάτῃ,

Ἀλλὰ σ' εἰς Ἡλύσιον πτόδιον, καὶ πύργῳ γαίης

Ἀΐνεται πύμψουσιν

Hoc Hesiodi loco decepti fuerunt ii, quos magistri notant insulas
 beatorum Thebis constituisse. Thebanos Hesiodus sine λῆξί, suo sce-
 lere, interiisse dicit, nec λῆξιν constituisse. Trojanos partim interiis-
 se, partim λῆξιν constituisse cognominem, id est, Hecōicam; qui-
 bus opponuntur αἱ γυνύρας θήσκοντες. Ex iis maximè excipiebantur
 illi qui in undis perierant, quorum præcipuus fuit Ajax, cui ne lo-
 cum quidem in sua γυνύα concessit Homerus, quòd funditus interiis-
 se existimaretur. Quòd & Synesius notavit: Εἰ μὲν δὲ εἰς τῆς θανάτου
 ὁμῆρας

Descenderunt tenebricosam in domum horribilis Plutonis

*Ignobiles: mors autem, tametsi terribiles erant,
Invasit atra, splendidumque liquerunt lumen solis.*

*Sed postquam & hoc genus terra operuit,
Rursum aliud quartum in terra multorum alumna
Jupiter Saturnius fecit justius & melius,
Virorum heroium divinum genus, qui vocantur
Semidei, priore atate, per immensam terram.
Hos quoque bellumque malum & pugna gravis, (ram,
Alios quidem ad septem portas habentes Thebas, Cadmeam ter-*

ἄμνημί σοι Διὸν ὃν φιλοσοφία προσέειπεν, τὸ Ὀμηρικὸν ἔλεγετιν εἰσὶν, μὴ
ἀρετῇ ἀλυσθῆναι, ἢ κατ' ὕδαλ' ἰναιῶν, ἑλθεῖν εἶναι καὶ αὐτῆς τ' ψυχῆς.
ἀλλὰ γὰρ ἐπὶ ὅπως τ' ἐπὶ πῶν, Αἴας δ' ἐξαπαλῶν ἐπὶ πῶν ἀλμυρῶν ὕδαρ, ἢ
ἐν θαλάττῃ ἰναιῶν ἀπελθόντων ἀπαλῶν εἶναι πάλιν. εἰδὶνα γὰρ αἴαν
ἐξαπαλῶν φησὶν, ἀλλ' ἐκαστὸν λησθήσκον, αἰδὼς δ' ἐβόηκεν. ταῦτ' ἀρετῇ
καὶ ἐν δυνάμει ἰσχυρίαν ὁ μικρὸς Αἴας εἰδόμενός τ' ὁράμενός τ' εἰσπύρεται), οἷς τ' ψυ-
χῆς σὺν οὐδὲς ἐν αἰδῇ. *Heinsius.*

158. Δικαιοπρεπὴ] Si ætas illa melior fuit antecedente, sceleratissimam profectò fuisse priorem oportuit: quæ enim scelera de hac non narrantur? Quàm conscelerata fuit Oedipi familia? Quàm malī homines, Troicis temporibus? Verùm *Homerus* usque aded laudarat eos, qui ad Trojam bellum gesserant, tamque caros Diis descripserat, quamquam meros latrones, si rem introspeciamus; ut *Hesiodus* deteriores eos superioribus dicere ausus non fuerit. Sic temerariæ priorum ætatum laudes ad posteros transmittuntur, & quos vituperaremus, si de iis sine præjudicio judicaremus, ad cælum tollimus, quia sunt olim à Majoribus nostris, præ imperitiâ, laudati. *Clericus.*

162. Τὰς μὲν ἐφ' ἐπαυλῶν] Intelligit non tantum τὰς ἐπὶ ἐπὶ
Θήβαις dictos, sed etiam eos qui Ε'πήγοι dicebantur, id est, τ' ἐπὶ
τ' ἐπὶ Θήβαις filios. Utrique Thebas adorti sunt. Diodorus Siculus
libro III. Οἱ δὲ τῶν παίδων Ε'πήγοι ἐνομοθέτητες, τ' τ' πατέρων ἰναι-
των ἐπὶ τῶν, ἔγνωσαν ἐρετῶν καὶ ἐπὶ τῶν Θήβαις. Æschylus quoque
non tantum Ε'πὶ ἐπὶ Θήβαις tragediam, sed etiam Ε'πήγοις scripsit.
Ex ea interpretes Pindari versus αἰεὶ κρείστων adferunt: καὶ καὶ Αἰχ-
λ' ἐν Ε'πήγοις.

Λοιβὰς Διὸς μὲν πρῶτον ἀρετῆς γάμον
ἦρεν π, πῶν π δόσπερ κρείστων γάμον.
Τελίκο Διὸς σπῆρ' ἐκταίαν λίβα.

qui corruptissimè ibi scribuntur. Et Androgonus ab Athenæo narra-
tur εὐμερῆκειν τὰς Ε'πήγοις. *Heinsius.*

Ωλεσε μαρναμένης μήλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο
 Τὸς ᾧ καὶ ἐν νήεσσιν ὑπὲρ μέγα λαΐτμα θαλάσσης
 Ἔς Τροίην ἀγαγών, Ἑλένης ἕνεκ' ἠυκρόμοιο
 Ἐνθ' ἦτοι τὸς μὲν θανάτῳ πέλας ἀμφεκάλυψε.
 Τοῖς ᾧ δὲ χ' ἀνθρώπων βίον καὶ ἦθε' ὁπίστας
 Ζῶς Κρονίδης κατένασσε πατὴρ ἰς πείρατα γαίης.
 Τηλὲς ἀπ' ἀθανάτων τοῖσι Κρόνῳ ἐμβασίλδαι.
 Καὶ τοὶ μὲν ναίεσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
 Ἐν μακάρων νήσοισι παρ' Ὀκεανὸν βαθυδίνην

165

170

163. Μήλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο] *Κτημέτων*. hoc est, regum, regni. *Quietus*.

163. Μήλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο] Tametsi rectè Interpretes Græci observarunt *μήλων* hic dici metonymicè omnis generis divitias; tamen vertendum non censuimus *opes*, pro *ovibus*, in translatione verbis usque adeo restricta; cum nihil vetet *oves* nos in ea interpretari, ut *μήλων* in Græcis *Hesiodi* verbis. Hebræi *מִקְנֵה* *mikneh* promiscuè vocant *divitias* & *pecudes*; quia, ut omnibus notum, divitiæ antiquissimis temporibus in pecudibus præsertim erant sitæ. *Clericus*.

165. Ἡθια] *Lucretius* quietes vocat. *Scaliger*.

171. Ἐν μακάρων νήσοισι] Etiam si *Homerus* insulas non memoravit, attamen plerique eum auctorem hujus fabulæ fuisse volunt; inter quos *Strabo*, qui Lib. I. à Poëta *Elysium campum* dictas *beatorum insulas* fuisse contendit. Profert p. 2. celebrém locum ex *Odyss. Δ.* ubi describuntur campi *Elysi*. Quibus subjungit: καὶ αἱ τῶν μακάρων δὲ νῆσοι παρὰ τῇ μαυρεσίας εἰσὶ τῇ ἰσθμῷ δούρι: *beatorum verò insulæ sunt è regione ultima Mauritania ad occasum*. Attamen *Elysi* campos quærit etiam in continente *Hispania*, addit enim: καὶ δὲ μὲν σιωνίχῃ τὸ τῇ ἰσθμῷ τὸ πύργῳ πύργῳ: *eodémque Hispania occidenti fines pertinent*. Verùm hoc posterius copiosius proficitur Lib. III. p. 103. & seq. ubi docet Poëtam, cum sciret multas expeditiones in extremam usque *Hispaniam* susceptas fuisse, & de fertilitate earum orarum à *Phœnicibus* aliquid rescivisset, ibi piorum sedes sitas & *Elysium campum* finxisse. Adfentitur ei *Eustathius*, ad memoratum *Homeri* locum, cujus imitatore *Hesiodum* hic esse leberide cæcior viderit. Ita etiam senserat *Plutarchus*, quem vide non procul ab initio vitæ *Sertorii*. *Hac ex schedis paternis*. Ceterùm quod habet *Strabo* de *Phœnicibus* qui fertilitatem Bæt. cæ *Homero* descripserant, vim ostendit *Sam. Bocharti* inveniendæ rationis, cur campi illi *Elysi* dicti sint. In lingua, nimirum, *Phœnicia*, *עֵלִיזִי* *halizim* dicuntur *gaudentes*. Eum adi *Chanaanis* Lib. I. c. 34. Non equidem crediderim *Homerum* finxisse esse aliquam beatitudinem post hanc vitam, de qua nemo

*Perdidit pugnantes propter oves Oedipi;
 Alios verò in navibus trans ingentem maris amplitudinem,
 Ad Trojam ducens, Helena gratiâ pulchricoma:
 Ubi mors quoque oppressit illos.
 Iis autem seorsum ab hominibus vitam & sedem tribuens
 Jupiter Saturnius pater constituit eos ad terra fines.
 Procul ab immortalibus Saturnus horum Rex est.
 Et ii quidem habitant securum animum habentes
 In beatorum insulis, juxta Oceanum profundum,*

nemo antè, apud Græcos, quidquam dixisset; sed cùm dudum recepta hæc esset opinio, nec constaret quo rerum naturæ loco collocandi essent beati animi, ex ingenio sedes felicitatis illius in ultima Hispaniâ, aut in Insulis Fortunatis, posuisse. *Clericus.*

. 171. Παρ' Ὠκεανὸν βαθυθύλῳ] Veteres Critici, totum hoc, παρ' Ὠκεανὸν, interpretati primò omnium videntur ἰνὰ τῷ αἰέρι: postea vocem Ὠκεανὸν ita sumserunt, quasi quæ per se τὸ αἶμα designaret. Hesych. Ὠκεανὸς αἶμα. θάλασσα. Item, Ὠκεανοῖο πόρον, τὸ αἶμα οἷς ἐν αἰ ψυχῇ τὸ πλῶτον τῶν ἀπὸ χερῶν. Postremò alia. Atque hinc Heroas suos, qui παρ' Ὠκεανὸν constituuntur, *Aëris in latæ campis constituit Maro.* At Græci interpretes magno se αἰσπημάτων traduxerunt, cùm, παρ' Ὠκεανὸν, verterunt, κατὰ τὸ Ὠκεανὸν, quod & reliqui secuti sunt. Melius multò & prudentius Silius, *Ultra Oceanum* reddidit lib. XIII.

*Verùm ultra Oceanum sacro contermina fonti,
 Lethæas latices & sacra oblivis potat.*

Quod Græcè esset πῶς τὸ Ὠκεανὸν. Ceterùm cur ibi Heroas constituat Hesiodus, ratio hæc est. Oceanum veteres causam aliquam statuebant τὴν αἰδὸν διαίτης, quæ justissima & facillima, καὶ μὴ διαγισσόντες, è terra petebatur priùs: postea cùm Oceanum πῶς εἶναι tentarent, actum de justitia fuit. Atque hæc causa vera est, cur Hesiodus vitam illam, quam Homerus βίον ῥήϊον vocat, ultra Oceanum esse voluerit, quòd nihil plus commercii cum Oceano & ejus præfide Fortuna haberet. Hinc Pindarus, in multis Homeri & Hesiodi interpretes, eleganter, ubi αἰετὶ μακρίαν & eorum ἵκων agit, negat illis πόρον ὕδατος αἰετὶ διατταν εἶναι. Quem locum in hanc sententiam & Theon adducit. Verba ejus sunt ad illum Arati, ubi Astræa describitur, & de sæculis agitur: Αὐτὸς δὲ ἔξωον. χαλεπὴ δὲ ἀπὸ κείνου θάλασσα. ἐκείνη τὰ ἐπιχόρια ἔχει πὶ καὶ ἔρεισον. καὶ Πίνδαρος, Οὐδὲ πόρον ὕδατος αἰετὶ διατταν. Ubi legendum κατὰ αἰετὶ διατταν ex ipso Pindaro. Opponit κατὰ διατταν Oceani, τῇ ῥήϊον βιοτῇ. Quamvis nobis ipse Arati locus quoque usui esse potest, ubi hunc βίον ῥήϊον describens Oceanum

Ὀλβιοὶ ἥρωες· τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν
Τεὺς ἔπεσθ' ἑτάμοντα Φέρει ζείδωρσθ' ἄρεσθ'.

Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφειλον ἐγὼ πτόμπλοισι μετεῖναι
Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρὸς θεοὺς θανεῖν ἢ ἔπειτα γῆρας.
Νῦν γὰρ δὴ γῆσθ' ἐς ἰσθῆραον· εἰ δέ ποτ' ἤμαρ
Παίονται καμάτε καὶ οἰζύσθ', εἰ δέ τι νύκτωρ
Φθιρόμβιοι· χαλεπὸς γὰρ θεοὶ δάσυσσι μερόμηναι.
Ἀλλ' ἐμπης καὶ τοῖσι μεμίζεταί ἐσθλὰ κακῶσιν.
Ζεὺς δὲ ὀλέσθ' καὶ τῷτο γῆσθ' μερόπων ἀνθρώπων,

175

180

num ab illis sejungit: Ἀὐτὸς δὲ ἴδων. χαλεπὴ δὲ ἀπίστος θάλασσα,
καὶ βίον ὕπνῳ ὡς λήπρῳ ἡγήσασθαι, Ἀλλὰ βίος καὶ ἄρεσθαι. Sicut ante
ἐπιθυμίας & τὸ ἐπιθυμητὸν, Oceanus ignotus erat, ut semotus: ita
Heroum καὶ τὸ μακάρων animæ ultra Oceanum constituuntur, quod ex-
tra ἐπιθυμίας sint, qua qui carent βῆτα ζῶειν dicuntur. Veteres enim,
teste Synesio, qui hunc Arati locum ἐν τῇ Περὶ φυσικῆς eleganter in-
terpretatus est, justitiæ locum esse existimabant ἀδικημάτων μερίδας,
καταπλίας δὲ λήπτων ἀδικίας. Hesiodus in hoc libro (nam in eo labo-
ramus ut auctorem, præcipuèque mentem hujus libri interpretemur)
injustitiæ poenam constituit τὸ Ὠκεανὸν, tamquam necessarium, à quo
etiam justos separat: quibus hoc præmium proponit, futurum, ut
ne Oceano quidem opus habeant. Θάλασση δὲ ἀγαθοῖσι διαμπερές, εἰ δὲ
ἐπὶ γῆν Νείσοισι, καρπὸν δὲ φέρει ζείδωρσθ' ἄρεσθ'. Ipse Poëta cur He-
roas suos παρ' Ὠκεανὸν constituat, causam satis ostendit, cum addit,
τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν Τεὺς ἔϊται ἑτάμοντα Φέρει ζείδωρσθ' ἄρεσθ'. Ter-
ra enim fructum, quem βίον βίον vocant, Oceano opponit, sicut
Horatius paratas epulas, ut alibi ostendimus, παρὶ τῶν μετρημάτων. Po-
terat præterea epithetum βαθυδίνης grammaticos in officio continere,
& eorum deprecari ambitionem, ne multa de voce Oceani dicerent,
quæ nihil præter ostentationem nobis eorum detegunt, ut cum de
Horizonte & aliis. At Homerus, ex quo tam multa nugati sunt,
simplicissimè locutus erat, cum εἰ μακάρων νόστον dixerat. Ἀλλὰ αἰὲν
Ζεφύροιο λυγροπείους αἴτης Ὠκεανὸς αἰνέσει. Duo enim significarat Poë-
ta: primò secutus opinionem eorum, qui Oceanum patrem vento-
rum statuunt, pro diversis ejus partibus, sicut Herodotus fluvios τῶν
αἰθῶν, id est, vaporum, qui ab aliis νεφέλαι dicuntur: unde Nilus
αἰνέφελος à quodam dicitur. Secundò, ostendit situm eorum πρὸς
δύσιν esse, quem ubique ex ventis designat: nec enim voce Zephyri
ibi Poëta utitur κατὰ τὸ ἐπιπλόν, ut magistri loquuntur, & frustra:
vel, quod sæpè facit, ὡς πᾶσι φίλων ἀνθρώπων μέλισσα, sed ut dixi. No-
tarunt jam olim etiam veteres Homeri interpretes toto hoc opere τὴν
θάλασσαν καὶ τὸ Ὠκεανὸν Ἡσίοδῳ βλάβησιν εἶναι. Ceteri Poëtæ cum He-
siodum

Felices heroës: his dulcem fructum

Ter quotannis florentem profert fecunda tellus.

O utinam ego quinto non interessem

Homini generi, sed aut mortuus esse prius, aut postea natus!

Nunc enim genus est ferreum: neque umquam aut die

Quiescent à labore & miseria, aut nocte

Corrupti: graves verò Dii dabunt curas.

Sed tamen & hisce-admiscebuntur bona malis. (num,

Jupiter autem perdet etiam hoc genus variè loquentium homi-

nodum & Homerum non benè percepissent, ipsum Ὀκείων sedem beatorum statuerunt. Plato in Phædone τὸ Ὀκείων τῷ Ἀχίλλει simpliciter opponit: quod spectasse videntur etiam i, quos Patriarcha Photius notat scripsisse, τὴν εἰς αὐτὸν κείμενον παρὰ τὸ Ὀκείων γὰρ Ὀδυσσεὺς, ὃ καὶ τὴν Σικελίαν. ubi παρὰ Hesiodico modo sumitur. Heinsius.

174. Μακρὸν ἔπειτ' ὄφελον ἐγώ] Hunc locum eleganter expressit Valerius Cato:

Ergo quod Dens atque Heros, cur non minor atas?

Infelix ego, non illo qui tempore natus,

Quâ facilis natura fuit: sors ô mea lava

Nascendi, miserâque genus, & sera libido

Tanta mea, &c.

Opponit minorem ætatem, id est, τὸ πρῶτον γένος, ὅτε καὶ ἦσαν Deos ætatem auream vocat: quia ætas illa τὴν δαίμονας καὶ ἀλγὺν constituit. Facilem naturam dixit, τὸ ῥῆγρον βίον. Legendum autem versu secundo, Sors ô mea lenta Nascendi. Ita planè mentem Hesiodi dat. Heinsius.

175. Ἡ ἔπειτ' ὄφελον] Hoc est, post quintam generationem, quasi sequentes meliores sint futuræ. Guetus.

176. Νῦν γὰρ ἡ γένος ἐν τῷ παλαιῷ] Ætas igitur hæc proximè successerat Troicæ. Quando autem hic ætatem dicimus, intelligimus γένος, hoc est, prolem quamdam hominum, non intra triginta, aut triginta quinque annos, natotum, sed per majorem annorum numerum florentium. Ceterum quid deterius habuerint Hesioidea tempora Troicis, me nescire fateor. Præsentia, nimirum, dumtaxat mala sentimus, præteritorum obliti. Clotius.

176. Νῦν γὰρ δὲ] Τὸ νῦν hoc loco ex illis vocibus est, quæ sumi παλαιῶς à Grammaticis dicuntur: tale est illud Homeri:

νῦν γὰρ καὶ ἔλθεις πόλιν ἀνταγῆαν.

Εὖτ' ἂν γενόμενοι πολιοκρόταφοι πελέθωσιν.
 Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοῖός, ἔδὲ τι παῖδες,
 Οὐδὲ ξεῖνός, ξεινοδόκῳ, καὶ ἐπαῖρ' ἐπαίρω,
 Οὐδὲ κασίγνητός, φίλος ἔσεται, ὥς τὸ παῖρ' περ'
 Αἴψα ἣ γηράσκοντας ἀπμήσχει τὸκῆας.

185

Μέμψονται δ' ἄρα τὰς χαλεποῖς βάζοντ' ἐπέεσσιν
 Σχέτλιοι, ἔδὲ θεῶν ὅπιν εἰδότες· ἔδὲ μὲν οἳ γὰρ
 Γηράντεσσι τοκῶσιν ὅτ' ὄρεπλήγεια δοῖεν,
 Χειροδίκαι. ἔπερ' δ' ἐτέρῃ πόλιν ἐξαλαπαξέει
 Οὐδέ τις δῖος κεν χάρις ἔσεται, ἔπε δικαίῃς,
 Οὐτ' αἰαθῶ. μᾶλλον ἣ κακῶν ῥεκτῆρε καὶ ὕβρει
 Ἀνέρεσσι πμήσχει. δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδῶς
 Οὐκ ἔσται. βλάβη δ' ὁ κακὸς τ' ὀφείονα φῶτα,

190

182. Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοῖός] Ex his ferrei sæculi notatur infelicitas, in quo permolere alienas uxores vulgatum erat: contra inter præcipuas felicitatis notas recenset Hesiodus, in sequentibus, similitudinem liberorum cum parentibus, v. 235. Quod habet Poëta, quia Veterum ea erat opinio, dissimiles parentibus partus pro non legitimis habendos, ut qui adulterii suspicionem moverent. Res manifesta fit ex hisce Catulli versibus, in Juliz & Mallii Epithalamio:

*Torquatus volo parvulus,
 Matris è gremio sua,
 Porrigens teneras manus,
 Dulce rideat ad patrem
 Semibiante labello.*

*Sit suo SIMILIS patri
 Mallio & facile insciis
 Noscitur ab omnibus,
 Et PUDICITIAM sua
 Matris indicet ore.*

Sic & Theocritus in Encomio Ptolemæi:

*Ἀστὺς δὲ γυναῖκας ἐπ' ἀλλοτρίῳ τότ' αἶν,
 Πῆιδιαι δὲ γοναί, τέκνα δ' οὐ ποτ' ἰσικῶτα πατρί:*

*Mulieris autem conjugali amore carentis in alieno viro semper est animus.
 Sed facilis cognitus est soboles, nec liberi umquam sunt similes patri. Ex paternis schedis. Clericus.*

182. Οὐδὲ τι παῖδες.] Hic distinguendum videtur, & πλεῖστα πρὸς τὴν
 ponenda post παῖδες. *Guicetus.*

186. Βάζοντ'] Βάζοντι pro βάζοντες, ut ἄραον ἴοντι Homero. Sed iste
 versus ὑπονοεῖται. *Idem.*

187. Οἰδῶ

Quum vix nati canescant.

Neque pater cum liberis concordat, neque liberi cum patre,

Neque hospes cum hospite, neque amicus cum amico,

Neque frater amicus erit, ut antehac :

Celeriter verò senescentes contumelia afficient parentes.

Incusabunt autem illos molestis alloquentes verbis

Impii, neque Deorum vindictam veriti. neque hi sanè

Senibus parentibus educationis pramia reddent

Violenti. alter autem alterius civitatem diripiet.

Neque ulla pii gratia erit, neque iusti,

Neque boni. magis verò maleficum & injurium

Utrum colent. Iustitia autem in manibus & pudor

Non erit. Lædētque malus meliorem virum,

187. Οὐδὲ θεῶν ὅποι εἰδότες] Neque Deorum ultionem veriti. non, oculum. hoc est, poenam quæ à tergo sequitur. Tibull. Nesciat ultorem post caput esse Deum. Σχέτλιος. à χίω, χίτης, ἄχλιος. item à χίτω, χίτλω, χίτλος, χίτλιος, coercendus, malus, miser. Idem.

189. Χειροδίκαι] Observarunt jam olim veteres commentatores in Homero & Hesiodo πάθος quoddam in compositis quibusdam ἀντιπείρωσι: quod directe cum simplicibus pugnat. Sic μέγας θυμὸς, τὸ πολὺ ἔχει, cum μεγαθύμος sit ὁ μεγαλόφρων in virtutibus, καὶ μεγαλόψυχος. Sic ὁ δίκαιος ἐν χερσὶν ἔχει est ὁ δίκαιος, χειροδίκας ὁ ἀδίκος. Utrumque notavit vetus quidam magister olim ad Poëtam: Μέγας μὲρ ἢ θυμὸς, τὸ πολὺ ἔχει. μεγαθύμος δὲ, ὁ μεγαλόφρων καὶ μεγαλόψυχος. ὅτε καὶ παρ' Ἡσιόδου ἀφ' οὗ τοῦ χειροδίκας, καὶ ὁ ἐν χερσὶν ἔχων τὴν δίκην χειροδίκας μὲρ ἢ συνδίκας ὁ βίαιος, καὶ οὐκ ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλ' ἐν χερσὶ τοῖς ἰαυτοῦ, πείρωσι ἔχων τὴν δίκην. δίκην δὲ ἔχων ἐν χερσὶν, ὁ δίκαιος καὶ αἰεὶ ἀπὸ χερσὶν οὐκ ὀφείλει τὴν δίκην. Utrumque tamen pro altero poni potest, ut jam videbimus. Heinsius.

190. Οὐδὲ τις ἀδίκος] Subintellige ἀνδρὸς. Guetius.

191. Ὑβερὺ pro ὕβερτῳ, quamvis possit excusari. Schliker.

191. Ὑβερὺ] Ὑβερὺ ὁ ἀδίκος; ὕβερτος. Guetius.

192. Δίκη δὲ ἐν χερσὶ καὶ αἰδώς Οὐκ ἔστι] Distingui hoc modo etiam aliâ ratione & contrariâ potest. μάταιοι δὲ κακῶν πεπλησμένοι καὶ ὕβερ Αἰδώς ἡμῶν οὐκ ἔστι. δίκη δὲ ἐν χερσὶ καὶ αἰδώς Οὐκ ἔστι. Illud autem δίκη δὲ ἐν χερσὶ, tum eadem ratione dicetur, quâ χειροδίκαι infra dicuntur οἱ ἀδικοί. Sic nunc δίκη δὲ ἐν χερσὶ ἔστι, est, αἰδώς ἔστι. Nam idem illud πάθος significationis contrariæ in simplicibus esse potest, quod in composito. Euripides Bacchis χερσὶν δίκην dixit τὴν βίαν, καὶ τὴν βίαν. Καὶ τὴν μὲρ αἰνέσιδος, ὡς καὶ παρὰ Μυκαρρίνῳ ἔχουσι ἐν χερσὶ δίκην. Heinsius.

Μύθοισι σκολιοῖς ἐπέων, ἔπει δ' ὄρεον ὀμεῖται·

Ζῆλ' δ' ἀνδράποισιν οἷζυροῖσιν ἅπασιν

195

Δυσκέλαδ'· κακὸν χαρὶ· ὁμαρτύσθ' ἐν γερῶνι.

Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλύμπῳ ἀπὸ χθονὸς ἑρυσσείης·

Λαοκτοῖσιν φάρεας· καλυψαμένην χροά· καλὸν,

Ἀθανάτων μὲν Φῦλ' ἴτελιν, περιλιπόντ' ἀνδρώπας,

Αἰδῶς καὶ Νέμεσις. τὰ γὰρ λείπεται ἄλγεα λυγρὰ

200

Θνητοῖς ἀνδράποισι. κακὸν δ' ὅσ' ἔσεται ἀλή·

Νῦν δ' αἶνον βασιλεύσ' ἐρέω φρονέεσσι καὶ αὐτοῖς.

Ὡς ἱρήξ' προσέειπεν αἰηδόνα ποικιλόδεχρον,

Ἵψι μάλ' ἐν νεφέεσσι φέρων ὀνύχεας· μεμαρκῶς.

Ἡ δ' ἐλεὼν, γναμπτοῖσι πεπαρμένη αἰμὴν ὀνύχεας,

205

Μύρετο. τὴν δ' ὅγ' ἔθηκερπείως πρὸς μῦθον ἔειπε·

Δαιμονίη, Πάλεακας; ἔχ' ἔνυ σὲ πολλὸν δρεῖων.

Τῇ δ' εἰς, ἥ σ' ἂν ἐγὼ περ ἄγω, καὶ αἰοιδὸν ἔσσω.

Δείπνον δ' αἶψ' ἐθέλω ποιήσασθαι, ἥ με μῆσσω.

Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀνιφειρίζων·

210

Νίκης περ σέρεται, πρὸς τ' αἰχμαῖσιν ἄλγεα πάχ'.

Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἱρήξ', ταυσιπλερὸν ὄρενις.

Ὡ Πέρση, σὺ δ' αἶκε δίκης, μηδ' ὕβριν ὀφειλῆς.

Ἵβρις γάρ τε κακὴ δειλῶ βροτῶν. ἔδ' ἔμην ἐσθλὸς

Ῥηϊδίως φερέμεν δυνάτα, βαρύνῃ δέ θ' ἔσθ' αὐτῆς,

215

194. Ἐπέων] Appellans, incessans, increpans. ἐπέων. ἐπὶ δ' ὄρεον ὀμεῖται, hoc est, ἐπιμαίεται ὄρεον. τρυφῆς. *Quietus*.

196. Δυσκέλαδος] Κακὸς φῆμας ἐγγίρει, malos rumores. alias rancus. malè exprobat. *Idem*.

199. Ἰόν] Abibant, ut inferiūs, λέγεται. *Idem*.

200. Νέμεσις] Vide dicta ad Theogoniam v. 223. Hæc est altera illa Nemesis, quæ homines, non secus ac pudor, ad virtutem incitabat. Proprie est νῆμισις, justa vituperatio, quo sensu sæpè, apud *Homerum*, occurrit, ut animadvertit *Eustathius*; cuius vituperationis metu, à delinquendo abstinemus. Ideò cum Pudore conjungitur hæc ab *Hesiodo*. Quare idem Grammaticus observavit ὅτι ἡ Νέμεσις πρὸς τὴν Αἰδῶν ὡς πρὸς τὴν λέγεται, Αἰδῶς περὶ ἡ δὲ τὴν Νέμεσιν γνομένη ἐπιστροφή, Νέμεσις δὲ ἡ μάλιστα ἐκ τοῦ ὅτι αἰδούμεθα γνομένη: Nemesein esse correlatam ad Pudorem; Pudor enim est attentio orta propter Nemesein, (scu Castigationem) Nemesis verò vituperatio ab aliquo quem reveremur profecta.

Verbis injustis alloquens, pejerabit verò.

Livor autem homines miseros omnes

Malos rumores spargens, malis gaudens comitabitur in viso vultu.

Tum demum ad cælum à terra spatiosa,

Candidis vestibibus tectæ corpus pulcrum,

Ad Deos ibant, relictis hominibus,

Pudor & Nemesis. relinquentur autem dolores graves

Mortalibus hominibus. mali verò non erit remedium.

Sed nunc fabulam regibus narrabo quamvis ipsi sapiant.

Sic accipiter affatus est lusciniam canoram,

Altè in nubibus ferens unguibus correptam.

Illa verò miserè, curvis confixa unguibus,

Lugebat: eam autem ille imperiosè compellavit.

Infelix, quid strepis? habet te multò fortior.

Hac vadis, quà te duco, licèt sis cantatrix.

Utrum verò libet, vel epulabor te, vel dimittam. (dere:

Imprudens autem, quicumque voluerit cum potentioribus conten-

Quippe victoria privatur, & præter convicia dolores patitur.

Sic ait velox accipiter, latis alis prædita avis.

O Persa, tu verò cole justitiam, neque injuriam fove.

Injuria enim perniciofa est tenui homini. nam nec dives

Facile ferre eam potest, gravatúrque ab illa,

profecta. Loca Eustathii indicabit Index Romanus. Hanc Nemesis, pro more suo, *ἡσίοδος* Hesiodus. Altera Nemesis fuit Dea Justitiæ præses, quæ peccata plectere putabatur & quam descripsit Ammianus Marcellinus Lib. XIV. C. II. ad quem vide Interpretes, ut & ad Aët. XXVIII. 4. Clericus.

203. Παικίλιδιαι] Collo variegatam. vulgò canoram. Guilelmus.

205. Πιπτεμένη ἀμφ' ἐνύχασιν] Ἀμφιπιπτεμένη ἐνύχασιν. Idem.

207. Δαιμονίη ἢ λίλακας] Ἀ δαίμων, δαίμων ἢ τυχὴ, δαιμόνιος, infortunatus, infelix, Interdum fortunatus, beatus, ut II. β. π λίλακας;] quid strides? vers. seq. τῇ δ' εἰς] Hac ibis. Idem.

214. Ὑπερ γὰρ π χυκὴ] Τὸ χυκὸς τῇ ὑπερ. vid. Tzetz. Guilelmus.

216. Εὐρύφῃ] Φι adnexum est hic recto casui, cùm proprium sit obliquorum. Scaliger.

Ἐγκύρσας αἴτησιν· ὁδὸς δ' ἐτέρῃφι παρελθεῖν
 Κρείσσων ἐς τὰ δίκαια· δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴχθη,
 Ἐς τέλει ἐξελεῖσθαι παθῶν δέ τε νήπιον ἴγνα.
 Αὐτίκα γὰρ τέχῃ Ὄρεος ἅμα σκολιῇσι δίκησιν.
 Τῆς ᾗ Δίκης ῥόθον ἐλκόμενης ἢ κ' ἀνδρες ἄχρασι
 Δωροφάγοι· σκολιαῖς ᾗ δίκαις κείνωσι θέμιστας.
 Ἡ δ' ἐπετα κλαίεσσι πόλιν τε καὶ ἡθεα λαῶν,
 Ἡέρεο ἐσαμμένη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρουσα,
 Οἳ τὰ μιν ἐξελάσσει, καὶ οὐκ ἰδέσθαι ἐκίμαν.
 Οἳ δ' ᾗ δίκῃ ξείνοισι καὶ ἐνδήμοισι διδῶσιν
 Ἰθείας, καὶ μὴ τι παρεκβαίνουσι δικάϊα,
 Τοῖσι πέθηλε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθρώποι ἐν αὐτῇ.
 Εἰρηνὴ δ' αἰνὰ γλυκὺ κροτοφόον, ὅδε ποτ' ἀνπίης
 Ἀργαλέον πόλεμον περμαίρεται ἑρῦονα Ζεὺς,

220

225

216. Ἐτέρῃφι παρελθεῖν] Καθ' ἑτέραν μερίδα. ordo, ὁδὸς δ' ἢ παρελθεῖν οἰς τὰ δίκαια κρείσσων. Vel sic, ἐτέρῃφι δ' ἢ ὁδὸς ἢ π. ἐτέρῃφι ex alia parte. *Idem.*

217. Ὑπὲρ ὕβριος ἴχθη.] Ὑπέρχθη. *Idem.*

219. Ὄρεος] Ἀν' ἡ ἐπιτοκία, ut Heinsius? an ἡ ἐπιτοκίας προνοία, ut Proclus? *Idem.*

219. Ὄρεος] Hic Ὄρεος est Numen, quod præesse finxit Hesiodus religioni jurisjurandi, & de quo Theogoniae v. 231. Sed quare injusta judicia comitari, & quidem curriculo, dicitur hoc Numen? Nimirum, ut perjuros iudices plectat, quemadmodum ex superioribus & sequentibus liquet. Eodem sensu, Justitia dicitur ἰσταῖ, scilicet qui populos & urbes de quibus poenas sumit, v. 222. Vide & Hieroclem in 2. v. Pythagoricorum Carminum. Similis fictio adhibetur in insigni Oraculo Pythiae, quod exstat apud Herodotum Lib. VI. c. 86, dignumque est quod hic adscribatur:

Γλαῦκ' Ἐπικυδίδη, τὸ μὲν αὐτίκα κέρδιον ἔσται
 Ὄρεος νικῆσαι, καὶ χρημάτων ληίσματα.
 Ὅμνυ' ἐπὶ θάνατις γε καὶ εὐρεῖν μὲν ἄνδρα.
 Ἀλλ' Ὄρεος παῖς ἐστὶν αἰώνιον, ὅθ' ἐπὶ χεῖρεσσι
 Οὐδὲ ποδῶν. κρατερὸς δὲ μετέρχεται, εἰσὶνὰ πᾶσι
 Συμμάχους ἐλίσσῃ νόστον, καὶ οἴκῳ ἅπαντι.

Glaucus fili Epicydidis, in praesentia quidem satius sic jurejurando vincens, & pecunias pradari. Fura, quandoquidem mors etiam in jurejurando religiosum virum manet. Sed jurejurandi filius est qui namine caret, neque

*Quoties in damna incidit. Via verò altera perveniendi
 Melior ad justa: Justitia enim injuriam vincit
 Ad finem progressa: stultus verò malo suo discit.
 Continuo enim cursu sequitur Jurisjurandi Deus injusta judicia.
 Justitiæ verò fremitus tractæ quocumque viri duxerint
 Donis corrupti, pravis postquam sententiis deciderunt res.
 Hæc verò sequitur deflens urbemque & sedes populorum,
 Aëre induta, malum hominibus adferens,
 Quique ipsam expellere solent, neque rectam ferunt sententiam.
 At qui jura tam peregrinis quàm civibus reddunt
 Recta, neque à justo quidquam exorbitant,
 Iis floret urbs, populique florent in illa;
 Pax verò per terram alma, neque umquam illis
 Molestum bellum immittit latè cernens Jupiter,*

neque ei adsunt manus, neque pedes; celer tamen consequitur, donec universam correptam sobolem perdididerit, & totam domum. Clericus.

220. Τῆς δὲ Δίκης πόθος] Supple γόνιται. Πόθος, hoc est, ἥχος, ὄρου-
 ῶ, turba. *Guietus.*

222. Ἡθῆα] Scribendum videtur: πόλις καὶ πᾶς, καὶ ἥθῆα λαῶν, infra:
 v. 281. Εἰ γάρ τις καὶ ἐθέλη πρὸς δίκην ἀγριύειν. *Idem.*

227. Τοῖσι τέθῃαι πόλις] Cum hisce temporibus immortalitas ani-
 mi crederetur, mirum est, in recensione poenarum & præmiorum,
 alterius vitæ nullam mentionem fieri. Quod & apud *Homerum*, non
 uno loco, videre est. Perpaucos enim in inferis poenas dare fingit,
 propter insignia scelera; Elysios verò campos implet non bonis, sed
 celebribus viris, quales Heroës Troicorum temporum latrociniiis
 quàm virtutibus clariores. *Clericus.*

228. Εἰρήνη δ' αἰὲν ὕλῃ καθεστέρῃ.] Subintellige ἐν. *Guietus.*

229. Τεκμαίρεται] Meditatur, molitur. Vett. glossæ in notis Hein-
 sii: τεκμαίρομαι παρ' Οἰμήρῳ τὸ πλεῖον, παρ' Ἡσίοδῳ δὲ τὸ βεβαίον. Sic
 vers. 237. τοῖς δὲ δίκῃ Κροῦίδης τεκμαίρεται. hoc est, βεβαίον meditatur
 ut sup. molitur. vulgò: p̄arat. *Idem.*

229. Ἀργαλίαν πόλεμον τεκμαίρεται] Hesiodus voce τεκμαίρεται uti-
 tur de Diis, sicut Aristophanes voce ἐπιβεβαίον. *Pluto:*

Ἀτὰρ Διὶ πᾶσι καὶ πάντεσσιν ἐπιβεβαίον ποιῶν ἡμᾶς;

*Loquitur ibi de Jove Carrio, sicut hic Hesiodus: quamobrem frustra
 non fuerunt antiquorum glossæ, nescio quæ: quæ nos monent, τεκ-
 μαίρομαι παρ' Οἰμήρῳ τὸ πλεῖον, παρ' Ἡσίοδῳ δὲ τὸ βεβαίον: quod Co-
 micus ἐπιβεβαίον dixit. Ceterum, quod notabunt utriusque Poëtæ*

Οὐδέ ποτ' Ἰφιδίκαισι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ,
Οὐδ' ἄτ' Ἰθαλὶς ἢ μεμηλότα ἔργα νέμονται.

Τοῖσι φέρε μὲν γαῖα πλουτὶ βίον· ἔρεσι ἢ δρυς
Ἄκρη μὲν τε φέρε βαλάνης, μέσση ἢ μελίσσης·
Εἰροπύχοι δ' οἷες μαλλοῖς κατὰ βεβρίθασιν·

Τίκτυσιν ἢ γυναικες εἰσινέτα τέκνα γυνῶσιν.
Θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι Δαρμπερές· ἔδ' ἔπ' ἱ νηῶν
Νείσσονται· καρπὸν ἢ φέρε ζείδωρος ἄρουρα.

Οἷς δ' ὕβρις τε μέμνηται κακῇ, καὶ χέτλια ἔργα,
Τοῖσδε δίκῃ Κρονίδης περμαίρεται ἄρυσσιν Ζεύς.
Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλιν κακῷ ἀνδρὸς ἀπὴνυρε

Ὅστις αἰλιτράνῃ, καὶ ἀπείδωρα μηχανάσεται.
Τοῖσιν δ' ἔρσνόμεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
Λιμὸν ὁμῶς καὶ λοιμὸν. Διποφθινύθουσι ἢ λαοί.

Οὐδὲ γυναικες τίκτυσιν· μινύθουσι ἢ οἴκοι,
Ζηνὸς φρεσμοσυνήσιν Ὀλυμπίῃ. ἄλλοτε δ' αὖτε
Ἡ τῶν γε στρατὸν ἄρυσιν ἀπώλεσιν, ἢ πό γε τείχεσσι,
Ἡ νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης διποτίννυται αὐτῶν.

Ὡ βασιλεῖς, ὑμεῖς ἢ κατὰ φρεσίνεσθε καὶ αἰτὰι
Τῇ δὲ δίκῃ. ἔργος γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν εἶοντες
Ἀθάνατοι λάσσαντες, ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι
Ἀπὸ πῆμας τείνεται, θεῶν ὅπιν οὐκ ἀλέγοντες.
Τεῖς γὰρ μύεοι εἰσὶν ἔπ' ἡ χθονὶ περλυβοτείρῃ
Ἀθάνατοι Ζηνὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·

studiofi, vel ex hoc Homerum apparet Hesiodo nostro priorem, cui τὸ περμαίρεται est τὸ πλεῖν: antiqua enim lingua τέκμαρ ita in usu erat. Philosophus Rhetor. 1. τὸ γὰρ τέκμαρ καὶ πείρα τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ κατὰ τὴν ἀρετὴν γλῶτταν. Heinſius.

231. Ἰθαλὶς δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται] An μεμηλότας? Sic placet Heinſio, & mihi. Ἰθαλὶς μεμηλότας, οἱ πλεῖστοι μεμηλότας, πολέμου μεμηλότας, hoc est, πλεῖστοι, πολέμικοι. Guetius.

240. Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλιν] Si dicerent Poëta urbem dare poenas, eo quod viri unius scelera aut pravos mores probet, vel certe ferat, cum nec probare, nec ferre deberet; nihil esset cur eos de Numinis iustitia male sensisse quereremur. Qui enim probat, aut facile patitur scelus, haud melior est eo, à quo perpetratur. Sed cum immeritos dare poenas peccatorum alienorum volunt, tum verò Deo injustitiam

*Nec umquam justos infestat homines fames,
 Neque noxa: convivia autem celebrant.
 Fert quippe iis terra multum victum: in montibus verò quercus
 Summa quidem fert glandes, media verò apes:
 Lanigerae autem oves velleribus onustae sunt:
 Pariunt verò mulieres similes parentibus liberos:
 Floréntque bonis perpetuò: neque navibus
 Iter faciunt: fructum verò profert fecundus ager.
 Quibus autem injuria perniciofa curae est, pravaeque opera,
 Iis poenam Saturnius parat latè cernens Jupiter.
 Sapèque universa civitas malum ob virum punitur,
 Qui peccat, & iniqua machinatur.
 Illis autem caelitus magnum importare solet malum Saturnius,
 Famem simul & pestem; intereunt verò populi;
 Neque mulieres pariunt; intereunt familiae,
 Jovis Olympii consilio. interdum verò rursus
 Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut murum,
 Aut naves in ponto Saturnius punit illorum.
 O reges, vos autem considerate etiam ipsi
 Poenam hanc. propè enim inter homines versantes
 Dii vident, quotquot pravis judiciis
 Se mutuò atterunt, Deorum vindictam non curantes.
 Ter enim decies mille sunt, in terra multorum altrice,
 Dii Jovis custodes mortalium hominum:*

injustitiam aperte adscribunt. Quamobrem à Philosophis meritò damnantur. Hæc quoque Theologos oportet diligenter ad animum revocare. Clericus.

244. Οὐδὲ γυναῖκες τέκουσιν] Vide exemplum Gen. XX, 17. Adi & Callimachum Hymno in Dianam v. 127. & notata ab Illustriss. Viro Ezech. Spanhemio. Clericus.

249. Τὴν δὲ δίκην] Hanc litem meam, non ut intérpp. Hanc justitiam. Sic supra v. 39. οἱ τεύχεα δίκην ἐθέλουσι διγίγασαι. Sic Tzetzes. Et inferius 269: Τὴν δὲ δίκην πόλεως. meam litem. Guetus.

252. Τεῖς δὲ μύρου] Vide not. ad Theogon. vss. 187. & 215. Invehitur in hunc locum Clemens Alexandrinus, in Admonitione ad Gentes; sed ita ut liqueat Hesiodi integrum locum ei præ oculis non fuisse. Clericus.

Οἳ ῥα φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,
 Ἡέρεα ἐοσάμενοι, πάντι φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. 255
 Ἡ' δὲ τε παρθένοι ἐσὶ Δίκη, Διὸς ἐκγεγαῖα,
 Κυδρὴ τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἳ Ὀλυμπον ἔχουσιν.
 Καὶ ῥ' ὅπ' ἄν τις μιν βλάπῃ σκολιῶς ὀνοτάζων,
 Αὐτὰρ παρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονιάωνι,
 Γηρύετ' ἀνθρώπων ἀδίκον νόον· ὅφρ' ἀποτίσῃ 260
 Δῆμον ἀπαθάλιας βασιλῆων, οἳ λυγροὶ νοδῶντες
 Ἄλλῃ παρκλίνουσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.
 Ταῦτα φυλασσόμενοι, βασιλῆες, ἰδυέτε μύθους,
 Δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δικῶν ἤπιπάγχυ λάθεσθε.
 Οἳ αὐτῷ κακὰ τέλ' ἄνῃρ ἄλλω κακὰ τέλ' ἔχων· 265
 Ἡ' ὅ κακὴ βελὴ τῷ βελόσκει κακίστη.
 Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός, καὶ πάντα νοήσας,

254. Οἳ ῥα φυλάσσουσιν] Sup. γ. 124. *Guicetus*.

258. ὀνοτάζων] Ab ὀνέω ὀνοτῆς & ὀνοτῆς, apud Apoll. Rhod. ὀνοτῆς, ὀνοτάζω, viuperero, contemno. *Guicetus*.

260. Γηρύετ' ἀνθρώπων] Clamat, loquitur, vulgò conqueritur. *Guicetus*.

260. ὅφρ' ἀποτίσῃ Δῆμον ἀπαθάλιας βασιλῆων] Vide ad γ. 240. Si ipsa Justitiæ Dea præses efficit ut quidquid delirant Reges placeantur Achivi, quamvis improbent ac vitent vitia ac delicta Regum, ubi erit Justitia? *Clericus*.

264. Ἐπιπάγχυ λάθεσθε] Ἐπὶ πύγχυ λάθεσθε. Τρωῆσι pro ἐπιλάθεσθε πύγχυ. *Guicetus*.

265. Οἳ αὐτῷ κακὰ τέλ' ἄνῃρ ἄλλω] Hos duos versus coherere rectè observavit *Heinsius*; sed in eo peccat quòd βελὴ pro ἐπιβελῇ, *insidiis*, accipi debere contendit, quamvis nullâ id auctoritate firmare possit. Rem optimè intellexit *A. Gellius* Lib. IV. c. 5. quamquam ei inequitat vir doctus. In Senario: *malum consilium consultori pessimum est*, vocem *consultor* esse eum qui consilium dat, nemo non videt, ut in hisce Marii verbis, apud *Sallustium* in Bello Jugurthino: *egomet in agmine, in pralio, consultor idem & socius periculi adero*. Ex Patris schedis. *Clericus*.

266. Ἡ' δὲ κακὴ βελὴ] Hos septem versus, nimirum, hunc, & sex illum sequentes, testè Proclo, Plutarchus rejiciebat, cui facilè assentior. *Guicetus*.

266. Ἡ' δὲ κακὴ βελὴ] Particula δὲ ponitur pro καὶ, ut *Iliad. A.*

Εἰ δὲ σὺ κρείεργος εἴσσι θεὰ δὲ σε γένεαιτο μήτηρ.

Qui judicia observant, & prava opera,
 Aëre induti, passim oberrantes per terram.
 Virgo autem est Justitia, Jove prognata,
 Augusta & veneranda Diis qui cælum habent.
 Et certè, cùm quis illam ladet impiè contumeliâ afficiens,
 Statim apud Jovem patrem confidens Saturnium,
 Queritur hominum iniquitatem: ut luat
 Populus peccata regum, qui prava cogitantes
 Alò inflectunt jus, injustè sententiam pronunciantes.
 Hæc caventes, ô reges, corrigitæ ea quæ dicitis,
 Donivori, injustorumque judiciorum prorsus obliviscamini.
 Sibi ipsi mala fabricatur vir alii mala fabricans:
 Malumque consilium consultori pessimum.
 Omnia videns Jovis oculus, omniâque intelligens,

Si præstantior es, tæque peperit Dea mater; ubi posterius Æ est pro η.
 Ex Patris schedis. Clericus.

266. Η' δὲ καὶ βυλὴ] Malè hunc versum veteres plerique & recentiores acceperunt partim; partim supinè interpretati sunt. Cohæret enim cum præcedente, quem ad hujus intellectum adhibere debuerant. Inter eos est Gellius, ubi de Historia Hetruscorum Aruspicum, ex Annal. maximorum lib. xi. & Verrii Flacci lib. i. agit: nisi quòd illud ambiguum sit, & utroque modo accipi possit. Ceterum minimè exprimitur istâ interpretatione quod Hesiodus voluit; *Malum consilium consultori pessimum.* ἡ καὶ βυλὴ, est, ἡ ἐπιβυλὴ. ὁ βυλεύσας, est, ὁ ἐπιβυλεύσας, hoc est, quod in proximè præcedenti versu fuit ὁ καὶ πύχων. Germanum sensum eundemque planè hi duo versus habent. Posterior à priore divulsus fuit malèque usurpatus. Nam nec τὸ consultor, nec τὸ consulens, quod alii, vocem βυλεύων exprimere potest. Reddendum igitur erat: *Insidia insidiatori pessimæ* vel, *Malum consilium ei qui concepit pessimum.* Heinsius.

267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός] In Hieroglyphicis Ægyptiorum, oculus πῶ δὲ κλυ significabat, teste Siculo Diodoro, vel τὸ δίκας τηρεῖν. Nec apud Hesiodum aliter: apud quem veteres etiam vocem Διὸς numquam in hoc libro propriè accipi notarunt, quod valdè ea confirmat, de quibus nos in Introductione disputavimus. Theon Διὸς ὀφθαλμός τὸ αἶεθ interpretatus est. Η'σίωδης, inquit, Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός. τὸ αἶεθ ἔστι κελῶν. Sed tales delicias Grammaticis relinquamus. Heinsius.

Καί νυ τίδ', αἶψ' ἐθέλῃσ', ὀπιδέσκειται· ὅδε ἔλῃ

Οἴλω δὴ καὶ τιυίδε δίκλιν πόλιν ἐντὸς ἑέρχῃ.

Νῦν δ' ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος

270

Εἴλω, μὴτ' ἐμὸς υἱός. ἐπεὶ κακὸν ἄνδρα δίκαιον

Ἐμμεύω, εἰ μείζω γε δίκλιν ἀδικώτερον ἔξῃ.

Ἀλλὰ τὸ γ' ὅπως ἑολπα τελεῖν Δία περπικέραυνον.

ὦ Πέρση, σὺ δ' ταῦτα μὲν Φρεσὶ βάλλεο σῆσιν,

Καί νυ δίκης ἐπάκχε, βίης δ' ὀπιλήθεο πάμπαν.

275

Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων.

Γχθύσι μὲν καὶ θηροῖς καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς,

Ἔσθην ἀπλήλως, ἐπεὶ ὅς τις ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς.

Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκλιν, ἣ πολλὸν αἰεῖται

Γίνεται. εἰ γάρ τις καὶ ἐθέλῃ τὰ δίκαια ἀγορεύειν

280

270. Νῦν δ' ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς &c.] Virum optimum non fuisse Hesiodum, si modò dicti hujus sui memor fuerit, intelliget quisquis secum animo reputabit virtutem, in hisce terris, numquam fuisse vitio beatiorē, si omnia expendantur; imò verò semper fuisse gravissimas querelas de infelicitate bonorum. Non satis ergo cautè faciebat, qui virtutem suam pendere volebat ex felicitate, quam in hac vita à Numine exspectaret, & quam perpauca consequuntur. *Clevis.*

273. Ἀλλὰ τὸ γ' ὅπως] Ut, scilicet, injustus litem vincat. *Grosius.*

274. Γχθύσι μὲν καὶ θηροῖς] Sine dubio Varro ex hoc loco mutuatus est versus istos:

Naturâ hominis omnia sunt paria,

Qui pote plus urget, piscis ut sæpè minutos

Magnus comest, ut aves enicat accipiter. Scaliger.

276. Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων] *Josephus* Lib. II. contra *Apionem*, p. 1070. negat olim fuisse notum nomen legis, apud Græcos, eò quòd, apud *Homerum*, non exstaret vox νόμος, sed suppar ei *Hesiodus* ostendit hominem falli, & os sublitum ei fuisse à Græculo quopiam, à quo hoc acceperat argumentum. Verba ejus sunt μὴδ' αὐτὸ τὸν νόμον πάλα ἐγνώσκετο παρὰ τοῖς Ἑλλήσι καὶ μάστις Ὀμήρου ἑδάμῃ τ' ποιήσας αὐτὴν χρησιμῆς: ne nomen quidem (legis) olim notum erat apud Græcos. Testis *Homerus*, qui nusquam in suis poematibus eo usus est. Verùm casu contigit eam vocem non adhiberi ab *Homero*, qui sanè integram Linguam Græcam suis versibus non est complexus: quemadmodum in *Cicerone* desunt voces, quæ in ejusdem ætatis optimis Scriptoribus sæpè leguntur. *Leges* porrò *Jovis* dicuntur

*Et hac (siquidem vult) inspicit: neque illi later
Qualenam hoc quoque iudicium civitas intus exercent.*

Ego porrò nec ipse nunc inter homines justus

Sim, nec meus filius: quando malum est justum

Esse, siquidem plus juris injustior habebit.

Sed hac nondum arbitror facturum Jovem fulmine gaudentem.

O Persa, ceterum tu hac in animo tuo repone,

Et justitiæ quidem obtempera, violentiæ verò obliviscere prorsus.

Namque hanc hominibus legem posuit Saturnius.

Piscibus quidem & feris & avibus volucribus,

Se mutuò ut devorent, quandoquidem justitiæ carent.

Hominibus autem dedit justitiam, quæ multò optima

Est. Si quis enim velit vera in publico dicere

ἅτε videntur antiquissimæ consuetudines, quarum auctor, propter vetustatem, ignorabatur. Sic apud Sophoclem Antigone τ. 455. quæ, spreto Creontis edicto, Polynicen fratrem sepeliverat, querentem Creontem cur id facere ausa esset, alloquitur τ. 455. & seqq.

Οὐ γάρ τι μοι Ζεὺς ἢ ὁ κροτάς πέδι.
Οὐδ' ὁ ξυνοικεῖς ἢ κείτω θεῶν Δίκα,
Οἱ τῶσδ' ἀνθρώποισι ἄεσται νόμοι.
Οὐδ' ἔδινεν ποῦτοι αἰετὸν τὸ σὺ
Κροτάς, ὡς ἄγοιτο κροτάλῃ θεῶν
Νόμονα δύνασθ' ἰσχυρὸν ἐντ' ὑπερδραμόν.
Οὐ γάρ τι νῦν γε κροτάς, ἀλλ' αἰετὸν
Ζῇ πεῦται, κροτάς οἶδεν ἔξ' ὅτε φάνη.
Τῶτων ἰγὼ σὺν ἱμελλόν, αἰσθρὸς ὑδινὸς
Φρονημα δίσκος, σὺ θεοῖσι τὸ δίκαιον
Δώσων.

Neque enim Jupiter erat, qui mihi hac edixerat, neque Justitia, quæ habitat cum Diis inferis; qui hæc leges hominibus præscripserunt. Neque posse tantum putabam tua edicta, ut non scripta & certa Deorum jura posset mortalis violare. Non enim nunc demum & heri, sed semper vigent, nec quisquam novit unde edita sint. Horum ego causâ, hominis cujusquam animum timens, non debui apud Deos pœnas dare. Cle-
ricus.

278. Εἴ τι δίκη ἴσθι ἐκ' αὐτοῖς] Superiùs ἱπὲς νόμον. Guie-
tus.

280. Εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὸ δίκαιον ἀγορεύειν Γνώσκων] Ordo εἰ γάρ τις
γνώσκων τὸ δίκαιον ἐθέλῃ ἀγορεύειν. Anastrophe. Idem.

281. Οἷον

Γινώσκων, τῷ μὲν τ' ὄλβον διδοῖ διρύοπα Ζεὺς·
 Ὃς δέ κε μαρτυρήσιν ἐκὼν Ἰπτιόρχον ὁμόσας
 Ὑβίσεται, ἐν ᾗ δίκῃ βλάβας, νήκεσον δάσθη,
 Τῷ δέ τ' αἰμαυροτέρῃ χυεὴ μετόπισθε λέλειπται·
 Ἄνδρὸς δ' ὀόρχε χυτὴ μετόπισθεν ἀρμείνων.
 Σοὶ δ' ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων ἐρέω, μέγα νήπιε Πέρση,
 Τίω μὲν τοι κανέτηα κ' ἱλαδὸν ἐστὶν ἐλέσθαι
 Ῥηϊδίως. ὀλίγη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
 Τῆς δ' ὄρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ προπάρουθεν ἔθηκαν
 Ἀθάνατοι. μακρὸς ᾗ κ' ὄρεθι οἶμ' ἐπ' αὐτῶν,
 Καὶ τευχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
 Ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλοι, χαλεπὴ περ ἐῴσα.
 Οὐτ' μὲν πανάρεστο ὅς αὐτὸς πάντ' ἀνοήσῃ,

289

290

281. Ὀλβον διδοῖ διρύοπα Ζεὺς] Ut negari nequit quin interdum ὄλβιος fuerint, qui justiore ceteris vitam agebant: sic nemo vereatur affirmare non minùs frequenter homines malos feliciores bonis fuisse. Mala & bona, scilicet, hujus vitæ nec irascentis nec faventis Numinis indicia sunt, cum promiscuè in quosvis effundantur; quod multis locis Veterum probare liceret, nisi res experientiâ quotidianâ sat liqueret. Itaque Poëtæ nostri pollicitationes & minæ non sunt magni faciendæ. Ad alteram dumtaxat respiciendum vitam, ut monuerunt Philosophi & Poëtæ recentiores. (Clericus.)

282. Μαρτυρήσιν ἐκὼν] Ἀν μαρτυρήσιν ἐκὼν, ut εἶκας Ἰπτιόχῳ, hoc est, cedens testimoniis. Cedere autem testimoniis erit favere testimoniis, seu in favorem alicuius testimonium dicere. ἐκὼν ab εἶκω mutato spiritu, ut ab ἄγω, ἡγέομαι, ἡγῶμαι. Pro Ἰπτιόρχῳ autem legendum videtur ἐπὶ ὄρεθι. Guilielmus.

283. Ἐν δὲ δίκῃ βλάβας] Scribo: Ἡ δὲ δίκῃ βλάβας. τὸ ἐμβλάπτει Homero est impedio. Idem.

284. Τῷ δὲ τ' αἰμαυροτέρῃ &c.] Vide verba Oraculi allata ad γ. 219. Sed falsum hoc quoque esse exempla innumera ostendebant olim, ut hodie. Quot fuerunt optimi viri, quorum posterii infelices in hisce terris fuerunt, nec multò possent planè exstincti? Quot contra scelera- ti homines & teterrimi etiam tyranni posteritatem in multa sæcula florentem reliquerunt? Igitur non sunt incitamenta virtutis petendæ ex pollicitationibus aut minis, quas eventus ipse passim arguit. Nec putò exiguum fuisse peccandi irritamentum, id quod alias rationes virtutis colendæ in promptu non habuerunt, quòd viderent falsa esse quæ de ejus præmiis, delictorumque pœnis in hac vita jactabantur. Clericus.

291. Εἰς

Quæ novit, ei opes largitur latè videns Jupiter :
 Qui verò testimoniis volens pejerans
 Mentietur, justitiam impediens, sine spe remedii leditur,
 Atque ejus obscurior posteritas postea relinquitur :
 Viri autem justî posteritas apud posteros illustrior.
 Ceterùm tibi ego benè cupiens dicam, stultissime Persa.
 Malitiam quidem cumulatim etiam capere
 Facile est: brevis quippe via est, & in proximo habitat.
 Ante virtutem verò sudorem Dii posuerunt
 Immortales. longa verò atque ardua via est ad illam,
 Primumque aspera: ubi verò ad summum veneris,
 Facilis deinceps est, quantumvis difficilis fuerit.
 Ille quidem optimus est, qui per se in omnibus sapit,

291. Εἰς ἀρχὴν ἰκνῆται] Ἰκνῆται legendum censet Heinſius. Sed malè.
 Nam τὸ ἡς supplendum. *Guierus.*

291. Ἰκνῆται] Cùm Veteres hunc locum laudantes habeant ἰκνῆται,
 nec dissentiant Códices, malletm hoc retinere; non enim vidéo cur
 via dici nequeat εἰς ἀρχὴν ὁρᾷ ἰκνῆται, pervenire ad summum montem.
 Imò subaudiendum ἰδὲ, ostendit sequens scemininum πῶδιν. *Clericus.*

291. ——— ἐκ τῆς δ' εἰς ἀρχὴν ἰκνῆται] Cum hunc librum aliquot
 juvenibus nuper explicarem, monebam eos, emendandum, ἰκνῆται,
 quamvis apud Clementem, Philonem, Xenophontem & alios aliter
 legi non ignorarem: de eodem postea me monuit illustrissimus Sca-
 liger, & doctissimus Meursius. *Heinſius.*

292. Πῶδιν δ' ἡπέρτα πέλῃ] Ne semper Grammatica sectari videar,
 lubet híc unum atque alterum locum *Seneca*, quibus hæc sententia
 egregiè illustratur, adscribere. Sic ergo ille Ep. XLI. *Rationale ani-*
mal est homo; consummatur itaque ejus bonum, si id adimplevit, cui
nascitur. Quid est autem, quod ab illo ratio hac exigit? Rem facilli-
mam, secundum naturam suam v' vere. Sed hanc difficilem facit com-
munis insania. Epistolâ verò CIV. *Non quia, inquit, difficilia sunt*
non audemus; sed quia non audemus, difficilia sunt. *Clericus.*

293. Οὐδ' αὖτ' ἐς πᾶντα νοήσῃ] Quomodo νοῆν apud Hesiodum suma-
 tur, ostendimus suprà, ad locum illum, τὴν μὲν καὶ ἐπαινέσθαι νοήσας.
 Cujus significationis elegantiam si perpendissent interpretes, legen-
 dum notassent, ὅς αὐτὸς πᾶντα νοήσῃ. Ceterùm αὐτὸς sumitur elegan-
 tissimè sicut apud Theocritum in illo, Πολλάκι ταῖ ὄϊσι ποτὶ τ' αὐλῶν
 αὐτῶν ἀπ᾽ ἄλλων. Apud Virgil.

Ipsa lacte domum referunt distenta capella
 Ubra ———

[Φροσάμην' τά κ' ἔπειτα καὶ ἐς τέλος ἤσιν ἀμείνω.]

Ἐθλὸς δὲ αὖ κακῆιν', ὅς δ' εἰπὸν τι πύθεται.

295

Ὅς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέη, μήτ' ἄλλ' ἀκῶν

Ἐν θυμῷ βάλλεται, ὃδ' αὖτ' ἀχρεΐ' ἀνὴρ.

Ἀλλὰ σὺ γ' ἡμετέρης μεμνημέν' αἰὲν ἐφείμῃς

Ἐργάζεαι, Πέρση, δῖον γένος, ὃφρα σε Λιμὸς

300

Ἐχθαίρῃ, Φιλίῃ τ' εὐπέφαν' Δημήτηρ

Διδοίῃ, βιότῃ τ' ἐπὶ πύμῳ καλῶ.

Λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργῶ σύμφορον ἀνδρεί.

Τῷ τ' θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἀνέρες, ὅς κεν ἀεργὸς

Ζῶν, κηφίνας κηθύροις ἵκελ' ὀρμύ.

Οἳ περ μελίσσας κάμαλον τεύχεσιν ἀεργῶ

305

Ἐθόντες σὺ δὲ ἔργα φίλ' ἔστω μέτρα κρημεῖν,

Ipse, id est, sponte sua. ὁ αὐτὸς νοεῖν πάντα, est, ὁ κατὰ πάντα αὐτὸς, τυπὴ κατ' αὐτὸν, σοφὸς ὢν. qui opponitur, τῷ ἄλλῳ ἐνέγκῃ πρὸς νεβότησιν σοφῶν γενητόν. *Heinsius*.

296. Ὅς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέη] Δι' ἑαυτοῦ. *Guietus*.

297. Ἐν θυμῷ βάλλεται] In animum inducit. potest, pro ὃ δὲ αὐτ' ἀχρεΐ' ἀνὴρ, malim' εἶναι αὐτὸς ἀχρεΐ' ἀνὴρ. *Idem*.

299. Δῖον γένος] Valde hujus Epitheti prodigi, ut ita loquar, erant Veteres, ut vel ex *Homero* liquet, qui δῖον συνέστικον, *divinum subulcūm* vocat *Odysseus*. φ. γ. 234. Sed & eo abutitur hic *Hesiodus*, qui non tam magnificè loquitur de patre suo, infra vs. 633. & 634. *Clericus*.

300. ——— ὃφρα σε λιμὸς Ἐχθαίρῃ, Φιλίῃ δέ] Parodiam hujus loci elegantem *Cratinus* fecerat:

Ἐθίς καὶ σὴ γαστὴρ δίδω χάριν, ὃφρα σε λιμὸς

Ἐχθαίρῃ, Κοινῶς δὲ πολυεπίφαν' ἐκίση.

Erat autem *Connas* ille tibicen, poculis addictus admodum, qui Olympicorum certaminum cum victor aliquoties declaratus fuisset, pauper admodum, nihil præter κῆπον quo Olympici victores coronabantur, reservaverat. *Aristophanes* Ἰππ. Ὡππερ Κοινῶς ἐπίφανον μὲρ ἔχω αὖτον, δῖψῃ δὲ ἀπολλοῦ. *Heinsius*.

302. Σύμφορος ἀνδρὶ] Συνακόλυθον. *Guietus*.

304. Κοθύρῃ ἵκελ' ὀρμύ] Hoc est, πλὴν ἔργῳ βεβλαμμένον. *Hesychius*. Κοθὼ βλάβη. ἀ κῆρος læsus, mutilus. κῆθυρος. it. κῆθ' ἢ. sive κῆθυρος pro κῆλυρος, παρὰ τὸ κῆλ' πλὴν ἔργῳ εἶναι, κῆλος, κῆλοδός, κῆλ' αὖ, &c. *Hesychius*. *Guietus*.

305. ——— τεύχεσιν ἀεργῶ] Pro eo *Stobæus*, ἡπύωνι ἴδυσσι. *Heinsius*.

306. Μί-

[Cogitans quacumque dein & ad finem usque sint meliora.]

Sed & ille bonus est, qui benè monenti paruerit.

Qui verò nec per se sapit, neque alii parere

In animum inducit, ille contrà homo inutilis est.

Verùm tu nostri semper præcepti memor,

Operare, ô Persa, divinum genus, ut te Fames

Oderit, amet autem pulchrè coronata Ceres

Veneranda, victuque tuum impleat horreum.

Fames enim semper ignavo comes est viro.

Huic verò & Dii indignantur, & homines, quicumque otiosus

Vrvit, fucis aculeo carentibus similis cupiditate.

Qui apum laborem absument otiosi,

Vorantes: tibi verò opera decentia obire gratum sit,

306. Μίτεια προσμῆν] Τα εὖ τὰ μέγιστα ὄντα, ἥγαν τὰ μέγιστον ἔχοντα. hoc est, τὰ τ' ὀρεῖτης, τὰ σωδαῖα, τὰ ἄριστα, ἔξοχα. Pindarus epitaph. Hesiodi: Ἡ σίσι δ' ἀνθρώποις μέγιστον ἔχον σοφίας, hominum præstantissimus, summam habens sapientiam. Μίτεια sunt bona, convenientia. *Quietus.*

306. Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἴσω μίτεια προσμῆν] Μίτεια ἔργα quæ dicat Hesiodus non perceperunt Interpretes. Ac primum Moschopulus, qui μίτεια reddit σύμμετρα τῇ σῇ δυνάμει: neque Tzetzès, qui σίμων καὶ μὴ ἀπειρή. Multò minùs Latini, qui *mediocritas* reddiderunt. Philosophi sæpè μίτεια dicunt, id quod in unaquaque re bona maximum est. Sic & apud Platonem μετρίως λέγειν, ubique est, optimè & verissimè dicere: quod quia observatum non est, & ex eo locus hic dependet, unum & alterum adducemus. Plato Phædone: τῷ τῷ ἡμῶν παρ' εἶ, παντὶ δὴλον εἶναι, ὅτι ἀλλ' τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν. ἐπιδὼν γὰρ εἰ τὸ σίπειν ταῖς μὲν σαρξὶ σίρκας προσχέων, τοῖς δὲ ὀστέοις ὅσα, καὶ ἄνω κατὰ τὸ αὐτὸν λόγον καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ αὐτῶν οἰκῆα ἐκείναις προσχέειν, τότε δὴ τὸ ὀλίγον ἔσθιν ὄντα, ὑπερὸν πολὺν γιγνέσθαι, καὶ οὕτω γίνεσθαι τὸ μικρὸν ἀνθρώπων, μέγαν. οὕτω τότε ἡμῶν. ἢ δὴ καὶ σὺ μετρίως; Εἰ μὲν γὰρ ἴφθι ὁ Κέβης. id est: Illud certè antea existimabam apud omnes in confesso esse, edendo bibendoque illud fieri. Postquam enim cibus caro carni accesserit, ossibus similiter ossa, atque ita eadem ratione reliquis quæ cum singulis maximè conveniunt, maximèque iis propria sunt, tunc illud quod minimum est, maximum evadere. Ita tum temporis arbitrabar: nonne tibi videor optimè? Omnino, inquit Cebes.

Ubi cum ex præcedentibus, tum ex Cebetis responso videmus manifestè quid sit μετρίως. Ita μίτεια paulò antè Dialogo eodem: πῶ αὐτῶν πάντα εἶναι οἰκῆα δέχεται αὐτὴ ἡ ψυχὴ, ὥς σῶμα, καὶ πρὸς λόγον αὐτῆς.

Ὡς κέ τι ῥαίης βίοντ' ἀλήθως καλῶς.
 Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' αἰφνοί τε.
 Καί τ' ἐργαζόμενοι, πολὺ φίλπερ' αἰθασάτοισιν
 Ἔσσεαι ἡδὲ βροτοῖς. μάλα γὰρ συνέχουσιν αἰεργῆς.
 Ἔργον δ' ἔδ' ἐν ὄνειδ' , αἰεργή δέ τ' ὄνειδ' .

310.

αὐτὴ ταῦτα ὡς αὐτῶν μίτερά μοι φαίνεται λῆγειν, ὡς ἡ ψυχὴ μὲρ καλο-
 χροῖόν ἐστι, τὸ δὲ σῶμα αἰσθησιπρόν καὶ ὀλιγοχροῖόν τε: id est, Eodem
 modo ad corpus se habeat anima. Ac si quis eadem de illis diceret, opti-
 mē mihi dicere videretur: animam, nimirum, temporis longissimi esse,
 corpus verò imbecillius minorisque temporis. Hesiodus postquam exem-
 plum τ' ἀφρόνων adduxit, ὡς ἔργα μίτερά adhortatur fratrem, id est,
 labores indefatigatos: causam addit: Ὡς κέ τι ῥαίης βίοντ' ἀλήθως κα-
 λῶς. Porro τὸ πλάθαι non nisi ex maximis quibuscumque contingit
 τὸ μίτερον autem est τὸ πέρας, extremus rei terminus. Theocritus in
 Epigrammatis victorem quemdam celebrat Demotelem, quem ait
 μίτερον γηρύναι ἐν πάσι, quod est, excelluisse in omnibus, contra ac
 existimant Interpretes:

Δαμοπίλῃς ὁ χρηρὴς, ὃ τ' ἐρίπυλ', εἴ Διόνυσος,
 Καί σε τ' ἡδίστον θεῶν μακάρων ἀναθεῖς,
 Μίτερά μ' ἐν πάσι. χορῶ δ' ἐκτίσας νίκην
 Ἀνδρῶν, καὶ ὅ καλὸν καὶ ὅ αἰσθητὸν ὄντων.

Eodem modo Hesiodus in epitaphio, quod Pindaro adscribitur, μί-
 τες σοφίας habere dicitur, id est, multum sapientia, vel, in sapientia
 excellere. Id enim quod optimum est, extra mediocritatem esse non
 potest, quia alias ad vitium deflecteret, & ὅ αἰσθητὸν καὶ ὅ καλὸν
 transscenderet; ut multis docet in moralibus Philosophus. Μίτερον
 igitur est ὅ ἔχον in omni re præclara. μίτερά erat in omnibus De-
 moteles, id est, excellens: μίτερά ἔργα laudat Hesiodus, id est, πᾶ
 ὡς μάλιστα σιωπῇ, πᾶ καλῶς. Quod Interpretes Græci minimè obser-
 varunt, multò minùs alii. Heinsius.

311. Ἔργον δ' ἔδ' ἐν ὄνειδ'] Nihil planius huius versùs sententiâ,
 cùm præsertim toto hoc opere Hesiodus fratrem ad laborem hortetur,
 & ab inertia deterreat. Attamen Veteres ἔργον construxerunt cum
 ἔδ' , quod ansam præbuit Socratis accusatoribus accusandi homi-
 nem, quasi juvenibus nullam rem, quamvis flagitiosam, prohibe-
 ret. Quod videre est ex Lib. I. Xenophontis de Memorab. Socratis,
 ubi sic rem narrat: „Dixit, inquit, ejus accusator illum illustrissi-
 „morum quorumque Poëtarum pessimis sententiis electis, iis que in
 „testimonium adductis, discipulos ad vitium & tyrannidem impelle-
 „re; intèrque eas Hesiodeam illam sæpè usurpare, Opus nullum est
 „probrum, inertia verò probrum est. Quibus Poëtam dicebat suadere
 „à nulla actione, sive injusta, sive turpi, abstinendum esse, sed om-
 „nia

Ut tibi aestate collecto victu impleantur horrea.

Ex laboribus autem viri evadunt divites & opulenti.

Et laborans, multò etiam carior jam immortalibus

Eris ac hominibus. valdè enim oderunt otiosos.

Operari autem non est dedecus, sed ignavia dedecus est.

„nia lucri gratiâ facienda. Socrates verò, postquàm factus esset accu-
sator, bonum ac utile esse homini operari, noxium verò & malum
„otio torpere, atque adedò opus bonum esse, otium pravum; eos
„qui boni aliquid facerent operari, & bonos esse operarios dicebat;
„eos autem qui talis luderent, vel aliud quidpiam pravi & damnosi
„facerent, otiosos vocabat. Quo sensu rectè habeat dictum illud
Hesiodi. Hactenus Artica Siren, quibus haud obscure indicat *Hesio-*
dum & *Socratem* intellexisse quodvis bonum & laudabile opus. Idem
Procli testimonio confirmatur, qui ait à *Platone* rectè hunc versum
explicatum, & nostrum *Hesiodum* cujusvis secundùm naturam opus
ἔργον appellare; *Homeri* exemplo, qui optimum quodque opus *ἔργον*
simpliciter vocat. Similia habet *Eustathius* ad γ. 226. *Odyss.* P.

Α' α' ἐπει δὲ ἔργα καὶ ἡμετέριον, εὖ καὶ ἡμετέριον
ἔργον ἐπὶ τῷ α'.

Ex schedis paternis hactenus; unde colligere interdum à nobis, arte
& ratione in interpretando utentibus, ea cerni quæ multò peritio-
rum olim oculos fugerunt. *Clericus*.

311. *ἔργον δ' εὖδ' ὄνειδος*] Delicatos certè oportet fuisse Veteres,
qui in hoc versu ἀδιάρητως scripsisse *Hesiodum* voluerint: ita ut hæc
verba Socrati pronunciata fraudi fuerint. *Eustathius*: Σημείωται ὅτι ὁ
ἔργον δ' εὖδ' ὄνειδος, ὃ δὲ φησι *Ἡσίοδος*: αὐτὸν μὲν γὰρ ἀσυνάρτως γράψαντα
ἐβλάψεν τὸ σφῶν Σακρατίου, ὃς αὐτῶς λέγειν συχναί τι, *ἔργον δ' εὖδ' ὄνει-*
δος, ἢ γὰρ εὖδ' τι ἐστὶν ὄνειδος τὸ εὖ ἔργοις ἀγαθοῖς ἐμπαισάξ, συνεφασίαν πε-
λάπτει, οἷα δεσμεύειν, ὡς *ἔργον εὖδ'*, ἢ γὰρ εὖδ' μὲν ἔργασίαν, καὶ τι
φασίαν, καὶ τι χρεστή, ὄνειδος ἐστὶ τῷ ἔργασίᾳ μὲν πρὶν πῶς ἐβλάψεν αὐτὸς ἀδι-
άρητον ἀπὸ τῆς πελάξεως. Sed *Plutarcho* accuratissimo Scriptore, & *He-*
siodi olim Interprete, quid faciemus, qui hoc propemodùm modo
hunc versum *Hesiodi* usurpavit: εὖ δὲ τοῖς τότε χρόνοις, καὶ ὁ *Ἡσίοδος*,
ἔργον εὖδ' ὡς ὄνειδος, εὖδ' τίχνη ἀφ' ὧν ἔργον. Cum tamen τὸ εὖδ',
non ad τὸ *ἔργον*, sed ad τὸ ὄνειδος referendum sit. Sed nihil est usita-
tius quàm elegantix causâ ad usum alium *Homeri* & *Hesiodi* versus
transferre. Quòd si propterea procedat hæc calumnia, singulis ver-
sibus peccavit *Homerus*, nisi ignoremus delicias τῆς παραδύναται. *Hein-*
sius.

313. Πάτρ' οὐκ ὄντι] *Horat.* Et genus & formam regina pecunia
donat. *Scaliger*.

Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσῃ ἀεργὸς
 Πλάττω δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ.
 Δαίμονι δ' οἶσ' ἔησθα. τὸ ἐργάζεσθαι ἀμεινον,
 Εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κλεάνων ἀεσίφρονα θυμον
 Εἰς ἔργον πρέψας, μελείῃς βίῃ, ὥς σε κελεύω.
 Αἰδώς δ' ὅτ' ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει.
 Αἰδώς ἢ τ' ἄνδρος μέγα σίνεται ἢ δ' ὀνίνησι.
 Αἰδώς τοι πρὸς ἀνολβίῳ, θάρσος δ' πρὸς ὄλβον.
 Χρήματα δ' ἔχ' ἀρπακτά· θεόςδοτα πολλὸν ἀμείναι.
 Εἰ γάρ πς καὶ χερσὶ βίῃ μέγαν ὄλβον ἔληται,
 Ἡ' ὄγ' ἀπὸ γλώσσης λήσασεται, (οἶά τε πολλά
 Γίνεται, εὐτ' ἂν δὴ κέρδ' νόον ἐξαπατήσῃ
 Ἀνθρώπων, αἰδὼ δέ τ' ἀναιδείῃ κατοπάζῃ)
 Ρ' εἴα τέ μιν μαυρῷσι θεοὶ, μινύθῃσι δ' οἴκῳ

315

320

325

313. Πλάττω δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ] Hoc loco ὀπηδεῖ non est sequitur, sed comitatur; adeo ut velit Hesiodus, opes potius indicium esse, quàm causam virtutis. Sunt tamen qui improbent hujus versus sententiam, eò quòd ut plurimum divitiarum potius vitia, quàm virtutes, concilient, pro illo Isocratis dicto: πλεῖστον κακίας, μᾶλλον δὲ καλοκαγαθίας, ὑπερέτης ἐστίν: divitia vitiorum potius, quàm probitatis, ministra. Verùm cum Hesiodus ab iniqua divitiarum acquisitione hactenus fratrem deterruerit & ad laborandum hortatus fuerit, manifestum est eum hīc intelligere opes justè & labore partas, quæ numquam destituuntur virtute comite. Alioqui dicendus erit Hesiodus loqui, ex opinione vulgi, quod divitias quàm maximè admiratur, probatque sæpè divitum flagitia. Ex paternis schedis. Clericus.

314. Δαίμονι δ' οἶσ' ἔησθα] Hoc est, ὁμοῖον. Scribo ἰοῖσθα. Hesych. ἰοί, ἰή, ἡοίε, ὑπάρχει. Guietus.

314. Δαίμονι δ' οἶσ' ἔησθα] Hoc est, οἶσ' Δαίμων ἐστίν, πῶς ἔστι, qualis est Deus, talis sis. Loquutio est contracta, quales permultæ in Lingua Græca. Clericus.

315. Ἀεσίφρονα θυμόν] Ἀεσίφρονα, βλαψίφρονα, pro ἀσίφρονα, iniquum, ἀδίκον. Τὸ ἀεσίφρον pro ἀασίφρον. Hesych. Ἀεσίφρονα, βλαψίφρονα, φρενοβλαστῶν. ἀάσαι γὰρ βλάψαι. Sed utrumque ἐπιθεσὶς & -α ab αάσαι, ἀεσίφρον, ἀασίφρον pro ἀσίφρον. Guietus.

317. & 318. Hi duo versus, teste Plutarcho apud Proclum, ex Homero huc intrusi, cui libenter adsentimur. v. 317. Ἄνδρα κομίζει] curat, regit. an legendum δαμνίζει? Guietus.

317. Αἰδώς δ' ὅτ' ἀγαθὴ &c.] Hunc & sequentem versum leviter immu-

*Quod si laboraveris, mox te amulabitur & otiosus
 Ditescentem: divitias verò virtus & gloria comitatur.
 Deo autem similis fueris. Laborare (inquam) melius,
 Si quidem ab alienis facultatibus stolidum animum
 Ad opus convertens, de victu sis sollicitus, sicut te jubeo.
 Pudor autem non bonus egenum hominem tenet:
 Pudor qui hominibus valdè & obest & prodest.
 Pudor quidem ad paupertatem, audacia vero (ducit) ad divitias.
 Opes autem non rapiendæ: divinitus datæ multò meliores.
 Si quis enim & manu per vim magnas opes paraverit,
 Aut lingua prædatus fuerit, (qualia multa
 Fiunt, quàm primùm lucri amor mentem deceperit
 Hominum: pudorem verò impudentia vicerit)
 Facile & illum pessumdant Dii, extinguuntur verò familia*

immutatos ex Homero sumfit Hesiodus; quod, ut habet Proclus, ob-
 servarat Plutarchus, qui etiam eos ab alio insertos Hesiodico poemati
 credidit. Prior autem desumptus est ex Odyss. P. ubi hic versus legi-
 tur;

Αἰδὺς οὐκ ἀγαθὴ κερειμύῃ ἀνδρὶ περικτῇ.

*Pudor non bonus est egenti viro mendico. Alter verò ex Iliad. Ω. ubi
 Poëta de Achille Hectoris cadaveri illudente:*

*ἔδῃ οἱ αἰδὺς
 Γίνεταί ἢ τ' ἀνδρὺς μίχα σίνεταί, ἢ δ' ὀνίνησι.*

*Neque ei pudor est, qui homines valdè ludit & juvat. Sed non est
 utriusque versùs sensus idem, apud utrumque Poëtam. Sensus Hesio-
 di est, non oportere quemquam opus refugere, quodcumque sit, si
 modò illicitum non est, nec aliud quidquam honestius suppetat, quo
 victum quærat. Ex paternis schedis. Clericus.*

319. *Αἰδὺς τοι αὖτις ἀνολβίῃ, θύρεθ' δὲ αὖτις ὄλβου*] Scribendum vi-
 detur *αὖτις ἀνολβίῃ, θύρεθ' δὲ αὖτις ὄλβου*, subintellige *ποιεῖ*. Guie-
 tus.

319. *Αἰδὺς τοι αὖτις ἀνολβίῃ*] Hoc est, si te puduerit laboris, ma-
 lísque otiari quàm laborem viliorē suscipere, quamvis alius hone-
 stior non occurrat, semper pauper eris: sin verò audacter labori cer-
 vicem subicias, ad divitias poteris pervenire. Ex paternis schedis.
 Clericus.

324. *Καταπύζει*] Hesych. *καταπύζειν, δάμναν*. quæ expositio huic lo-
 co omninò convenit. Rectè Interpres. Guietus.

Ανέει τῷ, παῦρον δέ τ' ὅπῃ χρόνον ὀλέσθ' ὀπηδεῖ.
 Ἰσον δ' ὅς θ' ἐκέλευ ὅς τε ξείνον κακὸν ἔρξει.

Ὅς τε κασιγνήτοιο εἰς αἶνὰ δέμνια βαίνοι
 Κρυπταδῆς δυνῆς αἰλόχῃ, παρακαίεμα ῥέζων·

330

Ὅς τε τῷ ἀφραδῆς αἰλιταίνεται ὀφραυὰ τέκνω·

Ὅς τε γονῆα γέροντα, κακῷ ὅπῃ γήρεθ' ἔδῳ·

Νεικείη χαλεπῶσι καθαπτόμεθ' ἐπέεσσιν.

Τῷ δὴ τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγασίεται, εἰς ἣ παλῶ τῷ
 Ἔργων ἀντ' αἰδέων χαλεπῶ ἐπέθηκεν ἀμοιβῆν.

335

Ἀλλὰ σὺ τ' μὴ πάμπαν ἔεργ' αἰεσίφρονα θυμὸν,

Καδδυνάμιν δ' ἔρδειν ἔε' ἀθανάτοισι θεοῖσιν

Ἀγῶς κ' καθαγῶς, ὅπῃ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν·

Ἄλλοτε δὴ σπονδῆς θύεαςί τε ἱλάσκεσθ',

Ἡ' μὴ ὅτ' ἀνάζῃ, κ' ὅταν φάθ' ἱερὸν ἔλθῃ·

Ὡς κέ τοι ἱλαὸν κρεδῖν κ' θυμὸν ἔχουσιν·

340

326. Αἶνὰ δέμνια βαίνοι] Αἶνὰβαίνοι. *Gruetius*.

327. Ἰσον δ' ὅς θ' ἐκέλευ] Ex comparatione scelerum, liquet quanti facerent Græci, ab antiquissimis usque temporibus, supplicibus opitulari; cum eos neglexisse æquè scelestum habeatur ab *Hesiodo*, ac fratris uxorem corrupisse &c. Qui mos etiam diu viguit, ut liquet ex vita *Themistoclis*, apud *Plutarchum*, ubi narrat quomodo *Admeto*, *Molossorum Regi*, supplicarit, pag. 124. inviolabilisque suâ illa *ἱκεσία* factus fuerit. *Clericus*.

329. Κρυπταδῆς δυνῆς] *Moschop.* & *Proclus* τὸ ἔνθα, hîc subintelligunt. *Tzerz* s τὸ ἀπὸ supplet. Τὸ ἔνθα placet. Sic in *Ἀσπιδ.* v. 406. *μηχιδῶν* Αἰγὸς ὀρεσσίου κ' ἀγροπύρῃ ἱλάσκει. supple ἔνθα. Sic & versu sequente *κρυπταδῆς δυνῆς* subintellige ἔνθα. deinde lege: *παρακαίεμα, ἀφρατῇ κ' ἀνάρμοστῃ* *Moschop.* *Gruetius*.

330. Ὅς τε τῷ] Hoc est, πῶς, forsân scribendum: ὅς τε κ' *Gruetius*.

333. Ζεὺς αὐτὸς ἀγασίεται] Jupiter, nimirum, *ἱετήσι*, ut loquitur *Homerus* *Odys.* N. ubi *Ulysses*, qui se deceptum à *Phæacibus* putabat, sic loquentem inducit. v. 213.

Ζεὺς σφῶν τιναὶ ἱετήσι, ὅς τε κ' ἄλλοι

Ἀνθρώποις ἱφάρῃ κ' ἰόνῃ, ὅς κ' ἀμάρτυ.

Jupiter eos ultiscitur supplicum vindex, qui & alios homines inspicit, & plectit quisquis peccaverit. *Clericus*.

336. Καδδυνάμιν ἔρδειν] *Socrates* frequenter hunc versum in ore habebat, ut prodidit *Kenophon* Lib. I. memorabilem *Socratis*, „Cum extenuibus, inquit, facultatibus parva offerret offerumenta, „nihil

*Viri talis: exiguum ad tempus divitia adsunt. (afficiet:
 Par committit delictum, & qui supplicem & qui hospitem male
 Quisque fratris sui cubilia adscenderit,
 Furtivi causâ concubitus uxoris, scelerata patrans:
 Quisque malâ cujuspiam fraude deceperit orphanos liberos:
 Quisque parentem senem, misera in senectute,
 Probris affecerit, gravibus incessens verbis:
 Huic certè Jupiter irascitur. ad extremum verò,
 Pro operibus iniquis, gravem exhibet talionem.
 Verùm tu quidem ab his omnino cohibe stultum animum.
 Pro facultate autem sacra facito immortalibus Diis
 Castè & purè, nitidâque femora adole.
 Interdum certè libaminibus atque hostiis placa,
 Et quando cubitum ieris, & quando matutinum tempus venerit:
 Ut benevolum erga te cor atque animum habeant;*

„ nihilo inferiorem iis se se esse arbitrabatur, qui ex amplis & ma-
 „ gnis facultatibus multa & magna offerrent sacrificia; nam hone-
 „ stum Diis esse negabat, si magnis potius hostiis & amplis sacrifi-
 „ ciis, quàm parvis, delectarentur; fore enim ut ea quæ à pravis of-
 „ feruntur plerumque illis gratiora essent, quàm quæ pii & boni
 „ offerunt; neque vivendum hominibus dicebat, si Diis gratiora fo-
 „ rent ea quæ à malis, quàm ea quæ à bonis offeruntur. Imò exi-
 „ stimabat eos, honoribus sibi à piis delatis, maximè gaudere. Ha-
 „ stenus Xenophon, cujus verba optimè declarant, quid sit κατὰ δυνά-
 „ μιν ἱερῶν, nempe, pro ratione facultatum sacra facere. Ex schedis pa-
 „ ternis. Clericus.

337. Αἰνῶς καὶ κατὰρῶς] Græci Hesiodi Interpretes referunt vocem
 αἰνῶς ad animum, & κατὰρῶς ad corpus. Verùm utraque vox ad
 utrumque pertinet, & primùm quidem ad animum, deinde etiam
 ad corpus. M. Tullius Lib. II. de Legibus, ubi interpretatur legem,
 cujus initium est: *Ad Divos adeunto castè, Pietatem adhibento &c.*
 castè, inquit, Lex jubet adire ad Deos, animo, videlicet, in quo sunt
 omnia, non tollit castimoniam corporis; sed hoc oportet intelligi, cum
 multùm animus corpori præbet, observeturque, ut casta corpora adhi-
 beantur, multò esse in animis id servandum magis; nam illud vel ad-
 spersione aquæ, vel dierum numero tollitur; animi labes nec diuturnita-
 te vanescere, nec annibus ullis elui potest. Notissimum est sacra vesti-
 bus, manibus, vasisque puris fieri solita; & recenti Venere pollutos
 ab iis amotos. Ex schedis paternis. Clericus.

337. Εἰπὶ δ' ἐγλαῖα παρὰν ἔχον] Εἰπὶ παρὰν. Τραῖτες. Guetius.

Οὐ φεῖ ἄλλων ὠνῆ κλῆρον, μὴ τ' πόν ἄλλῳ.
 Τὸν φιλέοντ' ὅπῃ δαῖτα καλεῖν, τ' δὲ ἐχθρὸν ἐᾷσθαι.
 Τὸν δ' ἡ μάλισα καλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίῃ.
 Εἰ γάρ τις καὶ χεῖμ' ἐγχώριον ἄλλο γήνηται,
 Γείτονες ἄζωσι ἐκίον, ζώσωντο δ' ἡ πηοί. 343
 Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειδος.
 Ἐμμορέ τις πμῆς ὅς τ' ἔμμορε γείτονῳ ἐοθλῆ.
 Οὐδ' ἂν βῆς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.
 Εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονῳ, ὅς δὲ ἀποδύναι,
 Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λώϊον, αἴ κε δυνάηαι. 350
 Ὡς ἂν χρηρίζων, καὶ ἐς ὕπερον ἀρκιον ὄρης.
 Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἴσ' ἀτήσιν.
 Τὸν φιλέοντ' ἀ φιλεῖν, καὶ τῷ προσιόντι προσεῖναι.

342. Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν] Quis verò umquam, prætermis-
 sis amicis, inimicos ad convivium vocavit? Profectò nemo. Itaque
 à præcipiendo supersedere potuisset *Hesiodus*, qui hîc nescio quid ha-
 bet senile, & frigidum. *Clericus*.

344. Ἐγχώριον] Legit hic *Stephanus*, in voce Κάμνη, ἐγκάμνηον,
 quemadmodum legit etiam *Proclus*. Ἐγκάμνηον idem est ac ἐγχώριον,
 quia κάμνη & χώρη idem sunt; nempe, *vicius*. Ideoque adjectiva
 hæc sonant *incolam vici*, aut *pertinentem ad vicum*. Perinde est utram-
 vis lectionem sequamur. *Clericus*.

344. Ἄλλο γήνηται] Τὸ ἄλλο hîc fortuitum exponit *Heinsius*, cujus vide
 notas. vers. sequ. γείτονες ἄζωσι, vicini inermes. ζώσωντο δὲ πηοί. tar-
 diùs veniunt ad suos. *Guierus*.

344. Ἄλλο γήνηται] Rem non tantum *inexpectatam*, sed *malam*
 quæ alia dicitur κατ' ἐμφανίαν, significari dudum ostendit *David Cle-*
ricus, patruus meus. Quæstionum sacrarum XVI. quam adito. *Cle-*
ricus.

344. Εἰ γάρ τις καὶ χεῖμ' ἐγχώριον ἄλλο γήνηται] Elegantissimum est
 illud ἄλλο, quo hoc loco eâ ratione usus est, quâ frequenter Scripto-
 res Attici τὸ ἄλλο. Sic apud *Lucianum* Venus in Judicio Dearum,
 cùm instaret *Mercurius*, ut causam sciret, cur de Paride tam stu-
 diosè inquireret, respondet, ἄλλως ἡρώμην. Est igitur, χεῖμ' ἄλλο,
 ἢ βλάβη, ἢ τύχη ἐπιπλοῦσα, ἢ βλάβη, ἢ ἀπειροσύν πρὸς τύχην λαμβάνει. de-
 trimentum sive infortunium inexpectatum & fortuitum. χεῖμ' ἄλλο
 vocat. *Virgilius*, id quod Græci ἄλλως dicunt, tantum reddit. Sic
 in illo *Sileni*,

Serta procul tantum capiti delapsa jacebant,

Ut aliorum emas agrum, non tuum alius.

Amicum ad convivium vocato, inimicum verò relinque.

Eum autem potissimum vocato, quicumque te prope habitat.

Si enim tibi aliquod negotium rusticum inexpectatum eveniat,

Vicini discincti accurrunt, cinguntur autem cognati.

Noxa tam magna est malus vicinus, quantum bonus commodum.

Nactus est rem bonam, quicumque nactus est vicinum bonum.

Neque bos interierit, nisi vicinus malus sit. (rectè etiam redde,

Rectè quidem metiaris à vicino (mutuum accipiens) verum

Eadem mensurâ, & amplius, si quidem possis:

Ut indigens etiam in posterum promptum invenias.

Ne mala lucra captes: mala lucra æqualia damnis.

Amantem te ama, & invisentem invise.

οἱ εἰσφοροὶ ἄλλως ἴκοντο. Quintus Calaber, vitam humanam, ἀνθρώπων βίον eleganter ἄλλως esse dicit, quia mala bonis, bonis mala sine ulla ratione attribuuntur. Locus est elegantissimus elegantis Poëtæ:

————— τὴ δὲ ἄλλουδὲ ἄλλα φέρει
Προὶν αἰς ἀνέμοιο, καὶ ἀνέρι πολλαῖς ἰδὲ λαῷ
Ἀμφιγύρῃ μύζα πῆμα· λυγρῷ δὲ ἐπὶ κατὰ πρῶτον ὄλεθρον
Οὐ π' ἰκάν. ἄλλ' ὁ δὲ πῶς βίον ἀνθρώποισι. Heinsius.

347. Εὔμορρόν τοι πρῶτον] Pretium, rem pretiosam. Interp. *bonum*.
v. 351. ἄρκιον est sufficiens non promptum, ut vulgò. *Gruetius*.

349. Εὐ μὲρ μετρίον] Hoc est, si sementem à vicino, si vinum mutuum accipias, cave quidem ne minùs accipias, quàm te accepisse apochâ fateris; sed fac ut parem mensuram reddas aut etiam cumulationem. Stultum est pati tibi fucum fieri, aut à te exigi posse plus quàm debeas; sed justum est paria reddere, liberale etiam plura, quando licet. *Clericus*,

351. Ἀρκιον] Præsens. *Scaliger*.

353. Τὸν φιλόστον φιλῶν] Hic & duo sequentes versus planè sunt illiberales. Attamen propterea eos non abjudicavim Poëtæ, ut fecit *Plutarchus*, quod nos docent Græci Scholiastæ; nihil enim vetat eum parum liberalis, atque parum erectæ fuisse indolis. Hæc eadem ratio facit ut minimè admittam eorum interpretamentum, qui volunt *Hesiodum* præcipere eos amicos seligendos, qui sciant esse amici & ab inhumanitate sint remoti; iisque dandum, qui liberales sint, non avaris; præterquàm quòd vel hoc sensu frigidissima sunt hæc præcepta. Quis enim ejus amicitiam colat, qui sibi non sit amicus?

Quis

Καὶ δόμῳ ὅς κεν δῶ, ἢ μὴ δόμῳ ὅς κεν μὴ δῶ.

Δωτὴ μὲν περ ἔδωκεν, ἀδωτὴ δὲ ἔπειτα ἔδωκεν.

355

Δαὸς ἀγαθὴ, ἀρπαξ ἢ κακὴ, θανάσιοι δότευρε.

Ὅς μὲν γάρ κεν αἰνὴρ ἐθέλων, ὅγε καὶ μέγα δοίη,

Χαίρει τῷ δώρῳ, καὶ πέμπεται ὃν καὶ θυμόν.

Ὅς δὲ κεν αὐτὸς ἔληται, ἀναιδείῃφι πηθήσει,

Καὶ τε σμικρὸν ἐὼν, τότε ἐπάχυνσεν φίλον κῆρ.

360

Εἰ γάρ κεν ἢ σμικρὸν ὅππῃ σμικρῷ κατὰ θεῖο,

Καὶ θαμὰ τεθ' ἔρδοις, πῶχα κεν μέγα ἢ τὸ γήϊον.

Ὅς δὲ ἐπ' ἐόντι φέρεθ', ὁδ' αἰλύζεται αἶθοπι λιμόν.

Οὐδὲ γὰρ εἰν οἴῳ κατὰ κείμῳ ἀνέρεθ' κήδε.

Οἴχοι βέλπερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερόν τ' ἰδύρηφι.

365

Ἐθλὸν μὲν, παρεόντ' ἐλέεθ'· πῆμα ἢ θυμῷ,

Χρητίζεν ἀπεόντ'· αἶσ' σε φρεζέεθ' ἄνωγα.

Ἀρχομένοισι πῖθ' καὶ λήγοντ' ἡρέσκεθ',

Μεσότη φείδεσθ'· δειλὴ δὲ ἐνὶ πυθμῷ φεδαί.

Quis eum muneribus donet, qui sit dumtaxat avarus, nec umquam velit ea ullo officio remunerari, quamvis possit? *Clericus.*

353. Περίοντι προσεῖναι] Τὸν προσεγγίζοντα προσεγγεῖν. vide Tzetzem de his versibus. accedere προσεγγεῖν. ἢ προσεγγίζοντα προσεγγεῖν, τὸ δομῶν δομῶν. *Guietus.*

356. Ἀρπαξ pro ἀρπαγῇ, ut v. 191. ὕβρις pro ὑβρεῖσι. *Scaliger.*

357. Αἰνὴρ ἐθέλων] Ἐδωκεν αἰνῇ. & ὅγε καὶ μέγα δοίη. Anastrophe pro καὶ ὅγε μέγα δοίη. *Guietus.*

358. Χαίρει τῷ δώρῳ] Hoc est, donatione factâ. *Idem.*

360. Καὶ τε σμικρὸν] Forſan, Καὶ τοι. ἐπάχυνσεν φίλον κῆρ] ἢ τὰς placet. ἐπάχυνσεν, hoc est, ἐλύπησεν, συνίσταται. contristat, contraxit; subintellige, ei cui ablatum. παχύνω gelu constringo, congelo propriè. Sic Metaphoricè pro tristi mœrore afficio. Homer. Iliad. P. Τῷ δὲ εὖ φρεσὶν ἄλκιμον ἦτορ παχυνέται. Cordis systolen seu contractionem sequitur tristitia. Ceterum in fine versûs legendum videtur φίλον ἦτορ, pro φίλον κῆρ, quod suppositum est à librariis. Locus ex Homericò suprâ citato expressus foret. Scribendum τὸ γὰρ ἐπάχυνσεν φίλον ἦτορ. *Guietus.*

360. Καὶ τε σμικρὸν ἐὼν καὶ τὸ ἐξῆς] Vera hæc sunt, quis neget? sed non opus fuit Musarum afflatu, ut excogitarentur aut scriberentur, quæ vel à vetula cogitari, nec frigidius exprimi potuerunt. *Clericus.*

364. Αἶθοπι λιμόν] Atram, deformem, turpem. & malefuada fames

Et da ei qui dederit, neque da qui non dederit.
Datori quidem est qui dat, non danti verò nemo dare solet.
Donatio bona, rapina verò mala atque lethifera.
Quicumque etenim vir libens dat, et si multum dederit,
Gaudet donando, & delectatur suo in animo.
Qui verò libens rapuerit, impudentiâ fretus,
Quamvis id sit exiguum, tamen cruciat suum animum.
Siquidem enim parvum parvo addideris,
Et frequenter istud feceris, mox magnum & hoc evaserit.
Qui verò partis adjicit, is vitabit atram famem.
Neque verò quod domi repositum est hominem sollicitum habet.
Domi melius esse: quoniam damno obnoxium quod foris est.
Bonum quidem, de præsentis capere: noxa verò, animo
Egere absente: id quod te cogitare jubeo.
Quum relinitur dolium, & ferè est epotum, saturare.
Medio parce: sera verò in fundo parcimonia.

fames & turpis Statio. Initio hujus versûs, Οἷ δ' ἐπ' ἐόν φέρει. ὅς δ' ἐπὶ φέρει τὰ ἔντα, hoc est, τῇ εἰσίᾳ. *Guietus.*

366. Οἶνον βέλτερον] Subintellige τὸ βίον. victualia. *Guietus.*

367. Παρίον] De præsentibus, hoc est, de domi reconditis in penu. *Guietus.*

368. Ἀγχιμαίον δὲ πλύνει] Constat quidem vinum εὖ ποθμῶς minùs generosum esse, cùm vappescere, aut acescere soleat; sed nescio an quod primum, relito dolio, bibitur sit deterius, ac proinde an copiosius bibendum, eadem de causa ac quod ultimum superest. *Clericus.*

369. Διὸ δ' εὖ ποθμῶς φειδῶ] Alii διὸν. versu sequente Μισθὸς δ' αἰνέει φίλον εἰρημῶς &c. Μισθὸς ὁ πυχθεὶς ὑπὸ αἰνέσεως φίλον αρ. ε. v. 371. ἐπὶ μάλιστα θείῳ. Τμῆσις pro ἐπιθίῳ. *Guietus.*

369. Διὸ δ' εὖ ποθμῶς φειδῶ] Scribo διλή. Sicut Poëtis διελινόν, μὲν πλεονασμῷ ἰωνικῷ, est διλινόν. Sic διλὸν μὲν συγκατῆς, idem est quod *serum*: quamobrem omnes quotquot hæc tangunt Scriptores *serum* vertunt. Sic in Catalectis Virgilii:

Et belluato sera patrimonio
In fratre parsimonia.

Namque huc respicit ὁ γεγραμμένος. quod non fugit quoque magnum Scaligerum. *Sera parsimonia*, διλὸν φειδῶ, sicut διλὸν ὀψία. &c familia. *Heinsius.*

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημνύει ἀρεκί. ἔστω.
 Καί πε κασιγνήτῳ γελάσας ὅππ' μάρτυρος θείας.
 Πίστις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπιστία ὤλεσαν ἀνδρας.
 Μηδὲ γυνή σε νόον πυρσόλῳ ἐξαπεινάτω,
 Αἰμύλα κωπίδασα, τελέω διφῶσα καλιῦ.
 Ὅς ᾗ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε φιλήτησι.
 Μυνογρῆς ᾗ πάϊς σῶζοι πατρῷον οἶκον
 Φερβέμῃ ὥς γ' ὅτ' αἰέζεται ἐν μεγάροισι.

370

375

370. Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ] Hoc velle videtur Hesiodus, amico indigenti, si ejus opera utamur, constituendam esse mercedem ejus operæ convenientem, non ejus amicitia abutendum. Digna sunt notatu quæ de hoc versu habet Plutarchus, initio formæ vitæ Thesei, ubi sic de Pittheo, Thesei avo: Δόξαν μέγιστα πάντων, ὡς ἀνὴρ λόγους οὐ τοῖς τίπτε καὶ σφάται, ἔχον. ὧ δὲ τ' σοφίας ἐκείνης τοιαυτὴ τις ἰδέα καὶ δυνάμεις, οἷα χρησιμῶν. Ἡσίοδ' ἀδελφίμῳ μέγιστα πρὸς πᾶσι ἐν τοῖς ἔργοις γνωμολογίας, καὶ μίαν γε τῶν ἐκείνῳ λεγασθαι Πιτθείας εἶναι, Μισθὸς καὶ πᾶσι ἐξῆς. Τὴν μὲν καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος εἰρηκεῖν: habuit præ omnibus illius ævi famam eruditæ et sapientis viri. Erat autem sapientia illius ea species et vis, quæ usus Hesiodus famam sibi peperit, præsertim in sententiis quæ sunt in Operibus. Unam harum illam ferunt Pitthei fuisse, Merces &c. Atque hoc etiam Aristoteles Philosophus tradidit. Clericus.

371. Ἐπὶ μάρτυρος θείας] Si agatur, nempe, negotium alicujus momenti; alioqui vita non esset vitalis, si omnes insidiatorum loco essent habendi. Vivebat Hesiodus, apud Græculos, de quorum multis dici fortasse potuit, quod de Populo Romano scripserat Lucilius, cujus verba exstant, apud Lactantium Inst. Divin. Lib. V. c. 9.

Uni se atque eidem studio omnes dedere et arti,
 Verba dare ut caute possint, pugnare dolose;
 Blanditiâ certare, bonum simulare virum se,
 Insidias facere, ut si hostes sint omnibus omnes. Clericus.

372. Πίστις δ' ἄρα ὁμῶς] Scribo, postulante versu: Πίστις δ' ἄρα ὁμῶς. Interpres πίστις legit in singulari, vertit, credulitas. Phædrus imitatus est hunc locum fabula X. lib. 3. Periculosum est credere et non credere. Guetius.

373. Πυρσόλῳ] Stolz muliebres tunc temporis fortasse, in postica parte, erant in nodum collectæ. Jam à multis annis, in magna Europæ parte, sunt omnes mulieres πυρσόλοι. Clericus.

375. Φιλήτησι] Est verbum purum putum Æolicum, quod in magna Græcia dicebant πηλητής. Scaliger.

375. Φιλήτησι] An φηλήτησιν. Α φηλήτης τὸ φηλεῖν, ἀπειτῶν. φηλήτης impostor,

Merces autem viro amico constituta sufficiens esto.

Etiā cum fratre ludens, testem adhibeto.

Credulitas pariter ac diffidentia perdunt homines:

Ne verò mulier te animo nates exornans decipiat,

Blandè garriens, tuum inquirens finem.

Qui namque mulieri confidit, confidit is furibus.

Unicus verò filius servarit paternam domum

Pascendo: ita enim opulentia crescet in adibus.

impostor, ἀπατηλόν. placet τὸ φιλήτης, habet Hesychius & alii. Tzetzes dubitat de vocabuli scriptura & τὸ φιλήτης videtur præferre. *ἐπὶ γὰρ* *Guietus.*

375. Φιλήτης] *Helladius* Bezzantinus in *Chrestomathia*, quæ est apud *Photium*, in Bibliotheca: Κατ' εὐφημισμὸν οἱ Ἀττικοὶ τὴν κλέπτην φιλητὴν λέγουσι· οἰονεὶ μισήσθαι· ἢ καὶ φιλήτης ὁ κλέπτης, εἰσὶν φιλεῖ λαμβάνειν τὰ ἀλλότρια: Ἀττικοὶ boni ominis causâ, furem φιλητὴν dicunt, quassā exosum (nempe κατ' ἀντίφρασιν) vel φιλητὴς fur, quia amat accipere aliena. Crediderim potius dictum sic propriè furem non quemvis, sed qui amicitiam simulans furatur; quales mulieres, quas describit hic *Hesiodus*. Vide tamen *Vossium* in *Etymolog.* ad vocem *Pilo*. *Clericus.*

376. Πατρώϊον οἶκον] Sic distinguendum videtur. Τελεῖα γὰρ ποτὶ τὸ οἶκον. Φερέμεν ὡς γὰρ π. *Pasce*; ita enim opulentia crescat in adibus. Notum illud *Catonis* ex *Plutarcho*, pascere, benè pascere, malè pascere. *Guietus.*

377. Φερέμεν ὡς γὰρ πλεῖστον] Hic versus quàm ineptè cum sequenti cohæreat, fieri non potest, quin animadvertat quivis, nam planè τὸ ἀκρόατον desideratur. Ego dubitare non possum, *Hesiodum* hoc modo scripsisse, ut versus transponantur:

Μενοχλῆος δὲ παῖς σῶζοι πατρώϊον οἶκον,
Γηραιὸς δὲ θύοις ἔπρεσι παῖδ' ἐγκαταλείπων
Φερέμεν ὡς γὰρ πλεῖστον αἰετὶ) εὖ μοι γάρ εἰσι.

Ita rei causa sequitur, quæ interpellata erat, absurdè interjecto illo versu: *Πῶς δὲ κεν*: nam τὸ δὲ apud *Hesiodum* αἰπολογκὸν esse, qui eum triverunt, ignorare non possunt. Porro ἐγκαταλείπων ἔπρεσι παῖδα φερέμεν, rectè dictum est. Pueri φερέμεν dicuntur, dum in tenera illa ætate sunt, quæ crescunt nutriunturque, ut & βόσκειν. Tale est illud *Sophoclis* *Ajace*:

Τίως δὲ, κυφοῖς πτύμασιν βόσκε, νῆα
Ψυχλὴν ἀτάλαν, μητρί τῇδ' ἐχάρμεν.

Idem est βόσκειν, φερέμεν, ἀτάλαν. Mens hæc erit:

Unicus verò filius domum paternam servet,

Γηραιὸς ᾧ θάνατος ἔπερον παῖδ' ἀκαταλείπων.
 Ρ' εἴα δέ κεν πλεόνεοσι πόροι. Ζεὺς ἄσπετον ὄλεον.
 Πλείων μὲν πλεόνων μελέτη μείζων δ' ὀπιθήκη·
 Σοὶ δ' εἰ πλεόνε θυμὸς ἐέλδεται ὥ φρεσὶ σῇσι,
 ὧδ' ἔρδειν. ἔργον δέ τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.

380

Πληιάδων Ἀτλαγμέων ὀπιτελομένηων,
 Ἀρχεὸν ἀμνητῶ. δρόπιον ᾧ, δυοκομυάων.
 Αἷ δὴ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέρας πασάρεχοντα

385

*Senex verò priusquam moriaris alium relinques
 Crescentem: ita enim divitiæ in adibus crescunt.
 Jupiter enim pluribus faciliè plures adjungit opes.*

dubitare non possum. *Heinsius.*

378. Εὔπρον] MS ἀπὸ πῦδος, hoc est, tenerum puerum. Nam quid sibi vult εὔπρον πῦδος? Ex senis felicitate est puerum heredem relinquere, nam provecti ores patribus molesti esse solent. ex ἀπὸ πῦδος, ex quo εὔπρον. Hic versus Proclo ἀδιαιρέτως & rejiciendus, Heinſio transponendus. vide notata. vers. sequ. πλεόνεον, subintellige, sibi invicem succedentibus. v. sequ. 380. ἐπιθήκη. subintelliges curæ. *Guietus.*

383. Εὔπιτορράων] Nullus Poëta, præter hunc, inseruit α in genitivo adjectivi nominis. *Scaliger.*

383. Εὔπιτορράων] Τῇ ἰώῃ ἐπιτολῇ γ. sequ. δυοκομυάων τῇ ἰώῃ δύνει. *Guietus.*

383. Πληιάδων] Hoc est, circa 11. Maii, nam hæc intelligenda sunt de ortu Heliaco Pleiadum, qui sæculo *Hesiodi*, ex calculo *Dionys. Petavii Variar. Dissert. Lib. II. c. 9.* factus est in gradu Tauri I. Nam hoc circiter est tempus initii messis, in Græcia. Præterea *Hesiodus* Agricoli's scribens de ortu loquutus est, qui conspicuus est, non de eo qui vulgò animadverti nequit, nec, nisi rationibus Astronomicis, innotescit. Multa habet, hæc in rem, *Claud. Salmasius* Cap. XXXVII. Exercitat. *Plinianarum*, sed ea valdè intricata & perplexa, quæ castigavit *Petavius* memorati Operis Libro VII. Utrumque adire poterunt ii, quorum intererit nosse errata *Salmasii*, quæ ad *Hesiodum* nostrum non pertinent. *Clericus.*

385. Ἀρχεὶον δὲ δυοκομυάων] „Matutinum ortum φαεινότερον, seu „ἡλιώτερον, significari, ac δύνει ἰώῃ seu occasum cosmicum ne pueri „quidem nesciunt. *Hesiodi* sæculo ortus ille contingebat in Tauro. „Stellæ sunt *Vergiliæ* plures, una est ex iis lucidior ceteris, magnitudinis tertix. Ea tempore *Hesiodi* occidebat heliacè in Gradu Arietis, 4, 8'. oriebatur in Tauri gradu 11, 4'. At prima stella, verè „sūs occidentem, occasum Heliacum faciebat in gradu Arietis 0, 51'. „Inter-

Senex autem moriariis, alium filium relinquens.

Facile verò & pluribus prabuerit Jupiter ingentes opes.

Major autem plurium cura, major quoque accessio.

Tua si opes mens appetit in animo suo,

Sic facito. operamque opera subinde addito.

Pleiadibus Atlante natis exorientibus,

Incipe metere; arare verò, occidentibus.

Hæ quidem noctesque & dies quadraginta

„ Intervallum inter occasum primæ Pleiadum & ortum lucidæ gradus

„ 40. Meritò itaque diebus abscondi quadraginta Vergilias canit He-

„ siodus. Sol in Arietem vero motu subibat, *Hesiodi* tempore, Martii

„ 31. Quippe anno Per. Julianæ 3714. verus locus solis in Arietis

„ initio fuit Athenis Martii 31. horâ post mediam noctem 1, 24.

„ Itaque Taurum ingrediebatur Aprilis 30. Maii proinde 11. die, lu-

„ cida Pleiadum oriebatur, ultima verò Pleiadum ad orientem Maii

„ 16, quo tempore Messis incipiebat in Græcia. Occasus earundem

„ matutinus in Libra 19. gradu fiebat, sed verus nec adspectabilis.

„ Ideò circa initium Scorpii ~~ἐν τῇ αὐτῇ ὥρᾳ~~ accidit incunte No-

„ vembri. Nam æquinoctium autumnale, per idem tempus, incidit

„ in Octobris initium. Tum igitur arationis ac sationis tempus ap-

„ petit; quod *Virgilius* hisce versibus expressit:

„ *Antetibi Eoa Atlantides abscondantur*

„ *Gnosiaque ardentis decedat stella Corona,*

„ *Debita quam sulcis committas semina.*

Hæc aliæque, in eam rem, habet *Petavius* Var. Differt. Lib. II. c. 9. Igitur in verbis *Hesiodi* mentio fit unius ortûs Heliaci Pleiadum, & duplicis earum occasûs. Ortûs tempus referendum ad 11. Maii. Prior occasus, qui arationis tempus indicabat, fuit Cosmicus occasus, cum oriente Sole unâ cum Scorpione, in quo est, Pleiades in Tauro sitæ horizontem ex adverso subeunt. Quod circa initium Novembris factum, tempore *Hesiodi*. Posterior verò occasus obscurius indicatur *τ. 368.* éstque Heliacus occasus qui fiebat 3. Aprilis, & post quem in radiis solaribus per quadraginta dies latebant Pleiades. Ita tamen loquutus est *Hesiodus*, quasi confunderet utrumque illum occasum; nemo enim non dixerit, lectis ejus versibus, occasum cujus meminit *τ. 384.* cum esse post quem Pleiades latent per quadraginta dies ante messem. Sed sunt ejus verba benigniùs explicanda, cum non ignoraret quantum tempus sit inter arationem & messem. *Cle-*

385. *Τοσάκιον*] Vide not. ad *τ.* antecedentem. *Clericus.*

386. K-

Κεκρύφαται· αὖτις ᾗ περιπλομήν· ἐνιαυτῷ
 φαίνονται, τὰ πρῶτα χαρτασομήνοιο σιδήρεα.
 Οὗτός τοι πεδίων πέλεται νόμος, οἳ τε θαλάσσης
 ἔργον ναιετάωσ', οἳ τ' ἄγχεα βησθήεντο
 Πόντε κυμαίνοντο· ἀπόπλοοι πίονα χῶρον
 Ναίωσιν. γυμνὸν ἀπείρην, γυμνὸν ᾗ βοωτῆν,
 Γυμνὸν δ' ἀμάειν, εἴ χ' ὤρεα πάντ' ἐθέληθαι
 ἔρξαι κομίζεσθαι Δημήτερος· ὥς τοι ἕκαστα
 ὦρ' αἰέξεται, μή πως τὰ μεταξὺ χατίζων
 Πτώσεως ἀλλοτρίης οἴκῃς, ἢ μηδὲν ἀνύσσης.
 Ὡς ἢ νῦν ἐπ' ἐμὶ ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι σὺν ὀπιδῶσω,
 Οὐδ' ὀπιμετρήσω. ἐργάζεσθαι, νήπιε Πέρση,
 ἔρξαι, τὰτ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραυντο·
 Μὴ ποτε σὺν παίδεσσι γυναικί τε θυμὸν ἀχέων,

390

395

386. Κεκρύφαται] Astrologi δὲσιν ἡλιακῶν occasum solarem dicunt quando stella involuta est radiis solaribus, quod vulgò vocant combustam stellam. Illa autem δὲσιν deberet dici κρύψκ. Est enim occultatio potius, quàm occasus. Quando verò stella explicatur ex radiis solis, quod propriè dicitur ἔκλυσις, hoc vocant ἀναπλῶν ἡλιακῶν. Intervallum autem ab occultatione ad ἔκλυσις Astrologi dicunt esse quindecim graduum, quod est circiter totidem dierum. Sed Hesiodus dicit non quindecim sed viginti dierum esse τὴν κρύψιν, & totidem dicemus τὴν ἔκλυσις. Scaliger.

386. Περιπλομήν· ἐνιαυτῷ] Περιπλομήν à πῖλῳ, verito, verso, unde πῖλῳ, πῖλῳ, πῖλῳ, & πῖλῳ, περιπλομαι, περιπλόμαι, περιπλόμαι. Gnietus.

386. Περιπλομήν· ἐνιαυτῷ] Itaque intra quadraginta illos dies, quibus latere dicuntur Vergiliæ, collocandum Hesiodi anni principium; quod fortasse referendum ad initium Tauri; quò spectare videntur verba Virgilii Georg. I, 217.

*Candidus auratis aperit cùm cornibus annum
 Taurus.*

Hoc unum ex verbis Hesiodi colligi potest. Vide tamen quæ habet Jof. Scaliger Emend. Temp. Lib. I. de periodo Thebana. Clericus.

387. Φαίνονται] Annus Thebanus tempore Hesiodi erat idem cum Delphico, & idem principium habebat à mense qui incidebat in geminos, qui Athenis dicitur Γαργαλιών, vere adulto. Scaliger.

387. Χαρτασομήνοιο σιδήρεα] Ut acies ferri, hoc est, falcis inciditur, acuitur. Gnietus.

389. ΑΨ-

Latent: rursus verò vertente anno
 Apparent, primum ut acuitur ferrum.
 Hac utique arborum est lex, (cùm iis) qui mare
 Prope habitant, (tum iis) qui valles flexuosas,
 Mari fluctuante procul, pinguem regionem
 Colunt. Nudus serito, nudisque arato,
 Nudus quoque metito, si quidem matura omnia voles
 Opera ferre Cereris: ut tibi singula
 Matura crescant, ne quando interim egens
 Mendices ad alienas domos, nihilque efficias.
 Sicut & nunc ad me venisti: ego verò tibi non amplius donabo;
 Neque amplius mutuum dabo. Labora, stolide Persa,
 Labores quos hominibus Dii imposuerunt:
 Ne quando cum liberis uxoreque animo dolens

389. Α[κτα] Α[κτα] βοσκήναι πόνου χῶρον, appositio. Guistius.

391. Γυμνὸν ἀνίστην] Antequàm sit nimis acre frigus; sub finem
 Octobris, quo tempore in Græcia clemens est cælum. Clericus.

391. Βωπιῶν] Βωλαπιῶν, hoc est, ἀπολεῖν, ἀρῶν, arare. Guistius.

392. Ἐργὰ κηρύττειν] Σελήνῃ, hoc est, curare opera Cereris. Idem.

392. Εἴχ' ἄρα πάντ' ἐβλήθη] Ὀρεῖ non est semper τὸ κατ' ἄρῃ, sed & τὸ ἐπιπλεῖ in fructibus: dicebantur autem ἐπιπλεῖς fructus & πλεσφόροι, cùm non minùs fecundi essent, quàm destinaret cultor. Ita ἄρα ἐπ' αὐτὸν dixit Theocritus τ' ὅλον, & ne uno quidem die pleno minorem. Et πλεσφορία pro frugibus illis celebrabatur, quas Hesiodus κρηπὺς ὀρεῖς vocat, sicut οἶκος πλεσφόρος ille dicebatur, in quo erant, maritus, uxor, liberi. Et tantùm πλεσφόροι, ὅλον τ' ἐπ' αὐτὸν, dicunt Poëtæ: unde illud, πλεσφόροι εἰς ἐπ' αὐτὸν, quod Theocritus ἴσως ὀρεῖς dixit. Hesiodus eleganter εἴχ' ἄρα πάντ' ἐβλήθη Ἐργὰ κηρύττειν Δημήτριος. id est, εἰ πλεσφόροι καὶ ἐπιπλεῖς τὰς κρηπὺς κηρύττειν ἐβλήθη. Heinsius.

396. Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἐμὴ ἡλθες] Hinc liquet non magnas divitias retulisse Persen, ex hereditate malè divisa, de qua Hesiodus tamen dolenter admodum queritur vs. 35. & seqq. Clericus.

396. Ἐπιδύω] Ἐφ' οἷς ἰδύμε δάσω, ut vers. sequ. ἐπιμετρήσω ἰφ' οἷς ἐμετρήσω, μετρήσω. Guistius.

398. Διεπρήσαντο] Ἐγνώσαν, περὶ μέρους ἰδύμεν, Moschopulus; hoc est, signis indicarunt, docuerunt, significarunt, Δὲ περὶ μέρους ἰδύμεν, ἐγνώσαν. Guistius.

Ζητῶνς βίοτον κ' γείτονας, οἱ δ' ἀμελῶσιν.
 Δὲ μὲν γὰρ κ' τρεῖς τάχα τείξεαι· ἡ δ' ἐπὶ λυπῆς,
 Χρῆμα μὲν ἔπείξῃς, σὺ δ' ἐτώσια πολλὰ ἀγορεύσεις.
 Ἀχρεῖ' οὐ δ' ἔσαι ἐπέων νομός. ἀλλ' ὅς σ' ἀνώγει
 Φράζεσθαι χρεῶν τε λύσιν, λιμὲν τ' ἀλεεργίην.
 Οἶκον μὲν πρῶτα, γυναῖκά τε, βῆν τ' ἀροτῆρα,
 Κτητὴν ἔταμεν, ἥ τις καὶ βουὴν ἔπειτα.
 Χρῆματά δ' εἰν οἴκῳ πάντ' ἄρμυρα ποιήσας.
 Μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλον, ὃ δ' ἀρνῆται, σὺ δ' ἔπειτα.
 Ἡ δ' ὥρη παρμαίβεται, μινύθῃ δέ τοι ἔργον.
 Μήδ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αὔριον, ἐς τ' ἐννηφιν.
 Οὐ γὰρ ἐτωσιοεργὸς ἀνὴρ πύμπλησι καλῶν,
 Οὐδ' ἀναβαλλόμενος μελέτη δέ τοι ἔργον ἀφέλῃ.
 Αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίῃ.

400

405

410

403. Ἀχρεῖ' οὐ δ' ἔσαι ἐπέων νομός] Hoc est, ἰμῳσις, tributio, partitio, distributio in utramque partem, utrimque. Homer. Πολλὰ δ' ἐπίων νομός ἐνθα κ' ἐνθα. distributio. Moischopulus πολλῶν vertit. Guistius.

405. Γυναῖκα] Non intelligit uxorem, sed an illam. Aristoteles in Oeconomicis falsus est memoriā, cum hoc versu absolutam sententiam contineri & γυναῖκα putat esse γαμετήν. Scaliger.

406. Κτητὴν] Emtam non famulam. ordo, γυναῖκα κτητὴν ἔταμεν. Ibid. ἥ τις καὶ βουὴν ἔπειτα. boves subintellige sceminas, hoc est, vaccas sequatur, curet. Guistius.

406. Κτητὴν ἔταμεν] Notarunt jam olim viri docti Philosophum in Oeconomicis etiam τὴν κτητὴν pro conjuge sumere. In jurē certē Atticā, etiam conjux inter τὰ κτήματα numerabatur, & maritus ὁ κύριος appellabatur. Unde cum lis intentaretur uxori, præco clamabat Ἡ ΔΕΙΝΑ ΚΑΙ Ὁ ΚΥΡΙΟΣ, id est, Ejusmodi mulier accusatur cum domino suo. Qua occasione Comicus Smicythen perstringens, parumque virilem ostendens, κύριον illi dat, χερσὶ διαίτης Σμικυθίων κ' κύριον. Ἰππιῶν. Hominibus enim mollibus per contumeliam eleganti scommate κύριον assignabant, quasi eos inter τὰ κτήματα & κτήματα cum uxoribus numerarent: quales erant impuri illi senes Lampridii sub καὶ αὐτῷ Heliogabalo, qui, maritos se habere jactabant, scelestæ principis sui libidinis affecclæ. Heinsius.

407. Χρῆματι] Ὁρῶνα γαμετή. Guistius.

410. Ἐννηφιν] Harpocratio: Ἐννὸν δὲ κ' εἰς ἔννῳ τὸ εἰς τῆς τῶν λέγουσι κ' ἀπὸ τῶν τῶν δασυνόμεν τὸ ἀπὸ τῶν κ' πυρραπλοῦς δαλοῖ. Mirum est ἐννὸν præteritum tempus dici, ἔννῳ verò futurum. Hesychius ἐν κ' ἔννῳ τὸ μὲν τῶν αὔριον. Alii, ut Proclus, referunt ad ἔννῳ κ' ἔννῳ, quæ erat trigesi-

*Quæras victum per vicinos, hi verò negligent.
 Bis enim & ter forsitan consequeris: si verò amplius molestus fueris,
 Rem quidem non facies, tu verò inania multa dices.
 Inutilis autem erit verborum copia. Sed te jubeo
 Cogitare debitæque solutionem, famisque evitacionem.
 Domum quidem primum, foeminamque bovemque aratorem,
 Famulam non nuptam, quæ & boves sequatur.
 Instrumenta verò domi omnia apta para:
 Ne tu quidem petas ab alio, illæque recuset, tu verò careas,
 Tempus autem prætereat, minuaturque tibi opus.
 Ne verò differas inque crastinum, inque perendinum.
 Non enim laboris fugitans vir implet horreum,
 Neque procrastinator. Studium verò tibi opus auget.
 Semper autem dilator operum vir cum damnis luctatur.*

trigesima mensis dies. Sed hoc quoque parum verisimile, nam in simpliciter non dicebatur. Præterea accentus variatio rem dubiam facit. Crediderim potius in contractè dici pro in, unde additâ syllabâ poëticâ φη, fit inφη, ita ut subaudiamus ημῖνος, aut si libet in annos, significeturque dilatio in longum tempus. Sic Horatius de Poëmate, cujus editionem diu differendam suadet, Art. Poët. v. 388.

nonumque prematur in annum,
 Membranis intus positus. Clericus.

413. Αἰμολιερὸς αἰνέ] Egregiè cum describit Persius Sat. V.

*Cras hoc fiet. Idem cras fiet, quid? quasi magnum;
 Nempe, diem donas; sed cum lux altera venit,
 Jam cras hesternum consumsumus, ecce aliud cras
 Egerit hos annos, & semper paululum eris ultra.*

Si usquam alibi, in agricultura maximè nocet dilatio. Audi Columellam Lib. XI. c. 1. Prælabentis verò temporis fuga quàm sit irreparabilis, quis dubitet? Ejus igitur memor præcipuè semper caveat, ne improvidus ab opere vincatur. Res est agrestis insidiosissima cunctanti, quod ipsum expressius vetustissimus auctor Hesiodus hoc versu significavit, αἰμολιερὸς — Quare vulgare illud de arborum positione rusticis observatum, serere ne dubites, id villicus ad agri totum cultum referri judicet. credatque prætermisus non duodecim horas, sed annum periisse, nisi suâ quaque die quod instat effecerit; nam cum propriis panis momenti fieri quidquam debeat, si unum opus, tardius quàm oporteat, peractum sit, cetera quoque quæ sequuntur cultura, post justa tempora, seriùs adhibentur, omnisque turbatus operis ordo spem totius anni frustratur. Clericus.

- Η̃μῶ δὴ λήγῃ μὲν ὀξέῃ ἡελίοιο
 Καύμαίῃ ἰδαλίμῃ, μετοπωρινὸν ὁμβρήσῃ
 Ζῆτος ἐρεθινέῃ, μὲν ᾧ τρέπεται βρότεῃ χροῖς
 Πολλὸν ἐλαφρότερον. (δὴ γὰρ τότε σείει αἴθερ
 Βαίον ὑπὲρ κεφαλῆς κηλιδρεφῆων ἀνθρώπων
 ἔρχεται ἡμάτιον, πλεῖον δὲ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ.)
 Η̃μῶ ἀδνηκτοτάτῃ πέλεται τμηθεῖσα σιδήρῃ
 Τῇ, φύλλα δὲ ἔσχαζε χεῖρ, πόρροιο τε λήγῃ
 Τῇμῶ ἄρ' ὑλοποιεῖν μεμνημένῃ ἄριστον ἔργον.
 Ὀλμον μὲν τελαπόδιον τάμνειν, ὑπερον ᾧ τελεπνιχῶν,
 Ἀξονά δ' ἐπὶ τελαπόδιον μάλα γάρ νύ τοι ἄρμενον ἔτω.
 Εἰ δέ κεν ὀκταπόδιον ἄπο καὶ σφύραν κε τάμοιο,
 Τελασίθαρρον δὲ ἄψιν τάμνειν δεκαδῶρον αἰμάξῃ,
 Ποικίλῃ καμπύλῃ καὶ λαφύρειν ᾧ γύλῳ, ὅτ' αἶν ὄξῃς,
 Ἐς οἶκον, κατ' ὅρῃ διζήμενῃ, ἢ κατ' ἄρμενον,
 Περίνιον. ὅς γὰρ βασιὲν ἄρ' ὀχυρώτατός ἐστιν.
 Εὖτ' αἶν Ἀθῆλαιαίης δμῶς ἐν ἐλύματι πύξας

414. Ὀξείῃ ἡελίοιο] Interpretes reddunt *perichlipsis*, *obscure*, placet acris, acuti, ut Interpretes Latini. *Guicetus*.

415. Καύμαίῃ ἰδαλίμῃ] A calore sudorifero æstivo, ab ἰδῶ. *Idem*.

416. Σείει αἴθερ] *Solis astrum*. Σείει pro Sole. *Idem*.

418. Κηλιδρεφῆων ἀνθρώπων] Nempe, eorum qui sunt cis æquatorem, quibus post æstivum solstitium arcus diurnus solis minor est. Non ignoravit *Hesiodus* solem tunc diutius lucere *Æthiopibus* illis, qui sunt trans æquatorem. Vide infra v. 527. *Clericus*.

419. ἔρχεται ἡμάτιον] Volvitur, vadit interdiu. πλεῖον δὲ νυκτὸς ἐπαυρεῖ, scribendum videtur αἰπαίρει. *Hesych.* αἰπαίρει, ὀδύει, ἀποδημοῖ, ἀναχωρεῖ. idem αἰπαίρονται ἀποδημοῦνται. Magis autem noctu ambulat, hoc est, diutius ambulat Sol per noctem, longius durat nox quam dies. *Guicetus*.

420. Η̃μῶς ἀδνηκτοτάτῃ] Scribe τῇμῶς, tunc. *Idem*.

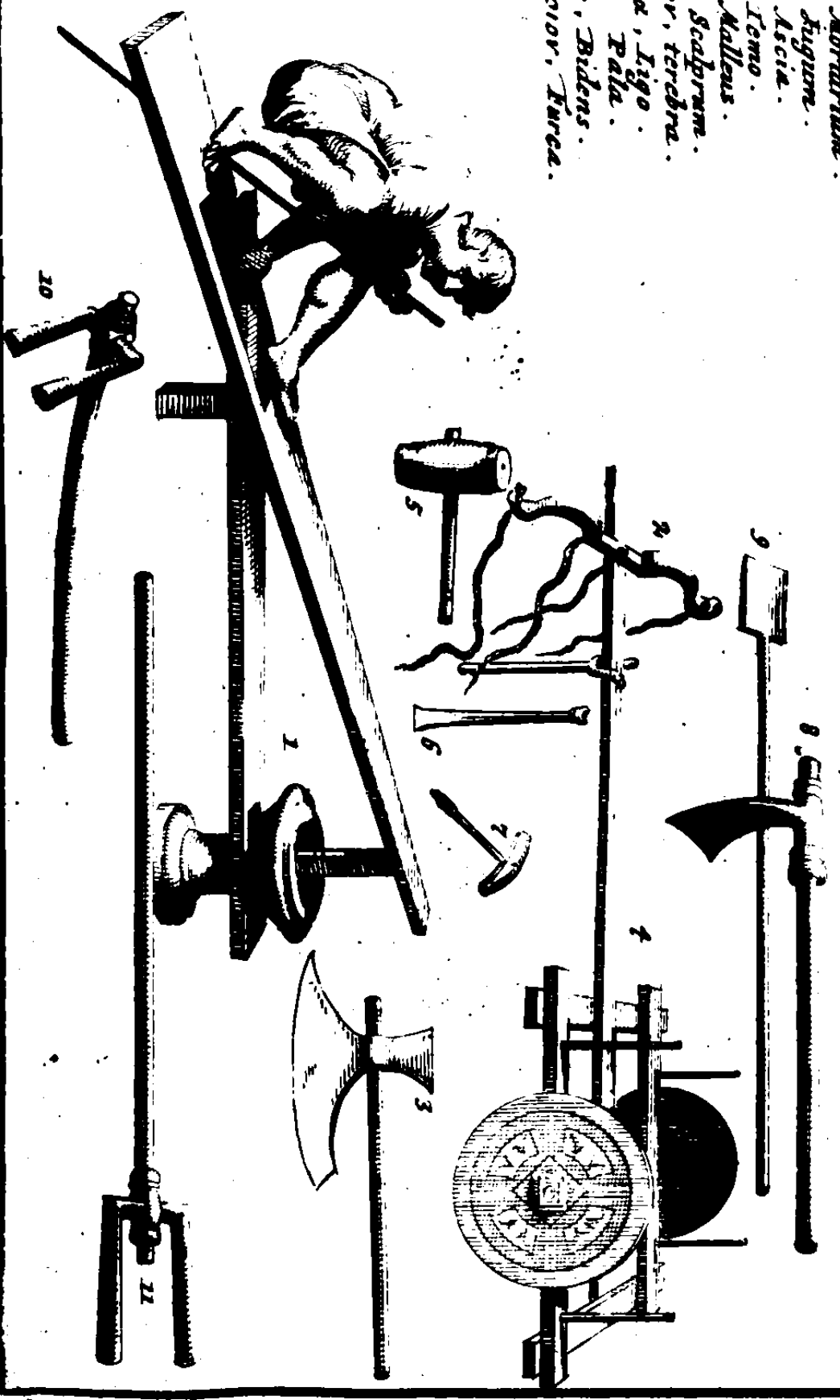
420. Ἀδνηκτοτάτῃ] Illa, nempe, anni tempestate cæsa minus est obnoxia vermibus; qui in tenero cortice, aut alburno, deponunt ova, ex quibus postea exclusi vermes lignum rodunt. De hisce vermibus vide quæ collegit *Sam. Bochartus* *Hierozoici* P. II. Lib. IV. c. 27. *Clericus*.

421. Πόρροιο τε λήγῃ] Hoc est, ἡ βλαστὴρ, ἡ βλαστήσας πάντα, ἡ κλωνοφυεῖν, cessat ramos emittere, germinare, pullulare. *Guicetus*.
Succus,

1. Κλαδευτήριον, Falx.
2. Ανεμυρίδιον, Ventilabrum.
3. Αβρη, Falx serrata.
4. Αὐτόδιον ἀροτρον, Aratrum nativum.
5. Εἰλέτη, Siva.
6. Εἰλύμος, Medium aratri.
7. Πηχυνόν ἀροτρον, Aratrum compactum.

1. Οΰρος, Mortarium.
2. Ζυγὸς, Sagma.
3. Ἀξίμη, Ascia.
4. Ρυμὸς, Remo.
5. Σφύρα, Malleus.
6. Σπίλα, Scalprum.
7. Τριπτικόν, triebra.
8. Μάκელλα, Ligo.
9. Πρύον, Pala.
10. Σπινύς, Bidens.
11. Αὐτοράριον, Turca.

1. Tab

Quum itaque jam definit vis fervidi Solis
 Calorem sudoriferum, per autumnum pluyente
 Jove præpotente, movetur humanum corpus
 Multò levius. (nam tunc Sol
 Paullisper supra caput mortalium hominum
 Venit interdiu, magis autem noctu laborat.)
 Quando minimè cariei est obnoxia casa ferro
 Materia, folia autem humi fundit, finemque facit germinandi:
 Tunc sanè ligna secare tempestivum esse opus memento.
 Mortarium quidem tripedale seca, pistillum verò tricubitale,
 Axemque septempedalem: valdè enim certè conveniens sic.
 Si verò octopedalem & malleum inde secueris, (stro,
 Triumpalorum curvaturam rotæ secato decem palmarum plau-
 Multa præterea curva ligna: ferto autem burim, cùm inveneris,
 Domum, frve in monte quærens, frve in agro,
 Ilignam. hæc enim bobus ad arandum firmissima est:
 Si Palladis famulus dentali infigens

Succus, nempe, quo aluntur arbores, tunc minore copia est, & crassior fit cœli frigore; quibus de causis, lignum est durius & compactius. Vide hac de re *Vitruvium* Lib. II. Cap. 9. de materia cædenda, & ad eum *Guil. Philandri* adnotationes. *Clericus*.

423. Ο'λμῶν] Pilam. *Guietus*.

426. Τετραῖταμον] Trium dodrantalium. Palmus quarta pars pedis, αἰτάμων verò dodrans. *Scaliger*.

426. Τετραῖταμον] In longitudinem. Versu præcedente pro σφύρον κε τίμῳ, leg. σφύρον γε τίμῳ. *Guietus*.

Ibid. Ἀψιν τίμῳ] Aratro, plostellæ, à la charruë de deux pieds & demy de large. An scribendum & distinguendum; τετραῖταμον δ' ἄψιν τίμῳ δικεδύρω αἰμαῖη ποδὶ ἐπιχαμπύλα κῆλα. Ordo τίμῳ δ' ποδὶ κῆλα ἐπιχαμπύλα ἄψιν τε. δ. α. appositivè. Placet τὸ ἐπιχαμπύλα, seu potius ἐπιχαμπύλα, accentu in antepenultima, una vox composita. *Idem*.

427. Φέρει δὲ γόλῳ] Hoc est, ubicumque inveneris dentale, aufer illud tecum, rarò enim occurrit. *Idem*.

430. Ἀθλωαίης δρωῶ] Δρωῶ metaplasmsus, declinatio pro declinatione. *Scaliger*.

430. Ἀθλωαίης δρωῶ] Ο' πύκτων. *Guietus*. Sic dicitur faber lignarius, quia fabrili etiam arti præesse credebatur Minerva, quo fit ut Epeus equum illum ligneum, cujus ope capta est Troja, dicatur,

Γόμφοισιν πελάσας προσηρήρεται ἰσοβοῇ.
 Δοιὰ δ' ἥδε αἶρετα, πνησάμεντο καὶ οἶκον,
 Αὐτόμουν καὶ πηκτόν· ἐπεὶ πολὺ λώϊον ἔστω.
 Εἴ χ' ἔτερον γ' ἄξαις, ἔτερόν γ' ὅππῃ βεσὶ βάλοις.
 Δάφνης δ' ἢ πελέης ἀκιστάτοι ἰσοβοῆς. 435
 Δρυὸς ἔλυμα, πρίν γ' ἴλω. βόε δ' ἐνναετήρῳ
 Ἀρσενε κεκτῆσθαι (τὸ γὰρ φένεται σὺν ἀλαπαδνόν)
 Ἡβης μέτρον ἔχοντε. τὼ ἐργάζεσθαι δρῖσω.
 Οὐκ ἂν τῷ γ' ἐρίσαντες ἐν αὐλακὶ καμμηὺν ἄροτρον
 Ἀΐειαν, τὸ δ' ἔργον ἐτάσιον αὖτις λίποιεν. 440
 Τοῖς δ' αἶμα πτοσαρκεν (αἰετὴς αἰζήης ἐπιτο,
 Ἀρτον δειπνήσας τετρατέρυφον, ὀκτάβλωμον·
 Ὅς κ' ἐργα μελετῶν ἰθείαν αὐλακ' ἐλαύνει,
 Μηκέτι παππαίνων μεθ' ὀμήλικας, ἀλλ' ὅππῃ ἐργῶ
 Θυμὸν ἔχων. τῷ δ' ἔτι νεώτερόν αἶψα ἀμείνων 445
 Σπέρματι δάσασθαι, καὶ ὅππῃ πορεύω ἀλέασθαι.

divinâ Palladis arte, ædificasse, Lib. II. Æneïdos τ. 15. Isidorus Orig. Lib. XIX. c. 20. Olea quoque hanc dicunt inventricem & fabrica multarumque artium repertricem. Ideoque illi vulgò opifices supplicant. Clericus.

431. Προσηρήρεται ἰσοβοῇ] Pro προσηρήρεται. προσηρήρηθ' scribendum videtur. *Clericus.*

436. Βόε δ' ἐνναετήρῳ] *Aristoteles Hist. Anim. Lib. VI. c. 21. de bove: ἀκμαῖζι δὲ μέλιστα πινυέτης ἂν· διὸ καὶ Ὀμηροῦ φασὶ πινυέμεναι πνὺς ὀρθῶς. πινύσανται ἄρσενα πινυέτηρον — καὶ τὸ βόε ἐνναετῆρι· δύνασθαι γὰρ πνύτῃν: viget quinquennis maxime; quocirca Homerum rectè dixisse aiunt marem bovem quinquennem — & bovis novennis, hac enim idem valere. Apud Homerum, scilicet, Iliados H. Agamemnon μάσθαι bovem πινυέτηρον, ut & filii Autolyçi Odyss. T. At Odyss. K. Æolus excoriat utrem bovis ἐνναετῆρι, quo ventos includit. Hæc quorsum idem dixerit Philosophus divinare nequeo; nisi velit novennem bovem tam florere, quàm quinquennem, quia usque ad nonum annum est in pleno ætatis vigore. Unde Hesiodus, in Operibus, βόε δ' ἐνναετήρῳ &c. Hæc habet Sam. Bochartus Hieroz. P. II. Lib. II. c. 28. Fortasse voluit indicare Aristoteles bubulam carnem optimam esse circa quintum annum, robur verò corporis & pellis firmitatem, circa nonum. Clericus.*

442. Τετρατέρυφον, ὀκτάβλωμον] Hic τετράφυα ἄρτε quatuor dicuntur, quemadmodum apud Latinos *quadra*, quæ paribus interstitiis in pane

Clavis conjungens temoni adaptaverit.

Bina verò facito aratra, laborans domi,

Non compositum & compactile: quoniam multò optimum sic.

Si quidem alterum fregeris, alterum bobus injicias.

E lauro autem vel ulmo firmissimæ stiræ sunt.

E quercu dentale, ex ilice burim. boves verò duos novennes

Masculos comparato (horum enim robur non imbecillum est)

Cùm juvenutis mensuram habent: hi ad laborandum optimi.

Non utique hi dimicantes in sulco aratrum

Fregerint, opus verò imperfectum reliquerint.

Hos autem simul quadragenarius juvenis sequatur,

Panem cœnatus quadrifidum, octo frustorum,

Qui quidem opus curans rectum sulcum ducat,

Non amplius circumspiciens æquales, sed in opere

Animum habens. Hoc verò neque junior alius melior

Ad spargendum semina, & iteratam sationem evitandam.

ne erant distinctæ. Auctor Moreti:

jamque subactum

Format opus, palmisque suum dilatat in orbem.

Et notat impressis, æquo discrimine, quadris.

Hesychius: τεύρεθ, κλάσμεν ἀγρυ. Quam vocem crediderim Veteribus Glossis restituendam, in quibus, *Quadra, τόπος;* imò τεύρεθ. *Βλωμός* verò, hoc in loco, minus frustum significat. *Hesychius: βλωμός, ἰχθύψωμος,* ubi legendum viderunt docti ἰχθὺς ψωμός, *buccca tenuis.* Quod tamen non est ita intelligendum apud *Hesiodum*, cùm, ut rectè *Isaac Casaubonus* ad *Athenæum* Lib. III. c. 29. absurdum sit existimare rustici hominis famem octo buccellis posse expleri. *Athenæus* quidem: *βλωμιλίαις τι ἀγρυς ὀνομαζέσθαι λέγει (Philemon) τῆς ἰχθυὸς κοτύμης, ἢ Ρωμαιοὶ κοδοῦντες λέγουσι: Blomilios vocari dicit panes incisuris divisos, quos Romani quadratos vocant, id est, in quadras incisos. Clericus.*

442. *Ὀκτώλωμον*] Hoc est, ὀκτώψωμον. *Gruetius.*

444. *Παπαίνων μὲθ' ὁμήλικας*] Non attendens sulcos, sed circumspiciens an amicum aliquem sit conspecturus. Ex negligentia ejusmodi desumpta est sententia Christi Luc. IX, 62. *Οὐδεὶς ἐπιθαλῶν τῷ χιτῶνι ἐκ' ἀγροῦ, καὶ βλέπων εἰς τὸ ὀπίσω, εὐθεὶς ἔστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.* *Hesychius: παπαίνειν, ἀεὶ βλέπειν πάντη παπαίνοντι, ὁρῶντι.* Sic quoque interpretatur *Eustathius: τὸ ὧδε καὶ ἐκ' ἀγροῦ πινύειν τὴν θείαν, ταῦτι ἀεὶ βλέπειν. Clericus.*

Κυρόπερθε γὰρ ἀνὴρ μεθ' ὁμήλικας ἐπιοίηται.
 Φρεζέει δὲ δὲ τ' ἂν φωνίῳ γρεφίῃ ἐπακύσῃς
 Τ' ὅθεν ἐκ νεφέων ἐναιώσια κεκληγυῖης·
 Ἡ τ' ὄροτοῖο τε σῆμα φέρει, καὶ χείματ' ὥρῳ
 Δεικνύει ὁμβρηρῶ· κρεαδίῳ δὲ ἔδακ' ἀνδρὸς αἰετέω.
 Δὴ τότε χορτίζειν ἔλικας βόας ἐνδον ἐόντας·
 Ρ' ἡτίδον γὰρ ἐπ' αἰπεῖν, βόε δὸς καὶ ἄμαξαν·
 Ρ' ἡτίδον δὲ ἀπανήνασθαι παρθεῖ δὲ ἔργα βόεσσιν.
 Φησὶ δὲ ἀνὴρ φρένας αἰφνείους πῆξασθαι ἄμαξαν,
 Νήπι' ἔδ' ἐπ' οἶδ', ἐκατὸν δέ τε δέρεθ' αἰμάξης.
 Τῶν πρὸθεν μελέτῳ ἐχέμεν, οἰκίῃα θέσται·
 Εὐ τ' ἂν δὴ πρῶπ' ἀροτὸς θνητοῖσι φανείη,
 Δὴ τότε ἐφορμηθῆναι, ὁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτὸς,
 Λύῳ καὶ διερίῳ ὄροον, ὄροτοιο κατ' ὥρῳ,
 Πρῶτ' μάλα σπείδων ἵνα τοι πλήθωσιν ἄργραι.
 Εἶαρε πολέιν· θέρεθ' ὅ γε νεωμύη ἔσ' ἀπατήσῃ.

450

455

460

447. Ε'πείηται] Hoc est, æquales animo agitatur, lasciviendi cupidine commoto. Nam πείωμαι, unde, interposito i, πείωμαι, est non tantum timore, sed quovis alio affectu vehementiore commoveri. Hesychius: Πείωμαι, πείωμαι λέγεται τὸ περιστρέφειν αὐτὸς τὸ ἀφροδίσια. Exempla sunt, apud optimos Scriptores, frequentia. Unum tantum adscribam ex Dione Prusæo, quod mihi commodum hisce diebus elegantissimum Scriptorem lectitanti occurrebat. Sic loquitur de Homero Orat. II. de regno: ταῦτα δὲ λέγει διδάσκων καὶ παραινῶν, αἷς δὲ καὶ τραπεζῆς ἐπιμολεῖα τῆς ἀγαθῆς, ἐπὶ τροφῆς καὶ παιδείας καὶ πολυτελείας οὐκ ἐτύχανεν ἀπιρῶν. ὥστ' τὰς αὐτῶν ταῦτα τοῦ ἐπισημοῦ Πέρσης καὶ Σύρου καὶ τῶν ἑλλήνων Ἰταλιώτας καὶ Γῶνας, μηδὲ ἱσχυρὸς ἐφικνούσθαι τὸ παρ' ὁμήρῳ χρηγίας καὶ αἰδρότητος: hac autem dicit docens & admonens, bonos oportere & mensa curam gerere, quandoquidem cibi varietate & pretiosi non erat inexpertus; ita ut qui nunc hisce valde afficiuntur, Persæ & Syri & Græci, Italiq. & Iones longè absint à sumptibus & deliciis quæ sunt apud Homerum. Clericus.

448. Εὐτ' ἂν γρεφίῃ φωνίῳ ἐπακύσῃς] Multa ad hujus loci illustrationem congeffit Sam. Bochartus Hieroz. P. II. Lib. I. C. I. i. quæ non exscribemus. Observandum dumtaxat hîc sermonem esse de migrante grue, non de adveniente. Clericus.

450. Ἡ τ' ὄροτοῖο τε σῆμα φέρει] Copiosissimè de variis arationibus egit Claud. Salmasius ad Solinum Pag. 509. & seqq. Ed. Ultraject. ubi, inter alia, hæc habet: Tertiâ arationem, quâ sata inarantur, Hesiodus

Junior enim vir aequalium desiderio flagrat.
 Observa verò, cum vocem gruis audieris
 Atque in nubibus quotannis clangentis;
 Qua & arationis signum affert, & hyemis tempus
 Indicat imbriferi: cor autem rodit viri bobus carentis.
 Tunc sanè pasce camuiros boves, domi manentes.
 Facile enim dictu est, par boum da & plaustrum:
 Facile autem recusare, (& dicere) boves occupati sunt.
 Constituit autem homo, qui opinione suâ dives est, fabricare plau-
 Stultus: & hoc nescit centum esse ligna plaustrum. (strum
 Horum ante curam habere oportet ut sibi acquirat.
 Cum primum igitur arationis tempus mortalibus apparuerit,
 Tunc aggredere, simul & servi & tu ipse,
 Siccam & humidam arans, arationis ad tempus,
 Summo mane festinans, ut impleantur tibi arva.
 Vere verito, aestate verò iterata non te fallat.

Hesiodus ἀργον propriè vocat. De prima dixit ἄργε πολὺν; de secunda,
 θίρεσσι δὲ νωμῶν, quæ est ῥίσις vel iteratio; de tertia, ἀργον, quæ
 voce sationem ubique intelligit, quia simul serebant, arabántque tertio.
 Sic de gruis adventu (imò verò abitu) ἡ τ' ὄρνιθ' οὐκ ἔστιν ἄρα &c. &
 paullo post: αὐτὰρ καὶ διπλὴν ὄρνιθ' οὐκ ἔστιν ἄρα, hoc est, ἐπὶ τῇ καὶ
 ὑγρῇ αὐτῇ καὶ τῇ πλεονάζοντι αὐτῇ. Ita alibi, apud eundem, ὄρνιθ'
 est serere: εἰ δὲ καὶ ἡλιόιο τρεπταῖς ὄρνιθ' οὐκ ἔστιν ἄρα. Vetat terram seri
 circa brumam. Nimirum, ὄρνιθ' est quidem semper arare, sed quia
 cum ultima aratione conjuncta erat satio, priorè & posterius signifi-
 catur. Intelligitur autem hîc & alibi satio tritici, de qua sola, quasi
 potissima, agit Hesiodus, in hoc Opere. Clericus.

452. Ἐλκεσ] Curvis cornibus, reflexi. Guictus.

454. Πάρεσθ' ἔργα] Hoc est, πᾶσι μύμησις. Idem.

455. Φερίας ἀφνειὰς] Riche par imagination. Idem.

Ibid. Πῆξαδ' ἄμυξαν] Fabricaturum. τὸ πῆξαδ' pro πῆξαδ' posi-
 tum. Guictus.

457. Οἰκῆια δίδου] Περσπολιῶν, hoc est, οἰκῆια ἰαυτῶν ποιῶν. τὸ δίδου
 ἀντὶ τῶν ποιῶν. Idem.

462. Ἐἴαγε πολὺν] Ἐἴαγε scribendum videtur, ut sit σιωλήσεις. Sic
 inferiùs. Idem.

462. Ἐἴαγε πολὺν, θίρεσσι νωμῶν] Claud. Salmasius p. 510. Exer-
 cit. Solinianarum, ostendit Græcos quidem recentiores νῶν ac νῶ-
 ζειν dicere de terra, quæ primâ aratione novatur, quæ primum pro-
 scin-

Νεῖον δ' ἀπείρειν ἐπὶ κεφίζουσιν ἄρχειν.

Νεῖος ἀλεξιάρη, παίδων δίκηλήτερος.

Εὐχεσθ' ὅτι Διὶ χθονίῳ, Δημήτερι δ' αἰγῇ,

465

Ἐπιλέα βεῖθαι Δημήτερι ἱερὸν αἰκτῷ.

Ἀρχόμεν' τὰ πρῶτ' αἰρέτω, ὅταν ἄκρον ἐχέτλης

Χερὶ λαβὼν ὄρηκα βοῶν ὅππῃ νῶτον ἵκηαι

Ἐνδρυν ἐλκόντων μεσάβων. ὃ δ' ὅτι τυτθὸς ὀπιθεῖν

Διωὸς, ἔχων μακέλλω, πόνου ὀρνίθεας πιθήη,

470

Σπέρματα κακκρύπλων. δὲ δημοσύνη γὰρ αἰεὶ

Θνητοῖς ἀνθρώποις κακοδημοσύνη δ' κακίη.

Ἄλλ' ἐπεὶ ἀδροσύνη σάχυνες νόοισιν ἐρραζε,

Εἰ πέλ' αὐτὸς ὀπιθεῖν Ὀλύμπῳ ἐσθλὸν ὀπάζοι.

Ἐκ δ' αἰγῶν ἐλάσειας δράχνια καὶ σε ἔολπα

475

scinditur; sed vetustissimos vocasse *νεῖον* secundam arationem, non primam, ex hoc *Hesiodi* loco. Prima aratio fit verno tempore, secunda æstate; quod *νεῖον* vocat *Hesiodus*, Latini *iterare*. *Νεῖον* similiter vocant terram novalem, quæ iterata est. Et sanè hæc etiam significatio est verbi *νεῖον*, de novo enim fieri, & novari dicitur quod secundò fit. Græci Interpretes vere est interpretantur *ἐπιλαύειν γῆν καὶ ἱερίαν, καὶ ὁμαλῶσαι, ἀνακαταστάντων αὐτῆς αὐτῶν καὶ νεῖον ποιήσαντων*. Quæ omnia secundam arationem Latinorum & iterationem designant. Quod *offringere* propriè dicebant; nam proscissione, hoc est, primâ aratione grandes glebæ excitantur, quæ iteratione offringuntur, & rumpuntur, æquanturque. Hæc aliâque similia sæpius repetit, pro more suo, vir summus. *Clericus*.

463. *Νεῖον δ' ἀπείρειν*] Idem pag. 514. observavit cum toties novetur terra, quoties aratur, *νεῖον* dici non tantum agrum primum proscissum, sed quamvis terram per omne id tempus, quo vertitur & aratur, donec conferatur, quod liquet ex hoc *Hesiodi* loco. Sic & *Odyss. E. 127. νεῖον δὲ τριπλόον*, in novali ter versato, quod tertium est, sive tribus arationibus motum. *Xenophon* : εἰ μὲν ἀγαθὴ ἡ πρὸς ἰσοθαλ, ὕλης τε δὲ καρπὸς αὐτῶν εἶναι, καὶ ὀπίω ὅτι μέγιστον αὐτῆς ἔστιν ἄλλων : si bona futura est novalis, debet esse prout ab omni sylva, & quàm maxime torreretur à sole. Sed nec, quod *Hesiodus* *νεῖον* vocat terram, quæ æstate iteratur secundâ novatione, inde sequitur *νεῖον* propriè dici de iteratione. Nam & *πολλῶν γῶν* non de prima tantum, sed etiam de secunda ac tertia dicitur. Unde *ἐπὶ πάλῳ* & *ἀπὸ πάλῳ* γῆ. Alia hanc in rem, apud ipsum *Salmasium*, lege. *Clericus*.

463. *Κεφίζουσιν ἄρχειν*] Adhuc suspensam, elevatam. *Guizotus*.

464. *Εὐ-*

Novalē verò serito adhuc levem terram.
Novalis imprecationum expultrix, liberorum placatrix est.
Supplica verò Jovi infero, Cererique casta,
Ut matura grandescant sacra Cereris dona.
Incipiens arare, cū extremum stiva
Manu capiens stimulum boum terga attigeris.
Temonem trahentibus loris. juvenis autem pone
Servus, ligonem tenens, negotium arvis faceſſat,
Semina abscondens. Rectus enim ordo optimus
Mortalibus hominibus est; confusio verò pessima.
Sic quidem ubertate spicæ nutabunt ad terram,
Si finem ipse postea Jupiter bozum præbuerit.
E vasis autem ejicies araneas: réque arbitror

464. Εὐκλείπεις] In copia imprecationes non sunt, sed in inopia, vide Proclum. *Idem.* Vult Hesiodus agrum probè cultum suppeditare victum familiæ, quæ alioqui infensa sit patrifamilias, diris cum devovet, nec nisi cibo potest placari. *Clericus.*

465. Δὴ χθονίῃ] Cereris, aut Proserpinæ conjugī. Numina connexa. *Guistius.*

466. Ἰσθὺν ἀκτῶν] Αἰτῶν ἰσθὺν. vers. seq. leg. δρότῃ pro δρότῃ. *Idem.*

468. Εἰς τὸν ἴκκη] Νῶτον ἐφίκη. τῶν. *Idem.*

469. Ἐνδρυν] Τὸν ἰσοβοῖα. à parte totum aratrum. τὸ ἔνδρυν hic tropicè medium arboris, matrix, le cœur. vide Hesych. in ἔνδρυν. vers. sequ. πότον] dolorem. *Idem.*

470. Ἐχὼν μακίλῳ] Non propriè intelligitur ligo, sed malleus ad occas frangendas. *Scaliger.* Imò verò ad invertendam in sementem terram; nam hæc est tertia aratio, non occario, quæ secunda est. Vide ex *Salmasio* notata ad v. 462. *Clericus.*

471. Εὐήμεσι] Τὰ καλῶς διγίγνεται καὶ οἰκονομεῖν πρὸς αὐτῶν. *Guistius.*

475. Αἰσχροί] Telas aranearum. (Quæ non amoventur sterili anno, quia non opus est omnibus vasibus ad recondendum triticum paratis, propter messis tenuitatem. Sic *Catullus*, ut vacuum crumenam describat, ait *sacculum plenum esse aranearum.* *Clericus.*) Vers. sequ. ἐρεμύδον] an ἐρεμύδον, vel ἐρίμυδον, ut ἄλμυρον. hoc est, vescentem. ab ἐρεῖω, vescor, unde ἐρίπῳ. ἄρνα ἐρίπῳ. Nonn. Hesych. ἐρεμύδοι ἐδόντες. *Homer.* λωτὸν ἐρεμύδοι. *Idem.*

Γηθήσειν, βιότιο ἐρύμνον ἐνδον ἐόνι.
 Εὐοχθέων δ' ἴξεαι πολὺν ἔαρ. ἔδ' ἐπὶ αἶψα
 Αὐγάσεαι· σέο δ' αἶψα ἀνὴρ κεχρημύεται.
 Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς δρόος χθόνα δῖαν,
 Ἡμῶν ἀμήσεις, ὀλίγον πρὶ χειρὸς ἔργων,
 Ἀντία δεσμύων κεκρημύεται, ἔ μάλα χαίρων.
 Οἷσις δ' ἐν Φορμῶ· παῦροι δέ σε θήσονται.
 Ἄλλοτε δ' αἰποῖ Ζηνὸς νότο Αἰγίοχοιο·
 Ἀρκαλέει δ' ἀνδρεσσὶ καὶ θνητοῖσι νοῆσαι.
 Εἰ δέ κεν ὅψ' ἀρόσεις, πῶδε κέν τοι φάρμακον εἴη.
 Ἡμῶν κῆκνυξ κῆκνυξ δρυὸς ἐν πετάλοισι,

480

485

476. Εἰρύμνον] Malim legi ἐρύμνον, quàm elidi γ, quod durum est. Hoc est, redundantem intus positis; ab ἐρύγμα, ἐρύξω, & metaphorice *redundo*. Clericus.

477. Εὐοχθεῖν] Εὐοχθεῖν hic legunt Moschopulus, Proclus, Tzetzes Interpp. Hesych. εὐοχθεῖν δὲ ἔχειν, εὐθυμεῖν, πλήρη εἶναι, εὐτρεφεῖν. ὅχι γὰρ ἡ τρεφή. δαΐπες εὐοχθοὶ οἰπαρα, læta convivia, παρὰ τὸ εὖ ἔχειν. Athen. εὐοχθεῖν quasi εὐεκτηῖν. Sed εὐεκτηῖν magis placet. Guetius.

Ibid. Πολιὸν] Floridum. ἀλλὰ τὸ λυγρὸν τὸ ἐν αὐτῇ ἀνθίαν. Moschop. Heinſius περὶ δεικνῆς exactum. Idem.

477. Εὐοχθεῖν δ' ἴξεαι] Malè εὐοχθεῖν substituitur ab aliis. Eustathius: ὅθεν καὶ Ἡσιόδου εὐοχθεῖν λέγει, τὸ ἐπὶ καλλοῖς κρημνῶν. ἢ καὶ αἶψα ὀχθήσαι, τὸ εἰς ὕψος ἐπαῖσαι τὸ θυμὸν. Item, ὅποιον π καὶ τὸ ὅχι μὴ ὀχθῆσαι ἢ τρεφῆ· ἀφ' ἧς καὶ τὸ εὐοχθεῖν κατὰ πρῶτον πρὸς Ἡσιόδου. Heinſius.

479. Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς] An scribendum: εἰ δέ κ' ἐν ἡλ. τροπαῖς pro καὶ ἐν ἡλ. τροπαῖς, h. e. bruma. Interpp. κατὰ πρῶτον τροπαῖς exponunt. Guetius.

479. Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς] Hoc est, circa solstitium hibernum. Ex his constat, verba sunt Cl. Salmasii p. 517. Exercit. Plinianarum, legitimum sementis tempus, præcipue triticeæ, in Africa & Græcia omni, fuisse ab occasu Vergiliarum. Hoc Hesiodus, Theophrastus, Xenophon, & Plinius testantur. Et Xenophon quidem totum illud tempus ferendi eis περὶ μῶν, καὶ μέσων καὶ ὀψιμῶν distinguit. Festinata satio à Vergiliarum occasu incipiebat, ferotina circa brumam. Hesiodus ὀψαρότῳ vocat, qui eo tempore ferit, ut contra περὶ μῶν qui circa Vergiliarum occasum, v. 490. Columella Lib. II. c. 8. Intelligi debet tritici satio dierum sex & quadraginta ab occasu Vergiliarum, qui sit ante diem IX. Calend. Novembris ad Brumæ tempora. Sic enim servant prudentes agricola, ut quindecim diebus priusquam conficiatur Brumæ, totidémque post eam confectam, neque arent, neque vitem aut arborem putent. Fallitur tamen vir summus in eo quod hic habet

Gavifurum, victu potitum intus reposito.

*Benè instructus cibus autem pervenies ad canum ver, neque ad alios
Respicias: tui verò alius vir indigus erit.*

Si verò brumâ araveris terram almam,

Sedens metes, pauxillum manu comprehendens, (dens.

*Ex adversa parte manipulos ligans pulverulentus, nec valdè gau-
Feres autem in sporta: pauci verò te suspicient.*

Aliàs autem alia Jovis mens Ægiochi,

Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.

Sin autem serò araveris, hoc quidem tibi remedium fuerit.

Quando cuculus canit quercûs in frondibus,

αἰὲς ἔψαλλον, de quò vide ad γ. 486. Clericus.

480. Ἡμῶν ἀμύνη] Hoc est, otiosè, nam non erit cur festines. Alioqui segetem copiosam metentes satis temporis non habent, ut inter metendum sedeant. Festinandum enim periti Rei Rusticæ suadent. Columella Lib. II. c. 21. Sed cum matura fuerit seges, antequàm torreatur vaporibus æstivi sideris, qui sunt vastissimi per ortum Canicula, CELERITER demetatur; nam dispendiosa est cunctatio. Cujus rei rationes postea tradit. At in raris segetibus, messis brevè absolvitur, etiam non festinantibus. Clericus.

480. Περὶ χυγῶς] Scribe αἰὲς χυγῶς, les mettent bechevet, ob paucitatem. Guietus.

Ibid. Περὶ χυγῶς ἰσχυρῶν] Psalter Psalm. CXXIX, 7. non implevit manum suam messor, neque sinum suum colligator. Clericus.

481. Ἀντὶς διαμεύων] Adverb. hoc est, ἀντὶς τῆς σάχρας διαμεύων, les uns en haut, les autres en bas, idque propter spicarum inæqualitatem. Guietus.

482. Παύροις δὲ σε ἡμῶνται] Psalter de tenui messe Ps. CXXIX, 7. non dicent transeuntes, benedictio Jehova vobis. Clericus.

482. Ὁμῶνται] Θαυμάσιον. Guietus.

483. Ἀλλοτὶ δὲ ἀλλοῖς Ζῶος] Aliàs aliter accidere solet ritè & secùs arantibus. Idem.

484. Κατὰ θηροῖς νοῖται] Difficilis comprehensu. τρυφῶς. Idem.

486. Ἡμῶς Κόκκυξ κακὸς] Initio veris. Plinius Lib. XVIII. c. 26. de spatio quod est inter æquinoctium vernum & exortum Vergiliarum: In hoc temporis intervallo, quindecim diebus primis Agricola rapienda sunt ea, quibus peragendis ante æquinoctium non suffecerit: dum sciat inde natam exprobrationem fœdam, putantium vites per imitationem cantûs alitis temporarii, quem cuculum vocant. Dedecus enim habetur, opprobriûmque meritum, fœcem ab illa volucre in vite deprehendi. Clericus.

487. Τίς

Τὸ πρῶτον, πέρπῃ τε βροτὰς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν,
 Τῆμ' ὅτ' ὕψος οὐοί τρίτῳ ἡμαί, μὴδ' ἀπολήγοι,
 Μήτ' ἄρ' ὑπερβάλλων βοὸς ὁπλήν, μὴτ' ἀπολείπων.
 Οὕτω κ' ὁψαρότης πρωτηρότῃ ἰσοφαρίζῃ.

490

Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσο· μὴδέ σε λήθῃ
 Μήτ' ἔαρ γνόμφον πλιόν, μὴδ' ὥρε' ὀμβρ'·
 Παρ δ' ἴθι χάλκειον θῶκον, καὶ ἐπαλέα λέγχην,
 ὧρῃ χειμερῇ, ὅποτε κρύθ' ἀνέρας εἶργον

495

Γράνθ' ἐνθα κ' ἄσπνθ' ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλῃ.
 Μὴ σε κακῇ χειμῶν' ἀμνηχανίῃ καταμάρψῃ
 Συὺ πενήν, λεπῇ ἢ παχυὴ πόδα χειρὶ πέζοις.
 Πολλὰ δ' αἰετὸς ἀνὴρ κανελῷ ὅπῃ ἐλπίδα μίμνων,
 Χρηίζων βιότοιο κακὰ προσελέξατο θυμῷ.

500

Ἐλπίς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημύον ἀνδρα κομίζετ'
 Ἡμῶν ἐν λέγχῃ, τῷ μὴ βίθ' ἄρκε' εἶη.
 Δείκνυε ἢ δμῶεσσιν, θέρους ἐπ' μέσσοις ἐόντ'
 Οὐκ αἰεὶ θέρ' ἐοσεῖται, ποιεῖθε καλίας.

487. Τίτῃ τε βροτὰς] Verni temporis amoenitate, quam denunciat. *Guietus.*

488. Τρίτῳ ἡμαί.] Toto tertio die, præter duos priores. v. sequ. ὁπλήν] vestigium. *Idem.*

490. Ἰσοφαρίζῃ] An scrib. ἰσοφαρίζω. hoc est, ἴσῳ φέρει ψῆφον. hujus pluviae triduanæ beneficio, sera aratio tempestivæ æqualis fuerit. *Idem.* Ubi venit imber multorum dierum sementis uno die surgit. *Columella Lib. II. c. 8. Clericus.*

491. Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσο] Hoc est, recordare. Est loquutio Phœnicia, de qua diximus ad Gen. XXXVII, 11. *Clevisius.*

493. Λέγχην] Adde iis, quæ de hac voce notata sunt, locum *Harporatationis*: Λέγχα, Ἀντιφών ἐν τῷ ὅτ' ὡς Νικοκλέα. Λέχας ἔλεγον δημοσίως πᾶσι ἔπας, ἐν οἷς πολλοὶ ἄνθρωποι ἐκαθίζοντο παῖδες. Ὀμπερ·

Οὐ δ' ἰβέλεις εὐδύν πολλοὶ ἐς δόμας ἰλθύν,

Ἡς περ ἐς λέγχην.

Κλεάνθης, ἐν τῷ ὅτ' ὅτι, ἀντιφώνησεν τῷ Ἀπόλλωνι πᾶσι λέχας φησὶ. ἐξ ὧν δ' ὁμοίως γινώσκ' αὐτὰς, καὶ παρ' ἰνίοις τὸ Θεὸν Λεχλάροον ἐπικαλεῖσθαι: *Antiphon in Oratione contra Nicoclem.* Leschas publica vocabantur loca, in quibus otiosum vulgus desidebat. *Homerus*: non vis cubitum ire in fabri ferrarii officinam, aut aliquam Lescham. *Cleantes*, li-
bro

*Primum, delectatque mortales in immensa terra,
 Tunc Jupiter pluat triduo, neque desinat,
 Non utique supra bovis ungulam, neque infra:
 Ita & serus arator primo aratori aequalis fuerit.
 Animo autem benè omnia serva: neque tibi lateat
 Ver exorients canum, neque tempestiva pluvia.
 Præteri autem officinam ærariam, & calidam tabernam,
 Tempore hyberno, cum frigus homines vehemens
 Detinet: tunc sanè impiger vir valdè domum auget.
 Ne te malæ hyemis difficultas opprimat
 Cum paupertate, macilentâ verò crassum pedem manu premas,
 Multa autem ignavus vir vanam ob spem exspectans,
 Egens victûs, mala versat in animo.
 Spesque non bona indigentem virum fovet,
 Sedentem in taberna, cui victus non sufficiens sit.
 Dic autem servis, æstate adhuc mediâ,
 Non semper æstas erit, exstruite casas,*

bro de Diis, ait Leschas Apollini consecratas; esse autem exedris similes, Deumque cognomine Leschenorium à quibusdam vocari. Adi 8c. 15. Casaubonum in Characterem ἀδολοχίας, apud Theophrastum. Clericus.

493. Ε'π' αἰλῆ λῆχῳ] Ε'παλῆ ab ἱπαλῆς. ἱπαλῆς ab αἰλῆς, pro quo αἰλῆς calidus. *Guictus.*

494. Εἴργῳ ἰχάν] Scribendum videtur εἴργῳ ἰχάν, abstinet, abstinere facit. *Idem.*

497. Παχὺν πόδα] Aristoteles in problematis: famelicis superiores arefcunt, inferiora τρωπον. *Scaliger.*

497. Διπλὴ δὲ παχυὴ πόδα] Famelici indicium. *Guictus.*

498. Ε'πὶ ἐλπίδι μένων] Τμῆσις. *Idem.*

499. Προσελίζετο θυμῷ] Hoc est, εἰς θυμῷ ἐλίζετο, hoc est, ἐν νόμῳ. ἀδιάθετος λόγος. in corde suo dixit, cogitavit, in animo suo versat. Huc facit Davidis versiculus: Dixit insipiens in corde suo non est Deus. *Idem.*

500. Ε'λπίς δὲ εἴη ἀγαθή] Ε'λπίς εἴη ἀγαθή Hesiodo est νόμος ἡγῶν. Pindarus eam partem in homine ἐλπίδι vocat, quæ cogitationibus vacat. *Heinsius.*

500. Κομίζῃ] Hoc est, alit, fovet. v. 502. Δείκνυ] doce. *Guictus.*

Μῆνα δὲ Ληλαιῶνα, καὶ ἡματα, βέδορε πάντας,
 Τῷτον αἰλύαδ'· καὶ πηγάδας, αἰτ' ὅππ' ἰαῖαν.
 Πνύσαντι βόρεας, δυσηλεγέες τελέθουσιν·
 Ὅστε δ' αὖθ' ὀρέκῃς ἵπποτρόφος ἄρει πόντω
 Ἐμπνύσας ὤεινε· μέμνε δὲ γαῖα καὶ ὕλη·
 Πολλὰς δὲ δρυὸς ὑψιθέμους, ἐλάτας τε παχείας,
 Οὐρεσὶ ἐν βήσῃς πλανᾷ, χθονὶ πελυβοτείρῃ
 Ἐμπίπλων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νηρίῳ ὕλη.
 Θῆρες δὲ φείσασθ', ὕρας δὲ ὑπὸ μέζε' ἔθεντο,
 Τῶν καὶ λάχνη δέρμα κατὰ σκιον, αἰλιά νυ καὶ τ'
 Ψυχρὸς ἐὼν Διόησι, δαυστέρων περ ἐόντων·
 Καὶ τε δ' αὖθ' ῥινᾷ βοὸς ἔρχεται, ὅδε μιν ἴαφ.
 Καὶ τε δὲ αἶγα αἴσι πανύτελχα· πᾶσα δὲ ἔπ'
 Οὐτεκ' ἐπνεῖσθαι τείχεσ' αὐτῶν, ὃ Διόησιν
 Ἦς ἀνέμῃ βορέῃ· τροχαλὸν δὲ γέροντα πῆησι.
 Καὶ δ' αὖθ' παρθενικῆς ἀπαλόχροσ' ὃ Διόησιν,
 Ἦ τε δόμων ἐντοσθε φίλη παρὰ μητέρα μίμνη,
 Οὐπω ἔργ' εἰδῆα πολυχρύσῃς Ἀφροδίτης·
 Εὖτε λοεσάμεν ἡ τέρενα χροῶ, καὶ λίπε' ἐλαίῳ

504

510

515

520

504. Μῆνα Ληλαιῶνα] Plutarchus nescit quis sit ille mensis. certum est esse brumalem, respondebat Attico Ποσιδίῳ, aut Γαμελιῳ. Scaliger.

504. Μῆνα δὲ Ληλαιῶνα] Κατὰ τὸ μῆνα, subintellige, sunt. Mensē in quo sunt mali dies. Vel sic distinguendum: Μῆνα δὲ Ληλαιῶνα (κατὰ ἡματα, βέδορε πάντας) τῷτον αἰλύαδ'. & placet: hoc est, mensem vero Januarium, (mali sunt dies, bobus nocentes omnes) hunc vitas pro, hunc, inquam, vita. Vel appositivè μῆνα δὲ Ληλαιῶνα κατὰ ἡματα, βέδορε π. hoc est, Mensem Januarium, malos dies, hoc est, qui mali sunt dies, hunc, inquam, vita. Gaietius.

504. Ληλαιῶνα] Apud Thebanos primus mensis dicebatur Βουκόπιος, respondens Gamelioni Attico. Plutarchus in Pelopida: τὸ νόμον κελεύοντι ἐν τῷ πρώτῳ μῶνι περὶ ἀδύναμι τῶν Βουκοπάρχων ἐπὶ τοῖς, ὃν Βουκόποιον ἀποκαλεῖται: cum lege sancitum esset ab eis dari Bucotarchiam primo mense, quem vocant Bucatium. Hunc autem eundem, quem Hesiodus Ληλαιῶνα vocat, esse putat Plutarchus. Hesychius: Ληλαιῶν· Οὐδὲνα μὲν τ' μῶνιν Βουκοπὸν ἔπαυσε, εἰσὶ δὲ Πλάτωνα Βουκόποιον, καὶ τὸ ψυχρὸς ἐστίν. Secundus mensis erat Ἐρμαῖος. Sequitur apud Hesychium: ἔστι δὲ τὸ Ἐρμαῖον, ὃς μὲν τ' Βουκόπιον ἐστὶ καὶ τὸ Ἀθηναῖον τῶν τ' Ληλαιῶν ἰορτῶν ἐν αὐτῇ ἡμέρᾳ. Hæc ex Jos. Scaligeri Lib. I. de Emend. Temporum.

*Mensem verò Lenæonem, malos dies, bobus nocentes omnes,
 Hunc vitate: & glacies; quæ quidem super terram,
 Flante Boreâ, molesta sunt,
 Qui per Thraciam equorum altricem latè mari
 Inspirans illud movet: constringitur autem terra & sylva:
 Multas verò quercus alticomas, abietesque densas,
 Montis in vallibus dejicit, terræ multos pascenti
 Incumbens, & omnis reboat tunc ingens sylva.
 Ferae autem horrent, caudâsque sub pudenda ponunt,
 Eæ etiam quarum villis cutis densa est. Sed & has
 Frigidus cùm fit perflat, villosas licèt pelles habentes.
 Quinetiam per bovis pellem penetrat, neque illum arcet.
 Etiâmq; per capram flat longos pilos habentem: ovium autem gre-
 Eò quòd valdè densi ipsarum villi sunt, non perflat (ges non item:
 Vis venti boreæ: incurvum verò senem facit.
 Et per tenelli corporis virginem non perflat,
 Quæ in ædibus suam apud matrem manet,
 Nondum opera sciens aureæ Veneris:
 Benèque lota tenerum corpus, & pingui oleo*

Tempörum. Posteriori rationi Hesychii repugnat quod alii docent de
 tempore celebrationis Lenæorum, quam referunt ad finem autumnii.
 Vide J. Meursium in Græcia feriatâ, ad vocem Λιναια. Itaque in
 priorè acquieverim. Clericus.

506. Δυσήληγες] Cruciatus difficiles; molestos. Guetus.

508. Ωρεως] Subintellige τὸ πόρτοι. Idem.

508. Μέμυκε δὲ γαῖα καὶ τὰ ἐξῆς] Frigidam hanc esse descriptionem
 hyemis, adeoque rei descriptæ convenire nemo negabit. Clericus.

509. Παχέας] Crassas. Guetus.

511. Νήελι⊙] Ab ἄρω, ἀείω, ἀείτω, ἀείρω, ἀειδόμενος, ἀειδόμενος,
 νήελι⊙. Item ab ὄρω, ὄροις, νήελι⊙, hoc est, νήελι⊙, ἄρω
 ὄροις, ἀείρω, ὄρω &c. An ab ὄρω, ὄροις, ὄρω, ὄροις, ὄροις
 νήελι⊙, νήελι⊙. μετρίως⊙ innumera habens folia. placet. ergo
 νήελι⊙ innumerus, multus, ingens. Idem.

512. Ὑπὸ μίγῃ] Μίγῃς à μίγῃ. undè μύδια fortè, apud Home-
 rum. Idem.

515. Γαί] Sc. πόδες βοός, pellis bovis, subintellige. Idem.

517. Οὐδ' ἀλγίστην] Iterata negatio abundat, οὐδ' ἀλγίστην. Idem.

522. Δίπ' ἐλαίῳ] Διπλοῦν, λίπτα διπλοῦν. Idem.

Χειρομήνη, νυχίη κατ'αλέζεται ἔνδοθεν οἴκῃ
 Ἡμαῖ χιμαρείῳ, ὅτ' ἀνόστῃ ὃν πόδα τένδῃ,
 Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ, καὶ ἐν ἥθεσι λουζαλέοισιν.
 Οὐ γάρ οἱ ἥελι' δαίκνυ νομὸν ὀρμηθιῶσιν.
 Ἀλλ' ὅππῃ κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε
 Στεωφᾶται, βροχίον ᾗ πανεπλιύεσσι φαίνῃ.
 Καὶ τότε δὴ κερατοὶ καὶ νήκεροι ὕληκοῖται
 Λυγρὸν μυλιόωντες ἀνα δρύα βηοσῆεντο
 Φόγγουσιν· καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τῷτο μέμηλεν,
 Οἱ σκέπα μαιόμῃσι πυκινὰς κούθμῳνας ἔχουσι,
 Καὶ γλάφυ πετρῆεν· τότε δὴ τείποδι βροτῶ ἴσσι,
 Οὐ τ' ὅππῃ νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς ἔδα' ὀρθῇται·
 Τῷ ἵκελοι φοιτῶσιν, αἰλουόμῃσι νίφα λακκίῳ.
 Καὶ τότε ἔσασθε ἔρυμα χροῦς, ὥς σε κελάω,
 Χλαῖναν μὲν μαλακίῳ, καὶ περμιόεντα χιτῶνα.
 Στήμονι δ' ἐν παύρῳ ποτλίῳ κρόκα μνηρύσασθε.

525

530

535

523. Καταλέζεται] Καταλέξομαι in praesenti, ut αὐξομαι. *Guietus.*

524. Ἀνόστῃ] Ἀνόστῃ ὁ πολύπυς, ut infra ἡ χεὶρ πίεζῃ, φερίοι-
 κῃ ὁ κρηλίας. *Idem.*

525. Ἐν ἥθεσι λουζαλέοισιν] Λύζω, λύγος, unde λυγροῦς λυγροῦς λυ-
 γαλίῃ καὶ ἐπὶ πτόσῃ ἔστι λουζαλίῃ. alii à λουγὸς declinant. *Idem.*

526. Δαίκνυ] Pro ἐδάκνυ à δαίκνυμι. *Idem.*

527. Ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν] Qui intelligebat solis arcum diurnum,
 tempore brumæ minorem apud Græcos, majorem esse in Æthiopia,
 quam hîc describit, debuisset intelligere esse Antipodas. Attamen,
 admisso priore, posterius, quamquam necessarium confectarium, in-
 telligere non potuerunt Veteres. *Clericus.*

530. Μυλιόωντες] Μυλιῶν πλεονάζει πῖς μύλας ἢ γινεταί σιαγόνες, ὀδόντες.
 Deinde pro δρύα scribendum videtur δρία. *Hesych.* δρία, ὕλη, ὄρεα,
 δρύμη. *Guietus.*

532. Οἱ σκέπα] *Tectum* non *tecta* τὸ σκέπα sing. numero à σκαπε-
 ρόν, σκέπερ, σκέπει, ut à λιπαρόν, λίπαρ, λίπε. τὸ σκέποι non placet.
 à σκέπειρ τροπῇ fit σκέπας. *Hesych.* σκέπη ὑποδοχή. *Idem.*

533. Καὶ γλάφυ] Γλάφυρον, γλάφυ, hoc est, ἀγέλαος, ἀγρῶν.
Idem.

533. Τείποδι βροτῶ ἴσσι] Hoc est, seni. Respicit *Hesiodus* ad xni-
 gma Springis, πῖ ἐστι τὸ αὐτὸ δίπεν, τρίπεν, καὶ πετράπεν; quid sit idem
 bipes, tripes ἢ quadrupes? Οἱ Οἰδίπυς ἀπεφώνησε αἰγρωπὸν εἶναι τὸ αἰ-
 βληθέν. ἡμίονον μὲν γὰρ αὐτὸν ὑπερέχοντα πετράπεν εἶναι· αὐξήσονται δὲ δίπεν·
 γηροῖ-

*Uncta, noctu cubat intra domum
 Tempore hiberno, quando exossis (polypus) suum pedem arrodit,
 Inque frigida domo, & in latibulis tristibus.
 Non enim illi Sol ostendit pabulum ut invadat:
 Sed super nigrorum hominum populúmque & urbem
 Vertitur, tardiùs autem Græcis lucet.
 Et tunc sanè cornuta bestia & non cornuta sylvarum cultrices
 Miserè dentibus stridentes per quercetum clivosum
 Fugiant; & passim omnibus id curæ est,
 Quæ tecta inquirentes, densas latebras habent,
 Et antrum in petra: tunc utique tripodi homini similes,
 Cujus & humeri fracti sunt, & caput terram spectat:
 Huic similes incedunt vitantes nivem albam.
 Et tunc indue munimentum corporis, ut te jubeo,
 Lanam mollem, & talarem tunicam.
 Stamine verò in paucò multum subteminis intexe.*

*ἡγεσάμην δὲ τῆς αὐτῆς, βακτηρία τετραπόδιον ἀπὸ τῆς εἰδόμενης: Oedipus de-
 claravit hominem esse quod propositum erat, infantem enim quadrupedem
 esse, auctum verò bipedem, senem denique factum quadrupedem, scipio-
 ne utentem, propter infirmitatem. Verba sunt Diodori, è Libro IV. Bi-
 bliothecæ. Clericus.*

534. *Ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἵαχε] Ἐπὶ ἵαχε τῷ αὐτῷ. Guetus.*

534. *Ἐαχε] Incurvata, quasi fracta essent. Debilia etiam fracta
 dicuntur, ut gravis annis miles dicitur multo jam fractus membra la-
 bore, Horatio, Lib. I. Sat. I. 5. Clericus.*

535. *Νῆφα λευκὰ] Νῆψ ἡφὲς, νῆφα. Guetus.*

536. *Καὶ τίπτε ἄσπασθ] An operæ pretium erat ejusmodi præcepta
 versibus claudere, quæ cuivis aniculæ notissima sunt? Ego quidem
 non puto. Sed mihi videntur senilem Poëtæ ætatem redolere. Cle-
 ricus.*

537. *Μαλακὴ] Δασύς, αἰάλα. Guetus.*

538. *Στήμονι δ' ἐν πύρρῳ] Κεγκύς est flocus, κρόκη, aut κρόχ' sub-
 temen. Ideò vestes, quæ ad hyemem & frigus parantur, raro stami-
 ne, denso subtemine texti jubet Hesiodus: Κεγκύς enim ἐν τῇ κρόκῃ;
 non in stamine. Ideò durius & retortiore filo stamen, molliore &
 magis laxo subtemen. Nam in solo subtemine mollities illa lanugi-
 nosa, quæ panno supereminet, & quam pectit ac polit spina fullo-
 nis. Insignitè factus ad hoc probandum locus Platonis, qui vulgò
 malè exponitur ab Eruditis & non rectè legitur. Est in Politico: ὅτι*

Τὴν φείεσθαί, ἵνα τοὶ τείχες ἀτρεμέωσι,
Μήδ' ὄρθαι φείσωνιν, αἰερόμηναι καὶ σῶμα.

540

Ἀμφὶ δ' ὅσῳ πέλῃλα βοὸς ἴφι καταμήσιοι
Ἀρμύνα δ' ὅσῳ, πύλοισ ἐνποδὲ πυκνάσαι.

Πρωτόνων δ' ἐρίφων, ὅπταν κρύθ' ὄρεον ἔλθῃ,
Δέρματα συρράπτειν νεύρω βοὸς, ὄφρ' ὅττι ὄμω

Τέτ' ἀμφιβάλλῃ ἀλελύ. κεφαλῇφι δ' ὕπερθε

545

Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' ὕατα μὴ καταδ' αἴῃ.

Ψυχρὴ γάρ τ' ἡὼς πέλεται βορέαο πεσόντ'.

Ἡὼθ' δ' ὅττι γαῖαν ἀπ' ἔρχν' ἀστερόεντ'.

Ἀἷρ πυρφόρ' ἐντέταται μακάρων ὅττι ἐργαίο.

Δι' αὐτὴν τῇ γνώσει ὁλκὴ ἰμωίτης τὴν μαλακότητα ἔχει, ταῦτα αὖτε καὶ
πῶς μὲν γίνονται, τὴν δ' ἐπιτιμῶν αὐτοῖς εἶναι τὴν πρὸς τὴν
*Quasi utque spina fullonia tractui accommodatam habent molliciem, ea
esse subtemen cum neta sunt, artem verò eis praefectam artem nendi sub-
temen. Hæc aliâque huc spectantia habet Claud. Salmasius Exercit.
Plinian. p. 277. Clericus.*

538 Πολλὴ πρὸς] Hoc est, πρὸς. Suid. in πρὸς, tramam
quæ stamine mollic. Μυρσάδ, hoc est, πυκνὴ, συστάς. Hesych.
subintellige autem, ἐν τῷ ὕφασιν τὴν χλαῖναν. Guicetus.

541. ἴφι καταμήσιοι] Οὐκ αὐτομάτως ἀποθανόντες, non spontè naturæ
mortui, sed ferro necati. Guicetus.

542. Πύλοις] Coactilibus, & propterea udones illi à Jurisconsultis
ἰμπύλοις dicuntur, quæ aliter pedulia in Regula Sancti Benedicti.
Erant etiam pilia ex coactilibus & ex detritis vestimentis. Stat. IV.
Sylv. in Risu Saturnalitio v. 24. *Casis pilia fusa de lacernis.* & sæpè
apud Martialem. Scaliger.

542. Πύλοις δ' ἐνποδὲ πυκνάσαι] Etymologicum magnum: Πύλῳ,
τὸ ἐξ ἐρίων ἐργασμὸν, ὡς τὸ κρημνῶς ἐπιτήδειον. δι' ἡμῶς πλωτὸν φε-
μὲν. quod ex lanis elaboratur ad cubandum paratum, quem nos pilotum
vocat. Tum affertur locus Homeri & v. 545. Hesiodi, ac tandem
hic 542. versiculus illustratur: Σημαίνει δ' ὄρεα, πανία, ὡς παρὰ
τὸ αὐτὸ, πέλῃλα, καὶ ἔξῃς. πύλοις ἐνποδὲ πυκνάσαι. Γίνεται παρὰ τὸ πίξω,
οἶονε πινός τις ὢν, καὶ κατὰ κράτος πῖλῳ. Quæ verba multis interpre-
tatur Claud. Salmasius in Lampriidii Alexandrum Severum, pag. 521.
ed. Parisinæ, ubi ostendit πύλους esse udones, hoc est, laneos calceos
ex lana coacta factos; qui intra calceum quidem habebantur, ut hic,
verum & ipsi vicem calceamenti præstabant, domi & intra cubicu-
lum. *Calceones* eos hodie vocamus. Clericus.

542. Πυκνάσαι] An? πυκνάσαι. Guicetus.

543. Πρωτόνων] Sive, ut habent Græci Interpretes, præstantis-
simi

*Hanc circuminduito, ut tibi ne tremant,
 Neque erecti horreant, arrecti per corpus.
 Circum verò pedes calceos bovis vi occisi
 Aptos ligato, pedulibus intrinsecus condensans.
 Primogenitorum verò hœdorum, cum frigus tempestivum venerit,
 Pelles consuito nervo bovis, ut super humeros
 Contra pluviam injiciat munimentum. supra caput verò
 Pileum habeto elaboratum, ne aures humefiant:
 Frigida enim aurora est, Boreâ cadente:
 Matutinus verò super terram à cœlo stellifero
 Aër fecundus extenditur beatorum supra opera:*

fimi sint foetus ii, quos pecudes primos in flore ætatis pariunt; sive, singulari idiomate Linguae Bœotiae, *primogenita* dicerentur pecudes in suo genere eximiae, quemadmodum apud Hebræos בְּחֹרִים *bchorim*, ut Hebræi Lexicographi docebunt. *Clericus.*

544. Νιόρη βοῶς] Secundum morem antiquum nervis consuendi pelles. Sic hodie Canadivi faciunt. *Guierus.*

545. Ἰστὺ ἀμφωτάλῃ ἀλέλω] Hoc est, Ἰσθμὸς ἀλῆς ἀλωρῶ, è Cod. vet. Palat. *Idem.*

546. Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν] Homer. καὶ ἀσκήσεις χερσῶν, hoc est, καὶ προσκομίζονται. Gallicè *un fentre bien foulé*. Ἀσκητὸν autem dixit ut differat à suopradictis πῖλοις ἰννοδοι πυκνιστοῖς, hoc est, pilis levius elaboratis. κατωδύη verò est madefacias secundam personam, non *humefiant*. *Idem.*

546. Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν] Græcis, ut habet *Salmasius* ad *Capitolini* *Pertinacem*, πῖλον & pedum & capitis dicitur, quod hoc loco *Hesiodi* probat. Diminutivum ejus est πῖλιον, unde *pileum* Latinis. Apud Latinos *cudo* utrumque significabat, & galerum, vel pileum, & pedule; nam *cudo* est πῖλον à *cudendo*. *Cudere* autem est ferire & tundere. Alia, apud eundem, vide. *Clericus.*

549. Ἀῆρ πύρεφορ] Voce aër intelligenda tenuis illa nebula, quæ, una cum rore, è cœlo in terras decidit, non excluso tamen rore crassiore. Sæpè aër, apud *Hesiodum*, nebulam significat, ut γ. 255. Vide & sequentes versus, ubi hic aër ex humore evectus dicitur & ventos creare; unde manifestò liquet vaporem intelligi. Hinc mihi fit credibile emendandum huic locum *Hesychii*: Ἀῆρ, καὶ πύρεφορ, ὁμίλη, hoc modo: Ἀῆρ, πύρεφορ, ὁμίλη, ventus, nebula; ita ut *Hesychius* ad hunc *Hesiodi* locum respexerit. *Clericus.*

549. Μακάριον ἐπ' ἔργῳ] Hoc est, felicium agricolarum, divitum; qui, scilicet, agriculturæ peritiâ & indefesso labore ditati sunt. *Guierus.*

Ὅς τε δρυσαμένῳ ποταμῶν ὑπὸ αἰενῶντων,
 Τ' ὕψ' ὑπὲρ γαίης δρυθεὶς ἀνέμοιο θυέλλῃ,
 Ἀλλοτε μὲν θ' ὕψ' ποτὶ ἑσπερον, ἄλλο τ' ἄησι,
 Πυκναὶ Θρηϊκίαι βορέαι νέφεα κλονέοντι.
 Τὸν φθάμεν, ἔργον τελέσας, αἶκον δὲ νέεσθαι,
 Μήποτε σ' ἐρευνόθεν σκοπῶεν νέφ' ἀμφικαλύψῃ.
 Χρῶτά τε μυδαλέον θείῃ, καθά θ' εἴματα δάσῃ.
 Ἀλλ' ὑπαλδύαδ'· μείς γ' χαλεπώταί τ' ἔσθ'·
 Χειμέρι, χαλεπὸς περβάτοις, χαλεπὸς δὲ ἀνθρώποις.
 Τῇ μ' ὁ θῶμις βυσ', ὅπῃ δὲ ἀνέρι καὶ πλέον εἴη,
 Ἀρμαλῆς μακροὶ γ' ἐπὶ ῥόδοι εὐφρόναι εἰσί.
 [Ταῦτα φύλασόμεν, τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν
 Ἰσθῶσαι νύκτας τε καὶ ἡμέρας, εἰσέκεν αὖθις
 Γῇ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκῃ.]
 Εὖ τ' ἂν δὲ ἐξήκοντα μὲν τροπαὶς ἡελίοιο
 Χειμέρι ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμέρας, δὴ ῥα τότε αἴσῃς
 Ἀρκτῶρ περιπλῶν ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο,
 Πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεται ἀκροκνέφαι.

555

560

565

550. Αἰενῶντων] Scribendum videtur αἰναῶντων. Quidam codd. αἰν αἰνῶν. quam lectionem sequitur Tzetzes. ex ea, quamvis sequiore, nostra confirmatur. *Guilielmus*.

551. Ἀλλοτε] Ἀλλοτε, scilicet, in spiritum resolutus. *Idem*.

557. Χαλεπώταί τ' ἔσθ'·] Ἀλυσίων, scilicet. *Idem*.

559. Τῇ μ' ὁ θῶμις] Τὸ ἡμῖς, hoc est, dimidia pars cibi ordinarii bobus detur, ἀλλ' ὕψ' αἰερίαν, homini verò plus dimidia, ut putà dodrans ex asse, hoc est, tres quartæ partes cibi ordinarii. hyeme ventres sunt calidiores. ἐπὶ πλέον εἴη, pro ἐπεὶ. *Idem*.

560. Ε'πὶ ῥόδοι αἰφρογίαι εἰσί] Hoc est, βοηθοί, adjutrices sunt longæ noctes bubus. ῥόβ', hoc est, fluctus, ἐπὶ ῥόβ' fluctu impellens, fluctu adjuvans. à navibus Metaphora, quæ fluctu impelluntur & adjuvantur in cursu. *Idem*.

561. Τετελεσμένον] Hæc declarant manifestò annum definere statim à frigoribus. ergo ver erat initium anni in signo tauri. Virgil. I. Georg. v. 222: *Candidus auratis aperit cum cornibus annum*. Annus incipiebat à matutino ortu Pleiadis. *Scaliger*.

562. Ἰσθῶσαι νύκτας τε καὶ ἡμέρας] Hoc est, cibos præbe ad mensuram laboris diurni & quietis nocturnæ, ita ut per totum annum dies & noctes æquentur, hoc est, labori dierum alimenta debita, quieti noctium respondeant. καὶ δὲ αἰετὶς ἔσθ'· ἀλυσίων εἰς τοὺς νύκτας καὶ τοὺς ἡμέρας.

Qui haustus è fluminibus perennibus,
 Alè supra terram levatus venti procellâ,
 Interdum quidem pluit ad vesperam, interdum flat,
 Densas Thracio Boreâ nubes excitante.
 Hunc antevertens opere perfectò domum redi,
 Ne quando te cælitus tenebrosa nubes opprimat,
 Corpûsque madefaciat, vestèsque humectet.
 Sed evitato. mensis enim gravissimus hic
 Hibernus, gravis ovibus, gravisque hominibus.
 Tunc medium bobus, homini verò ampliùs adfit
 Alimonia: longa enim noctes succurrunt illis.
 [Hæc observans, totum in annum
 Æquato noctesque & dies, donec rursus
 Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.]
 Quum autem sexaginta, post conversionem Solis,
 Hibernos exegerit Jupiter dies, tunc sanè stella
 Arcturus relinquens sacrum fluctum Oceani,
 Primus totus apparens exorietur vespertinus.

ὅς, καὶ αὖτις παύσασθαι τὴν ἑρπύνην καὶ τὴν ἑρπύνην. obscurus & implicitus
 locus. *Guilielmus.*

566. Α'εὐεῖρ [καὶ τὴν ἑρπύνην] Temporibus Hesiodi bruma erat circa 7. aut 8.
 Januarii, ergo circa decimam Martii dicit oriri Arcturum. Hoc au-
 tem accidit circa initia Olympiadum, quo tempore sine dubio fuit
 Hesiodus. Sunt autem 2370. anni à prima Olympiade, incepitque
 hoc proximo solstitio præterito 1594. bis millesimus trecentessimus &
 septuagesimus annus. *Scaliger.* Incidebat bruma in 30. Decembris,
 tempore Hesiodi, ex calculo Petaviano, Var. Diff. Lib. VII. c. 5.
Clericus.

566. Α'εὐεῖρ [καὶ τὴν ἑρπύνην] Plinius de sæculo Juliano Lib. XVIII,
 c. 26. A Favonio in Æquinoctium vernum Casari significat XIV. Ca-
 lendas Martii triduum variè, & VIII. Calendas hirundinis visu, & po-
 stero die Arcturi exortu vespertino. Columella Lib. IX. c. 2. IX. Ca-
 lendas Martias Arcturus primâ nocte oritur. At in Petaviano laterculo
 acronychus exortus Arcturi fit in piscium gradu 14. qui in Calenda-
 rio Martii V. convenit. Sed ortus vespertinus verus, quem tabula
 præbet, posterior est apparenti. Hæc & alia D. Petavii Lib. II. c. 8.
 Var. Dissert. *Clericus.*

567. Α'εὐεῖρ [καὶ τὴν ἑρπύνην] In summo crepusculo, vespere, καὶ τὴν ἑρπύνην
 τὴν ἑρπύνην ἡγῶν τὴν ἑρπύνην. *Guilielmus.*

Τόνδε μετ' ὄρθρογῇ Πανδionis ἄρτε χελιδών
 Ἐς Φάϑ' ἀνθρώποις, ἔαρϑ' νέον ἱαμύοιο.
 Τὼ φθάμεν οἶνας πεπταμένεμεν· ὥς γ' ἄμεινον.
 Ἀλλ' ὅπ' αὖν φερέοικ' ἀπὸ χθονὸς αὖν φυτὰ βαίνῃ,
 Πληϊάδας Φόβων, τότε δὴ σκάφ' ὀκέει οἰνέων·
 Ἀλλ' ἄρπας τε χαρθευόμεναι, καὶ δμῶας ἐγείρειν.
 Φόβων γ' οἰεῖρες θώκας, καὶ ἐπ' ἡῶ κρῖτον,
 Ὡρῃ ἐν ἀμνητῷ, ὅτε τ' ἡέλι' ἔρσεν κάρφῃ.
 Τημεῖτ' ἀπώδειν, καὶ οἴκαδε καρπὸν ἀγείρειν,
 Ὄρθρον ἀνιστάμεν, ἵνα τοι βί' ἄρκε' εἴῃ.
 Ἡὼς γάρ τ' ἐργοιο τρίτῳ δατομύρεται αἴσαν.

570

575

567. Ἀποκρίψαι] Idem est quod dicitur ἀποκρίψαι, nam ἀποκρίψαι idem est ac ἀκρῆναι, seu primordium nasci. Intelligendus, ut videtur, de ortu apparente. Ortus autem, ut hoc in gratiam tironum addatur, vespertinus verus est, cum occidente sole, stella oritur ex adverso, neque tamen, propter solis aut lucis vespertinae fulgorem, adspectabilis est. Ortus verò vespertinus apparens, quando sol longiusculè ab horizontali diametro progressus est, adeò ut post ejus occasum emergens ab oriente stella conspicua sit. Clericus.

568. Ὄρθρογῇ] Quia summo mane solent hirundines canere. Alii tamen legunt ὄρθρον, ut Hesychius & auctor Etymologici magni, cuius hæc sunt verba: Ὄρθρον· ἡ μυριάς τις ἡμεῖς· ἢ ὡς τ' ὄρθρον ἡμεῖς. Ἡσίοδος· πρὶν ὄρθαι — διαγέρθαι, ἀπὸ τ' ὄρθαι ἀπερριπταί, καὶ ἀπὸ τ' ὄρθαι. Sic Ὄρθρον esset excitans luctum. Prior tamen lectio magis placet. De luctu hirundinis vide quæ ex Poëtis collegit Sam. Bochartus Hieroz. Part. 2. Lib. I. c. 10. Clericus.

570. Τὼ φθάμεν οἶνας πεπταμένεμεν] Columella Lib. IX. c. 1. postquam VII. Cal. Martias conspici dixit hirundinem, paullo post, & Calendis Martiis, inquit, eximia est vitium putatio, usque in decimum Calendarum Aprilium, si tamen se gemma nondum moveant. Clericus.

571. Φερέοικ'] Ὁ κελίας. Guicetus.

571. Φερέοικ'] Athenæus Lib. II. p. 63. Ἡσίοδος τ' κελίας φερέοικ' καὶ κελίας, καὶ Ἀναξίλας δὲ,

Ἀπισίπρος εἰ τ' κελίῳ παλαιό πῆν,

Οἱ ἀειφύουσ' ὡς ἀπισίας πῆς οἰκίας.

Hesiodus Cochleam vocat domoportam, Anaxilæus verò: Cochleis tu es multò diffidentior, quæ præ diffidentia circumferunt domos. Cicero de Divin. Lib. II. c. 64. Quid me igitur mones? ut si quis medicus egroto imperet ut sumat

Terrigenam, herbigradam, domoportam, sanguine cassam,
 potius quàm hominum more cochleam dicere. Quod cum ita sit, miror
 cur

Post hunc mane lugens Pandionis venit hirundo
 In lucem hominibus, vere nuper cæpto.
 Hanc prævertens vites incidito: sic enim meliùs.
 At cùm domiporta (cochlea) è terra plantas adscenderit,
 Pleiades fugiens, tunc non ampliùs fodiendæ vites:
 Sed falcèsque acuito, servòsque excitato.
 Fugito verò umbras sedes, & matutinum somnum,
 Tempore messis, quando Sol corpus attenuat,
 Tunc festina, & domum fruges congere,
 Diluculò surgens, ut tibi sufficiens sit,
 Aurora enim operis tertiam sortitur partem.

cur interpretes Latini *testudinem* hæcenus essent interpretati, præsertim cùm *testudines* in arbores non repant; quod jam observarat ante nos Sam. Bochartus Hieroz. Part. 2. Lib. iv. c. 30. Clericus.

572. Πλειάδες φύζων] Τὴν ἐπιβλήν τῆς Πλειάδων, τὸ κενὸν τὸ γινώσκον κατὰ τὴν τῆς Πλειάδων ἐπιβλήν. Ποστὸν σαφὲς ἐκείναι οὐσίαν, subintellige ἐν. Hoc versu fossio significatur ut præcedente v. 570. putatio vitium. Guietus.

572. Πλειάδες φύζων] Pluvias, nempe, nimias; propter quas, humo relicta cochleæ plantas conscendunt. Clericus.

573. Ἄρπας π χαρσοτέμναι] Superiùs v. 387. χαρσοτέμναι σιδῆρα. ubi σιδῆρα de falce ad metendum intelligendum est, ait autem eo loco Pleiades initio messis apparere. Scaliger.

573. Ἄρπας χαρσοτέμναι] Falce incidere. Suprà χαρσοτέμναι σιδῆρα. Guietus.

575. Ὡρὴ ἐὸ ἀμύγαν, ὅπῃ τ' ἡλιὸς χροῖα κέρσῃ] Hic versus sic legendus & distinguendus: Ὡρὴ ἐὸ ἀμύγαν. Ὅπῃ δ' ἡλιὸς χροῖα κέρσῃ. Idem.

576. Τημεῖρος ἀρδῶν] Columella Lib. II. c. 21. Cùm matura fuerit seges, antequàm torreatur vaporibus æstivi sideris, qui sunt vastissimi per ortum canicula, celeriter demetatur. Nam dispendiosa est cunctatio, primùm quod avibus pradam, ceterisque animalibus prabet, deinde quòd grana & ipsa spica culmis arenis & aristis celeriter decidunt. Si verò procella ventorum aut turbines inceserint, major pars ad terram defluit. Propter qua recrastinari non debet, sed equaliter flavescentibus jam satis, antequàm ex toto grana indurescant, cùm rubicundum colorem traxerunt, messis facienda est, ut potius in area & in acervo, quàm in agro, grandescant frumenta. Clericus.

578. Ἡὼς ᾗ] Hoc est, horæ matutinæ, quæ ab aurora incipiunt. Clericus.

578. Ἡὼς ᾗ τ' ἱερὸν τεύχεον] Τὸ ἱερὸν. Guietus.

579. Περ

Ἡὼς τοι περφέρε' μὲν ὁδὸν, περφέρε' ἧ καὶ ἔργα·
 Ἡὼς ἥ τε φανεῖσα πολέας ἐπέβησε κελεύθῳ
 Ἀνθρώπους, πολλοῖσι δ' ἔπι ζυγὰ βυσὶ πύθῃσιν.

580

Ἡ μὲν ἧ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἡχέτα τέττιξ
 Δενδρέῳ ἐφεζόμεν' ἀγροτέρῳ καταχόρε' αἰοιδῶ
 Πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρε' ἀκαταΐδε' ἄρη,
 Τῆ μὲν πότατι τ' αἶγες, καὶ οἶν' ἄρσος,
 Μαχλόταται ἧ γυναικες, ἀφαιρότατοι δέ τε ἄνδρες
 Εἰσὶν, ἐπεὶ κεφαλῶν καὶ γένατα Σείριος ἄζει,
 Αὐαλέος δέ τε χρεὼς ὑπὸ καύματος. αἰεὶ δ' ἔτι ἦδη

585

579. Περφέρει μὲν ὁδὸν] Hoc est, superat viam, hoc est, peragit. Virgil. nec solum superare viam sit τὸ περφέρειν. Hic idem τὰς ὑπερφέρειν notari videtur. Φαμί' ἄρη, πῶν οἶν. αἰεὶ δ' ἔτι. Guiccius.

579. Ἡὼς τοι περφέρει] Non dubium est quin huc respexerit Aristarchus, cum in illo Theogonia loco, Καλλιόπη, ἡ μὲν περφερέται ἐπὶ αἰπασίων, exponit, περφερίζατο περφερέται. Vetus Glossa ad Theogoniam. Ἀείταρχ' τὸ περφερίζατο, αἶν' ἔ' περφερίζατο ἡμῶν. ὅτι αἰετὸν, πότμον τῇ ποιῇ, ἢ τὰ χρεὼν περφερίζατο. οἱ δὲ ἐνέμεναι τὴν. Eustathius: τὸ δὲ περφέρειν περφερέται ἐπὶ τῷ περφερέ, ἀφ' ἧς παρὰ τὸν ἔσπερον περφερέται περφερέται λόγῳ. ὅτι δὲ περφερέται καὶ τὸ νικᾶν λέγεται, ὅτι καὶ ὁ περφερίζας, δῆλον ἐστίν. Ἡσιόδου δὲ ἐν τῷ, περφέρει μὲν ὁδὸν, περφέρει δὲ καὶ ἔργα, ἐπεὶ οἱ πῶν οἶν οἱ περφέρει ὑπερφερέται, καὶ οἱ αἰετὸν λαμβάνει αἶν' ἔ' ὑπερφέρει, αἰεὶ αἶν' ἔ' αἰετὸν, αἰετὸν περφερίζατο, αἰετὸν περφερίζατο. Heinsius.

582. Σκόλυμος] Artichaut sauvage, aliter cardonette. Κινύραν artichaut cultivé. Κάκλι' carder. De Scolymo vide Dioscorid. lib. III. 16. de casto vide Athenæum. Scaliger.

582. Σκόλυμος] Graviter errant, ut putat Claud. Salmasius ad Solinum p. 161. hujus ætatis eruditi ferme omnes herbarii, qui σκόλυμον Græcorum persuadere nobis volunt fuisse, quem Latini propriè Carduum vocabant, nos Articastrum. Hanc saltem differentiam agnoscunt, quod σκόλυμος agrestis sit, Carduus sativus. Ego genere distinguere censeo. Σκόλυμος vox Græca est, quæ nomen in Latia non habet; ideò Scolymus Latinè suâ voce vocandus est, non Carduus, ut faciunt vulgò apud Theophrastum & Dioscoridem. Græci omnes, non solum Paulus & Aëtius, verum etiam Dioscorides ipse Κινύραν & Σκόλυμον separant. Atqui certum est Κινύραν Græcis dici, quem Latini vocant Carduum, Siculi Κάκλι. Scolymus Græciæ notissimus, unde illud Hesiodi & ex eo Aristotelis ἐπὶ σκολύμῳ. Hoc flore, mulieres libidinis avidissimæ. Scolymum in cibis Oriens & Græcia receperat,

*Aurora magis promovet quidem viam, magisque promovet labo-
Aurora quæ apparens multos ingredi fecit viam (rem:
Homines, pluribus verò juga bobum imponit.*

*Quum verò scolymisq̃ue floret, & canora cicada
Arbori infidens dukem fundit cantum
Frequenter sub alis, æstatis laborioso tempore,
Tunc pinguesque capræ, & vinum optimum,
Satatissima verò mulieres, & viri imbecillissimi
Sunt, quoniam caput & genua sol ficcet,
Siccum verò corpus ob æstium. Sed tunc jam*

ceperat. Plinius Lib. XXII. c. 22. Scolymum quoque in cibos recipit Oriens & alio nomine Linoniam appellavit. Frutex est numquam cubitali altior, cristisq̃ue foliorum ac radice nigra, sed dulci. Eratostheni quoque laudata in pauperis coena. Edulis est potissimum radix, sed & herba adhuc tenella. Qua de re, pluribus vir summus, quem vide. Elericus.

582. Ἡμῶς δὲ σχολύμεν] Ephemeris Hesiodi ætatem definit ἐπὶ σχολύμεν. Multi viri docti disputarunt, quid sibi velit Philosophus in Problematis, cum hoc modo hunc versum adducit: Δια τὴν ἐν τῷ θέρει οἱ μὲν ἄνδρες ἤτιον διώκον ἀφροδιταίεσσιν αἱ δὲ γυναῖκες μᾶλλον, καὶ ἴππερ καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ἐπὶ σχολύμεν, Μαχλόπεται δὲ γυναῖκες, ἀφωροταίεσι δὲ πὲρ ἄνδρες. Quo loco quidam, inter quos fuit vir summus Camerarius, σχολύμεν legerunt: alii κηλύμεν κηλύμεν enim, dicunt, Ἰππῶν exponitur ab Hesychio. Sed mirum viris doctis in re tam levi aquam hæsisse, præsertim qui βεργιλοζίαν Aristotelicam cognitam haberent. Hesiodus ætatem constituit ἐπὶ σχολύμεν καὶ πέπλος: ita loquuntur eleganter οἱ χαρίεντες, id est, tempore cardui & cicada, vel, dum carduus & cicada est. Hoc secutus Aristoteles, dixit Hesiodum salacitatem mulierum, virorum verò impotentiam constituere ἐπὶ σχολύμεν. Non vacabat Aristoteli aliud agenti citare versus illos, Ἡμῶς δὲ σχολύμεν τὸ ἄνθε, & quæ sequuntur, Μαχλόπεται δὲ γυναῖκες. Propterea eleganti ratione dixit, καὶ ἴππερ καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ἐπὶ σχολύμεν, sicut Poëta Hesiodus dicit de tempore quo viret carduus. Quod hinc desumpsit Alcæus, cum dixit: Ἀνθεὶ δὲ καὶ σχολύμεν νῦν δὲ μιαινόμεται γυναῖκες. Diximus Hesiodum, in libris Ἐργων, etiam ἐφημερίδῃ complexum esse. Ostendit itaque hic, postquam ver absolvit, quid agendum sit ἐπὶ σχολύμεν καὶ πέπλος. Heinsius.

584. Ἐπὶ πτερύγων] Ab alis, ἄλλοι δὲ πτερύγων vid. Moschop. Guitius.

Εἷη πετραίη τε σκιὴ καὶ βύβλιος οἶνος,
 Μᾶζα τ' αἰμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμνάων,
 Καὶ βοὸς ὕλοφάγοιο κρέας μήπω πεποκῆς,
 Πρωτογόνων τ' ἐρίφων. ὅπῃ δ' αἶθοπα πινέμεν οἶνον,
 Ἐν σκιῇ ἐζόμενον, κεκρημμένον ἤτωρ ἐδωδῆς,
 Ἀντίον ἀκροθέος ζεφύρεα τρέψαντα πρὸσωπον,
 Κελύης τ' αἰενάας καὶ ἀπορρύττα, ἥ τ' ἀψύλωτος.

590

595

589. Πετραίη τε σκιὴ] Quā nulla major ac frigidior. Similis imago obversabatur animo Prophetæ Esaiæ, cū scribebat Cap. XXXII, 2. de re exoptatissima: *Erit instar rivorum aqua in sicco loco, atque instar umbrae ingentis petrae, in sticulosa terra.* Clericus.

589. Βύβλιος οἶνος] Byblinum vinum, cuius meminit Festus & Theocritus, est vinum cuius vitis delata erat ex urbe Syriæ Byblō, ut Romæ Nitiobrix, de Bordeaux. Scaliger.

589. Βύβλιος οἶνος] Huc transferemus integram adnotationem Luca Holstenii ad vocem Βιβλίη, quam Stephanus Byzantius docet fuisse nomen regionis Thraciæ, à qua vinum *Biblinum* dictum. "*Archeologia* Lib. I. p. 31. Ἀχαιοὶ τὸ Βίβλινον (ἰπαινῆ) ἐδίδευντο, Βιβλίη καὶ ἐκπύμας. Καλεῖται δὲ ὕψος ἀπὸ τοῦ χρεῖος ὅτι ἀποστραγγιζομένη. φησὶ δὲ καὶ Φίλινος,

„Ὅπῃ παρέχω Λέσβιον, Χίον. Πάπα.

„Θάσιον, Βιβλίον, Μενδαῖον, ὥστε σε καὶ

„Κρηιπαλεῖν.

„Ἐπίχαρμος δὲ ἀπὸ πρῶτον ὄραν Βιβλίαν φησὶν αὐτὸν ἀνομάσαι. Ἀρμένιδας δὲ Θράκης φησὶν εἶναι χεῖρον τὴν Βιβλίαν, ἢ αὐτῆς Τισφάρον καὶ Οἰσύμα ἀποστραγγιζομένην. ἰπαινῆς δὲ ἡ Θράκη ἐθαυμάζετο ὡς ἡδύοις, καὶ συνόλως πᾶσι τοῖς αὐτῆς χρεῖα.

„Νῦν δὲ ἐκ Λέβου παρέτισσε οἶνον ἀγασσά.

„Ἰππίας δὲ ὁ Πηγῶν τὴν εἰλὸν καλεσμένην ἀμπιλον Βιβλίαν φησὶ καλεῖσθαι. ἢ Πόβιν τὸ Ἀργεῖον, ὃς ἐκασίλυσσε Συρακυσίαν, πρῶτον εἰς Συρακυσὶν κρημίσας ἐξ Ἰταλίας· εἴη αὖ ἐν ὁ περὶ Σικελιώταις γλυκὺς καλεσμένος Πόβιος, ὁ Βίβλιος οἶνος. *Achaus Biblinum commendat: excepit Biblini vini poculo. Sic autem vocatur à loci cuiusdam nomine. Dicit etiam Philinus:*

„Præbiturum me tibi Lesbium, Chium. Papæ!

„Thasium, Biblinum, Mendæum, ita ut tu non

„Inebrieris.

„Epicarmus à quibusdam Biblinis montibus vocatum ait. *Armenidas* verò tradit Thracia partem vocatam esse *Bibliam*, quam *Tisfaram* & *Oesymam* dicunt. Thracia quidem, ob vini quod fert præstantiam, & vicina omnia ei loca, admirationi fuit:

„Naves ex Lemno aderant vinum vehentes.

p. Hif-

*Sit in antro umbra, & Byblinum vinum,
 Libumque lacteum, lacque caprarum non amplius lactantium,
 Et vaccae quæ frondibus pascitur caro nondum enixæ,
 Tenerorumque hædorum. præterea nigrum bibito vinum,
 In umbra sedens, animo saturatus cibo,
 Contra purum Zephyrum obverso vultu,
 Fontemque perennem ac defluentem, quique illimis fit.*

„Hippias Rheginus quam vitem tortuosam vocabant, Biblinam dictam
 „fuisse ait, eamque Argivum Pollin, qui regnavit Syracusis, primum ex
 „Italia Syracusas invexisse. Quamobrem quod dulce vinum Siculinum
 „cupant Biblinum fuerit. Quem locum ideò adscripsi, ut qui eum
 „legerint de scriptura certi corrigant porro vulgatos Hesiodi Codices
 „in Operibus, v. 589. in quibus Βύβλινος οἶνος legitur, pro Βίβλινος.
 „Ad quem locum Moschopolus: Βίβλος ποταμός ἢ πάλις Θράκης.
 „Distinctius Proclus; sed sædo vitio infectus: οἶνον Βύβλινον (pro Βί-
 „βλινον) ὃν αἰεὶ (lege, οἱ Νάξιοι) παρ' αὐτοῖς γινώσκουσιν αἱ φασὶ ποταμὸν
 „ἔχει καλὸν (lege, κατὰ ποταμὸν) Τρεῖς ineptit suo more. A
 „corrupta autem lectione Hesiodi deceptus est Eustathius, qui ad Iliad.
 „Λ. p. 871. Βύβλινος οἶνον, & Βυβλίαν χεῖραν scribit, tamquam Hesio-
 „do auctore, Adde Theocritum qui Idyll. XIV. 15.

„ἀνῶξα δὲ Βύβλινος αὐτοῖς

„Εὐαδὴ πέτρων ἵππων.

„Aperiui istis vinum Biblinum, odoratum quatuor annorum. Pro Βίβλ-
 „ινον. Denique Suidam, apud quem, Βιβλινὴ πάλις Σαυθίας, pro Βύβλ-
 „ιν, ut hic, quemadmodum ex ipsa litterarum serie manifestum est.
 Haftenus Holstenius, qui in loco Athenai nescio quare prætermise-
 rat verba Philini, quæ quàm maximè faciunt ad rem, nōsque docent
 cur Hesiodus suadeat æstate bibere vinum Biblinum. Ex iis enim liquet
 fuisse tenue vinum, & quod non faciliè inebriaret; quale bibendum
 æstate, non generosius, cujus fumi faciliè inebriant, & vis etiam ve-
 hementior incendit. Ceterum universa Thracia, propter frequen-
 tiores montes, non est ferax vini, sed tantum partes meridianæ.
 Clericus.

590. Μᾶζα δ' ἀμυγδαίη] Scilicet, τὰ πρὸ τ' ὤ ἀμυγλῦ καρπὸν
 ἀμυγδαλῶν. κατὰ τ' ἀμυγλῶν ποταμῶν καὶ γάλακτι ἐχυμένῳ τῷ ἀμυγ-
 λαίῳ. Guictus.

592. Πρωτόγονον] Hoc est, præstantissimorum. Vide not. ad v.
 543. Clericus.

593. Καρτερμένον ὑπὲρ ἰδιδῆς] Corde, non animo. Guictus,

594. Ἀντίον ἀπεργίας ἀνέμου] Scribendum ἀπεργίας, hoc est, in su-
 perficie flantis, cui ὑπερῶς opponitur. Idem.

595. Ἀνιάς] An scribendum αἰνιάς, ut suprā αἰνιόωντων. Idem.

597. Ἰερόν

Τεῖς δ' ὕδατος περ χέειν, τὸ δ' ἵππετραν ἱέρμῃ οἶνκ'·
 Δμῶσι δ' ἐποτρυνέειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτῶν
 Δινέμῃ, ὅτ' ἂν πρῶτα Φανῇ ὀθένοσ' Ὠρίωνος,
 Χώρῳ ἐν δίαεί, ἢ δὲ τροχάλῳ ἐν ἀλώῃ.
 Μέτρῳ δ' ὅτ' ἠομίσσας ἐν αἵγεσιν. αὐτὰρ ἐπὶ μὲν δῆ.
 Πάντ' αὖ βίον κατὰ θηαι ἐπέρμενον ἐνδοθεν οἴκῃ,
 Θῆτα αἰοικὸν ποιέειδ' ἢ ἀπικνον ἔρατον
 Δίξεας κέλομαι· χαλεπὴ δ' ὑπόπορπις ἔραθ'·
 Καὶ κωῖα καρχαρόδοντα κημεῖν· μὴ Φεῖδεο σίτῃ·
 Μὴ ποτέ σ' ἡμερόκηϊθ' ἀνῆρ δαπὼν γρήμαθ' ἔληται.
 Χόρτον δ' ἐσκομίσαι ἢ συρφετὸν, ὄφρα ται εἴη,
 Βασὶ ἢ ἡμιόνοισιν ἐπηρεζάνον. αὐτὰρ ἔπειτα
 Δμῶας ἀναψύξαι φίλα γένατα, ἢ βόε λῦσαι.
 Εὖτ' ἂν δ' Ὠρίων ἢ Σείριθ' ἐς μέσον ἔλθῃ
 Οὐρανὸν, Ἀρετῆρον δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλθ' Ἥως,
 ὦ Πέρση, τότε πάντας δαπύδρεπε οἴκαδε βότρυς.
 Δεῖξαι δ' ἡελίῳ δέκα τ' ἡμέατα ἢ δέκα νύκτας.
 Πέντε δ' ἵππετραν, ἔκτω δ' εἰς αἵγας αἰφύσσαι

600

605

610

597. ἱερὸν ἀκτῶν] Ἀπικῶς pro ἱερῶν, ut supra. Idem.

598. Δινέμῃ] Τῇ δινύσῃ τ' βοῶν ἀλοῶν. Idem.

598. Εὖτ' ἂν πρῶτα Φανῇ ὀθένοσ' Ὠρίωνος] Orionem Theophrastus, in Libro de ventis, ait oriri ἐν ὀπείῃ τ' ὀπείῃ, διώκει δ' ἐν δαχῇ τ' χαμαῖνες, ubi ὀπείῃ pro aestate jam inclinante sumit, diebus aliquot à confecto solstitio. In laterculo Petaviano, lucida pedis Orionis Heliacum ortum facit Circinonis XVIII. Julii XII. Sed Theophrasti αὐτοῦ & Athenis maturius id fiebat. Verum post ortus heliaci diem ex tabulis confectum, apparentes iidem ortus matutini repetuntur. Itaque propagatus hic ortus est usque ad ὀπείῃ initium. Polybius Lib. I. scribit Romanos in Africam ἐξ Sicilia trajecisse, inter ortum Orionis & Sirii, incommodά tempestate. Ortum intelligit utrobique heliacum. Nam Sirius Leontonos VIII. incunte Augusto, Orion paullo post solstitium oriri incipiebat. Ergo Julio mense navigarunt. Sic Hesiodus messis ac triturae tempus circumscribit Orionis exortu. Haec aliáque id genus habet Petavius, Variarum Dissert. Lib. II. c. 8. Clericus.

599. Χώρῳ ἐν δίαεί] Varro de R. R. Lib. I. c. 51. Arcano esse oportet in agro, sublimiore loco, quā perflare possit ventus. Vide & Columellam Lib. II. c. 20. Clericus.

599. Εὖτ' ἂν πρῶτα Φανῇ ὀθένοσ' Ὠρίωνος] Leg. ἵππετραν. Guicetus.

600. Κε

Tres partes aqua infunde, quartam verò partem vini admisce.
 Famulis autem impera Cereris sacrum munus
 Triturare, quando primum apparuerit Orion,
 Loco in ventis expósito, & benè planata in area.
 Mensurâ verò diligenter recondito in vasis. sed postquàm
 Omnem victum deposueris benè conditum intra domum,
 Servum domo carentem conducere, & sine liberis ancillam
 Inquirere jubeo: molesta est autem quæ liberos habet ancilla.
 Et canem dentibus asperum nutrito: nec parcas cibo:
 Ne quando tibi interdium dormiens fur facultates auferat.
 Fœnum autem importato, & paleas, ut tibi sit,
 Bobus ac mulis annuum pabulum. sed postea
 Servorum refocilla cara genua, & boves solve.

Quum verò Orion & Sirius in medium venerit
 Cælum, Arcturum autem inspexerit roseis digitis Aurora,
 O Persa, tunc omnes decerpe & fer domum uvas.
 Exponito verò Soli decem dies, totidémque noctes.
 Quinque autem in locum opacum repone, sexto in vasa conde

600. Κομίσασθαι] Reponere, recondere. *Idem.*

601. Ἐπιεμψον] Hoc est, ἀεμιψον, compositum, paratum, conditum. *Idem.*

602. Θῆται] Significat hominem liberum, qui locat operas suas, mercenarius. *Scaliger.*

603. Κομίσω] Curare, alere. φείδε σίτη, subintellige, canis. *Guistius.*

604. Καρχαρόδοντα ζῶα] Quæ habent inæquales & ferratos dentes, ut canes, vulpes, lupi, leones; ἀμφοδόντα, quæ æquales habent, ut equi; καυλιόδοντα, quæ apertos habent, ut mures, talpæ, apri. *Scaliger.*

606. Καὶ σφουρητὸν] Du fœuage. *Guistius.*

607. Ἐπιεταυόν] Scribendum videtur ἐπιεταυόν, aut est σιμίζησις ἐν ἐπιεταυόν. *Idem.*

610. Ἀρετῦρον δ' εἰσὶν ῥοδεδάκτυλος Ἡώς] Arcturi intelligitur Heliacus ortus, qui incidit in Virginis 27. gradum, hoc est, Septembris XXI. quod Hesiodi πνο aliquot diebus prius fiebat. Is est verus ortus, nam apparens aliquot diebus ferius fit. *Clericus.*

613. Ἀΐψ' αἰφύσσει] Ἀπολίψαι δούσαι. *Guistius.*

613. Ἐκτὴ δ' εἰ αἰψ' αἰφύσσει] Miror Hesiodum nihil de calcatione racemorum, expressioneque succi, vi torcularis, dixisse. Præterea
 ei

Δῶρε Διωνύσου πολυμηθέου. αὐτὰρ ἐπὶ δὴ
 Πληιάδες θ' Ὑάδες τε τό τε θένου Ὀρίωνου
 Διώωσιν, τὸτ' ἐπειτ' ὄρου μεμνημένον εἶναι
 Ὀρίων· πλειῶν γ' ἢ χθονὸς ἄρμενον εἴη.

615

ei exigua oportet esse vineta, qui racemos soli & umbræ tamdiu exponat; nam in ingenti racemorum copia fieri hæc, sine multis incommodis, non possunt. Fortè de exigua copia vini, ejúsque præstantissimi, conficienda agit. *Clericus.*

615. Πληιάδες θ' Ὑάδες τε] De Pleiadum occasu egimus ad γ. 384. Superest ut aliquid dicamus de occasu duorum aliorum Asterismorum, quorum hic meminit *Hesiodus*. Utriusque autem intelligit occasum matutinum, seu Cosmicum. In Petaviano laterculo, Palilicium, id est, lucidissima Hyadum in oculo Tauri posita, mane occidit, in gradu IX. Scorpii Romæ; id est, Novembris II. quo die *Columella* Tauri caput occasum facere scribit. At in Ægypto, matutinus occasus fiebat in gradu Scorpii XI. Novembris IV. Sed idem *Columella* fuculam mane occidere ait XXI. Novembris, qui est apparens occasus matutinus, vero posterior. Vide *Petavium* Var. Dissert. Lib. II. c. 8. *Clericus.*

Ibid. Τὸ τε θένου Ὀρίωνου] Lucida stella pedis Orionis mane occidit, Scorpionos V. Octobris XXIX. Zonæ mediæ Scorpionos XII. Novembris V. Humerus dexter Scorpionos XXI. Novembris XIV. Itaque initio Hyemis verè dictus est occidere. *Clericus.*

616. Ἀόρου μεμνημένον εἶναι] Vide notata ad γ. 384. *Clericus.*

617. Πλειῶν] Annus, πλειῶν non dubito dictum esse, quia maxima pars Græcorum annum ἀπὸ τῆς πλειιάδος incipiebant, unde πλειῶν dictus. *Scaliger.*

617. Πλειῶν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενον εἴη] Ὀρμενον videtur scribendum. hoc est, ὁρμήσους, κατὰ χθονὸς ὁρμήσους, hoc est, ὑπὸ γῆς κατεπλῶν, astri more occidens, hoc est, absolutus, finitus, perfectus, Sed τὸ κατὰ χθονὸς sic non placet, & versus addititius videtur. ἔτις ὁ εἰσάωτος ἐπὶ τῇ γῆς ἔργων πεπληρωμένον εἴη. vel ὁ πλειῶν ἦγεν ὁ εἰσάωτος τῇ ἐπὶ τῇ γῆς ἔργων πέλ· εἰ ἔχει, vel ἔτις ὁ εἰσάωτος ἐπὶ τῇ γῆς ἔργων πεπλῶν ἔχει καὶ ἄρμεδῶν. Sic annus terrestris bene se habuerit. placet. *Gnietus.*

Ibidem.] *Atati* Schollastes ad *Tmetna* 24. τῷ Φανερῶν Ed. *Morrellianæ* anni 1559. Ἀπὸ τῆτων, inquit, κατ' ἐξοχλὴν τῇ πλειῶν ἀαλήτη ὁ εἰσάωτος: ab hisce, per excellenciam, *Pleion* vocatus est annus. *Hesychius* tamen aliunde deducit, sic enim interpretatur: Πλειῶν, ὁ εἰσάωτος, ἀπὸ τῆς πάντας τῶν κατεπλῶν τῇ γῆς συμπληρωθῆς. Hæc vox occurrit & in *Cassandra Lycophronis*:

E16

*Dona letitia datoris Bacchi. Sed postquam utique
Pleiadesque Hyadesque ac vehemens Orion
Occiderint, tunc deinde arationis memor esto
Tempestrua. ita annus in opere rustico bene dispositus sit.*

Εἰς πέντε καὶ ὡλεῖταις ἡμέραις λίχνη.

Quinque circiter annos lecti cupidus.

Clericus.

617. Ἀγρίδος αἷν] Hoc est, singulæ anni tempestates, singulique menses ita in opéra rustica describantur ac dividantur; ut totus in opéra, suis temporibus adscripta, impendatur. Quapropter Rei Rusticæ Scriptores diligenter annum diviserunt, & notarunt quæ singulis ejus partibus fieri oporteat. Vide *Varronis* de R. R. Lib. I. c. 27. & sequentibus, & *Columellam* Lib. XI. c. 2. Clericus.

617. Πλειῶν δὲ κατὰ χρόνος] Non intellexerunt hæc interpretes. Ac primo Moschopulus quantum à sensu horum verborum absit, perspicuè fatetur, cum ἔσται per ἔστω reddit. Satis superque alibi probavimus, ne iterum hic repetendum sit, in libro nostro singulari, contra Tzetzen, Ephemeridem in operibus Hesiodi, non in diebus, esse: cum autem designatio ejus passim ferè sparsa sit, manifestè tamen ibi incipere: *Μῆνι καὶ Λιναίῳ*. Ita ut tota agriculturæ doctrina in Ephemeride desinat. Hanc postquam cum anno terminavit, cujus doctrina ab hyeme incipit, in autumno desinit, totam simul Ephemeridem & agriculturæ doctrinam, tali clausulâ, concludit: Πλειῶν δὲ κατὰ χρόνος ἀγρίδος αἷν, quod interpretes Latini, secuti Græcos, reddiderunt, *Annus verò per terram accommodus sit*. Ineptissimè. Multum torsit omnes illud κατὰ χρόνος, quæ verba absolvunt agriculturæ præcepta, simulque ad navigationem viam præparant: ita ut illud quod sequitur, *Εἰ δὲ σε ναυπλίας*, ita cum hoc cohzreat; quia enim τῇ Πανδυσίᾳ veteres arare incipiebant (quod Lacones una voce βοιωτῶν dicebant, Hesychius: βοιωτῶν, ἀργελαῖν ὅταν ὁ Ὠρεῖον δῖται) navigare autem desinebant, eleganter hac occasione alteram Oeconomiz rationem orditur. At Proclus optimè ad hunc locum notarat, *πλειῶν ὁ ἐνιαυτός, ἢ ἐπὶ γῆς ἔργον ἔτι αἰνὰ πλεῖον ἔχει*: potuisset tamen melius aliis consulere infra: si pro illis, *ἐὰν πλεῖον ποιήσῃς, ὁ ἐνιαυτός ὅλῳ ἀγρίδῳ ἔσται*, notasset, *ὁ ἐνιαυτός ὅλῳ πλεονημέρος ἔσται*. Tzetzes nugari maluit, quæ hic omitti poterant. ἀγρίδον igitur est τὸ πλεονημέρον: κατὰ χρόνος, est κατὰ τὸν χρόνον ἔργον: nam ita transit ad τὴν ναυπλίαν. Absoluto totius anni tempore concludit Ephemeridem his verbis: Πλειῶν δὲ κατὰ χρόνος ἀγρίδος αἷν. Sic annus in opere rustico absolutus est. Ita sumendum, *Heinsius*:

Εἰ δέ σε ναυηλίας δυσσεφέλας ἵμερ' αἶρῃ,
 Εὖτ' ἂν Πληιάδες, ὄφρος ὄβριμον Ωρίωνος
 Φάγυσαι, πίπτωσιν ἐς ἡεροειδέα πόντον,
 Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύοισι αἵηται.
 Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ.
 Γίω δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελύω.
 Νῆας δ' ἐπ' ἡπίερα ἐρύσας, πυκνάσαι τε λίθοις
 Πάντοθεν, ὅφρ' ἴχασ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν αἰέντων,
 Χείμαρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβροτος.
 Ὅτ' ὅλα δ' ἐπάρμενα πάντα τὰ ἐγκατθεο οἴκῳ,
 Εὐκρόμῳ σολίσας νηὸς πύργῳ ποντοπόροιο.
 Πηδάλιον δ' ἀεργὸς ὑπὲρ καπνῶ κρεμάσσοις.
 Ἀντὶς δ' ὠρεῖον μίμνειν πλόον, εἰσὼκεν ἔλθῃ,
 Καὶ τότε νῆα θολὴν ἄλῃ ἐλπέμεν, ἐν δέ τε φόρῳ
 Ἄρμενον ἐντυῖαοις, ἵν' οἴκαδε κέρδος ἄρῃαι,
 Ὡς αὖτε ἐμὸς τε πατὴρ καὶ σὺ, μέγα νήπιε Πέρση,
 Πλωτίζεσκεν νηυσὶ, βίη κεχρημένος ἰοθλῆ.
 Ὅς ποτε καὶ τῇδ' ἦλθ', πολὺν ἄλγ' ὀνύσσας,
 Κύμῳ Αἰολίδα περιπλῶν, ἐν νηὶ μελαίνῃ.
 Οἷα ἄφεκας φάγων, καὶ δὲ πλεῖστον τε καὶ ὄλβον,

620

625

630

635

618. Ναυηλίας δυσσεφέλας] Hoc est, δυσανόου, δυσσεφίχου, τετραχό-
 δες, de περιφίξω, & περιφύλω. Hesych. πέφιλα, δύσκολα, τετραχί-
 βαθία, δυσσεφίλου, ut δυσσεφίχου. *Guierus.*

619. Σὺν ὄβριμον Ωρίωνος] Quia, nimirum, occasu matutino
 Orionem antecedunt, idcirco eum fugere videntur. Ad hunc He-
 siodi locum respexisse videtur *Quintus Smyrnaeus*, Lib. V. v. 367.

Πληιάδες δ' ἀχέμεντες ἐς ὠκεανὸν ῥέουσιν

Διὸς, ὑπερπλάσσαντος ἀείκλυτον Ωρίωνα.

Ἡμεῖς συγκαταστήσαντες μόνον δὲ χεῖματι πόντος.

Cum Pleiades indefessi Oceani fluentia subit, timens inclytum Orionem, aē-
 rem perturbans, pontus vero procellā furit. *Clericus.*

625. Ὅφρ' ἴχασ' ἀνέμων μένος] Scilicet, οἱ λίθοι. *Guierus.*

625. Ὅφρ' ἴχασ' ἀνέμων μένος] Mirum est naves in siccam hu-
 manum subditas indiguisse lapidibus, ut ventorum vim ferre possent.
 Quamvis eas abiete compactas statuamus, vix hoc intelligere quea-
 mus; sed levissimas fuisse eas necesse est. *Clericus.*

627. Ἐπάρμενα] Composita, condita, repōita. *Guierus.*

628. Σολίσας νηὸς πύργῳ] Involvens, recondens. *Idem.*

628. Νηὸς

Quòd si te navigationis periculosa desiderium cepèrit:
 Quando utique Pleiades, vehementem Orionem
 Fugientes, subierint obscurum pontum,
 Tunc certè variorum ventorum strident flamina:
 Et tunc ne amplius naves habe in nigro ponto:
 Terram autem exercere memento ita, ut te jubeo.
 Navem verò in continentem trahito, munitoque lapidibus
 Undiquaque, ut arceant ventorum vim humidè flantium,
 Sentinà exhaustà, ut ne putrefaciat Jovis imber.
 Armamenta verò disposita omnia domi tuæ repone,
 Rectè contrahens navis alas pontigrada.
 Clavum verò fabrefactum super fumum suspendito.
 Ipse autem tempestivam expectato navigationem, dum veniat.
 Tuncque navem celerem in mare deducito, intus verò onus
 Aptum imposito, domum ut lucrum reportes,
 Quemadmodum meisque pater, & tuus, stultissime Persa,
 Navigabat navibus, victus indigus boni.
 Qui olim & huc venit, immensum pontum emensus,
 Cumâ Æolide relictâ, in navi nigra:
 Non reditus fugiens, neque opulentiam ac facultates,

628. Νῆος πτεγὰ ποντοπόρου] Hoc est, vela & remos. Ex simili lo-
 quutione perperam intellecta nata est fabula Dædali & Icarî, quî alis
 fugisse Crætam dicuntur; hoc est, remis & velis. Idcò, ut hic He-
 siodus alas navibus tribuit: Virgilius, vice versâ, alis Dædali remi-
 gium adscribit, Æneid. VI. 19.

Dædalus, ut fama est, fugiens Minoiæ regna,
 Præpetibus pennis ausus se credere coelo.
 Insuetum per iter gelidas enavit ad Arctos &c.
 Redditus hic primum terris, tibi, Phœbe sacravit
 Remigium alarum. Clericus.

629. Ὑπὲρ ἁγίων κρηνοῦν] Vide not. ad γ. 47. Clericus.

632. Ἀγυῖον ἐτύραον Ἀγυῖον. Guietus.

634. Βίη κρηνοῦς ἐοδαῖ] Hoc est, quærens victum bonum, le-
 gitimum, Bona & recta. Idem.

637. Οὐκ ἀφ' αὐτοῦ φεύγει] Si, more Aristarchi, delendi essent ver-
 sus indigiti Poëta, qui tantam fatham adeptus est, quantam Hesiodus,
 hic versus cum sequente esset jugulandus; quippe qui Gallicâ, ut
 aiunt, nivè sunt frigidiores. Clericus.

Ἄλλα κακὴν πενίην, τὴν Ζεὺς ἀνδρεσσὶ δίδωσι
 Νάσσατο δ' αἶψ' Ἐλικῶνος οἴζυρ' ἐνὶ κώμῃ,
 Ἀσκη, χεῖμα κακῇ, θέρψ' ὄρκαλῃ, εἰδὲ ποτ' ἐσθλῇ.

640

Τῶν δ' ὦ Πέρση, ἔργων μεμνημένος εἶναι
 Ὀρέων πάντων, πῶς ναυπλῆς ἢ μάλιστα.
 Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτίᾳ θείῃ.
 Μείζων μὲν φόρ' ἔσθ', μείζον δ' ἔστι κέρδει κέρδ' ἔσθ'
 Ἔσσεται, εἰ κ' ἀνεμοὶ γε κακὰς ἀπέχουσιν αἴητας.
 Εὖτ' ἂν ἐπ' ἐμπρείῳ τρέψας αἰεσίφρονα θυμὸν,
 Βάληαι ἢ χρεά τε προφυγεῖν, ἢ λιμὸν ἀτερπῇ,
 Δείξω δὴ τοι μέτρον πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 Οὔτε π ναυπλῆς σεσοφισμῶν, ἔτε π νηῶν.
 Οὐ γάρ πώ ποτε νηὶ γ' ἐπέπλων δῖρεα πόντον,
 Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἐξ Αὐλίδ' ἔσθ', ἢ ποτ' Ἀχαιοί,
 Μείναντες χειμῶνα, πολὺν σὺν λαὸν ἀγειραν
 Ἐμάδ' ἐξ ἱερῆς Τροίῃς ἐς παλινγυῖα κακὰ.
 Ἐνθάδ' ἐγὼν ἐπ' αἰέθλα δαΐφρον' Ἀμφιδάμαν' ἔσθ'
 Χαλκίδα τ' εἰσεπέρησα. τὰ δ' ὅτε προπεφροσμένα ποικίλα
 Ἄθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἐνθά με Φημί
 Τμῶν νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτύνεοντα.
 Τὸν μὲν ἐγὼ Μήσης Ἐλικωνιρίδεωσ' ἀνέθηκα,

645

650

655

640. Ἀσκη] *Samuel Bochartus Chanaan. Lib. I. c. 16. vocem* Askra *deducit ab* אֶשְׁכֶּרֶה *ascherah, hoc est, lucus, ubi steriles sunt arbores; Hesiychiusque hunc locum profert: Ἀσκη, δρυς, ἀσχερης. Attamen cave credas sterilem locum fuisse, cum in epitaphio Hesiodi, quod profert Pausanias in Boeoticis, p. 600. dicatur πολυλήης, hoc est, forax segetum. Situm ejus & conditores memorat idem Pausanias p. 583. Clericus.*

640. Ἀρκαλῇ] Scribendum videtur ὄρκαλῇ. *Guietus.*

643. Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν] Imitatus est Virgilius, quamvis contrarium dicat, Georgicon II, 412. *laudato ingentia rura, exiguum comito.* Scaliger.

646. Τρέψας] Scribendum videtur πρέψας. *Guietus.*

647. Χρεά τε προφυγεῖν] Τὸ τε versum impedit & est inutile. *Idem.*

648, & 649. Hi duo versus, teste Proclo, insititii videntur Plutarcho, quem vide. Placet judicium Plutarchi. *Ναυπλῆς σεσοφισμῶν* subintellige πῶς. *Idem.*

653. Ἐμάδος ἐξ ἱερῆς] Hoc est, θυμωσίνης, μυζαίνης. *Idem.*

654. Ἐπ'

*Sed malam pauperiem, quam Jupiter hominibus dat.
 Habitavit autem prope Heliconem misero in vico,
 Ascra, hyeme malo, aestate autem molesto, nunquam bono.
 Tu verò, ô Persa, operum memor esto
 (Ut) tempestivè omnia (fiant,) navigationis verò maximè.
 Navem parvam laudato, magnæ verò onera imposito.
 Majus quidem onus, majus verò lucrum ad lucrum
 Erit, si quidem venti malos contineant flatu.
 Quando autem ad mercaturam verso imprudente animo,
 Volueris & debita effugere, & famem molestantem,
 Ostendam tibi rationes sonori maris,
 Etsi neque navigandi peritus, neque navium.
 Neque enim unquam navì transmisi latum mare,
 Nisi in Eubœam ex Aulide, ubi quondam Græci,
 Expectatâ tempestate, magnum collegerunt exercitum
 Græcia è sacra ad Trojam pulcris fœminis praditam.
 Illuc ego ad certamina strenui Amphidamantis
 Chalcidémque trajeci. indicta (per præcones) verò multa
 Præmia posuerunt juvenes magnanimi: ubi me gloriæ
 Carmine victorem tulisse tripodem auritum.
 Quem ego quidem Musis Heliconiadicis dicædi,*

654. Εἴτ' ἄλλω] Ad munera, subintellige funebria. τὸ ἄλλω hic munus funebre. *Idem.*

Ibidem] Ex hoc loco occasionem arripuit nescio quis fingendi certaminis *Homeri* & *Hesiodi*, quod cùm alibi sæpè editum, tum etiam ad calcem majoris editionis nostri Poëtæ, quam *Dan. Heinsio* debemus. *Clericus.*

655. Πρὸς τὸν ἄλφειον] Prædicta, edicta. *Guietus.*

656. Ἀλλ' ἴδωμεν] Les prix, præmia. πῶς] Οἱ τὸ Ἀμφιδάμαντος πῶς. *Guietus.*

657. Τέλειον ἄνθρωπον] Ejus meminit *Pausanias* in *Boeoticis*, pag. 588. Editionis *Hanovianæ*. *Clericus.*

658. Εἰλικονιάδων ἀνέθνηκε] Hæc è *Theogonia* sumtâ & interpretata videntur. Ceterùm hi versus à 648. usque ad 663. videntur supposititii. *Guietus.*

658. Ἀνέθνηκε] Inscriptio, si credere fas est, fuit hæc:

Ἡσιόδῳ Μύσῳ Εἰλικονίῳ, τίνος ἀνέθνηκεν

Ἰμῶν νικητῆς, ἐν Χαλκίδι, θεῶν Ὀμηγοῖ:

Εἴθε μὲ τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν αἰεδῆς.
 Τόσόν τοι νηῶν γε πεπείραμαι πολυρόμφων.
 Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.
 Μῶσσι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον αἰεῖδαν.

660

Ἡμεῖς πεντήκοντα μὲν στρατὸς ἡελίοιο,
 Ἐς τέλ' ἐλθόντες θέρε' καμπεῳδε' ὥρης.
 Ὡς αἰὲν πέλεται θνητοῖς πλοῖ'· ἅτε κε νῆα
 Κανὰξαις, ἔτ' ἀνδρῶν δ' οὐκ ἐθέσσειε θάλασσαν,
 Εἰ μὴ δὴ πρὸ φρον γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Ἡ' Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλησιν ὀλέσσαι.
 Ἐν τοῖς γὰρ τέλ' ἐσὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
 Τῇ μ' οἱ ὀκνηνέες τ' αὔραι, καὶ πένι' ἀπήμων,
 Εὐκηνλ'· τότε νῆα θολῶ ἀνέμοισι πιθήσας
 Ἐλκέμεν ἐς πόντον, φόρον δ' οἱ πάντ' ἵσταται.
 Σπείδειν δ' ὅτι τάχιστα πολὺν αἰχμὸνδε νέεσθαι.

665

670

Hesiodus Musis Heliconem colentibus hunc proposuit, cum cantu vicisset Chalcide divinum Homerum. Eam profert, inter alios, Dian Chryssostomus Orat. II. de Regno. Clericus.

659. Εἴθε μὲ τὸ πρῶτον καὶ τὰ ἔξω] Contrarium hoc est iis quæ habuimus in Theogonia v. 10. & seqq. *Clericus.*

661. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω] Ὡς, hoc est, ἄμυν. vers. seq. ἀθέσφατον, hoc est, ἀγαν θέσφατον. *Gruetius.*

661. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω] Rectè *Gruetius*. Sic *Homerus* Iliad. A, 116. cum induxisset Agamemnonem vehementi amore Chrysidis incensum se fatentem, attamen pollicentem se eam redditurum sic describit:

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω δοῦναι πάλιν, εἰ τί γ' ἄμεινον.

Sed & sic, hoc est, attamen volo reddere, si hoc melius. Ad quem locum *Scholias*, ὁμοῦ. *Eustatius* verò φέρει τὸν οἶον Ἡρώδους καὶ Ἀπριωνίου, ὅτι τὸ ΩΣ, ὅτι δηλοῖ τὸ ὁμοῦ, ἀδελφῶν· foris in commentariis *Herodoti* & *Apionis* ΩΣ, cum significat tamen, circumflecti. *Clericus.*

663. Ἡμεῖς πεντήκοντα] Subintellige ἐπὶ ἡμέρας, vel ἡμέραι per dies quinquaginta. καὶ πεντήκοντα scilicet πρὸς θέρους. *Gruetius.*

663. Ἡμεῖς πεντήκοντα καὶ τὰ ἔξω] Si nulli hîc desunt versus, frustra sanè *Hesiodus* jactat peritiam suam, in re nautica. Quid enim absurdius, quàm coercere omnem navigationem intra quinquaginta dies, quorum initium sumatur à solstitio æstivo? Cum præsertim solstitium æstivum incideret in III. Julii. Per quinquaginta etiam dies

*Ubi me primum dulcis compotem fecerunt cantus.
Tantum naues expertus sum multos clavos habentes.
Sed tamen dicam Jovis consilium Ægiochi.
Musa enim me docuerunt divinum carmen canere.*

*Dies quinquaginta post conversionem Solis,
Ad finem progressâ astate laboriosi temporis,
Tempestiva est mortalibus navigatio. nec certè navem
Fregeris, neque homines perdiderit mare,
Nisi datâ operâ Neptunus terræ quassator,
Aut Jupiter immortalium rex velit perdere.
Penes hos enim potestas est simul bonorumque & malorum.
Tunc verò facilisque aurâ, & mare innocuum,
Tranquillum: tunc navem celerem, ventis fretus,
Deducito in pontum: onus verò benè omne colloca.
Propera autem quàm celerrimè iterum domum redire:*

dies ante id solstitium non minùs tutò navigari omnes accolæ maris norunt, nec potuit ignorare *Hesiodus*. Itaque, ut aperiam quod sentio, crediderim hîc deesse duos versiculos, quorum hæc fuerit sententia:

Ἡμεῖς πινθήμεν πρὸ ἡλίου τροπῆων
Ἀσφαλὲς γλαυκῶ ἑρμῆϊ, αὐτὴρ ἵππῃ
Ἡμεῖς πινθήμεν, καὶ τὰ ἔξω.

Diebus quinquaginta ante conversiones solis, tutò caruleum mare exercebimur. post deinde quinquaginta diebus post conversiones &c. De fine prioris versûs, deque altero, dicere nihil aufim; sed non absurdè mihi conjicere posse videor initii similitudinem causam fuisse cur librarii duos priores versus omiserint, jam ab antiquis temporibus. Exempla similium omissionum vide in *Critica* nostræ Part. III. Sect. I. c. 5. Quidvis certè malim suspicari, quàm *Hesiodum* tam supinè ignorantie insimulare. *Clericus*.

664. Εἰς τέλος ἐλθόντες] Ordo ἐλθόντες θίσιος εἰς τέλος αἴρας χρηματῶδης. *Gruetius*.

666. Κανάξαις] Hoc est, κατὰξαις ex καὶ pro κατὰ, κανάξαις & πλεονασμῶς ἢ κανάξαις. γ. sequ. πρὸφρων] πρὸθυμος. *Idem*.

669. Εἰς τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν] Τέλος facultas, δυνάμεις, potestas efficiendi bona & mala, κράτος, αἰξίωμα. οἱ δὲ τέλος. *Idem*.

670. Εὐκλείης τ' αὐρα] Εὐδελῶς καὶ ἀδιάγνωστῃ, *Proclus*; hoc est, αἰφῆς, ἀχρῆς, cognitu, indicatu faciles. *Idem*.

Μηδὲ μῦθε οἶνον τε νέον καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
 Καὶ χειμῶν ἐπὶόντα, νότιόν τε θεινὰς αἴτας.
 Οἷς τ' ὤρεινε θάλασσαν, ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρον
 Πολλῶ ὀπωρινῶ χαλεπὸν δὲ τε πόντον ἔθεικεν.
 Ἄλλο δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν·
 Ἡμεῖς δὴ τὸ πρῶτον ὅσον τ' ἔπιβᾶσκ' ἡρώνη
 Ἰχθυος ἐπὶλήσεν, πῶσον πέταλ' ἀνδρὶ φανείη.
 Ἐν κορδίῃ ἀκροτάτῃ· τότε δ' ἄμβρατός ἐστι θάλασσα·
 Εἰαρινὸς δ' ἔτος πέλεται πλόος. ὃ μιν ἔγωγε
 Αἶνημι· ἔ γ' ἐμῶ θυμῶ κεχαρισμένος ἐστίν,
 Ἀρπακτός· χαλεπῶς κε φύγοις κανόν· αἰπὰ νύ κ' τὰ
 Ἀνθρώποι ῥέζουσιν αἰδρεῖται νόοιο
 Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
 Δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μὲν κύμασιν· αἰπὰ σ' ἀνωγα
 Φρεσέσθαι τὰδε πάντα μὲν φρεσὶν ὅσ' ἀγορεύω.
 Μήδ' ἐνὶ νηυσὶν ἀπαντα βίον κείλησι πίθεσθαι·
 Ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δ' ἡ μείονα φορτίζεσθαι.
 Δεινὸν γὰρ πόντος μὲν κύμασι πῆμασι κύρσαι.
 Δεινὸν γ', εἴ κ' ἐφ' ἀμαξαν ὑπέρβιον ἄχθος αἰέσας,
 Ἀξονα καυᾶξαις, τὰ δ' ἡ φορτί' ἀμαυρωθείη.

675

680

685

690

678. Ἄλλος δ' εἰαρινός] An verna dicetur navigatio quavis, quæ fit ante solstitium æstivum, quod tempore Hesiodi erat. Dicitur Diogenes Laertius. Petavius Var. Dissert. Lib. VII. c. 5. Julii III? Non. Hesiodus enim tempestatem hujus navigationis satis indicat, cum de foliorum ficus, quæ fit ante æstatem; est enim instantis æstatis indicium, ut nos docet testis omni exceptione major Matt. XXIV, 32. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάστιγι πλὴν παραβολῆς· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γίγνηται ἀπυλός, καὶ πρὸ φύλλων ἐκφυῇ, γινώσκουσι ὅτι ἐγγύς ὁ θερος· ex ficu intelligite parabolam, cum jam ramus ejus tener factus fuerit & folia emiserit, scitote vicinam esse æstatem. Intelliguntur autem ferotinx ficus, de quibus vide notata à nobis ad Marc. XI, 13. in additamentis Hammondianis. Inchoatâ verò æstate, hoc est, postquam Sol Tauri signum ingressus erat, non licuisse navigare, nisi furtim, credidisse non videtur Hesiodus. Scio artem navigandi etiamnum imperfectam fuisse, eo ævo; sed cum experienciâ didicissent nautæ quinquaginta diebus post solstitium æstivum tutam esse navigationem, ab eadem magistra discere eos necesse fuit non minùs tutò per quinquaginta dies ante id solstitium, mensibus Majo & Junio, navigari. Itaque quæ hîc habet

Neque verò exspectato vinūque novum, & autumnalem im-
 Et hyemem accedentem, Notique molestos flatus, (brem,
 Qui concitat mare, comitatus Jovis imbre
 Multo autumnali: asperum verò pontum facit.
 Sed alia verna est navigatio hominibus;
 Nempe, cū primū, quantum incedens cornix
 Vestigium facit, tantum folia homini apparent
 Summa in ficu: tum sanè pervium est mare.
 Verna autem hæc est navigatio. non ipsam ego tamen
 Probo: neque enim meo animo grata est, (tamen & hæc
 Quia occasio illius invadenda. ægrè quidem effugeris malum sed
 Homines faciunt, stultitiā mentis.
 Opes enim sunt anima miseris mortalibus.
 Miserum verò est mori in fluctibus. Verū te jubeo
 Considerare hæc omnia in animo, quacumque tibi consulo.
 Ne verò intra naves omnem substantiam cavas ponas:
 Sed plura relinquito, pauciora verò imposito.
 Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere:
 Miserum etiam, si in plaustrum prægrande onus imponens
 Axem fregeris, onera verò corrumpantur.

bet Poëta, de navigatione verna, intellexerim de ea quæ fit mense
 Aprili, qui ventis & procellis, haud multò minùs quàm hiberni men-
 ses, est obnoxius. Certè eo mense ficus folia emittere incipiunt. Clericus.

681. Εἰ κεῖν' ἀεγρίτῃ] Τὸ κατὰ βλάστησιν τὸ οὐκ. Guetus.

684. Ἀρπυγίαι] Occupandus citò, ne elabatur è manibus. Idem.

686. Χρήματα δὲ ψυχὴ πύλαται] Elegans descriptio ardentissimi di-
 vitiarum amoris, quo fit ut non pluris vitam suam faciant; quam
 præsentissimis periculis exponunt, ut divitias sibi comparent. Simi-
 lis loquutio est avari Poëtæ Pindari, quam ab Aristodemo nescio quò
 mutuam acceperat, Isthmiac. II, 17. χρήματα, χρεώται ἀντὶ, pecunia
 pecunia vir sunt: hoc est, ut alius dixit, quasi habeas sis. Clericus.

693. Ἀπορροή] Ἀφανισμός. Guetus.

693. Ἀπορροή] Propriè est obscurentur, quod cū non possit
 dici de quovis onere, vertimus corrumpantur; nam non placebat in-
 tereant, quod antea erat in versione Latina, & quod neque Græcæ
 voci satis accuratè respondet, neque aliis mercibus, aut oneribus
 convenit, nisi iis quæ frangi aut effundi possunt è plastro delapsæ.
 Clericus.

Μίτρε φυλάσσεαι· καιρὸς δ' ὅππῃ πᾶσιν αἰετος.
 Ὄρεϊ' ὃ γυναικα πόν ππὶ οἶκον ἀγαθῷ.
 Μήτε τρηκόντων ἐπέων μάλα πολλὰ ὑπολείπων,
 Μήτ' ὀπιθεῖς μάλα πολλά· γάμῳ δέ τι ὤρεϊ' ἔτῳ.
 Ἡ' ὃ γυνὴ πέτορ' ἠβώη, πέμπτῳ ὃ γαμοῖτο.
 Παρθενικῶν ὃ γαμεῖν, ὥς κ' ἠθεα κεδναὶ διδάξης.
 Τινὲν ὃ μάλιστα γαμεῖν ἥ τις σέθεν ἰγυῖσι καί.
 Πάντῃ μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γέτοσι χάσματ' αἰμῆς.
 Οὐ μὲν γάρ π γυναικὸς ἀνὴρ λήϊζεν ἀμεινον
 Τῆς ἀγαθῆς. τ' δ' αὖτε κακῆς ἔριζον ἀλλὰ
 Δαιτυλόχης· ἥτ' ἀνδρα κ' ἰφθιμόν περ ἰόντ'
 Εὐφ' ἄπερ δαλῶ, κ' ὠμῶ γέρεϊ θῆκεν.
 Εὐ δ' ὅππιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαμμένον εἶναι.
 Μηδὲ κασιγνήτῳ ἴσον πιαῖδ' ἑταῖρον·
 Εἰ δέ κε ποιήσης, μὴ μιν ὥρεϊ' κακὸν ἔρξης.

695

700

705

694. Μίτρε φυλάσσεαι] Tempus, occasionem. *Guietus*.

694. Μίτρε φυλάσσεαι] Non intellexerant hæc interpretes. Hesiodus μίτρε θαλάσσης vocavit τ' αἰετὸν πλῆν. Sic eleganter, Δείξω δὲ τι μίτρε πολυφλοίσβοιο θαλάσσης: quamobrem quæ Moschopulus, Procius, Tzetzes &c. συμμηχίας hîc dicunt, ostendunt eos non bene mentem Hesiodi vidisse. Dum suadet μίτρε φυλάσσεαι, suadet ut mercator usque ad ætatem maneat, quia utilitissimus alter ille πλῆν, veris, nimirum, ἀρεσκῆς sit. Quod quid sit ad Interpretes diximus. *Heinsius*.

696. Μήτε τρηκόντων] Tzetzes legendum contendit τρεῖς κόντας. Placet. *Guietus*.

698. Τίτορ' ἠβώη] Scribendum videtur τίτορ. subintellige ἔτη, hoc est, πέντε ἔτη ἠβώη, hoc est, πέμπτῳ δὲ ἔτῳ γάμους. τίτορ' ἔτη δὲ πέντε, hoc est, πέμπτῳ κ' διατάτῃ. Ratio hæc numerandi sumpta est à mensibus lunaribus. Vide infra τίτορ' μίαν, ἑξή μίαν. Anno duodecimo pubescere incipit. Anno pubertatis quinto, hoc est, decimo sexto nubat, quæ ætas nuptiis aptissima est. *Idem*.

701. Λήϊζεν ἀμεινον] Hoc est, λαμβάνει καὶ πτῶται, à λαίω, λαίω, ἀπλάω, λάζομαι, λήζομαι, λήζομαι, λαίω, λήω. *Idem*.

702. Οὐ μὲν γάρ π γυναικὸς ἀνὴρ] Clemens Alexandrinus Strom. Lib. VI. hos docet Simonideam sic hunc Hesiodi locum imitatum esse:

Γυναικὸς ἔδν' ἄνδρ' αἰνὴρ λήϊζεναι.

Ἐδλῆς ἀμεινον, ἐδλ' ἄνδρ' αἰνὴρ.

Uxore nullam rem vir possides bonâ meliorem, neque deteriorem malâ. *Clericus*.

704,

Μηδὲ ψεύδεσθ γλώσσης χάριν. εἰ δέ κεν ἀρχῇ,
 ἢ π' ἐπὶ τ' εἰπὼν ἀποθύμιον, ἢ ἐκ ἔξας,
 Δὲς πόσι πίνυδ' ἀμενηνὴν· εἰ δέ κεν αὖτις
 Ἡγήτ' ἐς φιλότην, δίκῃ δ' ἐθέλῃσι παρὰ χεῖρ,
 Δέξασθαι. δειλὸς γὰρ ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
 Ποιεῖται· σὲ γ' μὴ π' νόον κατελεγχέτω εἶδ'·
 Μηδὲ πολύξινον, μηδ' ἄξιον καλῖεσθαι,
 Μηδὲ κακῶν ἔταρον, μηδ' ἐσθλῶν νοκεσῆσθαι.
 Μηδέ ποτ' ἐλομήνῃ πενίῃ θυμοφθόρον ἀνδρῶν.
 Τέτλαθ' ὄνειδίζεν, μακάρεσσιν αἰὲν ἰόντων.

710

715

709. Γλώσσης χάριν] Qui ultrò, non rogatus, prudens & sciens mendacium loquitur. Sic apud Theognid. v. 488. τ' ἐπὶ τ' εἰπὼν ἀποθύμιον. ἀρχῇ autem id est ἀρχῇ. sic vet. Interp. Scaliger.

709. Μηδ' ψεύδεσθαι] Neque mentiaris illi. supple, ne verbo quidem decipias. Guierus.

709. Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν] Quia ejusmodi mendacia anxius sæpe habent, ad breve tempus; nec satis arctam amicitiam redolent, quæ numquam patitur alii fieri à nobis, quod ab eo nobis fieri nolumus. Clericus.

710. Ἀποθύμιον] Alienum ab animo, molestum, invisum, non desideratum τῇ ψυχῇ. Guierus.

711. Δὲς πόσι πίνυδ' ἀμενηνὴν] Τυμώρι. Μαρτυρεῖται. Injuriam memor sc. Idem.

711. Δὲς πόσι πίνυδ' ἀμενηνὴν] Pessimum præceptum; cum sola Ratio suadeat peccantes aut de industria, aut imprudentiâ, amicos ferre, ut ad amicitiam redeant, aut certò ut nos pristinæ amicitie hoc tribuere intelligamur. Quantò melius Cicero, de Amicitia, Cap. 21? Primum danda opera est, ne qua amicorum dissidia fiant; sin tale quid evenierit, ut exstincta possint amicitia, quam oppressa esse videantur. Cavendum verò, ne etiam in graves inimicitias convertant se amicitia; ex quibus jurgia, maledicta, contumelia gignuntur; quæ tamen, si tolerabilia erunt, ferenda sunt; & hic bonus veteri amicitia tribuendus est, ut is in culpa sit, qui faciat, non qui patiatur injuriam. Rectè etiam, Cicero antiquior, Auctor Pythagoricorum versuum, qui aurei vocantur, v. 7.

Μηδ' ἔχθαιρ' φίλον σὺν ἀμαρτίαις εἶναι μικρῶν.

Neque odesis amicum tuum, propter exiguum peccatum.

Clericus.

712. Ἡγήτ' ἐς φιλότην] Ἡγήται precedat, prior eat, ἀπογῆται. Guierus.

712. Δίκῃ παρὰ χεῖρ] Satisfacere verbis, aut jacturam, si quam creavit.

*Ne verò mentiaris dicis gratiâ. Sin autem cœperit
Aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere,
Bis tantum punire memineris. Si verò rursus
Redeat in gratiam, pœnam autem velit dare,
Recipe. miser namque vir amicum aliàs alium
Facit: tuum verò ne quid animum coarguat vultus.
Ne verò multorum hospes, néve nullius hospes dicaris,
Néve malorum socius, neque bonorum convitiator.
Neque umquam miseram pauperiem animum comedentem hominẽ
Sustineas exprobrare, divorum munus immortalium.*

creavit, sarcire. *Clericus.*

713. Διόλῳ τοι εἶπῃ] Hæc à superioribus non pendent, sed ad sequentia pertinent. *Gnietus.*

713. Διόλῳ τοι εἶπῃ] Quia, propter frequentem mutationem scire non potest an ii, quos sibi amicos putat, sint re verà amici. Qui enim eo nomine digni sunt, nonnisi diuturnitate temporis, dignosci possunt. *Clericus.*

714. Εἶδῃ] Nullum rei genus, nulla res, εἶδῃ πρᾶγμα. τὸ εἶδῃ hic est πρᾶγμα. *Gnietus.*

714. Σὶ δὲ μὴ πῶς ὑπερλήξω εἶδῃ] Videtur esse præceptum, cui nullus est cum superioribus ac sequentibus connexus, & quo præcipit Poëta, non tantum cavendum esse ne dicamus quæ occulta esse volumus, sed etiam ne vultu prodamus id quod silentio tegimus. Itaque εἶδῃ hic est externa species, quæ frequentissima vocis est significatio. Hoc autem præceptum si ad dissimulationem, nocendi causâ, referatur, qualis erat Tiberiana, rejiciendum; sed si ad prudentiam spectet, quæ nonnulla intempestivè aperiri vetat, quamvis utilia iis quibus aperirentur, ambabus ulnis est excipiendum. *Clericus.*

715. Μηδὲ πολύζῃνοι, μηδὲ ἄζῃνοι καλίσθαι] Μηδὲ πολύφιλον, μηδὲ ἄφιλον. *Gnietus.*

715. Πολύζῃνοι] Qui multos habebant hospites, iis excipiendis exhauriebantur; at qui erant planè ἄζῃνοι, sine gravi molestia peregrè esse non poterant, cum apud neminem notum diversari possint. Præterea multa negotia esse poterant, quæ, nonnisi per hospites, commodè administrabantur. Scio postea ζῆναι amicos dici v. 722. Sed hic proprio sensu sumi crediderim. *Clericus.*

716. Νεμισῆναι] Κατήγορον. *Gnietus.*

718. Μακρίων δῶν] Quamvis dari soleant dici dumtaxat bona, attamen Hesiodus non semel etiam mala dari dicit, un antea v. 638. memorat κακὸν πῦλιν, τὴν Ζεὺς ἀνδρῶσι δίδωσι, malam paupertatem quam Jupiter hominibus dat. *Clericus.*

719. Γλαί-

Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἀεὶς
 Φειδωλῆς, πλείη δ' χάρις κ' αἴψαν ἔσσης.
 Εἰ δ' κακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μῆζον ἀπέσσεις.
 Μηδὲ πολυζεῖναι δαιτὸς δυσέμφιλτον εἶναι
 Ἐκ κρινῶ. πλείη δ' χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη.
 Μηδέ ποτ' ἐξ ἡῶς Διὶ λείβειν αἴθροπε οἶνον
 Χερσὶν ἀνίπλοισιν, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.
 Οὐ γὰρ τοίγε κλύουσιν, ἀποπύουσι δέ τ' αἶρος.
 Μηδ' ἀντ' ἡελίοιο περσάμηνον ὄρθος ἐμιχέειν.
 Αὐτὰρ ἐπὶ κ' οὐδὴ, μεμνημένον, ἐς τ' ἀνιόντα,
 Μήτ' ἐν ὁδῶ, μήτ' ἐν πτόσι οὐδ' ἀπὸ πλάγος ἐρήσης,

720

725

719. Γλώσσης τοι θησαυρὸς] Sententiam horum versuum illustrant Interpretes Jacobi ad Cap. III. 9, & seqq. Clericus.

722. Μηδὲ πολυζεῖναι δαιτὸς δυσέμφιλτον] Δαιτὸς subintellige θοο-
 ρήτης. hoc est, ἐργον. δυσέμφιλτον, δυσπρόσιτον, δύσκολον. ἀν' πικρῶ
 τὸ πύμπουται. Hos versus sic distinguit Heinsius: Μηδὲ πολυζεῖναι δ. δ.
 εἶναι. ἐκ κρινῶ πλείη π. χ. δ. τ. ὀλιγίστη. Placet: Guilelmus.

722. Δυσέμφιλτον] Mare quidem dicitur δυσέμφιλον, ab Hesiodo,
 in Theogonia, quod non sine periculo transmitti possit; hic verò,
 ubi sermo est de convivio, δυσέμφιλτον dici videtur qui agrè addu-
 citur, ut velit symbolam suam conferre ad convivium, seu ἔργον.
 Hoc nos docuerat Hesychius, sed verba ejus corrupta sunt. Δυσέμ-
 φιλτος, ἐπὶ μὲν τ' ἡμετέρας, ἡ δυσχερῆς καὶ τεταχθεὶς καὶ περσάμηνος. ἐπὶ
 δὲ τ' ἐκτομῆτος, δυσπρόσιτος. Respicit ad locum Homeri Iliad. II. 9. 147.
 ubi hominem mortuum ex curru decidentem arinatori, e fundo ma-
 ris ostrea petenti, confert Patroclus, hisce verbis:

Πολλὰς αὖν κρήσεις αἶψα ὅδε τέθεικα διφῶν
 Νηὸς ἀποθρῆσκον, εἰ καὶ δυσέμφιλος εἴη.

Multos satiaret vir hic ostrea quarens, ex navi desiliens, quatuorvis pro-
 cellosum esset; nempe, mare. Ad quæ verba hæc habet Eustathius;
 quæ in Lexicon suum transtulit Phavorinus: Δυσέμφιλος δὲ πόντος ὁ
 δυσχερῆς δι' ὃν δυσχερῶς ναὺς πύμπουται. ὅθεν καὶ Ἡσίοδος δυσέμφιλον τὴν
 πυνήλασ φησί. Ζηνοδότος δὲ φησι πλεθυστικῶς γράφει· εἰ καὶ δυσέμφιλοι
 εἴναι, οἱ πύμπου, δηλαδὴ, εἰσιν, οἷς πὲρ τέθεικα περσάμηνος, ὅ ἐστι δυσπρόσιτος;
 οἷς καὶ Ἡσίοδος· μηδὲ πολυζεῖναι δαιτὸς δυσέμφιλος εἶναι, ὅ ἐστι δύσκολος
 δυσπρόσιτος: difficilis, qui agrè adduci potest ut veniat, quamvis
 accersitus. De ἔργῳ autem multa habet Isaacus Casaubonus ad Cha-
 racteres Theophrasti. Clericus.

722. Μηδὲ πολυζεῖναι δαιτὸς] Ut hoc præceptum, quod est ἐπὶ
 συμβό-
 λῳ.

*Lingua certè thesaurus inter homines optimus
 Parca, plurima verò gratia, si modum seruet.
 Quòd si malum dixeris, forsan & ipse majus audies.
 Ne in convivio, quod multi amici instruant, sis morosus
 De symbolis: plurima enim gratia, sumptusque minimus.
 Neque umquam mane Jovi libato nigrum vinum
 Manibus illotis, neque aliis immortalibus.
 Neque enim illi exaudiunt, respuunt verò etiam preces.
 Neque contra Solem versus stans meito,
 Sed etiam postquàm occidit memor ejus rei, usque ad orientem,
 Neque in via, neque extra viam inter eundum meas,*

συμβόλιον & κρηβάδιον, quæ collatis ab unoquoque sumtibus insti-
 tuebantur, constet sibi, sublatâ distinctione, ita lego: *Μηδὲ παλαί-
 ις δαίτῃς διατρέμφεσθαι εἶναι*. *Εκ τοῦ παλαίονος χάρις, διατρέφει τὸ ἐλ-
 γισθαι*. Sensus est hoc modo mirè directus & perspicuus. *Heinsius*.

725. *Χερσὶν ἀνέλκυσιν*] Faciebat hoc non parum ad munditiem, quæ
 à sacra facturis postulabatur. Vide not. ad Gen. XXXV, 2. Hinc in
 proverbium abiit *illotis manibus* aliquid facere, quod perinde est ac
 imparatum esse. *Clericus*.

726. *Ἀποτρέψουσιν δὲ τὸ ἀγρόν*] *Ἀποτρέψουσιν*. Τὸ ἀγρόν, prex. propriè &
 primò imprecationes, sive *καταράς*, *ἐφ' ὧν χάριν, ἀγρόν* dicitur. *Guiet-
 us*.

727. *Μηδὲ ἀντ' ἡλίου*] Hic *Hesiodus* non vetat de die meiere, sed
 tantùm stantem, ad solem conversis ac reiectis pudendis. Malè hunc
 locum acceperat *Claud. Salmasius* Exercit. Plinianarum p. 431. quasi
Hesiodus velit de nocte tantùm lorium emitti; quod absurdum est,
 nec potest observari. Itaque eum castigavit, sed acrius æquo, *Dio-
 nys. Petavius* in Miscellis Exercit. Cap. I. & rectè observavit hunc
 versum interpunctione & sententiâ à sequenti esse distractum. *Cle-
 ricus*.

Ibidem. *Ὁρθός*] Stans, ut Gallicè *droit*. Vide *Iliad.* Σ, 246. & lo-
 cum *Herodoti* laudandum ad γ. 721. *Clericus*.

728. *Ἀπὸ τοῦ ἑσπέρου καὶ ἀπὸ τοῦ μεσημέριου ἕως τὸ ἀιόνιον*] Ab occasu ad or-
 tum rectum meiere licet. Malè interpres. *σήμερον πάλιν* post τὸ ἀιόνιον.
Guietus.

728. *Ἀπὸ τοῦ ἑσπέρου καὶ ἀπὸ τοῦ μεσημέριου*] Hoc versu & duobus sequentibus, ut re-
 cte *Petavius*, hortatur Poëta, ut ne post occasum solem, ac nocte
 quisquam ambulando meiat, aut denudatus, quòd etiam nocti vene-
 ratio quædam adhibenda sit. Igitur post *ἀιόνιον* non est ponenda *π-
 αλὴν σήμερον*, ut multi fecerunt. *Clericus*.

730. *Μηδὲ*

Μηδ' ὀπυγμνωθείς· μακάρων τοι νύκτες ἔασιν·
 Ἐζόμενος δ' ὅγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμένος εἰδώς,
 Ἡ' ὅγε πρὸς πῶχον πελάσας Διερκέος αὐλῆς.
 Μηδ' αἰδοῖα γονῇ πεπαλαγμένος ἔνδοθεν οἴκῳ
 Ἐσίη ἱμπελαδὸν παρεφαινέμεν, αἶψ' αἰλέαδ'·
 Μηδ' ὅπῳ δυσφήμοιο τάφῳ ὀπυνοσήσαντα
 Σπερμαίνειν γνέω, αἶψ' ἀθανάτων ὀπὸ δαιτὸς.
 Μηδέ ποτ' ἀενάων ποταμῶν καλλιρροὸν ὕδαρ
 Πρὸς περᾶν, πρὶν γ' ὄξῃ ἰδὼν ἐς καλὰ ῥέεθρα,
 Χεῖρας νιψάμενος πολυηρότῳ ὕδατι λουκῶ.
 Ὅς ποταμὸν Δαβὴν, κακότητι δ' αἶψ' ἀνιπτήσῃ,
 Τῷδε θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἄλγεα δῶκαν ὀπίσσω.
 Μηδ' ὅπῳ πεντόζοιο, θεῶν ἐν δαιτὶ θαλεῖν,

730

735

740

730. Μηδ' ὀπυγμνωθείς] Subintellige, etiam sub nocte. *Guizotus.*

730. Μηδ' ὀπυγμνωθείς] Cum Græci tunicas quidem breviores, nisi fortè hyeme, sed sine clausis femoralibus gestarent, non necesse habebant retegere pudenda ut mejerent; sed tantum inflexis genibus clunes in talos demittere, ut tunicæ inferior ora magis dilataretur, ne lotio madefieret. De iis quæ dicuntur *feminalia* vide *Isaac. Casanbonum* ad Augusti Cap. LXXXII. in notis ad *Suetonium*. Clericus.

Ibid. Μακάρων τοι νύκτες ἔασιν] Non tantum vult interdum non debuisse homines mejere stantes, ac reiectis ad solem pudendis; sed ne nocte quidem incedentes, aut pudendis nudatis; quia noctu Dii frequentius inter homines versantur, ut rectè ad hunc locum *Proclus*. Clericus.

731. Ἐζόμενος] Subintellige ἄρπιν. *Guizotus.*

731. Ἐζόμενος] Hoc est, clunibus ad talos demissis. *Sam. Bochartus* Hieroz. Parte I. Lib. II. c. 56. postquam ostendit Judæos stantes solitos mingere, observat Græcos sedentes minxisse nusquam reperiri, nisi apud unum *Hesiodum*, cujus vsf. 731. & 732. profert, tum subdit: Itaque, Hesiodi auctore, Græci benè instituti, vel sedentes mingebant, vel ad parietem accedentes. Sed posterioribus sæculis, prius illud à viris usurpari desit, et mulieribus relictum. Itaque in Græcorum monumentis nullum exstat exemplum viri, qui sedens minxerit. Deinde allatis multis contrariis exemplis, addit hoc Herodoteum, quo, brevitatis causâ, hic contenti erimus: Herodoto, inquit, nihil expressius, qui ut probet Ægyptios in plerisque aliter se gerere, quam reliquos homines, inter cetera hac habet Lib. II. c. 35. Οὐρίνοσι αἱ μὲν γυναῖκες

*Neque denudatus: Deorum quippe noctes sunt.
 Sedens verò divinus vir & prudens,
 Aut ad parietem accedens benè septa caula.
 Neque pudenda semine pollutus intra domum
 Focum juxta revelato, sed caveto.
 Neque à feralibus epulis reversus
 Seminato progeniem, sed Deorum à convivio.
 Nec umquam perennium fluviorum limpidam aquam
 Pedibus transito, priusquam oraveris adspiciens pulcra flumina;
 Manus lotus amœnâ aquâ limpidâ.
 Qui fluvium transierit, malitiâ verò manus illotus,
 Ei succensent Dii, & damna dant in posterum.
 Ne verò à manu, Deorum in celebri convivio,*

*γυναῖκες ὄρθαι, οἱ δὲ ἄνδρες καθήμενοι, femina quidem stantes mingunt.
 viri verò sedentes. Clericus.*

733. Πισπαλα[μύρ] An à πάλῃ pulvisculo παλαιοῦ. *Guietus.*

734. Εἰς τὴν ἐμπλασθὲν παροφρανίῳ] Quia, nimirum, ad focum erant
 Dii Penates, focusque, ut habet *Proclus*, erat domestica ara, in qua
 libationes quotidie fiebant, & se pollutos existimabant. Itaque prius
 abluere se se necesse habebant, si præcepto *Hesiodi* obsequi volebant.
 Sic apud *Herodotum*, Lib. I. 198. ὅσκις δ' αὖ μυχθῇ γυναῖκί τῇ ἰαν-
 τῇ αἰνῇ Βαβυλωνίῳ, ——— ὅρρη χρυσὸν λένται ἀμφότεροι. ἀγέ-
 ρ' ἑδνὸς ἄψοι] πρὶν αὖ λύνονται: quoties autem cum uxore miscetur
 vir *Babylonius*, ——— orto diluculo abluuntur ambo, nullum vas
 priusquam se abluerint taceuri. Quæ narratio ostendit, apud Græcos,
Herodoti ætate, vulgò observatum non fuisse *Hesiodi* præceptum.
Clericus.

736. Ἀπὸ δαιτός] A Deorum conviviiis, quæ sacrificiis peractis
 fiunt, festis Deorum sollemnibus. *Guietus.*

737. Ἀνείων πατάμων] An? αἰνείων. *Idem.*

739. Λόκῳ] Λαμπρῷ. Ἀγυαί. *Idem.*

740. Κακότης] Contumaciâ, contumaci malitiâ. Scribe, κακότητι γὰρ
 τὸ δὲ hic non placet. *Idem.*

740. Κακότης] Hoc est, datâ operâ, spretóque Deorum Numine.
Clericus.

742. Ἀπὸ πιντέζιο] A manu quæ habet quinque digitos, ut πέντε
 ὄζες, quinque ramos. Αὖτις verò ἀπὸ χλαύης, ut docent Græci Inter-
 pretes, est pars sicca, hoc est, extrema unguium, quæ separatur ab
 ea quæ carni adhæret. Hoc præceptum, obscuriùs exprimitur ab *He-
 siodo*, sicut obscurè exprimebantur symbola à *Pythagora*, ut res nul-
 lius

Αὖτον δ' ὅτ' ἡλωρῆ τείμναι αἶθ' ὦνι σιδήρῳ.

Μηδ' ἐπ' οἶνοχόλῳ πθέρμῳ κρητῆρ' ὅτ' ὑπερθεύει

Πινόντων· ὅλοθ' ὅτ' ἐπ' αὐτῷ μοῖρ' αἶψα πέτυκται.

745

Μηδ' ἐδόμον ποιῶν, ἀνεπίζεσον κατὰ λείπειν,

Μή τοι ἐφεζομένη κρώζῃ λακέρυζα κροῶνῃ.

Μηδ' ὅτ' ὑπερπόδων ἀνεπὶ ῥέπτων ἀνελόντα

lius pretii viderentur nescio quid reconditus complecti, & imperitis essent admirationi. Solent enim quam maximè mirari, quæ non intelligunt. Hoc videtur velle *Hesiodus*, non esse expectandum, ad manus abluendas, & unguium, ut probè purgentur, retrimenta secanda, tempus ipsum convivii, sed manibus lotis accedendum. Alii qui ne in familiari quidem convivio ungues quisquam secet, qui nolit retrimenta in patinas exsilire; quod, ut opinor, non gratius fuisset Græcis, quàm nobis nunc est. *Clericus.*

743. Αὖτον δ' ὅτ' ἡλωρῆ] Ungues à carne. *Guietus.*

744. Οἶνοχόλῳ] Τὸν κύαθον. *Idem.*

744. Οἶνοχόλῳ] Gutium, gutturnicum etiam vocabant veteres. *Scaliger.*

744. Μηδ' ἐπ' οἶνοχόλῳ] Hæc est anilis superstitio; potius quàm præceptum ethicum, symbolorum more expressum. Hic enim Poëta religiosa tradit, non moralia. Itaque frustra est *Proclus*, qui vult mysticè ab *Hesiodo* significari, non esse privata præferenda communibus, quia κρητῆρ commune erat, quo ex οἶνοχῳ hauriebant. Verùm communis etiam erat οἶνοχῳ, quandoquidem ex ea etiam vinum commune hauriebant omnes convivæ. Alia ejus interpretamenta non sunt verisimiliora, ut nec cetera omnia allegorica commenta, quæ ad incrustanda superstitiosa deliria Majorum suorum Græci posteriores adinvenerunt; ut sapientiores viderentur fuisse, quàm fuerant. Etiamnum hodie veterum superstitionum vestigia videre licet, multis in locis. Sunt qui, exempli causâ, mali ominis esse putant panem inversum, ita ut planior pars sit superior, cultros decussatim in mensa jacentes, salillum in mensam effusum, & similia; quibus mysticos sensus non minùs facile esset invenire, quàm Hesiodicis nugis. *Clericus.*

745. Πινόντων] Bibentibus subintellige convivis, compotoribus. bibendo, inter bibendum. ὅλοθ' ὅτ' ἐπ' αὐτῷ μοῖρ' αἶψα] Est mali ominis. *Guietus.*

746. Ἀνεπίζεσον κατὰ λείπειν] Superstitiosum hîc aliquid esse mihi persuadeo, potiusquàm id quod volunt Græci Interpretes; qui putant irrisionem significari eorum, qui imperfectum ædificium sunt conspecturi. Existimasse videtur *Hesiodus* mali esse ominis, si cornix imperfecto ædificio insideret, quod facillè & frequentius fieri potuit, si diu imperfectum relinqueretur. Agit autem hîc de lignea rustici casa,

Siccum à viridi refeca nigro ferro.

(craterem

Neque umquam urceum, ex quo vinum infunditur, pone super Bibentium: perniciosum enim in eo fatum est situm.

Neque domum faciens imperfectam relinquito,

Ne fortè infidens crocitet stridula cornix.

Neque ab ollis nondum dedicatis rapiens

casa, ad quam absolvendam longo tempore opus non est. Ejus opinionis vestigia remanserant apud Romanos, tempore Plinii, qui H. N. Lib. X. c. 12. sic de Cornice loquitur: *Ipsa ales est inauspicata garrulitatis, à quibusdam tamen laudata.* Deinde: *inauspicatissima fatus tempore.* Eodem Capite, de bubone agens, ostendit à multis ferale habitum si domui infideret, quod conatur hisce verbis: *Privatorum domibus infidentem plurimum scio non fuisse feralem.* Simile quiddam de cornice sensisse *Hesiodum* credibile mihi fit. Prodidit etiam *Ælianus* de Animalibus Lib. III. c. 9. unam cornicem mali esse ominis: οἱ τε ἰδρως ὀρεῖσθαι καὶ πλήρεις παρρηφύλαττοις σὺν δισύμβολον εἰς μαρτυρίαν ὀτιεύουσιν εἶναι φασιν, εἰ ὑπακύνειτο κορώνη μία: qui observant ubi infideant aves, & earum volatus non esse fuisse auguria capteantibus aiunt, si audiat una cornix. Scio interdum boni ominis fuisse cornicem, qua de re vide Intt. ad Eclog. IX. *Virgilii*, v. 15. Sed satis mihi est inauspicatam sæpe fuisse, ut eò *Hesiodum* respexisse existimem. *Clericus.*

747. Λακέρυζα] Α λάκω, λακίω, λακέρω, λακέρω, λακέρυζω, λακέρυζα, hoc est, λακέρω strepera, garrula. *Gruetius.*

748. Μήδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀντιπέρρεκτων] Verus mos sub hoc verbo latere videtur, ollas novas lustrandi & ad usum felicem consecrandi, hoc est, benedicendi, ut loquimur. ἀντιπέρρεκτοι χυτροπόδες. hoc est, ἰφ' ὧν ἡ ἀπέρρεκτη τὰ ἱερά. *Idem.*

748. Ἀντιπέρρεκτων] Scio quidem vasa dedicare solitos veteres, sed vox hæc, & verbum ἀντιπέρρεκτων suadent agi potius de carne rapta ex olla, sive de *aulicozannis* extis, ut loquitur *Festus*, antequàm sacra essent facta. Adsentior itaque *Sam. Bocharto* sic hunc locum interpretanti *Hieroz.* Part. I. Lib. II. c. 50. Fuere qui dapes propè crudas eripuerint non solum ex popinis, sed etiam ex locis sacris. Vide 1. *Sam.* II, 13. ubi filii *Helis* ita se gessisse narrantur. Qualis apud *Athenæum* describitur mulier quædam, quæ sacra nondum immolata devorabat, ἰφμεπίζουσ' ὀβελίων, à veru illa rapiens; & in *Suëtonio* *Vitellius* c. 13. homo non profunda modò, sed intempestiva quòque ac sordida gula, ne in sacrificio quidem umquam, aut itinere ullo, temperavit, quin inter altaria ibidem statim viscus & farra panè rapta è focò manderet. Denique, ut Poëta auctor,

Est etiam è mediis victima rapta focus.

Εἴθε, μηδὲ λόεσθ'. ἐπεὶ καὶ τοῖς ἐνὶ πονίῃ.
Μηδ' ἐπ' αἰκινήτοισι καθίζεν (ὅ γ' ἄμεινον)

Cujusmodi ventres ferit illud *Simonidis*, quod tandem in proverbium cessit :

Αὐτὰρ δ' ἰσθ' παλάμῃσι καποδίῃ.

Nondum immolata sacra sapè devorat. Proinde in *Hesiodo*, inter alia præcepta, hoc quoque habetur, ne ab ollis nondum sacrificatis (cibum) rapiens comedito. Nam ut ῥίξεν & ἐπιρρίξεν sacrificare est : ita ἀνερρίπτει est ἄσθι, nondum sacrificatus vel immolatus, ut à *Tzetze* redditur. Addatur hîsce locus *Ciceronis* à Lib. II. de Fin. c. 7. *Reperimus afotos primùm ita non religiosos, ut edant de patella.* Non necesse est nos hîc colligere quæ à Veteribus dicta sunt περὶ τῶν βαρυλόγων & θυαγρῶν, qui ex altari carnes ab alio oblatas rapiebant ; neque enim de iis verba facit *Hesiodus* ; sed de iis qui ipsi sacra facientes, nondum peractis sacris, hoc est, antequàm proficias porrexissent, & adolevissent, carnes victimæ suæ comedebant. *Clericus.*

750. Μηδ' ἐπ' αἰκινήτοισι καθίζεν] Per αἰκίνας solum & lapides intelligere videtur, quæ frigida sunt & dura. Hoc præceptum *Pythagorico* illi cognatum videtur, ne sedeas super lapidem. Vel ἐπ' αἰκινήτοισι καθίζεν est αἰκινῶν ποιῶν. *Theocr.* ἐπὶ ξηροῖσι καλῆν. *Guicetus.*

750. Εἴπ' αἰκινήτοισι] *Proclus* sepulcra interpretatur, quæ movere nefas erat ; at eodem jure terminos agrorum interpreteris. Malim intelligere de saxis quibuscvis, quibus imponi pueros nollet *Hesiodus* ; sed tantùm tabulis ligneis, aut aliis, quæ possunt amoveri. Videtur credidisse si duodecimo die, aut duodecimo mense puer collocaretur in rupe, infirmum eum fieri. Quodd si diceretur de frequenti impositione pueri in sedili faxeo, & per totam infantiam, non careret ratione ; sed ea res exitialis non fuit duodecimo die vel mense, quàm aliis infantiae temporibus. Mera hæc fuit superstitio, cujus ratio certo non magis reddi potest, quàm somniorum febricitantis. *Clericus.*

750. Μηδ' ἐπ' αἰκινήτοισι καθίζεν] Notum est omnibus quàm multa de his Veteres. Ceterùm cum hoc præceptum, de non movendis sepulcris, ad παῖδες δωδεκαεταῖον spectet, numquàm ostendere potuerunt. Nos hos verius, etiam sine Grammaticorum suffragio, hoc modo transponendos esse non dubitamus, qui nimium miserè truncarunt, mutilarunt, auxerunt, transposuerunt olim, tamquam vultures quidam *Homerum* & *Hesiodum* :

*Comedito, neque lavator: quia & hisce noxa inest.
Neque super immobilibus locato (non enim bonum est)*

Μηδὲ γυναικείῳ λατρεῖν ἢ ἡρώα φαιδρύνεσθαι
Παιδὸν δωδεκαεταίον, ὅτ' ἀνέξ' αἰήτορος ποιῶν,
Μηδὲ δωδεκαμήνηον. ἴσον κ' ἐν τῷ τέτυκε
Αἰεὶ λουζαλὴν γὰρ ἐπὶ ἡρώοις ἔσ' ἐπὶ κ' ἐν τῷ
Ποιῶν.

Quantâ curâ πὲρ *τερμύτων* ἢ *λατρῶν*, quæ *γυναικεία* vocabant, & absolute *λατρῶν*, in deliciarum descriptionibus, Lampridius *lavacrâ muliebria*, Capitolinus *excaldationes*, sicut viri magni nuper notarunt, veteres distinxerint, pueris notum est; cùm ex aliis, tum ex Comico, qui ἐκ τῶν *λατρῶν* totam disciplinam Atheniensium considerari vult. Pueri autem *δωδεκαεταῖοι* & *δωδεκαμήναιοι*, omnia communia cum matribus habebant, *διαίτην*, *τροφὴν*, *οἶκον*, id est, ipsum Gynæceum. Hesiodus ergo ne ejusmodi puerulos matrum *λατρεῖς* adfuescere sinant, ex disciplina veteri, quia *θιλύνασθαι* πὲρ *σώματος* ex aquæ tepore existimabant, diligenter monet. Sensus erit ita perspicuus planusque, ut nihil suprâ, hoc modo.

*Neque muliebri lavacro corpus purgare
Puerum sinas duodesennem, quia masculos enervat,
Neque duodecim mensium: nocet & illud aequali modo
Viro: dura enim suo tempore & hanc rem sequitur
Pœna.*

Apparet hinc ante omnia præceptum αἰκινήτων huc non spectare: quod seorsim considerabimus. *Heinsius.*

Ib. *Μηδ' ἐκ' αἰκινήτων καθίζεον*] Αἰκίνητοι sunt οἱ νόμοι: de quibus usitatam fuisse elegantissimam parcemiam *μὴ κινεῖν τὰ αἰκίνητα*, qua hîc Hesiodus utitur, satis ex illo Platonis apparet, tertio De legibus: *Οὐκ ἔω τῶν νομοθέτων ἡ μισθία ἢ μέμψαν, ἰσότητι αὐτοῖς πᾶς κατεσχευάζεσθαι τὴν εἰσῆν, ἢ αὐτῶν ἐν ἄλλαις νομοθετητέαις πόλεσι πολλὰς γίνεσθαι, εἰάν τις ζητῇ γῆς τι κλῆσον κινεῖν, κ' χρηῶν διάλυσιν, ὁρῶν ὡς εἴη αὐτῷ δύνασθαι αὐτὸν τῶν γῆναι κατὰ τὸ ἴσον ἱκανῶς. ὡς ἐπιχειρεῖται δὲ νομοθέτη κινεῖν τὴν τοιαύτων ἢ πᾶς ἀπαντὰ λέγων, μὴ κινεῖν τὰ αἰκίνητα.* Et Eusebius Præparat. Evang. lib. III. *Ἡμεῖς δὲ πὲρ μέγιστα ἀστέειν, τῶν ὅπως ἐμφανῶς κ' ἀεργατικῶς δυνάμεις ἐν εὐδαιμονίᾳ λόγῳ περιβρῶντες ἀντικρυς δὲ παρανομεῖντες, διὸν ὅθεν ἔκαστος τὸ πάτερμα, μηδὲ κινεῖν τὰ αἰκίνητα, ταχεῖν δὲ κ' ἐφίπτοσθαι τῇ τῶν πατέρων ἀστέει, ἀλλὰ μὴ πολυπρῶς μνησθῆναι ἔργα καινοτομίας.* *Καθίζεον ἐκ' αἰκινήτων*, pro *κινεῖν τὰ αἰκίνητα*, quàm eleganter dictum fit, ostendimus ad Proclum. *Idem.*

Ibid. *Οὐ γὰρ ἄμεινον*] Vetus clausula qua potissimum utebantur in interdictis suis Principes, erat, *ὃ γὰρ ἄμεινον*. Sic apud Herodotum

Παῖδα δωδεκαταῖον, ὅτ' ἀνέρ' ἀνλώορα πηεῖ.
 Μηδὲ δωδεκάμεινον ἴσον ἢ τῷ τετύκται.
 Μηδὲ γυναικείῳ λυγρῷ χροῖα Φαιδριώεσθ
 Ἀνέρεα. λυγαλέη γὰρ ὅππ' χρόνον ἔς' ὅππ' ἢ τῷ
 Ποινή. μηδ' ἱεροῖσιν ἐπ' αἰδομένοισι κυρήσας,
 Μωμόειν αἰδήλαι θεὸς νύ π' ἢ τὰ νεμεσᾷ.
 Μηδέ ποτ' ἐν περὶ χοῇ ποταμῶν ἀλαδε περρεόντων,
 Μηδ' ὅππ' κελυάων ἔρεϊν· μάλα δ' ἐξαλέασθ.
 Μηδ' ἐναποψύχειν. τὸ γὰρ ἔ' τοι λωϊόν ἐστιν
 Ὡδ' ἔρδειν. δεινὴ γὰρ βροτῶν ὑπαλδύεο Φήμι.
 Φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται, κέφη μὲν αἰερεῖ.

755

760

in cautione sepulcrali in Epitaphio Nitocridis : ὅτ' ἐπεὶ ἐμὸν ὕπερθε γὰρ
 μέγαν βασιλῆα βασιλῆαν, ὃν ἀνίστη χρημάτων, ἀνοίξας τὸ τάφον, λα-
 βέτω ὁκνῶν βύλας κλήματα, μὴ μὲν τοῖα μὴ ἀνίστας γὰρ ἔ' ἢ ἀμεινον.
 Quia autem vulgò etiam in Ethicis cautionibus ea utebantur clausu-
 la, Horatius Philosophiam alibi, *meliora dixit*, id est, τὰ ἀμεί-
 νω.

*Cum tu coemptos undique nobiles
 Libros Panati, Socraticam & domum,
 Mutare loricis Iberis
 Pollicitus meliora temnas.*

Pollicitus meliora, est, ὅτ' φιλοσοφίας ἀντιποιούμεθα. Hein-
 sius.

751. Παῖδα δωδεκαταῖον] An 12. dierum? vide Plutarchi exposi-
 tionem apud Proclum, qui περὶ νεογνῶν intelligit. Hunc & sequentes
 quatuor versus aliter disposuit Heinsius, quem vide. Guie-
 tius.

753. Μηδὲ γυναικείῳ λυγρῷ] Nihili fecerunt posteriores Græci
 hoc Hesiodi præceptum, quod iis exprobrat Clemens Alexandrinus, in
 Pædagogo, Lib. III. c. 5. ubi agit πῶς περὶ τὰ λυγρὰ ἀναστρέψιον, &
 hæc habet : ἔστι δὲ τοῖς βυλομένοισι τὸ ἄλλαν οἴκῳ πρὸς κατακλείδους γυμναί-
 εῖν τοῖς βαλανεῖσι διασπαρῆς· ἐνταῦθα γὰρ ἀποδυσαὶ τοῖς θεαταῖς, ὡς περὶ κα-
 τήλοισι σωματίων, ὅτε αἰσχύνονται. ἀλλ' ὁ μὲν Hesiodus· Μηδὲ γυναικείῳ λυ-
 γρῷ χροῖα Φαιδριώεσθ, παρενέει. κρινὰ δὲ ἀνίσταται, ἀνδράσιν ὁμῶς ἢ γυναι-
 ξὶ τὰ βαλανεῖα. Licet autem aliis volentibus eas, quæ domi sunt inclu-
 se, nudas videre in balneis; hic enim se exuere spectatoribus, tamquam
 corporum cauponibus, non erubescunt. Sed Hesiodus quidem corpus sæ-
 mineo non exhilarare lavacro, suadet. Viris autem & sæminis commu-
 nia aperta sunt balnea. Nonnulli tamen Principes hoc, apud Roma-
 nos

*Puerum duodecennem : quia virum ineternum facit :
 Neque duodecim mensium : aequale & hoc est.
 Neque muliebri in balneo corpus abluito
 Vir : gravis enim suo tempore erit & hujus rei
 Pœna. neque in sacrificia accensa incidens ,
 Reprehende arcana : Deus quippe & hæc indignè fert.
 Nec umquam in alveo fluviorum mare influentium ,
 Neque super fontes meito ; quin valdè evitato.
 Neque incacato. id enim nihilo est melius
 Sic facere. gravem verò mortalium evitato famam.
 Fama enim mala est, quæ celeriter quidem excitatur*

nos emendare conati sunt. Vide Hieron. Mercurialem de Arte Gymnast. Lib. I. c. 10. Clericus.

756. Μωμεύειν αἰδήλας] Hoc est, ut quidem videtur, irridere ritus, quorum rationem ignoraveris, quia tibi non placent. Quod præceptum superstitionissimas quasque cærimonias in tuto locat, quæ poterunt semper defendi ab iis quibus placebunt, hoc prætextu quòd earum rationes ab iis, qui eas improbant, ignorentur. At quidquid Rationi & rectæ de Numine notioni adversatur, id meritò possumus μωμεύειν, quamvis institutionis ejus causas ignoremus. Res ipsa sæpè docet nullas satis graves esse potuisse. Clericus.

757. Μηδὲ ποτ' εὖ ἀρχῇ] Hos versus delendos censet Plutarchus, teste Proclo. ἰσχύω. vide Plut. Guietus.

759. Μήδ' εὐαποψύχων] Α'φοδύειν, εὐαποπύλειν, ἀ ψύω, πύω σπυο, ψύχω, ἀποψύχω &c. Idem.

760. Δουλώ δὲ βροτῶν ὑπαλυσίῳ φήμω] Non sunt, nimirum, ea facienda, quæ cum omitti sine crimine possint, si fierent famam pravam crearent; nam in rectè factis, & quæ virtus à nobis postulat, parum curandam famam docent Philosophi. Ubi agitur officium quodpiam, à vera virtute præscriptum, nihil magis præstandum est, quàm ne, pecorum ritu, sequamur antecedentium gregem, pergentes non quàm eundum est, sed quàm itur. Atqui nulla res nos majoribus malis implicat, quàm quòd ad rumorem componimur; optima rati ea quæ magno adfensu recepta sunt, quorumque exempla nobis multa sunt; nec ad rationem, sed ad multitudinem vivimus. Inde ista tanta coacervatio aliorum supra alios ruentium. Verba sunt Seneca, ex Cap. I. de vita beata, ubi & alia in eandem sententiam. Clericus.

761. Κεφῆ μὲν αἰεταί] Subitò facilis, valdè facile est eum subire. Guietus.

Ρ'εῖα μάλ', ἀργαλέη δ' φέρειν, χαλεπὴ δ' ἀποθέσθαι.
 Φήμη δ' ἔπεσ πάμπαν ἀπόλλυται, ἧν πῦα πολλοὶ
 Λαοὶ φημίζουσι. θεὸς νύ περ ἐστὶ καὶ αὐτή.

ΕΡΓΩΝ ΤΕΛΟΣ.

764. Θεὸς νύ περ ἐστὶ] Alii πῦα forsan πῦα, *Idem*,

764. Θεὸς νύ περ ἐστὶ] Poëta postquam proloporœa abusi sunt, ut
 commentitias personas ex affectibus facerent, aliisque id genus;
 postea sibi ipsi persuadent verum esse quod finxerunt. Sic *Hesiodus*
 noster, qui in *Theogonia* tot divinas personas liberrimè finxit, hic
Eratam, in seriis præceptis, quasi Deam habet, rationemque hanc
 profert, ut persuadeat ita instituendam vitam ne rumoribus finistris
 occasio-

*Facillimè, molesta verò portatu, difficilisque depositu.
Fama verò nulla prorsus perit, quam quidem multi
Populi divulgant. quippe Dea quaedam est & ipsa.*

O P E R U M F I N I S.

occasionem præbeamus. Atqui si fama facinoris alicujus, aut flagitiosæ vitæ sit vera, res fugienda fuit, non propter famam, sed quia mala erat; si verò sit falsa, nec ullâ nostrâ culpâ excitata, spernenda est. *Rumor* autem neutrâ ratione Deus dici potest, nisi poëtica *παρανομία*, quæ etiam pravum *Rumorem* Deum esse fingit; cujus rei existat infigne exemplum, apud *Virgilium* *Æneidos* I V, 174. in descriptione Famæ. *Clericus.*

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ημέρι.

Η Ματὰ δ' ἐκ δίοθεν πεφυλαγμένοι, δ' ἔ μοῖραν, 765
Πεφροδέντων δμώεσσι. τετρηκάδα μηνὸς αἰρίην
Ἔρτα τ' ἐποπιδέειν, ἡδ' αἰμαλίῳ δατέαδ' ἔ.
Εὐτ' ἂν αἰληθείῳ λαοὶ κείνοντες ἄγῳσιν.

765. *Ημέρι δ' ἐκ δίοθεν*] De superstitionis hisce deliri, hac certè in re, Poëtæ præceptis iudicium *Plutarchi* vide ad τ. 824. *Clericus*.

766. *Πεφροδέντων*] Τὸ πεφροδέντων hic est agendo præcipere, σημαίνει imperare. *Τετρηκάδα μηνὸς αἰρίην*] Supple *Πεφροδέντων*. *Guicetus*.

766. *Πεφροδέντων*] Hoc est, prius doce, ne quid infauftis diebus aggrediantur. *Hesychius*: φροδέν, δυνόν, σημαίνει, λέγει. Quamobrem & apud Romanos, nonnullorum in Tricliniis, affixæ erant Tabulæ, in quibus qui dies boni, quique incommodi essent notatum erat, ut est apud *Petronium* Cap. XXX. *Clericus*.

Ibid. Τετρηκάδα μηνὸς αἰρίην] Hoc est, ultimum diem cujusque mensis; nam antiquissimi Græci, ut etiam Orientales, menses Lunares habebant, quos singulos triginta diebus claudebant, ut ostendit multis *Dionys. Petavius* Lib. I. de Doctr. Temporum, & eminentissimæ dignitatis ac eruditionis vir *Henr. Norisius* in Dissert. de Mense & Anno Macedonum Cap. I. *Clericus*.

767. *Εποπιδέειν*] Hoc est, diligenter expendenda servis attributa opera in mensem, ut videas an ea rectè perfecerint. *Clericus*.

Ibid. Αἰμαλίῳ] *Hesychius* interpretatur αἰμαλίῳ τὸ πρὸς φιλίᾳ, παρὰ αἰμαλίζον ἢ ἰχυροποιεῖν τὰ μίλη. Hanc quoque, & alias originationes non meliores habet *Etymologicon Magnum*. At satius est interpretari αἰμαλίζειν ἰσχυρὰ πρὸς φιλίᾳ, convenientem unicuique cibum, quem *demensum* vocabant Latini, & quem singulis Calendis distributum servis docuerunt viri docti ex hoc *Plauti* loco, in *Sticho Act. I.*

H E S I O D I A S C R Æ I D I E S.

Dies verò ex Jove observans, benè secundùm decorum,
Doce servos. tricesimum mensis optimum
Ad opera inspicienda, demensumque dividendum:
Nempe, cùm in rebus agendis populus versatur.

S. 2. 7. 3. ubi herus servos sic alloquitur : vos meministis quot Calen-
dis petere demensum cibum. Ad quem locum vide Intt. Pignoriùmque
& Popmam de Servis. Clericus.

768. Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ] Quamvis communis interpretatio bona sit,
tamen aliter intelligo. Nam Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ indicari illis verbis tem-
pus dici, quod vocatur πλῆθυνσι ἀγορῆς, frequens forum quando jus
dicitur, hoc verò est ἀληθείῳ κέρειν. Scaliger.

768. Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ] Ordo εὐτ' αὖ λαοὶ ἄγων τὴν τετρακάδα, sup-
ple κέρειντες ἀλήθειαν, hoc est, revera, ex rei veritate; hoc est,
quando ἡ σύνοδος γίνεται ἐν τῇ τετρακάδι ἀληθῶς. vide Proclum. Guis-
tius.

Ibid.] Pleniùs mentem suam expressit Jof. Scaliger de Emend.
Temporum Lib. I. p. 4. ubi agit de partibus diei. Itaque verba ejus
hic apponemus : „ Tempus antemeridianum designantes dicebant
„ πλεθυνύσης vel πλῆθυνσι ἀγορῆς, convenientibus, scilicet, eo tem-
„ pore in comitium viris; ut Hesiodus dicit, εὐτ' αὖ ἀληθείῳ λαοὶ
„ κέρειντες ἄγωνσι. Quod tamen longè aliter Græci Interpretes illius
„ Poëtæ exponunt. Aiunt enim Hesiodum intellexisse de tricesima
„ mensis Lunaris, & sensum loci Hesiodi esse perinde ac si dixis-
„ set : quando homines veram triacada lunarem agunt, & non secun-
„ dùm usum politicum, sed secundùm motum Lunæ. Quod tamen
„ nobis valdè coactum videtur, & mentem Hesiodi hanc fuisse dici-
„ mus : τετρακάδα esse valdè idoneam rebus gerendis eâ horâ, quâ
„ homines ad jus in forum conveniunt. Homerus Odyss. M.

„ — Ἡμῶς δ' ἐπὶ δόρυ ἀνὴρ ἀγορῆν ἀνίστη
„ Κερῶν νίκια πολλὰ διγαζομένων αἰζήων.

„ Quando

Αἶδε γὰρ ἡμέραι εἰσὶ Διὸς παρὰ μηπόσιν ὦ.
 Πρῶτον ἔνη, πετρεὺς τε, καὶ ἐβδόμη, ἱερὸν ἡμᾶρ.
 Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσόορος γαίνατο Λητώ.
 Ὀγδοάτη τ' ἐνάτη τε, δύω γε μὴν ἡματα μίωδς
 Ἐξοχ' αἰετομήνοιο βροτήσια ἔργα πένεοθ'.
 Ἐνδεκάτη τε, δωδεκάτη τ', ἄμφω γε μὴν ἰοθαί.

„ Quando ad coenam vir è foro surrexit, postquam judicavit de multis
 „ iuris, juvenibus litigantibus. Quæ sanè interpretatio melior vul-
 „ gari. Sic etiam paullo pòst dicit, ἡμᾶρ ὦ ἐν πλείῃς, quod nos in-
 „ terpretamur, jam adulto die. Hæc vir summus, cui adsentimur.
 Nimirum, hic ἀλήθεια non est veritas, sed ius, aut justitia, ut passim
 apud Poëtas; & κέρων ἀληθείᾳ idem est ac κέρων δίκης, ut loqui-
 tur Hesiodus Theogon. v. 85. hoc est, ius dicere. Ἄγω verò vox est
 juridica, quæ dicitur de occupatione Judicum ius dicentium, homi-
 nūmque propterea ad eos convenientium, de qua vide Interpretes
 ad Aët. XIX, 38. Aliter sensum expresseris his verbis: ὅτι ὑπὸ τῶν
 λαῶν ἀγροτικῇ ἀγροτικῇ καὶ κέρωντι δίκῃ κατ' ἀλήθειαν: cum à populis ce-
 lebrantur dies fasti, quibus ius dicitur, & lites secundum justitiam ju-
 dicantur. Clericus.

769 Αἶδε γὰρ ἡμέραι] Superiores quatuor versus spurii viden-
 tur. Hic autem incipit Hesiodus. Sic liber ἔργων & abruptè inci-
 pit ἐκ ἄλλου μὲν ὦ &c. Theogonia autem ἦτοι μὲν πρῶτον, &c.
 Guiccius.

769. Διὸς παρὰ μηπόσιν ὦ] Erravit vir summus Angelus Politia-
 nus, cum tres dies Jovis ab Hesiodo statui observat, ex hoc loco.
 Vetustissimi Poëtæ, ominis causâ, utebantur ἐν περὶ ὦ voce Διὸς ele-
 ganter, in narrationibus etiam, quacumque de re agebant. Ita in
 principio continuò τ' ἔργων, Ὅντι δὲ βροτὶ ἀνδρὶ ὁμῶς, ἀφαίρει φα-
 τίπ, Πρῶτ' ἔ' ἀρρητίπ, Διὸς μεγαλοιο ἔκην. Ubi illud postremum omi-
 nis causâ ponitur, & ex abundantia: nam nihil est quò referatur. Pe-
 culiariter autem singulos dies Poëtæ, ἡμέρας ἐν Διὸς dicunt simplici-
 ter. Sic in illo ὅσας γὰρ νύκτας π καὶ ἡμέρας ἐν Διὸς εἰσι. Auctor Mega-
 rx Idyllii Dorici: σὺ δ' ἥντι λείπεται ὕδωρ Νύκτας π κλαίεται καὶ ἐν Διὸς
 ἔργων ὅσας. Ita Hesiodus cum rationem τ' ἡμερῶν incipit, in ge-
 nere jubet φυλάσσειθ' ἡμέρας ἐν Διὸς, id est, simpliciter, dies quos
 παύρα constituit: ita ea vox millies à Poëtis ponitur. Sic Apollonius
 & Nonnus αὐτῶς ἐν Διὸς dixerunt, sicut Hesiodus ἡμέρας ἐν Διὸς. Om-
 nes enim res ominis causâ Διὸς dicebant. Ita ut inde τὸ Διὸς, ἐν πε-
 ρὶ ὦ, in usu remanserit. Ut cum Theocritus dixit, Μεσσηνὶ ἀπὸ
 ἰατρῆ, Διὸς μέγα βυλάσειθ' ὦ: quod etiam veteres magistri videntur ex
 eo loco ad Homerum notare. Id quod illi toties ἐν Διὸς dicant, He-
 siodus

Hi enim dies sunt Jove à prudente.

Primum, novilunium, quartusque, & septimus, sacer dies:

Hoc enim Apollinem ense aureo armatum peperit Latona.

Octavusque & nonus ambo dies mensis

Egregiè crescentis ad curandum opera mortalium.

Undecimus verò, duodecimusque, ambo quidem boni:

Hesiodus hîc παρὰ Διὸς, dixit. Αὐτὸς δὲ, inquit, ἡμέρας εἰς παρὰ Διὸς: id est, *Hi sunt dies de quibus acturi sumus*: quicquid non interpretamur, ominis causa dicitur. Atque hæc causa est, cur Proclus, qui tam studiosè ex more familiæ suæ, dies persecutus est, nihil παρὰ Διὸς ἡμερῶν dicat, nisi quod πύσας πῆς ἀγαθὰς ita dici existimat. Atque Hecodorus, post hanc formulam, non τὰ ἀγαθῶν solum, sed & τὰ κακῶν aggreditur divisionem. Tzetzes ad omnes dies retulit: quamquam more suo nugacissimè suprâ, ἐν Διόθεν, ἐν τοῖς καὶ φεγγαῖων exponat, hîc verò παρὰ τὴν οἰκουμενῆς. Sed veniam meretur qui à Grammaticis dissentit, cùm ipsi toties à se abeant. *Heinsius.*

770. Παῦτον ἔτη] Ἡ τελευτὴς suprâ dicta. *Gruetius.* Fallitur, ut sequente no à Scaligeri liquet. *Clericus.*

770. Παῦτον ἔτη] Ἐτὴ vocabatur temporibus Hesiodi prima mensis. Sed Solon omnium primus vocavit τὴν τελευτὴν ἔτη καὶ ἔτη. *Scaliger.*

770. Καὶ ἑβδομήν] Nimirum, mensis, non hebdomadis, ut rectè ostendit *Joan. Seldenus* de Jure Nat. & Gentium Lib. III. c. 17. contra Veteres & Recentiores, qui frustrâ hîc vestigia Judaici Sabbathi quæsierant. *Clericus.*

Ibid. Ἐπεὶ ἡμέρα] Non significatur dies profestus, quo ferias agitari oporteret, sed dies faustus. Vide γ. 819. Idem est ac πεπλομένη ἡμέρα γ. 799. hoc est, dies valdè accommodus ad res gerendas, quod vidit etiam idem *Seldenus*, loco memorato. *Clericus.*

771. Τῇ δὲ Ἀπόλλωνι γενέσθαι γένετο] Nempe, mensis Thargelionis. *Diogenes* in vita Platonis §. 2. Γένεταί Πλάτων — Θαργηλιῶν ἑβδομήν καὶ τὸ Δελφίον τὴν Ἀπόλλωνι γενέσθαι φασί: nascitur Plato Thargelionis septimo, quo Delii natum Apollinem ascunt. Ad quem locum, vide Intt. quibus succenturiandus vir illustris atque eruditus *Ezech. Spanhemius*, ad Callimachi hymnum in Delum γ. 251. Propterea uniuscujusque mensis dies septimus sacer erat Apollini, non tantùm dies ille Thargelionis mensis, ut observavit & *Seldenus* eo, quem antea indicavimus, loco. *Clericus.*

773. Ἐξοχ' αἰεταμένη] Subintellige ἐπὶ, hoc est, ἔξοχα ἐπὶ πύσας ἔργα βε. μ. α. Egregia sunt. *Gruetius.*

775. Οὐκ

Ἡ μὲν οὖν πείκειν, ἡ δὲ ἀφρονα καρπὸν αἰμαδι.

775

Ἡ δὲ δωδεκάτη τῇ ἐνδεκάτῃ μέγ' ἀμείνων.

Τῇ γάρ τοι νεῖ νήματ' αἰεσιπότῃ ἀεράχνης,

Ἡμεῖς ἐκ πλείους, ὅτε τ' ἴδεις σωρὸν ἁμαρτιῶν.

Τῇδε ἰσὺν σῆσαιτο γυνή, προβάλοιτό τε ἔργον.

775. Οἷς κείναι] *Sam. Bochartus Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 45.*
postquam egit de vulsione lanæ; „ Vellendi, inquit, morem quod
„ attinet, is olim Romæ fuit in usu, & in vicinis locis, non in Ju-
„ dæa, nec in Græcia. Saltem, apud *Hesiodum*, qui de re pecua-
„ ria scripsit primus omnium, οἷς κείναι, non est oves vellere, sed
„ tondere, ut in *Theocriti* Bucoliastis,

२१ ————— ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

„ Τὰν οἶν, τὰν πέλαον.

» *Cum ovem pullam tondebo.* Verbum enim *πίκεν* Scholiastes notat
 » hic idem esse quod *κείρεν* *tondere*, *ὡς καὶ παρ' Ἡσιόδου*, *ut ὁ ἀρμύ*
 » *Hesiodum.* Hesychio etiam *πίξαι* est *κείραι*, & *πίξαι* ψίλωσις, *κυσθ'*,
 » *ξύρῃσι.* Et quamvis apud *Archippum*, *Cratinum* & *Philemonem*
 » *κακγίλων* & *κακγίλων* *vellerum* *vulforem* propriè sonet, veteres
 » tamen tonsorem explicant, (*Hesychius*: *κακγίλων*, *οἱ κείροντες τὰ*
 » *πρόβατα.* *Suidas*: *κακγίλων*, *οἱ τ' ἀφαιροῦντες τὴν κνήμην*) quia in vocum
 » explicatione non tam etymon, quàm usus, respicitur. *Cleri-*
 » *cus.*

775. Εὐφρογὰς καὶ ἡσυχία] Lætificum. Sic σιφρογὰς nox quiete reficiens, recreans corpora, lætificans homines. *Quietus*.

777. Τῇ γὰρ τοῖ Subintellige ἡμῖς ex superioribus. *Idem.*

777. Ἀντιπαρῆ[?] A verbo ἀνίπαρ & παρῆ volatus, adversus aliorum opinionem. Scaliger.

778. Ἡμεῖς ἐν πλεῖν] E'πλεῖν unâ voce, hoc est, die pleno, activo scilicet. Nam hiberni dies sunt dimidii tantum. Infra εἰρησθε δὲ ἐν μεγάλῃ πλεῖν ἡμεῖς. *Gruetius*. Gallicè ad verbum exprimas *en plein jour*, hoc est, medio die, quemadmodum interpretatur hunc locum *Jos. Scaliger*, ut diximus ad §. 768. Sic dicebant *πλεῖν νύξ*, *la pleine nuit*, quamvis aliter vocem interpretetur *Hesychius*. Clericus.

Ibid. Ὅτι ἰδρύς] Hoc nomen formicæ κατ' ἐξοχὴν datum. Horat.
Parvula nam exemplo magni est formica laboris. Guetus.

Ibidem.] Solet *Hesiodus* designare animalia nominibus adjectivis, quibus eorum natura vel solertia optimè describitur. Sic pro Cochlea habet *φασίικον*, domiportam, pro hirundine *ἐρτορίκω*, mane lugentem. Nullum Epitheton formicæ melius conveniat, quàm *ἰδύς*, quàm in rem vide quæ collegit *Sam. Bochartus Hieroz. Part. II. Lib. IV. c. 22.* Quod autem hîc dicitur duodecimo die mensis colligere acervum

*Hic quidem tondendis ovibus, ille verò latis fegetibus metendis.
Duodecimus tamen undecimo multò melior.*

Hoc enim net filà in aëre suspensus araneus

Die adulto, quum ☿ prudens (formica) acervum colligit.

Hoc telam ordiatur mulier, ☿ inchoet opus.

acervum nemo nescit tam verum esse, quàm araneum telam eo potissimum die texere, hoc est, planè ridiculum & falsum. Quare miror Poëtam nostrum tam confidenter mentitum, in re quæ à puerulis argui poterat. Superstitione, scilicet, animus præpeditus mendaciò patet, clausus est veritati. Sed quod magis mireris, non Poëtæ, sed Physici, hoc est, veritatis indagatores, somnia ejusmodi, pro rebus compertis, venditarunt; quod ex *Bocharti* collectaneis ejusdem Libri Cap. XX I. agnosces. Sunt enim proluxiora, quàm huc transferri queant. *Clericus.*

779. Τῇ δ' ἰπὸν στήσαιτο γυνὴ] Γρῆς Græci vocant ligna illa erecta, quibus stamina intenduntur ad telam faciendam. *Hesychius*: ἰπὸν τὸ ἐρθὸν ξύλον τ' ἢ νῆος κ' τὸ ὑφαντικόν. Latinis *jugum*, vel *tela jugalis* *Catonii*. Γραπὴδὴ etiam dicebatur. *Hesychius*: ἰσπιδὴ ξύλον ἐρθὸν ἐπὶ τ' ἰσπιδίης, ὃ περὶ δίδου ὁ ἰπὴς. Latinis dicta ea ligna *pedes tela*. *Glossæ*: *pedes tela*, ἰσπιδίς. *Dionysius*, in *Bassaricis*, de *Dardania* urbe *Indiæ*, in qua mulieres, intra unum diem detexebant:

Ἡ δ' Ἀρεδανίῳ καὶ ὄν πολιν εὐρυάγαν,
Εἰς γὰρ πύλα γυναικας Ἀθηναίης ἰσπιδί
Αὐτῆμερ κερχάσιν, ἐφ' ἰσπιδίον πινύσται,
Αὐτῆμερ δ' ἰπεμόν τι κ' ἐξ ἰπὸν ἱρύσταιτο:

Uno die, stamen in tela jugali extenderunt, detexuerunt & desecuerunt. Primum igitur, in tela contexenda, telæ pedes erigere & jugum iis imponere, quod *Ovidius* *telam jugo jungere* dixit, *Hesiodus* ἰπὸν στήσαιτο. Deinde stamina telæ, vel jugo telæ adnectere, quod *telam stamine intendere* dixit *Ovidius*, & stamen telâ suspendere. Græci στήματα στήσαι, atque inde etymologia τὸ στήμα & staminis. Græcis enim στήμων δὲ τὸ στήσαι, quod in tela staret. Doricè σῆμων, Latine *stamen*, ut τέρμων, *termen*, & similia. Attici dicebant σπυροειδῆ, cum telam stamine intendeabant. *Pollux*: σπῆσαι τὸ στήμα, ἢ τὸ σπυροειδῆ, κ' σπυροειδῆ. *Hesychius*: σπυροειδῆ τὸ πῆς διαζομῆς τὸ στήμα παρεδίδου. *Hesiodus* σπυροειδῆ hoc idem dixit:

Ἰπὸν δὲ στήσαιτο σπυροειδῆ μέγα ἔργον.

Hæc *Cl. Salmasius* ad *Julii Capitolini Pertinacem* p. 127. quæ vera sint, quamquam ex memoria malè *Hesiodi* versum profert. *Clericus.*

779. Περβάλοιτί τι ἔργον] Instituat opus. *Guictus.*

780. Μῶνός

Μῆνός δ' ἰσαμύνει τρισημειοκάρῳ αἰεταῖ
 Σπέρμα δ' ἄρξαται· φυτὰ δ' ἐνθρέψαται αἰετή·
 Ἑκτὴ δ' ἡ μέσση μάλ' αἰσύμφορός ἐστι φυτοῖσιν·
 Ἀνδρογόνος τ' ἀγαθή· κέρη δ' ἔσσυμφορός ἐστιν,
 οὔτε γνέσται πρῶτ', ἔτ' ὅρ' γάμος ἀντιβολῆται.
 Οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἑκτὴ κέρησι γνέσται
 Ἄρμυς, ἀπὶ εἰφὸς τάμνειν καὶ πῶεα μῆλων·
 Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἥπιον ἥμαρ.
 Ἐσθλή δ' ἀνδρογόνος, φιλέει δέ τε κέρτομα βάζεν,
 Ψάδεά θ', αἰμυλίας τε λόγους, κρυφίας τ' ὁαρισμούς.
 Μῆνός δ' ὀγδοαίτη κάπρον καὶ βῆν ἐρίμυκον
 Ταμνέμεν, ἔρῃας δ' δυωδεκάτη ταλαιεργάς.
 Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλέω ἥματι, ἴσσοι φῶτες
 Γείνασθαι· μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμένον ἐστίν.
 Ἐσθλή δ' ἀνδρογόνος δεκάτη, κέρη δέ τε πετρῆς

780

785

790

780. Μῆνός δ' ἰσαμύνει] Posterioribus temporibus, ἰσαμύνει μὲν ad primam dumtaxat decadem porrigebatur; sequens decas tribuebatur μετ' ἑπτα μῆνι. Vide *Julium Pollucem* Lib. I. C. VII. §. 5. Sed *Hesiodi* αὐτοῦ, ad vigesimum diem mensis erat ἰσαμύνει. Vide γ. 798. *Clericus*.

781. Ἐνθρέψαται ἀείρη] Scribe ἐνθρέψαται. ab ἐνθρέψαι. *Guilielmus*.

782. Ἑκτὴ δ' ἡ μέσση] Hoc est. ἑκτὴ μεσοῦντος, ἑκτὴ ἐπὶ δέκα. *Idem*. Fallitur *Pollux*, loco antea memorato, ubi dicit *Hesiodum* vocare μεσῶν decimam quintam, cum sic vocet omnes dies secundi δεκωάρους. Μετὰ τὴν I, inquit, Ἡσιόδου μὲν Ε, τὴν μεσῶν φησὶ: post decimam *Hesiodus* quintam vocat mediam. *Clericus*.

785. Ἡ πρώτη ἑκτὴ] Verè & primò sexta. *Guilielmus*.

785. Ἡ πρώτη ἑκτὴ] Hoc est, sextus dies primæ decadis, seu μηνὸς ἰσαμύνει. *Clericus*.

791. Οὐρίας δ'] Subintellige ταμνέμεν. *Guilielmus*.

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ πλείῳ] Hoc est, vigesima mensis æstivi. subintellige ἥματι ἐκπλείει. Πλείῳ ἥματι] Largo, æstivo, ut supra ἥματι ἐκπλείει. *Idem*.

792] Πλείῳ ἥματι] Hoc est, cum nihil deest plenæ luci, orto sole, eoque etiamnum supra horizontem versante. Vide ad γ. 778. *Clericus*.

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ] Nimiùm hîc nos frustrantur Interpretes. Itaque quamvis hæc rejicere poteramus in notas nostras, ad ipsos, hîc tamen monere visum. Εἰκάς in mense multiplex est με-
 γάλη

*Mensis autem inchoati decimotertio caveto
 Sementem facere incipias: plantis verò inferendis optimus est.
 Sextus verò medius valdè incommodus est plantis:
 Viriparus bonus: puella verò non utilis est,
 Neque gigenda primum, nec nuptui collocanda.
 Nec primus quidem sextus puella gignenda
 Aptus est, sed hædis castrandis & gregibus ovium:
 Stabuloque circumsepiendo pastorali benignus dies est.
 Bonus verò viriparus, amatque convivia loqui,
 Mendaciæque, & blandos sermones, & occulta colloquia.
 Mensis verò octavo caprum & bovem mugientem
 Castrato, mulos autem duodecimo laboriosos.
 Vicefimo verò in magno, pleno die, prudentem virum
 Generate: valdè enim animo sapiens est.
 Bonus autem viriparus decimus, puella verò & quartus*

γάλη dicitur postrema, respectu priorum. Atque hæc est causa, cur
 in Nebulis Comicus dicat *επλήλιον ἄγρον εἰκάδας*. Οὐ γὰρ ἀγροῦν τὸν ἐπ-
 πλήλιον εἰκάδας. Non benè intellexit locum illum Græcus Interpres.
 Quæritur enim cur cùm τῇ τετραγίδι finis sit plerumque lunæ & men-
 sis, cùm τῇ τετραγίδι sit satisfaciendum foeneratoribus, miser tamen
 Strepsiades τῷ τ' εἰκάδι agat. Atque hic Interpretis rationes viden-
 tur mihi λίαν ἀπεργασμένοι. Εἰκάδας eleganter *πληθυντικῶς* dicuntur,
 cùm plures sint. Ἡ μισγάλη εἰκάς ultima est mensis Veterum. Est
 autem dies illa, quæ vigesimalarum ultima est: *μισγάλη* enim est ἡ ὀσπί-
 τη quæ τὴν ἐνέαν καὶ ἑκάτην præcedit. Observant enim Veteres, etiam
 Athenienses ante Solonem, *ἄχες τετραγίδος μόνον τ' ἑκάτην ἡγεμονικέ-
 ναι*. Εἰκάς *μισγάλη*, est Pridie Calendarum: nona & vigesima. At
 Interpres Aristophanis ἡ *μισγάλη* εἰκάς, inquit, *ἀπὸ εἰκαστῆς πρώτης,
 ἕως εἰκαστῆς ὀσπίτης ἔφθινοντος*. Ita totum tempus à xxi. usque ad xxix.
μισγάλη εἰκάς esset. Sed hic, ut diximus, terminus illius temporis
 intelligitur, quæ est vicefima & nona. Quàm nugentur Interpre-
 tes, qui πάλιν ἡμῶς idem cum εἰκάδι *μισγάλη* esse putant, in notis ad
 ipsos ostendimus: ex quibus reliqua petenda quæ ad Hesiodi intel-
 lectum faciunt. Quicquid enim hic prætermittimus, ad Interpre-
 tes olim notavimus. *Heinsius*.

794. *Κέρη δὲ πετράς*] Scribe: *κέρη δὲ πειπετράς*, an scribendum *κέρη
 δὲ πετρίτη μίσση*; placet. sic supra *ἐκτὴ μίσση*. ἡ *παρασκευασμένη*,
 ut supra ἡ *ἐκτὴ μίσση*. *Gruetus*.

794. *Τετράς μίσση*] Hoc est, quartus dies τ' *μιστῶν* μίσσης. *Cle-
 rius*.

Μέσση. τῇ δέ τε μήλα, καὶ εἰλίπιδας ἑλικας βῦτ,
 Καὶ κωῖα καρχαρόδοντα, καὶ ἑρῆας ταλαεργὺς
 Πρηϋνέιν, ὅππῃ χεῖρα πθεῖς· πεφύλαξο δ' ἑμὴν
 Τετράδ' αἰδύαδαι φθίνοντός θ' ἱερῆς τε,
 Ἀλγεα θυμοβορῶν. μάλιστα πεπλισμένον ἦραρ,
 Ἐν δ' ἐπάρτη μινὸς ἀγεομένης οἴκον ἀκροῖτο,
 Οἰωνὸς κρίνας, οἳ ἐπ' ἐργασι τέττω δαίσοι.
 Πέμπτης δ' ἐξαλέομαι· ἐπεὶ χαλεπαί τε καὶ αἰνάι.
 Ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Ἑρηνύας ἀμφιπολλύων,
 Ὅρην πνυμνίας· ἣ ἔρως τέκε πῆμ' ὀπιόρησις.
 Μέσση δ' ἐβδομάτῃ Δημήτρεα ἱερὸν ἀκτίω.
 Εὖ μάλ' ὀπιπλόοντα εὐτροχάλας ἐν ἀλῶν
 Βάλλειν· ὑλοσάμον τε τιμαῖν θαλαμῆα δῶρε,
 Νύϊά τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' ἀρμύνας νηυσὶ πέλονται.
 Τετράδι δ' ἀρχεοδὸς νῆας πῆγυοδὸς ἀραιοῖς.

800

805

798. φθίνοντος ἱερῆς τε] Ergo nulla mentio fiebat ἑμῶν τε.
 Vide ad γ. 780. Clericus.

798. Τετράδ' αἰδύαδαι θ' ἱερῆς τε] Τὴν δ. καὶ τὴν α. δ. Guicciardini.

799. Ἀλγεα θυμοβορῶν] Omnes, nempe, dies fausti erant hilariter transigendi, ne diei faustitas ominosa tristitia corrumpatur. Itaque, quoad licuit, oportuit, Hesiodo auctore, quarto, decimo, quarto, & vigesimo quarto, convivis ac comotationibus tristitiam & curas animo pellere. Miror hunc sensum fugisse Plutarchum & Græcos alios Interpretes. Clericus.

799. Ἀλγεα θυμοβορῶν] Ἀν? θυμοβορῶν, pro θυμοβόρῃ. θυμοβορῆς pro θυμοβόρῃ. αἰδύαδαι δὲ πῆμ' περὶ τῆς ἀλγεα θυμοβορῆς πρὸς τῆς πεπλισμένον ἦραρ] Subintellige ἡ περὶ. πεπλισμένον an religiosum? Hesych. πεπλισμένον, μαμασορμένον. Guicciardini.

801. Οἰωνὸς κρίνας] Vide Tzetzem. Guicciardini.

804. Ὅρην πνυμνίας] Τὴν ἱπποκρίαν. Guicciardini.

804. Ὅρην πνυμνίας] Scriptum in versione Horum, ut hoc Nomen ab Oreo, hoc est, Plutone secerneretur; nam perperam confunderentur. Nemo Poëtarum dixit Plutonem esse Eridis filium, quod de Horis hic habet Hesiodus. Alibi Deum iurijurandi præsidem diximus. Vide not. ad γ. 219. Clericus.

805. Μέσση δ' ἐβδομάτῃ] Decimo septimo. Vide γ. 794. Cum sic dividerent mensem in tres decadas, mirum est secundæ decadi, Hesiodi tempore, non fuisse nomen. Vide not. ad γ. 780. Clericus.

805. Μέσση

*Medius. hoc verò & oves, & pedes flectentes camuros boues,
 Et canem asperis dentibus, mulisque laboriosos
 Cicurato, manum imponens. Teneto verò memoriā
 Quarto die ut vites finientis & inchoantis mensis
 Doloribus conficere animum. valde hic sacer est.
 Quarto autem mensis uxorem domum ducito,
 Observatis avibus, quæ ad hanc rem sunt optima.
 Quintos verò evitato: quia noxii sunt & graves.
 In quinto enim aiunt Furias obambulare,
 Horcum vindicantes: quem Eris in perniciem peperit perjurorum.
 Medius verò septimus Cereris sacrum munus
 Diligenter inspiciens bene æquata in area
 Ventilato: arborumque sector incidito cubicularia ligna,
 Navalidque ligna multa, & quæ navibus congrua sunt.
 Quarto verò incipito naves compingere tenues.*

805. Μίση δ' ἑδδμήτη] Τῇ ἑμῶν δ' ἑδδμήτη. *Guietus.*

806. Εὖ μὲν ὀπιπ[ίστου] Diligenter observans πλὴ 13. scilicet: an arcem? Εὐ[εργάτω] Id est, λῆς. *Idem.*

806. Ὀπιπ[ίστου] Vide de hac voce adnotata ad §. 29. *Clericus.*

807. Βάπτον] Θάλασσαν, ventilare. *Guietus.*

808. Τὰ τ' ἀρῆρα νηυσὶ πύλοι] Αἷτα, commoda navibus faciendis. *Idem.*

809. Πήγνυλ θραυαίς] Scribe, πήγνυλ θραυαίς. suprā ἀρχαὶ ἀμυ-
 τῆ. compingere tenues, non crassas. vulgò *biantes*. Homer. λείψυ-
 πς γλαύκῃσι θραυαίσι, hoc est, λεπτοῖς tenuibus. *Idem.*

809. Αἰγυαίς] Meritò improbat *Guietus* verti hīc *biantes*, nam *biantes* naves dicuntur quæ tempestate, aut illusione fractæ aquam per rimas admittunt. *Tenues* vertimus, quòd tenues sint navium parietes, cū ea sit frequens vocis θραυαί significatio. Fortè etiam *leves* potuissēmus vertere, ut fluctuantes insulæ dicuntur νῆσι θραυαί, ut habet *Eustathius* ad *Iliad.* pag. 1151. Ed. Rom. Sic *Callimachus* de Insula Delo, Hymno in Delum §. 191.

Εἴ τι δειδύμεν πὶς εἰ ὕδατι νῆσθ' ὄρατι,
 Πλαζομένη πλάγισσι.

Est nota quadam in aqua Insula Iovis, errans per maria. Ad quem locum, consule virum doctissimum Ezech. Spanhemium. Clericus.

Εἷας δ' ἡ μέσση Ὀπιδείελα λώϊον ἡμᾶρ
 Πρωΐτη δ' εἷας παναπήμων ἀνθρώποισιν.
 Εὖθ' ἡ μὲν γάρ θ' ἡδὲ φυτὸν ἔμψυ, ἡδὲ γνέσθαι,
 Ἀνέρι τ' ἡδὲ γυναικί· καὶ ἔποτε πάγκαλον ἡμᾶρ.
 Παῦροι δ' αὖτ' ἴουσι, τρῆσινάδα μὲν δὲ αἰεὶ
 Ἀρξάσθαι τε πίθου, καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θῆναι
 Βασὶ καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσι.
 Νῆα πολυκληΐδα θύλῃ εἰς οἶνον πα πόντον.
 Εἰρύμηναι. παῦροι δέ τ' αἰληθέα κυκλήσκουσι.
 Τετράδι δ' οἶγε πίθον. πᾶσι πάντων ἱερὸν ἡμᾶρ
 Μησῆη· παῦροι δ' μετ' εἰκάδα μὲν δὲ αἰεὶ
 Ἡῶς γυνομένης· Ὀπιδείελα δ' ἐστὶ χειρείων.
 Αἶδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν Ὀπιχθονίοις μέγ' ὄνειαρ.
 Αἱ δ' ἄλλαι μετὰ δακρυ, αἰκήλοισι, ἔπι φέρεσθαι.
 Ἀλλ' ὅτι δ' αἰκάλῃ αἰνεῖ, παῦροι δέ τ' ἴουσι.

810

815

820

810. Εἷας δ' ἡ μέσση] Postea meminit πρωΐτης εἷας, & τρῆσινά-
 δας, unde liquet tres εἷας, aut enneadas in mense fuisse. Cleri-
 cus.

810. Εὖθ' ἡ μὲν γάρ θ' ἡδὲ φυτὸν ἔμψυ] Εὖθ' ἡ μὲν γάρ θ' ἡδὲ φυτὸν ἔμψυ, ἐπὶ
 θ' δὲ αὖ, ἐπὶ τ' δὲ αὖ. Guicetus.

812. Εὖθ' ἡ μὲν γάρ θ' ἡδὲ] An? ἡ δὲ. placet. Idem.

814. Τρῆσινάδα] Vicissimam septimam intelligo, Interpretes vi-
 gesimam nonam exponunt. Idem. Fallitur. Vide γ. 810.

815. Ἀρξάσθαι τε πίθου] Percer un tonneau. sup. lib. α ἱερ. Ὀπιχθονί-
 οισι δὲ πίθου καὶ ἀγρόντος κορίσθαι. ἐπὶ ζυγὸν θῆναι. ordo ζυγὸν θῆναι ἐπὶ αὐ-
 χένα. Idem.

817. Εἰς οἶνον πα πόντον] Purpureum. Idem. Imò, nigrum.

818. Αἰληθέα κυκλήσκουσι] An? dicunt, enunciant. Interpres γα-
 σκῶσι. sic scribendum videtur. τῇ τρῆσινάδῃ, scilicet. Nam à superio-
 ribus pendet hic versus. Idem.

818. Αἰληθέα] Hoc est, cui prorsus fidere queas, si vera sit hæc
 lectio. Plerique, nempe, diem illum non quidem πάγκαλον, sed
 nec πάγκαλον dicebant, verum dubium & incertum; quo, nempe,
 suscepta interdum benè, interdum malè succederent. Clericus.

820. Μῆσση] Subintellige πρῶτης. Μετ' εἰκάδα μὲν δὲ αἰεὶ.] Τὴν
 πρῶτην μετ' εἰκάδα, hoc est, τὴν εἰκάδην πρῶτην. Aliter Interpretes.
 αἰεὶ εἶναι post τὴν εἰκάδα. Guicetus.

821. Ἡῶς γυνομένης] Mane, ab aurora usque ad meridiem. Idem.

822. Μετὰ δακρυ] Intercidens, inter alias cadens, παραμπίπτον. Sic
 Interpretes. An? μετὰ δακρυ, cassus, irritus, à sonitu qui notat ina-
 nitàtem.

Nonus autem medius pomeridianus melior dies.

Primus verò nonus prorsus innoxius hominibus.

*Bonus siquidem est ad plantandum, & ad generandum,
Tam viro quàm mulieri: nec unquam prorsus malus dies.*

Sed pauci rursus sciunt tertium nonum mensis optimum

Relinendis doliis, & ad jugum collo imponendum

Bobus & mulis & equis celeribus.

Navem multa transtra habentem celerem in nigrum pontum

Deducito. Sed pauci veracem dicunt.

Quarto verò aperi dolium. præ omnibus sacer dies est

Medius: pauci verò post vicefimum mensis optimum,

Aurorâ oriente. pomeridianus verò est deterior.

Et hi quidem dies sunt hominibus magno commodo.

Ceteri autem intercidentes sunt, nihil significantes, nihil ferentes.

Sed alius alium laudat, pauci verò norunt.

nitatem. μετέδουποι, κενή, vacuz, cassæ, irritæ, nihil fati signifi-
cantes. Metaphora à vasis vacuis, nucibus cassis & similibus, quæ
sonitu vacuitatem produnt, placet. ἀκήραιο verò sunt ἀκέραιοι, κῆρος ἔκ-
χυσαι, nihil fati notantes. Ἀκήραιοι καὶ non ἀβουοί. Idem.

824. Ἀλλὰ δὲ ἀπολλύει αἰνῆ] Videtur Plutarchus, in Commentario
ad Hesiodi Opera & Dies, ex quo multa Græci Interpretes subinde
Scholiis suis adspargunt, egisse de hac quæstione, utrum sint alii
dies fausti, alii verò infauti. Certè in vita Camilli, memoratâ Al-
liensi clade, ita porro pergit: καὶ δὲ ἡμεῖς ἀποφράδων, εἴ τι γὰρ τί-
θεισθαι πᾶσι, εἴ τι μὴ. Ἡρώκλητος ἐπιτάλαξεν Ἡσίοδον τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ποι-
εῖν, τοῖς δὲ φάλας, οἷς ἀγνοῦντι φύσιν ἡμεῖς ἀπίστωι μίαν ἔσσαν, ἐπι-
ρωδι διηκέρηται: de diebus nefastis habendine sint quidam necne, & an
rectè Hesiodum, qui alios bonos, alios statuit malos, quasi ignoret cujus-
vis diei eandem esse naturam, reprehenderit Heraclitus, alio loco dispu-
tauimus. Postea recenset exempla dierum, quibus non semel clades
accepta fuerat, aut victoria relata. Deinde, ne credas ex iis exemplis
ullum certum confectarium duci posse, contraria profert, hisce ver-
bis: Ῥωμαῖοι δὲ αὐτῆς ἡμέρας ἀπέπερον μὲν ὑπὸ Κίμωνα τὸ μὲν Καπύων
ἀπέβαλον τροπιδόν, ὑπερον δὲ Λούκιον τροπηγύον. Ἀρμενίους καὶ Τι-
γρηνίω εὐίκατο. Ἀπὸ δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ Πομπηῖος Μάγν. ἐν τοῖς αὐ-
τοῖς ἡμετέροις ἀπὸ τῶν καὶ ὅλων ἐν πομπῇ ἐπὶ ἀμφοτέρω τοῖς αὐτοῖς χρό-
νοις ἀποδείξαντες ἀεὶ ὁδὸν: Eodem die Romani prius, duce Capione, à
Cimbris castris exuti sunt; postea verò ductu Luculli Armenios & Tigr-
nem vicerunt. Attalus autem Rex & Pompeius Magnus natalitiis suis
moriuntur sunt. Paucis ut dicam, multos possum ostendere qui in utramque

Ἄλλοτε μητρὴν πύλην ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.
 Τάων δὶδαίμων τε καὶ ἔλβιθ, ἐς τὰδε πάντα
 Εἰδὼς ἐρράζηται, ἀνείπῃ ἀθανάτοισιν,
 Ὅρνιθας κείνων, καὶ ὑπερβασίας ἀλείων.

Τ Ε Α Ο Σ.

partem iisdem usque sunt temporum periodis. Hæc cum ita sint, credibile est *Plutarchum* probasse castigationem *Heracliti*, si modò sibi constitit; adeoque iudicasse *Poëtam* non fuisse recensendum inter *paucae* qui *scirent* singulorum dierum fata, quibus se accenseri voluit, sed inter omnes omnino mortales, quibus nihil simile compertum est. Quis enim non videt anilia esse & vana omnia, quæ hîc habentur? *Clericus.*

827. Ερράζηται ἀνείπῃ ἀθανάτοισιν] Hoc est, nihil inconsultis & invitis Diis aggreditur. *Quietus.*

Versu ult. Ὑπερβασίας ἀλείων] Non sunt intelligendæ omnes *ὑπερβασίαι*, sed ex demum, quæ committuntur contra auspicioꝝ disciplinam, ut verba proximè antecedentia suadent. *Ὑπερβασίαι* enim dicuntur quævis delicta, quibus modum & limites à Ratione positos transilimus.

*Interdum noverca est dies, interdum mater.
De his beatissque O felix, qui hec omnia
Sciens operatus fuerit, inculpatus diis,
Auguria observans, O delicta evitans.*

F I N I S.

transilimus. Hesychius: Ὑπερβασίς, ὕβρις, ἀδικία, κόρος, μαρτυρία
(nempe, ψαδὴς, nisi sit hic mendum) ὑπερφημίας, παρὰ βίας ὄρεται.
Ὑπερβασίς, ἀδικία, ὑπερφημίας. Phocylides:

Ἀ γὰρ γὰρ τοῦ ὄντος ἀπίχιο, μηδ' ἄρ' ὑπερβῆς

Πάντων μέτρε δέσπον, ὑπερβασίαν δ' ἀλεγεινὰν.

*Ab agro vicino abstine, neque transilias (terminos) omnium optimus est
modus, transgressiones verò sunt noxia. Idem:*

Μέτρε μὲν φάμεν καὶ πίνω, μυθολογῶ τε

Πάντων μέτρε δέσπον, ὑπερβασίαν δ' ἀλεγεινὰν.

*Cum modo edito, & bibito, & loquitor. Omnium optimus est modus,
transgressio verò vitanda. Qua in sententia, longè saluberrima, dadi-
nimus, modum tandem hisce commentationibus nostris imponentes,
ut ad alia graviora redeamus. Cleticus.*

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ

Α Π Ο Σ Π Α Σ Μ Α Τ Ι Α

Ex Eustathio.

ΟΥ γάρη δ' ἄρ' ἔπικτε Λίνον πολυήρατον ἦδον,
 Οὐδ' ἄν' ὅσοι βροτοὶ εἰσιν αἰοῖδοι καὶ κιθαρεῖσαι
 Πάντες μὲν θρηνῶσιν ἐν εἰλαπίναις τε χοροῖς τε
 Ἀρχόμυθοι δ' ἄν' Λίνον καὶ λήγοντες καλέεσσι.

1. Λίνος] *Eustathius* hos versus habet ad *Iliad.* Σ. 570. pag. Edit. Rom. 1161. ubi illustrantur. Dignum est notatu, in Phœnicia Lingua, ἰν lin significare ejulatum, gemitum; quod nomen ei impositum est, ob luctum quo eum discipuli prosequuti sunt, ut ostendit in hisce versibus *Hesiodus*. Vixit Linus iis temporibus, quibus Lingua & Litteræ Phœnicicæ in Græcia vigeant. *Diodorus Siculus* Bibliothecæ Lib. III. prodidit ex *Dionysio Mythologo*, πρῶτον δὲ Κρότων γυνίαν Λίνον ῥυθμῶν καὶ μέλων. Ἰπὶ δὲ Κρότων καὶ Κρότωνος ἐν Φοινίκῃ τὸν ἀρχόμυθον γράμματα, πρῶτον εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταθεῖναι διάλεκτον, καὶ τὰς ἀποσημασιεῖς ἐκείνῃ τῇ γλῶσσῃ, καὶ τὰς χαρακτῆρας ἀφ' ἐκείνης, καὶ μὴ ἐν τῇ ἑλληνικῇ Φοινίκῃ κληθῆναι, ἀλλὰ τὸ παρὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐν Φοινίκῃ μεταθεῖναι. ἀλλὰ δὲ τὸν Πηλεσγῶν πρῶτον γράμματα τοῖς μεταθετοῖς χαρακτῆρσι, Πηλεσγῶν ἀποσημασιεῖς. τὸ δὲ Λίνον ἰπὶ ποιητικῇ καὶ μελωδίᾳ μεμελομένην μετῆρας ἔχειν πολλὰς, ἐπιφανεστάτας δὲ τρεῖς, Ἡρακλείαν, Θάμιον, καὶ Ὀρφικῇ. τούτων δὲ τὴν Ἡρακλείαν κινεῖν μεμελομένην, ἀλλὰ τὴν Ὀρφικῇ βραδυτέραν μὴ δυνατὴν διχαοῦν τὴν μετρίαν ἔπειθ' ὑπὲρ τὴν Λίνου πληγαῖς ἐπιληνθέντι διορθοῦναι, καὶ τῇ κινεῖν τὸν διδασκαλὸν καταξίωσθαι ἀποκρίσθαι: *Linum*, apud Græcos, primum inventorem rhythmorum & melodia fuisse; præterea cum *Cadmus* attulisset ex Phœnicia litteras, ut dicuntur, primum eas transtulisse in Græcam Linguam, & nomina singulis imposuisse & characteres formasse. Vulgò igitur litteras Phœnicicæ dici, quæ ad Græcos à Phœnicibus translata sint; cum verò Pelasgi primi usi essent mutatis characteribus, Pelasgicas esse vocatas. *Linum* autem ῥυθμικὴν & cantu mirabilem, multos habuisse discipulos, sed tres illustissimos,

H E S I O D I F R A G M E N T A.

Ex Eustathio. •

Urania peperit Linum amabilem filium,
Quem quotquot sunt homines cantores & fidicines,
Omnes lugent in conviviis & choris,
Incipientesque Linum & desinentes vocant.

simos, Herculem, Thamyrim & Orpheum; ex his e, Herculem, cum disceret canere cytharâ, ingenique tarditate disciplinam non caperes, deinde à Lino plagis castigatum in iram erupisse, citharâque percussum magistrum occidisse. Postea ex eodem narrat, Λῖνον τοῖς Πελασγοῖς γενομένοις συνοπιδάρδρον τῆς ἑσπερίας Διονύσου περὶ τῆς καὶ αἰτίας μυθολογίας, ἀπολιπεῖν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν. Linum litteris Pelasgicis cum conscripsisset primi Dionysii res gestas, & alias mythologias, reliquisset eas in commentariis. Hæc paullo pluribus exscripsimus, non tantum ut liqueret nos non temerè à Phœnicia Lingua deducere nomen Lini, sed etiam ut quæ de Lino feruntur hic exstarent. Si hæc scivisset aut in animum revocasset Herodotus, minimè miratus fuisset Linum vocatam lugubrem cantilenam, apud Ægyptios aliisque vicinos populos. Verba ejus sunt Lib. II. c. 79. quæ proferemus, quia & quæ diximus firmant & lucem Hesiodi loco facerantur: Τοῖσι δὲ πολλὰ ἐπάξια ἐστὶ νόμιμα, καὶ δὴ καὶ αἴωνος ἐστὶ Λῖνον. Ἰστέον καὶ ἐν τῇ Κίπρῃ καὶ ἐν τῇ Ἀσίᾳ. καὶ τὰ μάλιστα ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἔχει. συμφέρειται δὲ αὐτοῖς εἶναι ὅτι οἱ Ἑλλῆνες Λῖνον ὀνομαζόμενος αἰδοῦσιν· ὡς πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα διαβαρύνειν μετὰ τῶν Αἰγυπτίων ἐόντων, ἐν δὲ δὴ καὶ τῇ Λῖνον ὀνομαζόμενος τὸ ὄνομα: Quibus (Ægyptiis) cum alia sint egregia instituta, cum verò etiam est Linus, cantio in Phœnice & Cypro & aliis locis decantata; qua varium quidem, pro singulorum gentium differentia, nomen habet; sed quam convenit eandem esse quam Græci, Linum vocantes, canunt; ita ut cum alia multa, quæ sunt in Ægypto, tum etiam illud admirer unde Lini desumeret nomen. Nimirum, sic vocabatur

Ex Eodem.

Ἄγρον ἐπ' ἀνθερίκων καρπὸν θέν, ἔδ' ἐ κατὰλα·
 Ἀδ' ὅπ'ι πυρραμίνων αἰθέρον δρομαίεσκε πόδεσσιν.

Ex Eodem.

— ἕνεκα Νύμφῳ

Εὐεργέμεν' ἴλεον μίχθη ἑσπετὴ φιλότῃ.

Ex Eodem.

Ἐν δὲ Τείῃ Βοιωτίῃ ἔτρεφε κέριον.

Ex Eodem.

Καὶ γάρ σφιν κεφαλῇφι κτ' κρύθ' αἰνὸν ἔχουσιν.

10

Ἀλφθ' γὰρ χρόα πάντ' ἐκπέχουσιν. ἐν δέ νυ χαῖται

Ἐρρεον ἐκ κεφαλῆων. ψίλωτο ἢ καλὰ κάρηνα.

Ex Eodem.

Ὅς πε Λιλαίῃθεν περὶ καλὴν ὕδωρ.

Ex Eodem.

Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἔπεπεν εὐζωνος Πολυκάστῃ

Νέστωρ' ὁπλοτάτῃ κέρη Νηληϊάδαο

15

Περσέπαιιν μιχθεῖσσι Διὶ χρυσίῳ Ἀφροδίτῃ.

Ex eodem ad Iliad. B.

Νέστωρ οἶθ' ὄλυξεν ἐν ἀνθεμόεντι Γερήνῳ.

hatur lugubris hymnus in *Aegyptia* Lingua, quemadmodum in *Phoenicia*; cum qua multa communia vocabula habuit. Eodem nomine similis hymnus vocabatur, apud *Græcos*, in honorem antiquissimi Poëtæ eadem de ratione. Lugubrem autem fuisse hymnum, apud *Aegyptios*, ostendit in sequentibus *Herodotus*, quamvis in eo falli videatur, quod putet *Linum*, apud eos, nomen viri fuisse, qui aliter *Μανερως* diceretur, cum sit nomen hymni in laudem *Maneroris*. Hymni, qui diceretur *Linus*, meminit etiam *Eustathius* loco laudato. *Claricus*.

γ. Ἄγρον] Est imitatio *Homeri* *Iliad.* γ, 227. ubi de equabus suis *Aeneas*:

Ἄγρον ἐπ' ἀνθερίκων καρπὸν θέν, ἔδ' ἐ κατὰλα.

Similes aut majores hyperbolas, de celeritate *Camillæ*, habet *Virgilius* *Æneid.* VII. sub finem, quas vix defendi posse putavit *Henr. Stephanus*, in *Dissert. de Criticis Veteribus*. *Claricus*.

δ. Τείῃ] Regio est prope *Aulidem*, de qua vide *Stephanum*, qui ad hunc *Hesiodi* versum respicit. Eum habet *Eustathius* ad *Iliad.* B, 496. pag. 264. *Claricus*.

11. Ἀλ-

Ex Eodem.

*Per summum spicarum fructum cucurrit, neque rupit,
Sed in acutis aristis curstavit pedibus.*

Ex Eodem.

———— propterea Nympham

Cum invenisset faventem, mistus est amabili concubitu.

Ex Eodem.

In divina Hyria Boeotia nutrit puellam.

Ex Eodem.

*Etenim eorum capitibus effudit frigus græve,
Vitiligo enim cutem omnem tenuit, capilli verò
Defluebant ex capitibus, & decalvabantur pulcra capita,*

Ex Eodem.

Quique ex Lileæ profundis pulcrè fluentem aquam.

Ex Eodem.

*Telemacho verò peperit benè cinctæ Polycastæ,
Nestoris minima natæ filia Nelidæ,
Persepolin, mista per auream Venerem.*

Ex Eodem.

Nestor solus vitavit in florida Gerone.

11. Α'λφ@] Quod morbi genus sit docebit Celsus Lib. V. c. 28. §. 19. Optandum esset eos, qui primi fragmenta hæc Hesiodi collegerunt, notasse non tantum nomina Scriptorum in quibus ea invenerant, sed etiam loca; hoc est, libros, capita, paginas, versus &c. ut videremus quâ occasione prolata & an rectè exscripta sint. Nunc otiosum esse oporteat eum, qui ea quærere aggrediatur, & multum laborem posse in cassum suscipere, quod nobis non vacat. Clericus.

13. Ο'ς π' Αιολίδης] Eustathius hunc locum profert pag. 275. ubi sermonem habet de Cephisso fluvio, ad Iliad. B, 523. Clericus.

17. Νέμε] Hoc fragmentum in Heinſianis Editionibus, aliisque ex iis propagatis, legebatur inferius, inter fragmenta ex Stephano collecta. Hic verò adscripserat, ad oram codicis, ex Eustathio desumptum, doctissimus Gravins, quasi omissum. Itaque hic reliquimus, cum non multum interesset ubi legeretur, modò ne repeteretur, aut omitteretur. Exstat autem apud Stephanum in voce Geronia, qui ex primo Catalogo hæc profert, & apud Eustathium pag. 231. Ed. Romanæ. De hac historia vide Apollodorum Lib. I. Cap. IX. §. 9. Clericus.

Ibidem.

Κτῆνε δ' Νηληϊῶν παλασίφρονας υἱέας ἰοθάλῃς
 Ἐνδίκῃ, δαδέκατ' ἧ Γερήνι' ἵπποτα Νέστωρ
 ἔειπ' ἰὼν ἐτύχῃσι παρ' ἵπποδαμοῖσι Γερήνοισι.

20

Ex Strabone.

Καὶ κέρη Α'ράβοιο, τ' Ε'ρμῶν ἀγκύκῃ
 Γείνατο, καὶ Θρονίη κέρη Βήλοιο ἀνακτ'.

Ex Eodem.

Τίεῖς ἐξεγνώοντο Λυκάον' ἀντιθέοισι;
 Οὔ ποτε τίκετ' Πελασγός.

Ex Eodem.

Ἦτοι γὰρ Λοκρὸς Δελέγων ἱγήσατο λαῶν,
 Τὴς ῥα ποτὲ Κρονίδης Ζεὺς ἀφθιτὰ μῆδεα εἰδώς
 Δεκτὸς ἐκ γαίης Ἀλίας πόρε Δακαλίωνι.

21

21. Καὶ κέρη Α'ράβοιο] Antea legebatur Α'ράβου & τῶν, quæ, ut rectè *Isiac. Casaubonus* ad pag. 29. Lib. I. *Strabonis*, monstrosa est lectio, quippe quæ duos patres eidem filiam, duos maritos eidem uxori affligit. *Clericus*.

Ibid. Ε'ρμῶν] Nomen hoc à Poëtis æquè tribuitur Mercurio ac Ε'ρμῆς, ut animadvertit *Casaubonus*, qui protulit hunc versum *Moschi*:

Ὡς χάλιν Ε'ρμῶν, κιστῆριν αἰετὸς Ἀπόλλων.

Quod ille notat, contra Interpretem Latinum *Strabonis*, qui frustra emendare conatus erat locum *Hesiodi*. *Idem*.

Ibid. Α'γκύκῃ] Hoc est, Epithetum Mercurii. *Homerus* *Iliad.* II, 185.

————— περιλίσσεται λαῶν
 Ε'ρμῆος ἀγκύκῃ.

Concupuit clam Mercurius innoxius. Blandiebantur tamen Poëtæ Mercurio, cùm *innoxium* vocabant Deum furum, mercatorum, oratorum &c. & cujus nequitiam ceteroqui celebrabant. Vide Hymnum in Mercurium inter Homericos, & Dialogos Deorum *Luciani*. Ceterum notare debuerant collectores fragmentorum *Hesiodi* locum hunc proferri, ex ejus *Catalogo*. *Idem*.

23. Τίεῖς] Hoc fragmentum habet *Strabo* Lib. V, p. 153. ubi agit de Pelasgis, de quibus etiam non inutilia dicenda haberemus, si hic ea res ageretur. *Clericus*.

25. Ἦτοι γὰρ Λοκρὸς Δελέγων] Hic locus exstat, apud eundem *Geographum* Lib. VII. p. 222. & pro Ἀλίας, ut edidit *Heinsius*, habet
 αἰλίας,

Ibidem.

*Occidit Nelei laboris ferentes filios fortes
Undecim, duodecimus verò Gerenius eques Nestor,
Peregrinus evasit, apud Gerenios equitandi peritos.*

Ex Strabone.

*Et filiam Arabi, quem Mercurius innocens
Gemit & Thronia filia Beli Regis.*

Ex Eodem.

*Filii nati sunt Lycaonis, Diis similis,
Quem olim genuerat Pelasgus.*

Ex Eodem.

*Certè enim Loctus Lelegon præerat, populis,
Quos olim Saturnius Jupiter immortalia consilia agitant
Electos ex terra Aleas dederat Deucalioni.*

αἰῶνς, quod suspectum mendii meritò habet *Is. Casaubonus*. At *Clauid. Salmasius* aliter hunc locum legebat atque interpretabatur ad *Solinum* pag. 103. Ed. Ultrajectinæ: „De Locris, inquit, quòd Leleges olim dicti sint fidem facere possunt hi versus *Hesiodi*, qui exstant apud *Strabonem*, qui interpretatur: ἢ ᾧ ἐτυμολογία τὸ σκληρὺς γερῖναι πῶς ἐν πυλῶν ἀνίσταται μοι δεξι: ipsa etymologia obscure mihi indicare videtur fuisse quosdam olim collectitios. Sic *λεγῶνς* accepit, apud *Hesiodum*, ἀντὶ τῶν συλεκτῶν καὶ μοιζαδῶν, pro collectitiis & mistis. Tales enim Leleges fuere, qui & erronee varia Græciæ tenuere loca. Sed hîc non est Poëtæ sensus. *Αἰεζῶνς*, quasi *λεζαῖδης* & *λεκτῶς* dictos censet, qui ex electis & eximiis lapidibus, quos *Deucalion* jaciebat, nati sunt. Ita igitur legendum, in ultimo versu:

„Λεκτῶς ἐν γαίῃς λαῶν πάρι Δευκαλίωνι.

, Et *Αἰεζῶνς* λαῶνς interpretatur *λεκτῶς* λαῶνς, lectos populos. *Hesychius*: „Λεκτῶν, ἀεζῶν. Idem: *λεζαῖδης*, οἱ ἐπὶ λεκτοῖς. Legi etiam posset

„Λεκτῶς ἐν γαίῃς λαῶν πάρι Δευκαλίωνι.

„ Quod & verius existimo. *Λαῶνς* autem idem *Hesiodus* δᾶρι τῷ λαῶν lapidibus, quos reformando generi humano post tergum jaciebat *Deucalion*, scribit appellatos. Ex præcipuis & egregiis formatos, vult τῶς *Αἰεζῶνς*, atque inde dictos. Hæc vir summus, eruditè & feliciter, ut innumera alia. Possimus ex Phœnicia Lingua ostendere originem nominis *Lelegum*, ita ut dicti sint à τῷ *leabb*, quod viride sonat, reduplicatis radicalibus, quia Leleges erronee seu Nomades erant, qui viridia pascua sectabantur. *Clericus*.

Ex Eodem.

Ἄρες δ' Ὀλυνίην πέτρῳ ποταμοῖο παρ' ὄχθους
Εὐρεῖ· Πείριδα.

Ex Eodem.

Ἐξ ὧν ἔρμαι νόμφαι θεαὶ ἐξερχόμεναι,
καὶ γυνὴ ὑπὸ δαῶν Σατύρων ἀμνηχανοεργῶν,
Κέρητις τε θεοί, φιλοπαίγμονες, δεχνησῆρες.

30

Ex Eodem.

Θαῦμα μ' ἔχει καὶ θυμὸν, ὅσους ἐρμειὸς ἐλόνθες
οὗτοι ἔχει, μικρὸς περ ἰὼν, ἀποῖς ἀνδρὶ θρόνῳ.

Responsio ex Eodem.

Μυεῖοι εἰσὶν ἀνδρὶ θρόνῳ, ἀπὸς μέτρα γε μέδμεναι.
Εἰς δὲ πείρας αἶψα, ἣ ἐπελθέμεν σὺν ἰδούσῳ.
Ὡς φάτο, καὶ σφιν ἀνδρὶ θρόνῳ ἐπὶ τυμῷ εἶδεν μέτρα,
καὶ τότε δὴ Κάλχανθ' ὕπνῳ θανάσιον κάλυψε.

35

Ex Eodem.

Ὅς παρὰ Παντοπίδα Γληκόναντ' ἐρυμνῶν,
καὶ περ δ' Ὀρχομενῷ εἰληγμένος εἴσι, δρᾶκον ὦς.

40

Ex Eodem.

Γλακτοφάγων εἰς αἶαν ἀπῆναις οἰκῇ ἔχόντων.

Ex Eodem.

Αἰθίοπας Δίδυας τ' ἠδὲ Σκύθας ἰπώημολγας.

28. Ὀκτι δ' Ὀλυνίαν] Est apud Strabonem Lib. VIII. p. 236. Clericus.

30. Ἐξ ὧν] Fragmentum hoc legitur, apud Strabonem Lib. X. p. 325. ubi multis agit de Curetibus. Clericus.

Ibid. Οὐρεὶ νόμφαι] De Nymphis, vide dicta ad Theogoniam VII. 187. & 215. Idem.

31. Γυνὴ ὑπὸ δαῶν Σατύρων ἀμνηχανοεργῶν] Nota sunt ex fabulis libidinosa facta Satyrorum Nymphis insidiarum, aut cum Baccho compotantium; ad quorum mores hic respicit Hesiodus. Propterea, re melius expensā, dictos putem Satyros à radice Phoenicia ἡν ἴσθαι, quæ, apud Arabes, significat molestum esse, malefaciendo lassare. Sic tandem defatigatis Nymphis aut mulieribus potiebantur. Clericus.

32. Κέρητις τε θεοί, φιλοπαίγμονες, δεχνησῆρες] Ultimum Epithetum Curetum propemodum mihi persuadet dictos à Radice Phoenicia ἡν ἴσθαι, unde ἡν ἴσθαι chithar, quod est sativum. Nihil insignius in Curetibus,

Ex Eodem.

*Habitavit Oleniam rupem, fluvii ad ripas
Benefluentis Piri.*

Ex Eodem.

*Ex quibus montana Nympha orta sunt,
Et genus nequam Satyrorum malorum facinorum aëthorum
Curetesque Dii, ludorum amantes, saltatores.*

Ex Eodem.

*Admiratio animum meum tenet, quæ tot caprificus grossos
Hic habeat, quamvis parvus; dixeris numerum.*

Responsio ex Eodem.

*Decies mille sunt numero, medimnus sine mensura,
Unus verò superest, quem numerare nequisti.
Sic dixit, & iis verus numerus mensura cognitus est.
Tum verò Calchantem somnus mortis texit.*

Ex Eodem.

*Qui ad Panopidem . . . & Gleconem nuntiam
Et qui per Orchomenum circumvolutus est, ut serpens.*

Ex Eodem.

Galatophagorum in terram, habentium domos in plaustris.

Ex Eodem.

Æthiopus, Libyæque & Scythas, qui equas mulgent.

retibus, quàm Saltatio, ut docet Strabo, loco memorato. Vide etiam
quæ de iis congeffit vir illustris & de litteris amœnioribus bene me-
ritus Ezech. Spanhemius in *Callimachum* ad Hymn. in Jovem y. 52.
Clericus.

33. Οἰώνη] Strabo Lib. XIV. p. 442. ubi Calchas rem quævisse
dicitur à Mopso filio Mantus, quæ Tiresiæ filia fuerat. Clericus.

35. Μόρσι] Responsio est Mopsi. Clericus.

39. Οἱ πρὸς Πλευρίδα] Hoc fragmentum est apud Strabonem
Lib. IX. p. 292. ubi de Cephisso fluvio loquitur, quem hisce verbis
describit. Clericus.

41. Γαλατοφάγῳ] Strabo Lib. VII. p. 209. ait Hesiodum, ἐν τῇ
γαλατοφῇ γῆς ἀφ' ἧς scriptisse Phineum ab Harpyis abductum fuisse in
terram lacte vivensium &c. hoc est, Getarum, quorum regionem &c.
gentem describit eo loco Geographus. Clericus.

42. Αἰθίοψ] Legitur apud Strabonem Lib. VII. p. 208. qui ali-
quot versus Hesiodi ex Hæroclitico exscripserat, sed quorum superest
tantum

Ex Eodem.

Δωδώνῳ φηγόντε Πελασγῶν ἔδραναί ῥαν.

Apud Eundem, ἐκ τῆς Ἡοίας.

Ἡ οἷα διδύμους ἱερὰς ναίεσσι καλῶνδς,

Δωπῶ ἐν πεδίῳ πολυβότρυον ἀντ' Ἀμύροιο,

Νίσφον Βοιβιάδον λίμνης πῶδα παρθένον ἑδμήεις.

Ex Pausania.

Τῇτιον ἢ Μόλυρον Ἀερίαντον Φίλον υἱόν

Κτείναν ἐν μεγάροις Διὸς ἐνεχ' ἥς ἀλόχοιο,

Οἶον Διππεολικὸν Φόον Ἀργεον ἱπποδόπῃαν.

Ἰξεν δ' Ὀρχομήδον Μινυήιον καὶ μιν ὄγ' Ἡρώς

Δέξασθαι, καὶ κτεάνων μοῖραν πόρην, ὡς ὁπιστάς.

Ex Eodem.

Φύλας δ' ὠπῃεν κέρει κλειτῇ Γολαίῳ

Δειποφίλῳ. ἦν δ' εἶδος ὀλυμπιάδεσσιν ὁμοίον.

tantum primus, isque corruptissimus. Pro Λίβυς πῆ ἢ legitur πῆ Λι-
 γοῖ δὲ. *Heinsius* edidit Λιγόνες, sed qui melius cum Æthiōpibus con-
 jungi possunt, quàm Libyes? *Clericus*.

43. Δωδώνῳ] Est apud eundem Geographum Lib. VII. p. 226.
 ubi sermo est de Pelasgis. *Clericus*.

44. Ἡ οἷα διδύμους] Est apud *Strabonem* Lib. IX. p. 304. & Lib.
 XIV. p. 645. & apud *Stephanum* in voce Ἀμύροιο. *Casaubonus* legit
 Διδύμους, quod nomen est proprium montis, & pro ἀντ', ἀγχι, hoc
 est, ἀγχι prope; sed, ut rectè *Berkelius*, in *Stephanum*, ἀντ' potest
 esse pro ἀντὶ τῆς ἐξ ὁρίων. Præterea *Strabo* habet Βοιβιάδης. Non dicit
 Geographus hos versus lectos in Eois, sed ex primis oculis conje-
 cisse videtur hoc *D. Heinsius*. Huc autem transferemus quod habet
Isaac Casaubonus ad Lib. I. *Strabonis*, p. 29. de hoc opere *Hesiodi* &
 alio affinis argumenti, qui Catalogus vocabatur. Cum ergo laudasset
 Geographus Catalogum: „Videri, inquit, poterat illud opus *He-*
 „*siodi* intelligi, quòd Ἡοίῳ, vel Ἡοίῳ μεγάλας Græci Scriptores fo-
 „lent nuncupare. Sed ex Scholiaste *Apollonis* discimus diversa hæc
 „esse opera. Sic enim ille scribit in Lib. II. Φύλας Ἡοίῳ ἐν τῷ
 „μεγάλῳ Ἡοίῳ ἐπὶ Φοῖβῳ τὴν ὁδὸν ἱμῶνται ἐν δὲ τῷ γ. κατελόγη δὲ
 „Certum est tamen Eois quoque *Hesiodi* aliud fuisse nihil, quàm
 „mulierum præstantissimarum Catalogum. Nam hoc rectè à doctis-
 „simo viro *Jeau. Aurato* est animadversum. Nos etiam postea ob-
 „servavimus, non *Hesiodum* tantum sed & *Sosicratem* Opus eodem
 „ferè indice edidisse. *Athenæus* Lib. XIII. Εὔπαιτε ἡμῶν ἱμῶνται ἐν
 „τῷ κατελόγῳ γυναικῶν πανμήτοις, ἃ κατὰ τὴν Σοσικράτους τὴν Φανερῶ-
 „ν εἶτα

Ex Eodem.

Dodondmque, & ad fagum Pelasgorum sedem iuit.

Apud Eundem ex Eocis.

*Aut qualis gemina sacra incolens iuga,
 Dotio in campo, è regione racemosi Amyri,
 Abluit, aquâ Boebeide, pedem virgo intacta.*

Ex Pausania.

*Hyettus verò Molyrum, Arisbantis carum filium,
 Cùm occidisset domi, propter concubitum ejus conjugis,
 Domo relicta, fugit Argo equos pascente,
 Venit verò Orchomenum Minyartum, eumque Heros
 Excepit & opum partem largitus est, ut æquum erat.*

Ex Eodem.

*Phylas compressit filiam clari Iolai
 Lipophilen; erat autem formâ Deabus similis.*

„ εἶτε Οἷς, ἢ τὸ γυναικῶν κατὰλογον Νικασίης ὁ Σαμῆς. Ubi legen-
 „ dum censemus Οἷς & de quodam Soficratis Opere accipiendum.
 „ cui, ad *Hesiodi* imitationem, titulum fecerat Οἷς, quod & ipse
 „ sua exempla omnia, per vocem οἷς, inciperet, ut *Hesiodus* per
 „ ἢ οἷς. Nam illud quidem dubitari non potest, fuisse illud Soficratis
 „ opus certorum hominum Catalogum. Omnia autem exempla ita
 „ incepisse conjectura est, meo judicio, admodum probabilis. Quam
 „ etiam confirmat, quod *Timon* quoque in *Sillis*, idem fecerat &c.
 Cetera lege apud ipsum Scriptorem. Quæ cùm expenderem diligen-
 tius, non duxi hîc omittendum, si *Scutum Herculis* sit fragmentum
Oæarum, in prima voce ἢ οἷς nihil esse mutandum. Sed vix intelli-
 go qui post longissimam digressionem, quâ clypeus *Herculis*, ejus-
 que certamen cum *Cygro* describuntur, posset Poëta sequens exem-
 plum ordiri iterum vocibus, ἢ οἷς. Clericus.

47. Υἱὸς] Hoc fragmentum est apud *Pausaniam*, in *Bœoticis*
 p. 598. qui, cum dubitet an *Eocæ* sit Poëma *Hesiodi*, sic hos versus
 prolaturus præfatur: Υἱὸς δὲ ἐπαιήσαντο μεγάλης καὶ ὁ πᾶσι τῇ σπουδῇ, ἀπὸ
 μεγάλης ὁλῆς καλῶσιν Ἐκάτας: *Hyetti* mentionem fecit qui versus com-
 posuit, quos *Græci* vocant *magnas Eocæ*. De *Hyetto* vide plura apud
Pausaniam. Clericus.

52. Φύλας] Sunt hi versus apud eundem Scriptorem, in *Bœoti-*
tis, p. 605. Ubi sub nomine *Hesiodi* non laudat hoc opus. Inter-
 pres *Pausaniæ* *Latinus Romulus Amasæus* vocem ὁλῆς p. 599. verte-
 rat perabsurdè *Orientalia monumenta*, hîc, non meliùs, *magnas ma-*
gnitas. Clericus.

Ἦ δέ οἱ ἦν ἐν μεγάροισιν ἔπικτεν,
 Θηρώτ' αἰετὴν ἰκέλιω φαέεσσι σελήνης.
 Θηρώ δ' Ἀπόλλωνος ἐν ἀγνοίῃσι πεσῶσα
 Γένετο Χείρωνος κρατερὸν μὲν ἰπποδάμοιο.

55

Ex Scholiaste Apollonii.

Δώδεκα γὰρ Νηληϊοὶ ἀμύμονος υἱέες ἦμεν,
 Νέστωρ τε Χρόμιός τε, Περικλύμενός τ' ἀγέροχος
 Ὀλβιος, ὃ πάρε δῶρε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Παντοῖ· ἄλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρνίθεσσι φάνεσκεν
 Αἰετός· ἄλλοτε δ' αὖτε πελέσκετο (θαῦμα ἰδέσθαι)
 Μύρμηξ. ἄλλοτε δ' αὖτε μελιστέων ἀγλαὰ φύλα.
 Ἄλλοτε δαινὸς ὄφις καὶ ἀμείλιχος. εἶχε δ' ὃ δῶρε
 Παντοῖ, σὺν ὀνομασί, τὰ μιν καὶ ἔπειτα δόλωσε
 Βελήν Αθηναίης.

60

65

Ex Eodem.

Θεσπέριος γὰρ ἦν Κλεαδαίμης κυδαλίμοιο.

Ex Eodem.

Εὖθ' οἷον ἄχιδίω * Αἰνιῶν ὑψιμέδοντι.

Ex Eodem.

Αἰήτης δ' ἦν Φαισινυβρότης ἡελίοιο.

Ex Eodem.

Αὐτὸς δ' ἐν πηλίσμῃσι διηπετέοντα ποταμοῖο.

70

Ex Scholiaste Pindari et Lycophronis,

ἐν τῇ ἡρωϊκῇ γυναιλογίᾳ.

Ἐπὶ λῆες δ' ἐγόνοντο θεμιστοπόλοι βασιλῆες,
 Δωρὸς τε Εὐβόας τε καὶ Αἰόλος ἰπποιοχάρμης.
 Αἰολίδαι δ' ἐγόνοντο θεμιστοπόλοι βασιλῆες
 Κρηθῶς ἡδ' Ἀθάμας καὶ Σίσυφος αἰολομήτης,
 Σαλμωνίδης ἄδικος, καὶ ὑπέρθυμος Φεικῆς.

75

58. Δώδεκα] Legitur hoc fragmentum in Scholiaste Apollonii, ad v. 156. Lib. I. Argonauticorum, ubi etiam explicatur. Clericus.

67. Θεσπέριος] Ad v. 824. Lib. I. Argonauticorum. Legitur Κλεαδαίμης in Ed. Stephani. Clericus.

68. Εὖθ' 9] Ad v. 297. Lib. II. Argonauticorum. Clericus.

70. Αὐτὸς] Ad v. 757. lib. I. Argonauticorum. Clericus.

71. Ἐπὶ λῆες] Tres posteriores versus invenio in Scholiaste Pinda-

*Illa verò ei filium domi peperit.
Theronémque pulcram similem radiis Luna.
Thero verò cùm incidisset in ulnas Apollinis,
Peperit fortem Chironem equorum domitorem.*

Ex Scholiaste Apollonii.

*Duodecim enim Nelei præstantis filii eramus,
Nestor, Chromiúsque & Perichlymenus ferox,
Felix, cui dederat dona Neptunus terræ quassator
Omnis generis; aliquando enim inter aves videbatur
Aquila, aliquando verò erat, (mirabile visu!)
Formica, aliquando apium splendida examina,
Aliquando terribilis serpens, & ferus. Habebátque dona
Omnis generis, quæ dici nequeunt, & eum deinde fefellerunt
Minervæ confilio.*

Ex Eodem.

Theſſamenus sobolem Cleademi illustris.

Ex Eodem.

Reſtèque illi vovebant Æneio supremo.

Ex Eodem.

Æetes verò filius mortalibus illucentis Solis.

Ex Eodem.

Ipse autem in exundationibus furvi à Jove delapſi.

Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis,
in Heroum genealogia.

*Graci fuerunt jus dicentes Reges
Doriúsque, Xuthúsque & Æolus gaudens equis,
Æolidaeque fuerunt jus dicentes Reges,
Cretheus & Athamas & Sisyphus versutus,
Salmonæus injustus atque animi præter modum elati.*

ri ad Od. IV. Pythiacorum. Duos priores quærentis, apud Lycophronis Scholiasten, oculos fugerunt. Interea non dubito quin legendum sit, ut edidi, γ. 2. Δῦρ & non Χῦρ, ut erat in Heinſianis Editionibus. Crediderim etiam legendum Εἰλυ, hoc est, ἑῖ. Notum enim est hos fuisse Hellenis filios. Vide Apollodori Biblioth. Lib. I. Cap. VII. §. 2. Clericus.

Ex eodem Scholiaste Pindari.

Τῇ μὲν ἄρ' ἀγγελῷ ἦλθε κέρεξ ἱερῆς Διὸς δαυτὸς
 Πυθῶ ἐς ἠγαθέλῳ, καὶ ἔφρασεν ἐργ' αἰδέηλα
 Φοῖβω ὠκερσικήμῃ, ὅτε Ἰχὺς γῆμε Κόρωνιν
 Εἰλατίδης Φλεγύαο Διογνήτιο θυγάτηρα.

Ex Eodem.

Τλώδ' Ἀμαρυγκείδης Ἰπώσερσι ὄζ' Ἀρηῷ.
 Φυκτέῳ ἀγλαὸς ἦος Ἐπειῶν ὄρχαμ' ἀνδρῶν.

Ex Eodem.

Ἦδε δέ οἱ καὶ θυμὸν δρίσῃ φαίνεται βελή,
 Αὐτὸν μὲν χέρεσσι κρύψαι δὲ ἀδόκητον * μάχαιρ' ἐν πε-
 Καλίῳ, ἣν οἱ ἔτλξε περικλυτὸς ἀμφιγυήης.
 Ως τὴν μαςδύωνοι καὶ Πήλιον αἰπὺ
 Αἰψ' ὑπὸ Κενταύροισιν ὀρεσκάοισι δαμείη.

Ex Eodem.

Αἴσων, ὃς τέκε θ' ἦν Ἰάσωνα παιμνία λαῶν,
 Οὐ Χείρων θρέψεν ἐν Πηλίοις ὑλήεντι.

Ex Eodem. ἐν ὑποθήκαις.

Εὖ νύ τοι ἕκαστα μεταπλάτ' ἀειγνέτησι.

Ex Eodem.

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτ' ἐγὼ καὶ Ὀμηρ' αἰοῖδοι
 Μέλπομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοῖδ' ἑ
 Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσόορον, ὃν τέκε Λητώ.

Ex Eodem. ἐν τῇ Ἡοίῳ.

Ἦ οἷα Φθίῃ Χαρίτων ἀπὸ καὶ καὶ ἔχουσιν
 Πλωεῖ παρ' ὕδαρ καλὴ ναίεσκε Κυρλήν.

Ex Eodem, ex iisdem.

Ἦ οἷα Τερίῃ πυκινόφρων Μυκινονίκη,
 Ἦ τέκεν Εὐφημον Γαιήοχ' ἐννοσιγαίῳ,
 Μιχθεῖς ἐν φιλότῃ πολυχρῦς Ἀφροδίτης.

Ex Eodem.

Ἦ δ' ὑποκυσαμένη τέκεν Αἰαντὸν ἱπποχάρμῳ.

76. Τῇ μὲν] Est in Scholiis ad III. Pythiacorum. *Clericus.*

89. Εὖ νύ] In Scholiis ad VI. Pythiacorum, ubi profertur ἐν Χαί-
 ρων ὑποθήκαις, quas Ἡσίοδος ἀναπλάσσει. *Clericus.*

93. Ἦ οἷα Φθίῃ] Ad IV. Pythiacorum, non procul ab initio. *Clericus.*

Ex eodem Scholiaste Pindari.

*Venit igitur illi nuncius corvus sacro à convivio,
Pythonem in divinam, & dixit facta ignota
Phæbo intonso, Ichyn duxisse Coronidem,
Ilatidem, Phegyæ Diogneti filiam.*

Ex Eodem.

*Hanc verò Amaryncides Hippostratus, bellicosus.
Phyeteus inclytus filius, Epeorum dux virorum.*

Ex Eodem.

*Hoc animo ejus optimum visum est consilium
Ipsum quidem retinere, occultare verò inexpectatum & gladium
Pulcrum quem ei fabricarat inclytus Vulcanus.
Ut hunc quarens solus, per altum Pelium,
Rursus à Centauris montanis domaretur.*

Ex Eodem.

*Æson, qui genuit filium Jasonem pastorem populorum,
Quem Chiron nutrit, in Pelio sylvestro.*

Ex eodem, in Monitis.

*Rectè hac singula querit * immortalibus.*

Ex Eodem.

*In Delo primus ego & Homerus Poëta
Canebam, novis hymnis fuentes cantionem, (Latona.
Phæbum Apollinem, qui habet aureum ense, & quem peperit*

Ex Eodem, in Ecceis.

*Aut qualis Phthia, habens formam à Gratiis,
Penei ad aquam pulcra habitabat Cyrene.*

Ex eodem, in iisdem.

*Aut qualis Hyria prudens Mecionice,
Quæ peperit Euphemum terræ domino & quassatori,
Mista concubitu aurea Veneris.*

Ex Eodem.

Hæc gravida facta peperit Æacum gaudentem equis,

95. Η' αἴν' Ἰέμ] Ad IV. Pythiacorum. Clericus.

98. Η' δ' ἰωνοστροφία] Legitur apud Scholiasten Lycophronia

p. 38. Edit. Stephanicæ, ubi plura de hac fabula. Clericus.

Αὐτὰρ ἰκεί ρ' ἤβης πολυηρότε' ἵκετο μέτρον,
 Μῦν' ἑὼν ἤγαλλε, πεπνυμένος ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ὅσσοι ἔσαν μύρμηκες ἐπηρότε' ἐνδοθι νῆσσι,
 Τὲς ἀνδρας πόησε, βαθυζώνες τε γυναικάς,
 Οἳ δὴ τοι, πρῶτον ζῶξαν νέας ἀμφιελίσσας,
 Πρῶτοι δ' ἰσία γέντο νεὸς κυανοπέλοιο.

100

Ex Scholiaste Sophoclis.

Ἔστι τις Εἰδοπία πολυλήϊ' ἢ δ' ἀλείμων,
 Ἀφνειή μύλοισι καὶ εἰλιπόδεσσι βόεσσιν.
 Ἐν δ' ἀνδρες ναῖσαι πολύρριμες, πολυβῆ',
 Πολλοί, ἀπειρέσιοι, Φῦλα θνητῶν ἀνθρώπων.
 Ἐνθά γε Δωδώνη τις ἐπ' ἐχραπῇ πεπόλισται.
 Τίω δ' ἢ Ζεὺς ἐφίλησε, καὶ ὃν χρησέμεον εἶναι
 Τίμιον ἀνθρώποις, ναῖον δ' ἐν πυθμῷ Φηγεῦ.
 Ἐνθεν Ὀπιδόμοιοις μαντεύματα πάντα φέρον.
 Ὅς δὴ καὶ μολῶν θεὸν ἀμβροτον ἐξερεΐνη
 Δῶρε' φέρον ἔλθῃσι σὺν οἰωνοῖς ἀγαθαῖσιν.

105

110

Ex Eodem.

Ἡΐπερ θ' Ἑρμιόνιω δρεκλυτῷ Μενελάῳ,
 Ὀπλοτάτην δ' ἔτεκεν Νικέστρατον ὅζον Ἀρηῷ.

115

Ex Eodem.

Ἰκετο δ' εἰς Κρείοντα καὶ Ἡνιόχῳ.

Ex Æschyli Scholiaste.

Ἡ δ' ὑποκυοσαμένη καλίζων Στρατονίκη
 Εὐρυτον ἐν μεγάροισιν ἐγένετο φίλτατον υἱόν.
 Τῷ δ' ἡεῖς τ' ἐγγόντο Δήσιον τε Κλύπες τε,
 Τοξόες τ' ἀντήθε', ἢ δ' Ἰφίτ' ὅζ' Ἀρηῷ.
 Τὲς δ' ἢ μέθ' Ὀπλοτάτῳ τέκετο ξανθὴν Ἰόλκην
 Ἀντιόχην κρείσσει, παλαιὸν γὰρ Ἀντιοχίδαα.

120

Ex Athenæo. ἐν τῷ δαυτέρῳ Μελαμπεδίας.

—— τῷδε Μάρις θεὸς ἀγγελῷ ἦλθε δι' οἴκου.
 Πλήσας δ' ἀργύρεον σκύπφον φέρε, δῶκε δ' ἀνάσσει.

125

105. Ἐπ. τις Εἰδοπία] Vide Scholiasten Sophoclis ad Trachinias p. 372. Ed. Stephanicæ. Clericus.

*Sed postquàm iuventutis amabilis attigit mensuram,
Solut cum esset, dolebat; pater verò hominum & Deorum
Quotquot erant formicae, intra amabilem Insulam,
Eas viros fecit, & mulieres ampla cingula habentes.
Qui primum instruxerunt naves utrimque remis actas,
Et prami vela posuerunt navis nigram proram habentis.*

Ex Scholiaste Sophoclis.

*Est quaedam Ellopia dives segetum & pascuorum,
Abundans ovibus & bobus quibus pedes recurvi.
Inhabitántque eam viri habentes multos agnos, & boves,
Multi, innumeri, genera mortalium hominum.
Illic quaedam Dodona, in extremo tractu, condita est.
Hanc amat Jupiter, & suum oraculum esse.
Venerandum hominibus, habitans in fundo fagi.
Hinc terrestribus vaticinia qualibet feruntur.
Qui illuc profectus, Deum immortalem interrogavit
Dona ferens, venerit cum bonis avibus.*

Ex Eodem.

*Quae peperit Hermionen hastâ inclyto Menelao,
Minimum natu peperit Nicostratum Martium.*

Ex Eodem.

Venit ad Creontem & Heniochen.

Ex Æschyli Scholiaste.

*Gravida verò facta pulchrè cincta Stratonice
Eurytum domi peperit carissimum filium.
Cujus filii fuerunt Deion & Clytius,
Sagittarius similis Diis & Iphitus bellicosus,
Post hosce verò minimam natu peperit Ioleam
Antiope regina, priscum genus Aubolida.*

Ex Athenæo, è secundo Melampodia.

*— Huic Mares celer nuntius venit, per domum,
Cum implevisset argenteum scyphum tulit, deditque Regi.*

124. Τῶ δὲ Μάρκῃ] Priora duo fragmenta ex Athenæo leguntur
Lib. XI. p. 498. Clericus.

Ex Eodem.

Καὶ πτεράντες μὲν δεσμὸν βιῶ αἶνυτο χερσίν,
Γ' οἴκλ' ὅτ' ὀπί νῶτ' ἐπ' ἐμαίετο τῷ δ' ἐπὶ πόδιεν
Σκύπφον ἔχων ἐτέρη, ἐτέρη ᾗ σκῆπτρον αἰείρας
Ἔστηκεν φύλακος, καὶ ἐνὶ δ' μαίεσιν ἔειπε·

Apud eundem. ἐν τῷ Ἡοίῳ.

Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάσμα καὶ ἔχθρ'.
Ὅσις ἄδλω πάντ', οἷν' δ' οἱ ἔωλετο μάργ'.
Συὼ ᾗ πόδας χεῖρας τε δέξ', γλῶσσάν τε νόον τε
Δεσμοῖς ἀφ' ὁρμαίνουσι. Φιλῆ δ' ἐμαλθακὸς ὕπνῳ.

130

Ex Eodem.

Τὰς ᾗ βροτοὶ καλέεσσι Πελοιάδας.

Ex Eodem.

Εὐρυγύης δ' ἐπ' κῆρ' Ἀθηναίων ἱεράων.

135

Ex Eodem.

καὶ ἡ σπένετο καρπῷ.

Ex Eodem.

Ἡ δὲ γὰρ ἐς ἐν δαίτῃ καὶ εἰλαπίνῃ πεθαλήν
Τέρπεσσι μύθοισιν. ἐπὶ δαίτῃς κορέσων.

Apud Stephanum. ἐν Αἰγίνῃς δ' ὁπέρω.

νήσῳ ἐν Ἀβαντίδι δῆ,

Τὼ πρὶν Ἀβαντίδα κίκλησκον θεοὶ αἰὲν ἔοντες,
Τὼ τότε ἐπώνυμοι Εὐβοίαν βοὸς ὀνόμασε Ζεὺς.

140

Ex Suida.

Ἀλλὲν μὲν γὰρ ἔδωκεν Ὀλύμπῳ Αἰακίδῃσι,
Νῆν δ' Ἀμυθαιονίδαις, πλεῖστον δ' ἐπερ' Ἀτρεΐδῃσι.

Ex Suida et Polybia.

Αἰακίδας πλέμῃ καὶ χαρηότας ἤντε δαίτῃ.

Ex Plutarcho.

αὐτ' ἄλσεα καλὰ νέμον,

145

Καὶ πηγάς ποταμῶν, καὶ πείσεις πηιέντα.

130. Οἷα Διώνυσος] Est apud eundem Lib. X. p. 418. ubi multa in eandem sententiam. Clericus.

137. Ἡ δ'] Profertur ex Melampodia Hesiodi, Athenaei Lib. II. p. 40. Clericus.

139. Νῆσος ἐν Ἀβαντίδι] Stephanus habet in voce Abantis, ubi Ab. Berkelius.

Ex Eodem.

*Et tunc vates vinculum arcûs sustulit manibus,
Iphiclus verò ad humeros instabat ei, à tergo,
Scyphum tenens alterâ manu, alterâ verò sceptrum tollens
Stabat Phylacm & inter famulos dixit.*

Apud Eumdem, in Ecœis.

*Qualia Dionysius dedit hominibus gaudium & inimicitiam
Quisquis copiosè bibit, vinum verò est ei petulans,
Simulque manus & pedes vincit, linguâque & mentem
Vinculis quæ dici nequeunt, & eum amat mollis somnus.*

Ex Eodem.

Quas mortales vocant Peléiadas.

Ex Eodem.

Eurygyes adhuc puer Athenarum Sacrarum.

Ex Eodem.

—— nec lædebat fructum.

Ex Eodem.

*Dulce enim est, in convivio & in epulo florente,
Recreari sermonibus, postquam convivio saturati sunt.*

Apud Stephanum, è II. Eginæ.

—— in divina Insula Abantide,

*Quam prius Abantidem vocabant Dii æterni, &
Quam tunc à bove cognominatam Eubœam vocavit Jupiter.*

Ex Suida.

*Fortitudinem quidem dedit Jupiter Æacidis,
Sapientiam verò Amythaonidis, & divitias largitus est Atridis.*

Ex Suida & Polybio.

Æacidas bello gaudentes, ut convivio.

Ex Plutarcho.

—— quæ nemora amoena habent

Et fontes fluviorum, & pascua herbida.

Berkelius ostendit legendum non εἰς Αἴγυπτον sed εἰς Αἴγυιον Ἰνσῆσαν. De nominibus Eubœæ, ex Phœnicia Lingua, ea tradidit Sam. Bochartus, Chanaanis Lib. I. c. 13. quæ ostendere queant quanti usûs sit ea Lingua, ad Græciæ origines illustrandas. Clericus.

Ex Eodem.

Ἐννέα περὶ ζώῃ γῆρας λακέρυζα κερώνη
 Ἀνδρῶν ἡβώντων, ἔλαφ' ὃ δέ τε πετραγέρον'·
 Τρεῖς δ' ἑλάφους ὁ κέρει' ἡμεῖς μερόμεν'· αὐτὰρ ὁ Φοῖνιξ
 Ἐννέα τὰς κέρει'· δέκα δ' ἡμεῖς τὰς Φοίνικας
 Πύρφοι εὐπλόκαμοι κῆραι Διὸς Αἰγίοχοιο.

150

Ex Eodem.

Δεινὸς γάρ μιν ἔτηρεν ἔρος Πανοπηίδ' Ἀίγλης.

Ex Clemente Alexandrino.

Μάνης δ' ἔδειξεν ἐστὶν Ὀμηχθονίαν ἀνθρώπων,
 ὅς τις ἂν εἰδείη Ζητὸς νοὸν Αἰγίοχοιο,

Ex Eodem.

Αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεύς καὶ κείρανός ἐστιν
 Ἀθανάτων· σοὶ δ' ἔπος ἐρήμειναι κερύτ' ἄλλ'.

155

Ex Eodem.

Μισαίων, αἵ τ' ἄνδρες πολυφρεσδέοντα πθέιστ,
 Θέσκελαν, αὐδήεν'.

Ex Eodem.

Ἡδὺ γὰρ καὶ τὸ πυθέσθαι ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
 Ἀθάνατοι δειλῶν τε καὶ ἐοθλῶν τέκμαρ ἐναργές.

160

Ex Scholiaste Lycophronis.

Ζῶ πάτερ εἴθέ μοι * ἥσσω μὲν αἰῶνα βίοιο
 ὦ φίλες δέναι, καὶ αἶσια μῆδεα ἰδμεν
 Θνητοῖς ἀνθρώποις· νῦν δ' οὐκ ἐμὲ τυτθὸν ἔπικες,
 ὅς με μακρόν γε ἔθηκεας ἔχειν αἰῶνα βίοιο
 Ἐπὶ μ' ἔτι ζῶειν * γῆρας μερόπων ἀνθρώπων.

165

Ex Eodem.

Τρεῖς μάκαρ Λιακίδη, καὶ πετράκις ὄλβιε Πηλεΐ,
 ὅς τις δ' ἐν μεγάροις ἱερὸν λέχ' εἰσυναβαίνει.

147. Ἐννέα περὶ] Apud Plutarchum de Oraculorum defectu p. 415. T. 2. exstant duo priora fragmenta Hesiodi, ubi & eorum interpretationem legere licebit. Compara etiam, si vacat aut lubet, translationem horum versuum, quae exstat Eidyllio X. Ausonii, ad quem & Eliam Vinetum consule. Clericus.

152. Δεινὸς γάρ] In Vita Thesei p. 8. ubi, auctore Herodō Megaren-
 si,

Ex Eodem.

Novem vivit ætates garrula cornix (cornices,
Hominum qui juventute florent, cervus verò æquat quatuor
Tres verò cervos æquans corvus senex fit. Deinde Phœnix
Novem corvos æquat, nos verò decem Phœnices
Nymphæ cincinnatæ filii Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Gravis enim eum atterebat amor Panopeidis Æglæ.

Ex Clemente Alexandrino.

Vates nemo est terrestrium hominum,
Qui noverit mentem Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Ille enim omnium rex & dominus est
Immortalium; tecum nemo alius de potentia certavit.

Ex Eodem.

Musarum quæ virum reddunt celebrem,
Divinum, vocalem.

Ex Eodem.

Dulce est resciscere, quæ mortalibus constituerunt
Immortales, malorum & bonorum signum manifestum.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Jupiter, utinam mihi minus spatium vitæ
Dedisses & bona consilia sciremus
Mortalibus hominibus. Nunc verò me ne tantillum honorasti,
Qui me longum statuisti habere spatium vitæ,
Septem me vivere ætates variè loquentium hominum.

Ex eodem, in Epithalamio Pelei & Thetidis.

Ter beate Æacida, & quater beate Peleu,
Qui domi sacrum lectum conscendis.

fi, dicitur Pisistratus hunc versum ex Hesiodi operibus sustulisse. *Clericus.*

153. Μέρης] Exstat Stromate V. p. 610, & sequens fragmentum
 Ibid. p. 603. *Clericus.*

161. Ζῆνι πατρὶ] Legitur p. 112. Ed. Pauli Stephani. *Clericus.*

Ex Eodem.

Οἶλον μὲν μοῖραν δέκα μοιρῶν τέρεπ' ἀνὴρ,
Τὰς δέκα δ' ἐμπύπλησι γυνὴ τέρεπται νόημα.

Ex Eustratio.

Ἀργεῖον ἄνδρον εἰς Δαναὸς παῖσεν ἔνυδρον.

170

Ex Athenagora.

—— πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε

Χώπαι, ἀπ' Οὐλύμπου βάλων πολέεντα κεραυνῶ
ἔκτανε Λητοῖδην, Φίλον σιωπῶν ἱερῶν.

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

Φαισύλη ἡ δὲ Κορωνίς, εὐσέφανός τε Κλέεια,
Φαιώθ' ἱμερόεσσα ἢ Εὐδώρη πανύπεπλη,
ἃς Ὑάδας καλέουσιν ὑπὲρ χθονὶ Φῶλ' ἀνθρώπων.

175

Ex Etymologico.

Ὅτι κε χερσὶ λάβεσκεν, αἰδέλα πάντα τίθεσκεν.

Ex Eodem.

Βύβλόν τ' Ἀγχιάλον ἢ Σιδῶν' ἀνθεμόεσσαν.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ὡς κε πόλις ῥέζησι νόμος δ' ἀρχαῖος ἄριστος.

Ex Scholiaste Theocriti.

—— ὀλίγον δ' εἴσε' κισσυβίῳ.

180

Idem ad Id. XI.

Νῆπιον ὅς τ' ἐτοίμα λιπῶν ἀνέτοίμα διώκει.

Ex Scholiaste Nicandri.

—— χερὶ πατρὶ κτίλον ἐμμεναι.

Ex Theone.

Καὶ τε διερχόμενον ἡπειγμένον εἰς δρόκων ὥς.

171. Πατὴρ] In Legatione pro Christianis, paullò ante finem. Clericus.

174 Φαισύλη] Ad Tm. 15. φαυμοῖον. Morelianæ Edit. ubi de Hydibus. Clericus.

177. Ὅτι] In voce αἰδέλα, seu col. 21. ubi postquam dixit Etymologici Auctor αἰδέλα significare αἰδέσθαι, quamvis apud Nicandrum contrario significato legatur, pro semper conspicuo, docet hung

Ex Eodem.

*Quali sorte delectatur vir decem sortium,
Tales decem implet mulier delectans sapientiâ.*

Ex Eustratio.

Argos, quod erat sine aqua, aquosum reddidit Danaus.

Ex Athenagora.

—— pater hominûmque & Deorum
*Iratus est, & ab Olympo jaculatus ardenti fulmine
Occidit Letoidem, suam iram excitans.*

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

*Phaëyla & Coronis & benè cinctâ Cleea
Phæoque amabilis & Eudora amplo peplo,
Quas Hyadas vocant in terra populi hominum.*

Ex Etymologico.

Quidquid manibus arripuisset, inconspicua omnia reddebat.

Ex Eodem.

Byblum & Anchialum & Sidonem florentem.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ut urbs faciat, lex antiqua optima est.

Ex Scholiaste Theocriti.

—— parum sciet Cissybio.

Ex Eodem ad Idyll. XI.

Stultus, qui, paratis relictis, imparata sectatur.

Ex Scholiaste Nicandri.

—— oportet patri arietem esse.

Ex Theone.

Et transiens festinans est instar draconis.

Hunc versum profudisse Hesiodum de Autolyco furum nobilissimo, qui furabatur equos, faciebátque ut alii viderentur, quia mutabat eorum colorem. Sed potiùs inconspicuos reddidisse dicitur, quos occultabat furto sublatos. Clericus.

178. Βύβλον] In voce Βύβλος, seu col. 216. Clericus.

183. Καί τι διερχόμενος] Ad Tm. 6. φανερῶς. Clericus.

Ὅπ' τὸ πονηρὸς ἐπὶ τῷ ἐπιπόνῳ τάττει καὶ δυσυχῆς ἱκανὸς
 Ἡσίοδος παρὰ τῶν ἐν ταῖς μεγάλαις ἡτοίαις, ἐν αἷς τῷ Ἀλκί-
 μῆνι πρὸς (1. ποιῇ) πρὸς τὴν Ἡρακλῆα λέγουσαν·

Ὡς τέκνον ἢ μάλα δὴ σε πονηρότατον καὶ ἄριστον

Ὡς ἐτέκνωσε πατήρ·

Καὶ πάλιν·

Τέκνον ἐμὸν αἰ μοῖραί σε πονηρότατον καὶ ἄριστον.

185

Τ Ε Λ Ο Σ.

185. Ὡς τέκνον] Duo priores versus ex *Eustratio*, Aristotelis Interprete, (non ex *Eustathio*, ut legitur in nonnullis Editionibus) & quidem vitiosius fuerant prolati. Cetera fragmenta quarant harum rerum

Aspafius in III. Ethic. Aristotelis.

Πενηδὸς poni pro laborioso & infelice ostendere potest
Hesiodus, in magnis Ecceis, in quibus Alcmenam indu-
cit dicentem Herculi:

O fili, sanè te laboriosissimum & optimum

Jupiter genuit pater. Et iterum:

Parcæ te, ô fili, & laboriosissimum & optimum.

F I N I S.

rerum studiosi, quibus & otium & editionum commodiorum copia
suppetet; nam ad me quidem quod attinet, nolo dare poenas negli-
gentiæ eorum, qui primi hæc fragmenta collegerunt. *Clericus.*

CATA

CATALOGUS LIBRORUM

HESIODI,

Quorum plerique omnes interierunt.

Ἔργα καὶ ἡμέραι.

Αἰώνας.

Θεογονία.

ἘπικήδειⓈ εἰς Βάτραχον τ' ἐρώμενον αὐτῷ.

Ἀστρονομία μεγάλη, ἡ ἀστερική βίβλοςⓈ.

Ἡοῖαι μεγάλαι, ἡ γυναικῶν κατάλογοςⓈ.

ΚατάλογοςⓈ.

ΔιγίμιⓈ.

Περὶ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων.

ἘπιθαλάμιⓈ Πηλέως καὶ ΘέτιδοςⓈ.

Τὸ πῶς καὶ ΧείρωνοςⓈ.

Γενεαλογίαι ἡρώων, ἡ Ἡρωογονία.

Γῆς ὡρίδοςⓈ.

{ Ἐπιμανηκῶς.

{ Ἐξήγησις τῶν τετρακτίων } ex opinione quorundam Pausanias.

Θεοὶ λόγοι } distinguuntur à Θεογονίᾳ Hesiodi ejusdem Θεῶν λόγοι
à Maximo Tyrio.

Quidam librum Hesiodi DE HERBIS ex Plinio addunt.

TOMI PRIMI FINIS.